

# ათონის ივერიის მონასტრის

1074 წ ხელთნაწერი აღაპებით.

საიუბილეო გამოცემა

საეკლესიო მუზეუმისა.

ქ. თბილისი.

სტამბა გრ. ჩარკვიანისა.

1901 წ.

1901 года 12 Сентября, Тифлисъ. Разрѣшается  
напечатать Епископъ. *Кирионъ.*

ათონის ივერიის მონასტრის ხელთნაწერი 1074  
წლისა აღაპებით.

ერთი სასიამოვნო მოვლენა გაცხადებდა ჩვენს საზოგადოებაში ამ უკანასკნელს წლებში. ვიგრძენით რა სიმცირე გამოცემული ისტორიული მასალებისა ჩვენი წარსულის შესასწავლად, აღგვიძრა სურვილი მახსენებელი წყაროების გაცნობის და აღბეჭდვისა, მათი მიუდგომელად დაფასების და კრიტიკულად განხილვისა. საჭიროდ არ მიგვაჩნია აქ ჩამოვთვალოთ ის ნაწერები, რომელნიც ამ ბოლოს დროს გამოიცნენ აღნიშნული აზრით და მიმართულებით. საკმარისად ვხედავთ შეუჩერდეთ თვით ამ კრებულზედ, რომლის წინასიტუვაობად დაწერილია ეს სტრიქონები.

კრებული, როგორც მის შინაარსიდან სჩანს, ეკუთვნის მეთერთმეტე საუკუნეს. აქ მოყვანილი ნაშთნი ბევრნაირად საურადღებობნი არიან. მათ აქვთ სარწმუნოებრივი, ისტორიული და ლინგვისტიური მნიშვნელობა. თავდაპირველად ხიბლავს მკითხველს გამომეტყველი, ძლიერი ენა, ხელაფებით შემუშავებული, აღწეული ფილოსოფიურ და პოეტურ მწვერვალამდის. წმმ. იოანესი და ეფთჳშეს ცხორებადს აღმწერი, ხუცეს მონაზონი გიორგი, სამართლიანად ამბობს, რომ ათონის ჯაფრაში ნეტართ მამათ შეჰკრიბეს „მონაზონნი და მოწესენი ანგელაზთა მობაძავნი და შეამკეს და აღაუვავეს ენად ჩუენი და ქუეყანად თარგმანებითა წმიდათა წერილთაჲ“. ნიმუშების ამოწერა შორს წავიყვანს და ამიტომ მკითხველას უურადღებოს მივაქცევთ სხვა მხარეზედ: ჩვენ წარმოუდგენთ რამდენსამე მახაზრებას თვით ენის წეობილების და ლექსთა მახაზვის შესახებ. შემკრებული ამ გვარად მასალა მოგვცემს საშუალებას ისტორიული კრამმისტიკის გამოსაკვლევეად, რაინც კი ხანია გვესაჭიროება.

ზირკულად მიგმართოთ ბგერათა გამოსატყვის. მე-XI საუკუნეში იხმარებიან ისეთი ასონა, რომელნიც აწი გადავნილნი არიან, სახელდობრ: ც, ძ, ჯ, კ. სასურველია გავიკვლიათ, რადის და სად ხმარობენ ამ ასოებს. ამ კრებულის მიხედვით (ამ ჟამად შედარებას ვტოვებთ) ც იხმარება როგორც წარმკებულს, აგრეთვე ფესოვანს სახელთა დაბოლოებაში, მაგალ. ხც, ძც, მეფც, საფერც, სახც, საქმც; ზედ შესრულში: მარჯც; ნაცვალ სახელში: ესც; საკუთარს სახელში: მოსც; კავშირში: უკუც. რადგანაც გვხვდება ამ მაგალითებთან ისეთი შემთხვევანიც როგორც „იოანე, ზროხორე, უოველივე, სადმე“, ამისათვის შეკრეულია განხილ, რომელიც თითქმის თხროლოდია, რომ სიტყვის დაბოლოებაში ზმნის გარდა თუ ისმის ე, იგი უნდა გამოიხსნას ასოთი ც. ეს ასო ც გვხვდება სიტყვის შუაშიც, მაგალითად ვიეუწნით, იწრუსალაში ხან ერთს და იმავე სიტყვაში სხვა და სხვა ადგილას გვხვდება ე და ც ც: ქრისტე და ქრისტც: ანუ ორივე ერთად: უკუეც. ძ იხმარება სახელის დაბოლოებაში, თუ მას მიუძღვის ბგერანი: ა, ო, მაგალითად: ცხარება, წმიდა ვინა, სამეფო, საკრებულო. უნდა შევნიშნათ: ა დაბოლოებს არსებითი სახელს და ო ზედშესრულ სახელს. საკუთარს სახელებს, რომელნიც ე ნით ბოლოვდებიან ძ არ მოემატება: ეფთჳმე, ქრისტე.

ჯ იხმარება მეტად ხშირად; აი მაგალითები: გჯხილავს, გჯმ(ია), გჯთხარ, მეტეჯ, ტჯრთი, საწჯრები, სირცხელი, ზღჯსპირი, ჯნანა, შეემთხჯეს, ძჯრი, დაარჯეს, შჯდი, ცერცჯსა, გჯმრი, ქჯმა მოგჯ თჯსი, წარგჯუუანა, დაგჯცენ, რქჯან, დაგჯცენ, გჯხერიეს, უკჯრდა. საკუთარს სახელში — ეგჯბტე. ჯ — სუდრის ხან გ-ი, ხან გ. კ აგრეთვე ხშირი მაგალითია ამ კრებულში, აი მაგალითები: კელი, ფერკი (აქედგან ფერკული), საკუმილავი (საკმილი), კმა, კმარება, მკედარი, საკმარი (კმარება), კსენება, საკედარი, სიმკნე, მიკმს, (იკ-მია), ოკრად, იკადოს, მკეტი, მკტე, აკრებული, ამკოცილი, კორცი, ნაკმარი, მკურგვალე და სხვ.

საუურადღებოა აგრეთვე უ ხმარება. მე-XI საუკუნე კიდევ იხმარება ბგერანი ო-ჯ იმ ბგერის გამოსატყვად, რომელიც შემდეგ უ გამოითქმის; მაგალითად: ოჯფალი (უფალი), ოჯჴემთ (უჯემთ).



ამასთანვე უკვე იხმარება უ იქ, სადაც ახლა იგი გვხვდება: უწეის, ადარსუდეს, ესე იგი სიტყვის თავშიც და შუაშიც ჩვეულებრივია. ხან ო იხმარება ო უ მაგიურად: ფოლი (ფული).

უფრო მეტი შემთხვევაა, როდესაც უ გამოითქმის ბრჯგოდ, ანუ უ და ვ შუა, ხმოვანს და უხმოს შუა. მაგალითად: გურწამს, კუამლი, მოუუარე (უუარევარე), მოძღუარი, მსხუერპლი, ვარქუ (ჭქუა, გარქუ, რქუეს) ექუსასი, მაქუნდეს, ღუთის-მშობელი, თაუუანის-ცემის, განუსუენის, ჟუარი, შემამთხუევ, ესუა, სხუა, გუაქნდეს. ესევე უ ჩანსმის სიტყვის შუაში ციმციმა (ПЛАВНЫЙ) ბგერათა წინ მ და ლ; მაგალითად: სთულებაჲ (ვარინტი, სოლობა), იკუმიას (იკიმიას), განთქუშული (განთქუშული). ამავე მოვლენის მაგალითებს ეკუთვნიან ღუმა (სმა), მოურთმუდის (მოურთმოდის) და სხვ. ამ უ ჩანსმით შუაში შეიქმნება მარცვალი (სუ+მა, გან+თქუ+მუ+ლი, სთუ+ლე+ბა) და როცა ეს უ სტოვებს თავისს ბინას, იმის ადგილს იჭერს ბგერა მ ან ლ, მაგრამ ეს უხმო ბგერანი არ შუადგენენ მარცვალს, როგორც ხმოვანნი. აი ამიტომ ამ ბგერათ აქ არ ეწოდებოთ მარცვლოვანნი (СЛОВОВЫЕ, ლ და მ. ამავე კანონს ექვემდებარება ბგერა რ. თუ ამ მოკვეცასს მივიღებთ მხედველობაში, მაშინ ადვილად ავხსნით იმ გარდამეტებულს უხმო ბგერათა გადაბმის ჩვენს ენაში, რომელიც უცხო ტომის წარმომადგენლებს აკვარავებს. ციმციმა ბგერათა წინ ზშირად იკულისხმება გამოტოვებული ხმოვანი ასო და ციმციმა უხმო ბგერა განდება მარცვლოვან ბგერად მაგ. საჭმელი—სა+ჭა+მელი. ეს მაგალითი „მოფიქვანეთ სინკოპეს“—ასოს გამოყვარდნის აღსანიშნავად.

ბგერა ჭ გვხვდება სიტყვებში აბრანჭში (აწ გამოცემულს „დაბადებაში აბრანა“), ჭასაკი, დრანჭკანი, სადაც ეხლა აღარ იხმის ჭ. დაკოვოთ ფონეტიკა და გადავიდეთ გრამმატიკის განსახილველად: ეტიმოლოგიც და სინტაქსისიც საუურადლებოა. გრამმატიკის პირველს ნაწილში-ეტიმოლოგიაში—ბევრნაირი ფორმაა, მეტადრე ზმნეობისა, რომელიც ჩვენს დროს აღარ გვხვდება. ეს ფორმები საუკეთესოდ მოწმობენ ჩვენი ენის განვითარებას, თუმცა არც ისე დიდის სისწრაფით მსვლელობას, და აქარწულებენ წარმოდგენას, ვითომც

მას შემდეგ, რაც ქართული მწერლობა არსებობს, ჩვენ ენა არ შეი-  
ცვალა არც გრამმატიკულად და არც ლექსიკურად, ან შეიცვალა მე-  
ტად მცირედ.

მე-XI-ს. კრებულში ვხედავთ მესამე პიროს დაბოლოების მხო-  
ლოდ რიცხვში ის, სადაც ახლა გვეხმის ა: ივლიტოდის (ივლიტო-  
და), ენების (ენება), ან სადა ო გვეხმის: იუვის (იუფს).

მესამე პიროს მრავლობით რიცხვში დაბოლოება არის ნ ახლან-  
დელის ენ და ან ის მაგონად: პატრისტემ მას და ერიდებინ (ახ-  
ლა, პატრის სტემენ და ერიდებან). იგივე ნ ზმნის დაბოლოების წინ-  
აღნიშნავს დამატების მრავლობით რიცხვში: მონაზონნი ჩამოიტანნა-  
(ახლა ვიტყვით ჩამოიყვანა). ეს მოვლენა-ნ ჩასმა ზმნაში დაბოლო-  
ებაზე—ერთს წერილში უკვე აღვნიშნეთ სახარებაშიაც (ნახე სახარ.  
მათესი, თავი II, 4 „შეკრიბნა უოველი მღვდელ მთავარი“, ახლა-  
ვიტყვით „შეჭკრიბა“ და სხვ.

ამ სინტაქსიური შენიშვნის შემდეგ დავუბრუნდეთ ისევ ეტო-  
მოლოგიას. მრავალგზის ფორმა სწარმოებს ან ჩასმით დაბოლო-  
ების წინ: წავიდაან, გავიდაან; მხოლოდობით რიცხვში ამავე აზ-  
რის გამოსათქმელად იხმარება დაბოლოება ის: „უკეთუ საკრე-  
ბულო რაიმე არნ ძმათა უკმის... და მათთანა და ურვის.“ საუ-  
რადღებოა ხმარება ზმნისა არნ—არის მაგონად. არნ გვხვდება  
თუბითს, ანუ სათუო მიმოქცევაში: „თუ ჭყერი არნ... უკეთუ დიდ-  
საქმე არნ“. თუთო მიმოქცევაში გვხვდება არს: „უმჯობეს არს,  
მტერისა საფრეს არს“.

საინტერესოა ფორმა: „შეუძლებელ არს, ვითარცა არა აღვედ. ლ.  
ზმნა: მირაღვედით (==მივედით). მირაინცვალა (==მიინცვალა) შემ-  
დგარი თანდებული მირა“ — დართვით. ეს „მირა“ შესდგება ორი-  
სიტუვისაკან მი+რა და აღნიშნავს დროის კავშირს რა (==როდე-  
საც) + მი—მიხლოვების თანდებულს, ასე ხომ სიტუვაში „მირაღ-  
ვედით“ მთელი დართვითი წინადგობაა, იგი ასე განიშრება:  
„როდესაც ჩვენ მივედით“, ხოლო „მირაინცვალა“==როდესაც იგი მი-  
ინცვალა“. ეს მაგალითი ნათელს ჭვენს ძველს ჩვენს სინტაქსისს.

ეს კრებული რამდენიმე მაგალითს იძლევა პეტრათა გადასვლი-

შასა: აქ გხვდება ულუნბო და ულუმბო (ნ და მ სცვლიან ერთ-მანეთს); სჯული და რხული (შჯ=რჩ); გლატოზი, აწინდელო კა-ლატოზი (კ=კ) და სხვ.

ძველი გრამმატიკული ფორმებს კარდა ამ კრებულში საუურად-დებოა აგრეთვე ლექსიკონიც, არქაიზმები, ანუ აწ გადავნილი სიტ-უვები. მაგალითები: უმგბარი (=მოუხარშავი), ჭარაკი (სარტყელი), ქენება (თხარა), ბაკანი (=დ. ჩუბინოვი ხსნის ბუდე ტუავისა“; თავის ქადა); ჯმნა (დაცდება)—ჯმნიდა. (შეად. ვიჯმნი ეშმაკის-ხან), ბობანო (დაფი), სინჩო (სიურმი), ზომაშვარდი (დადალული). დაბურბო (მაგალითად ეკკლესია,) აწინდელო დაბურბო (შესხეთში ახლან იხმარება ამ მნიშვნელობით ეს ზმნა) „თარგმანი“ ნიშნავს მთარგმნელს და თვით მისს ნაღვაწსაც: გიხაროდენ თარგმანო და ფილანოფოზო“; „დაუუავეს ენა თარგმანებოთ“. ბიძის მაკოვრად იხმარება სიტყვა: მამის ძმა შამი (სარია); ფადაფოზი (=ფი-ლანოფოზი. აწინდელო ხალხური ფილანოფოზი; უხუტესი (=უფ-როსი). ფურნი სამნი კობურდნი (სამი ხბოანი ძარბა).

საუურადებო არიან უცხო ენიდამ შემოტანილი სიტყვები, აწ უბევ განდევნილი: ზიტაკი (სომხური)—ნიშნავს მიმართვას, აჩ-ზას; კუმაჩი (ოსმალური)—ნაქსოვი, ამ სიტყვას ხმარობენ ტრავუ-ზონელი ბერძნებიც; ქულბაკი (სპარსული სიტყვა გადაცემულ ოსმა-ლთაუვის—كولب — koulbé, ოსმალურ-ფრანგული ლექსიკონის ახ-სნით: „cellule coin, maisin ou tente que font les Purcomaus des pièces d'ètoffes ou de cuirs“).

აუარებული რიცხვი სიტყვათა შემოტანილია ბერძნული ენიდან. ეს გარემოება აიხსნება იმით, რომ ქართველი მწერლები, შეტადრე ათონის მთაზედ, იუვნენ ბერძენთა გავლენის ქვეშ. აი ბერძნული სიტყვები ჩვენს კრებულში: იკონომოსი, ჰაკონომოსი (=შემწე იკონომოსისა, ესე იგი ეკონომისა), ეპიტრიტისი (ზუღამხედველი), კელარი (შეკუტნავე), კელინი (=ახლით ტრავუნული ახლი) — კე-ლია; აპოთიკი (ἀποθήκη аптеka) დასაწოობი ადგილი; ექსორი (განძევი); ეპისკოპოსი (ხან ეპისკოპოზი), ევლოგია (ლოცვა. კურ-

თხევა), ზაქსიმადი (გამხმარი ზური *συχαρς* ლანხაკი (*λάρνακι*) — ლუსკუმა; დრომონი („ბრძანა სწრაფითა დიდითა მოუვანებაჲ მოწაფეთა მისთაჲ დრომონითა სამეუფოჲთა ზალატად“) ბერძნული ბრომოდ (*— ὄμιος*) — გზა; დიომსი ბრემოდ ხალხი, უბრალო ბრბო (ლათინური *vulgus*); კრასოვული *κράσιον* — წითელი ღვინო; მოდი (ლათინ *modus*) საწყაო; ზრასტინნი სამეოფო ადგილი; კანანახი (*κανόναριος*) ბანის მთქმელი; ხარტინნი *χάρτις* — გუჯარი ანთიპატრიკი (თანამდებობაჲ პრეტორი ლათ. *proetor*; პრეტო ისიკრიტი ექსამელი *ἐξέμμιλιον* ექვსი მილი).

გარდა ამისა აქ გვხვდება ჩვენ სხვა და სხვა ბერძნული ფულის სახელები: დრაჰმანი — დიმიტრატო, დუკატო, ვოტინიატი, პერპეტრატო, მიხაღლიტი; სტამენონი ალექსატი; სტავრო ვოტინიატი; დომისი; სსლიმანი; პრეტოხანრატო (დრაჰმანი); მოდი (დრაჰმანი). ამ სახელის ასახსნელად საკმარისია ვსთქვათ, რომ დრაჰმანი ბრატხა უღრის ჩვენებურს აბაზს (ზოგნი ადარებენ ფრანგულს ფრანკს). დრაჰმანი ატარებდა იმის სახელს, ვის დროსაც იყო მოჭრილი: მაგალა ალექსატი-ალექსი კომნენას, მიხაილატი-მიხეილ ხელმწიფისა და სხვ. პერპეტრატო შეადგენს სულ წვრილ ფულს, პრეტოხანრატო (სიტყვიდან *χράσιον* უნდა ნიშნავდეს ახლად მოჭრილს ფულს, სოლიმნი გვაგონებენ *solidos*-ს და ჩინკვი იტალიანურს *quindue*-ს (=5). საუურადღებოა ამ იტალიანურ სიტყვის თუ ფულის აღნიშვნა მე-XI საუკ. კრებულში. „დუკატო“ უსახელოდ მოხსენებულს, ესე იგი საკუთარი სახელის დაურთველად, რომელიც დუკატს მოჭრილს ფულს აღნიშნავს, შეგვხვდა ორჯერ სამჯერ უთუთო თანამედროვე დუკატს მოჭრილი უნდა იყოს, რომ საჭიროდ არ ხადიდნენ სახელის დამატებას.

რაც შეეხება ისტორიულს მნიშვნელობას აწ გამოცემული კრებულისას, საკმარისად მიგვაჩნია დავასახელოთ რამდენიმე მოსახრება. წმიდათა ცხოვრების აღწერის ნიმუშად ჩვენში მიღებული იყო ადმოსაჟლეთის აგიოგრაფია. დამწერი ან მოწამე და მოწაფე იყო



იმ დღითსნიერი კაცისა, რომლის ცხოვრების აღწერას ხელს ჰქონდა, ან სარგებლობდა სარწმუნო პირთა ნაამბობით, მათი თვალით ნანახით და ურით გაგონილით და ამ წყაროს მიხედვით ჰქმნიდა თავის აღწერას და ან კიდევ დროთა განვლილის გადმონაცემით რამდენიმე თავობის შემდეგ ჰკრებდა ცნობებს, აწყობდა მათ ერთხელ მიღებულ სქემასზე და ავსებდა ფაქტთა ნაკლუდეგანებს რიტორიული ფრასებით. ჩვენს კრებულში ორნაირი მასალა გვხვდება: ერთის მხრივ აღწერილია ის, რაც უსწავლიათ „სარწმუნოთა კაცთაგან ღმერთთა მამათა“ (გვ. ვ), ასეთია - ცხორება ნეტარის მამისა ჩუენისა იოანესი და ეფთჳმისი“, აღწერილი ხუცეს მონაზონის გიორგის მიერ. იგი ამასთანავე თვით მნახველიც არის, როგორც ამას მოწმობენ მისივე სიტყვები: „მრავალ გზის გზნილავს“ (გვ. 43). იგი დაწვრილებით აღნიშნავს წმ. ეფთჳმის აღსასრულას დღეს (13 მაისი 1028 წ.) მოჰყავს ისტორიული ფაქტები თანამედროვე საქართველოს და სსბერძნეთის ისტორიიდან, აღწერს სწავლა-განათლების მდგომარეობას ქრისტიანობრივ სარწმუნოების დამყარებას და სხვ. კრებულის ბოლოში სხვა ადგილას ავტორი თვალთ-მხილველია: „თუაღით მხილველ და კელით მსახურ ყოფილ ვიყავ და ურით მომსმუნელ სიტყუაჲთა წმ. პირისა მისისათა“. საუურადღებოა, რომ მე-XI საუკ. კრებულში მოხსენებულნი არიან ძველნი წიგნნი: „დაღათუ პირველითგანვე გუაქუნდეს წერილნიცა და სარწმუნოებაჲ ჭეშმარიტი და შართალი, გარნა ქუეყანა ჩუენი შორს იყო ქუეყანისაგან საბერძნეთისა და ვითარცა ღვარძლი რაჲმე დათესულ იუენეს ქუეყანასა ჩუენსა ბოროტნი იგი თესლნი სომეხთანი... და რომელნიმე წიგნნიცა გუაქუნდეს მათგან თარგმნილნი.“ წმ. ეფთჳმემ, ახალმა ოქროპირმა „ქუეყანა ჩუენი ღუარძლთაგან სრულიად განწმინდა“. ამ სიტყვებიდან ის გამოდის, რომ სამღვთო წერილი მე-XI საუკუნემდე უკვე გვქონდა ნათარგმნი და შემდეგ დროთა განმავლობით კიდევ შერყვნილი. როდესაც ჩამოვარდა ბასი, ქართველთა ეპიკლესია რა უფლებით თვით ისმენ კათოლიკოსსა და ეპისკოპოსსა და არ ეშორნილებიან არც ერთსა პატრიარქსა ღმერთსა სამართალ არს ესე, რამეთუ ათორმეტთა მოციქულთაგანი არავინ მისრულ არს ქუეყანასა

მათსაჲ,“ — გიორგი მთაწმინდელმა აუხსნა ჰატრიაქს მიმოსვლის წიგნი „ანდრია მოციქულის ნათქვამია, რომ ქართველები ჰირველ წოდებულის მოქცეულნი არიან და ერთი ათორმეტთა მოციქულთაგანი სიმონ კანონელი დამარხულია ნიკოფსიას, აფხაზეთს, „ქუეყანასა ჩუენსა“. სჩანს იმ დროს უკვე განმტკიცდა ტრადიცია, რომ ანდრია ჰირველ წოდებულმა იქადაგა სხარება საქართველოში.

საინტერესოა შემდეგი ცნობანის: „წიგნი ბაღაჭვარ და აბკურაჲ და სხუანი რადენნიმე წერილნი ქართულისაგან თარგმნნა (წმ. ეფთჳემი) ბერძულად“. მე-XI სუუკ. სჯეროდათ, რომ ისპანიაში „ქართველნი არა მცირედნი ნათესავნი და ერნა მკუდრ არიან“. გაფართოება მთაწმინდაზედ ქართული მონასტრისა და დასაწყისი მისი ისტორია გვაგონებს კიევის მონასტრის აღშენებას, როგორც იგი მოთხრობილი აქვს შემატანიეს, ნესტორს. დასასრულ უნდა დავუმატო, რომ ძვირფასს ცნობებს იძლევიან ადაპები, როგორც შემწირველთა ჰირველებზედ, აგრეთვე მათ მოღვაწეობასა და მონასტრულ წესწობილებზედ.

სიამოვნებით ვეკებებით ამ კრებულის გამოცემას და ვისურვებთ, რომ იგი იუოს დამწეობი ჩუნა ეკკლესიის ისტორიის შესწავლისა. რამდენდაც მეტი სინამდვილით აღვბეჭდავთ მასალას, იმდენად მეტი სამეცნიერო მნიშვნელობა ექმნება როგორც ჩუნი წარსულის შესაგებლად, აგრეთვე უცხო ტომთა ისტორიისათვისაც.

ა. ხახანაშვილი.



## Пергаментный сборникъ Иверской лавры.

Пергаментный сборникъ аѳонской Иверской лавры (№ 529, in quarto, стр. 426) переписанъ въ 1074 году почеркомъ *нусхури*.

Содержаніе сборника разнообразное: 1) Біографія основателей Иверской лавры на св. Аѳонѣ — Іоанна Варасвачесдзе, сына его Евфимія-Мтаргмнели, родственника ихъ Торникія-Воина, Арсенія, епископа ниноцминдскаго и др., составленная Георгіемъ Мтацминдели въ первой половинѣ XI вѣка. 2) Житіе св. Илларіона-Грузина, подвизавшагося въ Ѳессалоникійскомъ грузинскомъ монастырѣ въ царствованіе императора Васидія († 867 г.), составленное современникомъ, греческимъ философомъ Іоанномъ. 3) Благовѣстническое странствіе апостола Іоанна Богослова и полное житіе его, составленное ученикомъ и сопутникомъ его Прохоромъ. 4) Пѣснопѣнія и службы въ честь вышепоименованныхъ грузинскихъ святыхъ. 5) Синодики („агапы“) аѳонской лавры, установленные въ поминовеніе тѣхъ, которые оказали лаврѣ какую либо болѣе или менѣе важную услугу. 6) Житіе Георгія Мтацминдели († 1066 года 29-го іюня), составленное его ученикомъ Георгіемъ Мперали. 7) Пѣснопѣнія въ честь Георгія Мтацминдели. 8) Указатель именъ.

Всего въ печатной книгѣ вмѣстѣ съ указателемъ именъ XVIII + 368 страницъ.

Въ первой статьѣ заключается богатый матеріалъ не только для исторіи Иверской лавры, но и для исторіи книжнаго дѣла въ Грузіи въ концѣ X и въ первой половинѣ XI вѣка.

Подвижниковъ-грузинъ на Аѳонѣ было человѣкъ 300. Главными перелагателями были Евфимій († 1028 г.) и потомъ Георгій Мтацминдели, сынъ Іакова, ѣздившаго въ Персію по порученію царя Георгія I (1014—1027).

Аѳонскіе дѣятели переводили почти всѣ священныя книги, хотя у нихъ подъ рукой уже имѣлось немало старыхъ переводовъ. До нихъ книги перелагались большею частью въ такихъ мѣстахъ, которыя не свободны были отъ воздѣйствія разныхъ ересей. И потому на Аѳонѣ нашли нужнымъ грузинскіе переводы согласовать съ книгами единовѣрныхъ грековъ.

Библия существовала въ переводѣ еще до X вѣка. Одинъ пергаментный экземпляръ ея, уцѣлѣвшій на Аѳонѣ до нашихъ дней, переписанъ по порученію вышеупомянутаго Торникія (Іоанна) съ оригинала 978 года. Въ припискѣ сказано: „Я, Іоаннъ въ мѣрѣ Торникій, сынъ благословеннаго Чордванели, приобрѣлъ сію „Книгу царей“... Благословенъ писатель, хвалимъ читатель, благодареніе слушателямъ! Переписана сія святая книга рукою трехъ переписчиковъ: Микеля, Георгія и Стефана, *оригиналъ* же этой Библии переписанъ въ корониконѣ 978 г.

Самымъ плодовитымъ перелагателемъ былъ св. Евфимій. Число его переводовъ достигаетъ до 100 названій; большую часть ихъ можно видѣть въ тифлискомъ церковномъ музеѣ. Привожу названія нѣкоторыхъ его переводовъ: толкованіе на евангеліе отъ Іоанна, ученіе Василія Великаго, толкованіе на книгу псалтирь. его же, Климаксъ, книга св. Макарія, ученіе Максима, книга Исаакія, книга св. Дорофея, чудеса архимуч. Димитрія, житіе св. Стефана Новаго, житіе св. Нико



дая Мирликійскаго, благовѣстническое странствіе апостола Андрея, толкованіе на евангеліе отъ Матѳея и т. д.

Св. Илларіонъ былъ сынъ кахетинскаго вельможи. До 16-лѣтняго возраста учился въ одной изъ кахетинскихъ школъ, затѣмъ подвизался въ Гареджинскомъ монастырѣ, ходилъ въ Палестину на поклоненіе Святымъ Мѣстамъ и, когда онъ вернулся оттуда на родину, продалъ все свое родовое имѣніе и основалъ мужской и женскій монастыри, потомъ, взявъ двухъ учениковъ, отправился въ Константинополь и оттуда въ Фессалоникию, гдѣ подвизалась грузинская братія въ Улумбѣ. Оставшись здѣсь нѣкоторое время, онъ отправился далѣе и прибылъ въ Римъ, гдѣ прожилъ два года; вернувшись изъ Рима въ Улумбо, скончался на 53-мъ году жизни. Чудотворные останки его императоромъ Василиемъ торжественно были перенесены въ Константинополь и отсюда доставлены (черезъ Сосѳенъ) въ грузинскій монастырь Роману и положены въ дорогую гробницу.

Послѣ святаго и чудотворнаго Илларіона-Грузина остались три его ученика, святые, какъ и онъ самъ. Императоръ Василій относился къ нимъ съ величайшимъ довѣріемъ, и онъ, приведши къ нимъ своихъ сыновей, Леона и Александра, сказалъ имъ: „Молитесь, св. отцы, объ этихъ малюткахъ, научите ихъ читать ваши книги и знать вашъ языкъ“ \*).

Св. Георгій Мтацминдели сначала учился въ Самцхійскомъ монастырѣ Тадзриси, потомъ въ лаврѣ Хахули, которая считалась важнѣйшимъ центромъ просвѣщенія грузинскаго юношества. Здѣсь тогда под-

\*) Аѳонскій сборн., стр. 102.

визались его дяди, одинъ изъ которыхъ занималъ должность старшаго секретаря царя Давида Великаго († 1001 г.); тутъ же подвизались еще Василій, сынъ царя Баграта († 1014 г.) и много др. Однако Георгій оставался тутъ недолго. По смерти дядей, его взялъ къ себѣ Перись Джоджикъ, который вскорѣ послѣ того былъ обвиненъ въ измѣнѣ и обезглавленъ, а семья его вмѣстѣ съ Георгіемъ Мтацминдели доставлена въ Константинополь. Здѣсь оставался Георгій 12 лѣтъ, и въ это время греческій языкъ и греческія книжныя сокровища онъ изучилъ въ совершенствѣ. Вернувшись обратно въ Хахули и пробывъ тутъ нѣкоторое время, онъ отправился въ Сирію, въ грузинскій монастырь близъ Черной горы. Здѣсь подвизался тогда знаменитый Георгій Старшій, глубокій знатокъ Священнаго Писанія и грузинскаго языка. По его настоянію Георгій Мтацминдели рѣшился приступить къ переводу священныхъ книгъ. Отправившись въ Іерусалимъ и поклонившись Пречистымъ Мѣстамъ, онъ чрезъ Черную гору прибылъ на Аѳонъ въ 1030 году, гдѣ его въ 1042 г. избрали игуменомъ Иверской лавры. Здѣсь онъ перевелъ множество книгъ и далъ послѣднюю редакцію грузинскому общепринятому евангелію и псалтири.

Въ 1056 году онъ находился въ Сиріи на Черной горѣ вмѣстѣ съ Марією, матерью царя Баграта, и она съ богатыми дарами отправила его въ Іерусалимъ для раздачи милостыни.

Въ 1059 г. Георгій Мтацминдели по приглашенію царя Баграта IV, прибылъ въ Грузію и оставался здѣсь до 1066 года. Онъ тутъ училъ народъ, давалъ наставленіе царю, вельможамъ и духовенству; путешествовалъ онъ по всѣмъ частямъ Грузіи и изъ всѣхъ концовъ ея

собралъ молодыхъ людей, готовя ихъ къ доставленію въ аѳонскія школы.

Вернулся же онъ обратно въ Константинополь въ 1066 году, въ концѣ весны, и доставилъ туда изъ Грузіи 80 учениковъ. 28-го іюня онъ вмѣстѣ со своими учениками представлялся императору Константину и на другой день тихо почилъ.

Черезъ годъ останки его были перевезены въ Иверскую лавру и преданы землѣ возлѣ св. Евфимія.

Св. Евфимій, отецъ его Іоаннъ, св. Илларионъ и св. Георгій Мтацминдели извѣстны не только грузинской, но и вселенской церкви: краткое жизнеописаніе ихъ внесено въ греческій синаксарій.

Георгій Мтацминдели считается авторомъ извѣстнаго стихотворенія „Вечерній звонъ, вечерній звонъ“, переведеннаго Козловымъ съ англійскаго, а Евфимій Грузинъ, по словамъ его біографа, „какъ рогъ золотой велегласный, трубилъ на весь міръ, не только на Грузію, но и на Грецію, ибо онъ съ грузинскаго языка на греческій перевелъ „Балавари“, „Абукурай“ и нѣсколько другихъ сочиненій“.

Съ греческаго перевода эти сочиненія распространились по всему міру. Знаменитый Литтре о „Балавари“ отзывался такъ („Средніе вѣка и варвары“, стр. 268): „Переводимый нѣсколько разъ на латинскій языкъ, бывшій темою для подражаній на французскомъ и другихъ общепотребительныхъ языкахъ, романъ этотъ служилъ предметомъ назиданія для всего Запада“.

Но заслуги грузинскихъ подвижниковъ не ограничиваются этимъ только. Они еще въ X вѣкѣ положили основаніе мирныхъ и культурныхъ отношеній между Грузіей съ одной стороны и со всѣмъ цивилизованнымъ

міромъ — съ другой. Слава грузинскаго Аэона стала привлекать представителей всѣхъ народностей, не исключая и славянъ. Грузины-аэониты по возможности помогали всѣмъ; такъ, грекамъ-аэонитамъ они подарили островъ Неонъ и доходы съ Лимноса; римлянамъ воздвигли Каракальскій монастырь; славянамъ Солуня, гдѣ тогда жили Павелъ Поплавицынъ, попъ І. Звѣздицынъ, архид. Всезельевъ и др., подарили землю для постройки церкви.

Мало этого, грузины-аэониты заботились и о просвѣщеніи болгарскихъ славянъ. Съ этою цѣлью они основали особый монастырь въ Чепель дере и отправили туда самыхъ знаменитыхъ монаховъ, изъ числа которыхъ особенно выдѣляется своею ученостью философъ Іоаннъ Петрица.

Самъ Георгій Мтацминдели явился своего рода апостоломъ для одной заброшенной провинціи Болгаріи. Ученикъ этого святаго пишетъ, что Георгій Мтацминдели послужилъ причиною изведенія идоловъ изъ мѣстности Ливедія, населенной болгарами \*).

Они до этого молились мраморному идолу въ образѣ красивой женщины. Георгій Мтацминдели сокрушилъ его.

Синодики расположены въ хронологическомъ порядкѣ — съ декабря по ноябрь мѣсяць слѣдующаго года.

Часть этихъ синодиковъ (№№ 1—38) записана составителями всего сборника, честь (около 40 номеровъ) деканомъ Іоанномъ Тбилаисдзе, остальные же, разными лицами.

\*) Грузинскій авторъ, ихъ называетъ *склавами*. Также называютъ *славянъ* греческіе авторы—Анастасій и Теофанъ.

О синодикахъ, которые записаны Иоанномъ Тбилаисдзе, этотъ послѣдній говоритъ (л. 214): «Эти синодики записаны были въ разныхъ книгахъ и ихъ трудно было разыскивать, и потому я, недостойный рабъ Иоаннъ Тбилаисдзе, во дни моего деканства и по приказанію св. отца нашего (игумена) Иоанна, приведши ихъ въ порядокъ, переписалъ безъ всякаго измѣненія, тождественно съ первоначальными образцами».

Въ общемъ синодики эти представляютъ значительный интересъ. Они заключаютъ въ себѣ не только списокъ и порядокъ поминованія лицъ, оказавшихъ Иверскому монастырю какія-либо услуги, но вообще рисуютъ исторію грузинской миссій на востокъ и воскрешаютъ въ памяти многихъ дѣятелей, о существованіи которыхъ мы до сихъ поръ, никакихъ свѣдѣній не имѣли.

Приводимъ для образца содержаніе нѣкоторыхъ синодикатовъ, число которыхъ всего 167.

«Апрѣля 23-го агапъ отца нашего Георгія Олтисари и брата его Микеля: онъ, Георгій, воздвигъ много монастырей (на Аѳонѣ) и сель, укрѣпилъ ихъ оградами, отнятые (монастыри, земли) вернулъ намъ же вмѣстѣ съ императорскими хрисовулами, скрѣпленными золотыми печатями.

Іюня 25-го агапъ Тамары Великой: она прислала 20 дукатовъ и оказала другія большія услуги (Тамара † 1213 г. 18 го января).

Августа 15-го агапъ Маріи, матери царя Баграта.

Ноября 13-го агапъ Иоанна Севастоса и супруги его Маріи за слѣдующія благодѣянія, оказанныя намъ. Когда отняли у насъ наши угодія и передали Бурцу, мы явились къ царю съ жалобой, и онъ приказалъ се-



му Іоанну Севастосу уладитъ наше дѣло, размежевавъ принадлежащее намъ пространство земли. Онъ, оставивъ свои собственныя дѣла, сталъ заниматься нашимъ. Онъ трудился 3 мѣсяца, не довѣряя другимъ, дѣлалъ все самъ и, благополучно окончивъ нашъ споръ, собственноручно зарегистрировалъ принадлежащее намъ, а затѣмъ, составивъ актъ, отправилъ его къ императору на подпись и утвержденіе. Императоръ же этотъ актъ утвердилъ полностью.

Декабря 6-го агапъ Никола Петрицонели \*): отъ него получено для покрытія церкви 70 перператовъ, на покупку хлѣба 40 дукатовъ, онъ же принесъ въ даръ еще 2-хъ муловъ осѣдланыхъ, 12 дукатовъ и 50 новыхъ триакефаловъ.

Мая 6 го агапъ грузинскаго полководца Квакваре, умершаго въ 1498 году; сынъ его Мзечабукъ \*\*) въ моленіе за душу отца своего и брата прислалъ въ Палестину, Синай и къ намъ на Аѳонъ багатыя приношенія. Посланникъ его Амбросій сталъ раздавать подаванія всѣмъ монастырямъ, церквамъ, митрополитамъ, епископамъ, священникамъ, бѣднымъ и плѣнникамъ, начиная отъ Трапезонда до Костантинополя и отъ Костантинополя до нашего грузинскаго монастыря (Аѳонскаго) и отъ нашего монастыря далѣе по всей:

---

\*) Петрицонелами назывались отцы грузинскаго монастыря *Петричь*, находящагося въ 30 верстахъ отъ Филицпополя въ ущелью Чепельдере, въ мѣстности Бочковъ. Монастырь этотъ основанъ грузинами въ началѣ XI вѣка. Въ немъ подвизались Іоаннъ Петрици и многіе др. знаменитые отцы. Сообщение очевидно о Петрицонскомъ монастырѣ см. въ газ. „Дрозба“ (1878 г. № 153).

\*\*) Мзечабукъ Великій (1512—1516).

Элладѣ и Македоніи. На долю только нашего монастыря досталось 25,000 отмануровъ золотомъ и серебромъ. Кромѣ того, самъ Амбросій на свои средства построилъ монастырскую башню, больницу со всѣми службами и метохію Гомато. Башню же онъ укрѣпилъ пушками».

Каждая запись обыкновенно оканчивается изложениемъ того, какую службу слѣдуетъ отслужить въ агапный день, какія раздавать милостыни, сколько разъ поминать жертвователя, одинъ, два года или вѣчно, повѣсить ли для него неугасаемую лампаду, или только поставить свѣчи въ дни поминокъ и пр. Затѣмъ испрашивается благословеніе на тѣхъ, кои будутъ исполнять это постановленіе, и проклятіе на тѣхъ, кто прекратитъ поминать строителей монастыря, царей Грузіи и вообще всѣхъ жертвователей въ пользу его.

Грузины афониты въ свою среду принимали и чисто русскихъ людей. Такъ 47-й «агапъ» афонскіе грузины назначаютъ для русскаго, Іоанна, пожертвовавшаго Иверской лаврѣ пять книгъ: праздничную минею (въ 2-хъ экземп.), „Діонисія Ареопагита“, „Лавсаиконъ“ и „Теодора Тирона“ (см. Афон. сборн., стр. 227).

Такимъ образомъ, мы видимъ, что начало духовнаго родства между грузинами и русскими положено еще въ X - XI вѣкѣ!

Докторъ Абихтъ, профес. польскаго и русскаго языковъ въ бреславльскомъ университетѣ, идетъ еще дальше: онъ доказываетъ, что св. Кирилль знакомъ былъ съ грузинскою письменностью и изъ нея заимствовалъ для славянской азбуки недостающія въ греческомъ алфавитѣ буквы. Это духовное родство, завязанное афонскими грузинами съ представителями великой сѣверной націи еще въ X вѣкѣ, съ теченіемъ времени

стало развиваться и укрьпляться и въ концѣ концовъ привело къ сліянію Грузіи съ Россіей.

Твердымъ базисомъ политическаго единенія двухъ единовѣрныхъ народовъ опять таки послужилъ тотъ-же Иверскій Аеонъ, который, при особой грамотѣ, отправилъ въ Москву (13-го октября 1648 г.) точную копию чудотворной иконы Иверской Богоматери \*); съ тѣхъ поръ она составляетъ не только предметъ благоговѣйнаго чествованія для всего православнаго русскаго народа, но также служитъ и крѣпкимъ соединительнымъ звеномъ между грузинами и русскими, слившимися въ одно государство въ 1801 году.

Таковы заслуги грузинскаго Ивера для православнаго Востока и для Россіи.

И такая величайшая святыня въ настоящее время (съ 50—70 годовъ) находится въ исключительномъ пользованіи иностраннаго духовенства!

*М. Г. Джанашивили*

---

\*) Въ „Подлинныхъ актахъ, относящихся къ Иверской иконѣ Божіей Матери, принесенной въ Россію въ 1648 году“ читаемъ: „Чудотворная икона Богоматери, находящаяся на Аеонѣ, именуется Иверскою потому, что изъ Никеи (Трапезонда?) на св. Аеонскую гору по морю пришла и стала надъ порту монастырскаго тамошней Иверской (грузинской) обители и за сіе Порторицею зовется. Эту св. икону, съ моря идущую и наединѣ съ Богомъ глаголющую, въ сновидѣніи видѣлъ и принялъ блаженный Гавріиль, одинъ изъ основателей упомянутаго аеонскаго грузинскаго монастыря“.



# უმთავრესნი უახლოვანი: \*)

ამ წიგნში ხშირად შეგხედებათ — „ჰქუა“... წიკითხეთ: „ჰრქუა“

გვ.	სტრ.	დაბეჭდილია:	უნდა იყოს:
10	ზემ 15	წარვიდე	წავიდე
11	— 1	ჭქნა	ჭქნა
12	— 7	თორმეტი	თორმეტი
—	ჰემ. 15	მეფეთა	მეფეთავე
—	— 10	მადლობდეს	ჰმადლობდეს
—	— 5	რათა კიდე თავისუფლად	რათა თავისუფლად
13	ზემ. 7	სადაუდებელნი	სადაუდებლნი
14	ჰვ. 14	ფოლისა ერთისა	ფოლისა ერთისა
15	— 16	წეობათა	წეობათა
—	— 12	მისი	მისი
17	ზემ. 6	ჩიმიჭისა	ჩიმიჭისა
—	— 12	ბელისა	ბელისა
—	— 17	საკუთხეველის (?)	საკუთხეველის
18	ჰვ. 11	ვემპავლა	ვემპავლა
21	— 17	დამრავალ	დამრავალ
—	— 5	საკმარსა მათსა	საკმარსა
22	ზემ. 4	ვევედრებოდეთ	ვევედრებოდით
23	ზემ. 5	განდევნოს	განდევნოს
—	— 15	შევედრებ	შევედრებ
—	ჰვ. 12	სამირეუელითაგან	სამირეუელითაგან
24	ზემ. 9	სადმითათა	სადმითათა
—	ჰვ. 6	შევედრა	შევედრა
25	— 3	აღუსწრაფდი	აღვისწრაფდი

\*) გთხოვთ 110 გვ. ჯერ შეასწოროთ და მერე ისე წიკითხოთ.

26	ქვ.	9	აკლიან	აკლიან
27	—	4	დორკოტესი	დორკოტესი
28	—	3	ანკურკელისა	ანკურკელისა
—	—	17	კრიტელისა	კრისტიელისა
—	—	3	სუნქსარც	სუნქსარი
29	ზემ.	3	სრულად	სრულიად
—	—	7	ანდრია	ანდრეა
—	—	9	მონაზონის	მონაზონის
—	—	8	ცხორება	ცხორება
30	ზემ.	4	თარგმნა	თარგმნა
—	ქვ.	2	რომთა	ჰრომთა
32	ზემ.	1	მათისა	მათისა
—	—	2	მოკიდის	მოკიდეს
38	—	13	ჭმნიან	ჭმნიანდა
—	—	16	გლეჯა	დაგლეჯა
—	ქვ.	9	მოჯდა	მოჭჯდა
39	ზემ.	5	სამამოსა	სამამოს
—	—	8	ჩოკასა	ჩოკათა
41	ქვ.	10	კითარცა	კითარცა
42	ზემ.	1	იუბნის	იუბნის
43	—	4	საქმისაგან	საკმისაგან
44	ქვ.	14	ჩუნთა	ჩუნთა
—	—	13	განსწნადსა	განსწნადსა
—	—	11	მადლობდინ	მადლობდიან
46	—	12	მოწათლ (მწოლ)	მწოლ
47	ზემ.	1	კარკის	კარკის
—	—	10	წიგნთა	წიგნთა
—	—	13	დღე	დღლ
48	—	4	უდრტკინელად	უდრტკინელად
—	—	16	ნებაუნ	წნებაუნ
53	—	6	ილუწიდიან	ილუწიდიან
55	ქვ.	17	მკნე	მკნლ

—	—	13	აღრიცხვამ	აღრიცხვამ
—	—	8	აღსრულებად	აღსრულებულად
56	—	1	აღარძინდებოდა	აღარძინდებოდა
59	ზემ.	7, 14	ღ სს. 19, ეფთჳმი	ეფთჳმი. [სადაც ჴეგ-
			სვლეთ ეს სასული, „ეფთჳმედ“	წაიკათხეთ]
—	ჴვ.	6	ეკრძალებოდა	ეკრძალებოდა
—	—	4	სრულად	სრულად
60	—	16	კითა	კითარცა
61	ზემ.	8	ოფთალი	ოფთალი
62	ჴვ.	13	მოკიდეს	მოკიდოდა
63	ზემ.	10	კითა	კითარცა
64	—	8	წარგუდგინიან	წარგუდგინიან.
—	ჴვ.	11	კიცხვამ	კიცხვამ
—	—	9	მოკლე	მოკლელ
65	ზემ.	5	მეფც	მეფელ
69	—	4	შემდგომად	ყოფლად
—	—	15	შემდგომად	შემდგომად
70	—	5	წინამდებრე	წინამდებარე
—	—	7	მოქალაქობამ	მოქალაქობამ
71	—	3	როდისათჳსცა	როდისათჳსცა
—	—	7	კითა	კითარცა
—	—	12	სამოელ ანნამსგან	ანნამსგან სამოელ
72	—	2	გარესჴისასა	გარესჴისასა
74	—	6	მოდუაწებისასა	მოდუაწებისასა
—	—	16	კაცობრივითა	კაცობრივითა
—	ჴვ.	14	წინამძღვრობად	წინამძღვრებად
—	—	10	წინამძღვრობითა	წინამძღვრებითა
—	—	6	მეესეულიდ	მეესეულად
75	ზემ.	5	განკურნა	განკურნა
—	ჴვ.	12	იჳსო	იესოჳ
76	ზემ.	13	ღუთიე	ღუთიე
—	ჴვ.	5	მოციქული	მოციქული

—	—	4	სოფლისაჲ	სოფლისა
77	ჭემ.	9	იჯსო	იესოჲ
—	—	13	ბრწყინკაღნი	ბრწყინკაღენა
—	ჭე.	15	სადუთოჲსაჲ	სადმრთოჲსაჲ
—	—	8	უგუნ	უგუნ
—	—	—	პეჯბტადეჲ	პეჯბტადეჲ
78	—	10	კითა	კითარცა
79	—	12	ჭადგებათა	ჭადებათა
—	—	10	სულთა	სულთათა
—	—	4	და დაჰეროდა	და ჰეროდა
81	—	12	კიშეჲ	კიშე
82	ჭემ.	11	დატყლა	დატყულა
—	—	13	მცირედსა	მცირედსა
—	—	16	განგრძობილად	განგრძობლად
83	ჭემ.	17	წინამძღურობითა	წინამძღუარებათა
—	ჭე.	2	აღშეთანა	აღშეთანა
85	ჭემ.	11	ეკედრა	ეკედრა
—	ჭე.	8	კანდლისაგან	კანდლისაგან
—	—	6	განგურკა (?)	განგურკა
—	—	4	მან ყოველი	მან იგი ყოველი
—	—	1	მცირეჲ	მცირეჲ
86	ჭემ.	1	მწყემსი (?)	მწყემე
—	—	9	მათგან	მათგანი
87	—	9	ამისთვისცა	ამისთვისცა
—	ჭე.	2	სამოთხ	სამოთხს
89	—	11	სადთოჲ	სადმრთოჲ
—	—	5	საგურველთა	საგურველთა
90	ჭემ.	3	სანახებათა	სანახებათა
—	—	13	სადუთოჲთა	სადმრთოჲთა
92	—	9	შეითხეკად	შემთხეკად
—	—	16	სადუთოჲ	სადმრთოჲ
93	—	10	შეკედრებოდა	შეკედრებოდა

94	—	7	მონია	მონია
—	ჭკ.	8	ღმერთსა მამასა	ღმერთსა და მამასა
95	ზემ.	10	აღმოფიქვადმდე	აღმოფიქვადმდე
96	—	10	განიკურნეს	განიკურნეს
—	ჭკ.	6	მოძრავლს	მოძრავლს
99	—	8	კათარცა	კითარცა
100	ზემ.	11	მესხების	მესხების
—	ჭკ.	14	თქუენი უკუნითი უკუნისამდე	თქუენი უკუნისამდე
101	ზემ.	8	სამეუფოადასა	სამეუფოათა
102	ჭკ.	5	ბრწყინვალთა	ბრწყინვალეთა
103	—	2	მარხობლ	მარხობლ
104	ზემ.	8	მაწიკა თჳსა რა ჯედათა...	მაწიკა
—	—	9	ესრეთ:	ესრეთ თჳსითა კელითა
—	ჭკ.	5	უბრძნა	უბრძნა
105	ზემ.	8	უნუგეშინის ცემოლთა	უნუგეშინისცემოთა
—	ჭკ.	13	სახთელთათა	სახთელთათა
109	ზემ.	4	ოჯუალო	ოჯუალო
—	—	4,6	აღდგომისნა	აღდგომისანი
—	—	10	წმიდასსა	წმიდასსა
—	ჭკ.	10,9	წმიდასნი	წმიდასანი
—	—	9	განრამასა ზედა	განრამადითსა ზედა
—	—	4	კანონი	კანონი
110	გკ.	ზემ. 4	აღდგომისა	აღდგომისა
—	—	6	განეფანა მადლა მა	განეფანა მადლა ბაკეთა
—	—	—	დიდებული აღმოჩენული (?)	დასდებული აღმოჩენული- ჭკა გულმან
—	—	7	ცხოვრებით განწმდილი	დაფარული
—	—	8	თუესა (?)	ჰჰო
—	—	9	წარდგომად (?) ბრძნისი (?)	აღდგომად ქრისტესი
—	—	10	და მოგუნი (?) წინასწარ- მეტყუელისაებრ	და გალობანი ჩუუელა ბისაებრ
—	—	11	ქართულთა (!) მე-	ჭუეენისა მწუერებნი

			ხისაჲ (?) სათნო ყავთ (?)	
—	—	12	წმიდისათანა დასდებულა	წმიდისათა დასდებულთა
—	—	13	გამარჯულებაჲ გძღნა (?)	ორორჯულ ორგუამრვე
—	—	—	ღმერთმან ხალკიოსი (?)	წარდგომაჲ წმიდისაჲ
—	ჭკ.	10	გალობანი	ობაკოჲ
—	—	10—9	აჭებენ (?) ციურნი (?) ძა-	და გალობაჲ აღიდებს
			ლნი (?) მისნი	
—	—	9	დიდებანსა (?)	აჭებდითისანი. დიდებანსა
—	—	9—8	დიდება	დასდებულა წმიდისა
—	—	8	მისთაჲ	და დიდებაჲ მიჯალთაჲ
—	—	6	წმიდისა	კეთილ არს
—	—	5	მოდით	მოკუდით
—	—	4	ყოველნი	მართალნი
—	—	—	შენ წმიდაო	შეისმინენ ჩემი
—	—	4	ეპისტოლე	და ჰაკლე
—	—	3	ღმერთსა მომნიჭებულსა	წინამძღუართა თქვენთ
—	—	2	მარკოზისი აღილუიაჲ;	ლუკასი
175	ჭკმ.	9	ცხოვრებაჲ	ცხოვრებაჲ
176	—	3	შეცებულ	შესებულ
—	—	5	ამსამცა	ამსამცა
—	—	7	ცხოველისა	ცხოველთაჲსა
177	—	6,15	სადუთოჲსა	სადმრთოჲსა
—	ჭკ.	1	კამართა	კამართა
178	ჭკმ.	1	ცხოვრებისთა	ცხოვრებისათა
—	—	2	სადუთოთა	სადმრთოთა
—	ჭკ.	8	შუენებით	ბუნებით
—	—	1	დაგუალული	და გუალული
—	—	1	გონებაჲ	ბუნებაჲ
179	ჭკმ.	4	სადუთოჲსა	სადმრთოჲსა

—	—	12	ტრფიალებადთა	ტრფიალებითა
180	ქვ.	7	ქეგლი	ქეგლ
216	—	13	აღილუადა	აღილუადა
217	—	2	დაკრთნა	დაკრთნა
218	ზემ.	10	აფენილსა	აფენელსა
220	—	6	გარდაიკადის	გარდაიკადის
222	—	3	ჭუნსიარის (?)	ჭუნსიარისა
223	—	8	სიტოქარონითა	სიტოქარონითა
225	ქვ.	11	მისგან	ამისგან
—	—	9	მათცა (?) გამოკეზანა	მათცა
226	ზემ.	10	გრიგოლის	გაბრიელის
228	—	1	გიმოკუნას	გამოკუნას
—	ქვ.	9	მაშენებლისა	მაშენებელისა
230	ზემ.	5	ათხი	ათხი
240	ქვ.	8	მონამსახსათსვე	მონამსახსათსვე
245	—	6	კურთხევეა	კურთხევეა
—	—	16	რე	რ.
247	—	8	ბ (?)	ბ.
248	ზემ.	11	ბესი	ბურბესი
250	ქვ.	13	მე სოლიმნისათს	მისოლიმნისათს
252	ზემ.	11	აწანს	აწანს
—	—	12	დეძანოზო	დეკანოზო
254	ზემ.	7	დაგწესია	დაგწესია
—	ქვ.	10	დამდაბილი	დამდაბილი
255	ზემ.	12	მათ თუს	მათთუს
—	ქვ.	11	კმ სა მოდისადა	კმ სა მოდისადა
256	ზემ.	7	მათთაკე	მათთაკე
—	—	15	ხატსა	ხატისა
257	ქვ.	14	ხანბაბუქსა	ხანბაბუქსა
258	ზემ.	7	ოქსოა	ოქსოა
259	ქვ.	12	სულსა	სულისა
261	—	15	ფრჩი	ფრჩი

263	—	13	ლოცვას	ლოცვათასა.
—	—	8	სსალოთგაწვესა	სსალოთგაწვეს
264	—	13	ტრიაკეფალი: წ	ტრიაკეფალი: წ
—	—	11	ვასასა (?)	ვასასა,
265	—	8	ტუუაჟი	ტუუაჟი
266	—	8	კოსტანტი ჰოლომდის	კოსტანტიჰოლომდის
267	ზემ.	3	მონასტრისამან	მონასტრამან
—	ჰვ.	8	სამშაფათთა ჰორტატესა...	სამშაფათთა ჰორტატესა
268	ზემ.	6	ვატონსა	ვატონსა
—	—	11	მართლახონს	მართლახონს
—	ჰვ.	6	მსახურობისა	მსახურებისა
270	ზემ.	6	ტუჟისაჲ	ტუჟისაჲ
—	ჰვ.	9	კალამკოვისა	კალამკოვისა
—	ჰვ.	2	კირალექსი	კირალექსი
271	ზემ.	4	ახრებუშისაჲ	ახრებუშისაჲ
—	—	11	მუდარობითა	მუდარობითა
—	ჰვ.	10	შეგუწულენისა	შეგუწულენისა
272	ზემ.	10	ნეტარ არაინითა (!)	ნეტარინინითა
—	ჰვ.	5	ხუთი	ხუთი, დაუკსებელია
—	—	4	კანდელი წ, ამასკე (?)	კანდელი წ
—	—	3	დაუკსებელია	
—	—	3	ტარპეს	ტარპეს
273	ზემ.	10	შეიცვლების ქრისტან-	შეიცვლების ქრისტან-
—	—	11	ნობისაგან	ნობისაგან
—	—	11	მ...ბესოჲ	მ...უწესოჲ
274	—	14	შუთისაგან	შუთისაგან
275	ზემ.	1	ჰორტატისაო	ჰორტატისაო
—	—	5	უმგ:—1733 წ.	უმგ:—1755 წ.
—	ჰვ.	6	პირველს ჩამატებულს	პირველს ფურცელზედ
—	—	2	ფურცელზედ	
—	ჰვ.	2	ეს ჩამატებულს ფურცელზედ	ეს ფურცელზედ
276	ზემ.	9	მოსაკსენებლები	მოსაკსენებლები
—	ზემ.	12	კიდეკა	კუალადკა
—	ჰვ.	14	ჟურის	ჟურის





# ცხორება<sup>1)</sup>

ნეტარისა ძამისა ჩუენისა იოანესი და ქუთუმესი და უწუება ღირსისა მის მოქალაქობისა მათისაჲ, აღწერილი გლახაკისა გეორგის მიერ, ხუცეს მონაზონისა. გუაკურთხენ, ძამაო!

ქურთხეულარს ღმერთი, რომელსა უოველთა კაცთაჲ ჰნებავს ცხორებაჲ და მეცნიერებასა ჭემმარიტებისასა მოსლვად, რომელი იგი გამოუთქუმელითა მით განგებულებითა თვსითა უმჯობესსა უოველთასა განაწესებს, და მიუწითმელითა სანიერებითა თვსითა თვთოეულთა ქამთა შინა ღირსთა და სათნოთა თვსთა გამოაჩინებს—სარგებელად კაცთა ნათესავისა და სადიდებელად ღუთეებისა თვსისა; რომელმან ჩუენთაცა ამათ ქამთა შინა გამოაჩინნა ნეტარნი ძამანი ჩუენნი: იოანე, და ეუთუმე, და იოანე, და არსენი ეზისკოპოსი ნინო წმიდელი, და იოანე გრძელის ძე, და შემდგომითი შემდგომად სხუანი იგი მოწაფენი მათნი და მობაძავნი სათნოებისა მათისანი, რომელთა სახელები აღწერილარს წიგნსა მას ცხორებისას. რომელთა მეოხებითა ჩუენცა გლახაკნი ესე ღირს გუყვენინ ოჟვალმან მობაძავ უოთად სათნოებათა მათთა და ნაწილსა მას მარჯუენეთასა მიმთხუევად.

5.

ხოლო ვინამთგან სიგრძე ქამთაჲ უოველსავე დავიწყებად მოიღებს, დაღაცათუ წინაშე ღუთისა უოველივე ცხადარს და საჩინო და უწყის უოველთა დასაბამი და აღსასრული, და, რომელთა იგი სათნოდ მისა აღასრულეს ცხო-

<sup>1)</sup> ვარიანტი (№ 170 საეკლ. მუხ.): წმიდისა და.

რებაჲ თჳსი, წინაშე მისსა ბრწყინვენ მარადის, და არცა ერთი რაჲ უკმს ჩუენ მიერი კსენებაჲ, არამედ ესრეთ განაწიესა ყოვლად ბრძენმან მან განგებულებამან მისმან: რათა წიგნთაცა შინა აღიწერნენ სადმართონი იგი და ყოვლად შუენიერნი საქმენი სოფლის შესაქმ-სანი, და საუფლონი იგი მცნებანი და ბრძანებანი მისნი, და ღირსთა მათ და ნეტართა მონათა მისთა ყოვლად ქებულნი ცხორებანი და მოქალაქობანი, რომელნი თჳთოეულთა ქაშთა შინა ჯერ იჩინნა გამოჩინებად სახიერებამან მისმან სარგებელად გაცთა ნათესავისა, რათა სადუთოთა მათ და მადალთა საქმეთა მიერ დიდების მეტყუელებად და სურვილად მისა ადვიდროდით და საუფლოთა მათ ბრძანებათა მიერ განვნათლდებოდით და აღსრულებად მათდა მოსწრათე ვიქმნებოდით. სოლო დიდთა მათ და საკუთართა მონათა მისთა კსენებითა შურად <sup>2)</sup> და ბაძვად მოვიდოდით სადმართოთა მათ მოქალაქობათა მათთა, რომელნი იგი, ვითარცა ხატნი მეტყუელნი, წინა სხენან სახედ სათნოებისა და სწავლად სიბრძნისა და სიმკნედ ახოვნებისა ყოველთა თჳს, რომელთაცა ჰნებაჲს შესღვაჲ ცხორებასა საუკუნესა.

6.

და ესე ცხად არს დასაბამითგან სოფლისაჲთ და ვიდრე აქამომდე აღწერილთა წიგნთაგან და გამობრწყინვებულთა წმიდათა და რომელთა იგი იღუაწეს და აღწერნეს ცხორებანი მათნი, და დუაწლნი და შრომანი კეთილად კსენებულარიან წმიდათა ეკლესიათა შინა და ღირს ღოცვისა და კურთხევისა.

7.

წინაჲთგან უკუე ზემოკსენებულნი ესე ნეტარნი მამანი ჩუენნი არა რაჲთ უნაკლულო იყვნეს პირველ გამოჩინებულთა წმიდათასა, არამედ ყოვლითავე სათნოებითა შემკულ და აღმასრულებელ მცნებათა დუთისათა. არა ჯერვიჩინეთ მოუკსენებელად დატეობაჲ ცხორებისა

---

<sup>2)</sup> ვარ: სურვილად.

შათისაჲ და მამათაჲცა ჩემთა სულიერთა მიბრძანეს ამისი კელ  
 ყოფაჲ, ვინაჲცა ვევედრები ღირსებასა თქუენსა, ღმერთშე-  
 მოსიღბო მამანო, რათა არა ბრალეულ ვიქმნე ამის პი-  
 რისა თჳს.

სოლო დადაცათუ ჩუენ, შემდგომად მრავლისა ქა-  
 მისა ღუთისა მიმართ მისღვისა მათისა, კელჳჳვთ მცი-  
 რედთა ამათ სიტყუათა აღწერად, გარნა ურწმუნოჲცა ნუ  
 ვინარს, რამეთუ<sup>3)</sup> ჩუენ თავით თჳსით არა რაჲ აღჳჳწერია,  
 არამედ რაჲ იგი ვისწავეთ კაცთა სარწმუნოთაგან და  
 სულიერთა მამათა, რომელთა იგი ეხილვნეს და ემსახურა  
 მათდა, რომელნი იგი უცხო იყვნეს ყოვლითურთ ტყუვი-  
 ლისაგან და სავსე მადლითა ზეგარდაჲოჲთა.

და თჳთ მებრ მათ საქმეთაგან, რომელნი იგი დუმი-  
 ლით წამებენ და კამადლად ქადაგებენ დუაწლთა და  
 შრომათა მათთა, ჯაკრად ესე დადებული და ყოვლითა  
 შუენიერებითა შემკული და ყოვლითა სამკაულითა გან-  
 შუენებული, რომელი ესე მრავლითა შრომითა და ოფ-  
 ლითა აღაშენეს მათ ნეტართა—განსასუენებლად სულთა  
 მრავალთა

8.

რომელსა შინა აღჳმართნეს ეკლესიანი ცაათა მობა-  
 ძავნა, და აღავსნეს იგინი წიგნთა მიერ დუთივ-სულიერ-  
 თა, და განაბრწინვნეს იგინი ხატთა მიერ პატრიოსანთა, და  
 მოუგნეს დაბანი, და სოფელნი, და მონასტერნი ჳ დასა-  
 ყუდებულნი<sup>4)</sup>, და განუწესნეს წესნი და კანონნი დადებულ-  
 ნი და ყოვლიად შუენიერნი, და დაუსზნეს სიმტკიცენი და  
 კელით წერილნი და ოქრო ბეჭედნი დუთას მსახურთა  
 მეფეთანი; და შეკრიბნეს მას შინა მონაზონნი და მოწესე-  
 ნი ანგელოზთა მობაძავნი და შეამკვეს და აღაყუავეს ენაჲ  
 ჩუენი და ქუეყანაჲ თარგმანებითა წმიდათა წერილთაჲ-

3) ვარ: ურწმუნო ნუმცა ვინარს.

4) ვარ.: საყუდებულნი.

9. თა, სადღამთ ესე ჭემმარიტად, ვითარცა სიონით, გამოვიდა მჯუელი და სიტყუა მკუფლისაჲ, ვითარცა მწრუსაღემით სიტყუსა ებრ კამაღლისა ესაჲასა.

რამეთუ ჭემმარიტად დირსი იყო და საყუარელი ღუთისაჲ ნეტარი მამა ჩუენი იოანე, რომელმან იგი, მსგავსად აბრაჰამისა, უცხოებაჲ ადირჩია და მწირობით და სიგლანაკით ცხორებაჲ, და მისცა თავი თჳსი მორჩილებასა სულიერთა მამათასა, ვინაჲცა, მსგავსად მისსა, ესეცა აღიდა ღმერთმან და სახელოვან ყო ყოვლითა სათნოებითა და უფროჲს ყოვლისა სანატრელისა მის შვილისა მინიჭებითა, რომელარს ნეტარი ეფთჳმე, რომლისა იგი სახელი ოდენ კმარს სათნოებათა მისთა სიმაღლისა გამოჩინებად, რომელი იგი გამოჩნდა სამკაულად ნათესავისა ჩუენისა და მობაძავად წმიდათა მოციქულთა განანათლა ქართველთა ენაჲ და ქუცქანაჲ: რამეთუ, ვითარცა წამებენ მის მიერთარგმნილთა წიგნთა შინა აღწერილნი ანდერძნი, ამის დარსისა მოდუსწებითა განსწავლულ იქმნა ყოვლითა სიბრძნითა — განმანათლებელად და შემამკობელად ეკლესიათა ჩუენთა; რომლისა იგი ნამუშაკვეი ახარებს შორიელთა და მახლობელთა, და თარგმნილთა მისთა წიგნთა სიტკობებაჲ, ვითარცა ნესტჳ ოქროჲსაჲ კმა მაღალი, ოხრის ყოველსა ქუეყანასა, არა ხოლო ქართლისასა, არამედ საბერძნეთისასაცა: რამეთუ ბელაჰვარი და აბუკურაჲ და სხუანიცა <sup>5)</sup> რაოდენნიმე წერილნი ქართულისაგან თარგმნნა ბერძულად.

გარნა რომლისა იგი ზემორე მეგულებოდა თქუმაჲ, იგი ხოლო ვთქუა <sup>6)</sup> პირველად, და მერმე, რაჲ იგი მკუფალმან მოგუმადლოს, მოკლითა სიტყუთა მიგითხრა. რამეთუ ვინაღთგან დღეთა ამათ უკუანამსკნელთა მოვი-

<sup>5)</sup> ვარ: სხუანნი.

<sup>6)</sup> ვარ.: მეგულებოდა თგმად, იგი ვთქვა.

წიენით და, ვითარცა ხედავთ, ფრიადი სიგრილე იხალავების ჩუენ შორის; ნუ უკუე ვინმე ჰგონებდეს და აუტუნებდეს თავსა თვსსა, თუ პირველითგან ესრეთ იუვნეს ძმანი ჩუენნი, — ნუ იყოფან! არამედ უოვლითა წესიერებითა და სადმართოჲთა მოქალაქობითა ცხოვნდებოდეს, ვიდრემდის სამგზის სანატრელნი იგი მამანი ჩუენნი, იოჲნი, და ევთჳმე განაგებდეს და იპურობდეს წესსა წინა მძღურობისასა, რომელნი იგი უოვლითურთ, მსგავსად პირველთა მათ ღმერთშემოსილთა მამათა, უძღოდეს მათდა რწმუნებულსა მას სამწყსოსა. ვინათგან კუჴა ნეტარმან იოჲნი შეისუენა და ღმერთშემოსილმან მამამან ჩუენმან ევთჳმე იჯმნა წინამძღურობისსაგან, მიერითგან განმრავლდა ჩუენ შორის უოველი სულმოკლებაჲ და სიგრილე. არამედ ვევედრნეთ ღმერთსა, რათა მეოხებითა მათითა კეთილად განაგოს ჩუენიცა ესე ცხოვრებაჲ და არა კუებულ გუევნეს, არცა განკუაშორნეს სანატრელთა მათ მამათა და ძმათა ჩუენთა სიხარულსა და განსუენებასა საუკუნესა მას შინა ცხოვრებასა. ზოლო ჩუენ პირველსაჲვე სიტყუასა მოვიდეთ.

ესე ნეტარი მამაჲ ჩუენი იოჲნი ნათესავით ქართველი, მშობელთა და პაპათათგან<sup>7)</sup> დიდებულა და წარჩინებულა, ღმ სარინოჲ მთავართა შორის დავით კურაპალატისათა, მკნე და ახოვანი და განთქმული წუოხათა შინა, მაღალი და შუენიერი ჰასაკითა და აგებულებითა გუამსაჲთა, და ბრქენო და გონიერი გონებითა და გუელას კმისუოჴითა, და სავსე შიშითა ღუთისაჲთა და უოვლითავე კეთილისა საქმითა, და ფრიად საუუარელი და საკუთარი კეთილად ქაენებულისა დავით კურაპალატისაჲ.

ზოლო ვინათგან ცუცხლი იგი ქრისტეს სიუუარულისაჲ გუელსა მისსა მძათრად აღუტყუნა, უოველივე დიდუ-

7) ვარ.: პაპათათგან.



ბაა ამის სოფლისაა შეურაცხყო და ნაგევად შეჰრაცხა, და მონაგებნი და სიმდიდრე, ზე განსუენება, მეუღლე და შვილინი თჳსნი, და ნათესავნი, და რაოდენიცა რაა არს ამის სოფლისაა—სრულიად მოიძულა<sup>8)</sup> და უგულებელს ყო და მერმე 13. კუალად თავიცა თჳსი სიტუქსაებრ ოჯღისა, და აღიღო ჯუარი მკართა თჳსთა ზედა და ფარულად ყოველთაგან სივლტოლა იკუმია,<sup>9)</sup> და იჯ(მ)ნა ყოველთაგან და მხოლოდ ღაგრასა დიდებულსა, ოთხთა ეკლესიათასა, შევიდა; და რომელნი იგი მას შინა ბრწყინვიდეს სათნოებითა მათ ჟამთა—მამად მოსე და მამად გელასი, ამათ გამოუჴხადა თავო თჳსი და მათგან ფარულად კურთხევად მონაზონებისა მიიღო, და ჟამ რაოდენმე დუაწლითა ძლიერითა მორჩილებასა მისცა თავი თჳსი და ყოველნი იგი მუნ მყოფნი მოდუაწენი განაკვრვნა.<sup>10)</sup>

სოლო ვინადთგან იწყო განცხადებად საქმეჲან მისმან, ნეტართა მათ მამთა ღოცვად მიიღო და საბერძნეთისა ქუეყანად მიჰმართა, რამეთუ ევლტოდა დიდებასა კაცთასა. ზე ესრეთ მთასა უღუტომასასა მიიწია და მონასტერსა ერთსა 14. შინა ჟამთა არა მცირედთა ჯორთა მსახურებისა ღუაწლითა ახოვნად თავსრდვა, და სხუანი უნდონი მსახურებანი და შეურაცხნი<sup>11)</sup> სიმდაბლით აღასრულნა.

სოლო ვინადთგან მათ ჟამთა შინა ბერძენთა მეფემან ზემონი ქუეყანანი ღავით კურაპალატსა<sup>12)</sup> მისცნა და აზნაურთა შვილნი მძევლად<sup>13)</sup> ითხოვნა მისგან, ცოლის ძმათა

8) ვარ.: მოიძაგა.

9) ვარ.: სილტოლა იკუმია.

10) ვარიანტი.: განაკვრნაჲ.

11) ვარ.: შეურაცხებანი.

12) ვარ.: კურატპარატსა.

13) ვარ.: მხევლად.

მამისა ოჲანესთა ძე მისი ეფთჳმე სხუათა თანა უფლის  
წულთა მძევლად მოჰგუარეს მეფესა:

ესე რაჲ ცნა ოჲანე, უნდა თუ არა, უნებლიეთ თავი  
თჳსი გამოაცნადა და სამეფოდ ქალაქად აღჳდა, და ვინაჲ-  
თგან მეფენი მეცნიერ იყვნეს აბუჰარბისა, რომელი<sup>14)</sup> იყო  
სიამამრი მამისა ოჲანესი და ოჲანესდაცა ფრიადი სიუჳარუ-  
ლი აჩუენეს მისზედა და კეთილად მოიკითხეს.

და ამისა შემდგომად განბრძობილად<sup>15)</sup> სიტყჳსგებაჲ  
იქმნა შორის ოჲანესსა და სიამამრისა მისისა ეფთჳმეს 15.  
თჳს, რამეთუ არა ენება მოცემაჲ მისი, და ფრიად აბრა-  
ლა მას ოჲანე, ვითარმედ: „რაჲ არს ესე? ნუ უკუე შვილ  
არა გესხნესა თქუენ? გარნა ესე ცხად<sup>16)</sup> არს, რომელი მათ  
სწყალობდით, ვითარცა თჳსთა შვილთა და ძე ჩემი, ვით-  
თარცა ობოლი, მძევლად გასწირეთ! გარნა ოჲანესმან შე-  
გინდვენ<sup>17)</sup> თქუენ“. და ესრეთ, განგებითა სადუთოჲათა და  
ბჭობითა მეფეთაჲთა თჳსი შვილი მიიყვანა და კუალად  
უფლებადვე უკუნიქცა.<sup>18)</sup>

ხოლო შემდგომად რაოდენისაჲე ჟამისა, ვინაჲთგან  
განითქუა სახელი მისი და პატრიკსა უყოფდეს ბერძენნი და  
ქართველნი, შეუძნდა საქმე ესე, და ამის პირისათჳს კუალად  
უცხოებასაჲე მიჰმართა; რამეთუ აღიღო ძე თჳსი და რაჲ-  
დენნიმე<sup>19)</sup> მოწაფენი და მთაწმიდას მოვიდა<sup>20)</sup>, ლავრასა დი-  
დისა ათანასესსა, და მუნ შეეწყნარა და აქუნდა თავი თჳსი  
ფარულად და ყოველთაჲე საქმეთა მორჩილებისათა სიმდა 16.

14) ვარ.: რომელი იგი

15) ვარ.: განგობილად.

16) ვარ.: ჯერ არს.

17) ვარ.: შეგინდვენ.

18) ვარ. მიიქცა.

19) ვარ.: რაოდენნიმე.

20) ვარ.: მივიდა.

ბლით და უდრტვნველად იქმნა, და დაყო მზარეულობასა <sup>21)</sup> შინა ორი წელი გინა უმეტეს.

და მათ <sup>22)</sup> ქამთა შინა თვისი მისი დიდი თორნიკ თვისსა ქუეყანასა მონაზონ იქმნა, და, რამეთუ ასმიოდა იოანეს თვის, ვითარმედ ულუმბათა არს და ვინაათგან ფრიადი სიყუარული აქუნდა მისსა მიმართ, მას მოჰმართა და ულუმბათა შთამოვიდა; და, ვინაათგან მუნ ვერ ჰოვა, ფარულად გამოიწულილა და ცნა, ვითარმედ მთაწმიდას არს, და თვნიერ ცნობისა მეფეთაჲსა იღუმალ მთა წმიდას მოვიდა და კურთხევაჲ მონაზონებისაჲ კელთაგან იოანესთა მიიღო.

რამეთუ, ვითარცა ვთქუთ, მთაწმიდას შთამოვიდა და ლავრასა დიდისა ათანასესსა მიიწია, და ვინაათგან დაფარვაჲ არღარაჲ ეგებოდა, ურთი ერთარს გამოეცხადნეს და სიყუარულითა სუფიერითა შეიტკბნეს და ფრიადი სინარული იქმნა მონასტერსა შინა მას დღესა, რამეთუ არცა დიდი ათანასი უმეცარ იყო თორნიკის საქმესა და წარჩინებულობასა და ახოვნებასა, ამისთვისცა მიერიოგან

17. დიდითა პატრივითა ეპურნეს იგინი; რამეთუ დადაცათუ მათ არა უნდა ესე, გარნა დირსთა თვისთა ღმერთი გამოაცხადებს და ადიდებს.

და შემდგომად რაოდენისამე ქამისა განითქუა ჰამბავი მათი ღმრთობა, ვითარმედ მთაწმიდას არიან. და იწყეს მიერიოგან ქართველთა მოსლვად და განმრავლებად. და ესე რაჲ იხილეს ნეტართა მამათა ჩუენთა, ვითარცა იყვნეს <sup>23)</sup> სავსენი ყოვლითავე სიბრძნითა, განიზრახეს, ვითარმედ: „არა ჯერარს ჩუენი მონასტერს შინა ყოფაჲ, რამეთუ სხუანიცა მოგუმართებენ და გარე შექცევაჲ მეუძლებელარს“. და ესრეთ, განზრახვითა მამისა ათანასესითა, ლავრისაგან გან-

<sup>21)</sup> ვარ.: მზარაულობასა.

<sup>22)</sup> ვირ.: ამათ.

<sup>23)</sup> ვარ. (ყველგან): ი.ყ.უ.ნ.ეს.



შორებულად. ვითარ მილიონ ერთ, უდაბნოსა შუენიერ-  
სა წმიდისა იოანე მახარებელისა ეკლესია ადაშენეს და სე-  
ნაკები, და მუნ იყოფებოდეს<sup>24)</sup> მრავალ ქამ, ვითარცა ანგე-  
ლოზნი ღმრთისანი.

და მას ქამსა იქმნა განდგომილებაჲ სკლიაროსისაჲ და  
კმელით კერძი უოველი დაიპურა და მეფენი<sup>25)</sup> და დედოფა-  
ლი შეწყუდეულად იუენეს ქალაქსა შინა დიდითა ჭარითა  
და იწროებითა. და ამას რაჲ შინა<sup>26)</sup> იყვნეს, განიზრახეს,  
ვითარმედ: „ჩუენი შემწე ღვთაჲ კურაპალატოსაგან კიდე  
არავინ არს.“ და ვინაჲთგან გზანი უოველნა სკლიაროსსა  
დაეპურნეს, კაცისა წარვლენაჲ<sup>27)</sup> აზაჲ ეგებოდა, და დადსა  
ზრუნვასა შინა იყვნეს, რამეთუ არცა ვინ იყო ეგე ვითარი  
კაცი, რომელმანმცა სრულყო ნებაჲ გულისა მათისაჲ.

და ესრეთ, რაჲ ეურვოდეს<sup>28)</sup> ამას პირისათვის, ესმა იო-  
ნესთვის და თორნიკისთვის და ცნეს, რამეთუ ლავრასა დიდისა  
ათანასესსა არიან, და მეყსეულად სევასტოფორა, კაცი წარ-  
ჩინებული მათ ქამთა შინა მთავართა შორის დედოფლისა-  
თა, წიგნებითა სამეუფოჲთა ლავრას წარმოავლენეს და, ვი-  
თარცა მოვიდა, მისცა წიგნები თვითმეულად, ვითარცა აქენ-  
და ბრძანებაჲ: ერთი ათანასის, და ერთი თორნიკს და ერთი  
იოანეს; და ესე პირი მოეწერა, ვითა: „უღმერთოჲ სკლია-  
როსი გაგუხდვა და კმელით კერძი უოველი დაიპურა; აწ  
ვევდრებით სიწმიდესა თქუენსა, რათა, თვნიერ უოვლასა  
მიზეზისა, იოანე თორნიკ<sup>29)</sup> მოვიდეს მეუფისა ჩუენსა“.

18.

19.

24) ვარ.: იყოფოდეს.

25) ვარ.: მეფე.

26) ვარ.: ამას შინა რაჲ.

27) ვარ.: წარვლენა.

28) ვარ.: იურვოდეს.

29) ვარ.: იოანე და თორნიკ.

და სხუანი მრავალნი ვედრებანი და ქენებანი ეწერნეს სამეუფოთა მათ წიგნთა შინა.

ესე რაჲ ესრეთ იქმნა, ფრიადსა უღონოებესა შთავარდეს ათანასი და იოანე, და, უნდათუ არა, შეღვრდეს თორნიკს და იწყეს ვედრებად მისსა, რათა ადვიდეს მეფეთა წინაშე. სოლო მას რაჲ ესმა ვედრებო მათი, ფრიად შეწუნა და ეტყოდა, ვითარმედ: „წმიდანო მანანო, მე ცოდვათა ჩემთათჳს მოსრულვარ ამას წმიდასა ადგილსა და შეუძლებელარს ჩემი მეფეთა წინაშე წარსლვაჲ, რამეთუ მე ვიცი, თუ რომლისა პირისათჳს მიკობენ, და ვინაჲთგან დამერთმან დირსმყო და სახე მონაზონებისაჲ შევიძოლსე, მე ამიერთგან არცადა მეფეთა თანა მიც შესაპოვარი, არცადა სხუასა ვის ქუეყანასა ზედა; აწ ვევედრები სიწმიდესა თქუენსა, დუთისა სიყუარულისათჳს შემინდვეთ და ნუ მაიძულებთ ამის პირისათჳს, რამეთუ უკუეთუ წარვიდე, ამის სოფლისავე შუოთთა შთამაგდებენ“. და იგინი ევედრებოდეს, ვითარმედ: „უკუეთუ ამას ქამსა ურჩ ვექმნეთ მეფეთა, დიდსა რისხვასა მოვაწვეთ ჩუენ ზედა და მონასტერსა ამას ზედა“. და ამას ცილობასა ზედა გარდაკდა შვედუღი ერთი. სოლო უკუანახსენელ, უნდათუ არა, ყოველი ბრალი მამან ათანასი და მამამან იოანე მიიდვეს,<sup>20</sup>) და ძლით დააწმუნეს წარსლვაჲ

20. სოლო ბასილი და კოსტანტი მას ქამსა წუთღა ყრმა იყვნეს და ყოველი განსაგებელი დედოფალსა ეპურა და ზარაკიმენონსა. და ვითარცა ადვიდა თორნიკ სამეუფოდ, მეყსეულად შეიკვანა იგი ზარაკიმანონის მან მეფეთა წინაშე და მეფენი და დედოფალი ზე აღუდგეს და პატივით მოიკითხეს და გუერდით დაისუეს. და უბრძანა დედოფალი მან ბასილის და კოსტანტის და ფერკთა შეუვრდეს; და დედოფალმან მიუგო, ვითარმედ: „წმიდაო მამაო, რაჲცა

<sup>20</sup>) ვარ.: დაიდვეს, შივიდეს და

ამათ ობოლთა თანა ჰქნა, დემერთმან მოაგოს სულსა მენ-  
სა“.

და ესე ვითარი რაჲ ქამი დახუდა ოიანეს, შინა გამოდუ-  
ბით მრავალფერთა საქმეთა თვს ამხილა დედოფალსა, და  
მან უოველი სიმდაბლით შეიწყნარა და აღუთქუა, ვითა:  
„წმიდაო მამაო, რაჲცა მიბრძანოს მამობამან თქვენმან, თქუ-  
ენსა ბრძანებასა არა გარდავჰკადე, ოდენ დემერთმან დაგა-  
რწმუნოს, შრომაჲ თავს იდევ. და, რომლით ცა სახითა 22.  
გნებავს, წარვედ კურაპალატისა წინაშე და უოველი ჭი-  
რი ჩუენი აუწყე და, ვესავ დემრთსა, რომელ იოტოთ იგი  
უდმრთო სკლიაროსი და ჩუენ ჭირისაგან განგუარინნეთ“.  
ფრიად ევედრა დედოფალსა, რათამცა განათავისუფლა და,  
ვითარ იხილა მოუდრეველობაჲ მისი, მიუგო ესრეთ, ვი-  
თარმედ: „მე ჩემთა ცოდვათათვს შევიმოსე სახე ესე და  
უწყის ოჯვალმან, რომელ სწორად სიკუდილისა მძიმე  
არს ესე საქმე ჩემზედა. გარნა რაჲ ვყო, არა ვიცი<sup>31)</sup>“, წმიდა-  
სა მეფობასა თქუენსა ურჩ ვერ ვექმნები“. და კუალად დე-  
დოფალმან და ჰარაკიმანოსმან ჰქუეს, ვითარმედ: „შენ  
ოდენ ამათ ობოლთა კელი აღუჰყარ და, რაჲცა ბრალი  
იყოს, დემერთმან, ჩუენგან იძიენ“. და ესრეთ წიგნები ვედ-  
რებისაჲ დაწერეს კურაპალატსა თანა, და ესრეთ იჯმნა  
მეფეთაგან და რომლითაცა სახითა კურაპალატსა წინაშე 23.  
მიიწია თორნიკ.

ხოლო იხილა რაჲ იგი კურაპალატმან, ფრიად განი-  
ხარა და წიგნები მეფეთაჲ მიითუალა და უოველივე საქმე  
თორნიკ გააცადა; რომლისათვსცა განზრახვაჲ ქმნეს, რათა  
ლაშქარნი წარმგზავნენ საბერძნეთს და სპასალარად თორ-  
ნიკ განაჩინეს. ხოლო თორნიკ კურაპალატისა და თა-  
ვისა წიგნები მეფეთა წინაშე წარსცა და უოველი ნებაჲ  
კურაპალატისაჲ აუწყა და მაშინ მისცნეს მეფეთა ზემონი

<sup>31)</sup> ვარ.: არა უწყი.

ქუეყანანი საბერძნეთისანი კურაპალატსა, რათა თავისა სიკოცხლესა ჰქონდინ.

ხოლო თორნიკს მოუწერეს: „ვიციოთ, რომელ ღმერთი შეგეწევის და ნურარას ორგულობ<sup>32)</sup> და ოდეს ღმერთმან წარგიმართოს, ყოველნი წინა აღმდგომნი ჩუენნი დატყუენენ<sup>33)</sup> და ყოველივე ნატყუენავი მათი შენი იყოს“.

24. რომლისათვისცა მისცა კურაპალატმან ათორმეტი ათასი მკედარი რჩეული თორნიკს, და შეწევნითა ქრისტესითა აოტა სკლიაროსი და ვიდრე სპარსეთამდე მეოტად წარიქცია და მერმე შეიქცა და სიტყუსაებრ მეფეთაჲსა დაატყუენნა ყოველნი დიდებულნი საბერძნეთისანი და მონაგები მათი იავარყო და რომელიმე ლაშქართა განუყო და რომელიმე თვთ დაიმჭირა ნატყუენავი დიდძალი ფრიად: ოქროჲ, და ვეცხლი, და სტავრაჲ, და სხუაჲ ესე ვითარი, და უკუნიქცა, და მოიკითხა კურაპალატი და დიდად შოიმაღლსა, და იჯმნა და მეფეთა წინაშე მოვიდა.

ხოლო იგინი დიდითა პატივითა მიეგებნეს ო მოწლიედ მოიკითხეს. იჯმნა უკუე მათგანცა და გამოეთხოვა და კუალად მთაწმიდასვე მოიქცა, ლავრად დიდისა ათანასესსა.

25. ხოლო მამანი სინარულით მიეგებნეს და ამბორს უყვეს და მადლობდეს ღმერთსა, რომელმან კუალად მოაქცია მშველობით.

და ამისა შემდგომად განიზრახეს მამათა ჩუენთა და თქუეს, ვითარმედ: „აქა ყოთაჲ ჩუენი შეუძლებელარს, კაცნი ვართ სახელოვანნი და ქართველნი მოგუმართებენ“. და ესე გამოარჩიეს<sup>34)</sup>, რათა კიდე თავისუფლად თვისი მონასტერი აღაშენონ. დაღათუ უძნდა საქმე ესე იო-

<sup>31)</sup> ვარ.: ორგულებ.

<sup>32)</sup> ვარ.: დაატყუენენ.

<sup>34)</sup> ვარ.: განიზრახეს.

ანეს, გარნა<sup>35)</sup> ქართველთა განსუენებისათჳს და უფროაჲ  
 ნოლო თორნიკის აშენებისათჳს თავს იღვა უოფაჲ<sup>36)</sup> და დუ-  
 თისა მომადლებითა ჰოვეს ადგილი შუენიერი შუა შთაწმი-  
 დისა, და ალაშენეს მონასტერი და ეკლესიანი, წმიდისა  
 ღვთის მშობელისა სახელსა ზედა და წმიდისა იოანე ნათლის-  
 მცემელისასა, ფრიადითა ოფლითა და ღუაწლითა, და ად-  
 გილნი მრავალნი, მონასტერნი და სადაუდებელონი გა- 26  
 რემოაჲ დიდისა მონასტრისა ვიდრე იმერაჲ<sup>37)</sup> ზღუაჲმდე  
 თჳსითა საფასითა იუიდნეს, რომელნი იგი შუენიერ არი-  
 ან და საწადელ და მომზავებელ სულიერთა მონაზონთა  
 საყოფლად.

და ეგრეთვე დუთისმსახურთა მეფეთა, ვინაჲთგან ესე  
 ვითარნი მსახურებანი ჰმსახურნეს და დიდნი საქმენი უქმნნეს,  
 რომელნიცა ადგილნი და სოფელნი სთხოვნეს, უოველნი  
 ოქრობეჭდითა დაუმტკაცნეს; რომელნი იგი მრავალცა  
 არიან და რჩეულ ფრიად, ვითარცა ამას ქუეყანასა შეჰგავს.

სოლო იყო რაჲ თორნიკ ადმოსავალეთს, მრავალნი  
 ფიჩოსანნი და სახელოვანნი მონაზონნი ჩამოიტანნა,<sup>38)</sup> სიმ-  
 რავლე არა მკირედი, და ენება, რათა ჭართველნი ოდენ  
 იყვნენ მონასტრისა ამის მკვდრნი უოველნი. გარნა ვინაჲთ- 27  
 გან ამისი ქმნაჲ შეუძლებელიყო, იიძულნეს<sup>39)</sup> ბერძენთაცა  
 შემოყვანებაჲ, რამეთუ ჩუენ, ვითარცა ხედავთ, ზღჳსა რაჲ-  
 თურთით გამოკდილებაჲ არაჲ გუაქუს და ჩვენი უოველი  
 გასარომელი \*) ზღვთ შემოვალს, და მერმე თჳნიერ მჭე-  
 დელთა, და ხუროთა, და გალატოზთა, და მევენაკეთა, და  
 ნავისმოქმედთა და სხუათა ესე ვითართა ამის ესე ვითარი-

35) ვარ.: რათა.

36) ვარ.: იღვეს ამისი კელყოფაჲ.

37) ვარ.: იმერაჲ.

38) ვარ.: წამოიტანნა.

39) ვარ.: იიძულეს.

\*) გამოსაზრდელი.

სა ვრცელისა ლავრისა დამჭირვაჲ უღონოარს და, ესე უოველი გამონახეს წმიდათა მამათა ჩუენთა, და, თუ უნდაღ თუ არა, ვითარცა ვთქუთ, შეიწყნარნეს<sup>40)</sup> იგინიცა. და ესრეთ დუთისა შეწყვნითა სრულ იქმნა შენებაჲ მონასტრისაჲ

28. **ხოლო** თორნიკ ვინათგან იოტა სკლიაროსი და კუალად აქავე მოიქცა ურიცხვაჲ საფასითა და განძითა, რამეთუ უფროჲს ათორმეტისა კენდინარისა მოიღო განძი ოდუნ სხუათა ტურთათგან კიდე, რომელი<sup>41)</sup> იგი უოველივე მამისა თვისისა სულიერისა იოანეს კელთა მისცა<sup>42)</sup> და თავი თვისი სრულიად უარყო და არცა თუ მცირედი რაჲმე დაუტევა კელმწიფებასა ქუეშე თვისსა, არამედ ევე ვითარმან მან განთქმულმან და საჩინომან კაცმან უოველივე ნებაჲ თვისი მოიკუეთა და სრულებით შეუდგა მორჩილებასა მისჲს, და ესე ზომი მკურვალეებაჲ აჩუენა, რომელ უკუეთუმცა შესაძლებელ<sup>43)</sup> იყო თვნიერ მისისა ბრძანებისა არცამცა წყლისა გემოჲ იხილა და არცამცა სიტყუაჲ ერთი აღმოთქუა და არცა თუ ფოღისა ერთისა ზედა უფალიყო, არამედ უოველსავე მამაჲ იოანე განაგებნ და მისცემნ, ვითარცა ენების<sup>44)</sup> და სადაცა ჯერ იყვის.

29. **ხოლო** ვინათგან სათნოებათა უოველთა თავი მორჩილებებაჲ არს სულიერთა მამათაჲ და ნებისა თვისისა განკუეთაჲ,<sup>45)</sup> და ესე ესრეთ აქუნდა, ვითარცა ვაუწყე დუთის მოკუარებასა თქუენსა და ფრიად უმაღლესად, რამეთუ უნდოთაცა გულის სიტყუათა ტირილით გამოუცხადებნ ნეტარსა

<sup>40)</sup> ვარ.: შეიწყნარეს.

<sup>41)</sup> ვარ.: რომელმან.

<sup>42)</sup> ვარ.: სულიერისა კელთა მიიღო.

<sup>43)</sup> ვარ.: შემძლებელ.

<sup>44)</sup> ვარ.: ინების.

<sup>45)</sup> ვარ.: მოკუბთა.



ოზანეს და კანონსა და შენდობასა ითხოვნ. <sup>46)</sup> სსუათა მათ სათნოებათა მისთა გამოწულილვით აღწერასა ნეტსით თანა წარვჰკედით, რაჟეთუ ჭემმართად უოვლითავე სათნობითა სავსე იყო ნეტარი ესე: სიმდაბლიათა, სიწრფეობითა და უმანკოებითა; და მარადის ეტყვნ დიდსა ოზანეს, ვითარმედ: „მამაო, თვთ იცი, რამელ დიდად ცოდვილ ვარ და სიკუდილი ჩემი მოახლებულარს და უნებელი <sup>47)</sup> საწმიდისა თქუენისაჲ არა ვარ, <sup>48)</sup> ღრამედ ნებაჲ ჩემი და თავი ჩემი შემდგომად ღუთისა, შენდა მიამაცემის; ვითარცა გნებავს, აცხოვნე სული ჩემი“.

ამას რაჲ ესე ვითარსა მკურვალეხასა მისსა ხედვიდა **30.** ნეტარი მამაჲ ჩუენი ოზანე, ფროად მოსწრაფე იყო, რათა არა რაჲ იპოვოს <sup>49)</sup> რაჲთურთით მისთანა ნაკლულევანებაჲ რაჲმე, და ჯეროვნად პატივისცემს მას, და ერიდებან, და განუსუენებნ და სწყალობნ სიბერესა მისსა.

ხოლო ვინაჲთგან დიდი თორნიკ წუობათა შინა აღწრდილიყო და საღაშქროთა საქმეთა, ამათ ესე ვითართა პირთათვის უბნობაჲ და ჰამბავი უყუარდა, და, ვითარცა ვთქუთ, მამაჲ ოზანე ერიდებინ დაჰარა უნდა, რათაჲცა ამხილა მას, რათა არა მოწყლას გონებაჲ მისი, და ვითარცა იუვნეს მას უამსა კაცნი წარჩინებულნი და პატრონანნი, შევიდიან და ეუბნებოდინ მას ზემო თქუმულთა ამათ პირთათვის.

მაშინ, ვითარცა იხილა ოზანე, რამეთუ სიწრფეობით იქმს ამას, შეეშინა, ნუ უკუე ამის სახისათვის ზღვევაჲ რაჲმე სულიერი შეამ(თ)ხვოს ღირსსა მას და თვსსაცა სულსა; ამისთვისცა ჰქუთ მას მამაჲნ ოზანე, ვითარმედ: „საყუარე- **31.**

<sup>46)</sup> ვარ.: ხოლო.

<sup>47)</sup> ვარ.: უნებური.

<sup>48)</sup> ვარ.: თქუენისა ვარ.

<sup>49)</sup> ვარ.: იპოვოს.

ლო ძმაო, ვხედავ, რომელი მადლითა ღუთისაჲთა კეთილად წარმართებულხარ მცნებათა შინა ღუთისათა და არა მნებაჲს, რათა კრძალვისა გზითა ზღვევაჲ რამე მოვატყუა სულსა შენსა; აწ დააცადე სოფლიოთა მაგათ საქმეთა უბნობაჲ და ამიერთგან სხუასა ნუ ვის ეუბნები, გარნა გაბრიელს ხოლო ხუცესსა“. ხოლო ხუცესი იგი ესე ვითარი კაცი იყო, რომელი პირსა მისსა მსოფლიოჲ სიტყუაჲ არა გამოვიდოდა, არამედ ყოველივე საღუთოჲ და სულიერი. ესე რაჲ ესმა ღირსსა მას, მეესეულად დავარდა ფერკთა თანა მისთა და ცრემლით ეტყუოდა, ვითარმედ: „ღარად დაიდუმე აქამომდე და არა მამხილე, წმიდაო და ღმერთშემოსილო მამაო!“ ხოლო მამამან იოანე აღადგინა იგი და ჰქუა: „ოკთალმან შეგინდვენ, გარნა აწ ხოლო ეკრძაღე.“ და მიერთგან მონასტრისა ძმათა არღარა ვის ეუბნებინ. გარნა თუ უცხოჲ ვინ<sup>50)</sup> მოვიდის და მკირედი რამე სიტყუაჲ მიუგის მას. და ესრეთ, ესე ვითარსა ამას სულიერსა ცხორებასა შინა აღასრულნა დღენი თჳსნი<sup>51)</sup> და ღუთისა მივიდა, და ჭემმარიტად წამეს მაჰათა ჩუენთა მისთჳს, ვითარმედ: „ღმერთმან შეუნდვნა ცოდვანი მისნი და საუკუნესა ცხორებასა ღირსყო“.

ამათ ღირსთა და სანატრელთა მამათა ჩუენთა დიდნი საფასენი და მრავალნი ტურფანი<sup>52)</sup> შეწირნეს დიდსა ლავრასა და ყოველთა მონასტერთა მთაწმიდისათა, რომელნი იგი მას ქამსა წუთდა გლახაკ იყვნეს. და არა განმრავლებულ ესოდენ, და საშოვალსა, რომელი არს ყოველისა მთისა შესაკრებელი, ფრიაღნი საკმარნი და მონაგებნი მისცნეს და ყოველთავე ზოგად და თვთოეულად კაცად კაცადსა ფრიაღი საფასე განუკვეს, რომელთაგანი რაოდენიმე მოვიკსე-

<sup>50)</sup> ვარ.: ვინმე.

<sup>51)</sup> ვარ.: მისნი.

<sup>52)</sup> ვარ.: საკმარნი.

32.

33.

ნოთ და სხუა იგი დაუკადლო, რათა არა ფრიადი სიმრავ-  
ლე წერილისა იქმნას და საწყინო ვიქმნეთ მკითხველთა  
და მსმენელთა.

დიდსა უკუე ლავრასა მისცეს, ვითარცა ვთქუთ, ოქ-  
რობეჭედი<sup>53)</sup> განძისა ო რ ა ს ო რ მ ე ო ც და ო თ ხ ი ს ა  
დრაჰკნისაა ჩიმკისა<sup>54)</sup> ბოძებულისა იოანესა და ესე უოველ-  
თა წელთა აქუს ჰაღატით ლავრა<sup>55)</sup>, და კუნძული, რო-  
მელსა ნეოს ეწოდების, ბასილი მეფისა ბოძებულისა იოან-  
ნესდავე, რომლისაგან გამო აღს, გამოსავალი უოველთა  
წელთა **იღ** ლიტრა<sup>56)</sup>, გინა ათხუთმეტი და ოდესმე ოცი-  
ცა; და კუაღად მისცეს ოქროა განძად ათუაღუელი **კმ**  
ლიტრაა, და ძედისა ცხორებისა ნაწილი ვეცხლისა ბუ-  
დიოა და ორნი ბარძიმი დიდნი ვეცხლისანი და ფეშხუმი<sup>57)</sup>  
კოვზითურთ და ბრწკლით, და ნაწილის შთასასვენებელით  
ვეცხლისაათ<sup>58)</sup>, და ესე უოველნი ოქროცურეებულნი, საკუ-  
თხვეელის (წ) შესამოსელი ოქრონემსული და მეორე ოქ-  
სინოა, ორნი წიგნი ოქროპირისანი — მარგალიტნი<sup>59)</sup>, სხუა  
წიგნი წმიდისა ეფრემ<sup>60)</sup>სი, სხუა წიგნი სწავლანი წმიდისა  
კურილესნი, სხუა წიგნი, რომელსა სწერიან უოველნივე  
ძუელნი წიგნი, და საწინამსწარმეტყუელოა და მკაბელ-  
თაა, სხუა წიგნი სადღესასწაულოა საჩინოთა წმიდათაა,  
ოთხთავი სტავრაათა შემოსილი ღ ვეცხლისა დოლოკილოა-  
თა და ჯუარითა, ჯუარი სალიტანიე ვეცხლისაა ოქროცუ-  
რვებული მცლაზმაგისა<sup>61)</sup> ხატებითა, ჯუარსცუმისა ხატი ცუ-  
ლოან<sup>62)</sup> დიდი, ას დრჰკანად ფსებული, სხუა დიდი ხატი ვედ-

34.

35.

53) ვარ.: დიდძალი ბეჭედი.  
54) ვარ.: წამიშკისა.  
55) ვარ.: ათორმეტი ლიტრა.  
56) ვარ.: ფეშხუმი.  
57) ვარ.: შთასასვენებელი ვეცხლისა.  
58) ვარ.: მარგალიტიანნი და  
59) ვარ.: ველაზმაგისა.

რებისაჲ, სხუაჲ ხატი—გარდამოკსნაჲ, ნიკიტორ მეფისა ნიჭებელი, სხუაჲ ხატი—კანკელი ათორმეტთა მოციქულთაჲ, სხუაჲ ხატი წმიდათა დიდთა მოწამეთაჲ, სხუაჲ ხატი ცკლოანი ნათლისმცემელისაჲ, სხუაჲ ხატი ცკლოანი წმიდისა ევსტრატისი, და აღვაჲასი ღიტრაჲ, და ოთხნი ჯორნი, და სამნი ცხენნი, ზე ნავი ხუთასისა მოდისაჲ, ზე კელინნი, რომელთა ზედა წააგეს საშენებელად — ზემოთა ზედა ხუთასი დრაჰკანი და ქუემოთა—ასი დრაჰკანი, და სხუაჲ ესე ვითარი; და ესე უოველი თვთ წმიდისა მამისა ეუთვმეს ხელთა ნუსხისაგან დაგვიწერია, ვინაჲცა ჭემმარიტ არს და უტუჲველ.

36. ეგრეთვე საშოალსა მისცეს განძი ინდიკტიონსა ლიტრაჲ ათოთხმეტი<sup>60)</sup> გასაუოფელად უოველთა, და კუაღლად **ი**ა ინდიკტიონსა გაუჲვეს სხუაჲ **ი**ღ ლიტრაჲ, და მისცეს კარიისა ეკლესიასა, რომელ არს შესაკრებელი უოველთაჲ, ბარძიმ ფეშხუემი ვეცხლისაჲ, ოქრო ცურვებული ხატებითა, და კანკელი საუფლოთა დღესასწაულთაჲ, ზე თარგმანებაჲ სახარებისაჲ, ზე სამნი ხატნი დიდნი ვედრებისანი, და ორნი სკარამანგნი, და ორნი ჯორნი; და მისცეს იკონომოსსა საშოალისასა ლიტრაჲ ერთი განძი საშოალისათჲს წასაგებელად, სასუიდლად ქორა კანდელთა<sup>61)</sup>, ვეშაჲკათა, და ჯაჭუთა, და კელაპტართა; და კუაღლად შემდგომად თორნაგის სიკუდილისა **ი**ბ<sup>62)</sup> ინდიკტიონსა მისცეს მთასა გასაუოფელად ლიტრაჲ ოცდარვა, და ერისონს მისცნეს სახლნი შუდ ლიტრად სუიდულნი ზდუდიითურთ, სადგურად მიმავალთა ძმათა; და კუაღლად მისცეს მუნვე ვინაჲკი რჩეული, ხუთ ლიტრად ფასებუელი; და ესეცა უოველი მამათავე ჩუენთა დაწერილისაგან დაგვიწერია. კაცად კაცადისა კულა მიცემული ვინ აღრაცხნა! რომელსა იგი თვ-

<sup>60)</sup> ვარ.: იბ

<sup>61)</sup> ვარ.: ქორკანდელთა.

<sup>62)</sup> ვარ.: იმ.

თოეული მათი კმა მალლად ქადაგებს და ღმერთსა უბათ მი-  
 წა აღუწერიეს. და მამამანცა ეფთჳმე, ამის ზემო წერილისა-  
 გან კიდე, მისცა თვისისა მონასტრისათჳს ეფთჳმე-წმიდისა  
 საშობალსა ორასი დრაჳკანი, რომელი იგი შემდგომად წი-  
 წამძღურობისაგან ჯმნისა აღაშენა მთასა გარე. აქა უკუე  
 დავაკადოთ ესე ვითარისა ამის პირისათჳს სიტყუაჲ, რამე-  
 თუ, ვითარცა ვთქუთ, არცა თუ შესაძლებელ არს უოვილ-  
 თა მათ ქველის საქმეთა მათთა თითოეულად წარმოთქუმაჲ, 38.  
 რომელთა იგი, უმეტეს უოველთა სათნოებათა, მოწყალე-  
 ბაჲ შეეტკობ და, ვითარცა სამოსელი, შეემოსა.

შემდგომად თორნიკის მიცვალებისა, განიზრახნა ნეტარ-  
 მან მამამან ჩუენმან იოანე, რათა აღიღოს ძე თვისი და რაჳ-  
 დენნიმე მოწაფენი და ივლტოდის სჳნიად: რამეთუ პირ-  
 ველითგანვე უქნდა შუღლიანობაჲ და შფოთი; გარნა თავს-  
 ედვა მუნ ჟამამდე თორნიკის აშენებისათჳს და რათა შეი-  
 ძინოს სული მისი. რამეთუ ასმიოდა, ვითარმედ ქართ-  
 ველნი არა მკირედნი ნათესავნი და ერნი მკუდრ არიან  
 მუნ, და ამის პირისათჳს წარვიდა ვიდრე ავიდოსამდე,  
 რათა მიერ<sup>63)</sup> პოვოს ნავი, კერძოთა სჳნიისათა მიმავალი  
 და წარვიდეს მუნ. და, რომელი იგი მას ჟამსა მთავრობ- 39  
 და ავიდოსს<sup>64)</sup>, ფრიად საყუარელი იყო მამისა იოანესი, და  
 მეგობრობისა მისისა თჳს გამოუცხადა მას გულის სიტ-  
 ყუაჲ თვისი; ზოლო იგი წინა აღუდგა, და, რაოდენ შესა-  
 ძლებელ იყო მისგან, აბრკოლებდა; და, ვითარ იხილა მა-  
 მამ იოანე დამტკიცებული თვისსავე გულის სიტყუასა ზედა,  
 გამოუცხადა და ჰქუა, ვითარმედ: „წმიდაო მამაო! არა უმე-  
 ცარ ხარ მენ, თუ რაბამი საყუარული აქუს მეფეთა დირ-  
 სებისა შენისაჲ და, უკუეთუ განგიტევნე, დიდი ბოროტი  
 მოწევნად არს ჩემზედა; მიუწერო მეფეთა და, ვითარცა

<sup>63)</sup> ვარ.: მის მიერ.

<sup>64)</sup> ვარ.: აღვიდოსს



- ბრძანონ, ეგრეცა ქმენ<sup>5</sup>. და, ვითარცა მიუწერა, უბრძანეს მეფეთა, რათა სამეფოს წარავლინნეს; და, ვითარცა ადვიდეს, დიდითა პატივითა მოიკითხნეს იგინი
40. მეფეთა, და დიდად აბრალებს და ჰქუეს, ვითარმედ: „წმიდანო მამანო! ჩუენ დიდი სიყუარული გუაქუს სიწმიდისა თქუენისაჲ და რაჲ არს ესე, რომ ელ ესრეთ ივლტით ჩუენგან და უცხოასა ქუეყანასა წარხუალთ?“ მიუვო ნეტარმან იოანე და ჰრქუა: „ღუთისმსახურნო და თვთ მპყრობელნო მეფენო! გლახაკი ესე ერის კაცი ვიყავ სოფელსა შინა მყოფი და თანამდები ყოვლისა ბრალისაჲ და მენება, რათა უცხოებასა სამე წარვიდე და სული ჩემი ვიკოვონო; და გლახაკებით ვიყოფებოდი და თუ ვითა მოჰკდა, არა უწყი, მოვიდა თჳსი ჩემი თორნიკ და მისითა გზითა დიდთა შუღლთა<sup>65</sup>) შთავარდი და ერის კრებასა; და მნებავს, რათა ამის ყოვლისაგან თავის უფალ ვიქმნა და სულისა ჩემისა
41. ზრუნვასა შეუდგე.“ მრავალთა ქამთა დიდითა პატივითა დაიმჭირეს და მერმე დიდითა ქენებითა ძლით დაარწმუნეს მონასტრადვე შექცევას, და დიდითა ბოძთა განუტევეს და ესრეთ კუბლად შეიქცა თჳსსავე მონასტერსა, და, შემდგომად მცირედისა ქამისა, ნიკრისისა სენსა შთავარდა, და მრავალთა წელთა ცხედარსა ზედა, დავრდომილი,<sup>66</sup>) მდებარე იყო, და ფრიადთა ტკივილთა მოითმენდა, და მარადის ჰმადლობდა ღმერთსა, და ესრეთ მხარულ იყო სენსა მას ზედა სასტიკსა, ვითარცა საფასესა ჴედა დიდ ძალსა და ვითარცა პატივსა და ნიჭსა სამეუფოსა
- და ვითარ იხილა ესევეითარ უძღურებაჲ თჳსი, ევედრებოდა მამასა ეფთჳმის, რათა მიითუალოს ზრუნვად მონასტრისაჲ; სოლო იგი მოწიწებით აძულებდა მას, რათა შეუნდოს, რამეთუ უძნდა ჴფოთი ამის სოფლისაჲ ო
42. არა თავსიდებდა შფოთთა შთავრდომად; გარნა, ვინაჲთგან

<sup>65</sup>) ვარ.: შფოთთა.

<sup>66</sup>) ვარ.: დავრდომით



შეუძლებელ იყო მამისა მოხუცებულისა და სენტაგან განკაფულისა ურჩებაჲ, უნდა თუ არა, მორჩილ ექმნა მას; და ვიდრე კორცთაღა შინა იყო, მორჩილებითა და ბრძანებითა მისითა განაგებდა საქმეთა მონასტრისათა, ვითარცა იკონომოსი, ჭ, თვნიერ მისისა ბრძანებისა, არა რას იქმოდა.

მას ქამსა შინა სანატრელი და წმიდაჲ ბერა ოჲანე გრძელის ძე ცხოვნდებოდა, ვითარცა უკორცოჲ, დაყუდებით ოთხთა ეკლესიათა. ლავრასა შინა და ეგრეთვე არსენი წინოწმიდელი, კაცი მაღალი სათნოებითა და მუშაკი ქრისტეს მცნებათაჲ, რომელმან იგი ღუთისათჳს დაუტევა ეპისკოპოსობაჲ და ღავით გურაპალატისა წინაშე მოვიდა; ხოლო მან, კეთილად მოკსენებულმან, ღირსად სიწმიდისა მისისა მოიკითხა ჭ ოთხთა ეკლესიათა წარმოგზავნა. და ესრეთ, იგიცა დაყუდებით ცხოვნდებოდა თჳსისა მოძღურისა თანა. ამათ უკუე ნეტართა მამათა ჩუენთა—ოჲანეს და არსენის თრიადა სიუჲარული აქუნდა ერთმან ერთისაჲ ჭმწავალ ქამ იღუწიდეს მუნ კეთილსა მას ღუაწლსა მონაზონებისასა. 43.

ხოლო ხედვიდეს, რამეთუ, ვითარ იგი უნდა, მუუღროებით ცხოვრებაჲ ვერ იყოფებოდეს, ამისთვის რამეთუ აწყინებდინ მამასახლისნი ჭ ძმანი მონასტრისანი და გურაპალატიცა ზედაჲსზედა მიუწერნ და ევლოგიასა წარსცემნ, ეგრეთვე ეპისკოპოსნი და აზნაურნი;

ამის უკუე მიზეზისათჳს განიზრახეს, რათა წარვიდენ უცხოსა ქუეყანასა. რომლისათჳსცა წარვიდეს კერძოთა პონტოქსათა, უდაბნოთა ადგილთა, და მიემთხზნეს მამასახლისსა ვისმე სულიერსა, რომელმან იგი სინარულით შეიწყნარნა და მისცა მონასტერი შუენიერი, ადგილსა უდაბნოსა, ჭ უოველსავე საკმარსა მათსა უხუებით მისცემდა. და, შემდგომად რაოდენისამე ქამისა, ეუწყა მამათა ჩუენთა მათთვის, ვითარმედ მუნ იყოფებიან, და წარავლინეს ძმაჲ ერთი და მიუწერეს წიგნები, ვითარმედ: „წმიდანო მამანო. გუეუწყა სიწმიდისა თქუენისათჳს და ვცანთ მანდა უოფაჲ 44.

- თქუენი და ფრიად გუღკლებულ ვართ, რომელ არა-  
ინებეთ ამას წმიდასა და სახელოვანსა მთასა მოსლვამ, რა-  
თამცა თქუენი წმიდამ ლოცვამ მოგუედო; აწ ვევედრებით
45. სიწმიდესა თქუენსა, რათა მოხვდეთ და ერთგან ვიყოფებოდ-  
დეთ, ვინაჲთგან უწყით, რომელ ჩუენცა უცხოებასა  
ვართ\*.

ესე რამ აღმოიკთხეს, მათცა გაესუენა<sup>67</sup>). და მეორესა  
ხოლო წელსა ჩამოვიდეს და, ვითარცა ცნეს მამათა ჩუენ-  
თა, სინარულითა აღივსნეს, და მადლი შეწირეს ღუთისა,  
და მოწოდებ მოიკითხნეს, და სუფიერად და კორციელად  
ნებისაებრ მათისა აღაშენნეს, და უდაბნოსა ადგილსა სენა-  
კები უშენეს, და ღუთისა სათნოებათა მოქალაქობითა ცხოვ-  
ნდებოდეს.

ამისა შემდგომად სანატრელმან მამამან ჩუენმან აოა-  
ნე, პირველ თქუმულსა მას საღმობასა შინა განკაფულმან,  
შეისუენა და ღუთისა მივიდა, განმდიდრებული ტკრთითა  
სათნოებათაჲთა და ნების მყოფელი ღუთისაჲ.

- და, ეგულებოდა რამ აღსრულებაჲ, ყოველი კელმ-
46. წითებაჲ და უფლებაჲ მამასა ევთჳმეს მისცა, რათა, რომ-  
ელიცა განგებაჲ და წესი ენებოს, იგიცა დაუდვას მონას-  
ტერსა და მას ზედაცა განკანონოს, და შინა და გარე,  
ვითარცა ენებოს, ეგრეთ განაგოს; და მერმე, შემდგო-  
მად თჳსსა, უბრძანა, რათა გიორგის დაუტეოს მამობაჲ,  
რომელი იგი თჳსივე იყო მათი, კაცი სახელოანი და  
ფრთხილი კორციელთა საქმეთა ზიდა; და კუალად უბრ-  
ძანა, რათა გიორგი შემდგომად მისა სხუამ დაუტევოს  
წინა მძღუარი, რომელი იპოოს სიტყუთ და საქმით სხუა-  
თა უმჯობესი ძმათა შორის; და ესრეთ განაწესა, რათა  
თვთოეული მამასახლისი შემდგომად თჳსისა აღსრულები-  
სა სხუასა დაუტევებდეს, წინამძღუარსა ღირსსა და სათ-

<sup>67</sup>) ვარ.: განესუენა.

ნოსა; ხოლო უკუეთუ ვინმე იპოვოს მძლედი განგებასა მისა ეფთჳმისსა და მაშფოთებელი და წინააღმდეგობი ძმა- 47.  
თაჲ, კრულობითა და შერუნებითა საშინელითა განკანონა ეკევითარი იგი და დუთისაგან განაგდო, და ბრძანა, რათა ეკევითარი იგი მეუსეულად <sup>68)</sup> კრებულისაგან განდევნოს, რათა არა უოველსა გუამსა კრებულისასა განეზავოს მაკუდინებელი იგი სენი მისი და განმრყუნელი; და განმგებელად და ეპიტროპად თვთ მპურობელნი მეფენი განაწესნა და თქუა, ვითარმედ; „ვინაჲთგან მწყალობელი ვინმე და კელის მპურობელი და განმგებელი საკმარარს, რაჲ ვუო გლახაკმან ამან და უნდომან, რამეთუ დადაცათუ კადნიერ არს სიტყუაჲ ესე, არამედ მინდობითა ტკბილსა მას მოწყალებასა და სახიერებასა, რომელი ესე მათითა წყალობითა და შეწევნითა აღვა- 48.  
შენე ლავრაჲ, მათთავე კელთა შევკედრებ და ჩემთანა მონათა და მლოცველთა მათთა ეფთჳმეს და გიორგის, რამეთუ დადაცათუ უოველსა ქუეყანასა სწყალობენ და უოველთა გლახაკთა ეურკიან, არამედ <sup>69)</sup> ჩუენ უდირსთა ზედა უმეტეს უოველთასა არუენეს წყალობაჲ, ვინაჲცა საძირკუელითაგან დიდთა მათ ქველის მოქმედებათა მათთა მიერ აღვაშენე ლავრაჲ ესე“.

ხოლო ძმათა ჰრქუა, ვითარმედ: „თქუენ, სასურველნო და საყუარელნო შვილნო ჩემნო! უკუეთუ მცნებათა დუთისათა დამარხვაჲ იდუაწოთ და წესისაებრ და კანონისა სადმრთოჲსა იყოფებოდით და წინამძღუართა მიმართ გაქუნდეს უზაკუველი მორჩილებაჲ და ურთიერთარს მშჳდობაჲ და ერთობაჲ, მრწამს ღვთისაჲ, რომელი არა რაჲ კეთილი არა მოგაკლოს ღმერთმან. არამედ მეფენი და მთავარნი და უოველნი კაცნი წყალობაჲდ თქუე- 49.

<sup>68)</sup> ვარ.: საშინელით განიკანონოს ეგე ვითარი იგი და მეუსეულად.

<sup>69)</sup> ვარ.: ვითარმედ.

ნდა აღძრნეს <sup>70</sup>) და უმეტეს და უმეტეს წარემატნეთ; ამიერით გან ნუმცავინ განგაშორებს თქუენ საქმისა ამისგან კეთილისა და ღუთისა საყუარელისა, რომელ არს უზაკუველი მორჩილება და განუკუეთელი ერთობა და მშველობა, რათა ამასცა საწუთროსა უმფოთველი ცხორება და აღასრულოთ და საუკუნესა მას მომავალსა ცხორება და საუკუნო დაიმკვდროთ, კაცდმოყუარებითა ქრისტეს მეუფისაჲთა და ივი სახიერი და მრავალ მოწყალე ღმერთი იუავნ მწყალობელ თქუენდა და წარგიძედვნ წმადსა ნებასა მისსა და საღრმთოთა მისთა მცნებათა მეოხებითა უოველად წმიდისა ღუთის მშობელისაჲთა და უოველთა წმიდათაჲთა ამინ.

50.

სტუმრის მოყუარებასა ნუ დაივიწყებთ და, რა დაღმერთსა ებოძოს <sup>71</sup>), გლახაკთა მიუპურობდით, მსგავსად ძაღლისა თქუენისა; და მილოცევდით და მსკენებდით, საყუარელნო მვილნო ზე ძმანო ჩემნო, მარადის, რათა უოს ღმერთმან მწყალობა და მწყალობელისა ზე ცოდვათა შინა განფრდილისა სულისა ჩემისა თანა, და შემინდვენს უოველნი ცოდვანი ჩემნი, და ეგრეთვე სულიერსა ძმასა ჩუენსა ორანე სუნგელოზსა <sup>72</sup>), რამეთუ ფრიადითა საწმუნოებითა მოვიდა ჩუენდა წმიდასა ამას მთასა; და სულიერისა მამისა ჩუენისა ათანასეს საკენებელსა წლითი წლად აღასრულებდით და მოიკსენებდით წმიდათა ქამის წირვათა შინა“.

და ვითარცა ესე უოველი წარმოთქუა და აღწჳით დაუტევა, მერმე აკურთხნ ნეტარი ეფთჳმე ზეგარდამოჲთა კურთხევითა და კელთა შინა მისთა წმიდა და სული თჳსი ღმერთსა მეჳჳედრა და მშველობით მას ზედა დაწვა და დაიძინა, თთუესა ივნისსა **08**; ზე მეოხ არს ცხორებისათჳს სულთა ჩუენთაჲსა.

51.

<sup>70</sup>) ვარ.: აღძრნეს.  
<sup>71</sup>) ვარ.: ებრძანოს.  
<sup>72</sup>) ვარ.: ანგელოზსა.

ხოლო პატიოსანი იგი გუამი მისი ღმერთ შემოსილმან მამამან ჩუენმან ეუთვმე ჯეროვნად შემსა და თვსაგან დაჰმარხა და ზედა ეკლესიაჲ წმიდათა მთავარანგელოსთაჲ აღაშენა; რე რომელნიცა სარწმუნოებით მოუკდებიან, მადღოსა რე ღვინებასა ღირს იქმნებიან: რამეთუ ეშმაკეული ვინმე მოუკდა მას ოდესმე და სუა კანდლისა მისგან, რომელი ეკიდა საფლავსა ზედა მისსა და მეუსეულად განკურნა და აღიდებდა ღმერთსა.

ხოლო ჩუენ პირველსავე სიტყუასა მოვიდეთ. რამეთუ, ვითარცა იგი ზემორე ვთქუთ, წარეყვანა სამეუფოჲთ შვილი თვისი ეუთვმე მამამან იოანე და პირველად ქართული სწავლჲჲ ასწავა და მერმე ბერძულად გაასწავდა ეოვლითავე სწავლულებითა სრულებით. და სიყრმი-თგანვე მადლო ღუთისაჲ იყო მისზედა და ღუთისაგან მიეცა გულისხმის ეოფაჲ წერილთაჲ და სულისა წმიდისა მადლოთა აღივსო, ვითარცა ეუწყა ნეტარსა იოანეს, მამასა მისსა, გამოცხადებითა წმიდისა ღუთის მშობელისაჲთა: რამეთუ ქაშა სიჭაბუკისა მისისასა, ვიდრე ურმაღა იყო, სენითა მძაფრითა შეჰყრობილ იქმნა და სიკუდილსა მიეხლდა და იტყოდა ნეტარი იოანე, ვითარმედ: „სასოებაჲ წარვიწირე ცხორებისა მისისაჲ, რამეთუ, ვჰგონებდი, მეყსა შინა სუღთა აღმოხლვასა, ვინაჲთგან არცაღა სიტყუაჲ დაშაობილ იყო მისთანა, არცა კმაჲ, და, ვითარ იგი შემეფოთებულ ვიყავ, წარვედ ტაძარსა წმიდისა ღუთის მშობელისასა და დავვარდი წინაშე ხატსა წმიდისა დედოფლისა ჩვენისა და ცრემლითა მკურვალითა ვევედრებოდე უხრწნელსა მარადის ქალწულსა ღუთისმშობელსა, რათა შემწე ეყოს და ეოს ღვინებაჲ; და ვამცენ მდდელსა, რათა მსწრაფლ აღმოვიდეს და აზიაროს კორცსა და სისხლსა ოჯფლისსა; და, ვითარ იგი შემეფოთებულ ვიყავ და აღვსწრაფდი ხიფვად, თუ რაჲი იქმნა, განვაფე კარი სენაკისაჲ, სადა იგი დამეტევა მწოლარე, და მეუსეულად ვიყნოსე სული სულნელებისაჲ საკვრველი:

52.



რამეთუ იქმნა მოხედვაჲ წმიდისა ღუთის მშობელისაჲ და ვინილჳ ეფთჳმე, რამეთუ მადლითა მისითა აღდგომილ  
53. იყო და ჯდა ცხედარსა ზედა ყოვლითურთ მრთელი და უკნებელი.

და ვითარ იგი განჰკრთა გონებაჲ ჩემი და ვჰკითხევდ მას, ვითარმედ: „რამ არს ესე, შვილო?“ მომიგო და მრქუა მე, ვითარმედ: „აწდა წარმომიდგა ვინმე დიდებული დედოფალი და მრქუა ქართულითა ენითა: „რამ არს, რამ გელმის, ეფთჳმე?“ ხოლო მე ვარქუე, ვითარმედ: „მოკვუდები, დედოფალო.“ და, ვითარცა ესე ვთქუე, მომეხალა და მიჰურა კელსა და მრქუა: „არა რამ არს ვნებაჲ შენთანა, აღდეგ, ნუ გეშინინ, და ქართულად კსნილად<sup>73)</sup> უბნობდი“. და აჰა ესე რა, ვითარცა მხედავ, ყოვლადავე არღარაჲ მელმის“. და იტყოდა ნეტარი იოანე, ვითარმედ<sup>74)</sup> მუნ ქამადმდე ძნად უბნობნ ქართულად და ფრიად მწუხარე ვიყავ ამის პირისათჳს; ხოლო მიერიტგან დაუყენებულად, ვითარცა წყაროჲ, აღმოდინ, უწმიდეს ყოველთა ქართველთასა; ხოლო მე, რამ ვინილჳ ესე, დაგვარდი წინამე წმიდისა ღუთის მშობელისა და მადლი შევწირე სასოჲსა მის ჩუენისა და ვჰმადლობდი და ვადიდებდი ღმერთსა ამინ“<sup>75)</sup>.

54. ეტყვიან მამაჲ იოანე, ვითარმედ: „შვილო ჩემო! ქართლისა ქუეყანაჲ დიდად ნაკლულევან არს წიგნთაგან და მრავალნი წიგნნი აკლიან და ვხედავ, რომელ ღმერთსა მოუმადლებია შენდა; აწ იღუაწე, რათა განამრავლო სასუიდელი შენი ღუთისაგან“. და იგი, ვითარცა იყო ყოველსავე ზედა მორჩილი, მოსწრაფედ მეუდგა ბრძანებასა მისსა და იწყო თარგმნად და ყოველნივე განაკრვან, რამეთუ ეგევითარი თარგმანი, გარეშე მათ ჰიწველთასა, არღარა

<sup>73)</sup> ვარ.: ნუ გეშინინ და წარვედ, კსნილად უბნობდი,

<sup>74)</sup> ვარ.: ვიდრე.

<sup>75)</sup> ვარონტი.: „ამინ“ არ არის.



გამოჩინებულ არს ენასა ჩუენსა და, ვჰგონებ, თუ არცადა გამოჩინებად არს; და მრავალნი წიგნი წარსცნის წინაშე; დავით კურაპალატისა.

რომელნი იგი იხილნა რამ, ვითარცა იყო მორწმუნე, სინარულითა აღივსო და აღიდებდა ღმერთსა და იტყოდა, ვითარმედ: „მადლი ღმერთსა, რომელმან ჩუენთა ამათ ქამთა ახალი ოქროპირი გამოაჩინა.“ და ზედაჲსზედა მოუწერნ, რათა თარგმნიდეს და წარსცემდეს; და იგი სანატრელი შეუსუენებელად თარგმნინ და რამეთუთ არა სცემდა განსუენებასა თავსა თვსსა, არამედ დღე და ღამე ტკბილსა მას თაფლსა, წიგნთა საღმრთოთასა შერებოდა, რომლისა მიერ დაატკბო ენა ჩუენი და ეკლესიაჲ, რამეთუ თარგმნა წიგნი საღმრთონი, რომელთა აღრიცხვაჲ კნინდა-და შეუძლებელ არს, რომელთაგანნი რაოდენნიმე მოვიკსენნეთ, რათა მათ მიერ სხუათა თვსცა ეუწუოს ქრისტეს მორწმუნეთა. რამეთუ არა თუ უღუმბათა და მთაწმიდას ოდენ თარგმნა, რათამცა აღვრიცხუენით თითოეულად, არამედ სამეუფოსცა, და გზასა და სხუათა ესე ვითართა ადგილთა.

55.

თარგმნა უკუც, ვითარცა ვთქუთ:

თარგმანებაჲ ოზანეს თავისა სახარებისაჲ.

სწავლანი წმიდისა მამისა ჩუენისა დიდისა ბასილისნი მისიჲ თარგმანებაჲ ფსალმუნთაჲ.

წიგნი წმიდისა კლემაქსისი.

წიგნი წმიდისა მაკარისი.

მ ქსიმეს სწავლანი.

წიგნი წმიდისა ასაკისი, რომელსა შინა არიან სხუათაჲ მამათა გამორჩეულნი სწავლანი.

წიგნი წმიდისა დოროთესი.

წამებაჲ და სასწაულნი წმიდისა მთავარ მოწამისა დიმიტრისნი.

ცხორებაჲ და წამებაჲ წმიდისა სტეფანე ანლისაჲ.

ცხოვრება და წამება წმიდისა კლემონტოს ჰრომთა  
პაპისაჲ.

წამება წმიდისა კლიმი ანკურელისაჲ.

ცხოვრება წმიდისა და დიდისა ბასილი კესარიელისაჲ.

ცხოვრება წმიდისა გრიგოლ დუთის მეტყუელისაჲ და

56. თქუმულნი მისნი.

წამება წმიდისა აკუტსიმაასი.

ცხოვრება წმიდისა ბაგრატიანი.

წამება წმიდათა შინა ერმოგინეთი.

წმიდისა გრიგოლ ნოსელისა თქუმულნი: შესხმაჲ ძმი-  
სა თვისისა დიდისა ბასილისი, და ქალწულებისათჳს, და  
წმიდისა „მამაო ჩუენოჲსა“ თარგმანი, და წმიდათა მარხვა-  
თათჳს, და წმიდისა მოსე წინასწარმეტყუელისა ცხორე-  
ბისა თარგმანი, სახედ დაუუდებისა, რომელი ძმასა ვისმე  
ეთნოა.

ოჲანე მანარებელისა ხილვაჲ და ხილვისა თარგმანი  
ანდრია კრიტელისაჲ.

თქუმული წმიდისა იოანე დამასკელისაჲ ორისა ბუნები-  
სათჳს ქრისტესისა.

სხუაჲ წმიდისა დუთის-მშობლისა შობისათჳს.

ცხოვრება დიდისა ათანასესი

წამება წმიდათა სამთა ურმათა: ალფიოს, ფილადელ-  
ფოს და კვრინესი.

ცხოვრება წმიდისა ონოფრი მძოვრისაჲ.

ცხოვრება წმიდისა მარიამ მეგკვპტელისაჲ.

სწავლანი წმიდისა ზოსიმესნი.

სწავლანი წმიდისა მამისა ეფრემისნი სარწმუნოებისა-  
თჳს.

სჯნქსარი საწილიწდოჲ, უმცროჲსი.

მიმოსლჯანი და ქადაგებანი წმიდისა იოანე მანარებე-

57. ლისანი.

თარგმანებაჲ გალატელთა და თესლონიკელთა და  
ჰრომამელთა ეპისტოლიისაჲ.

დასდებელნი მარნვათანი სრულად.

და მრავალთა წმიდათა ვალობები.

წამებაჲ წმიდისა მოწამისა ჰროკოპოსი.

თარგმანებაჲ წმიდისა მათეს თავისა სახარებისაჲ.

მიმოხლვანი და ქადაგებანი წმიდისა ანდრია მოციქუ-  
ლისანი.

სქემის კურთხევაჲ ბერძული და მონაზონის კურთხევაჲ.  
წმულის კანონი წმიდისა იოანე მმარნველისაჲ და მეე-  
ქუსისა კრებისაჲ.

ძეგლის წერაჲ მართლისა სარწმუნოებ საჲ.

ლოცვანი წმიდისა მარტვილისანი.

წამებაჲ წმიდისა ფებრონაჲსი.

წამებაჲ წმიდისა ახთიმოჲსი.

და წმიდისა ვლასისი.

და ორთა ბერთაჲ.

წამებაჲ წმიდისა თეოდორე სტრატელასისაჲ.

და თეოდორე შ რგელისაჲ.

და წმიდათა ევსტრატეთი.

და წმიდისა ევსტათისი და შვილთა მისთაჲ.

სწავლანი წმიდისა კასიანესნი.

წიგნი დიალოღონი.

წმიდათა მთავარ ანგელოზთა სასწაულნი.

ცხორება წმიდისა ნიკოლაოზისი

წიგნი ღუთის მეტყუელისა გრიგოლისი.

58.

მაქსიმესი რვათა გულის სიტყუათათვს

ბასილის თქუმული კაენის შვდთა შურის გებათათვს.

შუადამისანი ბერძულნი.

ლოცვანი ბერძულნი მამისანი.

და კანონნი.

ცხორებაჲ წმიდისა დიდისა ანტონისა.

ესე უოველნი და ამათსა ფრიად უმრავლესნი წიგნნი თარგმნნა ღმერთ შემოსილმან მამამან ჩუენმან და ესრეთ აღ-  
ორძინა მისდა რწმუნებუელი იგი ტალანტი; და უმრავლესნი  
ზემო თქუმულთა ამათ წიგნთაგანნი თარგმნა, ვიდრედა მა-  
მაჲ მისი ოჲანე ცოცხალ იყო, და უოველი ზრუნვაჲ და სა-  
ურავი მონასტრისაჲ მას ეტკრთა. რამეთუ, ვითარცა ზემო  
ვთქუთ, ნეტარმან ოჲანე მრავალნი წეღნი დაჟვნა სნეუ-  
ლებასა შინა და იგი ჰმსახურებდა უძღურებასა მისსა დღჳ  
და ღამჳ ლე კუალად წინამძღურობასა შინა დაყო ათოთხმეტი  
წელი და სამასისა სულისა ზრუნვაჲ ლე დიდისა ღაფ-  
რისა განგებაჲ და მთაწმდეღლთა უფროჲსნი საურავნი მის  
ნეტარისა მიერ იურვებოდეს და თჳსსა კანონსა დიდსა და  
59. მძიმესა ძლიერად აღასრულებდა და მის უოველისა თანა  
კეთილსა მას შრომასა თარგმანებისასა არა დააცადებდა,  
არცა სცემდა განსუენებასა თავსა თჳსსა, არამედ უოველ-  
ადვე იჭირვინ და ღამეთა ათევენ: რამეთუ უფროჲსნი წიგნნი  
ღამით სანთლითა უთარგმნიან, ვითარცა ვთქუთ, ფრია-  
დისა უცალოებისაგან და საურავთა.

ვიდრედა მამაჲ ოჲანე ცოცხალ იყო, მოვიწმევიდა  
მონაზონი ჰრომისა ქუეყანისაჲ, კაცი განთქუმული სათნოე-  
ბითა, რომლისა სათნოებათა წამებდა ქუეყანაჲ ჰრომისა ლე  
საბერძნეთისაჲ, ძმაჲ გენევენტო ს დუკისაჲ, წარჩინებული  
ნათესავით. ესე მოვიდა ექუსთა მოწათეთა თჳსთა თანა მთასა  
ამას წმიდასა ღოცვად; და ვითარ იხილეს მამათა ჩუენტა  
შადლითა მემკობილი სახს მისი, ვითარცა თჳსი და მეცნიერი,  
ესრეთ მოიკითხეს და სიხარულით შეიწყნარეს და ევედ-  
რებოდეს აქა უოფასა, და ეტყოდეს, ვითარმედ: „ჩუენცა  
უცხოანი ვართ და შენცა უცხო ხარ“; და ძლით დაარწ-  
მუნეს, რამეთუ ენება, რათამცა ერთგან აჟვენეს მონასტერსა  
60. შინა. ზოლო იგი ვინაღთგან საჩინოჲ კაცი იყო და სახელო-  
ანი, ვითარცა ცნეს რომთა, რომელნი იჟვენეს სამეფოს  
და სხუათა ქალაქთა, მრავალი ერი შემოკრება, რათამცა

მონაზონ იქმნეს მისგან. შერმე მამათაცა ჩუენთა გააზრახეს წმიდასა მას ბერსა, ვითარმედ: „წმიდაო მამაო! ვინაჲთგან ესოდენტა სულთა აცხოვნებ, უმჯობეს არს, რათა მოჰპარსნე და მიზეზ ცხორებისა ექმნა სულსა მათსა და ღმერთსა მიუჰყრნე; უწყით, რამეთუ სხუაჲცა ერი მოსლვად არს, რათა სახს მონაზონებისაჲ<sup>76)</sup> კელთა შენტაგან მიიღონ; ჩუენ გიყიდოთ ადგილი და უოვლითავე საკმრითა შეგეწინეთ. ხოლო დადაცა თუ უძნდა წმ დასა მას კაცსა შუოთი და ზრუნვაჲ, არა ინება ურჩებაჲ ბრძანებისა მათისაჲ, ვინაჲცა აღაშენა მონასტერი შუენიერი და ძმანი მრავალნი შეკრიბნა და, თანა დგომითა მამათა ჩუენტაჲთა, სრულყო უოველივე საქმე შენებისაჲ და ზედაჲს ზედა მოვალნი იგი ხილვად მათდა და დაყვნის დღენი მრავალნი და კუალად მიიქცის თვისსავე მონასტერსა. და იგი ხოლო მონასტერი არს ჰრომთაჲ დღეს მთაწმიდას და კეთილად და წესიერად ცხოვნდებიან კანონსა და განგებასა ზედა წმიდისა ბენეტიკტესსა, რომლისა ცხორებაჲ წერილ არს დიალოღონსა შინა.

61.

პირველ<sup>77)</sup> მოკსენებულსა მას დირსსა მღდელსა გაბრიელს ქართველსა და ამას წმიდასა ბერსა დიდასა ლეონს-ჰრომსა თრიაღი სიუთარული აქუნდა სულიერი, და ოდესცა მოვიდის ხილვად მამათა, მახლობელად სენაკსა გაბრიელისსა აქუნდა სენაკი, და მუნ დაყვნის დღენი იგი; და თვისსა ენისაგან კიდე, არცა მან იცოდა, არცა მან; და, ვითარცა შებნეღდის, გამოვიდინ თვსთა სენაკთაგან და ღოცვა უვიან და დასხდიან და ვიდრე ცისკრისა რეკადმდე უბნობდიან სიტყუათა საღმრთოთა, და ვიდრე წარსლვადმდე ამას ესრეთ ჰყოფდიან უოველთა მწუხრთა. და იტყოდეს მამანი ჩუენნი, ვითარმედ<sup>78)</sup>: „გარემოჲს

<sup>76)</sup> ვარ.: მონაზონებისა.

<sup>77)</sup> ვარ.: პირველად.

<sup>78)</sup> ვარ.: ვინაცა.

მათისა იყვნეს ს-ელიერნი ძმანი, და ფიციით დაგუარწმუნეს, ვითარმედ: „ოდესცა მოვიდის დაღა ლეონ, მარადის ესრეთ ჰყოფენ იგი და გაბრაულ მღვდელი“, და წამებდეს, ვითარმედ: „მათისა სიწმიდისაგან უოველივე შესაძლებელი იყო და სარწმუნო რამეთუ დიდ იყვნეს იგინი წინაჲმე ღუთისა და სრულ“.

62.

მათ დღეთა შინა იყო ვინმე კათალიკოზი თესალონიკეს, საღმრთოჲ და სუელიერი, მეგობარი მამათა ჩუენტაჲ; და აქუნდა ჩუეულებჲა მამასა ეფთჳეს და მრავალ გზის მივალნ მისა და ოდესმე მან მოიყვანის<sup>79)</sup> იძულებით. ხოლო იყო თესალონიკეს ჰურიაჲ ვინმე შჯულის მეცნიერი; და უნდა კათალიკოზსა, რათამცა მოაქცია იგი ქრისტეანიდ და ზედაჲს ზედა ეუბნებინ. და იყო რაჲ მისთანა მამაჲ ეფთჳმე, ევედრა კათალიკოზი, რათა ეზრახოს ჰურიასა მას. და, ვითარცა მოუწოდეს, იწყეს ზრახვად შჯულისა; და, ვითარცა შეიწრდა და უღაონო იქმნა ჰურიაჲ იგი, წინაჲმე ნუტარისა მამისა ეფთჳმესა იწყო გმობად ქრისტეანეთა უბიწოსა სარწმუნოებასა და, ვითარცა ესჲა მამასა ეფთჳმეს, შეწუნა და შეჰრისხნა და ჰრქუა მას: „დაიყავნ პირი შენი, ბილწო ჰურიაო“.

63. და მასვე ქამსა უტყუ იქმნა და გარემიექცა პირი მისი. იყვნეს მუნ მდგომარე<sup>80)</sup> სხუანიცა ჰურიანი, და შეუვრდეს ფერკათა მამისა ეფთჳმესთა, რათა შეუნდოს და მან მიუგო, ვითარმედ: „რომელი იგი გმო, მისგან შეინდოს და სარწმუნოებად მოვიდოს, და მე შემინდობია“ და მ რმე ევედრა კათალიკოზი, რათა შეუნდოს და ლოცვა ყოს. და ვითარცა ლოცვა ყო და ჯუარი დასწერა, მასვე ქამსა მოიქცა პირი მისი და სიტყუად იწყო, და მეუსეულად შეუარდა ფერკათა მისთა და ქრისტეანიე იქმნა და დადად მორწმუნედ კაცად გამოჩნდა.

<sup>79)</sup> ვარ.: მოიყვანის.

<sup>80)</sup> ვარ.: მდგომარენი.



სხუაჲცა ვინმე ჰურიაჲ შჯულის მეცნიერი და სწავლუ-  
ლი ფრიად ზე განთქმული ცილობასა ზედა, ზუაობითა  
ჰურებრივითა მოუკდა მამასა ეფთჳმეს და ენება სიტ-  
ყუად. ხოლო ნეტარსა მას უძნდა საქმე ესე; არამედ  
ბრძანებითა იოანესითა იძუელა ზრახვად მისა და, ვი-  
თარცა იწყო ცილობად და კითხვად, აღუკსნიდა მეს  
და განუმარტებდა უოველსავე უადრეს ცნობისა; და მზაკუ-  
ვარმან მან, ვითარცა იხილა ძლეულებაჲ თჳსი, იწყო თქუმაღ  
სიტყუათა გმობისათა. შეუძნდა ესე სანატრელსა მას და 64.  
ჰქუა, ვითარმედ: „უკუეთუმცა სიტყუასა წერილთასა იკით-  
ხევდ, განგიმარტეთმცა და, უკუეთუმცა ჩუენ გუკითხევდ,  
მიგიგეთმცა; ვინაჲთგან კულა გმობასა მაღლისა მიმართ  
იტყუ, დაიყავნ პირი შენი მგმობარი! და, ვითარცა ესმა, მე-  
სსეულად უტყუ იქმნა და ხვალისა დდე სულნი წარჰკადეს.

იქმნა ოდესმე გუაღვაჲ ფრიადი; ზე მისი, ზე ივნისი, ზე ივლი-  
სი და აგვსტოსი უწჳმრად გარდავლო, და დიდად მისჭირდა  
ქუეყანასა: ვიდრეღა ფურცელი ხეთა და ვენაკთაჲ გაკმა და  
სკვოდა, და დიდსა ურვასა შინა იყვნეს კაცნი. არს მცირე  
მონასტერი მონასტრისა ჩუენისაჲ მთასა ზედა, სადა იგი შენ  
არს ეკლესიაჲ წმიდისა ელია წინასწარმეტყუელისაჲ. და  
ვითარ მოიწია დდესასწაული წმიდისა ელიაჲსი, პირველ  
დდისა ერთისა უბრძანა მამამან იოანე შვილსა თჳსსა ეფ-  
თჳმეს, ვითარმედ: „წარიყვანენ ძმანი და წარვედით <sup>81)</sup> ეკლე-  
სიასა წმიდისა ელიაჲსსა ზე დამე ათიეთ ზე ქამის წირვაჲ აღას-  
რულეთ“ <sup>82)</sup>. და ოდეს ამას უბრძანებდა, მრავალნი ძმანი  
შეკრებულ იყვნეს წინაშე მამისა იოანესსა და რეცა განცხრო- 65.  
მის სახედ უბრძანა, ვითა: „ერმანო, საწჳმრები უკუანა წაი-  
დეთ, რამეთუ ვესაჲ დმერთსა, რომელ არა შევიქცეთ ამა-  
ოდ“. წარვიდეს და დამე ათიეს, და, ვითარ მოიწია ქამის

<sup>81)</sup> ვარ.: წარვედ.

<sup>82)</sup> ვარიანტში „ქამის წირვაჲ აღასრულეთ“ არ არის.

წირვისა ქამი, შეიმოსა წმიდაჲ მამაჲ ჩუენი ეუთჳმე და ვითარ იწუეს ლოცვად, პირველ სახარებისა წარკითხვისა გამოჩნდა მკირე ღრუბელი კრისონსა ზედა და მასვე ქამსა აღივსო ცაჲ ღრუბლითა და ვიდრე ქამისა ზიარებადმდე შეიქმნა წვმაჲ საშინელი და დაათროჲ უოველი ქუეყანაჲ და, ვითარცა იხილეს ესე, ღმერთსა კელ აღჰქრობით ჰმადლობდეს; და, ვითარცა ქამის წირვაჲ აღასრულეს და საზრდელი მიიღეს, წარმოვიდეს შინა, და რომელთა ძმათა აქუნდა საწვმრები, მოღბინებით შთამოვიდეს მონასტრად, ხოლო რომელთა არა აქუნდა—შრომით და ჭირით. და ესრეთ, ორნივე ჰმადლობდეს ღმერთსა და ნე-

66. ტარსა მამასა იოვანეს.

ოდესმე ინება წმიდამან მამამან ჩვენმან ეუთჳმე აღსლვაჲ მთასა ათონისასა ფერის-ცვალებად; ლე, ვითარცა არს წესი მთა-წმიდელთაჲ, ერი ფრიადი შეკრებების თხემსა ზედა მთისასა ამას დღესასწაულსა ლე დამესა ათევნ. და ვითარ დამს განათიეს<sup>83)</sup> და მოიწია ქამი ქამის წირვისაჲ და შეიმოსა წმიდაჲ მამაჲ ჩუენი ეუთჳმე და სხუანი მდღელნი მის თანა, და ვითარცა სიწმიდე შეიყვანეს და „წმიდა არსი“ აღიღეს, იხილეს მამაჲ ჩუენი ეუთჳმე, ვითარცა ცეცხლი მგზებარს ლე ზარმან შეიჰყრნა უოველნი და მასვე ქამსა ისმა კმაჲ, ვითარცა უივილი ერისა მრავლისაჲ და შეიძრა მთაჲ იგი ძრვათა დადიანა, და უოველნივე პირსა ზედა დაეცნეს; და ვითარცა აღადგინნა იგინი მამამან ეუთჳმე, შიშისაგან ვითარცა მკუდარნი იყვნეს, და, ვითარ იხილნა ესრეთ შეძრწუნებულნი, ჰრქუნათ: „ნუ გემინინ, ძმანო, რამეთუ მოხედვამ საღმრთოჲ იქმნა, და ქრისტემან თჳსი დღესასწაული აღიდა“. ხოლო მათ

67. უოველთა ნუგეშინის ეცა და მისცეს დიდებაჲ ღმერთსა.

საუდართა შორის საკათალიკოზოთა საჩინო არს და წარჩინებულ საუდარი წმიდისა ეპიფანე კჳპრელიასაჲ. და ქამ-

<sup>83)</sup> ვარ.: გაათიეს.

თა ბასილი მეფისათა ოდესმე აღესრულა მთავარ-ეპისკოპოსოსი, რომელი იყო მუნ. და ფრიად აიძულა მეფემან ნეტარსა ეფთჳმეს, რათა მიითუაღოს განგებაჲ მისი. ზოლო მან უოვლადვე არა თავს იღვა, რამეთუ უოვლითა მოსწრაფებითა ევლტოდა დიდებასა კაცთასა და შფოთსა სოფლისასა და სიმდაბლესა შეიტკობდა.

და ვითარცა იყო ნეტარი მამაჲ ჩუენი ეფთჳმესავსე ზეგარდამოძთა მადლითა, ეგრეთვე საღმრთონი წესნი და განგებანი დაესწნეს მონასტერსა თვისსა: პირველად წესნი ეკლესიისანი და განგებანი უოვლისა წელიწდისანი, ვითარცა წერილ არს ღიჲსა სჯნაქსაჲსა სრულებით და დაუკლებულად, და მარადის ევედრებინ ძმათა, რათა მოსწრაფე იყვნენ მისლვად ეკლესიად, და წესიერად დგომაჲ და მკურვალედ ლოცვად. და თვთ მის ნეტარისა საყოფელი სიმადლესა იყო, გოდოლსა ზედა მადალსა, და ვერვინ ვერ მიუსწრის ცისკრისა ლოცვასა, და, თვნიერ კუერთნისა და კედელსა მიურდნობისა, დგან იგი ეკლესიას უოვლითა მოსწრაფებითა და კრძალულებითა; და, ოდეს მცირე რაჲმე საქმე<sup>84)</sup> არნ, მოწაფესა თვისსა საიდუმლოდ უბრძანის და იგი წარვიდის და, გინა თუ იკონომოსისადა ებრძანის, გინა თუ პარიკონომოსისადა<sup>85)</sup>, მოზიდნის ნელიად და შტოსა გაიყვანის და მუნ უთხრის ბრძანებაჲ მამისაჲ; და ოდეს რაჲმე დიდი იყვის, თვთ გავიდის შტოსა და დაიუბნის<sup>86)</sup>. ეკლესიასა კუთა შინა უოვლადვე უბნობასა ვერვინ იკადრებდა.

68.

და დაღაცა თუ ძმანი კედელსა თანა დგიან, გარნა კედელსა არა ვინ მიეყრდობინ, რამეთუ ივინიცა მას ნეტარსა ჳბაძვიდეს მსგავსად ძალისა. ჳაბუკთადა გაეწესა საშოვალ<sup>87)</sup>

<sup>84)</sup> ვარიანტში „საქმე“ აკლია.

<sup>85)</sup> ვარ.: პატრიკონომოსისა.

<sup>86)</sup> ვარ.: განვიდის შტოდ და იუბნის.

<sup>87)</sup> ვარ.: საშუალ.

უკლესიასა დგომად; და ორკეცად და სამკეცად დგიან კელ-  
მოჭდობით და მოწიწებით. და სკამები საშოვალ დადგიან  
69. და, ოდეს ჯერ არნ, ეგრეთვე ორკეცად და სამკეცად დას-  
ხდიან; და დეკანოზი ოდეს აწუევნ ანუ მნათეს, გინა წიგ-  
ნის კითხვასა, გინა წარდგომასა, გინა თუ რომელსაცა სამ-  
სახურებელსა ეკლესიისასა, გუერდით მივიდის და თაყუა-  
ნის სკის და უთხრის, რომელ მას ოდენ ესმინ და მან  
თაყუნისსკის და წარემართის თვსსა მსახურებასა

ორნი ეპიტირიტისნი, რომელ არიან დამხედვარნი,  
დაედგინნეს, კაცნი საღმრთონი და ღუთის მოშიშნი—ერთი  
უხუცესი და ერთი უმრწემესი მისა ქუემს; რომელსა წა-  
რავლინებნ სენაკებსა ძმათასა და, მოიყვანებნ შინა დაშ-  
თომილთა; უკუეთუ ვინმე არა მოვიდის დაწესებულთა  
ზედა ცისკრისასა, განკანონის ჯეროვნად, ვითარცა გა-  
ნეწესა მამასა; რე რომელნი ძლიერად შურებოდინ დღეს  
უოვედ და არა მოეცალებინ ძილი, დღისი იგი შრომადა მა-  
თი ლოცვადვე დაუთვალის; რომელნი კულა ანუ მოცა-  
ლებით იყვნიან, ანუ სუბუქთა სამსახურებელთა, გინა თუ  
70. ხუცესნი, გინა თუ დიაკონნი, გინა თუ მესამობელნი<sup>85</sup>), უკუე-  
თუ ჭაბუკნი იყვნიან, ასი მუკლი მოადრეკის საგურთხე-  
ველსა წინა, უკუეთუ კულა ბერნი და უძღურნი იყვნიან,  
უფვნობადა და უსაჭმლობა განუწესის მას დღესა შინა.

ლოცვასა უოვლადვე ეკლესიისა კართა თანა დგანნ  
უხუცესი ეპიტირიტისი და გამავალთა ძმათა ჰკითხავნ მი-  
ზეზსა განსლვისასა; უკუეთუ რაჲმე დიად საჭიროჲ საქმე  
არა აქუნ, ვერვინ იკადრის განსლვაჲ; ხოლო უკუეთუ რაჲ-  
მე საჭიროჲ იყვის, უთხრის ეპიტირიტისსა და კულად მოს-  
წრაფედ შეაქცის; უკუეთუ კულა დაეყოვნის დიდად აბრა-  
ლის და დაუმოწმის, ვითარმედ: „ამას ნუღარა იქმ“; და უკუე-  
თუ კულა ქმნის, სატრაპეზოს არა შეუმჯს, არამედ კმე-

<sup>85</sup>) ვარ.: მესამობელნი.

ლისა ჰურისა ჭამად განუწესის მას დღესა ანუ ასი მუხ-  
ლი მოადრეკინის. მშრომელთა და მაშურალთადა განე-  
წესა მამასა, და შემდგომად დაწესებულთა წარვიდიან და  
გამოისუენიან <sup>89)</sup> ვიდრე მეორედ რეკადმდე, და მერე კუ-  
ლად უკლესიადვე მოვიდიან; უკუეთუ კულა დასადაიან,  
ეპიტირიტისთა მოიყვანნაან.

71.

უკუეთუ ვიეთნიმე <sup>90)</sup> შეილაღნიან ძმანი, მოუკმის <sup>91)</sup>  
მამამან და ნახნის; და ბრძანებასა მოსსა არა ურჩ ექმნებო-  
დეს <sup>92)</sup>, მშჯღობაჲ ქმნიან. უკუეთუ კულა გუღუფიცხელნი  
იპოვნიან და მასვე ზედა დაადკრან, განეწესა, რომელ ვიდ-  
რე დაგებადმდე ტრაპეზსა ვერ შევიდენ <sup>93)</sup>, ჭე ჰურსა ხო-  
ლო და წყალსა იკარებდენ; ხოლო უკუეთუ წინამძღუარი  
არა არნ, იკონომოსმან განკანონნის.

ოღესცა ეკლესიას <sup>94)</sup> შევიდოდნიან—პირველად მამად  
ეფთჳმე და მერმე ძმანი ყოველნი, ვიდრე მუკლთა ზედა არა  
მოდრკიან და თაყუანისსციან წმიდასა დუთის მშობელსა,  
რომელ არს ბჭეთა ზედა, არა შევიდიან. და ოღესცა მ-  
მასა წინა წაუღლიან <sup>95)</sup> ძმანი,—გინა ეკლესიას, გინა სადა-  
ცა—ვიდრე არა მოდრკიან და თაყუანისსციან მდაბლად, არა  
წარჰველიდიან; და ევრეთვე ნეტარი მამად ჩუენი ეფთჳმე, არა  
თუ საპატრიოთა კაცთა ოდენ, არამედ მათ ახლად მოსრუ-  
ლთაცა ქუე მოდრეკით თაყუანისსცემნ და წყალობით მო-  
იკითხავნ. და უკუეთუ ვინმე იხილნის მოსწრაფენი ძმანი,  
რომელნი ზრუნვიდიან სკულთა თჳსთაოჯს, ევე ვითართა მათ  
მიდმართ არას უბრძანებნ; უკუეთუ კულა ვინმე იხილნის

72.

<sup>89)</sup> ვარ.: განისუცნიან.  
<sup>90)</sup> ვარ.: ვინჳე.  
<sup>91)</sup> ვარ.: მოუკდის.  
<sup>92)</sup> ვარ.: და მშჯღობა.  
<sup>93)</sup> ვარ.: ტრაპეზსა ვერ შევიდიან.  
<sup>94)</sup> ვარ.: ეკლესიად.  
<sup>95)</sup> ვარ.: წარუვლიდიან.



უღებნი და დაკსნილნი და ახალ მოსრულნი, მათ ზედააღ-  
ზედა ეუბნებინ, ასწავებნ, ამხილებნ და ნუგეშინისსცემნ და  
კელოსანთა დაჰვედრებნ, რათა მარჯუედ ექცეოდინ და  
არა რასა მიაჭირვებდენ.

რამ სერობისა ილოცვიან<sup>96</sup>), არა კელეწითებოდა ძმათა  
არცა სენაკსა შეკრებად უბნობისათჳს, არცა მონასტერსა  
შინა უბნობად; და, თუ ვინმე ჰოვნიან ეპიტირიტიისთა, და-  
აუცნრვნიან და თჳსთა კელინთა წარგზავნიან; უკუეთუ გუ-  
ლა წინა ადდგომამ ვინმე იკადრის, მათი მამამან უბრძანის-  
73. და ფიცხლად განკანონნის.

ადეს იხილნიან ვინმე ჭაბუკთა ძმათაგანნი, გინა ერ-  
თმან ერთისა თანა უბნობად ანუ სიცილად, ანუ კელის  
მიუოთად, ფიცხლად ამხილიან, და, უკუეთუ მეორედ ქმნი-  
ან, მამასა მოაკსენიან, და მან მძიმედ განკანონნის.

უკუეთუ რამე მოჰკდის მტერისა მიერ ერთმან ერთი-  
სა მიმართ ფიცხელი შფოთი, გინა წუერთა გლეჯამ, გინა  
მიმთხუევამ, წესი იყო მამისა ჩუენისაჲ, რომელ მას თანა კმა  
მაღლობამ და უწესომ გულისწყრომამ არა იყო, ვითა იყო-  
ყოვლითავე სათნოებითა შემკული, ტკბილითა და ჰამოა-  
თა სიტყუთა, და იუბნის წიგნთაგან და ზეპირით, და  
ჭრქვს, ვითარმედ: „შვილნო! უკუეთუ მიგიშუნე აჲას საქმესა  
ზედა, პირველად სულთა თქუენტა წაიწუმედთ და მერმე,  
მონასტერი უწესოდ გავა<sup>97</sup>). ვინაჲთგან ეგრე მოკდა,  
რომელ ღმერთმან მე დამადგინა თქუენდა მსაჯულად და  
განმგებელად, უკუეთუ უწურთელად მიგიშუნე, უწყოდეთ,  
ვითა<sup>98</sup>) მას საუკუნესა მწარედ გაისჯებით; უკუეთუ გუ-  
ლა მე აქა მცირედ გწვართნე და მაღლობით მიითუ-  
ლოთ, მრწამს ღუთისაგან, ვითა მის საუკუნოჲსა განკი-

<sup>96</sup>) ვარ.: რა ჟამს სერობისასა ილოცვიან.

<sup>97</sup>) ვარ.: იქმნების.

<sup>98</sup>) ვარ.: ვითარმედ.



74.

თხვისაგან განერებით; და ესრეთ რაჲ დაარწმუნის, ცნის  
 ძალი მის საქმისაჲ ძმათაგან, და უკუეთუ ორთაჲვე არნ  
 ზრადი, ორნივე წუართნის, და უკუეთუ ერთისაჲ, ერთი;  
 ვითარძი <sup>99)</sup> იუვის შეთთი იგი, უკუეთუ დიდი იუვის, დი-  
 დად წუართნის და უკუეთუ მცირე—მცირედ: სამამოსა მიიუ-  
 ვანნის და უბრძანის განრთხმაჲ, და ძმამან მან თაყუანისსცის  
 და განრთხნის თავი თჳსი, და ერთი ძმაჲ თავსა უმჭირავნ და  
 ერთი ფერკთა და ერთთა ჩოკასა ზედა მიაძთხჳან დუედი-  
 თა: რომელსაჲ **ლ** ღ **რომელსაჲ მ**, და რომელსაჲ სამოცხი.  
 სოლო უკუეთუ ვინმე იპოვის ასაბიაჲ და ერთი მეორისა მე-  
 შუელი, დიდად მოუგინდის <sup>100)</sup> და ფიცხლად წუართის.  
 და მათ ცემულთა შემდგომად ცემისა, მუკლ მოდრეკით თა-  
 ყუანის სცინ, და ცრემლით შენდობაჲ ითხოვიან მამისაგან,  
 და რომელმანმე ორი მსგეფსი დაყვის ქუსმწოლარემან, და  
 რომელმანმე სამი, და ქაძითი ქამად მივალნ მამაჲ და ნუგეში-  
 ნის სცემნ სიტყუთ და საქმით, და სანუკვარსა წარსცემნ, 75.  
 და კელოსანთა დაჰვედრნის, რათა ნუგეშინის სცემდინ.  
 და ვინცა წუართის, თჳნიერ ყოვლისა მიზეზისა ნუგეში-  
 ნის სცის და აღაშენის: ანუ ჩოკითა, ანუ საბეჭურითა, ანუ  
 სხჳთა რაჲთმე საკმრითა, და ყოვლადავე არა იყო დრტ-  
 ჳნვაჲ, გინა გულის კლეებაჲ ცემულთა მათ თანა, არამედ ეს-  
 რეთ შეერაცხის, ვითარმცა ქრისტეს კელთაგან წურთილ  
 იუვნეს.

ესე ვითარი ჩუეულებაჲ აქუნდა წმიდასა მამასა ჩუენსა  
 ეფთჳმეს: რამეთუ სამთა დღეთა მჳდგეულისათა— ორმაბათ-  
 სა, ოთხმაბათსა და პარასკევსა სცნაკსა თჳსსა მზისა და-  
 სლჳსა პური და წყალი იკმარის, თჳნიერ დიდთა დღესას-  
 წაუღთასა და სხუაჲ დღე ყოვლადავე ტრაპეზსა მივალნ;  
 გარნა თუ ლავრელი მოვიდის ანუ პროტი, რამეთუ მა-

<sup>99)</sup> ვარ.: ვითარძი.

<sup>100)</sup> ვარ.: შეუძნდის.

76. შინ ესრე ირჩიე'ა ძმათა, რათა კიდე შეუკაზმვიდენ ჰურსა, გინათუ სამამოს ანუ თუ სადაცა ენებოს, რათა არა დაე-  
ყოვნოს ძმათა სატრაპეზოს მიზეზისათვის შრომისა, რა-  
მეთუ ფრიად მოხარკე იყვნეს ძმანი მაშინ შრომისა.

სეტარი მამაჲ ჩუენი ღვინოსა არა ოდეს იკმარებნ, თვნიერ  
ქამის წირვისა ანუ დიდისა რაჲსამე მიზეზისა, ვიდრე სი-  
ბერედმდე. ხოლო ტრაპეზსა ოდესცა დაჯდის, ებრძანა მე-  
ტრაპეზისადა, რომელ ძმათა ღვინოსაგან ყოვლადვე თასითა  
ღვინოსა დაუდგმიდეს, და გემოსა იხილავნ და უკუეთუ  
მარჯუედ არნ, არა რაჲ ბრძანის, უკუეთუ კულა ანუ ძმრიანი  
არნ, ანუ მეტი წყალი ერთის, შემდგომად ტრაპეზით ად-  
გომისა დაეუბნის მევაჟინესა<sup>101</sup>), ვითარმედ: „ძმაო, ამათ ძმა-  
თა ნუგეშინის საცემელი სხუაჲ არაჲ სადაჲთ აქუს ამის  
ტრაპეზისაგან კიდს; უკუეთუ სუბუქი ღვინოჲ იყოს, ყოლსა ნუ  
ურთავ წყალსა ზე უკუეთუ საშუალი იყოს, ჯერისაებრ ურთს,  
და უკუეთუ უმჯობესირე იყოს, ვითაცა ჯერ იყოს“.

77. დადაცთუ თვთ არას იკმარებნ, ძმათა საჭმელი მოადებიის  
თავისა წინა და მისიცა გემოჲ იხილის და, უკუეთუ ზეთი  
აკლდის, კელარი დაიუბნის და ამცნის განმართებაჲ, ხო-  
ლო უკუეთუ უმგბარი იყვის ანუ უმარილოჲ, ანუ მარილია-  
ნი, ოდეს ტრაპეზით ადდგის, მზარეული<sup>102</sup>) დაიუბნის და  
ჭრქვს, ვითარმედ: „შიშითა ღუთისაჲთა იქმოდე, ძმაო, სამ-  
სახურებელსა შენსა და ნუ იტყვ, თუ კაცთა ვჰმსახურებ,  
არამედ ესრეთ გაქუნდინ, ვითარმცა ანგელოსთა ღუთისათა  
ჰმსახურებდი, რათა სასუიდელი შენი არა წარგიწყმდეს“.

წესი იყო მამისა ჩუენისაჲ, რომელ ტრაპეზსა ზედა  
ყოვლადვე არა უბნობნ; გარნა თუ ვინმე უცხონი იყვნინ ო  
იშვთსადმე ნელიად სიტყუაჲ მიუგის; გინა თუ წყალი უნდის,  
გინა თუ ევლოგიასა ვისმე წარსცემნ, გინათუ რაჲმე საჭი-

<sup>101</sup>) ვარ.: მეღვინესა.

<sup>102</sup>) ვარ.: მზარაული.

რომ საქმე იყვის ტრაპეზსა ზედა, მოუკმის მოწათფესა და იდუმალ უბრძანის, რომელ სხუამან ვერვინ ცნის; სხუამ კულა ძმათაგანი უოვლადვე ვერვინ იკადრებნ უბნობასა; მეტრაპეზე კულა და კელოსანნი უკუეთუ საჭიროამ რამემ საქმე იყვის, იდუმალ დაჩურჩინიან; ეგრეთვე ძმათა, უკუეთუ საჭიროამ რამემ საქმე იყვის, გინათუ წყალსა ითხოვდიან, გინა თუ სხუასა რასმე, იდუმალ ითხოვიან.

78.

და ესეცა გაეწესა მეტრაპეზისადა, ვითარმედ: „უკუეთუ ვინმე იხილო გინა უბნობად, გინა სიცილიად, გინა ლაღობად ტრაპეზსა ზედა, შეუთუალე, ვითა: „მაგას ნუღარა იქმ<sup>103)</sup>, თუ არა მამასა გაუწესებია, რომელ გარე გაგიყვანო“. უკუეთუ ვინმე იპოვის გინა მტერისაგან, გინა სასუმლისაგან და კულადცა იწუის უბნობად გინა განცხრომად, შეეთუალა მამასა ეკლესიასა შინა ძმათადა, ვითა: „დამიძცნია მეტრაპეზისადა, რომელ არავინ აღგიდგეს წინა გარე განყვანებისათვს“. და არცა ვინ იკადრებდა წინა ადღვომასა, და გარე გაიყვანის ეგე ვითარი იგი, ვიდრემდის სახს განიგის.

მშრომელთადა, დღესასწაულთა და კვრიაკეთა და გინა თუ ჰაერი<sup>104)</sup> არნ, მამინ გაეწესა<sup>105)</sup> მსანურება, და შრომისა დღეთა შინა მუოფნი ღ ხუცესნი და დიაკონნი ჰმსახურებდიან, ვითარცა მიხუდებიან და სხუამ მოცალე ერი.

79.

წესი იყო მამისა ჩუენისაჲ, რომელ უკუეთუ დიდი რამემ საქმე არნ, გინა სამეფოჲ, გინა ბჭისაჲ, ეკლესიას დაიუბნის ძმანი, და უკუეთუ საკრებულოჲ რამემ არნ, ძმათა უკმის, რომელთა აქუნ მის საქმისა მეცნიერებაჲ; გინა თუ სამჭედლოჲ იყვის, გინა სახუროვნოჲ, გინა სავენაკე — და მათ თანა დაიურვის სამამოს; ესე კულა სხუანი საქმენი წურილ-

<sup>103)</sup> ვარ.: ვითარმედ: მაგას ნურღარა ოდეს იქმ.

<sup>104)</sup> ვარ.: ერი.

<sup>105)</sup> ვარ.: განაწესა.

ნი იკონომოსისა თანა და იუბნის, რამეთუ დაღაცა თუ  
ყოველსა საქმესა მეცნიერ იყო სამგზის სანატრელი მამა-  
ჩუენი ეფთჳმე, გარნა დიდითა მით სიმდაბლითა თჳსითა,  
თჳნიერ კითხვისა, არა რას იქმოდა და სიბერესა მისსა ზე-  
და არა თავსრდებდა არგნითა ეკლესიად შესღვადა; ხოლო  
უძღურთა ძმათადა გაეწესა: ლ ეკლესიისა შტოსა დგიან მი-  
ურდნობით კუერთხთა მათთა ზედა; ხოლო რომელნი მე-  
ტადრე უძღურნი იყვნიან, მათდა ებრძანა, რომელ შტოსა-  
80. ვე შინა სხდენ იგინი სკამთა ზედა.

და უფროჲს ყოველისა ესე უძნ წმიდასა მამასა ჩუენსა:  
უკუეთუ ვიეთმე ტყუვილით, გინა ეკლესიისათჳს, გინა ძმისა  
ვისთჳსმე, სიტყუაჲ რამე უთხრიან, და ამისთჳს მტკიცედ დაე-  
მოწმა, რათა უკუეთუ ზედა მიწევნით არა იცოდინ, ყოვე-  
ლადვე არა იკადრონ მოკსენებად, ხოლო უკუეთუ ტყუვი-  
ლით რამე მოახსენიან, მძიმედ განკანონნის; და მის მიზე-  
ზისათჳს მრავალნი ძმანი მონასტრისაგან გაასხნა, რათა  
კრებული მშჯდობით იყოსო <sup>106</sup>).

თუესა შინა ორგზის და სამგზის კკრიაობათა დაიუ-  
ბენის ძმანი სწავლითა სუღრიერთა, ლ ვითარცა იყო სავსე  
მადლითა ღუთისაჲთა, წმიდათა წერილთაგან ასწავებნ მათ  
სარგებელსა სულთა მათთასა, და ესე ოდენ ლმობიერ  
იქმნიან ყოველნი, ვიდრედა მრავალი ცრემლი დასთხიან  
და ჳმადლობდიან ღმერთსა და სიტყუაჲ მისი ესრეთ შეი-  
წყნარიან, ვითარცა ქრისტესი. ხოლო ასწავებნ მათ სიყუა-  
რულისათჳს და სიმდაბლისა, მორჩილებისათჳს და კრძა-

81. ლულებისა, სიმშჯდისათჳს და უშფოთველობისა, მოთმი-  
ნებრისათჳს და მსახურებისა, და მოსწრაფედ მისღვისათჳს  
ეკლესიად, და სხუათა ყოველთავე წესთა კრებულისათა  
მკურვალედ აფსრულებისათვის; და ეტყუნ, ვითარმედ:  
„ესრეთ ვინარკოთ, ძმანო, რომელ შეკრებაჲ ჩუენი ამას

<sup>106</sup>) ვარ.: იყოს.

წმიდასა ადგილსა არა ცუდად იყოს, არცა ამაოდ იქმნას განსლვაჲ ჩუენი ამიერ სოფლით<sup>ა</sup>; და სხუანი მრავალნი სწავლანი, ვითარცა ღმერთმან მოსცის პირსა მისსა, მიუთხრნის; და უოველისავე კორციელისა საქმისაგან უზრუნველ ეყვნეს ძმანი და უოველისავე იგი მისცემნ, ვიდრე საწვლადმდ<sup>ნ</sup> და ნემსადმდე; და მიზეზი გარდაეკუეთა, რათა არას ვინ ჴრუნვიდეს და არცა გაჭყიდდეს, და არცა იყიდდეს, და არცა რას მოირეწდეს<sup>107)</sup>, და არცა რას მოიგებდეს თჳნიერ მისისა ბრძანებისა; და უკუეთუ ვისმე უნდის ძმისა რაჲმე მიცემაჲ, თჳნიერ მამისა ბრძანებისა ვერვინ იკადრის მიცემაჲ, ვიდრე არა ჳკითხის, და უკუეთუ ვინმე გარდაჳკედის მცნებასა მისსა და იყიდის გინა შესამოსელი, გინა სხუაჲ რაჲმე, გინა საფასე მოიგის, თუცხლად აზნილის და ძღიერად განკანონის; და მრავალ გზის გზხილავს, რომელ გინა საბეჭურნი იყვნინან, გინა შესამოსელი ანუ თუ კუნკული, ცეცხლითა დაწუნის ზედუდესა შინა.

82-

რამეთუ იყო ვინმე მთავარ დიაკონი, ღირსი კაცი, და შერაცხილთა შვილი და არა მცირედი საფასე მიეცა მონასტრისადა ჳ თჳსი შესამოსელი, რომელი დაედვა ეკლესიას, არა ჳნებავენ, რათამცა ვინმე შეიმოსა იგი თჳნიერ მისსა. დღესა ერთსა ენება წმიდასა მამასა ჩუენსა შიწირვაჲ უსისხლოჲსა მსხუერპლისაჲ და ჳრქუა სხუასა ვისმე მთავარ დიაკონსა, რათა შეიმოსოს კუართი იგი შესამოსელი პირველ კსენებულისა მის მთავარდიაკონისაჲ, ხოლო მან მიუგო, ვითარმედ: „მამაო სულიერო, ნუ უკუპ შეწუხნეს ძმაჲ იგი, რამეთუ არა ჳნებავს, რათამცა ვინმე შეიმოსა კუართი მისი“. ესჲ რაჲ ესე მამასა, მოუწოდა მთავარ დიაკონსა მას ჳ ჳრქუა სამშჳდით და ტკბილად, ვითარმედ: „გნებავსა, რათა შეიმოსოს ძმამან მან კუართი შენი და ჳმსახუროს საკურთხე-

83-

107) ვარიანტში „არცარას მოირეწდეს“ აკლია.



ველსა ჩუენთანა? და იხილნა, რამეთუ შეწუნნა იგი და არა უნდა, რათა შიძოდა; და ვითარცა აღასრულა წმიდაჲ ჟამის წირვაჲ, მოუწოდა ზემო კსენებულსა მას მთავარ დიაკონსა და ეტყოდა, ვითარმედ: „მითხარ ჭემმარიტი, რაჲ დაგიტევებიეს სოფელსა შინა?“ ხოლო მან ჰკრქუა, ვითარმედ: „წმიდაო მამაო, არა უმეცარ არს ღირსებაჲ შენი, რამეთუ მშობელნი და ძმანი და საფასენი და მონაგებნი არა მცირედნი დამიტევებიან და რაჲ იგი კელთა შენთა წმიდათა მომიტევიეს, თვთ უწი“. ჰკრქუა მას მამამან ჩუენმან: „და ჯერ გიჩნსა, შვილო, რათა მაგის ყოვლისა მადლი და სასყიდელი წარიწყმიდო კუართისა ამის შენისათვის?“; ხოლო მან ჰკრქუა „ნუ იყოფინ, მამაო!“ და მუქსეულად უბრძანა მოღებაჲ ცეცხლისაჲ და თვისთა კელითა მთავადო კუართი იგი ცეცხლსა და ესრეთ დაიწუა. ხოლო ძმაჲ იგი შეუვრდა წმიდათა ფერკთა მისთა და შენდობაჲ ითხოვა. და ეგრეთვე უკუეთუ ვისმე აქუნ შესამოსელი, გინა სხუაჲ რაჲმე საკმარი და არა ჰნებავენ მას, რათამცა აკმარა იგი ძმასა თვისსა, რაჲმს უკმნ მას, ეგრეთვე დაწვს ცეცხლითა და ეტყუნ, ვითარმედ: „სულთა ჩუენთა დადებაჲ ბრძანებულა ძმათა ჩუნთა თვის და შენ განრწინადსა საკმარსა აღირჩევ უფროჲს ძმისა შენისა და არა გეკდიმებისა?“ ხოლო მათ სწავლაჲ მისი, ვითარცა წამალი ცხოვრებისაჲ, მიითუალიან და მადლობდინ ღმერთსა, რომელმან მიჰმადლა მათ ესე ვითარი მკურნალი სულთაჲ.

მარადის ასწავებნ ძმათა, ვითარმედ: „ჯერ იყო, რათამცა არა რას ვეძიებდით სხუასა გარეშე ტრაპეზისა, ვინაჲთგან უწყით, თუ ვითარითა იწროებითა წარვლეს წმიდათა ყოველთა საწუთროჲ ესე, რომელ არცა თუ წყლითა განიძღებდეს თავთა მათთა, კაცნი, რომელთა ღირსვე არა იყო სოფელი ესე, უბრალონი და უბიწონი და წმიდანი ყოველისაგანვე ცოდვისა. ხოლო ჩუენ, რომელნი ესე სავევართ ყოველთა ცოდვითა, არა კმა არსა ჩუენდა განსუე-

84.

85.



ნებაა ტრაპეზისა და ორგონის დღესა შინა მიღებაა საზრ-  
დელისა და სავსებით და უნაკლულად ღვნითა და საჭმ-  
ლითა? კმა არს ჭემმარიტად და ნამეტნავ. ხოლო ვინა-  
თგან არა გუნებავს მკირედცა იძულება თავთა თჯითად  
და მრავალთა მიზეზთა ვმიზეზობთ, უკუეთუ ვინმე ტრა-  
პეზსა ოდენ ვერ დასჯერდებოდის და გინა მე და გინა  
თუ კელოსანმან მისცეს საკმარი რამე, თვთ მან ხოლო  
მარტომან იკმარენ და სხუასა ძმასა ბრალსა ნუღარა შთა-  
აგდებენ და უკუეთუ ესე არა ქმნას, ორთავე ბრალსა ღმერ-  
თი მისგან იძევს\*.

ესე კულა სუიდაა გინა ღვნიისა გინა თევზისაა უოვლად-  
ვე არა კსენებულ არს მონასტერსა შინა, თვნიერ ზეთისა და  
იგიცა, რომელნი მკითხველნი იუვნიან ანუ მწერალნი და  
წასანახავად ანუ საწერლად აინთიან, სხუა კულა არა იყო  
წესი, რათამცა ანუ კანდეელსა ინთებდეს, ანუ ხატთა დაი- 86  
სუენებდეს სენაკთა შინა, არამედ ჯუარი ერთი გინა ხატი  
ერთი ესუენის, რათა რაჟამს ილოცვიდენ, მათ წინაშე თა-  
უუანის სცემდენ და ემთხუოდინ; ოდეს კულა ანუ ზეთი  
იყიდის ვინმე, ანუ ღვნოა თვნიერ მამისა სიტყუსა, დაუთ-  
ხიან ავლინსა შინა. ხოლო თვნიერ დიდისა უძღურებისა  
საჭმელსა არავინ შეიქმოდა; რამეთუ შევიდის მამაა სამზა-  
რეულოს, ღმ უკუეთუ კოჭობნი იხილნის ცეცხლის კიდე-  
სა, იკითხის მზარეულისაგან, თუ ვისნი არიან, და უკუეთუ  
უძღურთანი იუვნიან, მიუძეს; უკუეთუ კულა ნაყოფნებით  
ვინ იქმნ, ზოგჯერ გარე განთხევად უბრძანის და ზოგ-  
ჯერ საეროსა საჭმელსა თანა ჩასხმაა.

მრავალნი მოვიდიან საფასითა დიდითა მოქალაქენი  
და სხუათა ადგილთაგან, რათამცა მოიპარსნეს; დაითრგუ-  
ნნის, ილუაწნის<sup>108</sup>) ესამ რაოდენმე და განუსუენის და მერ-  
მე უბრძანის: „შეგვნდვეთ, ვერ მოგპარსავთ, თქუენ კაცნი 87

<sup>108</sup>) ვარ.: მოიპარსნეს, კელსა შინა მისთა ილუაწნის.

ხართ სახელოანნი და ჩუენ კაცნი ვართ გლახაკნი და უცხონი, და ოდეს საფასე მისცეთ ეკლესიასა, განსუენებით გნებაჲს უოფაჲ და ნუ უკუეპ ვერ გაგისუენოთ და მერმე შესწუენდეთ, და კუაღად ძმანი უოველნი ძლიერად შუერებიან და უკუეთუ ვიეთნიმე მოცალედ იყვნენ, იგინიცა შეწუენდებიან“ და ესრეთ მრავალთა უჯმნის და წარვიდიან. ხოლო უკუეთუ ვინმე მოვიდის ძმაჲ მშრომელი და მდაბალი, იტყუნ მამაჲ, ვითა: „გრწმენინ, ძმანო, ამათი მირჩევისა შეწუენარებაჲ, ვირე ათასიმცა ვინ დრაჰკანი მომცა“.

იყვნეს პირველითგან დიდებულნი კაცნი, აღარიონ კანანანი, ადღგომისა დიაკონი, პირველ შენებასა მონასტრისასა მოსრული იუო აქა და მისსა იკონომოსობასა აღეშენა მონასტერი და ვითა თჳსსა ძმასა ხედვიდეს მამანი ჩუენნი; და ევედრა მათ, რათა წარვიდეს აზრუსალიმს; და 88. წარგმზავნეს მუნ და მრავალნი წელინი დაუვნა დიაკონობასა შინა და მამათა მრავალგზის მიუწერეს და კუაღად მოიყვანეს აქავე და პირველსაცა მოსლვასა და მეორესაცა, რომელ მოიღო ვეცხლად და ოქროდ ღმ სტავრად და საკედრად უფროჲს ოცოსა ლიტრისა იუო; და მას მისცეს მოწათს (მწფს) და გაკუეთილი შეუქმნეს, თავისა კრასოულისა კიდე, კოკაჲ ერთი ღვინოჲ თუესა შინა, და უველი ერთი, და სამი ლიტრაჲ ზეთი, და დღივ ერთი პური; და ესე იუო გაკუეთილი მისი.

კუაღად მოვიდა გვრპელი, ჯოჯიკის მეგანძურთა უხუცესი, და მოინათლა, რამეთუ სომეხი იუო, და არსენი უწოდეს, და დისწული თჳსი ჰმსახურებდა მას; და შემდგომად მრავალთა წელთა კუაღად გამოეთხოვა, რათამცა ნახნა თავისა უფლისწულნი; და ორსავე მოსლვასა უფროჲს ათხუთმეტისა ლიტრისა მოიღო და მისცა მონასტერსა, და იგივე კანანანისა გაკუეთილი მას შეუქმნეს.

89. კუაღად მოვიდა ათანასე პერითურელი ძითურთ, დი-

დად საკმარი ეკლესიისაჲ და ჰქონდა კარეის<sup>109)</sup> მონასტერი, რომელი იგი და სხუაჲ ფრიადი საუასე მოსცეს მამათა ჩუენთა, ხოლო მათ გაუიღეს მონასტერი იგი სამას ორმეოც დრაჰმად და იგივე კანანახისა გაკუთაილო მას ჰქონდა.

და მათ ქამთა შინა ვინცა ვინ მოვიდეს ევე ვითარი კაცი, ნახევარი საფასისა თჳსისაჲ ეკლესიასა შეწირას და ნახევარი საჰუარად მისცის.

წმიდისა მამისა ჩუენისა მოდუაწებათა და ერისა საურავთა თანა და წიგნთაჲ თარგმნასა ესეცა დიდი ზრუნვაჲ ეტკრთა, რამეთუ არცა პროტი, არცა სხუანი მამასახლისნი, თჳნიერ მისისა ბრძანებისა არარას იქმოდეს და იშჳთი დღე გარდაკდის, რომელსა ათი ანუ ათხუთმეტი მამასახლისი არა მოვიდეს მათ წინაშე.

და კუალად ზრუნვაჲ დიდისა<sup>110)</sup> ლავრისაჲ, საქმე მძივე ღმრავალ ფერი მის ზედავე იყო, რამეთუ დიდსა ჯანანასის მისდა მიენდო საურავი, და დახედვაჲ და განგებაჲ მისი; და მისთა შრომათა და დუაწლთა ზედა, ოდესცა წირამე საეროჲ საქმე არნ მონასტრისაჲ, თჳნიერ უცალოებისათანავე გავიდის, გინა თუ ნავისა გამოზიდვასა, გინა თუ ნავი მოვიდის ხუარბლითა, გინა თუ ვენაკთა ასარვასა, გინა თუ აჯოჯვასა, გინათუ სთულუებასა<sup>111)</sup>; რამეთუ ვინათგან ახალ წერგ იუვნეს წუთად ვენაკნი, ყოველთა სარითა განკებაჲ უნდა და უფროჲსნი დღენი ვენაკთა შრომასა შინა დაჰყვნინან და ყოველადვე მამაჲ მათ თანავე იუვის, თჳნიერ დიდისა მიზეზისა.

და კუალად ბურდალთაგან ყოველნი სოჳელნი ჭირისა შინა იუვნეს, და კინდა უკაცრულ და ჭირისა მაკიერ

<sup>109)</sup> ვარ.: კარეის.

<sup>110)</sup> ვარ.: დიდი.

<sup>111)</sup> ვარ.: სთლობასა.

91. უფროდსი სათესავი მთასა შინა იქნებოდა თოკითა, საწუნე და დიკაჲ და სელი, და თივისა თიბაჲ, და ამას ყოველსა ძმანი ბურებოდიან, ჭ ვინაჲთგან ყოველნი იქმოდეს, არა უმძიმდა, არამედ უდრტვინელად და სიხარულით იქმოდეს და ამათ ყოველთა საქმეთა მამაჲ ზედაჲსზედა მივალნ და ნუგეშინის სკემნ სიტყვთ და საქმით, და საზრდელითა და სასუმლითა.

ყოვლადვე ეტყვნ ნეტარი მამაჲ ჩუენი იკონომოსსა, ვითარმედ: „უწუერულთა მუშათა ნუ შეიწყნარებ ამისთვის, რამეთუ მავნებელნი არიან ძმათანი და ზოგთამე გონებითა ევნების, და ზოგთა შეხედვითა; ნურას ეხუეჭ საფასისა დაკლებასა; უმჯობეს არს, რომელ დაგუკადდეს ათი და თხუთმეტი <sup>112)</sup> დრაჰკანი და ძმათა სავნებელი არაჲ შეემთხვოს“.

კუალად უკუეთუ ძმათა ვიეთმე მოიყვანნიან თვისნი ნათესავნი უწუერულნი, მამასაჲ ნებაჲნ, რათამცა ისწავლეს სწავლაჲ და ხელოვნებაჲ, გარნა მონასტერსა არა დაიმჭირნის, არამედ გარე სოფელთა გაგზავნის, სადა იკოდეს უმჯობესი და სულიერი და გამოცდილი იკონომოსი, და მუნ ადიზარდნიან, და ოდეს წუერითა შეიმოსნიან, მაშინ შემოიყვანის მონასტრად.

92. საჯორეს ყოველნი ძმანი იყვნიან მეჯორედ და ორნი ერისაგანნი იყვნიან მსახურად და მხუტელად და სხუანი ძმანი იყვნიან, და არა თუ უმძიმნ, არამედ უფროდსად უხარინ, რამეთუ მორწყულ იყვნიან სულნი მათნი სწავლითა და მოძღურებითა წმიდისა მამისა ჩუენისაჲთა, რამეთუ ყოვლადვე იტყვნ, ვითარმედ: „გრებულსა შინა მყოფნი, ამით საძითა საქმითა უხოვნდებიან: სიმდაბლითა, ჭ მორჩილებითა, და თვისისა ნებისა დატევებითა“.

ხოლო ოდეს ინილის ძმათაგანი ვინმე უდებად და

<sup>112)</sup> ვარ.: თუთხმეტი.

მოძილად ეკლესიისა ლოცვასა, ჰკითხის, ვითარმედ: „რად გძინავს ეკლესიასა შინა? არა გეყოფისა სენაკსა შინა ძილი?“. და, თუ უთხრის, ვითარმედ: „შინა ვიდვძებ და მით დამეძინებიან“, — უბრძანის, ვითარმედ: „ეგე, საყუარელო, მტერისა საფრკს არს, რათა მცირისათვის დიდი დაგაჭირვოს; ეკლესიას შიმავალისა კაცისაგან ეძიებს ღმერთი, რათა ფრთხილად და ღმობიერად დგეს; თუ ესე ვერ შეგიძლია, რათამცა ეკლესიასაცა იდვძებდი და სენაკსაცა ძილითა გაძღებოდე! და აქა ნუ დაიძინებ, თუ არა მძიმედ გაგკანონებ“.

93.

მეკარესა მონასტერისასა უოვლადვე ფრთხილსა და სუელიერსა კაცსა დაადგინებნ, და ესრეთ დაემცნო, უკუეთუ ესე ადგილისა მრორინენი<sup>113</sup>) მონაზონნი მოვიდოდინ, უკუეთუ მწუხრსა მოვიდენ. ისეონ და სამხარი ჭამონ და გაუჯმენ, და დაუმოწმე, რომელ უქამოდ არა მოვიდოდინ. სოლო კელართადა ებრძანა, რათა ერისგანთა იგინი ისტუმრებდენ, და უჯმნიდენ, და კელრისა კარსა რაათურთით არა გასწუდებოდა შეკრებად მრავალ ფერთა ვნებაათავს. სოლო უცხონი თუ მოვიდოან, მესამესა დღესა, შემდგომად ჭამისა, — ებრძანა, — რათა მეკარე უჯმნიდეს; ესე კულა კართა ზედა შეკრებასა, ანუ მონასტერსა შინა ანჯამნსა, ანუ სენაკთა შინა უბნობასა ურგებსა რაათურთით არავინ იკადრებდა უოვლადვე.

საკელრომსა წესი ესრეთ გაეწესა, რათა საჭმელსა არა იქმოდინ, გარნა თუ უცხონი იუვნოან ანუ მშრომელნი ვინმე და მათთვის ზოგჯერ ადგილსა შექმნიან, ზოგჯერ სამზარეულოს და მუნ წაიდიან; კელარნი კულა სამხრად უოვლადვე სატრაპეზოსა მივიდიან, ერთი პირველსა და მეორე მეორესა ტაბლასა, და ევრეთვე მევაჟინენი. მაგრა კელართა მწუხრსა თუ რაამე ეკმარებინ, შინა იკმარიან.

94.

113) ვ.: მრორინენი



ყოველისა უფრომს ეპისტატოსათვის, რომელ არს მუშათა უხუცესი, ჰვედრებნ მამაჲ ეუთვმე და ეტყუნ, ვითა: „ნუმცა რაჲ დააკლდების ეპისტატოსა, რომელ არა შეწუბდეს, და ოცდა ათი ანუ ორმოცი მუშაჲ არა მიაცთუნოს, და ესთენი განძი ბედით წაკდეს, რომლისაჲ თანა გუაც მათდა მიცემაჲ.

- მოსენაეთა <sup>114)</sup> კულა მოწათენი ყოველსავე საეროსა სამსახურებელსა გავიდოდინ; ზე მზარაულისაჲ დაეძვნა, რათა მათი საჭმელი მან შეუქმნას. და თუ საჭიროჲ რამე
95. საქმე არა არნ, მამისაცა მოწათენი ძმათავე თანა წავიდინ მსახურებასა, და უფრომსჯერ მოსენაენიცა ძმათა საანზებისათჳს ძმათავე თანა გავიდინ, უფრომსდა ოდეს მამაჲ მუნ იყვის.

აზოთიკი, და ბოსტანი, და წისქვლნი კეღრისა საურავნი იყვნეს, და ამათგანსა, რაჲცა ვის ეკმარებინ, კელარი იერვინ კონომოსსა თანა და მამასახლისსა.

- ხოლო საპარიკონომოსოჲ, ზე საწანგროჲ, ზე საჯორე, და სამჭედლოჲ, და ხურონი, და კალათატნი, ზე მანდრინნი, და ვენავნი, და მენავნი, — ესე იკონომოსისა გასაგებელნი იყვნეს. კელარსა ვენავთა ზედა უურძნისათჳს არა ჰქონდა კელმწიფებაჲ, ეგრეთვე იკონომოსსა ხილისათჳს: გინა შინა მონასტერსა, გინა გარე მეტოქთა, კეღრისა გასაგებელნი იყვნეს, გინა თუ ზეთისხილი იყვის, გინათუ ნიგოზი, გინათუ სხვაჲ ხილი; ოდეს კულა რამე წასაცემელად საკმარ
96. არნ, კელარსა გაეზრახის იკონომოსი; ხოლო ოდეს მოიწითის, კელარნი ზედაჲს ზედა გავიდოდინ მეტოქთა და მოჰწინავიდინ ხილნართა, და მუნ მყოფთა მოურეუნიან და დაამცნიან, ვითარმედ: „შინა და გარე დიდად ეკმარების ძმათა და ეკლესიასა, რომლითა გაერებოდი იგი, ხოლო დაიმჭირე და ნურას დააკლებ“; და ვერარას იკადრებდეს უწე-

<sup>114)</sup> დედანში სხვა ხელით: მოსენაკეთა; ვარ.: მოსენაეთა.



ზოსა საქმესა ქმნად, უოველი კელარსა შევიდოდა <sup>115</sup>) ღ უბუ-  
ებით ჰქონდა მისაცემელი სატრაპეზოს, და სადაცა საკმარ  
არნ წარსაცემელად; უკუეთუ გულა ეკმარებოდიან კე-  
ლარსა ანუ მონაზონნი ანუ ერისგანნი, იკონომოსმან მის-  
ცნის.

ოდეს მამაჲ შინა არნ, რაჲცა ვის ეკმარებინ, თვთ  
მამასა მოაკენის, იკონომოსსა არას ვინ სთხოვნ, და, თუ  
ვინმე სთხოის, მამასა თანა მიავლინის; ოდეს გულა შინა  
არა არნ, მერმე გააგებნ იკონომოსი.

იკონომოსისა განწესებული შუდი კრასოვული იყო;  
და ოდეს ტრაპეზსა დაჯდის მწუხრსა, ოთხი კრასოვული 97.  
შიართვან; უკუეთუ გულა შინა არა იყვის, დაემცნა მამასა:  
„საჭმელსა ერთსა შეუქმოდეთო, და ხილსა, და ზეთის-  
ხილსა და, რაჲცა ითხოოს, მისცემდით;“ და, რაჲცა დაუ-  
შთის, საკელროსავე წარსცის.

მამინ წესი ესე იყო, რომელ კელარისადა დაემცნა  
წინამძღუარსა საკმარისა მიცემაჲ ძმათა და კელიანთაჲ: გი-  
ნა თუ გაკუთილი მათი, გინაუუ მეტსა ვინ ითხოვნ; და  
ამასაჲს იკონომოსსა თანა არავინ რას მივაღნ, უკუეთუ მა-  
მაჲ შინა არა არნ; უკუეთუ გულა სტუმარნი ვინმე მოუვი-  
დიან, მაგრა იკონომოსმან განაგის.

სხუაჲ გულა საკმარი იკონომოსისაგან ითხოვიან,  
გინათუ მოგუნი, გინაუუ ჩაფლანი <sup>116</sup>), გინათუ ტყავი, გინა-  
თუ საბღები, გინაუუ სელი—ესევითარი იკონომოსისაგან  
ითხოვიან. და ესრეთ, უოველივე საქმე განწესებულად იყო,  
და უშფოთველად იყვნეს უოველნი. 98.

აგარათა მონასტრისათა, ვითა სისიკონი არს, და კარა-  
ვანი და დუთისმეტყუელი, და სხუათა ესე ვითართა თავი-  
სა გასარომელსა სრულებით მისცემდიან მონასტრით და,

<sup>115</sup>) ვარ.: შევიდოდა.

<sup>116</sup>) ვარ.: ჩაფანი.

რააცა იქმნის მუნ, უოველსა ქუქ მოიღებდიან, თჳნიერ რაოდენისამე, რომელი მუნ მოფთა დაუტევიან მათდა საკმარად

კუალად მოსენაკეთადა გაეწესა წმიდასა მამასა ჩუენსა და უკუეთუ ჰური დაუშთის, არა აქუნ კელმწიფებაჲ სადავე მიცემად, არამედ კელარსავე მისციან.

99. იუვნეს უკუქ შინაცა და გარეცა სულიერნი და ღმერთ შემოსილნი მამანი: სანატრელი არსენი<sup>117</sup>) ნინოწმიდელი და წმიდაჲ ბერი იოანე გრძელის ძე, და სულითა შემოსილი იოანე ბერი მარტოდ მოფთი, და სხუანი მობაძავნი მათნი, კაცნი ზეგარდამოათა მადლითა განათლებულნი და ანგელოსთა მობაძავნი ცხორებითა, და სხუათა მათ სათნოებათა მათთა ზედა; ჳ მოხუცებულებასა<sup>118</sup>) ამასცა იქმოდეს, რომელ ვერა რაჲთ ვერ დაარწმუნა მამამან, რათამცა სნეულთა ჰური და ღჳნო აღიდეს, არამედ ძმათა ჰურსა და, თუ ეკარებინ, კრასოვულსა მათსა კმაიოფდეს; დადაცათუ არა მკირედი შესაწირავი მიეცა მონასტრისადა, არამედ არა რას თავს იღებდეს აღებად, გარეშე საჭირომსა მის და უნდომსა კორცთა საკმრისა, და კუალად უოველთა აზნაურთა ჩუენთა დიდი სარწმუნოებაჲ აქუნდა მათისა ღირსებისა მიმართ, და მრავალგზის ევლოგიაჲ წამოსცემდეს მათ წინაშე; ხოლო მათ კელად მიიდიან და ულოციან, და ვითა დაბეჭდულთი იყვის, ეგრეთვე მამასა თანა წარციან, მრავალგზის ევედრებინ მამაჲ, რათა რაოდენიმე გლახაკთა მისცენ, გინა სადაცა ენებოს, ხოლო მათ ნეტართა ჳრქვან, ვითარმედ: „წმიდაო მამაო, ჩუენ სასულენი ვართ ეკლესიისანი და სასულეთაგან ღმერთი ესე ვითართა საქმეთა არა ეძიებს“; და ჰურსა, რომელ მონასტრით წაიდიან, არცა მისგან მისციან გლახაკთა,

<sup>117</sup>) ვარიანტში არ არის: „მამანი: სანატრელი არსენი“.

<sup>118</sup>) ვარ.: მოხუცებულნი.

არამედ თქვან, ვითარმედ: „მონასტერი ზრდის გლახაკთა“; ხოლო უკუეთუ აქუნ ნილი, გინა მხალი, გინა სასუმელი, — ესე ვითარი რამე მოსციან გლახაკთა; უკუეთუ **100.** კულა პური დაჭმეტდის, მეორისა მსგეფისაჲ არღარა ადიდიან.

და კუალად ლიტონთა დღეთა თვსთვს იდუაწი-  
დიან, ვითარცა უკორცონი, ხოლო დღესასწაულთა და  
კვირობათა ერთგან ადასრულიან წესი ლოცვისაჲ და პირი  
ერთგან იქსნიან; და იყო ხილვაჲ ცხორებისა მათისაჲ ჭემ-  
მარიტად ვითარცა ანგელოსთა დუთისათაჲ და სიტყუაჲ  
წესიერ და ტკბილ; და ესრეთ ადასრულეს ცხორებაჲ  
მათი, და სრულნი უოვლითა სათნოებითა წინაჲ დუთისა  
მიიკვაღნეს, და იხარებენ უოველთა წმიდათა თანა და  
ჩუენთვს რთხოვენ დუთისაგან წყალობასა.

და ჭემმარიტად წამა მათვს დჰერთ შემოხილმან მა-  
მამან ჩუენჲან ეფთჰმე, ვითარმედ: „უკუნანასკნელთა ამათ  
ქამთა არღარა გამოჩინებად არიან ესე ვითარნი სრულნი  
და მაღალნი სათნოებითა: რამეთუ არა რაჲ იყო სათნო-  
ებაჲ <sup>119)</sup>, რომელიმცა არა აქუნდა მათ სრულებით და მაღ-  
ლად და უცთომელად.

ხოლო განწმედილნი იგი და შრომითა განკაფულნი  
გუამნი მათნი დაისხნეს საფლავსა შინა წინაჲ ტაძარსა **101.**  
წმიდისა სჰემონ მოხუცებულისასა, ერთსა შინა სამარხვო-  
სა, მანღობელად თვსთავე მათ მოდუაწებისა სენაკთა, რომ-  
მელ არიან კარავათა.

შბრძოლი იგი წმიდათაჲ და მოშურნე კაცთა ცხორე-  
ბისაჲ ბელიარ, ხედვიდა რაჲ სულიერთა ამათ წესთა,  
რომელ დაესხნეს მამასა ჩუენსა ეფთჰმეს, და წარმა-  
ტებასა ძმათასა და თარგმანსა წიგნთა საღმრთოთასა,  
ფრიად ეღმოდა და განილეოდა შურიითა, და ჰოვა ვინმე

<sup>119)</sup> ვარიანტს აკლია: „რამეთუ არა რაჲ იყო სათნოებაჲ“.

საწყალობელი, სახითა მონაზონი, და აღძრა იგი მოკლვად წმიდისა მის. რამეთუ გომოუჩნდა და ჰკრქუა მას, ვითარმედ: „უკუეთუ მოჰკლავ მბრძოლი ჩემი ეფთვამე, ფრიადი კეთილი ვყო შენ თანა“. ვინაჲცა შეიმზადა მახვლი და ენება მოკლვამ მისი, არამედ ცუდყო ღმერთმან განზრახვამ მისი; რამეთუ დღესა ერთსა, აღვიდა რაჲ გოდლად და დაჰკმა კარი მოწათემან და თვთ შთავიდოდა თვსსა

102. სენაკსა და, ვითარცა მცირედ შთავლო კიბეთა გოდლისათა, შეემთხვა მას განცოფებული იგი მონაზონი და ჰკრქუა, ვითარმედ: „წინაშე მამისა აღვალ და მიქამე“; ხოლო იგი ეტყოდა, ვითარმედ: „არა ჯერ არს ესრეთ უქამოდ აღსლვამ მამისა“. და იგი ეტყოდა: „შეუძლებელ არს, ვითარმცა არა აღვედ?“<sup>120</sup>) და ვითარ არა უტევებდა აღსლვად სანატრელი იგი მოწათს მამისაჲ, მეუსეულად განცოფებულმან მან იკადა მახვლი იგი საემპაკოჲ და ესრეთ უწყალოდ დაჩხუევა სანატრელი იგი ძმაჲ და თვთ ივლტოდა წარსლვად; და ვითარ იგი ივლტოდა, შეემთხვა მას სხუაჲცა მოწათს მამისაჲ და იგიცა დაჩხუევა მახვლითა; ხოლო იქმნა რაჲ კმაჲ და ამბოხი, ცნა ესე წმიდამან მამამან ჩუენმან და მეუსეულად შთავიდა, და სრულ ყვნა იგინი სქემითა, და აზიარნა წმიდათა საიდუმლოთა, და ესრეთ გვრგვნითა წამებისაჲთა შემკუდნი მიიცვალნეს წინაშე ღუთისა; ხოლო მედგარმან მან აღიარა მტერისა მიერი იგი აღძრვამ თვისი და ღირსად უკეთურებისა თვისისა მწარედ წარჰკადა უბადრუკი იგი სული მისი.

კუაღად სხუასა ქამსა აღძრა ემპაკმან მებოსტნე მონასტრისაჲ და აზრახა მასცა მოკლვამ წმიდისაჲ მის, და ვითარცა კელყო, მეუსეულად უქმ იქმნა კელი მისი, და დაშთა ვითარცა შემეჲ განკმელი, ვიდრემდის აღიარა ყო-

<sup>120</sup>) ვარ.: აღვიდა.

ველი, და ღოცვითა მისითა მიიღო კურნება და ადი-  
დებდა ღმერთსა.

ყოველთა მათ სათნოებათა თანა აქუნდა ესეცა დიდი  
სათნოება, რამეთუ თჳნიერ განკითხვას არა რას იქმნდა  
ყოველადვე, რამეთუ იტყოდა, ვითარმედ: „მინდობა თავისა  
თჳსისა და თჳსსა განზრახვასა შედგომაჲ წარმწყმედელი  
არს სულისაჲ, ხოლო განკითხვაჲ წინამძღუარი არს ცხო-  
რებლისაჲ, ვითარცა თქუეს წმინდათა მამათა ჩუენთა. და ესე  
წესი ვიდრე აღსასრულადმდე თჳსად დაიმარხა<sup>121)</sup>.

აჲო წმიდაჲ მამაჲ ჩუენი ეფთჳმი სახითა მუუდრო, და  
გონებითა წრფელ და მდაბალ, და სულითა განათლებულ  
და წმიდა, და გუამითა ძლიერ საღმრთოთა შინა სა-<sup>104.</sup>  
ქმეთა და მოღუაწებათა, და ჰასაკითა წესიერ, და თჳნიერ  
წამებრთა წერილთაჲთა არა რას დაამტკიცებნ თავით თჳსით,  
გრნა იტყუნ; და ეკლესიას დგომასა მენე: რამეთუ დგან იგი,  
თჳნიერ კუერთხისა და კედელსა მიურდნობისა, კელმოჭდო-  
ბით, ვითარცა სულტი შეურყეველი, ჳ პირი და თუადნი მის-  
ნი იუვნინ ქუეყანად მიმართ მხედველ. ხოლო სენაკსა შინა  
მოღუაწებათა მისთა აღრიცხვაჲ ვისჳცა ძალედვა? რომელ-  
ნი იგი ღმერთმან მხოლომან უწყუნის, რამეთუ ყოველნივე  
ფარულად აღსრულებოდეს მის მიერ; ხოლო არნ სა-  
მოსლად მისა ძაძა და ძაძისა მის ზედა ჯაჭვ მძიმს: და  
რომელიცა ვინ სათნოებაჲ გამოიძიოს, მის თანა პოოს, მის  
მიერ აღსრულებაჲ კეთილად და შუენიერად; ხოლო სი-  
წმიდე და ქალწულებაჲ შეუხებელი და უბიწოჲ დაემარხა,  
ვითარცა ანგელოზსა ღუაისასა და ცაათა შინა მყოფსა.  
ხოლო თარგმანებაჲ წიგნთაჲ აქუნდა ნამეტნავად ყოველთა<sup>105.</sup>  
სათნოებათა, და გვრგვნად და განმანათლებელად ნათესა-  
ვისა ჩუენისა.

აღასრულნა წმიდამან მამამან ჩუენმან ეფთჳმი ათოთბ-

<sup>121)</sup> ვარ.: დაიმარხეს.



მეტისა წლისა ჟამნი, შემდგომად მამისა თვისისა აღსრულებისა, წინამძღურობასა შინა და მერმე ვედრებითა ზემო კსენებულთა მათ წმიდათა ბერთაჲთა— არსენი ეპისკოპოსისაჲთა და იოანე გრძელის ძისაჲთა იჯმნა წინამძღურობისაგან: რამეთუ ხედვიდეს ღირსნი იგი ბერნი, რომელ მიზეზითა მრავალ ფერთა ზრუნვათაჲთა დაეზრწეოდა თარგმანებისაგან წმიდათა წერილთაჲსა; და ესრეთ მოიკაჯრა და თვისსა სენაკსა დაჯდა და წინამძღურობაჲ ძმათაჲ შეჰვედრა გიორგის, რომლისათვის ემცნო მამსა იოანეს, თვისსავე ნათესავსა, და თავადი წიგნთა საღმრთოთა თარგმანებასა შეუდგა და ფრიადნი წიგნნი თარგმანნა, რომელთაგანნი რაოდენნიმე ზემო გვკსენებინ.

106. ხოლო აქუნდა ზრუნვაჲცა დიდისა ღაზრისაჲ და, ვიდრემდის ერჩიდეს, კეთილად განაგებდა; ხოლო უკუანაღსკნელ იწუეს თავკედლობად და ამბოხებად და წინამძღუართა ზედაჲს ზედა ცვალებად და უმეტეს და უმეტეს აღორძინდებოდა ამბოხებაჲ მათი, ვიდრემდის სამეუფოდ აღვიდეს და აუწყეს კოსტანტი მეფესა შოთისა მათისათვის; ხოლო ცნა რაჲ მეფემან, ვითარმედ დიდი ეფთჳძი არს განმგებელი მათი, აღუწოდა მას სამეუფოდ, რათა უოველი ჭემმარიტი ისწაოს მისგან, რამეთუ დიდი სარწმუნოებაჲ და სიყუარული ჰქონდა მისა მიმართ ღირსებისა მასისაჲს.

და ვითარცა წარვიდოდა წინაშე მეფისა, შეკრიბნა ძმანი უოველნი და ნუგეშინისცა და ტაბლაჲ კეთილი განუძნადა და ლოცვასა დავედრა<sup>122</sup>) და მერმე წარვიდა სანატრელისა და ქრისტეს ნების მუჳფელისა თეოფანე ხუცისა, რომლისა მიმართ დიდი სიყუარული აქუნდა მამსა ეფთჳძეს, რამეთუ სიურმიტგან აქა აღზრდილ იყო და უოველითა სათნოებითა განშუენებულ იყო,

<sup>122</sup>) ვარიანტში „ლოცვასა დავედრა“-ს მაგიერ: „დიდად პატივისცა და იჯმნა მეფისაგან“.



და იყო იგი მდდელი საზნოე ოჯგლისაჲ და სწავლული 107.  
ფრიად და კელოვნებით მწერალი წიგნთა სადმრთოთაჲ,  
რომლისათჳს წამებდა მამაჲ ეფთჳმე, ვითარმედ: „უფროჲს  
ათას ხუთასისა დრატკნისა უწერიან წიგნნი მონასტრისა-  
ნი შინა და გარე; და ვინაჲთ არსენი და ოჲანე შეი-  
სუენეს, მრავალგზის მას ჰკითხავნ სულაერად მამაჲ ჩუენი.  
ამის უკუს ნეტარისა ბერისა წარვიდა და მოიკითხა იგი  
ტირილით და ლოცვასა დაევედრა; ხოლო იგი მოეხზა და  
ცრემლით ჰქუა, ვითარმედ: „ვაჲმე უბადრუკსა, რამეთუ  
არღარა ოდეს გიხილო მენ კარციელად, & წმიდაჲ მამაჲ!“  
და თჳთ მამაჲცა ეფთჳმე ეწამებოდა სიტყუათა მისთა, რო-  
მელი იგი იქმნაცა და ადესრულა ორთავე წინასწარჰქუ-  
უელებჲ.

რამეთუ, ვითარცა ვთქუთ, ადვიდა დმერთშემოსილი მამაჲ  
ჩუენი ეფთჳმე სამეუფოდ და, ვითარცა ცნა მეფემან მისლ-  
ვაჲ მისი, დიდითა ჰატვიითა მოიკითხა იგი და გამოჰკითხა  
საქმე ლავრისაჲ და, ვიდრე დაურვიბადმდს უოვლისა საუ-  
რავისა, მრავალნი ჟამნი გარდაკდეს და მოიწია დღესას- 108.  
წაული წმიდისა ოჲანე დუთისჰეტუეულისაჲ და, ვითარცა  
ჰქუნდა ჩუეულებჲ, დადებულად გარდაიკადა და მრავალ-  
ნი გლახაკნი იდუაწნა და მონაზონთა მათ, რომელთა თა-  
ნა იყო, კეაილად ნუგეშინისცა და თჳთ თავით თჳსით ჰმსა-  
ხურა და უოვლითა კეაილითა ადაკსნა, და ამისა შქმდვო-  
მად თავად მან ჰარი იესნა და მცირედ განისუენა შრამი-  
საგან; და, ვითარცა ადღგა, მოესენა ხატი წმიდასა ოჲანე  
მხანარებელისაჲ, რომელი მხატვრისადა მიეცა განსაკებულად,  
და უბრძანა მოწაფესა, რათა წარვიდეს და უთხრას, ვი-  
თარ ჯერ არს შეკაზმვაჲ მისი, და მერმე ჰქუა, ვითარმედ:  
„ვითარ იგი გჳკმს ჩუენ, ნუ უკუს და ვერ გააგონო, შვი-  
ლო! არამედ დამისნენ საკედარსა ზე მე თჳთ წარვიდ“.  
ხოლო იყო ჯორი იგი ახლად სუიდული და მანკიერი,

- და მათ არა იკოდეს სიმედგრე მისი და ზნოანება; და ვითარ წა<sup>4</sup>ვლეს ხანი რაოდენიმი, ჰოვა ვინმე გლახაკი, 109. რომელი ითხოვდა ქველის საქმარსა; და დადგა წმიდაჲ მამაჲ ჩუენი, რათამცა მისცა მას ქველის საქმარი <sup>123</sup>). ხოლო იგი აღდგა, შემოსილი ძონძებითა, და მოჰმართა მიღებად ქველის საქმისა; ხოლო ვითარცა დახედნა მანკიერმან მან საკედარმან, მუის განჰკრთა და იწყო სივლტოლად და აქა და იქი ეკუთებოდა, ვიდრემდის თუცხლად მოწულა წმიდაჲ იგი და სანატრელი მამაჲ ჩუენი, და, ვითარცა გარდამოაგდო, ფრიადი ერი შეკრბა მის ზედა: რამეთუ უოველნი მეცნიერ იყვნეს და უოველნი ტიროდეს და იგლოვდეს; და მერმე წარიდეს მონასტრად, სადა იგი საჯანე ეყო; და ვითარ ესმა კოსტანტი მეფესა, დიდად შეწუხნა და წარავლინა თვისი ვინმე საკუთარი და მოიკითხა იგი, და ეგრეთვე მოქალაქეთა, დიდებულთა, და მთავართა და პალატისათა დიდი სარწმუნოებაჲ და სიყუარული აქუნდა, და უოველნი მოვიდოდეს ზე ცრემლითა ილტობვოდეს და ამბორს უყო-
110. ფედეს და წარვიდოდეს. ქართველთა თვის კულა რაჲ ვინ თქუას? რამეთუ უოვლადვე განუშორებელ იყვნეს ანგელოსთა მობაძავსა მას გუამსა მისსა და ტუეებითა ფრიადითა ეგლოვდეს სიობლესა თვისსა. და ესრეთ, ღოცკვასა შინა ზე მადლობასა ღუთისასა გარდაიცვალა სამგზის სანატრელი იგი და ღმერთშემოსილი მამაჲ ჩუენი ეფთჳმე და ფრიადი მწუხარებაჲ მოიწია ჩუენ ზედა, რომელნი დავაკლდით ტკბილსა მას და საწადელსა მამასა ჩუენსა, ხოლო იგი წარვიდა წინამე ღუთისა, ნათელსა მას მიუარდილეზელსა, უოველთა თანა წმიდათა, რომელნი საუკუნიოვან სათნო ეყვნეს ღმერთსა, და მეოხ არს ცხორებისათვის სულ-

<sup>123</sup>) ვარიანტს აკლია: „და დადგა წმიდაჲ მამაჲ ჩუენი, რათამცა მისცა მას ქველის საქმარი“.

თა ჩუენთაჲსა წინაშე სამებისა წმიდისა; ხოლო პატიოსანნი იგი ნაწილნი მისნი აღმოიყვანეს თჳსსავე მონასტერსა და დაისხნეს სამარხოჲსა ლუსკუმასა, ტაძარსა შინა წმიდისა იოანე ნათლის მკვებელისასა, და რომელნი სარწმუნოებით მოუკვდებიან, კურნებისა მადლთა აღმოივსებენ უხუბრით კადნიერებითა მისითა წინაშე ღუთისა.

111.

ადესრულა სამგზის სენატრელი მამაჲ ჩუენი ეუთჳში თუესა მისისა ათცამეტსა, დღესა ორშაბათსა, ინდიკტიონისა ათერთმეტსა წელთა, დასაძამითგან სოფლისაჲთ ექუს ათას ხუთას ოც და მეთექვსმეტესა წელსა, სადრდებელად მამისა და მისა და სულისა წმიდისა, რომლისაჲ არს დრდებაჲ და პატივი აწ, და მარადის, და უკუნითი უკუნისამდე ამინ.

ხოლო ვინაჲთგან წმიდამან მამამან ჩუენმან ეუთჳჲმე წინამძღურობაჲ მონასტრისაჲ დაუტევა და, ვითარცა ზემო ვთქუთ, გიორგი მამად დაადგინა, კნინდა და უმეტესნი ზემო კსენებულთა მათ წესთაგანნი შეცვალნა და თჳსსა ნებასა და განზრახვასა შეუდგა და სხუათა რათმე წესთა და კანონთა ენება დამტკიცებაჲ; ხოლო დიდსა ეუთჳმის დედაცათუ უძნდა საქმე ესე, არამედ ვინაჲთგან მშჯდობის მოყვარეს იყო ზე სავსე სიუუარულითა, ყოვლაღვე არაჲ აცი- 112-  
ლა, არამედ თჳსსა მსახურებასა განკრძალულ იყო და წიგნთა საღმრთოთა თარგმნასა შექცეულ; ხოლო იგი კორციელთა საქმეთა ზედა ფრთხილ იყო და მის ქამისა წარჩინებულთა და მთავართა წინაშე სახელოვან და მთაჲ ყოველი დრდად პატივის სცემდა და ეკრძალებოდა. და კუალად ბერძენნი ფრიად რამმე შეიუუარნა და განამრავლნა ზე სრულად<sup>124</sup>) მათდა მიმართ მიდრკა, ხოლო ქართველნი, ვითარცა ნასხურნი რამმე და უნდონი, უგულებელს ყვნა და შეამცირნა, რამეთუ, ვითარცა უწუით ყოველთა, ადრე

<sup>124</sup>) ვარ.: კულად.

შევირყევით და მიმოსულისა მოსწრაფედ შეუდგებით და ამით მიზეზითა ფრიად ვავენებთ თვსთაცა სულთა და ადგილსაცა; ხოლო იგი, ვითარცა იყო ფრთხილი და მძიმე კაცი, მეტნი რაჲმე შეჰოვნებანი და ლიქნანი ვერ შეეძლნეს, და კუადად, ვინაათგან იხილა, რომელ ფრიადი

112. ერი საკმარ იყო სივრცისათვის მონასტრისა და სიმრავლისათვის სამსახურებელთადასა, და ჩუენ არა დაკვებოდეთ, ბერძენთა მიექცა და იგინი განამრავლნა; გარნა, ვინაათგან ჭემბარიტისა ჯერ არს თქუმაჲ, უკუეთუ მოვიდის ვინმე ქართველი, რომელსა კრებულსა შინა შეეძლის მსახურებაჲ, რაჲცა ეკჰარებინ, ყოველითავე ფერითა ადაშენის, ხოლო უკუეთუ კრებულსა შინა არა ენების ყოფაჲ, სადაცა სოხასტერითა მონასტრისათა ენების დაჯდომაჲ, ჰურსა არავის უყენებნ ქართველსა.

ესე კულა ვითა შავი გრიგოლ იყო, ზე ზაქარია მირდატის ძე და არსენი და სხუანი ესე ვითარნი კაცნი, დიდითა პატივითა პატივსცემნ, და მოწლედ მოიკითხავნ და, ვითა ჰნებავნ, ადაშენებნ.

და ამას ესე ვითარსა საქმესა შინა გარდაკდეს ქამნი რავდენნიმე და ამისა შემდგომაჲ, ქამთა ჭომანოზ მეფისათა, დიდად წარჩინებულ იქმნა გიორგი წინაშე ჭომანოზ მეფისა, და დიდად საკუთარ და პატივცემულ; და მერმე, თუ ვითარ იქმნა, ღმერთმან უწყის, განდგომილებაჲ და ორგულებაჲ დასწამეს დიოგენისა ვისთჳსმე, რომლისათვის თქუეს, თუ მისი უნდაო მეფობაჲ გიორგის; ზე ამის მიზეზისათვის ექსორია იქმნა გიორგი მონოვატს და მუნ ადესრულა ექსორიობასა შინა; და მონასტერი და ჩუენ ყოველნი, რომელნი დაშთომილ ვიყვენით, მას ქამსა დიდსა დელვასა და მიმოტაცებასა შთავცკვენით, რამეთუ სამგზის დაიტყუენა მონასტერი, და რაჲცა დრისტი ტურთაჲ იყო, მამათა ჩუენთა მოგებელი, ყოველი იავარ იქმნა, და ეგრეთვე განძი და კუმაპი.

და ვინაჲთგან ბერძენთა ესე ვითარი ქამი პოვეს, კელ-  
უვეს უოველითა ღონისძიებითა, რათამცა ქართველნი ამის  
მონასტრისაგან აღმოჰყებურნეს; და ამის პირისათჳს დიდი  
მოსწრაფებაჲ აჩუენეს, და მთაჲ უოველი თანაშეიწიეს, და  
საბერძენეთისა დიდებულნი და პალატისა წარჩინებულნი 115  
უოველნი მიდრიკნეს, და მრავალი შრომაჲ ზე ჭირი და რუ-  
დუნებაჲ ჩუენზედა მოაწიეს, და, რათა მოკლედ ვთქუა, რამე-  
თუ არა თუმცა ოჯახადი შეწუელ იყო ჩუენდა და მეოხებაჲ  
წმიდისა ღუთის-მშობელისაჲ და მათ წმიდათა მამათა ჩუენ-  
თა მადლი და ღოცვაჲ, — დღეს არცამცა ერთი ქართველი  
არა იპოების ესე ვითარსა ამას ვრცელსა და დიდებულ-  
სა ლავრასა შინა, რომელი ესე თურიადითა წარსაგებელი-  
თა და მრავლითა ოფლითა მათ წმიდათა მამათა ჩუენთაჲთა  
ჩუენ ქართველთათჳს აღშენებულყო და აღმართებულ.

და ამის პირისათჳს, რათა ესე ვითარი ესე ბოროტი, რომ-  
ელი მოაწიეს ჩუენზედა ბერძენთა, არა დავიწყებულ იქმ-  
ნას, და კუალად შემდგომად ჩუენსა მომავალნი ესე ვი-  
თარსავე ჭირსა შთაცკვენ, — ამისთჳს ზოგადითა განზრახ-  
ვითა უოველნი ძმანი ერთად შევკერბით ზე ერთითა განზრახ-  
ვითა ესე ქუემო წერილი მოსაჲსენებელი დავწერეთ ამით 116  
პირითა და სახითა, ქამთა სჳმიონ მამისათა, და ესრეთ  
ვიტუკვთ:

ვინაჲთგან მადლითა და წყალობითა ღუთისაჲთა აღი-  
ძრნეს წმიდანი მამანი ჩუენნი, ოოანე, და ოოანე; და  
ეთჳჲმი და ამას წმიდასა მთასა მოიწინეს ნავთსაყუ-  
დელად სულთა მრავალთა, და განმამრავლებელად ნა-  
თესავისა ჩუენისა, და დიდითა ღუაწლითა და თური-  
ადითა წარსაგებელითა აღაშენეს დიდებული ესე ლავ-  
რაჲ სამკვდრებელად ქართველთა და მერმე ღუთის მსა-  
ხურთა ბერძენთა მეფეთა მსახურებითა და მომადლე-  
ბითა, ქამთა განდგომილისა სკლიაროსისათა, განავრ-



- ცეს ზე განამდიდრეს<sup>125</sup>), ზე მოუგნეს დაბანი ზე მონასტერნი, და ოქრო ბეჭედნი, ვითარცა ზემო წერალ არს, და კეთილითა აღსასრულითა დაიძინეს და წარვიდეს ცხოვრებად საუკუნოდ, და მკვდრად და განმკებელად დაუტევეს
117. ნეტარი ეფთჳმი, რომელმან უოვლითა წესითა კეთილითა განაშუენა წმიდაჲ ესე ადგილი, და თარგმანებიოთა წმიდათა წერილთაჲთა განანათლს და შეამკო ნათესავი ზე ენაჲ ჩუენი, და ქათა მრავალთა კეთილად დამწესო სამწესოჲ ესე მისდა რწმუნებული, და ვინაჲთგან სიშორს ქუეყნასა ჩუენისაჲ დიდ იყო, და სივრცე ადგილისა ამის დიდებულისაჲ ფრიად იყო, შემწედ და მსახურად შეიწყნარნა ბერძენნი უმანკოებით და სიწრფოებით, და ესრეთ განმრავლდა ნათესავი ბერძენთა ლავრასა ამას; და შემდგომად მცირედისა ქამისა იჯმნა წინამძღურობისაგან და თჳსი ნათესავი გოორგი მამად დაადგინა და თავადი მუუდროებით ცხოვრდებოდა, რომლისა იგი სათნოებათა სახელი და დირსებაჲ უოველსა საქართველოს განეფინა, ზე არა ხოლო საქართველოსა ოდენ, არამედ საბერძნეთსაცა, და ამის მიზეზისათჳს მრავალნი დირსნი და წმიდანი კაცნი მოვიდეს მისა, და განათლდებოდეს ხილვითა მისითა, ვითარცა სახედ: **ა**ოანე გრძელის ძს და არსენი ეპისკოპოსი ნინოწმიდელი, და დირსი **ა**ოანე სახულელი, და ოქროპირი და სხუანი მობაძავნი მათნი, და მერმე ნეტარი ბერი გრიგოლ, ახალი აბრაჳამ სტუმრის მოყუარე, და ზაქარია მირდატის ძს, და არსენი და სხუანი მობაძავნი მათნი, რომელნი იგი, ვითარცა მამამან სახერმან, შეიტყბნის, და უოვლითა განსუენებითა განუსუენის, და ესრეთ სათნოდ ღუთისა მოქალაქობასა შინა ოჯღელისა მიმართ მიიცვალა, ვითარცა ზემო მოვიკსენეთ, და ძმანი ქართველნი მამასა გოორგის და მამასა გრიგოლს შეჳვედრნა და არა მრავლისა ქამისა შემდ-

<sup>125</sup>) ვარ.: განადიდეს.



გომად მამა გიორგი დავიწყებად მოვიდა, ღმარცა ერთი რამ  
ზრუნვად აქუნდა ქართველთა აღმარჩინებისა, არამედ სრუ-  
ლიად ბერძენთა მიექცა და იგინი განამრავლნა, და შემ- 119.  
დგომად რაოდენისამე ქამასა მიუცვალა ექსლარიობასა შინა,  
ვითარცა ზემო მოვიკსენეთ, და მიერთგან წმიდად ბერი  
გრიგოლ იყო ნავთ საყუდელ ქართველთა ნათე-  
სავისა და ნუკეშინის მცემელ. ხოლო ვითარცა მა-  
მად გიორგი ექსლარიობასა შინა მიიკვალა და ჩუენ  
ფრიად შემცირებულ ვიყვნით, ქამი პოვეს ბერძენ-  
თა და, ვითა ცეცხლნი, აღეგზნეს ჩუენზედა, და  
სრულიად აღმოფხურად ჩუენი ენება, და დაპურობად სამ-  
კვდრებელისა ჩუენისა, და უმძამქი ესე იყო, რამეთუ, რომ-  
მელსა იგი მაშინ წინამძღურობად ეპურა, იგი იყო შემწე მათ-  
და, გორგ უკეთური, არამთ უმოღობინესი პირველ კსენებუ-  
ლისა მის გიორგისა, რომელი წინა აღუდგებოდა დიდსა  
ათანასის, დაღაცათუ უკუანაძსკნელ შეინანა და ამის მიზეზი-  
სათჳს დიდსა ჭირსა შინა ვიყვნით და საწუნელ და სა-  
ძულელ მათდა, ღმ თითოეულად არცა თუ შესაძლებელ არს  
ყოვლისავე წარმოაქემა, რავდენნი გინებანი, რავდენნი 120.  
შეურაცხებანი და უუედრებანი მოიწეოდეს მათ მიერ ჩუენ-  
ზედა დღითი დღე, და ცემითა, და გუემითა, და მწვალებე-  
ლად ხადითა შეიწრებულნი დიდსა ურვასა შინა ვიყვნით;  
და ესეცა ენება, რათამცა სახელიცა მაშენებელთა აღმოჰ-  
კოცეს.

ამას ყოველსა რამ ხედვად ნეტარი მამად გრიგო-  
ლი, ელმოდა გული მისი და შეიწუებოდა წუალობითა  
ჩუენითა, და მარადის ცრემლით ევედრებინ ღმერთსა,  
რათა უმჯობესი ჩუენი განიგულოს, და ესრეთ რამ ეურ-  
ვოდა, მისცა ღმერთმან კაცი ორითავე მარჯულ და სავსე გო-  
ნიერებითა — ნეტარი არსენი, რომელმან იგი არა შეიწუალა  
თავი თჳსი, არამედ ყოველივე მოსწრაფებად აჩუენა დამ-  
ტკიცებისა ჩუენისათჳს, სხუათა რავდენტამე ქრისტეს მო-

ყურეთა ძმათა თანა, რომელთა იგი საუკუნომცა არს საკ-  
121. სენებელი და კურთხევაჲ მათი; რამეთუ არცა თუ ეგების  
რავდენნი ღუაწლნი მოითმინეს უოველთავე თითოეულად  
ადრიცხვაჲ: მიმოსლვაჲ ჩუენი ზღვთ და კმელით, და აფ-  
ხაზეთს და ქართლს, სავედრებელთა წიგნთა თჳს ბერძენთა  
მეფეთა წინაშე, და რავდენ გზის მოვიდით წიგნი თჳთ  
მპურობელთა და ჩამოვდით, და კუალად გინებითა და შეუ-  
რაცხებითა წარგუდევნიან უსაგზლონი და უკამურნი ქამსა  
დელვითა ტენისა<sup>126</sup>) და ზამთრისასა, და ესრეთ, ანუ თხო-  
ვით აღვიდით კუალად სამეუფოდ, ანუ დუთის მოყურეთა  
კაცთა წყალობითა და კუალად შევსტიროდით ლ ვესამარ-  
თდებოდით მეფეთა, და კუალად მუნ აღგვადგინის ღმერ-  
თმან მოტრნენი და გუზრდიდიან, ვითარ იგი ქრისტეს  
მოყურენი ძმანი ჩორჩანელი და ფარსმან; რომელთა იგი,  
დიდად აღგვპურეს კელი წყალობისაჲ, —ათას წილად მიაგენ  
ოვფელმან.

122. და ამათ რაჲ ჭერთა შინა ვიკვსნით, არა მკირედნი  
განსაცდელნი ზორწოდეს დღითი დღე ძმათა ზედა და  
უფრომსად ნეტარსა არსენის, რამეთუ იგუემაცა და მრავალი  
შრომაჲ დაითმინა, ლ საპურობილედ შეწყუდევსა და  
კიცხვაჲ, და ბასრობაჲ, და ეგრეთვე ძმათა უოველთაჲ.  
ხოლო წმიდა ბერი გრიგოლ ნუგეშინის გუცემნ და გან-  
გუამკნობნ, რათა არა სულ მოკლე ვიქმნეთ.

ესე უოველი რაჲ იხილა ღმერთმან უოვლად ძლიერ-  
მან, სახიერებითა თჳსითა ღმობიერ უო გული მიქაელ  
ქრისტეს მოყურისა მეფისაჲ, ლ წყალობად ჩუენდა მოაქ-  
ცა, და შექდგომად დიდთა ბჭობათა, და გამოძიებათა  
დირსი მამაჲ ჩუენი გრიგოლი წყალობით მოიკითხა, და  
ნებრთა ღუთისაჲთა კუალად დაგვმკვდრა აღვილი ჩუენი და  
საულოელი წინაძლომითა და მოღუაწებითა გრიგოლისითა

<sup>126</sup>) ვარ.: ქამთა ლელვა-ტენისა.

და არსენისითა და უოველთა ძმათა ჩუენთაჲთა, რომელთა იგი იდუაწეს ვიდრე სისხლთა დათხევადმდე. 123.

და ჩუენ (?) შემოვკერბით და მადლი მივეციით ღმერთსა, და მრავალთა მათ ჭირთაგან განვისუენეთ; და გარდაკდეს რაოდენნიმე ყამნი, და მინაელ მეფე თესლონიკეს ჩამოვიდა<sup>127</sup>); კუალად ადეტუინნეს ჩუენ ზედა ბერძენნი; და მთაჲ უოველი ადძრეს, და დიდებულნი უოველნი განდრიკნეს, და ენება, რათამცა პირველი იგი ბჭობაჲ და ღუთისა მიერი ჩუენ ზედა წყალობაჲ ცუდმცა უვეს და ამაო, არამედ განაცრუვა ღმერთმან ზრახვაჲ მათი და ამაო უო ადძრვაჲ მათი<sup>128</sup>): რამეთუ კუალადცა კელი წყალობისაჲ ადგვკურა ღმერთმან, და არა განგუთბინა წმიდამან ღუთისმომობელმან ტაძრისაგან თვისისა, რომლისა იგი კელუკვს უოველითავე დონისძიებითა, რათამცა, ვინაიღთგან მონასტერი ვერ წაგვდეს, ბარემცა დიდი ეკლესიაჲ რაჲთ მიგვდეს, რეცა სამართალიცა შესწევდა: რამეთუ<sup>129</sup>). ვინაიღთგან 124. ადშენებულ იუო, მათ ჭქონებოდა იგი ეკლესიაჲ, და, ვითარცა ჭნედავთ, უადრეს ქებისა ადმატებულ არს ჭაეროვნებაჲ და შუენიერებაჲ მისი, რომელ ამას მთასა შინა დადაცათუ ფრიად არიან მონასტერნი, გარნა მსგავსი მისი არა იპოების, და არა ხოლო მთასა, არამედ სხუათაცა მრავალთა ადგილთა.

გარნა ესრეთცა ურგებ იქმნა კელუოთაჲ მათი, რამეთუ წმიდამან ღუთისმომობელმან ჩუენ გლახაკთა გვბოძა დიდებული იგი დიდებისა თვისისა ტაძარი და უოვლადვე გვდუწის და გუფარავს უღირსთა ამათ და უცხოთა, მადიდებელთა და სამწყსოთა თვისთა.

და, ვითარცა ვთქუთ, რაჲჲმს ესრეთ მძიმედ ბრძოლა გვკვეს, დაჯდა კუალად ქრისტეს მოყუარს მინაელ მეფე

<sup>127</sup>) ვარ.: შთამოვიდა.

<sup>128</sup>) ვარიანტში „და ამაო უო ადძრვაჲ მათი“ არ არის.

<sup>129</sup>) ვარ.: რომელი.

და ფრიადითა გამოძიებითა განბჭო და ეკლესიაჲ და მონასტერი ყოველითურთ მონაგებით და სიმდიდრით ჩუენ გვბოძა და ფრიადი წყალობაჲ და სიტკბოებაჲ მოგუფინა, — მიაგენ ქრისტემან ათასწილად სულსა მისსა!

125. ძამაჲ გრიგოლ პირველ ამის მეორისა ბჭობისა მიცვალებულიჲ; ხოლო არსენი შემდგომად ამის მეორისა ბჭობისა მიიკვალა, და ესე მრავალისაგან მკირედი მოგვკსენებია: და ვინაჲთგან ესე ყოველი და ამისა უმრავლესი მოიწია ჩვენ ზედა, და მრავალნი ძმათა ჩუენტაგანნიცა გარდაიქცეს და მიექცეს ჩუენტა წინააღმდეგობათა, და ამის ყოველისაგან შეგუემინა და მოსაკსენებელი ესე ადვწერეთ და დავდევით შემდგომად ჩუენსა მომავალთა ნათესავთა თჳს, რათა არა დავიწყებულ იქმნას და ვარეწარ ესე ვითარი ესე მრავალ ფერი დეღვაჲ და ერთითა ერთობითა ამას ვიტყუთ, ვითარცა ერთისა პირითა ყოველთა ქართველთა თანა, რომელნი სადაცა არიან ადგომასვალისათა, და შავისამთისათა და მარუსალიმისათა და სადაცა არიან ძმანი ჩუენნი:

126. შაკუეთუ ვინმე გამოჩნდეს ნათესავისა ჩუნისაგან კაცი — გინა მამასხლისი, გინა იკონომოსი, გინა სხუაჲ ვინ, ჭრამთაჲცა დონითა, ანუ მანქანებითა, ანუ საფასისა სინარბითა, ანუ სიყუარულითა ბერძენთაჲთა, ანუ კაცისა ვისმე შეპოვნებითა, ანუ სჩჳთა რაჲთმე ზაკუვითა ეორგულოს ამას წმიდასა ადგილსა, გინა განსცეს მიწაჲ მთასა გინა გარე, ანუ ქართველთა შინა<sup>130</sup>) განმცემელ ექმნეს და ასწყუდნეს, და ესე ადგილი ქართველთა თავისა რაჲთმე საქმითა გამოუგდოს და იგინი გაასხნეს<sup>131</sup>) და ჩუენი საკსენებელი ამოსწყუდოს, ყოველთა წმიდათა ჯუარითა და მადლითა კრულმცა არს, და წყეულ, და შეჩუენებულ, და განკუეთილ წესისაგან ქრისტეანეთაჲსა, და მათ თანამცა შერა-

<sup>130</sup>) ვარ.: ვარიანტში „შინა“ არ არის.

<sup>131</sup>) ვარ.: განასხნეს.

ცხილ არს, რომელნი იგი შინა განმცემელ ექმნეს ოჯგულ-  
სა ჩუენსა ავსო ქრისტესა, და ამცაკოცილარს<sup>132)</sup> იგი ნა-  
წილისაგან ქრისტეანეთაჲსა, და რომელნი თანა დახუდენ  
და ეწამნენ ძმათა ჩუენთაგანნი ესე ვითარსა მას მზაკუ-  
ვარსა<sup>133)</sup>, იგინიცამკა წყეულ არიან და შეჩუენებულ; და  
რომელთა ქართველთა განმრავლებამ იდუაწონ და ესე  
წმიდამ ადგილი ნათესავსა ჩუენსა დაუმტკიცონ, საუკუ-  
ნომკა არს საკსენებელი და გურთხვამ მათი; და რომელ-  
ნიცა ძმანი ამის დიდებულისა ლავრისა სამართლობასა  
და დამტკიცებასა თანამოდუაწს ექმნეს, ანუ მოდუაწს ექ-  
მნენ<sup>134)</sup>, საუკუნომკა არს საკსენებელი და გურთხვამ მათი;  
წმიდათა მათ მამათა ჩუენთა და მაშენებელთა და უოველ-  
თა მათ პირველ მოკსენებულთა, დირსთა და სათნოთა  
ძმათა ჩუენთა, რომელნი წმიდასა ამას ადგილსა შინა<sup>128.</sup>  
გამოჩნდეს, გინა გამოჩნდენ, მადლითა და ღოცვითა  
გუაგურთხენ და ადგუაორძინენ ოჯგულმან, და საუკუნეთა  
მათ სატანჯველთაგან გვკსნენ, და სასუფეველსა ცათასა  
მკვდრ გვჩინენ<sup>135)</sup> მეოხებითა წმიდისა ღუთის მშობელისაჲ-  
თა და წმიდისა და ნეტარისა მამისა ჩუენისა ეფთჳმესითა  
და უოველთა წმიდათაჲთა, რომელნი საუკუნითგან სათნო  
ეყვნეს ღმერთსა, რომლისაჲ არს დიდებამ, სიმტკიცს და  
სუფევამ, აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდს ამინ:.

სახელითა მამისაჲთა, და ძისაჲთა, და სულისა წმიდისაჲთა,  
და მეოხებითა წმიდისა ღუთისმშობელისაჲთა:

მე, მამამან გიორგი, მამობასა ჩემსა მოვცვალენ<sup>136)</sup>  
ნაწილნი წმიდისა ეფთჳმესნი ჩათლიმცემელისა ეკლესი-

132) ვარ.: აღმცაკოცილარს.

133) ვარ.: მზაკუვარობასა.

134) ვარიანტში „ანუ მოდუაწე ექმნენ“ არ არის.

135) ვარიანტს აკლია: „და სასუფეველსა ცათასა მკვდრ გვჩინენ“.

136) ვარ.: მოვიცვალე.



129. ით დიდსა ეკლესიასა ღმრთის მშობელისასა და გაუ-  
კუეთეთ ზეთი მე და ძმათა უოველთა წელიწადსა ში-  
ნა მეტრად ერთი სამსახურებელად<sup>137</sup>) სამარნოსა მათ  
წმიდათა მამათათს, რომელ იმსახურებოდის თუესა  
მაისსა იზ, დღესასწაულსა ამის წმიდისასა მიეცემოდის  
კანდელაკსა შემდგომითი შემდგომად, და ნუმკა ვინ იკად-  
რებს დაკლებასა, და რომელმან იკადროს, მან გასცეს  
ღმერთსა ჰასუნი და წმიდასა მამასა ეფთჳმეს, და მათ წმი-  
დათა მამათა მსგავსთავე მისთა, და რომელმან შეჰმატოს  
მსახურებასა გულსმოდგინებით, საუკუნომკა არს საკენე-  
ბელი მისი და კურთხევაჲ, მეოხებითა წმიდისა მამისა  
ჩუენისა ეფთჳმესითა, და უოველთა წმიდათა მისთაჲთა, რო-  
შედნი საუკუნითგან სათნო ეყვნეს ოჯუალსა ჩუენსა იჳსო  
ქრისტესა, რომლისაჲ არს დიდებაჲ უკუნითი უკუნისამდე  
ამინ.

ჰ წმიდაო და ღმერთშემოსილო მამაო ეფთჳმე, შე-  
გაწყალენ მონანი ესე შენნი, მწირნი და გლახაკნი უცხოე-  
ბასა ამას, და გვთხოვე შენდობაჲ შეცოდებათა ჩუენთა  
აურაცხელთა დღესა მას განკითვისასა, და ამას ცხორე-  
ბასა დაგვცვენ საბრკეთაგან ეშმაკისათა და მზაკუვარებათა-  
გან კაცთაჲსა.

130. ტკბილო მამაო სულითა და გონებითა, საუკუნომკა  
არს საკენებელი მამისა გიორგისი. ამინ.<sup>138</sup>)

<sup>137</sup>) ვარიანტში ჩამატებულია: „უოველთა“.

<sup>138</sup>) ვარიანტში „ამინ“ არ არის.



# ცხორება

და მოქალაქობად წმიდისა და ნეტარისა მამისა ჩუენისა ილარიონ ქართველისა. გუაგურთხენ, მკვალო!

ბრწყინვალს არიან და შემდგომად შუენიერ სიტყუანი წმიდათა წერილთანი, რომელნი იგი ადიწერნეს მადლითა სულისა წმიდისაათა — სამოძღურებელად უოველთა მორწმუნეთა და სამკაულად წმიდისა ეკლესიისა, რომელთა მიერ განშუენდების, ვითარცა სძალი, შემოსილი დიდებითა და განაშუენებს შვილთა თვსთა ეღვარებითა სიკეთისა მისისაათა და, ვითარცა უუავილთა მიერ არისათა სულნელ ჰყოფს სწავლის მოყუარეთა კრებულსა და ადძრავს უნოსად გუალსა ნელსაცხებელთა მისთასა და მიდევნებად სულნელებასა საკუმეველთა მისთასა. რამეთუ ვინაა თვან შეეუო იგი სიძესა მას სულთა განწმედილთასა, მიერთვან მართუნა მან, შედგომად მისა, კრებულნი მორწმუნეთანი, რომელნი იგი მოყუას მისა იწოდნა სიკეთისათვს სულიერისა სამკაულისა და პირად-პირადად შუენიერებისა მრავალ სახეთა მათ სათნოებათა მიერ, ვითარცა ფესუედითა ოქროვანად განრჩუნვილითა შემკობილნი და ვინაა იგი დადგეს დედოფალი მარჯუენით მეფისა ტაძართა მათ შინა სამეუფოთა და რათა ესენიცა მისთანა დადგომად ღირს იქმენ შესაკრებელსა მას შინა დიდსა პირმშოთასა, ვითარცა იტყვს დავით, ვითარმედ: „ეკლესიასა შინა დიდსა ადგიარო შენ, სადა იგი ღმერთი ღმერთთა შორის იცნობებოდის მათ მიერ, რომელნი იგი წინააღწარ იცნნა“<sup>131</sup> და წინააღწარცა განაჩინნა პატრისა მას ღმერთყოფისასა

მიღებად, რომელთა თანა შერაცხა დიდი ესე და ბრწყინვალს, ეოვლად საწადელი და სასურველი მამა ჩუენი ილარიონ, მადლი სათნოებათა მოღუაწებითა და უმაღლესი სულიერთა ხედვათა ძალით ძალად აღსლვითა.

წომლისათჳს ესე არს სიტყუა ჩუენი და წინამდებრე არს აღწერად და მითხრობად შემდგომთა ნათესავთა ცხორება და მოქალაქოქა მისი, ვითარცა ძეგლი ოქროსაჲ, შემკობილი თუაფითა ჰატიოსნითა და მარგალიტითა მრავალ სასუიდლისაჲთა, აღმართებული და მდგომარს შორის ეგლესიისა, რათა შემაკალნი მოღუაწებისა სტადიონსა ხედვიდენ და ბაძვად და მსგავსად ბრწყინვალეებისა მისისა უმკურვალესად აღიძრვოდინ, რომელი იგი დადაცათუ ახალი იყო ქაშითა, არამედ ძუელთა მათ და უპირატეს გამოჩინებულთა მოღუაწეთა რომელთაჲ შეესწურა სათნოებითა და სასწაულთა მოქმედებითა და რომელთაჲ აღემატა და ზოგსრე თანაცა წარჰკდა სიკუდილადმდს უცხოებისა შეუქარებითა და თავისა თჳსისა სრულად უჩინოქმნითა.

ხოლო არა განვაგრძოთ სიტყუა ჩუენი, რომელთა ესე არა თუ შესმისა გზა გჳპურიეს, არამედ აღწერად ცხორებისა მოსწრაფე ვართ და სმენის მოყუარეთა სასმენელთა აღვსებად სულიერთა სიტკბოებითა და მითხრობად, თუ ვინა აღმოსცენდა წმიდაჲ ესე, ანუ რომელთა კერძოთაგან აღმოჰკდა ახალი ესე და ეოვლად ბრწყინვალს მნათობი, რომელი იგი აღმოსავალით აღმოჰკდა და სათნოებათა ელვითა დასავაღისა მყოფნი განანათლნა.

იყო ნეტარი ესე ღ წმიდაჲ მამა ჩუენი ილარიონ ნათესავით ქართველი, ვინაჲ იგი მრავალნი წმიდანნი გამოჩინდეს და სასწაულთა მოქმედნი კაცნი, ხოლო დადაცათუ აღუწერელობითა ცხორებისა მათისაჲთა ქაშთა სიმრავლითა დაივიწყნეს, არამედ იგინი წინაჲ ღუთისა ბრწყინვალედ მდგომარე არიან, გარნა რაოდენთაჲ ახლად გამოჩინე-

ბუღალტა წმიდათაჲ საკსენებელიცა დაშთა და ცხორებაჲცა ადიწერია ღუთის მოყუარეთა მიერ კაცთა და მოსწრაფეთა, ვითარცა ესე წმიდისაჲ ამის, რომლისათვისცა არს სიტყუაჲ ჩუენი.

არამედ ჩუენ პირველსავე სარბიელსა სიტყუსსა მოვიდეთ და მოგიტნრათ ყოველივე სახს ცხორებისა მისისაჲ. ვითა პირველი ვთქუთ, აღმოსცენდა უგუე ნეტარი ესს ქუეყანით ქართლით, საზღვართაგან და კერძოთა კახეთისათა, შვილი აზნაურთა მდიდართა და წარჩინებულთაჲ. ხოლო ამისსა მამასა ესხნეს სხუანიცა შვილნი, გარნა წმიდაჲ ესე ადთქუმულ იყო ღუთისადა მშობედთა თვსთაგან, ვითარცა პირველ სამოელ ანნაჲსგან.

და იქმნა რაჲ ესე ექუსის წლის, მიეცა სწავლად კაცსა დირსსა და ღუთისა მოყუარესა, რომელიცა იყო დაბასა მისსა, სადა იყოფებოდა მამაჲ ნეტარისაჲ მის; და ასწავლიდა იგი მას წიგნთა სულიერთა დდე და ღამე, და ირწუვებოდა იგი ვითა ხს, დანერგული ღუთისა მიერ თანა წარსადინელსა წყალთა მათ სულისა წმიდისათა, რომელ<sup>133.</sup> არიან წიგნნი ღუთივ სულიერნი.

და ვითარცა იხილა მამამან მისმან მოსწრაფებით სწავლაჲ ერმისაჲ მის ბერისა მისგან წმიდისა, იწყო ყოველისავე საკმარისა მიცემად უხუებით და კელყო ადგილისსა მისა აღშენებაჲ მონასტრად, და შეკრბეს მუნ ძმანი, რიცხვთ ვითარ ათექუსმეტნი ოდენ. და მარადის მივალნ მამაჲ მისი შენებისათვს მის ადგილისა და ხილვად სასურველისა მის ძისა თვისისა.

და ვითარცა იხილს ნეტარმან მან და ჭემმარიტმან შვილმან ზეცათა მამისამან ზედაჲს ზედა მოსლვაჲ იგი მამისა თვისისაჲ, მწუხარე იქმნა ამას ზედა და მოეკსენა სიტყუაჲ იგი წმიდისა სახარებისაჲ, ვითარმედ: „რომელმან არა დაუტეოს მამაჲ თვისი და დედაჲ თვისი და არა ადილოს ჯუარნი თვისი და შემომიდგეს მე, იგი არა არს ჩემდა

ღირს\*"; და განიზრახა წარსლვაჲ უშინაგანესსა უდაბნოსა, და აღდგა და წარვიდა უდაბნოსა გარესჯისასა. და პოვნა მუნ მრავალნი კაცნი მოღუაწენი და მახლობელად მათსა ქუაბი ერთი მცირს, განიხარა სინარულითა დიდითა და შევდა და დაემკვდრა მას შინა; და იყო ჰასაკითა ვითარ ათხუთმეტისა წლისაჲ, და მიერთგან იწყო შესლვად სარბიელსა მოღუაწებისსა, მარხვითა და მღვძარებითა ჰასაკსა მას სიჭაბუკისსა დააჭვნობდა, ლოცვითა და მარადის

134. ღუთისა ხედვითა უკორცოთა მიემსგავსებოდა, ვიდრელა წარებატებოდა მოღუაწებითა უოველთავე მყოფთა მის ადგილისათა, უდაბნოსა მას შინა, რ მეთუ უოველთავე უკვრდა ეგოდენი იგი შრომაჲ მისი და მოთმინებაჲ.

და აღეშენებოდეს უოველნი იგი ძმანი სწავლითა მისითა, და შეუკრდებოდეს მას, რათა იყოფოდინ მისთანა; და შეიწყნარნა მან მისთანა ვითარ ათერთმეტნი ძმანი, მოღუაწენი მშჯდნი და მდაბალნი; და იუვნეს იგინი, ვითარცა ანგელოზნი, მარხვითა და დაუცხრომელად ლოცვითა და გალობითა ღუთისა მიმართ, ვიდრემდის განიოქუა ჰამბავი ღირსებისა მისისაჲ უოველსა მას ქუეყანასა ქართლისასა; რამეთუ ვითარ შესაძლებელ იყო სანთელი დაფარვად კვძირსა ქუეშე, გინა ცხედარსა, და არა საცნაურ უოფად უოველთა მიერ! ვიდრემდის ეუწყაცა ეპისკოპოსსა რუისთველსა სიმრავლს იგი სათნოებათა მისთაჲ, აღივსო იგი სულიერითა სურვილითა, აღდგა ღმ წარვიდა მოკითხვად მისდა, და, ვითარ მიიწია წმიდისა მის, მოიკითხნეს ურთიერთას ამბორის უოფითა წმიდითა, და ინილს რაჲ ეპისკოპოსმან პირი მისი უჯთელი, სიტყუაჲ მდაბალი და სამოსელი შეურაცხი, განკვრდა იგი გონიერითა განკვრებითა და ჰქუა მას:

„მრავლით უამითგან მინდა ხილვაჲ შენი, შვილო აღლარიონ, და ღირს ვიქმენ მე, ცოდვილი ესე, მოღებად წმიდისა ლოცვისა შენისა, და ამისთჳს უმეტესად ვჰმად-

ლობ ღმერთსა, რომელმან არა კუებულ მყო სულიერი-  
 საგან სიყუარულისა შენისა, და აწ გვედრები, შვილო, <sup>235.</sup>  
 რათა სრულ ჰყო საწადელი ჩემი და მიიღო მღვდლობაჲ  
 ჩემ მიერ გლახაკისა ამის და უღირსისა“.

ხოლო ნეტარი იგი, ვითარცა იყო უოკლითურთ  
 მდაბალი და უცხოჲ კაცობრივისა დიდებისაგან, არა ენე-  
 ბა პატრივსა მას მღვდლობისსა აღსლვაჲ, და წინა აღუდ-  
 გებოდა ღირსსა მას ეპისკოპოსსა და ევედრებოდა მკურ-  
 ვალედ და იჯმნიდა, რათა განათავისუფლოს იგი უღლი-  
 სსა მისგან მღვდლობისა, ხოლო იგი ადძრვითა ღუთისა  
 მიერთთა კუალადცა აიძულებდა და ევედრებოდა მას; არა-  
 მედ ვითარცა იხილა თავი თჳსი იძულებულად წმიდამან  
 და ბრალად შეჭრაცხა ურჩებაჲ იგი მღვდელთ მოძღური-  
 საჲ და ზეგარდამოჲსა ძალისაკან გულსავე ქმნულმან ღუ-  
 თისა მიერ, ჰქუა მას: „ჰ პატრიოსანო მამო, კელთა შენ-  
 თა შინა ვარ მე გლახაკი ესჲ; რაჲცა ჰნებავს ღირსებასა  
 შენსა, ყავნ ჩემ ზედა“.

მაშინ აღდგა წმიდაჲ იგი ეპისკოპოსი და აკურთხა  
 იგი მღვდლად, და ადასრულეს წმიდაჲ იგი საიდუმლოჲ  
 და ეზიარნეს ურთიერთას; და წარვიდა ეპისკოპოსი იგი  
 და მიუთხრობდა უოველსა ერსა სათნოებათა მისთა და,  
 რომელთა ესმოდა, ჰმადლობდეს ღმერთსა, ხოლო მრ-  
 ვალნი შორით ქუეყანით მოვიდოდეს ხილვად მისა და  
 მოღებად ლოცვისა მისისა წმიდისა.

და ამისა შემდგომად, იხილა რაჲ ნეტარმან ილარიონ  
 სიმრავლს იგი მისა მომავალთა მათ ერთაჲ, შეუძნდა საქმჲ  
 ესე და იწყო ურვად და ჰასაკსავე სიჭაბუკისსა მოხუცებუ- 136.  
 ლებრი სული მოიპოვა, ვითარცა დიდმან მოსს, და მსა-  
 ჟულ იქმნა შორის სულისა და კორცთა, უსაჯა დაწუნე-  
 ბულსა მას და მოუძღურებულსა, მოაკუდინა სიმაღლჲ.  
 იგი კორცთაჲ და დაუარა ქჳმასა. შინა სიმდაბლისსა, ვი-  
 ნამ იგი ვერ შეუძლებს აღმოცენებად საძოვარი ვნებათაჲ;



და მერმე, იხილა რაჲ, ვითარმედ არა დასცხრებინა ძაღნი იგი ბნელისანი შოთის უოფად ეგჳპტესა მას შინა ვნებათასა, დაუტევა უოველი ფარაოჲსი ფარაოჲსვე თანა მძლავრისა, განეშორა იგი და ამაღლდა მათსა მას სათნოებათასა, ვინაჲ იგი მწყსიდა გულის სიტყუათა კეთილთა, ვითარცა რაჲ საცხოვართა მწყუნვილოვანსა მას ზედა მოდუაწებისსა და ხილულთა ამათ განცდითა უნილავისა მის გულისკმის უოფად აღიწოდა, ვინაჲცა ცეცხლი იგი სულისაჲ ეკლოვნებასა მას შინა კორცთა თჳსთსა იხილა მგზებარედ, რომლისაგანცა შეუწველად დაიკვებოდა.

137. **ქოლო ჩუენ** პირველსავე სიტყუასა მოვიდეთ. მოუკდა წმიდასა მას სურვილი უცხოებისაჲ და სიძულილი ცუდად დიდებისაჲ და უფროჲს და უპირატეს ამისსა სურვიელ იუო თაყუანისცემად წმიდათა მათ და ცხოველს-მოფელთა ადგილთჳ, ვინაჲ იგი თავს იხნა ჩუენტჳს ვნებანი კორცითა ამით კაცობრივითა, რომელნი ჩუენგან მიიხუნა სიტყუამან ღუთისამან უვნებელმან, და ვითარ ეკულებოდა, გამოირჩია ძმათა მათგან ძმაჲ ერთი, რომელი იუო უვადრეს უოველთაჲსა სათნოებითა და შემძლებელი წინამძღრობად და მწყსად სულთა; ესე დაადგინა წინამძღურად ადგილსა თჳსსა; და წარიყვანა ძმაჲ ერთი და წარემართა წმიდად ქალაქად ისრუსალიმად. და ვიდოდეს კეთილად წინამძღურობითა ღუთისაჲთა, და ვითარცა ვლეს დღს მრავალი, მიიწინეს იგინი ქუეყანასა მას შამისასა, ვინაჲ იგი მკჳდრ იყვნეს ნათესავნი ბარბაროზნი. და სლვასა მას მათსა შინა, მიხუდეს ავაზაკნი ბოროტნი გზასა ზედა და მეესეულიდ, ვითარცა მკეცნი, მოუკდეს მათ ზედა ჩუეუღებისაებრ გონებათა მათთაჲსა, და იკადეს მხვლები მათი, რათა სცენ მათ; და აღიპურეს პირველად ცემად წმიდისა იჲლარიონისა და მეესეულად განკმეს კელნი მათნი და ვერ შეუძლეს ქუე ჩამოხუმად.

მაშინ იწყეს ტირილით ვედრებად მისა და მიუდგეს:



უკუანა მათსა ვითარ ხუთ უტევან. ახილა რაჲ წყალობის მოყუარემან მან სულმან მისმან, და მოეკენა მცნებაჲ იგი მაცხოვრისაჲ, რომელსა იტყვის სახარებასა შინა, ვითარმედ: „ნუ მიაგებთ ბოროტსა ბოროტისა წილ“, მაშინ მოექცა წმიდაჲ იგი, დასწერა ჯუარი და განკურნა იგინი და წარგზავნა ცოცხლებით. ხოლო მათ, ვითარ იხილეს მსწრაფლი იგი განკურნებაჲ მათი, მოართუეს მას პური და კერატი, და ითხოლდეს შენდობასა და ეტყოდეს მას ენითა მათითა, რომელ საცნაურ იყო, რათა არღარა ყონ ესრეთ მონაზონთა ზედა, ჳ ერთი მათგანი წარჰყვა ვიდრე მი-<sup>138.</sup>წევნადმდე მათსა მას წმიდასა თაბორსა, ვინაჲ იგი ფერი იკვალა დიდებით ქრისტემან ღმერთმან ჩუენმან წინაჲე წმიდათა მოწაფეთა თვსთა. აღოცეს მუნ და თაყუანის სცეს მათსა მას წმიდასა და მიერ წარვიდეს ქალაქად წმიდად ისრუსალიმად ჳ მოილოცნეს წმიდანი იგი ჳ თაყუანისსაცემელნი ადგილნი, და იხილა მას შინა წმიდამან მან უოველივე სახს<sup>ტ</sup> განგებულებისა სიტყუსა ღუთისაჲ ჳ თაყუანისსცა წმიდასა და დიდებულსა გოლგოთასა და ცხოველს მყოფელსა საფლავსა; და მიერ წარვიდა ბეთლემად და იხილა ქუაბი იგი ცათა მობაძავი, ვინაჲცა იშვა ოკუფალი ჩუენი ივსო ქრისტ<sup>ტ</sup> ქალწულისაგან წმიდისა: მოწოდდა ამბორს უყო და სურვილით თაყუანისსცა. და მიერ მიიწია მდინარედ წმიდად ორდანედ და განიბანა წყლითა მით წმიდითა, და მოილოცნა უოველნი იგი მონასტერნი, რომელნი შენ იყვნეს უდაბნოთა მათ შინა წმიდათა, და მიიწია ვიდრე ლავრადმდე დიდისა საბაჲსა, და დაყო უოველთა მათ უდაბნოთა შინა შჯღი წელი დუაწლითა და შრომითა, რომელთა გამოთქუმა შეუძლებელ არს.

წამეთუ ვინაჲთგან მოიცალა უოველთაგანვე ნივთთა და ზრუნვათა სოფლისათა ჳ განემზადა გულისკმისყოფად უვადრესისა მის, ვითარცა ღავით იტყვის, ვითარმედ: „მოიცალეთ და გულიკმა ყავთ, რამეთუ მე ვარ ღმერთი“. და

139. დაემკვდრა თავისა თვისისა თანა და მხოლოდ მხოლოდსა მის თანა სასურველისა; მიერიტგან რაჲღა ვინ თქუას, რაჲდენნი დუაწლნი და შრომანი თავსისხნა! რამეთუ უცხოებითა და უპოვარებითა და სიგლახაკისა შეუარებითა სრულთა მათ და მოდუაწებასა შინა განთქუმულთა შეესწორა; ხოლო სიმკნითა და სიბრძნით მოდუაწებითა და მტერთა მათ უნილავთა ახოვნად წყობითა და კორცთა თჳსთა უწყალოდ განკაჳითა უოველთავე ღუთისათჳს დამდაბლებულთა და უცხო ქმულთა მიემსგავსა, და ორთავე ამათ საზომთა თავსა შორის თჳსსა შემოკრებითა ორკერძოვე სრულთაჲსა სწორ იპოვა, რომლისათჳსცა სამარადისოდ ხედვასა ღუთისასა შეესაკუთრა; რამეთუ ვინაჲთგან საქმწ დასაბამი არს ხედვისაჲ და შიში ღუთივ გონიერი მომატუებელი უშიშოებისაჲ, ვინაჲთგან არღარა მონებრი მიშვოდის მოშიში იგი და არცა ვითა მიზღური სასუიღლისათჳს შურებოდის, არამედ ვითარცა შვილი სასურველი და საყუარელი მამისაჲ, მესამესა მას სისრულისა ხარისხსა აღსრულ იყვის და სასურველსა მას უმაღლეს პირველისა ხედვიდეს, მიერიტგან განუშორებელად ზრანვად მისდ: ოდენ მოსწრაფე იყვის, ვითარცა წმიდაჲ ესე მამაჲ ჩუენი ილარიონ.

რამეთუ ესრეთ რაჲ იუფებოდა უდაბნოთა მათ შინა იორდანისათა, ვითა პირველ ვთქუთ, და უმეტესად დიდსა მას ღაჳრასა მამისა საბაჲსსა, განკჳრდეს უოველნი იგი მამანი ბუნებისა უვადრესთა მათ მოდუაწებათა და შრომათა მისთა ზედა და უოველთა მიერ, ვითარცა საკჳრველი რაჲმე, მისათნობელ და თითის საჩუენებელ იქმნა, ვითარცა იტყჳს მოციქული, ვითარმედ: „თითის საჩუენებელ ვიქმნენითა სოფლისაჲ, ანგელოზთა და კაცთა“. და ევედრებინ ღმერთსა მარადის, რათა გამოუცხადოს უმჯობესი სულისა მისისაჲ, რომელი სათნოუჩნს მოწყალებასა მისსა, და იტყჳნ სიტყუათა მათ ფსალმუნი-

სათა: „მაუწყე მე, ოკფალო, გზაჲ, რომელსაცა ვიდოდო“<sup>7</sup>, და კუალად: „მასწავე მე, რათა ვყო ნებაჲ შენი“, და შემდგომი ამისი.

და ესე ვითარსა რაჲ მოღუაწებასა შინა დაყო მჯდოწელი და ღუთისა მიმართ ვედრებასა, დამესა ერთსა, ვითარცა აღასრულა კანონი ღოცვისა თვისისაჲ და სიმძიმისაჲ კორცთა ბუნებისა მკირედ მიერულა, და იხილხ ჩუენებაჲ ესე ვითარი: რეცა მიიტაცა იგი მთასა მას წმიდასა ზეთისნილთასა, ვინაჲთ იგი ოკფალი ჩუენი ოკსოქრისტს<sup>8</sup> ამაღლდა დიდებით ზეცაჲ მამისა, ვინაჲცა კარდამოკდა, და იხილხ წმიდაჲ დედოფალი ღუთისმშობელი და მარადის ქალწული მარიამ და ათორმეტნი კაცნი ბრწყინვალნი, მდგომარენი მის წინაჲჲ, და ვითარ განიცდიდა საკრვედსა ამას ჩუენებასა, მაშინ ჰქუა მას წმიდამან დედოფალმან: „ჩა ილარიონ, წარვედ და მიისწრაფე სახედ შენდა, დაუმზადე სერი ოკფალსა და ძესა ჩემსა“. და ვითარცა განიღვდა ჩუენებისა მისგან, მეუსეულად გულისკმა ყო ძალი სახილავისა მის და ბრძანებისა საღუთოჲსაჲ, აღდგა და შეწირა მადლობაჲ ღუთისა სახიერისა და უოვლად წმიდისა მის დედისა მისისა გამოცხადებისათჳს უმჯობესისა.

და წარემართა ქუეყანად თჳსად და ნათესავთა მიმართ თჳსთა ზეგარდამო გულისავსე ქმნული, ვითარცა პირველად მოსს, დიდი იგი მჯულის მდებელი, კუალად მეორედ უკუან ქცაული ეკვპტედევე გამოყვანებად ნათესავთა და 141. კირთებულთა, ეგრეთვე ამანცა მოიღო ბრძანებაჲ კუალად მუნვე მიქცევაჲ, ვინაჲ იგი იშვა და აღიზარდა, რათა შეეწიოს თჳსთა მათ ბუნებისათა უნილავისა მის ფარაოჲს დამონებულთა.

ესრეთ უკუე კეთილ იყო და უოვლად ღუთიჲ მუენიერ პირველი იგი გამოსლვაჲ მისი უსრულებისათჳს სუელიერისა ჰასაკისა და კუალად უკეთეს და უმუენიერეს

იყო კუბლადცა მიქცევაჲ მისი მუნვე, ვინა იგი ბრძანებაჲ მიიღო ძალშემოსილმან ზეგარდამოჲთა სასოებითა შეწევნად მიმძლავრებულთა მტერისაგან, მსგავსად სიტყვასაებრ ბრძნისა მის, ვითარმოდ: „ქამი არს ყოვლისაჲვე“, და კუბლად ესაია ეტყუას: „რომელმან გამოიყვანოს ჰატიოსანი უჰატიოთაგან, ვითარცა პირი ჩემი იყოს“.

ზომლისაჲცა მიზეზისათჳს წარმოვიდა წმიდაჲ იგი ქუეყნად თჳსად; და ვითარცა მოიწია, პოვნა, რამეთუ აღსრულებულ იყვნეს მამაჲ და ძმანი მისნი; და იგლოვნა იგინი ბუნებითითა ტკივილითა, ადდგა და შეწირა მადლობაჲ ღუთისა მიმართ და ყო ღოცვაჲ ღზინებისა და ნეტარებისა მათისათჳს.

ზოლო დედამან მისმან მოართუა ყოველი მონაგები მამისა მისისაჲ და ჰქუა მას: „წარაგე ესე, შვილო, ვითა სათნო გიჩნს“. ზოლო ნეტარმან აღიარონ პირველ ყოვლისა იზრუნა ცხორებაჲ დედისა თჳსისაჲ, ვითარცა ჯერცა იყო, რამეთუ ჰატივისცემაჲ მშობელთაჲ განწესებულ არს მჯუღსა შინა ძუელსა და ახალსა; და ადაშენა მონასტერი დედათათჳს მოწესეთა ადგილსა კეთილსა და შუენიერსა 142. და შეიყვანა მას შინა ღირსი იგი დედაჲ თჳსი და იღუწი და შვილებრითა მოდუაწებითა, და შეწირნა სოფელნი რავდენნიმე, ვითარ შემძლებელ იყო, და განუწესა წესი და კანონი, ვითა ჯერ არს მონასტერსა შინა ყოფისაჲ, ღოცვისა, და მარხვისა, და ყოვლისავე წესიერად ქცევისაჲ; ჭ მამა და მოძღუარ სუფიერ ექმნა დედასა მას თჳსსა კორციელსა.

და კუბლად ადაშენა სხუაჲ მონასტერი მამათათჳს, და შეკრიბნა მას შინა ძმანი ვითარ სამეოცდა ათექუსმეტნი, ღირსნი და მოდუაწენი, რომელთაჲცა სიწმიდესა და ღირსებასა ხედვიდა თუაღიითა სუფიერითა; ჭ განუწესა მათცა წესი და კანონი სიმკნისა მათისა შემსგავსებული, და აღუშენა ეკლესიაჲ და შეამკო ყოვლითავე სამკაულითა, და

მოიგნა წმიდანი წიგნნი და დასწნა მას შინა, და შეწირნა სოფელნი, რომელნი დაშთომილ იუვნეს მამულისაგან თჳსისა; და ვითარ განასრულა ყოველითავე საკმრითა, სხუაჲ ყოველი ნამეტავი მონაგებთა მამულთაჲ განუყო გლახაკთა და უღონოთა, და ესრეთ რაჲ კეთილად მოიკადა მამულისაგან სიმდიდრისა თჳსისა, მადლობაჲ შეწირა ღუთისა, სრულყოფელისა ყოველთა კეთილთაჲსა.

ხოლო ვითარცა იხილა კეთილის მოძულემან მან და დასაბამიან შურისა და სიბოროტისამან, უკეთურმან ემპაკმან აღმენებაჲ იგი მონასტერთაჲ მათ და ცხორებაჲ სულთა მრავალთაჲ, ნუ უკუე დუმნაა სიბოროტისაგან თჳსისა, — ნუ, იუოფინ! არამედ აღაძფოთა ნათესავი ამის წმიდისაჲ და იწყო შეჩუენებად და ფიცად, რათა დაწუეს მონასტერი იგი და წმიდაჲ იგი მოკლას; და დასამტკიცე-<sup>143-</sup>ბელად ბოროტისა ამის განზრახვისა კარსა მონასტრისასა დაასწა ნაკშირი და დაწერა მკირესა ზედა ფიცარსა, ვითარმედ: „ესრეთ იხილონ ყოველთა ესე მონასტერი სამი დღედმდე“, და დააგდო იგი წინაშე ბჭეთა მონასტრისათა; ხოლო ვითარცა განთენა, იხილა ესე ყოველი წმიდამან აღარიონ, შეწუხნა ფრიად და იურვუდა წარწყმედისათჳს სულისა მისისა, და არათუ კორციელთა თქუმათა და ქადაგებათა თჳს რაჲმე ჰგლოვდა, — ნუ იუოფინ! არამედ რამეთუ მოწყალე იყო და სულთა მოყუარს; ამისთჳსცა დაადგრა ღამე ყოველ ღოცვასა ღუთისა მიმართ და ვითარცა მიერულა, იხილა კაცი ბრწყინვალს, რომელი უტყოდა: „ნუ გეშინინ, ა; აღარიონ, რამეთუ დღესვე განისწავლოს მტერი იგი შენი და შევივრდეს ფერკთა შენთა“.

და ვითარცა განთენა, მუნთქუესვე დააკუეთა იგი ემპაკმან ქუეყანასა ზედა, და გორვიდა და დაპეროდა, და შეესეულად აღიდეს მსახურთა მათ მისთა და მოიღეს წინაშე წმიდისა მის, და დააგდეს ქუეყანასა ზედა; ხოლო ძრუესენებელმან მან და ყოვლად მოწყალემან მამამან



საცხორებელად მისა შეჭრაცხა მცირს იგი სწავლაჲ მისი, აღდგა მსწრაფელ და ლმობიერად ევედრა ოჯახსა განკურნებისა მისისათჳს და დასწერა სასწაული ჰატეოსნისა ჯურისაჲ და აღადგინა ფერკთა თჳსთა ზედა ცოცხალი და განთავისუფლებული სულისა მისგან არა წმიდისა.

144. მაშინ იწყო ტირილით აღსაარებად ჰირველთა მათ. უგუნურებათა თჳსთა, და წარვიდა სახედ თვისად, და მოართუა წმიდასა მას ყოველი მონაგები თჳსი სამენებელად მონასტრისა, და აღიკუეცა კელთაგან წმიდისათა, და იქმნა კეთილ მონაზონ და დაემკვდრა მონასტერსავე მას შინა კეთილითა მოქალაქობითა, სიმდაბლითა, და მორჩილებითა, და ყოველთა უდარეს თავისა თჳსისა შერაცხვითა, და უწყინოდ მსახურებითა ძმათაჲთა, და ესრეთ აცხოვნა წმიდამან ილარიონ ნათესავი იგი თჳსი ორითავე ცხორებითა.

მაშინ განითქუა ჰამბავი მისი ყოველსა მას ქუეყანასა ქართლისსა, და ენება მრავალთა და წადიერ იყვნეს ხილვად მეგრ ხატისა მისისა და სმენად სიტყუათა მისთა, რომელნი სავსე იყვნეს სიტკბოებითა და სუფიერითა სინარულითა, და რომელნი იხილვიდეს, დიდად სარგებელ ეყოფოდა შემთხუევაჲ მეგრ ოდენ მისი, და ჰმადლობდეს ამერთსა და მოართუმიდეს საკმარსა მრავალსა ნუგეშინის საცემელად ძმათა და სამსახურებელად გლახაკთა და უცხოთა.

და ვითარცა იხილა მუედროების მოყუარემან მან და შფოათის მოძულემან სულმან მისმან ზედააღზედა მოსლვაჲ ერისაჲ და წყინებაჲ, და ვერ ეძლო ამით მიზეზითა საწადელისა მის თჳსისა დაყუდებისა მოგებად, და ენება ყოველსა ერსა და მთავარსაცა მის ქუეყანისსა, რათამცა ყვეს იგი ეპისკოპოს; და ვითარცა გულისკმა ყო ესე ნეტარმან ილარიონ, განიზრახა თავსა შორის თჳსსა, ვითარმედ: დიდებაჲ ესე ამის სოფლისაჲ მომატყუებელი არს საუკუ-

ნოჲსა მის შეურაცხებისა, და ამითჲცა მიემსგავსა დიდსა მას 145.  
შჯულის მდებელსა მოსეს კუალად მეორედ გამოსლვითა  
ეგვიპტით, ვინაჲთგან სუღნი მრავალნი იქსნნა მონებისაგან  
ჟხილავისა მის ფარაოჲსა და განიჟვანნა დაუნთქმელად  
ზღუასა შინა ამის სოფლისსა, ვინაჲცა მძლავრი იგი მდე-  
ვარი მკედრებითურთ თჳსით დანთქმული იხილთა და ძლე-  
ვისა გალობასა ძლევის მომცემელისა ღუთისა სულიერითა  
სახიობითა შესწირვიდა.

და ვითარცა დაამტკიცა გონებასა შინა თჳსსა სივლ-  
ტოლად ცოლად დიდებისაგან და წარსლვაჲ უმორესსა  
ქუეუანასა, ვინაჲცა არა საცნაურ იყო, გამოირჩია ძმათა  
მათგან მონასტრისათა ძმაჲ ერთი, სავსს ყოვლითა სიბრ-  
ძნითა და შემძლებელი მწყსად პირმეტუეელთა ცხოვართა,  
მოიჟვანა იგი და დაადგინა წინაჲე ყოველთაჲსა და დაასხნა  
მის ზედა წმიდანი კელნი თჳსნი, აღიხილნა თუაღნი ზეცად ჭ-  
თქუა: „გმადლობ შენ, მეუფეო ჩემო და ღმერთო ჩემო,  
რომელსა შეგვედრე საშოათგან დედისა ჩემისაჲთ და ვი-  
დრე დღესამომდე, და განმარინე მე მანეთაგან მომნადირე-  
ბელთა ჩემთაჲსა და ყოველთა გზათა ჩემთა თანამავად  
და მოდუაწე მექმენ მე, ვიდრე კუალადცა ინებე მოსლვაჲ  
ჩემი ქუეუანასა ამას, რომელსაცა შინა ვიშევ და აღვიზარ-  
დე და სათნო იჩინა ესრეთ მიუწდომელმან მან განგებულე-  
ბამან შენმან, რათა ჩემ მიერ გლახაკისა აღემენოს ადგილი  
ესე შესაკრებელად ძმათა ამათ. აწ, ოჯფალო სახიერო, 146.  
კელთა შენთა წმიდათა შევჰვედრებ მონათა ამათ შენთა;  
დაიცვენ ესენი, მეუფეო, მრავალსახეთა მათგან და მრავალ  
დონეთა მანქანებათა მტერისათა და ნუმცა ჰჰოვებს  
ბოროტი ეშმაკი ადგილსა განსუენებისასა ამათ შორის,  
არამედ განისუენენ ამათ ზედა სულმან შენმან წმიდამან  
და ცხოველს მყოფელმან, და ძმაჲ ესე, რომელ გამოირ-  
ჩია ყოვლად წმიდამან ნებამან შენმან წინამძღურად ამათ  
ზედა, აკურთხე ესე ყოვლითა კურთხევითა, რომლითაცა

აკურთხენ წმიდანი მამანი ჩუენნი, და დასხმითა კელთა ჩემ უღირსისათა ამას ზედა მოედინ მადლი შენი წმიდაჲ, რათა კეთილად უძღოდის ძმათა ამათ და შესძინოს ტალანტსა რწმუნებულსა მისდა და იდიდოს შენ მიერ მონისა მის და სახიერისა, რამეთუ შენი არს დიდებაჲ თანა მამით და სულით წმიდითურთ აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე ამინ“.

და ჰქუა ძმასა მას ესრეთ: „იხილე კეთილად და იღუაწე, ძმაო, სულისათჳს ამათ ძმათაჲსა, ვითარცა სულისა შენისაჳს, რათა არა მოგეკადოს ჰატიჳი მონისა მის უსახიეროჲსაჲ, რომელმან დაფჳლა მიწასა შინა ტალანტი ოჯულისა თჳსისაჲ, არამედ შესძინე მრავალ წილად, რათა მკირედსა ზედა სარწმუნო კმნილი მრავალსა ზედა დაიდგინო და შეხვდე სინარულსა ოჯულისა შენისასა“. და ესე რაჲ თქუა, მოექცა ძმათა მათ უოველთა და ასწავა განგრძობილად ცხორებისათჳს სულთა მათთაჲსა და ამცნო მორჩილებაჲ წინამძღურისაჲ მის, რომელი იგი განეჩინა მათ ზედა; აღჰჳრნა კელნი და შეჰვედრნა ოჯუალსა და თქუა: „კელთა შენთა წმიდათა, ოჯუალო, შეჰჳვედრებ ძმათა ამათ“, და დაუტევა უკუანაჲსკნელი 147. მძუდობაჲ და იჯმნა მათგან და წარვიდა.

ხოლო ვინმე მიუჯნრნეს ტირილნი იგი, ზე გოდებანი, და კმანი იგი საწყალობელნი, რომელნი ქვათაცა ლმობიერ უოფად შემძლებელ იუვნეს, რომელსა ჰჳოუდეს ძმანი იგი! რამეთუ რომელნიმე უკუანა შეუდგეს და რომელნიმე წინა წარსწრობად მოსწრაფე იუვნეს, რათამცა მისთანა სღვითა გზაჲ იგი განაზოგეს; ხოლო წმიდაჲ იგი ჰლოცვიდა და ევედრებოდა უკუნ ქცევაჲ, ვიდრედა ფიცითა იძულებულნი შეუვრდეს წმიდათა ფერკთა მისთა და ამბორს უჳოუდეს, და ესრეთ და შეიქცეს ობოლ კმნოლნი ტკბილისა მისგან მამისა.

ხოლო წმიდამან ილარიონ წარიყვანნა თავისა თჳსი-

სა თანა ორნი ძმანი და წარვიდა მოხილვად პირველთა მათ  
მონასტერთა, რომელნი იგი აღეშენნეს უწინარეს ისრუ-  
საღიშად წარსდვისა; იხილნა იგი და მოიკითხნა ღოც-  
ვით და გურთხევით უოველნი იგი ძმანი, და ეგრეთვე  
ამცნო მათცა თითოეულსა ცხორებისათჳს სულთა მათთაჲ-  
სა, და გამოვიდა მიერ და წარვიდა მოხილვად მონასტ-  
რისა მის, რომელი აღეშენა დედისა თჳსისათჳს; ხოლო  
ღირსი იგი დედაჲ მისი მიკვალებულ იყო ამიერ, ღმ დანი  
იგი უოველნი შეჰვედრნა ლმერთსა და აკურთხნა; და წარ-  
მოვიდა მიერ და დაუტევა ქუეყანაჲ თჳსი.

და ნებითა ღუთისაჲთა წარემართა სამეუფოდ ქალა-  
ქად კოსტანტინოპოლედ, ქამთა მიხაეღ მორწმუნისა მე-  
ფისათა, რომელმან დაიპურა მეფობაჲ შემდგომად მამისა  
თჳსისა თეოდოღუსა, და დაამტკიცა თაყუნისცემად პატიო-  
სანთა ხატაჲ დედისა თჳსისა თანა თეოდორაჲსა.

ხოლო ჩუენ პირველსავე სიტყუასა მოვიდეთ. და  
მიიწია წმიდაჲ ილარიონ წინამძღურობითა სულისა წმი-  
დისაჲთა მთასა ულონბოჲსასა და ჰოვა მცირს ეკლე- 148.  
სიაჲ ადგილსა უდაბნოსა, შევიდა და იყოფებოდა მას ში-  
ნა, და ვითარცა მოიწია დღს შაბათი, შემოსლვაჲ წმი-  
დისა კვრიაკისაჲ, მოვიდა მონაზონი ერთი მახლობელისა-  
გან მონასტრისა აღნთებად კანდლისა; ჰოვა მას შინა წმი-  
დაჲ ილარიონ და მოწათენი მისნი მისთანა, წარვიდა მო-  
ნასტრად და მოართუა მცირედ პაქსიმადი და ცერცჳ დამ-  
ბალი; მაშინ ევედრა წმიდაჲ იგი ძმასა მას, რათა  
მოჰგუაროს წმიდაჲ სეუს და ზედაშს შესაწირა-  
ვად მსხუერპლისა მის უსისხლოჲსა; ხოლო იგი წარვიდა  
ღმ ხვალისა დღს წმიდასა კვრიაკესა მოართუა სიტყუასაებრ  
ბერისა. და ადასრულეს წმიდაჲ ქამის წირვაჲ, და ვითარ-  
ცა წარვიდა ძმა იგი მონასტრად, მიუთხრა ესე უოველი  
მამასანლისსა; და, ვითარცა ესმა მას, მეუსეულად აღმფო-  
ნა გულისწყრომითა და თქუა ესრეთ: „ვინ უწყის, ვი-

თარმედ კეთილად ზრახვენ ანუ მართალი სარწმუნოებაჲ უპურიეს“! და მსწრაფლ ბრძანა შეურაცხებით განძებაჲ მათი. მაშინ წარვიდა იკონომოსი და სხუანიცა ძმანი და მიუთხრეს ბრძანებაჲ მამასახლისაჲ, ხოლო წმიდამან ადუთქუა, რათა ხვალისა დღე წარვიდენ.

ხოლო ვითარცა ესე ესრეთ იყო და უმძჯავროჲ ბრძანებაჲ გამოსრუდიყო და წმიდაჲ იგი მსგავსად განჩინებულისა მის ხვალისა დღე წარსლვად ისწრაჟდა, ნუ უტუე და სათნო იჩინაა მოწყალეებამან ღუთისამან—ნუ იყოფინ! რამეთუ მას დამესა, ვითარცა ეძინა მამასახლისსა, შეესეულად იხილა ჩუენებაჲ საშინელი: რამეთუ უოვლად წმიდაჲ და უოვლად უხრწნელი და უფრომასად კურთხეული დედოფალი ჩუენი ღუთისმშობელი მარადის ქალღმერთი მარიაჲ, შემწს და კელის ამჰყრობელი უოველთა უცხო ქმნულთა და სახელისათჳს ძისა მისისა დაგლანაკებულთაჲ, დაადგრა ჩუენებით და ფრიადითა რისხვითა ეტყოდა მას, და ჰქუა: „ჴ უბადრუგო, რაჲსა ინებე განძებაჲ უცხოთაჲ მათ, რომელნი მოსრულ არიან სიყუარულისათჳს ძისა და ღუთისა ჩემისა და დაუტეობია ქუეყანაჲ მათი; და არა დაიმარნე მცნებაჲ იგი უცხოთა და გლანაკათა შეწყნარებისათჳს, ვითარ იგი ეტუკჳს მდიდარსა მას ოჯფალი ჩემი და მს ჩემი, ანუ არა უწყია, ვითარმედ მრავალნი დამკვდრებად არიან მთასა ამას მათისა ენისა მეტუეულნი და ცხოვნებად არიან ღუთისა მიერ! და რომელნი მათ არა შეიწყნარებენ, მტერ ჩემდა არიან, რამეთუ ჩემდა მონიჭებულ არს ძისა მიერ ჩემისა ნათესავი იგი შეურუეველად მართლ მადიდებლობისათჳს მათისა, ვინათგან ჰრწმენა სახელი ძისა ჩემისაჲ და ნათელიდეს“.

და, ვითარცა მოიქცა მამასახლისი იგი ჩუენებისა მისგან და ადდგა შეძრწუნებულნი, და იწყო ტირილად სიღრმითა გულისაჲთა და ვიდრე განთენებადმდე არა დასცხრა გოდებისაგან, და ვითარ განთენებაჲ მოახლეებულნიყო, წარ-



ვიდა იგი მწარითა ტირილითა ეკლესიასა მას, ვინაჲცა მყოფ იყო წმიდაჲ იგი მოწაფეთა თანა თჳსთა, და, ვითარცა იხილა, შეუვრდა ფერკთა მისთა და ითხოვდა შენდობასა პირველისა მისთჳს კადნიერებისა და აფუტცებდა, რათა არა წარვიდეს მიერ და რათა არა შურიგოს მის ზედა წმიდამან დედოფალმან; და წარმოუთხრა ჩუენებაჲ იგი, რომელიცა ეხილა ღამესა მას და ევედრებოდა, რათა ექმნეს მთხოანე წინაჲე წმიდისა დუთისმშობლისა. ხოლო წმიდამან ილარიონ ალაღგინა იგი და ჰქუა მას: „იქმნეს<sup>150</sup>. ევზ ნებისაებრ მენისა, წმიდაო მამაო“. მაშინ მამასახლისი იგი ევერდრა, რათა მოართუმიდენ ევლოგიასა უოველთა შაბათთა; და მიუშუა ამისა უოფად ნეტარმან მან; და წარვიდა მამასახლისი მონასტრად თჳსად.

ხოლო იყო ნათესავი მისი ვნებული ფერკითა მარჯუენითა სიურმიტგან მისით; და ევედრა ესე მამასახლისსა, რათა მას უბრძანოს მსახურებაჲ წმიდისაჲ მის და მოართუმაღ მისა განწესებულსა მას ევლოგიასა, და ვითარ ჰყოფდა ესრეთ ძმაჲ იგი და ჰმსახურებდა წმიდასა მას; და დღესა ერთსა, მოაქუნდა რაჲ ევლოგიაჲ ჩუეულებისაებრ, იხილა რაჲ ესე ვითარი გულის მოღგინებაჲ მისი კეთილის მოძულემან ეშმაკმან, უბრკუმა ფერკი იგი მისი ვნებული და ატკივნა ფიცხლად, ხოლო ძმაჲ იგი ტკივილისა მისგან ცრემლოდა მწარედ, იხილა რაჲ წმიდამან ილარიონ და მისი იგი ტირილი მეუძნდა წუალობის მოყუარესა სულისა მისსა, მოიღო წმიდაჲ ზეთი კანდელისაგან საუთულოჲსა, დაასხა ტკივნეულსა მას ფერკსა მისსა და განკურნა ტკივილიცა იგი და ვნებაცა იგი, რომლითა ვნებულიყო, განკურვა (!) იგი და ამცნო, რათა არავის უთხრას; ხოლო მან უოველი მიუთხრა მამასახლისსა და ძმათა უოველთა, რომელითა ეხილვა პირველ და ჰმადლობდეს ღმერთსა, მოქმედსა საკვრველებათსა.

მიწრიტგან აქუნდა იგი უოველთა ვითარცა მოციქულ

და მწყემსი (?) საკვრველებისა მისთვის და მოვიდოდეს გარემოთა მონასტერთაგან ხილვად მისა და მოდებად წმიდისა ლოცვისა მისისა; და განითქუა ჰამბავი მისი ყოველსა მას მთასა ულონბოძასა და მოვიდოდეს და აღივსებოდეს სწავლითა მისითა და აღიდებდეს ღმერთსა, რომელმან მოსცა ესე ვითარი მნათობი.

მაშინ მოვიდეს მისა სხუანი სამნი ძმანი ქართველნი და შეიწყნარნა იგინი ნეტარმან ილარიონ, ხოლო ერთი მათგან იყო კეთილად მეტყუელ ბერძელითა ენითა და იყოფოდეს იგინი მეუდროებით და უმფოთველად ადგილსა მას, განმორებულნი ყოველისავე კაცობრივისა ზრუნვისაგან. და ესმა მკვდრთაჲსა საშეუფოძასა ქალაქისათა სათნოეებათათჲს წმიდისა ილარიონისთა და ანგელოზებრისა მოქალაქობისა მისისათჲს, მოვიდოდეს და ევედრებოდეს მას, რათა მიიღებდეს მათგან საკმარსა, ხოლო მან არა ინება ესე ყოფად, არამედ ესრეთ ჰქუა მათ, ვითარმედ: „მზრდის ჩუენ მოდუაწჲ ჩუენი წმიდაჲ დუთისმობელი და არა დამაკლებს კორციელსა საზრდელსა.“ და, ვითარ იხილეს ესოდენი ესე უპუვარებაჲ მისი, ბაძვად აღადგეს მრავალნი უბიწოძასა მის ცხორებისა მისისა.

რამეთუ შურებოდა იგი კელითა თჲსითა და მისგან მოირეწდა კორციელსა საკმარსა მისთვის და მისთანა მათთვის და არა რას ვის დააჭირვებდა, რამეთუ ეკსენა სიტყუაჲ იგი ღიდისა მის მოციქულისაჲ, ვითარმედ: „კელინი ჩემნი მმსახურებდეს მე“; და კუალად იტყჲს, ვითარმედ: „დღე და ღამე ვიქმ კელითა ჩემითა, რათა არა რაჲ ვის დაუძიძო“; და კუალად განაჩინებს კელისათჲს უქმისა არა ჭამად, რომლისაჲსა მობაძვად წმიდაჲ ესე იქმნა.

მაშინ, ვითარცა იხილა განმრავლებჲჲ მომავალთაჲ, და რამეთუ აწყინებდესცა ფრიად, და ამით მიზეზითა ვერ

152. ჰპოებდა საწადელსა მას თჲსსა — დაყუდებით ცხორებასა, და ენებაცა სივლტოლაჲ ცუდად დიდებისაგან და რამეთუ

არა უნდა, რათამცა იყო ვინმე მაქებელ მისდა, ვინაჲთგან სიურმითგანვე მოეკუთნეს ძარღუნი ეშმაკისა მის და ცუდად მზუაობრობისა და რომლისათჳსცა იყო სლვაჲ მისი ქუეყანითი ქუეყანად, რათა არა ვიდრემე ჰოვოს მისთანა ადგილი ამპარტაფანებაჲმან და გინათუ ვეშაჰმან მან ვეცხლის მოყუარებისამან ბუდჳ თჳსისა უკეთურებისაჲ, რამეთუ ვითარცა იტყჳან მამანი, ვითარმედ: „სამთა ამათ მიერ იშვებიან სპარაზენნი ვნებათანი: დიდების მოყუარებისა, გემოთ-მოყუარებისა და ვეცხლის მოყუარებისაგან“. ამისთვისცა წმიდამან ამან სამნივე ესე თავნი გუელისანი სამებისა წმიდისა ძალითა ახოვნად და ძლიერად დათრგუნნა.

ხოლო ჩუენ პირველსავე სიტუესა მოვადეთ. და ვითარცა იხილა წმიდამან აღარიონ სიმრავლჳ იგი მომავალთაჲ მათ, ჰქუეა ესრეთ მოწათეჲთა თჳსთა: „შვილნო ჩემნო, აჰა ესერა, მაქუს ხუთი წელიწადი აჰა, ვინაჲთგან მოვედით, და ვერ შევედ ქალაქად, რათამცა თაყუანისვეც ძელსა ცხორების მომცემელსა; და აწ, ვიდრე მოსლვა-დმდე ჩემდა, თქუენ აღაშენეთ მკირჳ სენაკი უორისაჲ ქვათაგან“; და ასწავა, ვითარ ჯერ იყო აღშენებაჲ მისა, და თანა წარიყვანა მოწათჳ ერთი, სახელით ასაკ, და წარვიდა კოსტანტინეპოლედ თაყუანისცემად ჰატიოსანსა ჯუარსა და უოველთა წმიდათა ეკლესიათა; ხოლო ოთხნი იგი მოწათენი თჳსნი დაუტევნა ულომბოს.

153.

და ვითარცა შევიდა ქალაქად სამეუფოდ, თაყუანის სცა სასურველსა თჳსსა ძელსა ჰატიოსანსა და ამბორს უყო სურვილით ნაწილთა წმიდათასა, რომელთა ოდენ მიემთხჳ; და განიზრახა, რათა მიერ წარვიდეს ჭრომედ თაყუანის ცემად სამარხვოსა წმიდათა და უოვლად ქებულთა თავთა მოციქულთა — პეტრესსა და შავლესსა; და წარემართა ნებითა ღუთისაჲთა. და ვითარ ვლო ათოთხმეტი დღჳ და მიიწია ქალაქსა რომელსამე და ჰოვა სამოთჳ გარემე ქალაქისა მის და კარსა მის სამოთხისსა მკელობელი

ერთი მჯდომარს; დაჯდა წმიდაცა იგი მოწათითურთ მკელობელისა მის მახლობელად და ჰქქუა მას: „კაცო, ადდეგ და მომართუ მე ტევანი ერთ უურძენი!“ ჰქქუა მას კაცმან მან: „აჰა, მამაო, სამოთხს ესე წინაშე შენსა და, რააცა გნებავს, მიიდე, რამეთუ ვერ შემძლებელ ვარ ადდგომად ცოდვათა ჩემთაგან, და მაქუს აქა ათცამეტი წელი, ვინაჲთგან დავკოჭლდი, და მზრდის მე ოკუთალი ამის ადგილისაჲ“. მაშინ შეეწყადა წმიდასა კაცი იგი და სულთ ითქუნა სიღრმითა გულისაჲთა, და აღიზილნა თუაღნი გონებისანი ღუთისა მიმართ, რომელისა იგი დუმილით მვედრებლთაჲ უმაღლეს უოვლისა საყვრისა ესმის, და ჰქქუა კაცსა მას: „ადდეგ, ძმაო, ოკუთალსა უბრძანებიეს, და კელითა შენითა მომართუ ნაყოფისაგან სამოთხისა მაგის“. და მუნთქუესვე განემართნეს ფერკნი მისნი და ადდგა და შევიდა ვენასა მას, რათამცა მართუა უურძენი; ხოლო წმიდაჲ ილარიონ ადდგა და წარვიდა სხვთ გზით; და ვითარცა გამოვიდა კაცი იგი, ვერღარა პოვა მკურნალი იგი კეთილი და მეუსეულად შევიდა ქალაქად, და აქუნდა ტევანი იგი კელთა და ჰმადლობდა ღმერთსა, და კმობდა, ვითარმედ: „მკვდრნო ამის ქალაქისანო, მიხილეო მე, მიხილეთ! რამეთუ მე ვარ, რომელი იგი პირველ კოჭლი ვიყავ და მრავალ გზის გეხილვე, ხოლო აწ მხედავთ, ვითარ ესე ვარ ლოცვითა კაცისა ღუთისაჲთა“.

154.

მაშინ, ვითარცა იხილა ერმან მან ქალაქისამან საკვრველებაჲ იგი დიდებული, განკვრვებულნი ჰკითხვიდეს, რომელნი იცნობდეს პირველად კაცსა მას, თუ: „ვითარ განიკურნე?“. ხოლო მან უთხრა უოველივე საქმს განკურნებისა თჯისაჲ და აუწყა სახს და ნიშანი წმიდისაჲ მის და მოწათისაჲცა მისისაჲ; მაშინ უოველმან მან ერმან ქალაქისამან იწყო მოსწრაფედ ძიებად მათდა მებოძირთა ზედა გზათასა და უოველსავე ადგილსა, ვინაჲვე საეჭუელ იყო წარსლვაჲ მათი. ხოლო წმიდაჲ იგი ნებითა ღუთი-

სამთა დაეთარა თუალთაგან მათთა და წარვიდა გზასა თვისსა, ვინაჲცა ენება; და მრავალნი სასწაულნი აღასრულნა ღმერთმან მის მიერ ყოველსა მას გზასა მისსა, ვიდრეცა ვიდოდა.

და წინამძღუარებითა დუთისაჲთა და შეწევნითა წმიდათა მოციქულთაჲთა მიიწია ქალაქად ჰრომედ, და ვითარცა ირემმან სურვიელმან წყაროდ მიმართ წყალთაჲსა, ეგრეთ აღგზაბულმან სურვილითა საღთოჲთა, მეყსეულად მისწრაფა ტაძრად წმიდათა და თავთა მოციქულთა - პეტრესსა და ჰავლესსა, თაყუანის სცა და ამბორს უყო მოწოდედ მკურვალეებითა სულისაჲთა წმიდათა სამარნოთა მათთა და ყოველთავე ნაწილთა წმიდათა მღვდელთმოდღუართა და მოწამეთასა, რომელთა ოდენ მიემთხვა.

ხოლო დაყო ორი წელი ჰრომეს შინა ანგელოზებრცხორებითა და მოდუაწებითა: რამეთუ მარადის ხედვასა დუთისასა შეჰქმსტულა გონებაჲ თვისი და მუნცა მრავალნი სასწაულნი და კურნებანი აღასრულნა ოჯუალმან მის მიერ, ვითარცა უკუანაასკნელ მოწაფემან მისმან ნეტარმან ისაკ ფაფეფიფე მოგვთხრა, მოიქცა რაჲ მიერ შემდგომად მიცვალებიისა მისისა.

მაშინ საცნაურ იქმნა ყოველთა მიერ მკვდრთა ჰრომისათა საღუთოჲ იგი მოქალაქობაჲ მისი და ყოველნივე განკრვებულ იყვნეს, და მოვიდოდეს შემთხუევად და თაყუანისცემად წმიდათა ფერკთა მისთა; და მოღებად წმიდასა ლოცვასა მისსა; და ყოველთა აკურთხევდა და ლოცვით განუტეევდა; და ჰმადლობდეს ღმერთსა, რომელმან მოავლინა წმიდაჲ ესე ქალაქსა მათსა; და ვითარცა დაყო ჰრომეს შინა ორი წელი მადლითა და საკრველითა მოქალაქობითა,

ამისა შემდგომად აღძრვითა ზეგანრდამოჲთა მოუკდა გულსა, რათა კუალად წარვიდეს სამეუფოდ ქალაქად კოსტანტინოპოლედ, რამეთუ ენება ღმერთსა, რათა არა



56. კუებუღ უოს დიდებული ესე ქალაქი, რომელსა შეუკრებინან სიმრავლენი უოველთა წმიდათანი თავსა შორის თვსსა და გარემოჲს უოველთავე სანახებათა თვსთა და რათა ამისთავა ნაწილთა ღირს იქმნას შეწყნარებად ვრცელთა მათ და დიდებულთა წიაღთა შინა თვსთა; რომლისაჲცა მიზეზისათვს წარმოვიდა მიერ წმიდაჲ ილარიონ და შეწევნთა ღუთისაჲთა უოვლითურთ შეუწუხებელი მოიწია ქალაქად თესალონიკედ. და ვითარცა შევიდა ქალაქად, უპირატეს უოვლისა თაყუანისსცა სამარტვლოსა ძღვევა შემოსილისა დიდებულისა მოწამისა დიმიტრისსა, და მიერ წარვიდა პრეტორად, მთავრისა მის ქალაქისა და დაჯდა კართა წინაშე მისთა.

და აჰა ესე რა განგებითა საღუთოჲთა მკველმან მის მთავრისამან გამოიდო ძს თვსი ოთხისა წლისაჲ ნახევარ მიდებული და დადვა იგი მზის პირსა მანლობელად წმიდისა ილარიონისა. ჰქუა წმიდამან ილარიონ დედაგაცსა მას: „დედაგაცო, წარვედ და მომართუ მე წყალი“ და მეყსეულად აღდგა იგი მოღებად წყლისა. მაშინ, ვითარცა წარვიდა დედაგაცი იგი, აღდგა წმიდაჲ ილარიონ, სულთითქუნა სიდრმითა გულისაჲთა, ჯუარი დასწერა ერმასა მას ღ ჰქუა: „სახელითა მამისაჲთა და მისაჲთა ღ სულისა წმიდისაჲთა შენ გეტუვ, ერმაო, აღდევ ცოცხლებით!“ და მეყსეულად განიკურნა და აღდგა უოვლითურთ უვნებელი ფერკთა თვსთა ზედა; და ჰქუა კუალად ერმასა მას: „წარვედ, შეილო, გიწესს შენ დედაჲ შენი“. და აღდგა ერმაჲ იგი ცოცხალი და შევიდა დედისა თვსისა თანა; ხოლო წმიდაჲ ილარიონ აღდგა და წარვიდა სხუასა ადგილსა; რათა არა საცნაურ იქმნას სასსწაულისა ამის მიერ მეძიე-

157. ბელთა მისთავან.

ახილეთ და, ✠ საყუარელნო, თუ ვითარსა მადლსა ღირს იქმნა წმიდაჲ ესე მამაჲ ჩუენი რამეთუ მიემსგავსა დიდთა მათ მოციქულთა—ჰეტრეს და ზავლეს, რომელთა

განჰკურნეს მკელობელი იგი, რომელი ზინ თხოვად ქვე-  
ლის საქმისა კართა წინაშე შეენიერისა მის ბჭისათა, რომ-  
ედთა იგი მათ სიტყვთ კურნებაჲ მიჰმადლეს; და კუალად  
ზეტრე ენა განრდუეული ადადგინა; ხოლო ესე არა უმ-  
ცირეს არს სასწაულთა მათ მათთა, რომელნი ნეტარმან  
ამან ადასრულნა: რამეთუ პირველისა მის მკელობელისა  
განკურნებაჲ რაჲ ენება, რომელი იგი წინაშე საშოთხისა  
ჰოვა, უპირატეს იახოვა მისგან ტკბილი ნაყოფი, რომ-  
ლისაჲ იგი თვთ მიცემაჲ ეგულებოდა, და კუალად ერმა-  
სა რაჲ ამას განჰკურნებდა, რომელი ესე აწ ვაკსენეთ, ით-  
ხოვა პირველად წყალი სასუმლად დედისაგან მისისა, რა-  
მეთუ ეგულებოდა, რათა შვილსა მისსა ასუას წყალი  
კურნებისაჲ, და ეგრეთვე იყოფებოდა რაჲ მათსა მას  
ჟლომბოხსსა, ამითვე სახითა განკურნა მკელობელი იგი;  
რომელი მოართუმიდა ევლოგიასა, რომელსა იგი მისცა ევ-  
ლოგიაჲ კურნებისაჲ

და ვათარცა შევიდა ერმაჲ იგი დედისა თჳსისა, ვი-  
თარცა პირველ ვთქუთ, და წმიდაჲ იგი წარვიდა სხუასა  
ადგილსა; ხოლო მკევალმან მან აღიტაცა ერმაჲ იგი და  
მოჰგუარა დედოფალსა თჳსსა და იგი ჰკ-თხვიდა, თუ ვი-  
თარ განიკურნა ერმაჲ იგი, ხოლო მან წარმოუთხრა ყო-  
ველივე სახსრ განკურნებისა მისისაჲ და ნიშანი წმიდისაჲ მის  
და მოწაფისა მისისაჲ და ენისაცა მათისაჲ; და მუნთქუესვე  
შევიდა დედოფალი იგი და უთხრა ესე ყოველი ქმარსა 158.  
თჳსსა და უჩუენა ერმაჲცა იგი განკურნებული.

ხოლო ვითარცა ესმა ესე მთავარსა, მეესეულად ბრ-  
ძანა სწრაფით დაცვაჲ კართა ქალაქისათა და მოძიებაჲ  
წმიდისაჲ მის; და ვითარცა ეძიებდეს, ჰოვეს იგი კარსა  
ადმოსავალით კერძოსა გარე განმავალად. რამეთუ ვერ  
შესაძლებელ იყო დაფარვად ქალაქისა მათსა ზედა დაშე-  
ნებულისა და არცა სანთლისა მთებარისა უჩინო ყოფად  
ცხედარსა ქუეში, რამეთუ რაოდენ წმიდასა მას ენება და-

ფარვაჲ საშეთა თჳსთაჲ, ეგეოდენ ჴმერთი განაცხადებდა მსახურსა თჳსსა, რომელმან იგი ადიდნის მადიდებელნი თჳსნი.

საშეთუ ვითარცა პოვეს წმიდაჲ იგი კაცთა მათ მეძიებელთა მისთა, მეუსეულად დაცკვეს და თაყუანის სკცეს მას წინაშე ფერკთა მისთა წმიდათა და ითხოვდეს მისგან კურთხევასა; ხოლო ნეტარმან მან აკურთხნა იგინი და აღადგინნა და წარჰყვა მათ თანა. მაშინ მთავარსა მას, ვითარცა ეუწყა მისლვაჲ წმიდისაჲ, გამოვიდა შექთხვევად მისდა და ამბორს უყოფდა წმიდათა ფერკთა მისთა; არამედ წმიდამან ულოცა მას, და აღადგინა იგი, და ჰქუა მას: „ძრი'ტემან, უოველთა მოყუარეთა მისთა მცველმან, დიცივინ ღუთის მოყუარებაჲ შენი!“ ხოლო მთავარმან წარიყვანა წმიდაჲ იგი სახედ თჳსად და ევედრა მას, რათა გამოირჩიოს ადგილი, რომელიცა ინებოს და იყოფოდის მას შინა; მაშინ წმიდამან, ვითარცა იხილა საღუთოჲ იგი და ღუთის მოყუარს გონებაჲ მთავრისაჲ მის, მიუშუა ამისა უოფად, და გამოირჩია ადგილი მარჯს და მუედროჲ,

59. ვითარი შეაშუნდა სიწმიდესა მისსა. ჴა აღუშენეს ეკლესიაჲ შეენიერი ადგილსა მას და ამცნო წმიდამან, რათა არა აწუინებდენ ზედაჲსზედა, და კუალად ამცნო, რათა არა რას წარმოსცემდეს მისა, თჳნიერ ჰაქსიჲადისა კმელისა და ცერცჳსა დამბლისა. ხოლო მთავარმან მან აღასრულა უოველივე ბრძანებული მისი.

მაშინ განითქუა ჰამბავი მისი უოველსა მას ქუეყანასა აღურიკიისასა, და მოვიდოდეს ურიცხუნი სულნი და აღეშენებოდეს სწავლითა მისითა და მიიღებდეს წმიდათა ღოცვათა მისთა, და ეგრეთ წარვიდოდეს სახედ თჳსად. ხოლო მოუფთა ქალაქისათა მრავალთა. შემურდა საღმრთოჲ იგი მოქალაქობაჲ და უბიწოჲ ცხოვრებაჲ მისი და კელითა მისითა იქმნეს მონაზონ, და წარემატნეს ანგელოზებრსა ქცევასა და მოღუაწებასა შინა.

მას ქამსა დიაკონი ერთი თესალონიკელი განვიდა მოხილვად ვენაცსა თვსსა, ლე შეიპურეს იგი წარმართთა ლე წარიყვანეს ქუეყანად თვსად, და ვითარ იგი მიჰყვანდა, მგზავრ მოეკსენა წმიდაჲ ილარიონ უოვლითურთ სასოწარკუეთილისა კაცობრივისა ცხორებისაგან და იწყო ვედრებად მისა ცრემლითა მკურვალითა და თანაშემწედ ხადოდა წმიდათა ლოცვათა მისთა; და მას ოდენ ღამესა, ვითარცა ეძინა მრჩობლ შეკრულსა ჯაჭუთა მიერ რკინისათა, ერუნა წმიდაჲ იგი და ჰქუა მას: „ადდეგ, ჯ დიაკონ, და ნუ გეძინინ, რამეთუ მე ვარ, რომელსა იგი შევედრებოდე“. და, ვითარცა განიღვძა, იპოვა, რამეთუ განკსნილ იყო საკრველთაგან; ადღვა მეუსეულად და განვლო უოველი იგი ღამქარი უშიშად და არავინ ცნა საქმს. ესე, ვიდრემდის მოვიდა ქალაქად თესალონიკედ და მიუთხრობდა უოველთა საკრველებასა ამას დიდებულსა. და მოვიდა წმიდისა მის და ამბორს უყოფდა წმიდათა კელთა მისთა, რომელთა მიერ განიკსნა საკრველთაგან, და მადლობით მიუთხრობდა საკრველებასა მას, მის მიერ მის ზედა აღსრულებულსა. ჰქუა მას: „შვილო! ენება დმერთსა კსნაჲ შენი, ამისთვსცა ანგელოზი თჳსი მოავლინა ხატითა ჩემითა, ვინაჲთგან შენ სარწმუნოებით ჩემ ცოდვილისა სახელსა ხადოდე, და გამოგიკსნა მწარისა ტყუეობისაგან. ამისთვსცა ჰმადლობდი დმერთსა, მოქმედსა საკრველებათასა“. ხოლო იგი წარვიდა სახედ თვსად განთავისუფლებული და ადიდებდა დმერთსა.

160.

და დაყო წმიდამან ილარიონ ქალაქსა შინა თესალონიკესა ბუნებათა უადრესითა მოღუაწებითა ქამი რაჲოდენიმე, რამეთუ უოველთა მათ ზემო კსენებულთა სიტყბუკისა ღუაწლთა დაივიწყებდა, და ვითარცა ახლად შემავალი სტადიონსა მას მოღუაწებისა უმკურვალეს პირველისა სურვიელ იყო, რამეთუ სიტყვსაებრ მოციქულისა, პირველ გარდასრულთა მათ შრომათა უოვლადვე არა იკსე-

ნებდა, და შემდგომთა მიწთომად მოსწრაფე იყო; ამის-  
თვსცა ღმერთმან სასწაულთა მიერ და კურნებათა ცხორე-  
ბასავე ამას შინა ადიდა, რამეთუ რომელთამე კორციელთა  
სნეულებათაგან განჰკურნებდა. ზეკუალად რომელთამე სუ-  
ლიერთა ვნებთა და საღმობათაგან იკსნიდა; და ესრეთ,  
ურიცხუნი სულნი შეაწყნარნა ღმერთსა.

ხოლო ვითარცა მოწია ესეი აფსრულებისა მისისაჲ,  
ამიერ წარსლვისა და ღუთისა მხალოჲსა მისლვისაჲ,  
რომლისაცა სურვიელ იყო და სახელისა მისისათვის იდუა-  
წა სიყრმიტგან ჰასაკისა მისისაჲთ, უწყებულ იქმნა უკუე

161. ღუთისა მიერ, და იცვალა სახს პირისა თვისისაჲ და მხი-  
რულ იქმნა სულითა, ვითარცა მუშაკი კეთილი, მიმავალი  
ნაყოფსა მას ზედა სათნოებათა თვისთასა, ვითარცა იტყვს  
დავით, ვითარმედ: „მოსლვით მოვიდოდეს და უხაროდა  
რომელთა მოაქუნდა მჭედეულები მათი“, გინა თუ ვითარ-  
ცა მკედარი ძლევა შემოსილი, მომწყუდეული წინა აღმდ-  
გომთაჲ და მიმავალი მეუფისა თვისისა, ანუ თუ ვითარცა  
მენავთ მოძღუარი კელოვანი წიადმკვანებელი მრავალთა  
სულთაჲ დაულტობელად დეღვათა შინა სოფლისა ამის  
ზღვსათა და ღუთისა შემწირველი.

მაშინ მოუწოდა მთავარსა მას ზეჰქუა: „ჰ მთავარო,  
კეთილად ჰყავ, რამეთუ შემწყნარე გლახაკი ესე და უც-  
ხოჲ; მოგეცინ შენ ოკუბაღმან სასყიდელი სიყუარულისაჲ,  
რომელმან იგი უცხო ქმნულნი ესე უცხოებითა თვისითა  
დამაგნა ღმერთსა მამასა; ამიერთგან ისწრაფე შეწყნარე-  
ბად გლახაკთა და მონაზონთა და უმეტესად უცხოთა,  
ეგრძაღე მოხუეჭისაგან გლახაკთაჲსა და ყოვლისავე უმ-  
შჯავროჲსა და უსამართლოჲსა საქმისა, რათა მოწყალე-  
ბამან ღუთისამან დაგიფაროს ცხორებასა ამას შინა და სა-  
უკუნედ ზიარგუვეს სუფევასა წმიდათა თანა; რამეთუ მე,  
აჰა ესერა, წარვალ გზასა მამათა ჩემთასა და მოიწია ესეი  
აფსრულებისა ჩემისაჲ“ მაშინ მთავარმან იწყო ტირი-



ლად და ამბორს უყოფდა წმიდათა კელთა და პირსა მისსა; ხოლო წმიდამან აღიპურნა კელნი ღუთისა მიმართ, ულოცა მას, აკურთხა და წარგზავნა სახელ თვსად.

და ვითარცა მოიწია შაბათი დღს, მოუწოდა წმიდამან მოწაფეთა თვსთა და ჰქუა მათ: „შვილნო ჩემნო! უწყოდეთ, რამეთუ მოიწია ქაძი ჩემი და, აჰა ესე რა, დატყევაბად მიც საყოფელი მიწისა კორცთა ჩემთაჲ, ვითარცა იტყვის<sup>162</sup> მოციქული ზეტრე; ამიერიტგან იხილეთ თავისა თქუენისათვს და იზრუნეთ კეთილად ცხორებ-სათვს სულთა თქუენთაჲსა, ვიდრეცა უკუნაჲსკნელად აღმოფშვნვადმდე უწყოდეთ გონიერად, რამეთუ მტერი ჩუენი, ვითარცა ლომი მყვრალი, მიმოვალს და ეძიებს, რათამცა შთანთქა ვინმე ჩუენგანი, არამედ განგუარინენ პირისაგან მისისა მარჯუენემან ღუთისამან უძლეველმან; აწ, შვილნო ჩემნო, ეკრძალენით თავთა თქუენტა და იუუარებოდეთ ურთიერთას და მშჯდობამან ღუთისამან, რომელი ჰმატს ყოველთა გონებათა, დაგიცვენინ საფარველსა ქუემე დიდებისა თვსისასა და მადლი და წუალობაჲ მისი იუავნ სულისა თქუენისა თანა ამინ“. და ულოცა და ასწავა ფრიად ცხორებისათვს სულთა მათთაჲსა.

ამისა შემდგომად ეზიარა წმიდათა საიდუმლოთა ქრისტეს ღუთასათა, აღიპურნა კელნი და შეწირა მადლობაჲ და მისცა სული თვსი წმიდათა ანგელოზთა, თვნიერ ღმობისა და ტკივილისა.

მამინ აუწუეს მთავარსა; და მოვიდა მთავარეპისკოპოსოსისა თანა ყოვლითა ერთთა, სიმრავლითა მდდელთა და დიაკონთაჲთა პატივად წმიდისა მის გუამისა; და ვითარცა ეუწუა მკვდრთაცა ქალაქისათა, მოვიდეს მეყსეულად ყოველივე ჰასაკი ჭაბუკთა და მოხუცებულთაჲ ურმათა თანა და დიდებისა, სიმრავლითა სანთელთა და საკუმეველთაჲთა; და ფსალმუნითა და გალობითა მოსწრაფე იყვნეს ყოველნი თათოეულად, რათამცა შევინებანლა წმი-

დასა მას გუამსა მისსა, ანუმიკა მირამევიპოვინ ნაწილი ევლოგიად სამოსლისაგან მისისა. და უბრძანა მთავარმან მოღებად ლუსკუმა მარმარილოჲსა, რათა მას შინა მთაუსუენონ წმიდა იგი გუამი.

და ვითარცა ეგულებოდა დამარხვამ მისი, მეესეულად მოვიდეს ორნი ემმაკეულნი და იტყოდის: „ილარიონ ქართველო! რაჲსათჳს განგუასხამ ჩუენ საყოფელთაგან ჩუენთა?“ და ვითარცა მიეხლნეს წმიდასა მას გუამსა მისსა, მუნთქუესვე განიკურნეს იგინი; და იხილა რაჲ ყოველმან ერმან საკურველი ესე დიდებული, ყოველნი ჰმადლობდეს ღმერთსა. მაშინ შემურეს წმიდა იგი გუამი მისი და ძლივ დადგეს ლუსკუმასა მას შინა ტენებისაგან ერისა მის: რამეთუ მოსრულიყო სიმრავლს მდდეელთა და დიაკონთა, მონაზონთა და ერის კაცთაჲ, ვითარცა პირველ ვთქოთ, პატრივად წმიდისა მის გუამისა მისისა. და მას დღესა შინა მრავალნი სასწაულნი და კურნებანი ადასრულნა ღმერთმან მის მიერ ქალაქსა მას შინა თესალონიკესა, რამეთუ იყო რაჲ წმიდაჲ ესე კორცთა შინა, არა ინება კაცთაგან დიდებისა მიღებამ, არამედ ღმერთი, რომელი აღიდებს მადიდებელთა თვსთა, შემდგომად სიკუდილისა აღიდა იგი.

ხოლო აღესრულა მამამ ჩუენი წმიდაჲ ილარიონ თუესა ნოემბერსა 00-სა, დღესა შაბათსა, ქამსა მენუთესა დღისასა, მეფობასა ბასილი მაკიდონელისასა, რომელმან იგი შემდგომად მიქაელისსა მიიღო მეფობამ; ხოლო ესე მიქაელ იგი იყო, რომელმან დაამტკიცა თაყუანისცემამ წმიდათა ხატთაჲ, ვითარცა ზემო ვთქუთ, და მეორედ ეწოდა მომრთვლს.

ხოლო ჩუენ პირველსავე სიტყუასა მოვიდეთ. მიიკვალა წმიდაჲ ესე წლისა ორმეოცდაათცამეტისაჲ, ქალაქსა შინა თესალონიკესა, და ადასრულებდეს წლითი წლად 164-სენებასა მისსა მკვდრნი ქალაქისანი ქამსა მას ზემო წერილსა, რომელსაჲცა შინა მიიკვალა; ხოლო იქმნებოდეს

სამარნვოსა მისსა ზედა სასწაულნი და კურნებანი მრავალნი.

რამეთუ შემდგომად მიცვალებისა მისისა დასნეულდა ძს მთავრისაჲ მის, და განუსივდეს სარცხვნი მისნი და მუცელიცა მისი, და განწირეს იგი მკურნალთა, ვიდრემდის მიიწია სიკუდილად. მაშინ აღიდეს იგი მშობელთა მისთა და დააგდეს იგი წინაჲ ლარნაკსა წმიდისსა, და მას ღამესა გამოუჩნდა წმიდაჲ ილარიონ და ჰქუა ესრეთ განწირულსა მას: „ჰროკოჰი, — რამეთუ ესრეთ ეწოდებოდა ურმასა მას — გრწმენინ ჩემი: უკუეთუ არა აღმითქუა მე, რათა არა ხვდოდი უწესოდ, ვერ განიკურნო სენისა მაგისაგან“. ხოლო მან ფიცით აღუთქუა ესე ყოფად; მაშინ წმიდამან დასდვა კელი მისი მუცელსა მისსა ზედა და ჰქუა მას: „სახელითა ივსო ქრისტესითა ცოცხალ იქმენ“, და ჯუარი დასწერა; ხოლო იგი მუნთქუესვე განიკურნა და, ვითარცა განიღვა, აღიდებდა ღმერთსა და წმიდასა მას, რამეთუ ყოვლადვე არა იყო ვნებაჲ მის თანა, და ამბორს უყოფდა ლარნაკსა მისსა წმიდასა, და მიუთნრობდა ყოველსა ერსა საკვრველსა ამას დიდებულსა, და რომელთა ესმოდა, აღიდებდეს ღმერთსა.

მოწაფეთა ამის წმიდისათა მისცეს ფლასი ერთი წმიდისაჲ მის ქურივსა ერთსა გლახაკსა, ხოლო მან უმეტეს ყოველთა საფასეთა და თუალთა პატიოსანთაჲსა შილო იგი მათგან სასოებითა და სარწმუნოებითა დიდითა, და ცისცა სნეულსა დაჰბურის, პოვის მან ღვინებაჲ, და მიუთნრობდა კაცად კაცადი საკვრველებათა ამათ ურთიერთას და ჰმადლობდეს ღმერთსა, რომლისაჲ არს დიდებაჲ თანა მამით და სულით წმიდითურთ აწ, და მარადის და უკუ-  
ნიითი უკუნისამდე ამინ. 165.

**ქაყვანებისათვის ნაწილთა წმიდისა ილარიონისთა თესალონიკით კოსტანტინებოლედ.**

ქას ქამსა შინა, ვითარცა განითქუნეს ნიშნი და საკვრველებანი ნეტარისა მამისა ჩუენისა ილარიონისნი ყოველით კერძოვე, ესმნეს უკუდ ღუთის მსახურსაცა მეფესა ბასილის, რომელნი იგი დღითი დღე აღესრულებოდეს ქალაქსა შინა თესალონიკესა, და რამეთუ წიგნიცა მიუწერა მთავარმან ქალაქისამან და მთავარეპისკოპოსმან, რომელი აუწყებდა გარდაცვალებასა წმიდისასა და კურნებათა და სასწაულთა მისთა, რომელნი აღესრულებოდეს წინაშე სამარხვოსა მისსა წმიდასა. ხოლო, ვითარცა აღმოიკითხა მეფემან წიგნი იგი, მოუწოდა ყოველთა მთავართა პალატისათა და აუწყა მიზეზი წიგნისა მის მიწერილისაჲ თესალონიკით; ხოლო მათ ვითარცა ესმა, ჰმადლობდეს ღმერთსა.

და მათვე დღეთა შინა ინება ღუთისმსახურმან მეფემან შემოკრებაჲ ყოველთავე მამასახლისთა მთისა ულომბოქსათაჲ საქმისა რომლისათჳსავე სათანადოჲსა ქალაქად სამეუფოდ. და იუო დღესა ერთსა მოვიდეს ყოველნი პალატად; და ვითარცა შევიდეს წინაშე მისსა, უო მეფემან სულიერი სინარული მათ თანა ხილვისათჳს მათისა; ხოლო მათ იწყეს სიტყუად სიტყუათა სულიერებთა წინაშე მეფისა. მაშინ მეფემან იწყო თხრობად მათჲს საქმეთა და სასწაულთა ამის წმიდისაჲთა და ვითარ იგი მიეწერა მისჲს თესალონიკით მთავარსა ქალაქისსა და მთავარეპისკოპოსსა; ხოლო ვითარცა ესმა ესე ჩამასახლისსა მას ულომბელსა, 166. რომელმან იგი პირველად შეიწყნარა წმიდაჲ ილარიონ და რომლისა იგი დისწული მკელობელი განეკურნა, მეუსეულად იწყო თხრობად მეფისა საქმეთა წმიდისა ილარიონისათა და საკვრველებთა მისთა, რომელნი ექმნეს მონასტერსა მისსა, და მიუთხრა ჩუენებაცა იგი ყოვლად წმიდისა ღუთისმშობელისაჲ. ხოლო მეფს ჰკითხვიდა, თუ:

„არიანდა ვინ მოწაფეთა მისთაგანნი მათსა მას?“ და მან მიუგო: „ჰე, წმიდაო მეფეო, არიან სამნი მოხუცებულნი მოწაფეთა მისთაგანნი, დირსნი და სათნონი ღუთისანი“. მაშინ ღუთის მსახურმან მეფემან ბრძანა სწრაფითა დიდითა მოჰყვანებაჲ მოწაფეთა მისთაჲ დრომონითა სამეუფოჲთა ჰალატად, პატრივითა დიდითა, შემსგავსებულად დირსებისა მათისა.

ხოლო ვითარცა მოიწინეს წმიდანნი იგი მამანი სამეუფოდ და ეუწყა ესე მეფესა, მექსეულად ბრძანა შეყვანებაჲ მათი წინაშე მისა; და, ვითარცა შევიდეს იგინი, განიხარა მეფემან სიხარულითა დიდითა, იხილა რაჲ ანგელოზებრივი სახს მათი; რამეთუ იყვნეს წმიდანნი იგი მოხუცებულნი დიდითა და მკცოვანნი ჰასაკითა და შუენიერებაჲ იგი გარეშისა სახისა მათისაჲ შინაგანსა სულისა ბრწყინვალეობასა კნადად აჩუენებდა, და შემუსრვილი იგი და მდაბალი სიტყუაჲ მათი სიმძდესა და მუედროებასა გონებისა მათისასა გამოაჩინებდა. და ევედრებოდა მეფს ღოცვისა უოფად მისთვის და უოვლისა სამეუფოჲსა მისისა, ხოლო ნეტართა მათ კელითა ადჰყრობილითა ულოცეს მეფესა უოვლისა თანა სამეუფოჲსა მისისა.

მაშინ თქუა მეფემან: „ჭემმარიტად აჰა მონანი ღუთისანი და სულისა ჩემისა მეოხნი წინაშე ღუთისა. დიდებაჲ<sup>167</sup> შენდა, ძრისტე მეუფეო, რომელმან დირს მუავ უდირსი ესე მეუს ნილვად დირსთა და სათნოთა მეუფებისა შენისათა“. მაშინ, ვითარცა რაჲ ნიჭნი სამეუფონი, მიუვლინნა იგინი წმიდასა პატრიარქსა ეკნატის, რომელი იგი სიწმიდისა და დირსებისა მისისათვის იყო იგი მას ქამსა პატრიარქად სამეუფოსა ამას ქალაქსა ზედა.

და მიუმცნო ესრეთ, ვითარმედ: „იხილენ კაცნი ანგელოზთა სწორნი და მიიღუ ღოცვაჲ მათი, რამეთუ მე ვინილენ და დიდად განვიხარენ ნილვისაგან მეტრ მათისა; რამეთუ მიხედვაჲ სახისა მათისა პატრიონისაჲ უადრეს უბ-



ნობისა სხუათაჲსა იყო, და კუალად სიტყუანი მათნი სჲ-  
წადელნი და სულიერნი გონებისა მათისა უმანკოებასა და  
სიწრფოებასა აჩუენებდეს“.

ხოლო პატრიარქმან, ვითარცა იხილნა წმიდანი იგო  
მონანი, მოიკითხნა იგი მოწოდედ სიუხარულითა ძმებრივი-  
თა, და განიხარა ფრიად, და აკურთხნა ივინი, და მიიღო-  
ლოცვაჲ მათი, და ეზრახნა პატრიარქი ნეტართა მათ, ეპის-  
კოპოსთა თვსთა თანა, სულიერითა სიტყუთა, და ცნა ღირ-  
სებაჲ მათი და სარწმუნოებაჲ მართალი, და ჰქუა ეპისკო-  
პოსთა მათ ესრეთ, ვითარმედ: „ჭემპარიტად ესენი არიან  
სულიერნი საუნჯენი, რომელთა მპარავი არა მებების; ამა-  
თმან ხი ჯვამან დღეს დიდი მადლი მომანიჭა მე“. და მი-  
უმცნო მეფესა ესრეთ, ვითარმედ: „ჰ დუთას მოყუარეო-  
მეფეო, დიდი კეთილი მეყო მე დღეს შენ მიერ ხილვითა  
წმიდათა ამათ მამათაჲთა; და ჭემპარიტად ესენი არიან  
მსახურნი ოკფლისანი და მეოხნი სულთა ჩუენთანი; ამი-  
თითა ღოცვითა იყავნ მტკიცე და შეუშეოთებელ დუთიჯ  
გვრგუნოსანი მეფობაჲ თქუენი უკუენითი უკუნისამდე ამინ“.

168.

**მკვეებაჲ შენებისათჳს ჰრომანისა.**

ხოლო დუთის მსახურმან და დუთის მოყუარემან  
მეფემან მოუწოდა წმიდათა მათ და ჰქუა: „ჰ პატრიოსანო  
მამანო, გამოიჩიენ დირსებამან თქუენმან მონასტერი, სა-  
დაცა გენებოს თქუენტჳს და ნათესავისა თქუენისათჳს!“ ხო-  
ლო მათ მიუკეს: „ჰ მეფე, არა შესაძლებელ არს ესე ჩუენ-  
მერ, რათამცა სხუათა ადმენებული ჩუენ დავიჰყრათ, უც-  
ნოთა კაცთა, და იგიმცა განვასხენით, რომელთა ადუშე-  
ნებიეს, და ესრეთმცა ნაცვლად ღოცვისა, წყევაჲ მოვატ-  
უთ მეფობასა თქუენსა, არა ვყოთ ესრეთ, ჰ მეფე, არა-  
ჯყოთ, არამედ, უკუეთუ გნებავს, განვიდეთ ადგილსა უდა-  
ბნოსა და ვიძიოთ ადგილი მყუდროჲ, სადა ჯერ იყოს-  
ადმენებაჲ მონასტრისაჲ; და თუ ენებოს დმერთსა, მუნ“.

«დღვშენე ეკლესიაჲ სალოცველად ღუთის მსახურებისა შენისაჲ».

ხოლო, ვითარცა ესმა ესე ღუთის მსახურსა მეფესა, ადივსო იგი სინარულითა და ჭქუა მათ: „კეთილ, კეთილ, შატიოსანო მამანო! წარვედით უკუტ და იძიეთ უოველგანვე და რომელი ადგილი შეაშუნდეს სიწმიდესა თქუენსა, იგი მაუწყეთ და მე ვყო უოველი ბრძანებისაებრ თქუენისა“. და წარმგზავნა იგინი სამეუფოჲსა კაცითა მოხილვად, ვინაჲცა ენებოს. და გამოვიდეს იგინი შალატით და მივიდეს ადგილსა ტყეანსა და უდაბნოსა და შოვეს ღელესა შინა წყაროები, ადგილი ვაკს და შუენიერი; განინარეს ფრიად და აუწყეს ღუთის მსახურსა მეფესა; ხოლო მას, ვითარცა ესმა, მოვიდა ერთურთ თჳსით ადგილსა მას და მოაქუნდა ქვაჲ თვთ მეფესა და უოველსა 169. ერსა მისთანა; და იწყეს შენებად ეკლესიისა და მონასტრისა, და ადასრულეს შჯდ თთუე უოველი საქმე მონასტრისაჲ.

და მოვიდა მეტე შატრიაქისა თანა, და ყო სატფურებაჲ და დასხნა ნაწილნი წმიდათა მოციქულთანი თთუესა ოკდომბერსა 11, და შეწირა მეფემან ჭურჭელი ოქროჲსა და ვეცხლისაჲ, და სოფელნი და ქულებანი და მეტოქი ქალაქსა შინა, და მისცნა ტყენი, რომელნი იყვნეს გარემოჲს ადგილსა მას, და მისცა უოველივე საკმარი, ვითარცა შეჰკავს მონასტრისათჳს უხუებით, და შექმნა მეფემან მკირე სენაკი თავისა თჳსისათჳს და დადგა მას შინა ლოგინი თავისა საგებლითურთ, და დადგნა საწიგნენი და დასხნა წიგნნი, სახარებაჲ და შავლე, და თქუა ესრეთ, ვითარმედ: „ესე იყო სსაუოფელი ჩემი მახლობელად ღირსთა ამათ მამათა, რათა ლოცვითა მათითა ინებოს ღმერთმან კსნაჲ ჩემი მოსაგებელისაგან ცოდვათა ჩემთაჲსა“; და უწოდა ადგილსა მას ქართველთა მონასტერი, რომელსა შირველითგან სახელი ეწოდა შრამანაჲ.

მაშინ ჰქუა მეფემან დირსთა მათ მამათა: „წმიდანო მამანო, ითხოვთ, რაჲცა საკმარ არს თქუენდა მეფობისაგან ჩემისა!“ ხოლო მათ ჰქუეს, ვითარმედ: „ვითხოვთ შენგან, ჯ დუთის მოყუარეო მეფეო, რათა ადილო უოველი უმჯავროებაჲ სამეუფოჲსაგან შენისა, რათა არა განარისხო შენზედა ოჯვალე და ცუდ იქმნას კეთილის უოფაჲ შენი ჩუენდა მომართ“.

170. და ვითარცა ესმა ესე მეფესა, განიხარა სიტყუათა ამით-ზედა და შესძინა უმეტესი სარწმუნოებაჲ მათდა მიმართ და უყუარდეს იგინი უმეტეს უოველთა მის ქამისა კაცთაჲსა, და მოჰკუარნა ორნი ძენი თვისნი, ჯეონ და ალექსანდრე, და ჰქუა მათ: „ლოცვა ყავთ ამათთჳს, წმიდანო მამანო, და ასწავეთ წიგნი და ენაჲ თქუენი, რათა იყვნენ ეგე მვილნი ღოცვისა თქუენისანი“. და ამისა შემდგომად წარვიდეს მეფე და პატრიარქი ქალაქად.

ხოლო ვითარცა ადასრულა ესე უოველი კეთილად დუთისმოყუარემან მეფემან, მაშინ სათნო იყო ღმერთმან კეთილი საქმს მისი და გამოუცხადა ჩუენებით შეყენებულსა დიდსა ეფთჳმის მოღუაწესა, რომელი იყო მას ქამა კაცი წმიდაჲ და ღმერთ შემოსილი და უწყუდა მან უოველივე გულის სიტყუაჲ მეფისაჲ და მიუწერა ესრეთ მეფესა,

ვითარმედ: „ვიხილე მე ჩუენებით ცეცხლისა კუამლო საშინელი და მესმა კმაჲ, რომელი იტყოდა, ვითარმედ: „ესე არიან ცოდვანი ბას-ლი მეფისანი“, და მე ვთქუ, ვითარმედ: „ვინ შემძლებელ არს დაშრეტად ამისა?“ და კუალად მესმა კმაჲ, ვითარმედ: „ცრემლნი და კეთილისა საქმენი“ და მუის მოიხუნეს კეთილისა საქმენი შენნი კაცთა ბრწყინვალთა და შთაყარნეს ცეცხლსა მას შინა და იწყეს დაშრეტად დიდითა შრომითა; მაშინ ესმა კმაჲ, რომელი იყვნეს საკმილსა მას ზედა, ვითარმედ: „მოიღეთ უცხოთა შეწუნარებაჲცა!“ და მოიღეს მცირს, ვითარცა მარცუალი იოქელისაჲ, და სპეტაკი, ვითარცა თოვლი, და შთაგდეს.

იგი მას შინა; მაშინდა იწყო კუამღმან მან და ცეცხლმან სრულიად განქარვებად. აწ უკუე, ზ მეფე, ისწრაფე უცხოთა, და გლახაკთა, და, უმეტესადღა, მონაზონთა შეწყნარებად“.

და ვითარცა წარიკითხა მეფემან წიგნი იგი დიდისა მის შეყენებულისაჲ, პირველად მისცა მადლი მოწყალესა 171. ღმერთსა და მერმე მოუწოდა ეპარხოზსა მას თესალონიკელსა, რომელი გარდაედგინა ხარკისათჳს სამეუფოსა, რომელსა იგი მოეწერა პირველად მიცვალებჲაჲ წმიდისა ილარიონისი და სასწაულოთა საქმჳ და მისცა მას უზემთაესი პატივი და წარავლინა თესალონიკედ, რათა დიდითა პატივითა მოგუარნეს ნაწილნი ნეტარისა მამისა ილარიონისნი.

რამეთუ ჯერვე ესრეთ იყო წმიდისა ამისთჳს, რომელმან იგი სიჩრმათგანვე თჳსით სულნი და კორცნი თჳსნი უბიწოდ განწმედნი და მბაღებელისა თჳსისა უნაკლულოდ შეწირნა და რათა ეგრეთვე სულით და კორციით მრჩობლ პატივცემულ იყოს; რამეთუ განრახვიდა საყოფლისა მისგან წმიდათა მათ კორცთა თჳსთაჲსა უხილავი იგი სუდი წმიდისაჲ მის, მეუსეულად უხილავსა მას ქალაქსა პირმმოთასა ზეცისა ისრუსაღემსა უხილავმან მეუფემან ყოველთამან აღიჳვანა და დიდებით დაამკჳდრა და კუაღად შემდგომად მცირედისა, ვითარცა განფეინეს დიდებულებანი ნიშთა ჳ საკრველებათა მისთანი, მეფემან ქუენისამან და ხილულმან ახალსა ამას ისრუსაღემსა და ხილულსა ქალაქსა სამეუფოსა ხილულნი იგი ნაწილნი მისნი სწილველად ქალაქისა და ერისა დიდებით აღჳვანებად ჯერ იჩინა სასოდ და მეონად სიმტკიცისა თჳსისა და მთარველად ქალაქისა და ერისა; და ესრეთ, მრჩობლ განყოფილი მარჩობლ პატივცემულ იქმნა მოსაგებლად სათნოებათა და დუაწლთა მისთა. ხოლო ჩუენ პირველსავე

172.

სიტყუასა ადვიდეთ. და მიწერა წიგნი სახს ესე ვითარი თესალონიკედ დუთისმსახურმან მეფემან ბასილი, ვითარცა პირველ ვთქუთ:

„ბრძანებს მეფობაჲ ჩუენი თესალონიკელთა მიმართ, რათა სწრაფითა დიდითა და დიდებითა სამეუფოჲთა წარმოჰკვაზნნეთ ნაწილნი წმიდისა ილარიონ ქართველისანი, თვნიერ უოვლისა მიზეზისა და წინააღდგომისა, და ცოცხლებით იუვენით“. და მიწერა თჳსითა კელითა წმიდისა მიმართცა ესრეთ:

„ბასილი, მეფე ცოდვილი, მონაჲ ცათა მეუფისაჲ, გუგედრები, წმიდაო მამაო ილარიონ, აღმოვედ ქალაქად სამეუფოდ, დადაცათუ არა დირს ვიქმენ პირისპირ ხილვად შენდა, გარნა აწ დირს მუჳ ამბორის უოფად წმიდათა ნაწილთა შენთა, და იხაროს ქალაქმან ამან სამეუფომან შემთხუევითა მათითა, და მადლი შენი იყავნ ჩუენთანა ამინ“.

და ვითარცა მიიწინეს მივლინებულნი იგი და წარიკითხეს ბრძანებაჲ იგი სამეუფოჲ წინაშე უოვლისა ერისა, მაშინ, ვითარცა გულის კმა უვეს ძალი წიგნისაჲ მის, მეუსეულად იქმნა ამბოზი და შფოთი ქალაქსა მას შინა და შეიზრახნეს უოველნივე ერთბაჲად, რათა ქვაჲ დაჰკრიბონ სამეუფოთა მათ კაცთა, ხოლო მთავარმან ქალაქისამან ძლივ დააცხრო აღტენაჲ იგი ერისაჲ მის და აღუთქუეს მივლინებულთა მათ, რათა არა უონ ესე ესრეთ, ხოლო ანთიპატრიკი იგი აღდგა და განვიდა გარემოჲს სოფლებსა და მოვლინებულთა მათ უბრძნა, რათა დაჰით აღიხუნენ ნაწილნი წმიდისანი უცნაურად ერისა; და მათ უვეს ეგრეთ და შთასხნეს ლუჯუჳსასა მკირესა, ხოლო ლარნაკი იგი, რომელსა შინა ისხნეს წმიდანი იგი ნაწილნი, დაჰკრძალეს ეგრეთვე და წარვიდეს უცნაურად უოველთა.

173.



ს.აღლო, ვითარცა განთენა, ცნეს ესე უოველი მკვდრთა ქალაქისათა და იწყეს მწუნარებად და ურვად განმორები-სააჯს წმიდისა მის: რომელნიმე ღარნაკსა მას ცალიერსა მოეხეოდეს, რომელნიმე ზღუად მიმართ ხედვიდეს და რეცა ჰგონებდეს წუთ არა წარსლვად მიერ, სხუანი, ვი-თარცა ცხოველსა, აბრალებდეს ზე ეშჯოდეს დატყვევისათჳს ქალაქისაჲ მის, ვინაჲთ იგი გარდაცვალებაჲ მისი იქმნა ზე მი-სლვად წინაჲმე ღუთისა და ესრეთ უნუგეშინის ცემოლთა მწუნარებათაგან აღვსებულნი ღარნაკად წმიდათა მათ ნა-წილთა მისთა მივლტოდეს და უოველსა ცხოვრებასა მათ-სა შეჰვედრებდეს და მიერ ნუგეშინის ცემასა მოიღებდეს.

ს.აღლო ვითარცა მიიწინეს ღუთიჲ დაცკულსა მას სა-მეუფოსა ქალაქსა ნაწილნი იგინი წმიდისანი, ეუწყა ესე ღუთის მსახურსა და მორწმუნესა მეფესა. მაშინ უბრძა-ნა პატრიარქსა ეპისკოპოსსთა თანა და მღვდელთა და დია-კონთა და უოველთავე მთავართა, და ერსა ქალაქისასა, რათა უოველნივე ერთბამად გამოვიდენ მიგებებად წმიდისა მის. და განვიდა მეფე პატრიარქისათანა და უოველისა ერი-სა, ვიდრე ზღვს პირამდე გაღობითა და ლიტანიითა, სიმრავლითა სანთელთათა და საკუმეველთა სულნელებითა და წარიუვანეს იგი პალატად სამეუფოდ, ზე დაუსუენა იგი 174. მეფემან ეკუტერსა შინა პალატისა თჳსისასა და განიზრან-ვიდა გონებასა თჳსსა, თუ რომელსა ადგილსა აღუშენოს სანაწილს წმიდასა მას.

და ვითარცა მოიწია მესამე ღამს, ვინაჲთგან მოიუვანეს წმიდაჲ იგი, ეძინა მეფესა სარეცელსა ზედა თჳსსა და, აჰა ესერა სული სულნელებისაჲ საკვრველი განეფინა უოველ-სა მას პალატსა შინა; და მეხსეულად განეღვა მეფესა ძილისაგან და ეუნოსა სულნელებაჲ მიუტარობელი და იგონებდა თჳსაგან, თუ რაჲმე არს ესე ანუ რომელთა სა-კუმეველთაგანი არს, და, ვითარ ვერ შეუძლო ცნობად, ჰკითხა საჭურისთა, რომელნი წვეს გარემოჲს მისსა, ვი-

თარმედ: „რამ არს სულნელება ესე?“ ხოლო მათ ჰქუეს, ვითარმედ: „ვფუცავთ მეფობასა თქუენსა, არა სადა გჯნობას ესე ვითარი სულნელება“. და ცნა უოველმან პატრულმან და ჰკითხვიდა მოუხასი მოუხასსა თვსსა, ვითარმედ: „რომელთა სულნელებათაგანი არს?“ და ვერ შეუძლეს ცნობად.

ხოლო განგებითა ღუთისაჲთა კუალადცა მიერულა მეფესა და მეუსეულად გამოუჩნდა წმიდაჲ ილარიონ, შემოსილი ზეწრითა სამდდელოჲთა და ჰქუა მას: „კეთილად ჰყავ შეწყნარებაჲ ჩემი, ✠ მეფე, უცხოჲსა ამის და გლახაკისაჲ, გარნა სულნელება ესე, რომელ იუნოსე, არა მომიგიეს მე იგი ქალაქთა შინა, არამედ უდაბნოთა. აწ, უკუეთუ გნებავს, რათა სრულებით მადლი გაქუნდეს, წარმიუვანე მე უდაბნოსავე ადგილსა“.

და ვითარცა განიღვა მეფემან, აღდგა მეუსეულად და შეწირა მადლი წმიდისა მის, რომელმან გამოუცხადა ნებაჲ თვისი, და მიუთხრა ესე უოველი, რომელნი მყოფ იყვნეს პატრულსა შინა და აღდგეს უოველნივე ვიდრეცა განთენებადმდე გალობად წინაშე ლარნაკსა წმიდისსა.

ხოლო, ვითარცა განთენდა, მოუწოდა მეფემან პატრიარქსა და უოველთა მთავართა პატრიარქისათა და აუწყა მათ სულნელებისა მისთვის და ჩუენებისათვს წმიდისა მის და ჰქუა ესრეთ: „უწყოდეთ, ვითარმედ უდაბნოსა ჰნებავს უოთად წმიდასა“. და განიზრახა წარუვანებაჲ მისი მონასტერსა მას, რომელი აღეშენა მოწაფეთა მისთათვს და მეუსეულად უოლიტანიაჲ და უბრძანა ახუმად ნაწილთა წმიდისათა და შეჯდა იგი აღრართა სამეუფოთა და წარემართა ზემოკსენებულსა მას მონასტერსა და შევიდა პირველად ეკლესიასა მთავარ-გელოზისა მიქელისასა სუსთენს და შეიუვანა ნაწილნიცა წმიდისანი, და ვითარცა ილოცა წინაშე დიდებულისა მის ძაღთა მთავრისა, გამოვიდა მიერ და

ადმკედრდა სამეუფოთა ეტლთა და მივიდა ჰრომანად, რომელი იგი თვთ ადემენა მოწათეთათჳს ამის წმიდისასათა, ვითარცა პირველ ვთქუთ; და ვითარცა შვიდა ელესიად, თაყუანისსცა პირველად ნაწილთა წმიდათა მოციქულთასა და მერმე ყო ლიტანიამ და ლოცვამ, და დაუსუენნა მითვე მკირითა ღარნაკითა ნაწილნი წმიდისა ილარიონისნი,

თუესა დეკემბერსა ზ-სა; ხოლო მოწათეთა წმიდისათა, ვითარცა იხილნეს ნაწილნი მოძღურისა თვისისანი, 176. ვითარცა შვილთა მამის მოყუარეთა და მრავალით ეამითგან სურვიელთა, იწყეს ცრემლით ამბორის ყოფად მათდა და კელითა აღპურობილითა ჰმადლობდეს ღმერთსა, სრულ მყოფელსა ყოველთა კეთილთასა; და მერმე ულოცეს დუთის მოყუარესა მეფესა.

ხოლო მეფემან შეწირა: რამ თუე, იბ დრაჰკანი ეკლესიასა მას, რათა მარადის ენთებოდის ექუსი კანდელი ნაწილთა ზედა წმიდათა მოციქულთასა, და კანდელი სამი წმიდისა ილარიონის ნაწილთა ზედა, და რათა პალატით სეფესკუერი ორი მოეცემოდის ყოველთა დღეთა, და მონაზონთა სასამოსლედ მიეცემოდის პალატით ორი ლიტრამ ოქრომ თუესა დეკემბერსა ზ-სა; და უწოდა სახელად თჳსი მონასტერი. მამინ ღუთის მსახურმან მეფემან და პეტრიამან თაყუანისცეს და ამბორს უყვეს ნაწილთა წმიდისათა და მოიქცეს ქალაქადვე და ჰმადლობდეს ღმერთსა.

ხოლო ბასილი პროტო ასიკრიტმან და ფილოსოფოსმან და ღირსმან მონაზონმან აღწერა ცხორებაჲ წმიდისაჲ ამის, ვითარცა ისწავა მოწათეთაგან წმიდისათა, კაცთა უტყუველთა და ჭემმარიტთა. არამედ ჩუენ ამის ყოვლისათჳს ვჰმადლობდეთ ღმერთსა, მოქმედსა საკურველებათასა, რომლისაჲ არს დიდებაჲ, მამისა და მისა და წმიდისა სულისა, აწ და ყოველთა საუკუნეთა უკუნითო უკუნისამდე ამინ.

ლოცვა უავთ, ქრისტეს მოუუარენო, მამისა გრიგო-  
ლისთჳს, რამეთუ ამის წმიდისა ცხორებისა დასაწერელი  
ეჭრატი მან მიბოძა. ქრისტემან შეაწიენ წმიდაჲ ესე მამაჲ.

და ლოცვა უავთ ჩემ უღირსისათჳსცა, რომელმან დავ-  
177. ჩხრიკე.

# თუესა მანსსა იგ წმიდისა მამისა ჩუენისა ქუთუმესი ქართუელისაჲ განგებაჲ ესრეთ აღესრულენ\*.

შემდგომად აკურთხევსისა თქუან ნეტარ არს კაციჲ, აკუთლო ღაღატყავსა თქუნენ აღდგომისნი და მერმე წმიდისნი. წარდგომაჲ დღისაჲ. საკითხავნი ვითა სწერიან წმიდისა ზრიგოლ ღუთისმეტყუელისასა. სტუქარონნი აღდგომისნი და წმიდისანი. ოხითად და ღმერთი აკუთლოსა ზედა აღდგომისაჲ, ლ დიდებასა ზედა ღმერთო მამათა ჩუენტათო. ხოლო სერობისაჲ ილოცონ სამარტულოსა წინაშე წმიდისსა, შეამკონ სამარტულოჲ წესისაებრ და აღანთნენ კერეონნი დიდნი ახუსებისანი ოთხნი წინაშე სამარტულოსა და ეგრეთვე ზედა სამარტულოსა წურილნი სანთელნი რავდენნიცა იყვნენ, და დაწყებასა ღოცვისსა აღენთნენ წურილნი სანთელნი და გაღობათა ზედა დიდნი კელაპტარნი დაენთებოდინ ვიდრე დასასრულადმდე ღოცვისა. ხოლო გაღობანი თქუნენ პირველაჲ ღუთის მშობლისანი სასწაულთანი და ამასვე ზედა წმიდისნი და უფსკრულნი წმიდისნი. განრომასა ზედა წარდგომაჲ და კითხვაჲ სჯნაქსარისაგან. ღაღატყავსა ზედა წარდგომაჲ ლ აღასრულენ სერობისაჲ. ხოლო ცისკრაჲ შემდგომად დაწესებულთა თქუან ღმერთი აკუთალი და ზედა ოხითაჲ აღდგომისაჲ, დიდებასა ზედა ღმერთო მამათა ჩუენტათო. ხოლო კანონი თქუან: ა თსალმუნი, იხარებდით მართალნი აკუთლისაჲ; თსალმუნი ბ, კეთილ არს აღსარებაჲ აკუთ-

\*) ეს თავი დატეულია ერთს კაბადონზე და წვნიკი ნაწერი ჟრიალ ამომქრალა.



ლისაჲ; ზ ფსალმუნნი: ნეტარ არს კაცი, რომელსა ემი-  
ნის აჯფლისა, და შეუდგინონ აქებდით ღმერთსა წმი-  
დათა შორის; დიდებასა და აწ და მარადისსა დასდებელი  
წმიდისაჲ, წარდგომაჲ, აღდეგ მისაჲ, და იკითხონ წიგნი  
ცხოვრებისაგან წმიდისა, და შემდგომად კითხვასა წმიდისა  
სახარებისაჲ განეფინა მადლი შა... დიდებული აღმორ-  
ჩეული (?) ცხოვრებით განწმენდილი; სახარებაჲ იოანეს თა-  
ვისაჲ, თქუა აჯფალმან: მე ვარ კარი. თუესა (?) ოკდონ-  
ბერსა ლ: და წარდგომაჲ(?) ბრძნისი(?) ვინილეთ და მიწ-  
ყალუ და მოგუნი(?) წინასწარმეტყუელებისაებრ; პირველად  
აღდგომისაჲ კმაჲ ლ, მერმე წმიდისანი ქართველთა(1) მეოხი-  
საჲ (?) სათნო ყავთ(?) ხოლო წმიდისათანა დასდებელი გა-  
მარჯვებაჲ გძუნა(?) ღმერთმან. ხოლო იკოსი(?) ლ კით-  
ხვაჲ, დადატყავსა ზედა გალობანი წმიდისაჲ აქებენ(?) უიერ-  
ნი (?) ძალნი (?) მისნი, დიდებანსა, (?) ლ აწ ლ მარადისსა დი-  
დება...მისთაჲ და წმიდაო ღმერთოჲ, და კუერექსი ზე-  
გარდამოჲ, ლ მოგუმადღენთაჲ, ლ აღასრულონ ღო-  
ცვაჲ, სამხრად, ფსალმუნთა წილ, წმიდისა აღსარებაჲ, აჯ-  
ფალი სუთევს, მოდით, უგალობდეთ აჯფალსა, წარდგო-  
მაჲ იხარებდით ყოველნი, დასდებელი შენ წმიდაო; ევის-  
ტოდუ ებრაელთაჲ: ძმანო, დაემორჩილენით ღმერთსა,  
178. მომნიჭებელსა...სახარებაჲ მარკოზისი, თავი მე მ...\*)

\*) ზოლო სტრიქონი მთლად გადალეულია.

## ცხორებად

და ქადაგებად წმიდისა და ყოვლად ქებულისა მოცი-  
ქულისა და მასწავლებლისა იოანე ღუთისმეტყველისაჲ,  
აღწერილი კროსორეს მიერ, მოწაფისა მისისა, ერთი-  
სა მკვდთაგანისა, ძმისწულისა წმიდისა სტეფანე პირველ  
მოწამისა.

მარგმნილი წმიდისა მამისა და განმანათლებელისა ჩუე-  
ნისა, ახლისა ოქროპირისა, ქუთუმე მთაწმიდელისაჲ.  
გუაკურთხენ, მამაო!

ესე კაცო, დმერთ შემოსილი, უზემთაესი ანგელოს-  
თაჲცა, შეყუარებული ყოველთა მეუფისაჲ, განმანათლებე-  
ლი დაბნელებულთა წარმართთაჲ, ნესტჳ კმა მაღალი  
ღუთის მეტყუელებისაჲ, დირსქმნული ძედ წმიდისა ქალ-  
წულისა, დედისა ოკუფლისა და ძმად ქრისტესა, თანა ზია-  
რი და თანა მზრანხვალი დიდთა მათ და მიუწდომელთა  
საიდუმლოთაჲ. — მომიწოდეს ჩუენ სიტყუად მისთა მათ სა-  
კვრველებათა, რომლისა თჳსცა ჯერარს მოდუაწებაჲ და  
თქუმაჲ ძალისაებრ; გარნა მისთა მათ დიდებულებათა კმა 179.  
მაღალი ქადაგი არს თჳთ წმიდაჲ სახარებაჲ, რომელი გა-  
მოაჩინებს სუყარულსა, რომელი აქუნდა ოკუფალსა მისა  
მიმართ; ხოლო კეთილ არს, რათა მეცა ვთქუა მისთჳს,  
როოდენი მიხილავს მის მიერ ქმნული საქმს, და ძალისა  
ებრ ჩემისა აღვწერო, რომელი ესე პირველითგან მეუდეგ

მას; რამეთუ, დადაცათუ ვითარცა იგი თავადი იტყვს მისსა მას სახარებასა შინა ქრისტესთვის, ვითარმედ: „უკუეთუმცა უოველნი მისნი საკვრველებანი აღიწერნეს, არცამცა სოფელმან დაიტია აღწერილი წიგნები“, — ეგრეთვე მე ამის ნეტარისათს ვიტყვ, ვითარმედ, უკუეთუმცა უოველნი მის მიერ ქმნულნი სასწაულებანი და ქადაგებულნი აღიწერნეს, უზომომცა და გარდარეული სიმრავლს აღწერილისა მის იქმნა; გარნა რომელსა უძლო აღწერად, არა უდებ ვიქმნა.

180. ესე უკუს, კმაჲ სიტყვსა ღუთისა, მს ქუბილისაჲ, რომლისა კმაჲ ქადაგებისაჲ განკდა უოველსა ქუეყანასა და კიდეთა სოფლისათა სიტყუათა მისთა ძალი, იყო ნათესავით გალილეველი, რომლისა თვს იტყოდეს თარსველნი და მწიგნობარნი, ვითარმედ: „გალილეათ წინასწარმეტყუელი არა აღდგომილ არს“, რომლისაგან აღმოეცენა ესე ნერგი ღუთის მსახურებისაჲ და ნაყოფი სიმართლისაჲ; ხოლო კელოვნებით იყო მეთევზს, მამისა და ძმასა თვისსა თანა; და სწავლაჲ მწიგნობრობისა და ფილოსოფოსობისა კაცობრივისაჲ არა ესწავა, გარნა სათნოებითა და სიწმიდითა და ღუთის მოყუარებითა შემკულ იყო სიჩრმით გან.

ვინათგან უკუს აჩრდილი იგი ძუელისა შჯულისაჲ განქარდებოდა და ჭემმარიტებაჲ გამობრწყინდებოდა; რამეთუ არა უგულებელს ეო ღმერთმან კაცთა ნათესავი; არამედ ინება კსნაჲ ჩუენი ცოდვისაგან და სიკუდილისა, და განუმორებელად ღუთეებისაგან იქმნა ჩუენთვის კაც, უოველითა მსგავს ჩუენდა თვნიერ ცოდვისა, და საყდართა-

181. ცა მამისათა არაჲ დააკლდა, და ქუეყანასა ზედაცა იქცეოდა კაცთა შორის, და ჯერ იყო შეწყნარებაჲ მოწაფეთაჲ — ქადაგებაჲ ღუთეებისა და განგებულებისა მისისაჲ.

მაშინ უკუს მოუწოდა ზეტრეს და ანდრეას, და მოუწოდა ანასცა ნეტარსა, ძმისა თვისისა იაკობის თანა, რომ-

მელთაჲ დაუტევეს მამაჲ მათი ნავსა შინა და შეუდგეს  
ოჯთაღსა. მიერიტგან უკუტ ისწავა მოძღურისა მის მიერ  
და შეუფისა უოველივე საიდუმლოჲ და სწავლაჲ ცნო-  
რებისაჲ, და იქმნა მოწათს მისსა საყუარელ, ქადაგ, ღუ-  
თის მეტყუელ.

მთად აღვიდოდა რაჲ შეუტს უოველთაჲ, მის თანა  
აღვიდა, და იქმნა მხილველ ხილვათა უადრესთა ბუნებისა  
და სიტყვასა, რაჲჲს გამოუჩნდა მათ ნათელი ძრისტეს  
ღუთეებისაჲ, და კმაჲ ესმა მამისაჲ, რომელი შედ საყუარელად 182.  
უწოდდა; ესრეთ განათლდა საიდუმლოთა მათ ხილვითა  
და სმენითა, და იქმნა საყუარელ ძრისტესა; ამისთვისცა სე-  
რობასა მას დიდსა ენება რაჲ ჰეტრეს, თავსა მას მოციქულ-  
თასა, ცნობის, თუ ვინ არს, რომელსა საშინელისა მის  
განცემისა ქმნაჲ ეგულებოდა, არა იკადრა თვთ კითხვაჲ,  
არამედ ამას ნეტარსა წამუყუნა კითხვაჲ: რამეთუ იცო-  
და სიყუარული, რომელ აქუნდა ოჯთაღსა მისსა მიმარჲ.  
და იხილე კადნიერებაჲ იგი, რომელი აქუნდა! რამეთუ  
მიეყრდნა მკერდსა მას საშინელსა და შესაძრწუნებელსა  
და დიდებულსა, და ესრეთ ჰკითხა, ვითარმედ: „ოჯთაღო,  
ვინ არს, რომელი მიგცემს შენი?“ რომლისათვისცა აუწუა  
მას ოჯთაღმან მიცემითა მით ჰურისაჲთა.

ხოლოჲ მირაჲ იყვანებდეს ივსოს დაშჯად, თანა უვი-  
დოდა იოანე, და მდდელთ მოძღურისა ეზოდ შევიდა,  
რამეთუ მეცნიერ იყო მისა; ამისა შემდგომად მოიწია ქაში 183.  
ვნებისა მის ცხოველს მყოფელისაჲ, და შეუფე უოველთაჲ  
დამსტკუალულ იყო ჯუარსა ზედა, და იოანე დედასა თანა  
ოჯთაღისსა დგა წინაშე ჯუარსა. მამინ ქემან მან და დამ-  
ბადებელმან დედასა თვსსა ჰქუა მოწათისა მისთვის საყუა-  
რელისა, ვითარმედ: „აჰა ძწ შენი!“ და ამას კუალად ჰქუა:  
„აჰა დედაჲ შენი!“ და მიერიტგან ქალწულმან მან კორცი-  
თაცა და სულითა და გონებითა დედაჲ იგი ქალწული

მიითუალა და წარიყვანა თჳსთა თანა, და ჰქმსახურებდა მას მოსწრაფებით.

ხოლო ადრამ დგა ოჯახი სათელავით, ყოველთა უპირატესად მირბიოდა ჰეტრესთანა სათელავად: და ინიღნა ტილონი იგი და სუდარი, და ამისა შემდგომად თავადიკა ოჯახი; და ინიღა რამ, თაყუანის სცა, და სულისა წმიდისა მადლი მიიღო, და სოფლისა მოციქულად იკურთხა

184. ქრისტეს მიერ ოჯახისა; მერმე მჯდომარე იყო რამესხუათა მოციქულთა თანა ქორსა მას ზედა, სული წმიდაჲ მოიღო და ცეცხლისა ენითა იტყუოდა თითო სახეთა მათ ენათა, და ესრეთ მიმო დასდებდა სიტყუასა მას ცხორებისსა.

ხოლო შემდგომად ამისა იწება განსლვაჲ წარმართთა მიმართ ქადაგებად და განათლებად დაბნელებულთა; ამისთჳს განვიდა ჰეროასტანით და წარიყვანა მე მის თანა, რამეთუ პირველითგან მისთანა ვიყავ.

გამოვედით უკუწ ისრუსაღემით და შთავედიო იოჲედ და მუნ დავადგერიო სამ დღს ტაბითას თანა, და მიერ შევსხედით ნავსა, მომავალსა ეგვიპტით, რომელი წარვიდოდა დასავალისა კერძოთა, და მივიწიენით ასიას; და მრქუა მე მოციქულმან ქრისტესმან იოანე: „შვილო პროხორე, მოვედ, შევიდეთ ეფესოდ, რამეთუ მუნ მიბრძანა სულმან წმიდამან შესლვად და ქადაგებად“. და შევედით ეფესოდ, და

185. დავყავთ მუნ მცირედ დღს, და მრქუა მე წმიდამან მოციქულმან იოანე: „შვილო პროხორე, მცირედთჳ დღეთა უჩინოდ ვიყვნეთ, ვიდრემდის ოჯახლმან გამოგუაცხადნეს ჩუენ“; და შემდგომად მცირედთა დღეთა მივედით ბჭეთა თანა ქალაქისათა, ადგილსა, რომელსა ეწოდების „ადგილი არტემისაჲ“.

და იყო მუნ აბანოჲ დიოსკორიდაჲსი, წინამძღურისა მის ქალაქისა, და შენებასა მისსა ქმნილ იყო საქმე საემპაკოჲ, რამეთუ კმიანობისა თჳს და სიმაგრისა გამარასა შინა მისა ყრმაჲ ვინმე დაეკრძალა ქვითა, და მიერთგან



მათ დღეთა ემმაკი აბანოთა მათ შინა ჭაბუკსა ერთსა ანუ ქაღსა მოაშობდა.

ხოლო დიოსკორიდე, ოკუფალმან მის აბანოასამან, იცოდნა დღენი იგი, და ესუა ძე მუენიერი, ვითარ ათურამეტისა წლისაჲ, სახელით დომნოს, და აკრძალებდა მათ დღეთა და თვთცა ეკრძალებოდა მუნ მისლვად; ხოლო მაშინ შემოვიდა ურმაჲ იგი აბანოსა მას, რამეთუ არა ჰყო-186. ნებდა მამაჲ მისი, თუ მას დღესამცა წაეკიდა რაჲმე; ხოლო, შერაჲ ვიდა აბანოდ, უპურა მას ემმაკმან და მოაშობ, და ესე რაჲ იქმნა, ივლტოდეს მიერ მონანი მისნი, და გამოვიდეს ტირილით და გოდებით; და შეკრბა მუნ ერი მრავალი, და იქმნა მუნ გლოვაჲ დიდი; მაშინ მიეახლა იოანე მას ადგილსა და ჰკითხვიდა ვითმე, თუ რაჲ არს გოდებჲჲ ესე? ხოლო მათ ჰრქვეს, ვითარმედ: „სული უკეთური დამკვდრებულ არს აბანოსა ამას შინა და, რაჲ წელ, მოაშობს ჭაბუკსა ერთსა, და აწ მოაშობ დომნოს, ძს დიოსკორიდესი, წინამძღურისა ამის ქალაქისა.“

ხოლო ესე რაჲ ესმა იოანეს, შევიდა აბანოსა მას და შეჰკრისნა სულსა მას უკეთურსა და განდევნა მიერ, და უპურა კელი ურმისაჲ მის და აღადგინა იგი, და შეუვრდეს უოველნი და ეტყოდეს მას: „გვედრებით, გვთხარ ჩუენ, ვინა ხარ შენ? ღმერთი ხარ ანუ ძს ღუთისაჲ?“ ხოლო იოანე 187. მიუგო და ჰქუა მათ: „მე, კაცნო, მონაჲ ვარ იესო ძრისტესი, ძისა ღუთისა ცხოველისა, და არცა ღმერთი ვარ, არცა ძს ღუთისაჲ, არამედ მონაჲ მისი, და მოსრულ ვარ ქადაგებჲჲდ სახეელისა მისისა“.

ხოლო დიოსკორიდეს, მამასა დომნაჲსსა, ესმა რაჲ სიკუდილი ძისა მისისაჲ, მწუნარებისაგან მისისა დაეცა და მოკუდა; ხოლო მირაჲ ვიდა ერთი მონათა მისთაგანი ხარებად მისდა ადგომასა ძისა მისისასა, ჰოვა იგი მომკუდარი და მოიქცა ტირილით დომნაჲს მიმართ და უთხრა მას სიკუდილი მამისა მისისაჲ; ხოლო იგი წარვიდა და

ინიღა მამაჲ მისი მომკუდარი; და მოიქცა გოდებით **იოანესსა** და ევედრებოდა მას: შეუვრდა ფერკთა მისთა და იტყოდა: „**კაცო** დუთისაო, გვეედრები, ვითარცა მე მომკუდარი აღმადგინე, აღადგინე მამაჲცა ჩემი ჩემთვის მომკუდარი; თუ არა, უმჯობეს იყო ჩემდა სიკუდილსა შინა უოფაჲ, ვიდრე ხილვაჲ სიკუდილისა მამისა ჩემისაჲ“. **ხოლო** წმიდამან მოციქულმან აღადგინა იგი ღმრთისაჲ: „**ნუ** მწუხარე ხარ, შვილო, რამეთუ სიკუდილი მამისა შენისაჲ ცხორების მომატყუებელ ექმნას მასცა და შენცა“. **და** წარვიდა მის თანა და ერთი მრავალი შეუდგა მას; და მირაჲ ვედით: სადა იყო **დიოსკორიდე** მდებარს, ილოცა **იოანე** და უპურაკელსა მისსა და ჰრქუა: „**სახელითა** **ივსო** **ჰრისტეს**, ძისა **ლუთისაჲთა**, აღდეგ?“ და მეუსეულად აღდგა; და უოველი განკრვებულ იუვნეს, და რომელნიმე იტყოდეს, ვითარმედ: „**ღმერთი** არს“, სხუანი იტყოდეს, ვითარმედ: „**მოკვ** არს“.

**ხოლო** **დიოსკორიდე**, ინიღა რაჲ საკვრველებაჲ დიდი, ჰრქუა მოციქულსა: „**შენ** ხარ, **კაცო** დუთისაო, რომელმან ძეცა ჩემი ცხოველ ჰყავ და მეცა?“ **ხოლო** **იოანე** ჰრქუა მას: „**ივსო** **ჰრისტე** არს ძე **ლუთისაჲ**, რომელსა მე ვჰადაგებ, რომელმან მოგცა თქვენ ორთავე ცხორებაჲ, და უკუეთუ გრწმენეს მისი, საუკუნესაცა ცხორებასა დირს იქმნეთ“.

**189.** **დიოსკორიდე** შეუვრდა ფერკთა **იოანესთა** და ჰრქუა: „**აჰ** ესე რა მე და ძე ჩემი და უოველი ესე ფრიადი მონაგები ჩემი ევლთა შენთა არს, მიიღე ესე უოველი და გუჰვენ ჩუენ **ლუთისა** შენისა მონა“. მიუგო **იოანე** და ჰრქუა: „**მე** არა რაჲ ამათგანი მეკარების, არცა **ღმერთსა** ჩემსა, რამეთუ ჩუენ უოველივე დაუტევეთ და ეგრე შეუდეგით მას“. **დიოსკორიდე** თქუა: „და სადა შეუდეგით მას?“ ჰრქუა მას **იოანე**: „**ისმინე**, **დიოსკორიდე**, საიდუმლოჲ **ლუთისაჲ**“:

„**სახიერმან** და **კაცთმოყუარემან** **ღმერთმან**, ინიღა რაჲ **კაცთა** ნათესავი მეპურობილი ბოროტითა საცთურითა და მონებითა ეშმაკთაჲთა, და დანთქმული უგულისხმობითა,

შეიწყალნა თჳსნი დაბადებულნი და მოავლინა ძმ თჳსო სოფელად და განკორციელდა იგი სულისაგან წმიდისა და მარიამისაგან ქალწულისა, და სათნო იყო კორცთა ბუნებითა აღზრდაჲ ღმ უოფად, ვითარცა კაცმან, და მოგვწოდა 190. ჩუენ ათორმეტთა მოწაფეთა, რომელთაცა დაუტყვევთ უოველი და შეუდეგით მას; და ვხედვედით საკრველებათა მისთა: რამეთუ ჰკურნებდა უოველსა სენსა და უოველსა ცისად ცისად გუემულებასა; ხოლო წინამძღუარნი ჰკურნათანი შეიწუნეს შურითა ბოროტითა და დასაჯეს იგი ჯუარითა; ხოლო მან ივნო კორციითა ნეფსით, და მოკუდა ჩუენთჳს, და შემუსრა ჯოჯოხეთი, და განათავისუფლნა მუნ შეყენებულნი სულნი, და აღდგა მესამესა დღესა დუთივ შუენიერად, და გამოგვჩნდა ჩუენ ათორმეტთა მოციქულთა, და ჭამა ჩუენ თანა და სუა, და გვბრძანა ჩუენ წარსლვად უოველსა სოფელსა—ქადაგებად და ნათლისცემად უოველთა სახელითა, მამისაჲთა და ძისაჲთა, და სულისა წმიდისაჲთა; რომელსაცა უკუტ ჰკრწმენეს და ნათელ იღოს, ცხონდეს, ხოლო რომელი ურწმუნო იქმნას, დაისაჯოს“.

მიუგო ღიოსკორიდე და ჰქუა მას: „გაცო დუთისო, ნა-191. თელ გუეც ჩუენ სახელსა ზედა ლუთისა შენასასა“. ჰქუა მას იოანე: „განავლინე უოველნი სახლისაგან შენისა?“ და ვითარცა ესე იქმნა, მოიღო წყალი ღმ ნათელსცა ღიოსკორიდეს და ძესა მისსა ღომნოსს; და მოიღო შური, აკურთხა, და აზიარა მათ ძრისტეს წმიდაჲ საიდუმლოჲ; და შევედით სახლად და დაგვკო ღიოსკორიდე ტაბლად; და მოვიდეთ საზრდელი და ვჰმადლობდით ლმერთსა. და დავადგერიო მიერთგან სახლსა ღიოსკორიდესსა, და მიერ ვქადაგებდით სიტყუასა ლუთისასა.

ერთსა უკუტ დღესა იყო დღესასწაული მეფესოს არტემი კერპასათჳს, და უოველნი სპეტაკითა მოსილ იყვნეს; ხოლო იოანე შეიმოსა კუართი შავი და ძუელული, და დადგა ადგილსა მადალსა, სადა იყო კერპი არტემისი;

ხოლო, იხილეს რაა იგი ერთა, აღივსნეს გულის წყრო-  
192. მითა და აღიდეს ქვები, რათამცა დაჰკრიბეს მას; ესროდეს  
უკუ<sup>ლ</sup> ქვებითა მით, ხოლო ძალი ღუთისაჲ ჰფარვიდა მას,  
და ვერ შეეხო მას ერთიცა, არამედ ყოველი კერძსა მას  
ეცემოდა, ვიდრემდის შეიმუსრა.

მაშინ იოანე ჰქუა მათ კითხა მადლითა: „გაცნო ეფე-  
სელნი! რაასათვის შეკთომილ ხართ საკათურსა შინა არა-  
წმიდათა კერძთასა და დაგიტევებთ ყოველთა დაბადებულ-  
თა შემოქმედი და მეუფ<sup>ლ</sup> ღმერთი, რომელმან დაგბადნა  
თქუენ, დასულსა პირმეტყუელსა ღირს გყვნა, ხოლო თქუენ  
დაემორჩილენით ეშმაკთა ნიბასა, რომელთა უხარის წარწ-  
ყმადაჲ თქუენი; განიფრთხვეთ უკუ<sup>ს</sup> ბოროტისა მაგის  
ძარვალობისაგან, და სიბნელ<sup>ლ</sup> უგულისკმოებისაჲ განიმო-  
რეთ თქუენგან, და განეყნენით ამოღსა მაგის ეშმაკთა მო-  
ნებისაგან და მამულისა ცთომილებისა, და იცანთ ჭეშმარი-  
ტი ღმერთი, რომლისა მიერ მოგეცეს შენდობაჲ ცოდვა-  
193. თაჲ და ცხორებაჲ საუკუნოჲ“.

ხოლო რათა გრწმენეს, ვითარმედ ამოღ არიან ღმერთ-  
ნი თქუენნი, აჰა ესე რა, კერძი თქუენი შეიმუსრა ქვათა მა-  
გათ მიერ, რომლითა მესრით(?) მე; აწ შეეწიენით მაგას, რა-  
თა აღდგეს და იქმნას, ვითარცა პირველ იყო, ანუ თუ,  
ილოცეთ, რათა მტანჯოს მე, და აჩუენოს ძალი მისი, რა-  
თა ვიხილო!“ ხოლო იგინი კუაღად გულისწყრომით  
ესროდეს მას ქვიათა, და ვერცა ერთი ქვაჲ შეეხებოდა მას,  
არამედ ცუდად შურებოდეს და განიხერხებოდეს გულის-  
წყრომითა და დაიპებდეს სამოსელთა მათთა.

ხოლო იოანე, იხილნა რაჲ ესრეთ ეშმაკისა მიერ აღ-  
ბორგებულნი, ჰრქუა მათ: „დასწყნარდიო, გაცნო ეფესელ-  
ნი, რასა ჰბორგო? რამეთუ საქმენი ევე, რომელთა თქუენ  
იქმნთ, არა არს პირმეტყუელისა ბუნებისა საქმე; გულისკმა-  
194. უავთ და იხილეთ ღუთისა ჩემისა ძალი!“ და მიიქცა აღმოსა-  
ვალით, აღიპურნა კედლი თჳსნი ღუთისა ზეცად, სულთითქუ-

ნა და თქუა: „ოკუფალო იკსო ქრისტე, ძალითა შენითა მიუწოდამელითა დაარწმუნე ამათ კაცთა, ვითარმედ შენ ხარ ღმერთი მხოლოდ და გარემე შენსა სხუად არა არს“. და სიტყუასა ამას ზედა ძრვად იქმნა დიდი და დუდილი ქუეყნისა და დაეცნეს სიმრავლისა მისგან ორასი კაცი და მოკუდეს, და სხუათა მათ ზედა დაეცა შიში დიდი და დაეცვეს ქუეყანასა ზედა, და ევედრებოდეს იოანეს, რათა უოს მათ ზედა წყალობად: რამეთუ ქუეყანად იგი ირუეოდა. ხოლო კუაღად იოანე ილოცა და დადგა ძრვად იგი. მაშინ უოველნი შემინდეს და ევედრებოდეს მოციქულსა და ეტუოდეს: „აწ გურწამს, რამეთუ ჭემმარიტისა მეტუელ ხარ, გვედრებით უკუს, აღადგინენ ესენიცა, რომელ მოსწყედეს, რათა გურწმენეს შენ მიერ ქადაგებული ღმერთი“.

195.

ხოლო იოანე აღიხილნა ზეცას, ევედრებოდა ღმერთსა და თქუა: „რომელი ეგე სამარადისოდ ღმერთი ხარ, სამარადისოდსა მამისა თანა, ოკუფალო იკსო ქრისტე ძეო დუთისაო, რომელი გამოძინდი ცხორებისათჳს კაცთადასა და შეგზნდვენ ჩუენ, რომელთა შენდა გურწმენა, უოველნი შეცოდებანი ჩუენნი, შეუნდვენ ამათცა მომწყდართა და აღადგინენ უოველად ძლიერითა კელითა შენითა და განახუენ გულნი მათნი შენისა ჭემმარიტებისა ცნობად, და მომეც შეცა მონასა ძალი კადნიერებით ქადაგებად სიტყუასა შენსა“. ღა ესე რად თქუა იოანე, კუაღად ძრვად იქმნა დიდი და აღდგეს მომკუდარნი იგი და შეუვრდეს თუერკთა იოანესთა და ევედრებოდეს მას, რათა ღირსიუვნეს იგინი საღმრთოსა მას ცხორებასა. ხოლო წმიდამან მოციქულმან იოანე ასწავა მათ მუუვარ ქამ სიტყუად ჭემმარიტებისა და ნათელსცა უოველთა და შემიყვანნა ჩუენ ღიოსკორიდე სახლსა თჳსსა და დამიგო ტაბლად, და ვი-196. ხარებდით ცხორებისათჳს ძმათადასა.

ღა ამისა შემდგომად გამოვედით სწავლად ერისა, აღგილსა, რომელსა ეწოდების „ბედი ქალაქისა“, და ვპო-



ვით მუნ გან რდუეული, რომელსა აქუნდა უძღურებასა მას შინა ათორმეტი წელი; და ვითარცა იხილა **იოანე**, კმა ყო: „შემიწყალს, მოწაფეო ღუთასაო!“ **ხოლო იოანე** მიხედნა მას და ჰქუამას: „სახელითა **ივსო** ქრისტესითა ადდეუ უძღურებისაგან შენისა!“ და მეყსეულად ადღგა და ჰმადლობდა ღმერთსა, და ნათელ იღო სახელითა მამისაჲთა და ძისაჲთა და სულისა წმიდისაჲთა.

**ხოლო** ვითარცა სხუანიცა სასწაულნი იქმნებოდეს **იოანეს** მიერ და სახელი მისი ყოველსა ადგილსა განთქუა, იხილა ესე ეშმაკმან, რომელი იუდაეების არტემის ბომონსა შინა, ვითარმედ ყოველნი **იოანეს**სა მივიდოდეს, შეეშინა სრულიადისა მისისა მოოკრებისაგან, შეიმოსა უც-  
197. ნებით სახეს მკედართაჲ და დაჯდა ადგილსა ერთსა ქალქისასა და ტიროდა; **ხოლო** წარჰჰვლიდეს ორნი მკედარნი და იცნეს სახს მისი, ვითარმედ მხედარი არს, და შეეწყა(?) იგი მათ და მიეახლნეს და ჰკითხეს, თუ რომლისა მიზეზისათჳს არს გოდებაჲ მასი.

**ხოლო** ეშმაკი იგი არა რას მიუგებდა; **ხოლო** ივინი ევედრებოდეს და ეტყოდეს: „გჯთხარ ჩუენ მიზეზი გოდებისა შენისაჲ და მოსწრაფებით შეგეწივნეთ შენ“. **ხოლო** ეშმაკმან მან მიუგო და ჰქუა: „მეფუცენით მე ძალსა დიდისა არტემისსა, რათა შემეწივნეთ მე ყოველითა ძალითა თქუენითა და გითხრა თქუენ ყოველი ჭირი ჩემი, რამეთუ ბოროტსა შინა დიდსა ვარ“. და უჩუენა ოქროჲცა ფრიადი და ჰქუა: „ესე ყოველი თქუენ მიგცე, უყუეთუ ჰყუათ ჩემ ზედა, უცხოჲსა ამას, წყალობაჲ“. **ხოლო** ივინი ეფუცნეს, რათა შეეწინენ და, ვითარცა თჳსი, იზრუნონ საქმე მისი.

მაშინ ტირილით ჰქუა მათ, ვითარმედ: „მე ვარ კასა-  
198. რით ჰადესტინისაჲთ მკედარი სამმჯავროჲსა და შერწმუნნეს ორნი მოგუნნი კედლოანნი ისრუსალიმელნი სამარხვოდ, **იოანე** და **პროხორე** სახელით, **ხოლო** წარმოადგინნეს რაჲ ივინი სამმჯავროჲსა, იპოვნეს მათ ზედა უჩოცხუნი

ბოროტნი; ხოლო მთავარმან მან, იხილა რაჲ სიმრავლს ბოროტთაჲ მათ, ბრძანა საპურობილესა დაძარხვაჲ მათი ვიდრე მეორედ ბჭობადმდე; ხოლო მივითუაღენ რაჲ იგინი და შევაყენენ საპურობილესა, გრძნებისა მათისა კელოვნებითა განმერნეს კელთაგან ჩემთა; ხოლო მესაპურობილეთ უხუცესმან ყო ჩემთანა წყალობაჲ და მრქუა მე: „წარვედ, უბაჯრუკო, და სდევდი მათ, და უკუეთუ არა ჰჳოვნე, ნუცაღა შენ მოიქცევი აქა, თუარა ბოროტად მოჰკუდე, რამეთუ ვიცი მე გულისწყრომაჲ მთავრისაჲ“.

„ხოლო მე აღვიდე ესე საფასე და წარმოვედ, და დაუტევე სახლი, შვილნი და ცოლი ჩემი; ხოლო მესმა მრავალთაგან, ვითარმედ ამას ქალაქსა არიან და ამისთვის მოვედ აქა; არამედ, გვედრები, შეიწყაღეთ უცხოებაჲ ჩემი“.

ჰრქუეს მას მკედართა მათ: „ნუ ჰგოდებ, ძმაო, რამეთუ კაცნი იგი აქა არიან.“ ჰქუა მათ ეშმაკმან: „მეშინის, ნუ უკუსტ კუაღად გრძნებისა მათისა კელოვნებითა გამოგერნენ! არამედ ესე ყავთ: † მეგობარნო, შეაყენენით იგინი სახლსა ერთსა, რათა ვერვინ ცნას და მოკლენით და მიიღეთ საუაღე ესე, რომელ მაქუს“. ჰქუეს მას მკედართა მათ: „უფროდსად უმჯობეს არს, რათა შევიპურნეთ იგინი, თუარა, უკუეთუ მოვკლნეთ, შენ ვითარღა მიიქცე ქალაქად შენდა?“.

ჰრქუა მათ ეშმაკმან: „ოდენ მოკლენით იგინი, საყუარელნო, და არღარა მნებავს მამულისა ჩემისა ხილვაჲ“. ხოლო მათ აღუთქუეს ამისი ქმნაჲ და ადებად მისგან უცნებით გამოჩინებულისა მის საფასისაჲ.

ხოლო იოანე ცნა ესე ყოველი სულითა და მრქუა მე: „შვილო პროხორე, უწყებაჲ შენი მნებავს, რათა განჰმზადო თავი შენი განსაცდელად, რამეთუ შფოთი აღუძრავს ჩუენ ზედა ეშმაკსა მას, რომელი დაჰკვდრებულ არს არტემის ბომონსა და აღუდგენიან ჩუენ ზედა ორნი მკე-

დარნი; ხოლო ოკუფაციის ოკო მარჯვნივ ესე და უკველი, რადენ ჰქუა ეშპაკან მკედართა მათ“.

და შემდგომად მცირედისა ქამისა მოვიდეს მკედარნი იგი და შემიპურნეს ჩუენ და არა იყო ღიოსკორიდე ჩუენ თანა; ხოლო იოანე ჰრქუა მათ: „რომლისა მიზეზისათჳს იქმთ შეპურობასა ჩუენსა?“ ხოლო მათ ჰქუეს: გრძნებისათჳს თქუენისა!“ ჰქუა მათ იოანე: „და ვინ არს შემასმენელი ჩუენი?“ ჰრქუეს მას მკედართა მათ: „წარმოვედით წუთ ერთ საპურობილედ და იხილოთ შემასმენელიცა!“ ჰქუა მათ იოანე: „ვერ ძაღგიც იძულება ჩუენი, არა თუ წინაჲე პირსა ჩუენსა მოვიდეს შემასმენელი იგი ჩუენი!“ ხოლო იგინი

201. სცემდეს იოანეს, და იძულებით მიგუჳანნეს არა საპურობილესა მას დიდსა ქალაქისსა, არამედ სახლსა ერთსა, რათამცა მოგუკლნეს სიტუჯსაებრ ეშპაკისა.

ესმა ესე ღიოსკორიდეს და მეესეულად სრბით მოვიდა და განგუტევენა ჩუენ და სიტუჯთა ფიცხლითა გინებისათა წარმოცნა იგინი და ეტუოდა, ვითარმედ: „ვითარ იკადრეთ კაცთა უბრალოთა თჳნიერ შემასმენელისა და მოწამეთაჲსა შეპურობაჲ და არა ცხადსა ადგილსა, არამედ ფარულსა მიჳანებად! რათამცა რაჲცა გენება, და ჰყავთ! აჰჳ ესერა კაცნი ესე ჩემ თანა არიან, უკუეთუ რაჲმე ვის ჰნებავეს მათი, მოვედინ და იტუოდენ!“ ხოლო მკედარნი იგი მივიდეს ადგილსა მას, სადა იგი ჯდა ეშპაკი იგი სახითა მკედარისათა, და ვერ პოვეს და დიდსა მწუქხარებასა შთაცკვეს, და იტუოდეს, ვითარმედ: „უკუეთუ შემასმენელი არა იპოოს,

202. ჩუენ ცილის მწამებულად შევირაცხნეთ ღიოსკორიდეს მიერ, და მრავალი ჭირი მოაწიოს ჩუენ ზედა, რამეთუ ფრიადი ძალიცა აქუს და სიფიცხეცა“.

ხოლო ვითარცა ფრიად ეძებდეს, მოვიდა ეშპაკი იგი მითვე ხატითა, და მიუთხრეს მას მკედართა მათ რაჲ იგი ექმნა, და ვითარმედ სახლსა ღიოსკორიდესსა არიანო და აწ უკუეთუ მოხვდე ჩუენ თანა, შევიპურნეთ იგინი“. ხოლო

იგი შეუდგა მათ გოდებით და აქუნდეს ქარტანი უცნობისა-  
ნი, ვითარცა მთავრისა მიერ დასაშჯელნი ჩუენნი. ხოლო  
შეკრბა ერი ფრიადი და ყოველთა უთხრობდა ეშმაკი,  
რამე მკედართადა ეთხრა, და ეწამებოდეს მას მკედარნიცა  
იგი; და აღივსნეს ერნი იგი გულისწყრომითა და მიჰმარ-  
თეს სრბით სახლად ღიოსკორიდედად, კმობდეს და ამბო-  
ხებდეს, და განახუნეს ბჭენი და იტყოდეს: „ანუ მოგუნი  
ეგე მოგუცენ, თუარა შენცა და სახლსა შენსა დავსწუავთ  
ცეცხლითა,

„რამეთუ შენ თავი ხარ ქალაქისა ჩუენისაჲ და არა 203.  
ჯერ არს შენდა ესე ვითართა ბოროტთა კაცთა კელის  
აპურობაჲ“.

ხოლო იოანე, იხილა რამე შფოთი იგი სიმრავლისაჲ  
მის, ჰქუა ღიოსკორიდე: „ჩუენ, ძმანო, გვსწავიეს, რათა  
არცა საფასეთა ვჰკრიდოთ, არცა თავთა ჩუენტა, არამედ  
რათა მარადღს ჯუარი გუეტვართოს და ქრისტეს შეუდ-  
გეთ“. მაუკო მას ღიოსკორიდე და ჰქუა: „აჰა ესერა არს  
სახლი ჩემი, დაიწუენ ცეცხლითა, და მე და ძმ ჩემი ცე-  
ცხლითა დამწუენ ვიქმნეთ, ოდენ ძრისტესა მივემარხეთ“.

ჰქუა მას იოანე: „არცა შენ, არცა ძმ შენი, არცა  
სხუაჲ რამე შენთაგანი წარწყმდეს, არამედ ჩუენ მიგუცენ  
ამათ კაცთა“. ხოლო ღიოსკორიდე არა ენება ესე. არამედ  
იოანე ჰქუა: „შფოთი ესე ამის ერისაჲ უმეტესთა მათგანთა  
ცხორებად მოიყვანებს, განგკვანენ ჩუენ უკუ მათა მიმართ  
და თქუენ დასხედით სახლსა შინა თქუენსა და იხილოთ  
დიდებაჲ ღუთისაჲ“.

ხოლო გარდამოგყვანნა და მიგუცნა კელთა მათთა; ღ  
შეგკპურნეს და მიგყვანებდეს მთავრისა. ხოლო ვითარცა  
წარჰველიდით ტაძარსა თანა არტემისსა, ჰკითხვიდა იო- 204.  
ანე, თუ: „ვისი არს დიდი ესე ტაძარი?“ და უთხრეს, ვითარ-  
მედ: „არტემისი“. ხოლო იოანე ევედრა, რათა მკირუდ  
დადგენ მას ადგილსა.

და აღიპურნა ზეცად კელნი და ევედრებოდა ღმერთსა სულთქუმითა უსიტუელითა, რათა და ეცეს ტაძარი იგი და კაცსა არცა ერთსა ევნოს; და მეესეულად დაეცა ტაძარი იგი დიდი და კაცსა არცა ერთსა ევნო.

მაშინ ჰკრქუა იოანე ეშმაკსა მას, რომელი მუნ დამკვდრებულ იყო: „შენ გეტუჯ, სულთ არა წმიდათ, რომელი მკვდრ ხარ მაგას ტაძარსა შინა!“ ხოლო მან თქუა: „რაჲ არს?“ ჰქუა მას მოციქულმან ოკუფლისამან: „რაოდენი წელი გაქუს ამას ადგილსა, თქუ? და უკუეთუ შენ აღსძრენ მკედარნი ესე ჩუენ ზედა, აღიარე?“ და ეშმაკმან კმა ყო და თქუა: „ამას ადგილსა მაქუს ორას ორმოცდა ცხრაჲ წელი“.

205. ჰქუა მას იოანე: „გამცნებ შენ სახელითა იჴსო ქრისტეს მისა ღუთისაჲთა, რათა არღა რა იჴოო ამას ქალაქსა შინა?“ და განვიდა იგი მეესეულად ქალაქისაგან. და შეიპურნა ყოველნი განკვრვებამან, და მრავალთა ჰრწმენა ოკუფალი, რაოდენნიცა იყვნეს ნაწილსა მას ცხორებისასა; ხოლო სხუათა მათ შეგვპურნეს ჩუენ და მიგვყვანნეს ანთჴპატისა, და აქუნდა შემწედ მარეონ ვინმე ჰურიაჲ, რომელი დაამტკიცებდა, ვითარმედ მოგუნი არიანო: „რამეთუ კესარიით მკედარი მოვიდა, რომელსა აქუს წერილიცა მთავრისაჲ, საშჯელი გრძნებისა მათისაჲ“. ხოლო შევიყენენით რაჲ საპურობილესა, ბრძანა მთავარმან ძიებაჲ შემასმენელისაჲ მის.

და ეძიებდეს მას სამ დღს ქადაგითა ქალაქსა შინა; და მოუწოდეს გამოჩინებულსა მას მკედარსა და არა იჴოვა, რამეთუ მოციქულმან წარდევნა იგი.

მაშინ ჰკრქუა მთავარმან, ვითარმედ: „მე კაცთა უცხოთა, რომელთა შემასმენელი არა იჴოების და წერილი არა არს მთავირისა, ვის ტანჯვად არა თავს ვიდებ, ანუ დიდევსა შინა დამჭარვად“. და მოავლინა, და განგვტევნა ჩუენ. ხო-

206. ლო ურიცხუნი სასწაულნი იქმნებოდეს კელითა იოანე-



სითა, და ურიცხუსა სიმრავლესა ჰრწმენა ოკუალი, და შეურაცხევს კერპთა საცთური.

ხოლო მათ ქამთა შინა მეფობდა დომენტიანოს, ძს უესპასიანესი, რომელი შემდგომად ტიტესსა და ჯდომილი იყო მეფედ, და ვინაჲთგან განმრავლდეს ჰურიანი ჰრომს შინა, ინება მათი მიერ განდევნაჲ; მაშინ შეკრბეს ურიანი და მისცეს მას წიგნი, რომელსა შინა წერილ იყო ესრეთ:

„დომენტიანე კეისარო და მეფეო ყოვლისა ქუეენისაო! რავედენიცა ჰურიანი ვართ, გევედრებით შენ და შეუკრდებით ძლიერებესა შენსა, რათა არა განგუასხნე წმიდისა და კაცთმოყუარისა პირისა შენისაგან, რამეთუ ვკმორჩილობთ წესთა და რჩულთა შენთა და ბრძანებათა, და თანა მოჰაღლაქენი ვართ ჰრომთანი, და არა რას ვის ვავნებთ, 207.

„არამედ სხუაჲ არს ახალი და უცხოჲ ნათესავი, რომელი არცა თქუენსა რჩულსა შემოდგომილ არს, არცა ჰურიანთასა, — ნათესავი წინა დაუცუეთელი და უშჯულოჲ, რომელთა სახელიცა უცხოჲ ეწოდების, — ქრისტეანე, რომელნი კაცსა ღუთად ქადაგებენ და შეურაცხჰყოფენ შჯულსა ღუთისა მიერ მოცემულსა, ხოლო ძედ ღუთისა ქადაგებენ კაცსა, ჩუენგან და ჩუენ შორის შობილსა, სახელით იუსოს, რომლისა მშობელნი, და ძმანი, და ყოველი ნათესავი ჰურიანთაგან არს; რომელი გმობისა მისისათჳს, — რამეთუ იტყოდა თავსა თჳსსა ძედ ღუთისა, მამათა ჩუენთა ჯუარს აცუეს და მოკლეს; ხოლო მოწაფეთა მისთა პირველსა მას გმობასა ზედა სხუაჲცა ტყუვილი მესძინეს, და ჯუარცუმულისა მისთჳს და დაფლულისა ქადაგეს აღდგომად მკუდრეთით და ამაღლებაჲ ზეცაჲ“.

208.

ესე რაჲ ესმა დომენტიანეს, განრისხნა და უბრძანა მთავართა მისთა, რათა, რომელთაცა აღიარნენ თავნი მათნი ქრისტეანედ, მოსწყდენ.

და რომელთაც აღიარეს მას უამსა შინა ჭრისტე და თავს იღვეს ღუაწლი სიმართლისათვის, შეიწყნარნა იგინი საუკუნემან მან განსუენებამან.

ხოლო მიუწერეს ეფესოთცა ვიეთმე იოანესთვს, ვითარმედ: „არს კაცი ვინმე, ჰურიაჲ ნათესავით და შჯულითა ქრისტეანე, რომელმან გარდააქცია ქალაქისა ამის ერი რჩულისა ამისგან მამულსა ჭრისტეს მიმართ, და ქადაგებს ჰრომთა მეფობისა დაქნასა და სხუაგან მიკვალებასა მის მეფობისასა“. ხოლო განრისხნა ამისთვს ლომენტიანე და წარავლინა ასის თავი ერთი მკედრებითურთ მიუვანებად იოანესა ჰრომედ; და მორად ვიდეს მოვლარებუღნი იგი ეფესოდ და გამოიკითხეს საყოფელი იოანესი და პოვეს 209. რაჲ ვითარცა მივიდეს ბჭეთა სახლისათა, პოვეს იოანე მუნ და ჰგონებდეს, თუ მესაპურობილე არს, ჰკითხეს მას, ვითარმედ: „სადა არს იოანე?“ ხოლო მან ჰქუა მათ: „მე ვარ“.

და მათ, იხილეს რაჲ ხატი მისი შემუსრვილი, შეურაცხუვეს და ეტუოდეს: „გჯთხარ, სადა არს იოანე?“ ჰქუა მათ კუალად: „გარქუ პირველად, ვითარმედ „მე ვარ“. და ეწამებოდეს თანამდგომელნიცა, ვითარმედ: „ეგე არს“. მაშინ გამოუცხადეს მას ბრძანებაჲ მეფისაჲ; ხოლო იოანე მიბრძანა ფრნიკისა ადებად საგზლად ჩუენდა, და ესრეთ მოჰმზადა ასის თავმან სამეუფონი იგი განწესებუღნი ეტლნი და წარვემართენით.

ხოლო მირად ვედით პირველსა მას სავანესა, ეამი იყო სამხრისაჲ, და ევედრებოდა ასის თავი იოანეს, რათა განმხიარულდეს და მიიღოს მათ თანა ჭამადი; ჰქუა მას იოანე: „სუელითა მხიარულ ვარ, ხოლო საზრდელი ჯერეთ არა მიკმს“; და ესრეთ მათ ჭამეს და ვლეთ მწუხრადმდე, და 210. მწუხრსა ევედრებოდა ასის თავი ჭამად იოანეს, ხოლო იგი მიზეზობდა დაძრომასა, და ვითარმედ უფროჲს ყოვლისა ძილი მიკმსო; ესრეთ იქმოდა მარადდე, და ყოველნი

იგი მკედარნი განკრვებულ იუვნეს და ემინოდა, ნუ უკულ მოკუდეს და ბოროტსა შთაცვვენ იგინი მეფისა მიერ.

არამედ მის შორის დამკვდრებული იგი სული შმიდაჲ უფროჲსად განაზრწუნებდა მას; და მეშვდესა დღესა კვრიაკესა ჰქუა მათ იონე: „დღეს ჟამი არს ჩემდაცა მოდებჲა საზრდელისაჲ“. და ილოცა და აღილო თინიკთა მათგანი და ჭამა მათ თანა, და ესრეთ იქმოდა ვიდრე ჰრომადმდს. ხოლო მირაჲ ვიწინით ჰრომს, მოუკდა ასის თავი იგი მეფესა და ჰქუა: „კეისარო დიდო ღომენტიანე, იოანე მოკვუვანებია შენ წინაშე უკორცოჲ და არა კაცი, რამეთუ ეფესოჲთგან აქამომდე შურისა გემოჲ არა უბილავს, არა-211. მედ ჰვდსა დღესა შინა ერთ გზის მიიღებს თინიკთა რავდენტამე“.

ამას ზედა განკვრდა ღომენტიანე და ბრძანა შემოკვანებჲა მისი და ამბორს უყო მას და ჰქუა: „შენ ხარა იოანე; რომელი იტუჲ მეფობისა ჩემისა დაკნანსა და სხვსა მეფისა დაჯდომასა ჩემ წილ, სახელით იკსო?“

მიუგო იოანე და ჰქუა მას: „შენ ჰმეფობდე ესთა რაოდენნიცა ბრძანებულ არიან შენდა ღუთისა მიერ, და შემდგომად შენსა სხუანი მრავალნი მეფენი; ხოლო რაჟამს აღესრულნენ ჟამნი ქუეყანისნი, მერმე ზეცით მოვიდეს მეუფს საუკუნოჲ ჭემბარიტი, რომელი იგი მეფს არს, იყო და იუოს უკუნითი უკუნისამდე, მსაჯული ცხოველთა და მკუდართაჲ, რომელსა ყოველმან ნათესავმან, ტომმან და ენამან აღუვაროს, რომლისა მიერ ყოველი კელმწიფებჲა და მთავრობჲა ქუეყანისაჲ დაიკნანს,

„რამეთუ ყოველი პირი, დიდად მეტყუელი, დაიუოს; იგი არს მკუფალი ძლიერი, მეუფე ყოველისა სულისა და ყოველისა კორცისა, სიტყუაჲ და ეს ღუთისა ცხოველისაჲ, 212. რომელ არს იკსო ძრისტე“.

ხოლო ღომენტიანოს ჰქუა მას: „რაჲ არს ამის ყოველისა სასწაული, რამეთუ სიტყუათაჲ ოდენ არა მრ-

წამს! რაა ძალ გიკ გამოჩინებად სასწაული, ზეცით გინა ქუეყნით, მეუფისა მის თვს, რომელსა ეგულების მოსლვად, რამეთუ ძალ უც მას უოვლისავე ქმნაჲ, უგუეთუ, ვითარ შენ იტყუჲ, ძმ არს იგი ლუთისაჲ?“ ჰქუა მას მოციქულმან ქრისტეს მან: „ითხოვე სასწაული ვითარი გნებაჲს და გიჩუენო შენ, ვითარმედ უოველივე ძალუც სახელსა ოჯუფლისა იკსოჲსა?“ ხოლო მეფემან ბრძანა წამლისა სასიკუდიროჲსა მოღებად სასტიკისა ფრიად და ჰქუა იოანეს: „უგუეთუ შემძლებელ არს ლმერთი შენი უოვლისა სასწაულისა ქმნაჲ, მიიღწ წამალი ესე და სუ, შეძიუძლოსა ლმერთმან შენმან კსნად-მაგისგან, რათა არა მოგაკუდინოს“.

213. ხოლო იოანე მიიღო წამალი იგი და დასწერა სასწაული ჯუარისაჲ და თქუა: „სახელითა შენითა, ოჯუფლო იკსო ძრისტე, ვსუამ წამალსა ამას სასიკუდინესა, რომელი ესე შენ დაატკბე და წმიდითა სულითა შენითა განზავე, რათა არა რაჲ სავნებელი იპოოს მას შინა“. ლა ესე რაჲ თქუა, შესუა, და უოველნი მოელოდეს, თუ ოდეს დაეცეს და მოკუდეს; და იოანე მზიარულად დგა და უვნებულად. ხოლო დომენტიანე განრისხნა მომღებელთა თვს წამლისათა, ვითარმედ: „არა სადმე სასიკუდინე მოიღეს!“ ლა იგინი ფუცვიდეს ცხორებასა მეფისასა, ვითარმედ: „არა არს სხუაჲ ამის უძლიერესი წამალი“.

მაშინ ბრძანა, მეფემან ერთისა, სიკუდილად დაშჯილისა კაცისაჲ, მოუვანებაჲ საპურობილით, და მოიყვანეს რაჲ, განზავებად ბრძანა წამლისა მისგან წყლითა და მიცეზად მისა; ხოლო მან შესუა რაჲ, მეყსეულად დაეცა და მოკუდა, და განკვრდეს უოველნი იოანეს თვს და შიმმან შეიპურა ლომენტიანოს, და ადდგა და შევიდოდა შინაგანსა ტაძარსა; ხოლო იოანე ჰქუა მას: „მეფეო, რასა ჰბრძანებ მომკუდრისა მისთვს?“ და ბრძანა მეფემან განგდება მისი გარს. მაშინ ჰქუა მას მოციქულმან ქრისტესმან: „მეფეო ლომენტიანე, ნუ იყოფინ ეგე, რათამცა მიზეზითა ჩე-

მითა მოკუდა კაცი.“ ესე რაჲ თქუა, მოუკდა გუამსა მას კაცისსა და თქუა:

„**ღმერთო**, უოველთა შემოქმედო, და **მკვფალო** ანგელოსთაო, უფლებათა და მეუფებათაო! სახელითა **იუსო** ძრისტეს მხოლოდ შობილისა ძისა შენისაჲთა მოეც ამას, რომელი მიზეზითა ჩემითა მოკუდა, სული ცხოველი ცხოვრებისაჲ, რათა ცნას **ღომენტიანე**, ვითარმედ სიტყუაჲ **ღუთისა**ჲ წამლისაჲცა უძლიერეს არს და სიკუდილისა და ცხოვრებისა **მკვფალო** არს;“ და უპურა კელი კაცისაჲ მის და ალაღვინა იგი; ხოლო ადიდეს **ღმერთი** უოველთა და და უკვრდა სარწმუნოებაჲ **იოანესი**; და მეფესაჲცა და უკვრდა საქმე მისი, გარნა სარწმუნოებისა იგი ძრისტეს ნათელი არა შეიწყნარა: რამეთუ უფლებუდ იყო ბნელისა მიერ, ხოლო მოკლვად **იოანესსა** არა შეუნდობდა სიტყუა იგი მაცხოვრისაჲ, რომელი ჰქუა პეტრეს, ვითარმედ: „უკუეთუ მინდეს მაგისი უოფაჲ ვიდრე მოსლვად ჩემდამდე, 21? რაჲ არს შენდა?“ არამედ ექსორიობაჲ ბრძანა მისი და თქუა:

„**ბრძანება**ჲ დამიკ უოველთა ზედა მთავართა ჩემთა, რათა უოველნი ქრისტეანენი განუკრთხველად მოისრნენ, არამედ ვინაჲთგან შენ მიერ ვჰპოვებ მათ უბრალოდ, ამისთვის არა მოკვლავ შენ, არამედ ექსორია გყოფ შენ პატროს ჭაღაკსა.“ მაშინ მოციქულმან ითხოვა დაშჯილისა მის კაცისა განტევებაჲ, რომელი ალაღვინა მკუდრეთით; და ბრძანა მეფემან განტევებაჲ მისი; ხოლო მოციქულმან ძრისტესმან ჰქრქუა მას: „წარვედ და ჰმადლობდი **ღმერთსა**, რომელმან დიდუეგისაგან და სიკუდილისა გიკუნა შენ.“

ხოლო ვითარცა განაჩინეს წარსდვამ **იოანესი** პატროდ, შევსნდით ნავსა ათთჲ თანა პროტიკტორთა და შეუსნენ **იოანეს** ბორკილნი, და ჯაჭვ დასდვეს მას ზედა, ხოლო მე დამიტევეს ფლობილად, და მოგუცემდეს ჩუენ მარადდე ათექუსმეტსა უმკიასა პურსა, და ბაგნითა ძმარსა 216



და გუტლითა წყალსა, ხოლო იოანე არა რას მიიღებდა, გარნა კვრიაკესა დღესა მცირედსა რასმე და სხუასა მას მე მომცემდა; და არა ვიდოდეს სამეუფონი იგი კაცნი მართლიად, არამედ ყოველთა ქალაქთა შევიდოდეს შუბისა და განცხრომისათჳს.

ხოლო დღესა ერთსა, ვიდოდეთ რაჲ ზღუასა შინა, და სხდეს იგინი სუმად და ჭამად, და იმდერდეს და იტყუელვიდეს კელთა, ხოლო ჭაბუკი ერთი მივიდა წინა კერძო ნავისა საქმისა რაჲსა თჳსმე და შთაიჭრა იგი ზღუასა; და იყო მამაჲ მისი ნავსა შინა და ენება მასცა შთაგდებაჲ თავისა თჳსისაჲ ზღუასა შინა ძისა თჳსისა თანა, არამედ არა შეუნდვეს სხუათა მათ ამისი ქმნაჲ; და იყო მათ შორის გოდებაჲ და ტირილი დიდი ყრმისა მისთჳს, და მოუკაღეს და ჰრქუეს იოანეს:

„აჲჲ ესერა, კაცო, ჩუენ ყოველნი ვიგლოვთ ბო-  
217. როტისა ამისთჳს, რომელი იქმნა ჩუენ შორის და ვითარ მენ უფრომსად მხიარულ იქმენ?“ ჰრქუა მათ იოანე: „და რაჲ გნებავს, რათა ვყო?“ ხოლო მათ ჰრქუეს: „რაჲცა ძალგიც, შეგუეწი!“ ხოლო იოანე ჰრქუა უხუცესსა მათსა: „რომელსა ღმერთსა ჰმსახურებ?“ მიუვო მან და ჰრქუა მას: „აჲჲჲჲჲ და ღიოსს.“

ჰკითხა შემდგომსაცა მისსა: „მენ ვის ჰმსახურებ?“ მიუვო და ჰრქუა მას: „ასკლიპიოსს და მრმეს და ირას;“ — ღმერთთ თითოეული თჳსსა საცთურსა იტყოდა. ჰრქუა მათ იოანე: „და ესოდენნი ეკე ღმერთნი თქუენნი ვერ შემძლებელ არიან ყრმისა ამის მოკვამად თქუენდა, რათა არა იგლოვდეთ?“ მიუვეს და ჰრქუეს მას: „რამეთუ არა სიწმიდით ვჰმსახურებთ მათ, ამისთჳს გუტანჯვენ ჩუენ.“

ხოლო მოციქულმან მკვთელისამან, იხილა რაჲ სიბნელე გონებათა მათთაჲ, შეწუნა წარწყმედისა თჳს ყრმისა მის და მიბრძანა მე, რათამცა: „უჰჲარ კელი?“ ხოლო

უშუაარ კელი, და ადღება და დადგა კიდესა ნავისასა, სუ ლთ- 218.  
ითქუნა და აღიზიღნა ზეცას და თქუა:

„ღმერთო საუკუნეთაო, უოველთა შემოქმედო, რომლი-  
სა წამისყოფასა უოველნი დაბადებულნი ჰმონებენ, მხო-  
ლოდ უოვლად ძლიერო და უოველთა მეუფეო, იჯსო  
ქრისტე, რომელი მარადის განაგებ კეთილსა ჩუენთჳს,  
რომელმან სათნო იუავ ზღუასა ზედა სღვაჲ, ვითარცა  
კმელსა, დაუღუტოღველითა ფერკითა, რომელმან გვბრ-  
ძანე ჩუენ თხოვად შენდა უოველითა გუელითა ჩუენითა,  
და მოღებად უბუებით, შენ მეუფეო, ისმინე ვედრებაჲ შენი-  
სა იოანესი და მომხადლე ურმაჲ ესე, რომელი წარიტა-  
ცა ზღუამან: რამეთუ ძალსა მკლავისა შენისასა ვინ წინა  
აღუდგეს!“ ხოლო ვიდრედა ამას ილოცვიდა მოციქული,  
იქმნა ოხრაჲ ზღვასაჲ და ღელვაჲ, ვიდრე კინღა ნავი  
იგი გარდაიქცეოდა, და ამალღდა ღელვაჲ ერთი მარჯუე-  
ნით კერძო ნავისა და შთამოაგდო ურმაჲ იგი ცოცხალი  
ნავსა, ფერკითა თანა იოანესთა.

ხოლო იხილეს რაჲ ესე უოველთა, შეუვრდეს ფერკითა 219.  
იოანესთა, თაუჟანის სცეს მას და თქუეს: „ჴემმარიტად  
ღმერთი იგი შენი არს ღმერთი ცისა ჳ ქუეყანისა ჳ ზღუ-  
საჲ.“ მაშინ აღიზუნეს უგუჲ ჯაჭუნი იგი და ბორკილნი  
მისგან; და ვიყვენით მიერთგან მათ თანა კადნიერებით.

და მას დღესა განვედით დაბასა ერთსა, რომელსა  
ეწოდების ძატიკიონ, და მუნ დავადგერთ ვიდრე მიმ-  
წუხრადმღჲ, და მიმწუხრი ინებე'ა მენავთა. წარმართებაჲ  
და აღუდგეს აფრაჲ და ვიდოდეთ; ხოლო მეათესა ოდენ  
ქამსა დამისასა იუო არმური დიდი ზღუასა ზედა და  
ღელვაჲ ქარისა სასტიკისაჲ, ვიდრედა დაინქმოდა ნავი იგი,  
და, ვითარცა უოველნი სიკუდილსა მოელოდეს, ჴრქუეს  
პროტიკუტართა მათ იოანეს:

„ძაცო ღუთისაო, ვითარცა ურმაჲ იგი საკვრველებით  
ზღვსაგან აღმოიყვანე, აწცა ვეედრე ღმერთსა შენსა კუა-

ლად, რათა დააცხვროს ფრიადი ესე დღეღვაჲ, რათა არა  
**220.** უოველნი ერთბამად წარვწყმდეთ. “ჰრქუა მათ იოანე: „დასწ-  
უნარდით თითოეული თვისსა ადგილსა?“ და ვითარცა დე-  
ღვაჲ იგი უფროჲსად ამაღლდებოდა და განძნდებოდა,  
აღდგა და ილოცა, და შეესეულად დაჟუდნა ქარი იგი და  
ზღუაჲ, და იხარებდეს უოველნი. ხოლო მივედით მას.  
ღამესა მკრონ ქალაქსა, და ხვალისა დღს შეპურობილ-  
იქმნა ერთი პროტიკტორთა განი სენითა ფიცხლითა მკურვა-  
ლებითა და მუცლითა; და დავადგერით მუნ შჯდ დღს, ღმ-  
მერვესა დღესა იცილებოდეს ურთიერთას: რომელნიმე  
იტყოდეს წარსლვად, და სხუანი იტყოდეს:

ვითარმედ: „ბოროტარს დატევებაჲ მოუუსისა ჩუენისაჲ,  
ანუ შეევანება ნავად ესე ვითარითა სნებითა შებურობილი-  
საჲ!“ ხოლო იოანე მრქუა მე: „შვილო პროხორო, აღდეგ  
და წარვედ სნეულისა მის მიმართ და არქუ მას, ვითარმედ:  
„ესრეთ იტყვს იოანე, მოციქული ჰრისტესი: „სახელითა იჴ-  
სო ჰრისტესითა აღდეგ და მოვედ ჩემდა ცოცხალი და

**221.** განკურნებული“; ღმ ვითარცა წარვედ ღმ ვარქუ მას ესრეთ, მე-  
ესეულად აღდგა და შემომიდგა და მოვიდა იონესსა ვითარ-  
მცა არაჲ მოწევნულ იყო მის ზედა სენი, და ჰრქუა მას  
მოციქულმან: „წარვედ და არქუ მოუუასთა შენთა, რათა  
წარვიდეთ ამიერ?“ და წარვიდა იგი, რომელსა შჯდ დღს  
არა მიეღო საზრდელი და იყო შიშსა შინა სიკუდილისასა  
და აწუევდა სხუათა მათ სლვად; ხოლო უოველთა მათ, ინი-  
ღნეს რაჲ საკვრველებანი იგი მოციქულისანი, შეუვრდეს  
მას და ეტყოდეს:

„აჴა ესე რა უოველი ქუეყანაჲ შენ წინაშე არს, ვიდრე-  
ცა ჰბრძანებ, ხჯლოდე, რამეთუ გუეუწუა, ვითარმედ ჭემმა-  
რიტისა ლუთისა მსახური ხარ;“ მიუგო მოციქულმან და  
ჰრქუა მათ: „არა ევრე, შვილნო, არამედ სადა იგი ბრძანებულ  
არს თქუენდა, მუნ მიმიყვანეთ, რათა სთნდეს მომავლინე-  
ბელსა თქუენსა.“

ხოლო მათ მას დღეს ისმინეს სწავლამ მოციქული-  
სამ და იქმნეს ქრისტიანე და ნათელიდეს; და წარმოვე-  
დით მიერ და მივედით პატრო ჭალაკასა, და შევედით  
შთორა ქალაქსა, ღმირეცნეს ვიეთა მიმართ იყო ბრძა- 222.  
ნებაჲ მეფისამ მითუალვად ჩუენდა; და ენება პროტიკტო-  
რთა მათ ყოვლითა გულოთა ჩუენ თანა ყოფამ, ხოლო  
იოანე ჰრქუა მათ: „შვილო, მადლსა მაგას, რომელ დარს  
იქმნენით, ნუ განეშორებით, და ადგილჲან ვერ რამელჲან  
გავნოს თქუენ!“ და დაუვეს ჩუენთანა ათი დღე, იხარებდეს  
და ისმენდეს სწავლასა მოციქულისასა, და მერმე ულოცა  
მათ და აკურთხა თითოეული მათი და წარგზავნა, და  
შეჰვედრნა იგინი ღმერთსა, რომლისამცა ჰრწმენა მათ.

ხოლო იყო შთორა ქალაქსა კაცი ვინმე, სახელით მი-  
რონ, და ეხსნეს სამნი ძენი ფილოსოფოსნი; და იყო კა-  
ცი იგი მდიდარ ფრიად; ხოლო უხუცესსა ძესა თანა იყო  
სული პითონი, და გზილნა რამ მირონ, შეგვწყნარნა სახ-  
ლსა თვსსა; და ცნა რამ ესე ძემან მისმან, რომელსა თა-  
ნა იყო სული იგი პითონი, წარვიდა მიერ სხუად ადგილად, 223.  
რამეთუ სულმან მან წარიყვანა იგი, რათამცა არა განიდევ-  
ნა მოციქულისა მიერ.

ღა. ცნა რამ ესე მირონ, ჰრქუა ცოლსა თვსსა: „უკუე-  
თუმცა კეთილნი იყვნეს ესე კაცნი, შემოსლვასა მათსა ზე-  
დამცა არა შემთხუეულ იყო ჩუენდა ბოროტი ესე, არა-  
მედ ვითარცა ვიეთნიმე იტყვან, მოგუნა არიან სადმე, ღმირე-  
ძნიბეს სახლი ჩუენი ღმირეცნეს ამიერ ძმ ჩუენი.“ ჰრქუა მას  
ცოლმან მისმან: „ღმირეცნე რუ ეგე ეგრეთ არს, რად არა განას-  
ხამ მაგათ სახლით ჩუენით? ნუუკუ სხუათაცა ძეთა ჩუ-  
ენთა რამმე ავრონ!“ ჰრქუა მას მირონ: „არა განვასხნე იგინი,  
არამედ შევაყენე იგინი ჭირსა, რათა იძულებით მოყვანე-  
ზად ვსცე ძმ ჩემი, და მერმე ვტანჯნე იგინი ბოროტად.“

ღა იყო მირონ სიმამრი მთავრისა პატრომსა.

ხოლო იოანე ცნა სულითა რამ იგი ჰრქუა მირონ

ცოდნა თვსსა, ღმ მრქუა მე, ვითარმედ: „შვილო შროზორე, უწყოდე, რამეთუ მირონ ბოროტსა იგონებს ჩუენთვს, არამედ მადლობით თავს ვისხნეთ განსაცდელნი, რამეთუ ესრეთ ჩუენ სასყიდელი განგვმრავლდეს, ხოლო ამათ ნათელი ძრისტესი აღმოუბრწყინდის.“

და ვიდრედა ჩუენ ამას ვიტყოდეთ, ეპისტოლე მოვიდა მირონისსა ძისა მისისაგან, რომელსა შინა იყო სახსრ ესე ვითარი, ვითარმედ: „მეუფისა და მამისა ჩემისა მიმართ, აპოლონდის მიერ, ძისა შენისა, უწყებულ იყავნ თქუენდა, რამეთუ იოანე მოგუმან, რომელი იგი თქუენ შეიწყნარეთ, ბოროტი ბრძანებაჲ იკმარა და შვილი თქუენი დაგაჭირვა თქუენ ნაცვალად თქუენისა ქველის მოქმედებისა: რამეთუ სულმან ამან, რომელი მან მოავლინა ჩემ ზედა, არა მცირედ აღმაშფოთა, და ვიდრე აქამომდე მიოტა, ხოლო მივემთხვე უოვლად წმიდისა ძვნოჰს და უთხარ მას საქმე იგი და მან მრქუა, ვითარმედ: „შეუძლებელ არს შენი სა-

225. ხედვე თვსად მიქცევაჲ და მამისა შენისა და ძმათა თანა უოფაჲ, ვიდრე არა მამამან შენმან მკეცთა საჭმელ უოლს იოანე, ექსორია ქმნილი, ქრისტეანეთა მოძღუარი იგი და მოგვ;“

„აწ უკუს ისწრაფე, მამაო, მოკლვაჲ მისი, უკუეთუ გნებავსდა ძისა შენისა ხილვაჲ, და ცოცხლებით იყოფოდე უოვლით სახლით შენითურთ.“

ხოლო მირონ, აღმოიკითხა რაჲ ეპისტოლე იგი, მეუსეულად შეგუაყენნა ჩუენ დილევსა, და წარვიდა იგი მთავრისა და უჩუენა მას ეპისტოლე იგი; ხოლო მან, აღმოიკითხა რაჲ, ფრიად განრისხნა ჩუენთვს, და უფროჲსად, რამეთუ ესმა სიტყუაჲ ძვნოჰისი; რამეთუ უოველთავე, რომელნი იყვნეს ჰატმოს შინა, ღუთად ჰყვა იგი კელოვნებათა თვს გრძნებისა მისისათა, და ბრძანა ჩუენი მკეცთა საჭმელად მიცემაჲ, და წარგვყვანნა სახლისაგან მისისა და შე-



გუაყენნა დილეგსა, და შემდგომად სამისა დღისა წარმო-  
გუადგინნეს სამშჯავროსა შინა, და ჰკითხა იოანეს და ჰკრქუა: 226.

„ღიდებულმან მეფემან არა ინება მოკლვამ შენი, და-  
დაცათუ ღირს იუავ სიკუდილისა, არამედ აქა ექსორია  
გუო, რათამკა შეშინდი და დასცხერმკა ბოროტთა შენ-  
თაგან, ხოლო შენ, ვითარცა უოველნი ხედვენ, უძვრესისა  
მიმართ წარებატები, ვიდრედა ქველის მოქმედთა შენთაცა  
ბოროტსა უზამ; ხოლო აწ აღიარე, პირველ ტანჯვათა შევრ-  
დომისა, თუ ვინაჲ ხარ, ანუ რომლისა შჯულისა, ანუ რომ-  
ლითა კელოვნებითა განიოტე ცოლის ძმაჲ ჩემი სახლით  
თჳსით?“ მიუგო მას და ჰკრქუა იოანე:

„იწრუსალემით ვარ მე, მონაჲ იჳსო ჰრისტესი, ძისა  
ღუთისა, რომელი ჯუარსეცუა ცოდვათათჳს კაცთაჲსა და  
ადდგა მესამესა დღესა, და მომავლინა მე ხარებად უოველ-  
თავე ნათლისა და მეცნიერებისა მისისა.“

ჰკრქუა მას მთავარმან: „მაგის ბოროტისა მეტუყუელები-  
სა თჳს შთაჰვარდი შენ ექსორიობასა და გუალად მასვე 227.  
ზედა ჰგიე? დასცხერ, უბადრუკო, ცუდისა მაგისგან სწავ-  
ლისა, და ისწრაფე ჰატივი უკუდავთა ღმერთთა, და ნუ  
ჰქადაგებ ღმერთად კაცსა მომკუდარსა, გარნა აწ მწრათლ  
მოიყვანე აჰოლონდი, თჳსი ჩემი?“

მიუგო იოანე და ჰკრქუა მას: „ქადაგებისა ამისგან არა  
დავსცხრები, რამეთუ მისთჳს დამარხულ არს ჩემდა მერმი-  
სა მის სასოებაჲ, ხოლო აჰოლონდის თჳს არაჲ უწყი ბრა-  
ლი ჩემი; გარნა, უკუეთუ გნებავს, წარვავლინო მოწაფე  
ჩემი და მოიყვანოს იგი შენდა, და, რაჲცა აქუს ჩუენდა  
მომართ, იტყოდენ.“ და ბრძანა მთავარმან ამისი ქმნაჲ; და  
წარავლინა იოანე საჰურობილედ და ბრძანა შეკრვაჲ მი-  
სი ჯაჭვთა; ხოლო იოანე, პირველ შეკრვისა, დაწერა წი-  
გნი ესრეთ:

„ვითარმედ: „იოანე, მოციქული ჰრისტესი, გიბრძა- 228.  
ნებს სულსა მაგას შითონსა, რომელი მკვდრ ხარ აჰო-“

ლონდის თანა ფილოსოფოსისა, სახელითა ივსო ძრი-  
სტესითა განსლვაჲ დაბადებულისაგან ლუთისა, და არდა-  
რა შესლვაჲ კაცსა თანა, არამედ უდაბნოთა უვალოთა შინა  
ყოფად მარადის!“ ხოლო ადვიდე მე წიგნი იგი და წარ-  
ვედ, სადა აპოლონიდე იყო, და მოვიძიე იგი და, ვპოვე  
რამ და მივეახლე მას, მეყსეულად სული იგი არა წმიდაჲ  
განვიდა მისგან, და მან მრქუა მე: „რად მოჰქუერ აქა, მო-  
წაფეო სახიერისა მის მოძღურისაო?“ ხოლო მე ვარქუ მას:  
„ძიებად შენისა სიბრძნისა მოვედ, რათა მშველობით მოიქცე  
მშობელთავე თვსთა მიმართ.“

229. ხოლო იგი სინარულით ადღვა და შემომიდეგა მე, და,  
მირაჲ ვიწინით, მკითხა, ვითარმედ: „მოძღუარი სადა იყო-  
ფვის?“ და ვარქუ მას, ვითარმედ: „დილეგსა, შებორკილებუ-  
ლი მთავრისა მიერ, შენისა წარსლვისა თვს.“ და ესე რამ  
ესმა, სრბით მოვიდა ჩემთანა საპურობილედ, და, იხილა  
რამ იგი მესაპურობილემან, თაყუანისსცა და განუღო კარი  
საპურობილისაჲ.

შერამ ვიდა და იხილა იოანე შეკრული ჯაჭვთა, და-  
ვარდა პირსა ზედა და თაყუანისსცა მას, და ადღვა და  
განჰქსნა იოანე და გამოიყვანა საპურობილით, და ჰრქუა  
მესაპურობილესა, ვითარმედ: „არქუ მთავარსა ჩემოვს, ვი-  
თარმედ მან გამოიყვანა იოანე;“ და წარგუყვანა ჩუენ სა-  
ხედ მათა, ხოლო მშობელნი და ძმანი მისნი იგლოვდეს  
მისთვის; და, იხილეს რამ იგი, განიხარეს სინარულითა დი-  
დითა, და ადღგეს და მოიკითხეს იგი ცრემლით, და ჰკი-  
თხვიდა მამაჲ მისი თუ: „რომლისა მიზეზისათვს განგუემო-  
რე და შეგუაწუხენ ჩუენ?“

230. ხოლო მან უთხრა უოველივე და თუ ვითარ შევიდა  
მისთანა ემმაკი იგი პითონისაჲ, და თუ ვითარ შემოსლვა-  
სა ზედა იოანესსა იოტა იგი სულმან მან, რამეთუ უჩუენებ-  
და იგი იოანეს, ვითარმცა მოკლვაჲ მისი ეგულებოდა; და  
იტყოდა, ვითარმედ: „არა შემინდობდა ემმაკი იგი მოქცევაჲ

აქა, არამედ, რაჟამს ვიხილე ოდენ მოწათვე იოანესი, მუნ-  
თქუესვე აღმისუბუქდა სიმძიმე იგი ეშმაკისაჲ, და სინარუ-  
ლად და მუედროებად მოვიდა სული ჩემი,

„რამეთუ ვითარ სახედ მებილვა შემოსლვაჲ სულისა  
მის ბოროტისაჲ ჩემთანა, ეგრეთვე ვიხილე განმავადი პი-  
რით ჩემით.“ ლაჰრქუა მას იოანე: „ხედავა, შვილო, ძაღსა  
მას ჯუარცუმელისასა? რამეთუ არა თუ ოდენ ჩუენ ვი-  
ტებთ ეშმაკთა პარისპირ, არამედ ევისტოღლებითაცა ძა-  
ღითა ქრისტესითა ვსდევნიოთ მათ!“ და უჩუენა წიგნი იგი,  
რომელი დაეწერა და მოეცა ჩემდა საოტებელად სულისა  
მის ბოროტისა; ხოლო მან, აღმოიკითხა რაჲ იგი, და იმ. 231.  
ჭირა თავისა თვისა თანა,

აღდგა მამისა და ძმათა თვსთა თანა, და ჩუენ თანა,  
წარვიდა მთავრისა და მიუთხრა უოველივე მოწვევული  
მის ზედა, და თუ ვითარ იოანეს მიერ განერა სულისა  
მისგან არა წმიდისა.

ხოლო, ესმა რაჲ ესე მთავარ'სა, დაუკვრდა, და შეიუთა-  
რა იოანე და ჰრწმენა სიტუუაჲ მისი. ლა, ვიყვენით რაჲ  
სახლსა მირონისსა, უოველნი, რომელნი იყვენეს სახლსა  
მას შინა, ჰრწმენა ძრისტე იოანეს სწავლითა და ევედრე-  
ბოდეს, რათა ნათელსცეს მათ; და ასწავა მათ და ნათელ სცა  
სახელითა მამისაჲთა და ძისაჲთა და სულისა წმიდისაჲთა,  
და დიდი სინარული იუო ქრისტეს მიერ სახლსა მას შინა.

ხოლო ცოლი მთავრისაჲ ასული იუო მირონისი, და  
იხილნა რაჲ მშობელნი და ძმანი თვსნი, ვითარმედ ჰრწმე-  
ნა ძრისტე, შური კეთილი აღიღო და ჰრქუა ქმარსა თვსსა: 232.  
„აჰა ესერა უოველსავე სახლსა მამისა ჩემისასა ჰრწმენა ჯუ-  
არცუმელი, იოანეს მიერ ქადაგებული, ინებე შერცა ამისი  
ქმნაჲ, რათა იდიდოს სახლი ჩუენი სახლსა თანა მამისა  
ჩემისასა!“

ჰრქუა ლავრენტი მთავარ'მან ცოლ'სა თვსსა ხრესილსს, —  
რამეთუ ესრეთ ეწოდებოდა მათ, — „ვიდრემდის ვიუო მთა-

ვრობასა ამას შინა, ვერ ძალ მიც ამისსა ქმნად.“ ჰრქუა მას  
 ცოლმან მისმან, ვითარმედ: „უფროადა კელმწიფობასა ამას  
 შინა ძალ გრც ზღუდს ზორწმენთა უოთად!“ ჰრქუა მას  
 მთავარმან: „უწუოდე, რამეთუ უოველთა საძაგელად ურნს  
 ქრისტიანთა რჩუდი, და იქმნენ შფოთნი და შეკრბენ  
 ერნი და დაგუწუნენ ჩუენ, ანუ კეისარსა მიუთხრან ჩუენ-  
 თვს,

„არამედ აწ ვიჩემებდე წარმართობასა ცხადად და თა-  
 რუდად მრწმენეს ქრისტე, და, აღესრულოს რაჲ წელი-  
 წადი ესე კელმწიფობისა ჩემისაჲ, მერმე ვიქმნე განცხადე  
 233. ბუდად სრული ქრისტიანე, ლოლო შენ ადიდე ძს ჩუენი  
 და წარვედ სახედ მამისა შენისა და ისწავე ქრისტიანობაჲ,  
 და ნათელიდე შვილისა შენისათანა, და იხილე, ნუ შეუ-  
 რაცხვყოფ ერთსაცა სიტუუთაგანსა იოანესთა, ნუცა მე  
 მითხრობ საიდუმლოთა, რომელთა იგი. გასწავებდეს, ვიდ-  
 რე არა ნათელ ვილო.“

ხოლო, ესმა რაჲ ესე ცოლსა მისსა, აღდგა და წარი-  
 უვანა ძს მისი და მივიდა სახლსა მამისა მისისასა, და, შერაჲ  
 ვიდა, თაყუანისცა პირ ველად იოანეს და მერმე მამასა თვს-  
 სა; და ჰრქუა მას იოანე: „რაჲ არს, შვილო, მიზეზი შენისა  
 აქა მოშრომისაჲ?“ ლოლო მან ჰრქუა: „მრწამს, მამაო, ვითარ-  
 მედ უწუებულ არს შენდა ლუთისა მიერ მიზეზი ჩემისა  
 მოსლვისაჲ, გარნა მეცა მიგიოხრან, ვითარმედ: შურიოთა  
 ლუთის მსახურებისაჲთა მოვედ და რათა იდიდოს სახლი  
 ჩემი სახლსა თანა მამისა ჩემისსა;“ ჰრქუა მას მოციქულმან:

234. „შენ-საჲ, და ძისა შენისაჲ, და უოვდისა სახლისა მენისაჲ!“  
 ლოლო იგი დავარ და, თაყუანისცა მას და ჰრქუა: „გვედრებო  
 შენ, ზოდღუარო სახიერო, მომეც მე ქრისტეს მიერი ბეჭე-  
 დი, რათა შევირაცხო სახლსა თანა მამისა ჩემისასა, რამე  
 თუ ამისთვის ზომავლინა ქმარმან ჩემმან!“

და განიხარა მოციქულმან, რამეთუ მთავარსაცა ეწეობა

იგი; და ასწავლნა მას მცნებანი ძრისტესნი; და ნათელსცა მას ძისა მისისა თანა. ხოლო შირონ ჰკრქუა ასუღსა თვისსა: „აჰა, შვილო, საკმარი, რავდენიცა გნებავს, და ტაბლასა ჩემსა ჭამდით შენ და ძს შენი, და ნუღარა განემორებით სახლსა ჩემსა, ნუ უკუტ, ქმრისა შენისა თანა თუ იყო, შეურაცხჰყვნე მცნებანი ძრისტესნი.“

ხოლო მოციქულმან ჰკრქუა: „არა ეგრეთ, არამედ წარვიდეს ასული შენი ძისა თვისისა თანა სახედ თვსად და მრწამს მომავლინებელისა ჩემისაჲ, ვითარმედ ქმარიცა მაგისი ადრე იქმნეს ქრისტეანე, ხოლო საფასე თუ გაქუს, 235. მიეც გლახაკთა, რამეთუ რომელი სწყუალობდეს გლახაკთა, ავასხეზს იგი ლმერთსა.“ და ასწავა ცოლსა მთავრისასა ფრიად და წარავლინა ძისა მისისა თანა სახიდ თვსა.

და ხვალისა დღს ოქროჲ დიდძალი მოართუა შირონ იოანეს და ჰკრქუა: „მიიღე ესე, მოძღუარ, და მიეც გლახაკთა!“ ჰკრქუა მას მოციქულმან: „აჰა შემიწყნარებიეს გუღს მოდგრნებაჲ შენი, რამეთუ საღმრთო არს, არამედ მნებავს, რათა თვთ მისცე შენი ეგე გლახაკთა“; ხოლო შირონ მისცემდა მარადღე, გლახაკთა, და ლმერთმან განამრავლა უოველი კეთილი სახლისა მისისაჲ, და ვითარცა წყაროჲ იყო სახლი მისი მადლითა მკუფლისაჲთა, და უოველთა მუნ მყოფთა უხაროდა მსახურებაჲ გლახაკთაჲ.

ხოლო იყო სხუაჲ ვინმე კაცი მას ქალაქსა, სახელით ბასილი, მდიდარი ფრიად, და იყო ცოლი მისი ბერწ; და 236. მივიდა ბასილი დღესა ერთსა როდონს თანა, ძმისწუღსა შირონისსა, რომელი ჯერეთ წარმართ იყო და ჰკრქუა მას: „რაჲ იქმნა შირონის ზედა, მაშის ძმასა შენსა, რომელ ეგრეთ დაეყუდა უოველით სახლეულით მისითურთ ამას უცხოსა თანა, ზე არცადა დაჯდების ჩუენ თანა, არცა ჩუენ გკწოდს სახლსა თვისსა, რაჲ არს სწავლაჲ ამის კაცისაჲ, მითხარ მე?“

ჰკრქუა მას როდონ თუ: „რაჲ არს სწავლაჲ მისი, არა



უწყი, გარნა მრავალნი იტყუან, თუ რაჲ თქუას, სიტყუაჲ მისი უოველივე იქმნების.\* ჰქუა მას ბასილი: „თქუნდა, რათა მესუას შვილი, იქმნას ძი სიტყუაჲ მისი!“ ჰრქუა მას როდონ: „იტყუან, ვითარმედ ესეცა ძალუც.“ მსმა რაჲ ესე ბასილის, მივიდა მოციქულისა და თაყუანისსცა მას. ჰრქუა მას მოციქულმან: „ადასრულენ ოჯუფალმან უოველი თხო-

237. ვაჲ შენი, და ნეტარ არს კაცი, რომელმან არა გამოცადა ოჯუფალი გულისა შინა თჳსსა, რამეთუ ჰურიათი ესრეთ გამოსცდიდეს ლმერთსა, ხოლო სახიერი იგი უმაღლოთა მათ უოველსავე უხუად მისცემდა: კლდისაგან წყალსა, და ზეცით ჰურსა, და მწყერ მარკილსა, და ამას უოველსა ზედა არა ჰრწმენა მისი უგულისხმოთა მათ;

„ხოლო შენ, ბასილი, ნუ გამოსცდი ლმერთსა, რათა არა გამოიკადო ბოროტისაგან, არამედ გრწმენინ იგი და მოგეცეს უოველი თხოვაჲ შენი.“ ხოლო ბასილი, იხილა რაჲ, რამეთუ უოველი, რაჲ იყო გულისა მისსა, უთხრა, და განკრდა და ჰრქუა მას: „მრწმენა და მრწამს, არამედ გვეუდრები, მოძღუარ, რათა ევედრო ლმერთსა შენსა, რომელ მესუას შვილი!“ ჰრქუა მას იოანე: „უკუეთუ გრწმენეს, იხილო ძალი ქრისტესი.“ ლა ფრიად ასწავა მას მოციქულმან, და წარვიდა სახედ თჳსა და მიუთხრა ცოლსა თჳსსა; და ზვალისა დღჳ მოვიდეს ორნივე იოანესსა და თაყუანის

238. სცეს მას, და ასწავა მათ მოციქულმან უოველი სწავლაჲ საღმრთოჲ; და ევედრნეს, რათა ნათელსცეს მათ; ხოლო ნათელსცა რაჲ, მოვიდა მათ ზედა მადლი ლუთისაჲ.

ლა ევედრნეს მოციქულსა, რათა შევიდეს სახლსა მათსა და აკურთხოს იგი; და წარვიდა სახლსა მათსა და აკურთხა იგი და მოიქცა სახლადვე შირონისა. ხოლო მუცლად იდო ცოლმან ბასილისმან და შვა ძჳ და უწოდა სახელი მისი იოანე; ხოლო მოართუა ბასილი მოციქულსა ოქროჲ ფრიადი მისაცემელად გლახაკთა; ჰრქუა მას

მოციქულმან: „წარვედ, შვილო, და თვსითა კელითა განუყავ ეგე გლახაკთა და გაქუნდეს საუნჯლ ცათა შინა.“

ხოლო გარდა რაჲ კდა ორი წელი, გარდადგა მთავრობისაგან ლავრენტი, ქმარი მირონის ასულისაჲ, და მოვიდა მოციქულისა, მოიკითხა იგი და ჰრქუა მას: „მოძღუარ, უცალოებამან სოფლისა საქმეთამან დამაკლო შენ მიერისა სარგებელისაგან, ხოლო აწ გევედრები, რათა მომცე ძრი-239 სტეს მიერი ნათელი, რათა აღიკოცნენ უსჯულოებანი ჩემნი;“ ხოლო მოციქულმან ასწავა და ნათელსცა, და წარვიდა იგი სახიდ თჳსა სინარულით.

ხოლო იყო მას ქალაქსა შინა კაცი ვინმე, სახელით ხუასრო, და ესუა მას ძს მხოლოდ შობილი, სულისა მიერ არა წმიდისა შეპურობილი; და იყო ხუასრო ქალაქ-პეტე; და ესმა რაჲ, ვითარმედ იოანე დიდთა სასწაულთა იქმს, აღიღო ძს თჳსი და მოვიდა მოციქულისა; ხოლო იოანე, იხილა რაჲ იგი, ჰრქუა მას: „ხუასრო, ცოდვანი შენნი მოგაკუდინებენ შენ და ძესა შენსა, მოიძულენ უკუტ ქრთამნი და თუაღთ ღებაჲ, რათა ჰჳოო წყალობაჲ!“ ჰრქუა მას ხუასრო: „ოჳფალო, რაჲცა არს სახლსა ჩემსა, აღიდე, და ოდენ განდევნე სული ესე უკეთური ძისა ჩემისაგან, რათა არა ბოროტად მოკუდეს!“

ჰრქუა მას მოციქულმან: „ჩუენ არა გჳამს საფასლ, არა-240 მედ შენ გჳამ და ძს შენი!“ ჰრქუა მას ხუასრო: „ოჳფალო, და რაჲ ჯერარს ჩემდა უოფად, რათა განიკურნოს ძს ჩემი?“ მიუგო მოციქულმან: „გრწმენინ ჯუარცუმელი და იხილო ძალი მისი!“ ჰრქუა მას ხუასრო; „მრწამს, ოჳფალო, ოდენ განკურნე ძე ჩემი!“

ღა უპურა იოანე კელსა ძისა მისისასა და ულოცა, და დასწერა სამგზის ჯუარი, და განდევნა სული იგი ბოროტე მისგან; და, იხილა რაჲ ხუასრო სასწაული იგი, დავარდა პირსა ზედა თჳსსა, თაუუანისსცა მოციქულსა და თქუა: „ჭემმარიტად, მამაო, შენ თანა ლმერთი არს.“

ღა ხვალისა დღე მოვიდა ცოლისა და ძისა თჳსისა თანა და მოიღო საფასე ფრიადი და ჰრქუა მოციქულსა: „ოკუფალო, მიიდე ესე და მოგუეც ჩუენ ჰრისტეს მიერი ბეჭედი?“ ჰრქუა მას მოციქულმან: „ჰრისტეს ბეჭედისათჳს არა

241. საკმარ არს საფასე, არამედ სარწმუნოებაჲ კეთილი, აწ უკუტ საფასე ეკე გლახაკთა მიეცით, და თქუენ მიიღეთ მადლი ლუთისაჲ უსასყიდლოდ;“ და ასწავა მათ და ნათელ სკა სახელითა მამისაჲთა და ძისაჲთა და წმიდისა სული-საჲთა, და წარგზავნნა მძუდობით სახიდ თჳსა.

ღა დაჳკავთ ქამი ფრიადი სახლსა მარონისსა და მიერ ასწავლიდა და ნათელ სცემდა ერსა; ხოლო გარდაჳდა რაჲ ათი წელი და მრავალსა სიმრავლესა ჰრწმენა ჰრისტე და ნათელიდო, და ერთსა დღესა წარმიჳანა მოციქულმან და წარვედით ადგილსა საჩინოსა, სადა იგი იყო ტაძარი აპოლონისი; და შეკრბა მუნ ერი ფრიადი და დადგა იოანე და ასწავებდა ერსა მას ჰრისტესთჳს; და რომელთამე ჰრწმენა მისი და რომელთამე არა, ხოლო

242. მდღელთა აპოლონისთა ჰრქუეს ერსა მას: „კაცნო, რად ისმენთ ამას მაცთურისასა? არა გრძნებათა მისთა თჳს ექსორია ქმნილ არსა? რად უკუტ ისმენთ უკუნურისა და ექსორია ქმნალისა კაცისსა და აგინებთ უკუდავთა ლერითა?“

მსმა რაჲ ესე იოანეს, ჰრქუა მათ: „აჳა ესე რა, სახლი თქუენი დარჩეს ოკრად სახელითა ჰრისტესითა.“ ღა ესე რაჲ თქუა, შეესეუჳთად დაეცა ტაძარი იგი და არცა ერთი კაცი მოიწულა; ხოლო მდღელთა მათ შეიჳურეს იოანე და დასხნეს მის ზედა წელულებანი, და მიიჳანეს მთავრისა და ჰრქუეს, ვითარმედ: „იოანე, ექსორია ქმნალმან, გრძნებისა კელოვნებითა დასცა ტაძარი დიდისა აპოლონისი.“

მსმა რაჲ ესე მთავარსა, მეწუხნა, და ბრძანა შეურაჲ ჩუენი საჳურობილესა; მეჳუაყენნეს უშინაგანქსა დილეკსა და

243. მეგუგრნეს ბორკილითა.

ხოლო ესმა რამ ესე მირონა, მივიდა მთავრისა მიმართ ძისა თჳსისა აჰოლონიდის თანა და ჰრქუა მას: „კევედრებით მოანესთჳს უცხოელსა, რათა მოგუცე ჩუენ იგი, ღმ, უკუეთუ ვის მისი ენებოს სარჩელი, ჩუენ წარმოვადგინოთ იგი წინაშე საყდართა შენთა;“ ჰრქუა მათ მთავარმან: „მასმიეს მრავალთაგან, თუ მოგვ არს, და, უკუეთუ გრძნებთა წარვიდეს თქუენგან, რამ ჰყოთ?“ ჰქუეს მათ მთავარსა: „იყვნენ თავნი ჩუენნი მოანეს ნაცვალ და სახლი ჩუენი უოველით მონაგართ ჩუენითურთ.“

ხოლო მეჰრცხუენდა მათგან მთავარსა, რამეთუ იყვნეს უოველთა მიერ შერაცხილ და მიანიჭა მათ მოანე; და შემოვიდეს საჰურობილედ და წარგუკანნეს სახლად თჳსა. და ჰრქუა მირონ მოანეს: „ჯედ სახლსა მონისა შენისასა, და ნუ განუეალ ერსა შორის, რამეთუ ბოროტნი და ფიცხელნი კაცნი არიან ამის ქალაქისანი და ნუ უკუეს მოგკლან შენ.“ 244.

ჰრქუა მას მოციქულმან: „ძმაო მირონ, არა მომავლინა მე ძრისტემან სახლსა შინა დაუუდებად, არამედ მომავლინა ბოროტთა და ფიცხელთა კაცთა მომართ, ღმ თქუა: „აჰა წარგავლენ თქუენ, ვითარცა ცხოვართა, შორის მგელთა;“ და მრავლითა ჭირითა გვღირს ჩუენ შესლვად სასუფეველსა ცათასა, და მე მზად ვარ სახელისა თჳს ძრისტესისა მარადღე ცემად, და გინებად, და მარადღე სიკუდილადცა და უოველსავე მადლობით თავს ვიდებ.“

და ხვალისა დღე წარმიყვანა მოციქულმან და წარვიდით ქადაგებად ერსა შორის; და წარრადგუკვლიდით, ვოვეთ განრდუეული ერთი, და ჰრქუა მან მოანეს: „მოძლუარო ძრისტეანეთაო, ნუ თანა წარმედები მონასა შენსა, რამეთუ უცხოე ვარ, ვითარცა თქუენვე, და ნუ თავმიდიდებდე, რამეთუ არს ჩემდა ჰური და ერბოე მცირედ, ღირს მყავ, რათა ჩემთანა მიიღოთ საზრდელი.“ შეწყაალა იგი 245. მოციქულსა და ჰრქუა: „დღეს შენთანა მივიდო საზრდელი და ვინაროთ შენთანა.“

და წარრამდელთ, შეგუემთხვა დედაგაცი ვინმე უცხოა, ტირიდა და გუკითხვიდა, ვითარმედ: „სადა არს ტაძარი აპოლონისი?“ ჰრქუა მას იოანე: „და რად ეძიებ ტაძარსა მას?“ ხოლო მან ჰრქუა, ვითარმედ: „ძმ მხოლოდ შობილი მივის და სული არა წმიდაა შეუკდა და აშთობს მას; აჰა ესერა ათ ცამეტი დღე არს, და მოვედ, რათა ვჰკითხო დმერთსა მას, თუ რაა უყო, და არა უწყი ადგილი ტაძრისაა, რამეთუ არა ოდეს მოსრულ ვარ ქალაქსა ამას;“ ჰრქუა მას იოანე: „მიიქეც სახედ შენდა, რამეთუ სახელითა ძრისტესითა განკურნებულარს ძმ შენი.“ ხოლო მას ეგონა, ვითარმედ აპოლონის მდდეელთა განი არს იოანე და

246. ჰრწმენა და მიიქცა რაა, პოვა ძს თჳსი განკურნებულად.

ხოლო იოანე უქადაგა მრავალთა სიტყუაჲ ჭემმარტებისაა, და მოვიქეცით კუალად განრდუეულისა მის და ჰრქუა მას იოანე: „აჰა, მოვედით, ვინ არს აწ, რომელმან გუმსახუროს ჩუენ?“ ჰრქუა მას გან რდუეულმან მან: „უფალნო, შრომად მოგიყვანენ თქუენ, რათა თქუენ მემსახუროთ მონასა თქუენსა.“ ჰრქუა მას იოანე: „არა, არამედ სახელითა იუსო ძრისტეს ძისა ლუთისაათა შენ ადდეგ და გუმსახურენ ჩუენ!“ და უჰურა კელსა მისსა და ადადგინა იგი, და გუმსახურა ჩუენ სიხარულით და ადიდებდა ლმერთსა; და შეუვრდა მოციქულსა და ჰრქუა: „ვევდრები, რათა ვითარცა კორცნი ჩემნი უკურნებელისა მისგან სენისა განჰკურნენ, ეგრეთვე სულიცა ჩემი განჰკურნო;“ და ასწავა მას ფრიად მოციქულმან და ნათელსცა სახელითა მამისაათა და ძისაათა და სულისა წმი-

247. დისაათა, და ამცნო დამარხვად მცნებათა მკუფლისათა, რათა არა შირვედსავე სენსა შთავარდეს; და ქადაგებდა იგი სახესა განკურნებისა მისისასა, და ყოველთა უკვრდა, რომელნი ხედვიდეს მას.

ხოლო მოვიქეცით სახლსა შირონისსა და ვპოვეთ მუნ როდონ, ძმის წული მისი, რომელი ევედრებოდა



მოციქულსა, რათა უფს იგი ქრისტეანე. და ასწავა მას მუუვარქამ და ნათელსცა მას სახელითა მამისაჲთა და ძისაჲთა და სულისა წმიდისაჲთა.

ღა ხვალისა დღე განვედით ზღვს კიდედ და ვჰოვეთ მუნ ჰურიაჲ ვინმე მეჰრაბაგე, სახელით ძაროზ; და წარმოიდო სიტყუაჲ წიგნთაგან მოსესთა იოანეს მიმართ. ხოლო მოციქული სულითა წმიდითა აფუქსნიდა მას სიტყუათა მათ წერილისათა და გამოუთარგმნიდა, ვითარმედ: „ძისა თვს ლუთისა, და ჯუარცუმულისა და ადღგომილისა ქადაგებდეს უოველსა წინასწარმეტყუელნი“; ხოლო ჰუ-248. რიაჲ იგი ეგო ცილობასა ზედა, და უკუნაჲსკნელ იწუო სიტყუათა გმობისათა. ჰრქუა მას მოციქულმან: „და იყავნ პირი შენი?“ და მეუსეულად დაადგრა ურუდ და უტყუად; და უოველთა რომელთა იხილეს ესე, და უკვრდა, ვითარ სიტყუასა თანა მოციქულისასა უტყუ იქმნა, და მრავალთა ჰრწმენა ოკვალი.

ჰრქუა მათ იოანე: „გაცნო, რად გიკვრს ამისთვის, რომელმან თვთ მოაწია თავსა თვსსა ზედა საშჯელი: რამეთუ მკმობარნი ესრეთ განისწავლნენ!“ ხოლო დგა მუნ არეოტი შილაფოზი, რომელი ქრისტეანე ქმნულ იყო იოანეს მიერ, და ჰრქუა მოციქულსა: „მოძღუარ, თაფლმან სიმწარე არა იცის და სძესა სიბოროტე არა აქუს!“ და წამუყვნა შილაფოზმან ჰურისასა მას, რათა შეუვრდეს იგი მოციქულსა; და შეუვრდა რაჲ, ჰრქუა შილაფოზმან მოციქულსა: „მამაო, რომელი შეჰკარ ჯეროვნად, განჰკენ წუალობით!“ ხოლო მოციქულსა შეეწუალა იგი 249. და ჰრქუა: „სახელითა ივსო ძრისტესითა, რომლისა მიერ დაიყო პირი შენი, ადელენ იგი კუადად“, და მეუსეულად იწუო მან სიტყუად; და უოველთა, მუნ მყოფთა, უკვრდა და ჰრწმენა ოკვალი და ევედრებოდეს მოციქულსა, რათა ნათელ სცეს მათ. ღა ძაროზცა შეუვრდა მოციქულსა და ჰრქუა: „მოძღუარ, მრწამს, ვითარმედ მამათა ჩუენთა განა-

რისხეს ლმერთი, და მისცეს წარმართთა ცხორებაჲ მათი ძრისტე, და მეცა აწ შევსცოდე ლმერთსა და შენ, მის მიერ მოვლინებულსა, არამედ გვედრები, შემინდვე და მომეც მე ძრისტეს მიერი ბეჭედი.“ ხოლო მოციქულმან ასწავა და ნათელსცა მას და სხუათა მრავალთა სახელითა მამისაჲთა და ძისაჲთა და სულისა წმიდისაჲთა.

ხოლო იყო პატმოს შინა ჭალაკსა კაცი ვინმე გრძნეული, და სახელი მისი ძვნოჰ. მსე მკვდრ იყო ადგილსა უდაბნოსა, სამკვდრებელსა სულთა არა წმიდათსა, მრავლით ქამითგან; და უოველთა, მას ჭალაკისა კაცთა, ჰყუა იგი დუთად უცნებათა მათ თჳს, რომელთა იქმოდა იგი ეშმაკთა მიერ. ხოლო მდღელთა მათ აჰოლონისთა, იხილეს რაჲ, რამეთუ კადნიერებით ქადაგებდა იოანე ძრისტესა და არაჲ ევნო მთავრისა მიერ მოოკრებისა თჳს ტაძრისა მის, მივიდეს იგინი ძვნოჰისსა და ჰრქუეს მას: „მრავლით ქამით გან გუჳავ შექმედ ჩუენდა, ძვნოჰ წმიდაო, და აწ გვედრებით, რათა შეგუეწიო ჭირსა ამას, მოწვენულსა ჩუენ ზედა იოანეს მიერ უცხოჲსა, აქა ექსოროია ქმნილისა: რამეთუ გრძნებისა კელოვნებითა შეკრნა თავნი ქალაქისა ჩუენისაჲნი და მისსა მიიდრიკნა, და მათითა მინდობითა დიდსა უწესოებასა იქმს,

„და დიდი ტაძარი აჰოლონისი დაარდვა. და მოუკედით მის თჳს მთავარსა და ბრძანა მისი დილეგსა შეგდებაჲ. და მირონ და აჰოლონიდი განტევებად სცეს, და სახელი შენი არღარა იკსენების, არამედ უოველნი მას შეუდგეს. აწ უკუტ გვედრებით, შემოედ ქალაქად და შეგვწუაღენ ჩუენ.“

ჰრქუა მათ ძვნოჰ: „თქუენ უწყით, ვითარმედ არა გამოსრულ ვარ ამის ადგილისაგან, და აწ არა გამოვალ უნდოჲსა კაცისა თჳს, არამედ ხვალე მივავლინ ო ანგელოზნი უწყალოჲ და გამოიყვანოს სული მისი და მომგუაროს, რათა მივსცე იგი სატანჯველად საუკუნოდ!“ და

დავარდეს მღვდელნი იგი და თაყუანახსსცეს მას და წარ-  
ვიდეს. ლა ხვალისა დღს მოუწოდა ძვნოჲ ერთსა მთა-  
ვარსა ბოროტთა ეშმაკთასა და ჰკრქუა: „წარვედ სახლსა  
შირონისსა და დააბრმე იოანე ექსოროია ქმნული და გა-  
მოიყვანე სული მისი და მომგუარე, რათა ვსაჯო, ვითარ-  
ცა მნებავს“. და მოიწია ეშმაკი იგი სახლსა შირონისსა.  
ხოლო იოანე ჯდა ადგილსა ერთსა მხოლოდ დაყუდებით **252.**

და შექცეულ იყო ხედვათა მათ მაღალთა. ლა მიიწია ეშ-  
მაკი მას ადგილსა; ხოლო იოანე ცნა სულითა და ჰკრქუა  
მას: „გამცნებ სახელითა ივსო ძრისტესითა, რათა ვერ  
განხვდე ადგილისა ამისგან ვიდრემდის მითხრა, თუ რად  
მოხუცდ აქა?“ და მეყსეულად დადგა ეშმაკი იგი შეკრული  
სიტყვთა იოანესითა და თქუა: „მღვდელნი აჰოლონისნი  
მოვიდეს ძვნოჲისსა და მრავალი ბოროტი თქუეს შენ  
თჳს, და ევედრნეს, რათა მოვიდეს ბრძოლად შენდა, ხო-  
ლო მან არა თავსიდვა ამისი ქმნაჲ, არამედ მე მომავლი-  
ნა, რათამცა მოგვალ შენ და მივჰგუარე მას სული შე-  
ნი!“ და ჰკრქუა მას იოანე: „და წარვლინებულცა ხარ მის  
მიერ და გამოიყვანებიეს სული კაცისაჲ და მიგიგურია მი-  
სდა?“ ჰკრქუა მას ეშმაკმან: „წარვლინებულ ვარ და მომი-  
კლავს კაცი, ხოლო მიარამიგურია მისდა სული!“ ჰკრქუა  
მას მოციქულმან: „და რად ჰმორჩილობთ მას?“ ჰკრქუა მას **253.**

ეშმაკმან: „ყოველი ძალი დიდისა სამაელისი მის თანა მკ-  
დრ არს, და აღთქუმაჲ უქმნიეს და ერთობაჲ ყოველთა  
მთავართა ჩუენთა თანა, და ისმენს იგი ჩუენსა და ეგრე-  
თვე ჩუენ ვისმენთ მისსა!“

ჰკრქუა მას იოანე: „ისმინე, სულს უკეთურო, გიბრძა-  
ნებს იოანე, მოციქული ივსო ძრისტეს ძისა ლუთისაჲ, რა-  
თა ვერღარა მიეხლო შენ კაცსა, არცადა მიიქცე ძვნო-  
ჲისსა, არამედ განედ სრულიად ამის ჭაღლაკისაგან?“ და გან-  
ვიდა ეშმაკი იგი ჭაღლაკისა მისგან.

ხოლო იხილა რაჲ კვნოჲ, რამეთუ არა მოვიდა ეშმა-

გი იგი, მოუწოდა სხუასა ეშმაკსა და ჰრქუა მას, რაჲ იგი პირველსა მას ჰრქუა, და წარავლინა. და მორაჲ ეახლა იოანეს, ჰრქუა მას მოციქულმან: „რად მოხუედ აქა?“ ჰრქუა მას ეშმაკმან: „ძნოჲ მოავლინა ერთი მთავართა ჩუენთა განი.

254. რათამცა მოგაკუდინა შენ და არღარა მოიქცა იგი. და აწ გუალად მე მომავლინა მისვე პირისათჳს!“ ჰრქუა მას მოციქულმან: „გიბრძანებ სახელითა იჳსო ძრისტესითა, რათა არღარა მიაქციო მუნ, არამედ განჩუდე სრულიად ჭალაკისა ამის გან?“ და განვიდა იგიცა პატრომთ. ხოლო იხილა რაჲ ძნოჲ, ვითარმედ არცა იგი მოვიდა, მოუწოდა ორთა ეშმაკთა თიცხელთა და ჰრქუა: „წარედით იოანესა და მოაკუდინეთ იგი? გარნა ორნივე ნუ შეხუალთ მისსა, არამედ ერთი შეედიან და ერთი გარე დადეგინ და ისმენდინ, თუ რაჲ იქმნას!“ მოიწინეს უკუჲ ორნივე და ერთი დადგა გარე, და ერთი შევიდა იოანესა. ხოლო ცნა იოანეს სულითა და ჰრქუა მას: „რად მოხუედ სახლსა ქრისტეანეთასა, არა წმიდაო ეშმაკო?“

ჰრქუა მას ეშმაკმან მან: „ძნოჲ ორნი მთავართა ჩუენთა განნი მოავლინა მოკლვად შენდა და არცადა ერთი“  
255. მოიქცა მისა; და აწ მოგუავლინა ორნი, მე და ერთი სხუაჲ, და გუამცნო, ვითარმედ: ერთი შეედიან მისა და მეორე დადეგინ გარე და ისმენდინ, თუ რაჲ იქმნას!“ ჰრქუა მას მოციქულმან: „გამცნებ სახელითა იჳსო ძრისტესითა, რათა არღარა მიიქცე ძნოჲისსა, არამედ განჩუდე ამის ჭალაკისა გან?“ და მეყსეულად წარვიდა იგი.

ხოლო იხილა რაჲ მეორემან მან, რომელი დგა გარს, ვითარ ექსორია ყო მოყუასი მისი მოციქულმან, ივლტოდა მიერ და მივიდა ძნოჲისსა და მიუთხრა საქმე იგი; მაშინ ძნოჲ აღიჳსო გულისწყრომითა, და მოუწოდა სიმრავლესა ეშმაკთასა და ჰრქუა მათ: „აჲჲ ესერა, მოყუასნი თქუენნი ექსორია უვნა იოანე, და ბოროტი მოწევნად არს მის მიერ ჩუენ ზედა, და დუაწლი დიდი წინა გჳც; არაჲ

შედ მოვედით და უოველნი შევიდეთ ქალაქად, და თქუენ იუვენით ადგილსა ერთსა, რათა იქმოდით, რაჲცა მიკმდეს, 256. ხოლო მე შევიდე და ადვიძრა ერთი და მოვაკლვიო იგი.“

და აღიხუნა ძვნოჲ ეშმაკთა იგი გუნდნი და მოიწია ქალაქად და დაუტევნა უოველნი გარეგან ქალაქისა, და სამნი ოდენ შემოიყვანნა თანა და შემოვიდა ქალაქად. და შეკრბა უოველი ქალაქი მისა და თაყუანის სცემდეს მას: რამეთუ არაოდეს შემოსრულ იყო ქალაქად, და უოველთა მიუგებნ, რაჲცა ვინ ჰკითხის.

და მრქუა მე მოციქულმან: „შვილო პროზორე, ახოვნად თავსიდეგ და ნუ სულმოკლე იქმნები, რამეთუ ძვნოჲ ჭირისა მოწევნად ჩუენ ზედა ისწრაფის!“ და შემოკრბეს უოველნი ძმანი, რომელნი ქრისტეანე იყვნეს, სახლსა შირონისსა ზე ასწავლიდა უოველთა მოციქული. ზე დაკყავთ სახლსა შინა ათი დღე და არა განვედით ქალაქად. და ევედრებოდეს ძმანი იოანეს, ვითარმედ: „შეთოთი დიდი არს ქალაქსა შინა და ნუ განხუალ მუნ!“

ჰრქუა მათ იოანე: „სულგრძელ იქმნენით, შვილნო, და იხილოთ ძალი ლუთისაჲ, რამეთუ, ვითარცა აწ შეკრებულ 257. არს უოველი ქალაქი და უკვრს სიტყუათა თჳს ძვნოჲისთა, ეგრეთვე შეკრბენ და უკვრდეს წარწყმედასა ზედა მისსა.“

და მრქუა მე: „აღდეგ, შვილო, და განვიდეთ ქალაქად?“ და განვედით და დავსხედით ადგილსა ერთსა; და შემოკრბა ერთი მრავალი და იწყო იოანე სწავლად მათდა. ხოლო ესმა რაჲ ძვნოჲს, ვითარმედ იოანე ასწავებს, მოიწია მუნ და, იხილა რაჲ ერთი იგი, ვითარმედ უოველნი ისმენდეს იოანეს სიტყუათა, აღივსო გულისწყრომითა და ჰრქუა მათ: „კაცნო ბრმანო და შეცთომილნო, ისმინეთ სიტყუაჲ ჭემმარიტებისაჲ! უკუეთუ მართალი არს იოანე და კეთილ არიან სიტყუანი მისნი, ყავნ რაჲ ვთქუა და მეცა მრწმენეს მისი.“ უპურა ჭაბუკსა ერთსა და ჰრქუა: „ცოცხალარსა



მაშაჲ შენი ანუ მოკუდა?“ ჰრქუა მას ჭაბუკმან მან: „მოკუდა.“  
258. ჰრქუა მას ძვნოჲ: „რომლითა სიკუდილითა?“ ჰრქუა მას ჭაბუკმან მან: „მენავე იყო და ზღუასა შინა დაინთქა.“

მაშინ ძვნოჲ ჰრქუა იოანეს: „აჰა აწ გამოაჩინე, უკუეთუ ჭეშმარიტსა იტყვ და აღმოვივანე მაშაჲ ამის ყრმისაჲ ზღვთ და წარმოგვდგინე ცხოველად?“ ჰრქუა მას იოანე. „არა მოუვლენიე მე ძრისტესა მკუდართა აღდგინებად, არამედ მომავლინა მე სწავლად კაცთა შეკთომილთა!“ მაშინ ძვნოჲ ჰრქუა ერსა მას: „აწცა არა გრწამსა, კაცნო, ვითარმედ მაცთური არს იოანე და გაცთუნებს თქუენ? აწ უკუწ შეიპყართ ეგე, ვითარმედ მე აღმოვივანო ამის ყრმისა მაშაჲ ზღვთ და ცხოველი წარმოგიდგინო!“ და შეიპყრნეს ერთა მათ იოანე, და მივედით ზღვს კიდედ: და განიპყრნა ძვნოჲ კელნი და შეიტყუელნა და იქმნა კმაჲ დიდი, ვიდრემდის უოველთა შეეშინა, და უჩინო იქმნა თუალთაგან უოველთაჲსა, და კმა ყვეს უოველთა: „დიდ ხარ, ძვნოჲ, და

259. არაჲ ვინ არს სხუაჲ შენსა გარემს!“ და მეყსეულად აღმოვიდა ძვნოჲ ზღვთ და ჰყვა ეშმაკი ერთი სახითა მაშისა მის ყრმისაჲთა; და იხილეს უოველთა და უკვარდა რაჲ, და ჰრქუა ძვნოჲ ჭაბუკსა მას: „ესე არსა მაშაჲ შენი?“ ხოლო მან ჰრქუა: „ჰჲ, ოვთალო, ეგე არს!“ ჭე უოველთა თაყუანისსცეს მას. და უნდა ერსა მას მოკლვაჲ იოანესი.

ხოლო ძვნოჲ ჰრქუა მათ: „აჲცადეთ წუთ ერთ, რათა უზემთაესნი სასწაულნი უჩუენნე და მერმე იტანჯოს ბოროტად!“ ხოლო მოუწოდა ძვნოჲ სხუასა კაცსა და ჰრქუა მას: „გივის ძს?“ ხოლო მან ჰრქუა მას: „ჰჲ, ოვთალო, მესუა და შურითა სხუამან მოკლა იგი.“ ჰრქუა მას ძვნოჲ: „აღდგეს ძს შენი?“ და კმა უო ძვნოჲ და მოუწოდა სახელითქესა მისსა და რომელსა მოეკლა იგი, და მეყსეულად წარმოდგეს ორნი ეშმაკნი: ერთი სახითა ძისა მისისაჲთა ჭე მე-

260. ორე სახითა მკლველისა მისისაჲთა; და ჰრქუა მას ძვნოჲ: „ესე არსა ძს შენი?“ ხოლო მან ჰრქუა მას: „ჰჲ, ოვთალო,

ეგე არს ძს ჩემი და ეგე, რომელმან მოკლა იგი.“ ჰრქუა ძვნოჲს იოანეს: „რად გიკვრს, იოანე?“

ჰრქუა მას იოანე: „მე ამათ საქმეთა თჳს არა მიკვრს, ცუდად სტყუი!“ ჰრქუა მას კვნოჲს: „უკუეთუ არა გიკვრს, სხუანი უზემთაესნი საქმენი ვქმნე, რათა და გიკვრდეს, რამეთუ, უკუეთუ არა განგაკვრვო სასწაულთა მიერ, არა შეგინდობ სიკუდილად!“ ჰრქუა მას იოანე: „სასწაულნი შენნი შენ თანა დაიკნენ და წარწყმდენ ადრს!“

მსმა რაჲ ესე ერსა, ჰრქუეს იოანეს: „რად იტყვ გამობათა დიდისა ძვნოჲის თჳს?“ და ზედა მიუკდეს, ვითარცა მკეცნი, იოანეს ჯ დააკუეთეს იგი ქუეყანად ჯ გუემეს უწყალოდ, ვიდრე იქმნა ვითარცა მკუდარი; და ჰგონებდა კვნოჲს, ვითარმედ მოკუდა, ჰრქუა ერსა მას: „დაუტევეთ ეგე დაუმარხველად, რათა მფრინველთა შეჭამონ ეგე და ვინილოთ, თუ 261. მოძივდეს ძრისტე და ადადგინოს იგი!“ და დაუტევეს იოანე და წარვიდეს ძვნოჲის თანა სიხარულით და აქებდეს მას.

ხოლო მეორესა საკუმილავსა დამისასა მივეახლე მას და მრქუა მე, ვითარმედ: „შვილო პროზორე!“ და მე ვარქუ ცრემლით: „რაჲ არს, ოჲფალო!“ და მან მრქუა მე: „წარედ სახლსა მირონისსა, რამეთუ ძმანი მუნ შეკრებულარინ და არქუ, ვითარმედ: „იოანე ცოცხალ არს და არაჲ შჭირს, და შენ კუაღად მოედ აქა.“ ხოლო წარვედ რაჲ, ვპოვენ უოველნივე სახლსა მირონისსა და იგლოვდეს იოანეს თჳს; და შერადვედ შინა, და უკვრდა, რამეთუ ჩემსაცა სიკუდილსა ჰგონებდეს; ხოლო მე ვარქუ მათ: „ნუ სწყუხთ, ძმანო, არამედ იხარებდით მკვლისა მიერ: რამეთუ მოძღუარი ჩუენი ცოცხალ არს და მან მომავლინა.“

მსმა რაჲ მათ, ვითარმედ ცოცხალ არს, სხუაჲ არდა-262. რაჲ მკითხეს, არამედ აღდგეს და შემომიხდეს მე. და მივედით სადა იყო იოანე და ვპოეთ იგი: რამეთუ დგა და ილოცვიდა; და შემდგომად დოცვისა მოიკითხნა უოველ-

ნი და ყოველთა ცრემლით მოიკითხეს იგი სინარულისაგან და აღიდებდეს ლმერთსა. და ჰკრქუა მათ მოციქულმან: „იხილეთ, ძმანო, ნუ უკუტ ვინმე სკთეს საქმეთა თვს ძუნოჰისთა, რამეთუ ყოველსა უკუნებით იქმს!

„სულგრძელ უკუტ იქმნებით და დასხედით სახლსა მიწოზისსა და იხილოთ ძალი ძრისტესი.“ და სხუაჲ მრავალი ასწავა მათ და ნუგეშინისსცა და მოიკითხნა და განუტევნა.

და ხვალისა დღე გვზილრეს ვიეთმე ადგილსა, რომელსა ეწოდებოდა „ქვის სატუორც“, და წარვიდეს და მიუთხრეს ესე ძუნოჰს; ხოლო მან მოუწოდა ეშმაკსა მას, რომლისა მიერ იქმოდა მკუდართა მისნობასა და ჰკრქუა მას: „განემზადე ძლიერად, რამეთუ იოანე ცოცხალ არს!“

263. და წარმოიყვანა ეშმაკი იგი მის თანა და მოვიდა, სადა ჩუენ ვიყვნით, და ერი მრავალი შეუდგა მას; და ჰკრქუა მან იოანეს: „ამის თვს დაგიტევე შენ ცოცხლად, რათა უმეტესი სირცხელი მოგატყუა;

„ასუ უკუტ მოვედ ზღვს კიდედ და იხილო ძალი ჩემი და გრცხუენეს!“ და ჰკრქუა ერსა: „შეიპუართ ეგე, რათა უჩუენო ძალი, უმეტესი პირველისა, და მერმე მივსცე ეგე საშჯელსა!“ და შეიპურეს იოანე, და მივედით ზღვს პირად, სადა იგი პირველნი უცნებანი ექმნეს, და ვპოეთ მუნცა ერი ფრიადი; და იხილეს რაჲ ძუნოჰ, საკუმეველითა მოეგებვოდეს მას და თაყუანისსცეს; და თანა იყვნეს სამნიცა იგი ეშმაკნი, რომელნი სახედ მკუდართა მათ იყვნეს.

და ჰკრქუა ძუნოჰ ერსა მას: „ნუ განუტეობთ მაგას, ნუცა ვინ თქუენგანი წარვალს აქაჲთ, ვიდრემდის მოვიდე მე დიდებით!“ და შეიტყუედნა კელნი და შთაიგდო თავი 264. თვისი ზღუად, და იქმნა უჩინო, და ყოველთა კმა უკვს: „დიდ ხარ, ძუნოჰ, და არა ვინ არს შენსა გარეშე!“

ხოლო იოანე დასწერა ჯუარი და განიპურნა კელნი, ილოცა და თქუა: „ღმერთო მამაო მკვფელისა ჩუენისა ივსო

ძრისტესო, რომელმან ამით სახითა მოსეს ზე ამაღეგი უგუნ აქციე, აწცა დაანაქ მაცთური ძვნოჰ უფსკრულთა ზღჯსათა. და ნუღარამცა უხილავს მზს ესე, ნუცამცა შერაცხილ არს ცხოველთა გაცთა თანა!“ და მეუსეულად იქმნა ოხრაჲ ზღჯსაჲ და მოქცევი ადგილსა მას, სადა შთავარდა კვნოჰ, და არღარა აღმოვიდა იგი ზღჯთ; ხოლო იოანე ჰირქუა სამთა მათ ემბაკთა, რომელნი, ვითარცა მკუდრეთით ადდგომილად შერაცხილ იყვნეს, ვითარმედ: „გამცნებ სახელითა იჰსო ძრისტესითა, რათა განხვდეთ ამის ჭაღლაკისაგან?“ და მეუსეულად უჩინო იქმნეს იგინი.

ხოლო იხილა რაჲ ერმან მან, ვითარმედ სიტყუასა მისსა თანა წარწყმდეს, გან რისხნეს იოანეს თჳს, და უფროჲსად: რომელი იგი ჰგონებდა, თუ მამა მისი არს, და რომელსა იგი უჩნდა, თუ ძს მისი არს, და ერთი იგი ეტყუადა; „მაცთურ, მომეც მამა ჩემი?“ და მეორე იგი ეტყუადა: „მომეც ძს ჩემი?“ და ყოველნი ეტყუადეს, ვითარმედ: „უკუეთუმცა კეთილი გაცი იყავ, შენმცა წარწყმედულნი შემოჰკრიბენ, ხოლო აწ, რომელნი დიდსა ძვნოჰს ადედგინნეს, იგინიცა წარსწყმიდენ!“

და ენება მოკლვაჲ მისი; და სხუათა ჰირქუეს, ვითარმედ: „ველოდით, ვიდრედის დიდი ძვნოჰ აღმოვიდეს!“ და დგეს ზღჯს კიდესა მას სამდღს ღმ სამღამს დედებითურთ და ყრმებით სიტყუსა თჳს ძვნოჰისა, და კმოზდეს: „დიდო ძვნოჰ, გუეწიე!“ და იყო სიცხს და შემჭირდა ერსა მას: და კმათა მათგან და სიცხისა და სიუზმისა სამნი ყრმანი მოკუდეს. ხოლო იოანე მეწონნა სიფიცხესა ზედა გულთა მათთაჲსა, და ცრემლით ილოცა და თქუა:

„შემოქმედო ყოვლისა სულისაო და მომცემელო ცხოვრებისო, იჰსო ძრისტე, მოდრიკე გული ერისაჲ ამის, რათა არა წარწყმდენ.“ და იწყო სწავლად მათდა და ეტყუადა: „გაცნო ძმანო, ისმინეთ ჩემი: აჰა აწ მეოთხე დღე არს, ვინაჲთგან სდგათ სიცხესა ამას და ელით წარწყმედად

წარსრულსა; გვედრები, წარედით აწ უკუ სახედ თქუ-  
ენდა და მიიღეთ საზრდელი, რამეთუ ძვნოჲ თუალთა  
თქუენტა უკუნისამდე არდარა იხილონ; არცა რომელთა  
ჰგონებდით, თუ მკუდრეთით აღადგინნა: რამეთუ ეშმაკნი  
სახედ წარსრულთა მათ მოეყვანნეს მას.“

267. და ესე რაჲ თქუა, მივიდა მომკუდართა მათ ყრმათა  
ზედა და თქუა: „რომელი უკუნაჲსკნელითა მით საყვრითა  
განადჰებ საუკუნითგანთა დაძინებულთა, იჯსო ძრისტე,  
მომადღენ სულნი სამთა ამათ ყრმათანი, რათა იდიდოს  
სახელი შენი ერსა ამას ზედა.“ და მიესეულად აღდგეს მკუ-  
დარნი იგი; და იხილეს რაჲ კაცთა მათ საქმე იგი, მოვი-  
დეს გონებასა თვისსა და შეუვრდეს იოანეს და თქუეს: „აწ  
უწყით, რამეთუ ვსცთებოდეთ, რამეთუ შენ ხარ ჭემმარი-  
ტებისა მოციქული.“

ხოლო მოციქული ხედვიდა მათ ჭირვეულად, ჰრქუა:  
„წარვედით თითოეული სახიდ თქუენდა და მე წარვიდე სა-  
ხლსა მონისა ლუთისა შირონისსა, და ხვალე მოედით და  
გასწაო თქუენ.“ და ულოცა მათ და განუტევნა; ხოლო ჩუ-  
ენ შევედით სახლსა შირონისსა, და იქმნა მუნ სიხარული  
დიდი და ყოველთა ნუგეშინის სცა მოციქულმან სიტყუა-  
თა მათ სულისა წმიდისაჲთა; და დაგვკეს ტაბლახა და მი-  
ვიდეთ საზრდელი და ვჰმადლობდით ლმერთსა. და ხვა-  
ლისა დღე ერი ფრიადი შემოკრბა კართა ზედა, და გან-  
ვიდა მოციქული რაჲ, ყოველნი ეტყოდეს მას: „შენ ხარ  
კეთილის მყოფელი სულთა ჩუენთაჲ, შენ ხარ, რომელი  
განგუნათლებ უკუდავითა მით ნათლითა.“

268. ხოლო იოანე ჰრქუა მათ: „მე, ძმანო, კაცი ვარ თქუე-  
ნებრი უძღური, ხოლო მომავლინებელი ჩემი, იჯსო ძრის-  
ტე ძს ლუთისაჲ, იგი არს ჭემმარიტი მაცხოვარი და გან-  
მანათლებელი სულთა მორწმუნეთა მისთასა: მას შეეწყალა  
კაცთა ნათესავი, უფსკრულსა უმეცრებისასა დათქმული  
და საცთურითა ეშმაკისაჲთა ცთომილი, სათნო იყო გარდა-



მატებულოთა სახიერებითა განკორციელებაჲ ქალწულისაგან  
შმიდისა, და თავს იღვა ჯუარცუმაჲ და სიკუდილი, რათა  
დაჰქსნას იგი; და ჯოჯოხეთი წარმოტყუენა და სიკუდი-  
ლი მოაკუდინა, და სულისა განათავისუფლნა, და აღდგა  
მესამესა დღესა, და ჩუენ, მოწათენი, წარგუავლინნა ქადა-  
გებაჲ სუფევისა მისისა ყოველსა სოფელსა, და მოგუცა  
კელმწიფებაჲ ემმაკათა ზედა, და კურნებაჲ სენთა და ქმ-  
ნად სასწაულთა სულისა შმიდითა, ვითარცა ხედავთ, რა-  
თა ესრეთ წარმართთა ჰრწმენეს და მოიქცენ ჭემმარიტი-  
სა ლუთისა; და თქუენ, ჳ შვილნო, ნუ დაამძიმებთ უურსა  
გულთა თქუენტასა, არამედ ივლტოდეთ საცთურისაგან ზნ-  
ათელსა ჭემმარიტებისსა მიებახლენით. \* და მრავლითა სიტ-  
ყუთა ასწავლიდა მათ და ნუგემინის სცემდა.

მრავალთა უკუს ჰრწმენა მას დღესა და ნათელიდეს  
სახლსა შირონისსა. ხოლო იყო ჰურიაჲ ვინჲე სახელით  
შილონ, რომელმან იცოდა მჯული წიგნისაებრ, და ესუა 269.  
ცოლი კეთროვანი; და იწყო სიტყუაჲ იოანეს თანა წიგნ-  
თა გან მოსესთა, ხოლო იოანე სულიერად გამოუთარ-  
გმნიდა ყოველსა; არამედ იგი წერილისაებრ გულის ხმა  
ჰყოფდა და ძაღსა მათ სიტყუათასა არა ირწმუნებდა,  
არამედ აცილობდა; და ორსა დღესა დილეულით გან ვი-  
დრე მწუხრადმდე ეტყუნ და ვერ დაარწმუნა, ხოლო მესა-  
მესა დღესა, იხილა რაჲ შილონ განფიცებელი, ჰრქუა მას  
მოციქულმან: „შილონ! შმიდათა წერილთა გულისხმისყო-  
ფასა გული შმიდაჲ უკმს და არა სიმრავლე სიტყუათაჲ!“  
და დაუტევა იგი და ენება წარსლვად.

და მეყსეულად მოჰგუარეს კაცი მკურვალებითა მეჰუ-  
რობილი მძაჲრითა, ზე ევედრებოდეს, რათა განკურნოს იგი;  
ხოლო მოციქული მიებალა მას და ჰრქუა: „სახელითა იჲ-  
სო მრისტესითა აღდეგ და წარვედ სახედ შენდა!“ და მეყ-  
სეულად განიკურნა იგი და აღდგა და თაყუანისსცა მას  
და წარვიდა სახიდ თვისა და ადიდებდა ლმერთსა.

იხილა რაჲ ესე ზილონ, უპყრა კელი იოანეს და ჰრქუა: „მოძღუარ, რაჲ არს სიყუარული?“ ჰრქუა მას იოანე: „სიყუარული ლმერთი არს, და რომელსა აქუნდეს სიყუარული, ლმერთი აქუს.“ ჰრქუა მას ზილონ: „აწ უგუჲ ქმენ სიყუარული და შემოედ სახლსა ჩემსა და ვჭამოთ პური და იყოს ლმერთი ჩუენ თანა;“ და შეუდგა იოანე, და შერაჲ ვედით სახლსა მისსა, განწმდა ცოლი მისი კეთრისაგან; და იხილა რაჲ ესე ზილონ, ჰრწმენა, შეუვრდა იოანეს და ჰრქუა: „მოძღუარ, გაფუცებ ლმერთსა, ნუ განჰრისხნები ჩემ ზედა სიტყუათა მათ თჳს, რომელთა ვიტყუადე ცილობად სადთოჲსა სწავლისა შენისა, არამედ მომეც მე და მეუღლესა ჩემსა ჰრისტეს მიერი ბეჭედი!“ ხოლო მოციქულმან ასწავა მათ და ნათელსცა უოვლით სახლეულით მისითურთ. და დავევენით მუნ დღენი რავდენნიმე, და განვედით სახლისა გან მისისა და მივედით ზღჳს კიდედ; და შემოკრბა ერი ფრიადი, და ასწავლიდა მათ იოანე; და

¶1. მოვიდეს მუნ მდდელნი იგი აპოლონისნი, რომელნი მივიდეს ძნოპისსა იოანეს თჳს; და ჰრქუა ერთმან მათ განმან გამოცდით: „მოძღუარ, ძს მივის და მკელობელი არის ორითავე ფერკითა, განკურნე და მეცა მრწმენეს ჯუარცუმული!“ ჰრქუა მას იოანე: „უგუეთუ გრწმენეს ჰრისტე, განიკურნოს ძს შენი.“ ხოლო მან ჰრქუა: „პირველად განკურნე და მერმე მრწმენეს!“

ჰრქუა მას იოანე: „ნუ გამოსცდი გამოუცდელსა მას, რამეთუ აჰა ესერა სახელითა ჰრისტესითა იყო შენცა დავრდომილ ორთავე ფერკთაგან!“ და მეყსეულად დაეკსნეს ნასხმანნი ფერკთანი და დაეცა ქუეყანასა ზედა; და ჰრქუა იოანე მეორესა მდდელსა: „წარვედ, უჩუენე ძს მაგისი მოწათესა ჩემსა!“ ხოლო მე წარვედ და ვარქუ მას: „ბრძანებს იოანე, მოციქული ჰრისტესი, ვითარმედ ადდეგ და მოვედ ადრე აქა?“ და ადდგა და შემომიდგა და მოვიდა და თაყუანისსცა მოციქულსა.

ხოლო მამამან მისმან, იხილა რაჲ, ვითარმედ ძს მი-  
სი განიკურნა, დადადუო და თქუა: „შემიწყალე, მოწაფეო  
ქრისტესო!“ ხოლო იოანეს შეეწყალა იგი, მიეახლა და 272  
დასწერა ჯუარი, და მეუსეულად აღდგა და უოველთა უკ-  
ვრდა, და მრავალთა ჰრწმენა, და ნათელიდო მან, და  
ძემან მისმან, და უოველმან სახლეულმან მისმან. და გან-  
ვედით აღგიღსა, რომელსა ეწოდების „ლომეტიამ,“ და ას-  
წავლიდა იოანე ერსა; და იუო მუნ კაცი ერთი, ვინმე წუ-  
ლით მანკიერი, რომელსა ზრახვაჲცა ვერ ეძლო, ხოლო  
ითხოვა ქარტაჲ და მოუწერა მოციქულსა ესრეთ: „მოცი-  
ქულსა და მოწაფესა ქრისტესსა საწყალობელი ესე გე-  
ვედრები, შემიწყალე და აღმადგინე უძღურებისაგან ჩე-  
მისა!“

ხოლო მოციქულმან წარიკითხა რაჲ, შეეწყალა და  
მიუწერა ესრეთ წულთ მანკიერსა მას: „იოანე, მოციქული  
ქრისტესი, მოგიწერ: სახელითა მამისა და ძისა და სული-  
სა წმიდისაჲთა განიკურნე!“ და აღმოიკითხა რაჲ უძღურ-  
მან მან წიგნი იგი, მეუსეულად აღდგა მრთელი, ვითარმცა  
არაჲ ოდეს შჭირვებოდა; ხოლო ერმან მან კმაყო: „დიდ-  
არს ლმერთი იოანესი, რომელი იქმს საკრველთა!“ და მრ-  
ვალთა ნათელ იღეს და მანცა, რომელი განკურნებულ  
იუო. 273.

ხოლო მათ დღეთა მეუფლე მთავრისაჲ მიეახლა მო-  
ბად და განუძნდა შობაჲ და იგუემებოდა სამდღს და მიე-  
ახლა სიკუდილად; და მიუმცნო მთავარმან იოანეს: „კაცო  
ლუთისაო, მსწრაფელ მოვედ აქა და შეგვწყალენ ჩუენ!“ და  
წარვიდა იოანე; მიეახლა რაჲ სახლსა მას, შვა დედაკაცმან  
მან; ხოლო ჰრქუა მთავარმან იოანეს: „მოძღუარ, აკურთხესა-  
ხლი ჩუენი?“ ჰრქუა მას იოანე: „უკუეთუ გრწმენეს ქრისტე,  
იუოს ცხორებაჲ სახლისა შენისაჲ.“ ჰრქუა მას მთავარმან მან:  
„მრწმენა და მრწამს მომავლინებელი შენი ლმერთი;“ და ას-

წავა მას მოციქულმან და ნათელსცა სახელითა მამისაჲთა და ძისაჲთა და სულისა წმიდისაჲთა.

ხოლო მთავარმან მოართუა საფასე ფრიადი იოანეს და ჰკრქუა: „მიიღე ესე, მამო, შვილისაგან შენისა და აკურთხე სახლი ჩემი!“ ჰკრქუა მას იოანე: „წარვედ და განუყავ ეგე გლახაკთა და იუოს სახლი შენი კურთხეულ!“ და დაუყავთ მუნ სამი დღე და განვედით და მივედით სახლსა შირონისსა, და შეკრბა მუნ ერთი ფრიადი და ასწავლიდა

274. მათ მუუვარ ქამ; და დაადგინნა ხუცესნი, და აღასრულა ქამის წირვაჲ და აზიარნა უოველნი წმიდათა მათ საიდუმლოთა, და განტეხა ჰური და მიიღო საზრდელო, და შეჰვედრნა იგინი ოკუფალსა. და განვედით ქალაქისა მისგან

და შევედით შირონოსე ქალაქსა, იუო თვსთავი ლოლოზ თვსაჲ; და მივედით ადგილსა ერთსა, სადა იგი შეკრებულ იყვნეს თავნი იგი მის ქალაქისანი, და ურმაჲ შებორკილებული მდებარე ქუეყანასა ზედა, და ჰკითხა იოანე ვისმე მუნ მდგომარესა, ვითარმედ: „რამ არს მიზეზი შებორკილებულისა აჲის ურმისაჲ?“ ხოლო მან ჰკრქუა: „უოველისა თვსთავსა შეიპურობენ ურმასა ერთსა ანუ ჭაბუკსა და შესწირვენ მას მსხუერპლად ქველის მოქმედისა მის მგლისა.“ ჰკრქუა მას იოანე: „და რამ არს მგელი იგი?“ ჰკრქუა მას კაცმან მან: „მეოთხესა ქამსა მოვლენ მდდელნი და წარიყვანებენ ურმასა მას და უოველნი შეუდგან მათ, და უკუეთუ

275. შეუდგე მათ, იხილო მგელი იგი,“ ჰკრქუა მას იოანე: „გხედავ შენ კაცსა გონიერსა და უკუეთუ მიჩუენო მგელი იგი, მიგცე ნიჭი დიდი აჲის საქმისა თჳს!“ ხოლო მან გჳქადა ამისი ქმნაჲ.

და მირამ ვედით ადგილსა მას, ვიტუოდეთ რამ კაცი-სა მის თანა, აჰა ესერა გამოვიდა მდინარით ეშმაგი იგი, რომელსა ეწოდებოდა მგელი, შემკული თითო სახითა ფერიითა, და ჰკრქუა მას იოანე: „შენ გეტუჯ, სულო უკეთურო!“ და შეუსეულად დადგა ეშმაგი იგი, და ჰკრქუა მას მოცი-

ქულმან: „რაოდენი წელი გაქუს ამას ადგილსა?“ ჰრქუა მას  
ემმაკმან: „ასსამეოცი წელი.“ ჰრქუა მას იოანე: „გამცნებ სა-  
ხელითა იჯსო ძრისტესითა განსლვად ჭალაკისა ამისგან  
და უდაბნოთა უვალთა შინა უოთად?“ და მეესეულად უჩი-  
ნო. იქმნა იგი თუალთაგან ჩუენთა; და იხილა რაჲ კაცმან  
მან საქმე ესე, შეუვრდა მოციქულსა და ჰრქუა: „გვედრები  
შენ, მითხარ, თუ ვინ ხარ შენ, რომელ დმერთთა უბრძა-  
ნებ და ძრწოლით გმორჩილობენ შენ!“ ჰრქუა მას მოცი- 276.  
ქულმან: „მე ვარ იოანე, მოციქული იჯსო ძრისტესი, ჲ ესე,  
რომელსა მგლად უწესთ, სული არს უკეთური, წარმწ-  
უმედელი კაცთაჲ; და მომავლინა მე ძრისტემან, რათა ემ-  
მაკნი განვდევნე, ჲ კაცთა ვასწაო გზაჲ ჭემპარიტებისაჲ;  
ხოლო კაცმან მან ჰრქუა: „კაცო ლუთისაო, გვედრები, რა-  
თა მუო მეცა მონა ძრისტესა.“

და ასწავა მას მოციქულმან სარწმუნოებაჲ მართალი  
და ნათელსკა მდინარესა შინა, და ვიდრედა იგი სიტყვთა  
სულისა წმიდისაჲთა განამტკიცებდა მას, აჰა ესერა მდ-  
დელნი იგი სიცრუვისანი მოვიდეს, და ჰყუვა მათ თანა ურმაჲ  
იგი; ხოლო პირველ ემმაკი იგი ერუენებოდა საშინლად  
და ევრე დაკლიან ურმაჲ იგი; ხოლო მაშინ, მოვიდეს რაჲ,  
განემზადნეს დაკლვად, მოელოდეს ემმაკისა მის გამოჩინე-  
ბასა; და მიეახლა მათ იოანე და ჰრქუა: „კაცნო, ემმაკისა  
მიერ ცთომილნო! რომელი იგი თქუენ დუთად გჴვა, ემმა-  
კი, მე განვდევენე ჭალაკისა ამის გან სახელითა ლუთისა ჩე-  
მისაჲთა! რაჲსა თჳს უკუწ ცნობა მიდებულ ხართ? გან-  
კსენით ურმაჲ ეჲ და განუტევით წარსლვად? და მე გით- 277.  
ხრა ემმაკისა მისთჳს, რომელი აცთუნებდა სულთა თქუენ-  
თა!“ ხოლო მდდელთა მათ, ესმა რაჲ, განკვრდეს, რამეთუ  
მას ჟამსა ვერვინ იკადრებნ სიტყჳსა თქუმად შიშისაგან ემ-  
მაკისა მის.

ჴულად უკუწ ჰრქუა იოანე: „ირწმუნეთ ჩემი, კაცნო,  
და განკსენით ურმაჲ ეჲ და დასცხერით ხატად ლუთისა



ქმნულთა კაცთა მსხუერპლად ემბაკთა შეწირვად: რამეთუ თქუენი იგი მგელი მე განვდევნე ბნელად გარესკნელად სახელითა ლუთისა ჩემისაჲთა.“ ხოლო მღვდელი იგი არა იტყოდეს სიტყუასა; მაშინ მიეახლა იოანე და განჴსნა ურმაჲ იგი ღმ ჳრქუა: „წარედ მშობელთა შენთა თანა?“ რამეთუ ვერვინ მივიდოდა მუნ თჳსთაგანი დაკლვადისა ურმისათა; ღმ განჴრდეს უოველნი საქმესა ზედა იოანესსა, გარნა არაჲ ვინ ჳრქუა მას; და ვითარცა მუუვარ ესე ელოდეს ემბაკსა მას და არაჲ გამოჩნდა, მერმე მოიქცეს უოველნი ქალაქადვე იოანესთანა, და დადგა იგი ადგილსა ერთსა და შემოკ-

278. რბა მუნ ერი ფრიადი, და იწყო იოანე ქადაგებად ჳრისტესა; და მრავალთა ისმინეს და ჳრწმენა და აღიდებდეს ლმერთსა ცხოვრებისათჳს ურმისა მის და განდევნისა თჳს ემბაკისა მის.

ხოლო მღვდელი იგი ჳრისხვიდეს იოანეს; და ერთსა უკუჲ მათგანსა ესუა ძმ და მოიშთო იგი აბანოსა შინა ემბაკისაგან; ხოლო მაშამან მისმან, რაჲ ცნა ესე, ჳრქუა მოციქულსა: „მოძღუარო ქრისტეანეთაო, აწ მოიწია ესე, რათა, უკუეთუ გენებოს, მრწმენეს შენი, რამეთუ აჴა ესერა ძმ ჩემი მოკუდა აბანოთა შინა და, ვიცო, რომელ უკუეთუ ოდენ გენებოს, ძალგიც მისი აღდგინებაჲ: რამეთუ გუჴსმიეს უოველი, რაოდენი ჳქმენ ქალაქსა შთორას.“ და მეუდგა მას მოციქული; და მირაჲ ვიდეს აბანოდ და იხილა მოციქულმან მკუდარი იგი, უპურა კელსა ღმ ჳრქუა: „სახელითა ივსო ჳრისტე ძისა ლუთისაჲთა აღდეგ?“ და მექსეულად აღდგა; და ჳრქუა მას იოანე: „რაჲ წაგეკიდა შენ?“ ხოლო მან

279. თქუა: „ოჯფალო, ვითარ ვიბანებოდე მე, კაცი ჳინდოჲ მოვიდა და მომაშთო მე.“ შვიდა უკუჲ მოციქული აბანოსა და თქუა: „შენ გეტუჲ, სულო ბოროტო, მითხარ, რაოდენი წელი გაქუს აქა?“ ხოლო მან ჳრქუა: „ექუსი წელი, რამეთუ მე ვარ, რომელი აბანოჲსაგან ლიოსკორიდე ეფესელისა განმდევნე; არამედ გაფუცებ, ნუ განმდევნი ამიერ!\* ჳრქუა მას

მოციქულმან: „სახელითა იესო ქრისტესითა გამკნებ, რათა განხვდე ამიერ და არღარა დაემკვდრო შორის კაცთა, არამედ უდაბნოთა უკალთა!“ და მეუსეულად ივლტოდა ეშმაკი იგი.

ხოლო მდდელმან მან, ესე უოველი რამ იხილა, ჭ შეუვრდა მოციქულსა, და შემიყვანნა სახედ მისა და ნათელილო მან და ძემან მისმან უოველით სახლით მათითურთ, და დავყავთ მუნ შვიდი დღს და მერმე განვედით მიერ; და დადგა მოციქული შორის ქალაქისა და ასწავებდა ერსა; და აჰა დედაგაცი ვინმე მოვიდა და კმობდა: „გაფუცებ, მოძღუარ, ღმერთსა, რომელსა ჰქადაგებ, შემიწყალე!“ ჰრქუა მას მოციქულმან: „რამ გნებავს, ჭ ვუო?“ ხოლო მან თქუა: „ძს დარჩა ჩემდა ქმრისაგან ჩემისა სამისა წლისაჲდა ძლით აღვზარდე იგი და აწ შეიპურა ეშმაკმან და აშთობს მას, და უოველი, რამ მედვა, წარვაგე მრავალთა ზედა ღმერთთა მტყუვართასა და ვერამ უვეს!“ ჰრქუა მას მოციქულმან: „წარვედ, მომგუარე იგი აქა და განკურნო!“ ხოლო იგი წარვიდა და ვითარცა ჰრქუა მას, ვითარმედ: „მოვედ, წარვიდეთ ქრისტეს მოციქულისა, რათა განდევნოს ეშმაკი ეგე,“ მეუსეულად ივლტოდა სული იგი ბოროტი; და მოიყვანა მან ძს თვისი განკურნებული და თაყუნის სცემდეს მოციქულსა, და ჰრწმენა ქრისტე და უოველთა უკვრდა საქმე იოანესი, და მრავალთა ჰრწმენა და ნათელიდეს, და დედაგაცმან მანცა ძითურთ.

ხოლო ხვალისა დღე ცნა მოციქულმან, ვითარმედ დღესასწაულსა ადასრულებდეს ღიონის კერპისასა, და წარვიდა ტაძარსა მას და ჰოა გარეგან მისა ერი ფრიადი, და იწყო სწავლად მათდა და ახარებდა მოქცევად ლუთისა და სინანულად, და ეტყოდა, ვითარმედ: „არა ღირს არს, ვითარმცა ხატად ლუთისა ქმნულნი ეგე და გონებისა უფალნი პირუტყუთა ჰბაძვიდეთ და ბუნებისა გარგანთა 281. საქმეთა იქმოდეთ!“

და ვიდრედა იგი სიტყუათა ამათ იტყოდა, მოვიდეს მღვდელნი იგი მის ტაძრისნი და ეტყოდეს იოანეს, ვითარმედ: „განკუეშორე ამიერ და ნუ შეაშუოთებ ერსა ამას, რათა აღვასრულოთ დღესასწაული ჩუენი!“ ხოლო იგი უფროაჲსად მტკიცედ ასწავლიდა ერსა მას; და იხილეს რაჲ ათორმეტთა მათ მღვდელთა სიკრუვისათა, ვითარმედ იოანე არა დასცხრების სწავლისაგან, იწყეს ერისა მის ბირებად ქენებით, და უმრავლესნი წარიყვანნეს მიერ და იოანეს სცეს ცემაჲ დიდი და წარითრიეს ადგილისა მისგან და დაუტევეს.

ხოლო ტაძარსა მას იყო წესი შევიწებული: რამეთუ შეწრიან კერვისა მის მსხუერპლად საჭამადი ფრიადი და ღვინოჲ, და ჭამიან და სჯან, და მერმე აღერიწიან ურთიერთას ვითარცა ცხენნი მცბიერნი; ხოლო მაშინ შერაჲ ვიდეს მღვდელნი იგი სირცხვლისანი, რათამცა იწყეს მსხუ-  
282. ერპლისა მის ქმნად, ილოცა იოანე და თქუა: „ღმერთო და მამაო მკფლისა ჩუენისა იჯსო ძრისტესო, სათნო იყავ, რათა დაეცეს ტაძარი ესე ბილწებისაჲ!“ და ვიდრედა იგი ამას იტყოდა, იძრა ქუეყანაჲ და ტაძარი იგი დაირღუა ვიდრე სათუძვლადმდე, და მოკუდეს მას შინა ათორმეტნი იგი მღვდელნი ოდენ.

და იყო მუნ კაცი ვინმე, სახელით ნოიტიანე, და იყო იგი კელოან გრძნებითა და მრავალნი წიგნნი გრძნებისანი აქუნდეს; ამან იხილა რაჲ დაცემაჲ ტაძრისაჲ იოანეს ჯოცვითა და სიკუდილი მღვდელთაჲ მათ და ვითარმედ უოველი ერი იოანეს შეუკრდა, შეწუნნა ფრიად და საეშმაკოათა გულის წურომითა აღივსო, და მოვიდა იოანესსა და თქუა: „აჴა უოველთა გკუუარ და გისმენტ შენ და არა შუოთ ვართ დარღუევისა თჳს ტაძრისა მის, არამედ აწ გულისავსე გუყავნ სრულიად, ვითარმედ არს სიწრფოებაჲ გულისა შენსა და ვითარმედ ჭეშმარიტისა ლუთისა მოწათე ხარ, და აღადგინენ ათორმეტნი იგი მღვდელნი, რო-

შელნი მოკუდეს! “ჭრქუა მას იოანე: „უკუეთუმცა ღირს იუუნეს ადღგომისა, არამცა იგინი ოდენ მომკუდარ იყვნეს!“ ჭრქუა მას ნოიტიანე: „მე დიდებულსა მოგატყუებდი შენ და ამის- 283. თვს გარქუ შენ ესე; აწ უკუწ ანუ ადადგინენ ანუ აღვა- დგინნე, და უწყოდე, ბოროტსა სატანჯველსა შეჭვარდე!“

მაშინ ჭრქუა მას იოანე: „ნუ ესავ, ნოიტიანე, გრძნება- თა შენთა?“ მაშინ განრისხნა იგი და წარვიდა და მოვლო- ნარდუევი ტაძრისაჲ მის და მოუწოდა ეშმაკთა; და წარ- მოუდგეს ათორმეტნი ეშმაკნი სახითა ათორმეტთა მათ მდდელთაჲთა და ჭრქუა მათ ნოიტიანე: „შემომიდეგით მე და მოვაკლვიოთ იოანე?“ ჭრქუეს მას ეშმაკთა მათ: „ჩუენ ვერ მივინახლებით მას, არამედ ვიყვნეთ აქა და შენ წარ- ვედ და მოიყვანე აქა ერი და გვხილნენ ჩუენ და წარვი- დენ და მოკლან იოანე!“ ხოლო იოანე ცნა სულითა და შრქუა მე: „რაჲმს მოვიდეს ნოიტიანე, შენ წარვედ სხვთ გზით და მივედ უკუანა დარდუეულისა მის ტაძრისა და ჰჰოენე მუნ ათორმეტნი ვინმე სახედ ათორმეტთა მათ მდ- დულთა და არქუ, ვითარმედ: „მოციქული შრისტესი გიბ- რძანებს, ვითარმედ უჩინო იქმნენით ადგილისა ამისგან 284. და ადგილთა ურწყულთა ივლტოდეთ!“ და ვიდრედჲ ამას შეტყუდა, მოვიდა ნოიტიანე და კობდა და იტყუდა: „კა- ცნო ძმანო, რად ისმენთ მაგის მაცთურისა სიტყუათა, რა- მეთუ აჰა ესერა მე აღმიდგენიან მდდელნი იგი, რომელ- თა ეგე იტყუდა უღირსად ცხორებისა, და მეგულების ტა- ძრისაჲცა აღმართებაჲ, უკუეთუ ეგე მოჰკლათ; მოვედით უკუწ გარემე მაგისსა და იხილენით მდდელნი!“ და ესმა რაჲ ერსა მდდელთა ადღგომაჲ, შეუდგეს ნოიტიანეს, და, მივიდოდეს რაჲ, განაზრახებდა ნოიტიანე, თუ ვითარიითა სიკუდილითა მოკლან იოანე.

ხოლო მირაჲ ვიდეს, სადა ეშმაკნი იგი დგეს, არაჲ ვინ ჰოვეს მუნ, რამეთუ მე სიტყუსაებრ იოანესა წარსრულ ვიყავ და უჩინო მექმნეს იგინი! ხოლო ნოიტიანე კობ-

და და ხალოდა ეშმაკთა მუკვარ ქამ და ვერა რას იქმოდა; და დიდქამ რაჲ დგა ერი იგი და ვერარაჲ უჩუენა ნოი-  
285. ტიანე, მაშინ იწუეს გინებად მისა, ვითარმედ: „მაცთური ხარ და განგუაშორენ სწავლისა მისგან ცხორებისა, და აწ რომელითაღა თუაღითა მივხედნეთ მას, რომელთა შემდგომად ესოდენისა სწავლისა დაუტევეთ იგი და შენ მაცთურსა შემოგიდეგით!“ და სხუანი ეძიებდეს მოკლვად მისა და იტუოდეს, ვითარმედ: „რასა ეგე მოძღურისათჳს განგუაზრახებდა, მაგას უყოთ!“ და სხუანი იტუოდეს, ვითარმედ: „არა ჯერ არს თჳნიერ მოციქულისა ამისი ქმნაჲ!“ მოვიდეს უკუც იოანესა და ჰრქუეს: „მოძღუარ, ვევედრებით შენსა სახიერებასა, ნუ განჰრისხნები შვილთა შენთა თჳს, რომელ ესე უგუნურად დაუტევეთ წუაროჲ სიტკბოებისაჲ და შეუდეგით სიმწარესა; აწ უკუც, რაჲცა გნებაჲს, უყოთ ბოროტსა ნოიტიანეს, რამეთუ თანამდებ სიკუდილისა არს.“

ჰრქუა მათ მოციქულმან: „შვილნო, მიუშვთ ბნელსა, რათა ბნელად წარვიდეს, ხოლო თქუენ შვილნი ხართ ნათლისნი და ბნელი ვერ გეწიოს!“ და არა შეუნდო მო-  
286. კლვად ნოიტიანესა, და ერსა მას ასწავა და ნათელსცა ორასოცსა კაცსა მას დღესა. ხოლო ნოიტიანე კუაღად აბრკოლებდა, რომელთა ჰნებაჲს ნათლისღებაჲ; მაშინ იოანე ილოცა და თქუა: „ოჯფალო ლმერთო, მოწყლენ ნოიტიანეს კორციელნი თუაღნი, რათა აღეხილნენ სუღიერნი!“ ჭ მეუსეულად დაბრმდა ჭ წინამძღურითა მოვიდა მოციქულისა და ევედრებოდა, რათა შეიწყალოს და დირს უოს ძრისტეს სარწმუნოებასა.

ხოლო იოანე ძვრუკსენებლად ჰრქუა: „ვჰმადლობ ლმერთსა, რომელმან განაშრავლა წუალობაჲ მისი შენ ზე და და ვერ შეგიძინა ეშმაკმან.“ და ფრიად ასწავა და ნათელსცა მას; და მეუსეულად აღეხილნეს თუაღნი და ევედრებოდა მოციქულსა, რათა შევიდეს სახლად მისა. და შერაჲ ვიდა, იყვნეს მუნ კერპნი მრავალნი, ყოველნი და-



ეცნეს და შეიმუსრნეს; და უმეტესად ჰრწმენა მას ძრისტე, და ნათელიდეს ცოდმანცა მისმან და შვილთა, და ჰმადლობდეს ლმერთსა.

ზანვედით უკუტ ქალაქისა მისგან და შევედით ძარო ქალაქსა; და შეგვწყნარნა კაცმან, მეცნიერმან ჰურიამან, სახელით შავსტო, რომელსაცა ჰრწმენა და ნათელიდო 287. უოვლით სახლით მისითურთ. და დავეყავთ მუნ ქამი ფრიადი, და უოველთა ჰრწმენა. და ესრეთ, ქალაქად ქალაქად და სოფლად სოფლად ვიდოდეთ, და უოველნი მოიქცეოდეს ლუთისა, სიტყუთა იოანესითა, რამეთუ საქმეთა მიერ მისთა იძლეოდეს. და განამრავლა მუჟთაღმან იჯსო ძრისტემან მადლი თჳსი და ჰრწმენა უოველთა ჰატმელთა სადმრთოთა სიტყუათა მიერ იოანესთა და დიდთა მათ სასწაულთა, რომელთა იქმოდა ლმერთი მის მიერ.

ხოლო მოკუდა ლომენტუიანე მეფე და მიიღო მეფობაჲ ნეროა, რომელმან ბრძანა უოველთა, ლომენტუიანეს მიერ ექსორია ქმნულთა, განთავისუფლებაჲ, და შემდგომად მცირედისა ეამისა მიიღო კუალად ტრიაიანე მეფობაჲ, და დაამტკიცა იგივე სიტყუაჲ; და მოიწია ჩუენდაცა უკუტ ბრძანებაჲ იგი; და ვიუვინით მაშინ შთორა ქალაქსა. და იხილა რაჲ მოციქულმან, ვითარმედ ჰრწმენა ჭალაკსა მას ძრისტე, ინება კუალად მთესოდ მიქცევაჲ; ხოლო ძმათა ესე რაჲ ცნეს, შემოკრბეს და ცრემლოოდეს და ევედრებოდეს მოციქულსა და ეტუოდეს: „ნუ დაგვტევიბ, მამაო, 288. — ობლად, ვევედრებით სიწმიდესა შენსა, არამედ იყავ შვილთა შენთა თანა მარადის.“ ჰრქუა მათ მოციქულმან: „რასა იქმთ, შვილნო, რად სტირთ და შეაწუხებთ სულსა ჩემსა? რამეთუ ძრისტემან ესრეთ გამომიცხადა, რათა მივიქცე მთესოდ უძლეურებისა თჳს მუნ მყოფთა ძმათაჲსა.“ ხოლო იხილეს რაჲ ძმათა, ვითარმედ არა დადგების, ჰრქუეს მას: „და უკუეთუ ესრეთ ინებე ქმნად, ესე გვსმინე, გევედრებით, რათა დაგვწერო უოველი საქმე განგებუ-

ლებისა მკვლელისა და განკაცებისა მისისა, რათა მას აღმოვიკითხვიდეთ და მტკიცედ ვეგნეთ სარწმუნოებასა.“

ჰრქუა მათ მოციქულმან: „წარვედით სახედ თქუენდა, შვილნო, და ნებაჲ მკვლელისაჲ იქმნას და თხოვაჲ თქუენი ადესრულოს!“ და იკურთხნეს მის მიერ და წარვიდეს. და იყო მუნ მახლობლად მთაჲ მაღალი, და განვედით და ავედით მთასა მას, და ვიყვენით მუნ სამდღს და იყო მოანგუჭმელად და ევედრებოდა ლმერთსა მონიჭებისათჳს სახარებისა წმიდისა; და მესამესა დღესა მრქუა მე: „შვილო პროხორე, შეედ ქალაქად და შემდგომად ორისა დღისა აიდე ქარტაჲ და მეღანი და მოედ აქა?“ და ვუავ ეგრე. ხოლო რაჟამს იგი მე ვიუავ ქალაქსა და იგი მხოლოჲ მთასა, მაშინ იხილა ხილვაჲ იგი დიდი აღსასრულისათჳს სოფლისა და საქმეთათჳს მომავალთა; ხოლო შემდგომად ორისა დღისა მივედ მე, ვითარცა ებრძანა, და ვპოვე იგი მდგომარე, და ილოცვიდა, და მრქუა მე: „აღიდე ქარტაჲ ევე და საწერელი და დადეგ მარჯუენით ჩემსა?“

და მეუსეულად იქმნა ნისლი და ქუხილი დიდი და ეღვაჲ, ვიდრეჲა შეიძრა მთაჲ იგი; და მე შევძრწუნდი და დავვარდი პირსა ზედა, და მიპურა კელი და აღმადგინა და მრქუა მე: „დაჯედ მარჯუენით ჩემსა და, რაჲ გესმოდის პირისაგან ჩემისა, წერდი?“ და დადგა და ილოცვიდა კელგანპურობით, და კმანი იგი და ქუხილნი და ეღვანი განდიდნებოდეს და აღორძნდებოდეს; და მერმე, ვითარ იყო

290. მდგომარე და ხედვიდა ცაჲ მიმართ, აღიღო პირი თჳსი და იტყუადა:

„პირველითგან იყო სიტყუაჲ და სიტყუჲ იგი იყო ლუთისა თანა და ლმერთი იყო სიტყუაჲ იგი,“ და შემდგომი ამისი; და დაჰყავთ ესრეთ ორი დღე და ექუსი ესმი, და იგი დგა კელგანპურობით და იტყუადა და მე ვწერდი; და აღვასრულენით რაჲ სიტყუანი იგი საღუთონი, უო ლოცვაჲ, და მთავედით ქალაქად, სახლსა მირონისსა, და მოვიდეთა

საზრდელი. ღა ხვალისა დღე მიბრძანა კუალოდ დაწერაჲ  
წმიდისა სახარებისაჲ; და დავჯედ და ვწერდი. ხოლო მო-  
ციქული დაადგენდა ეპისკოპოსთა და ხუცესთა ქალაქად  
ქალაქად. ღა რაჲმს დავწერე წმიდაჲ სახარებაჲ, ბრძანა  
შემოკრებაჲ ძმათაჲ, და წარვიკითხეთ წმიდაჲ სახარებაჲ  
ყოველთა ზედა და ყოველნი იხარებდეს.

ხოლო ბრძანა მოციქულმან ერთისა მის წერილისაჲ  
დატევებაჲ პატროსს და მეორისაჲ წარღებაჲ მეფესოდ. ღა  
უბრძანა ძმათა, რათა დაწერონ წმიდაჲ იგი სახარებაჲ და  
დადვან ყოველთა ეკლესიათა. ღა მე მრქუა: „მოედ, მვილო, 291.  
და მოვლნეთ სოფელნი ამის ჭალაკისანი და მოვიკითხნეთ  
ძმანი, ვიდრე არა განსრულვართამიერ.“ ღა განვედით და  
მოვკვლიდით სოფლებსა, და ასწავლიდა ყოველთა.

ღა დაბასა ერთსა იყო მღდელი ღიოჲს კერპისაჲ, სა-  
ხელით მვხარი, და ესუა მას ძს ბრმაჲ. ღადგა ურმაჲ იგი  
და ისმენდა სწავლასა იოანესსა; და ვითარცა აღასრულა  
სწავლაჲ, ჰრქუა მან: „მოძღუარ, გევედრები, აღმიხილენ  
თუაღნი, რათა ვიხილო პირი შენი და განვიხარო!“ ხოლო  
იოანე იხილა, რამეთუ სარწმუნოებაჲ აქუს, შეეწეაღა და  
დასწერა თუაღთა მისთა ჯუარი და მეყსეულად აღეხილ-  
ნეს. ღა იხილა რაჲ მამამან მისმან, ჰრწმენა, და ნათელ-  
სცა მათ მოციქულმან სახელითა მამისაჲთა და ძისაჲთა  
და სულისა წმიდისაჲთა.

ღა ხვალისა დღე მოვიკითხნით ყოველნი ძმანი და  
ვპოვეთ ნავი მიმავალი ასიაჲთ კერძოთა, შევედით მას  
შინა და ათოთხმეტ დღე შევედით მეფესოს, და მივედით  
სახლსა ღომნოჲსსა, რამეთუ მამაჲ მისი ღიოსკორიდე  
მომკუდარიყო. ღა მოვიდოდეს ძმანი და მოგვკითხვიდეს 292:  
სიხარულით, და მარადღე ისმენდეს სიტყუათა იოანესთა.  
ღა განავლინნა მოციქულმან მეფესოჲთ ყოველნი იგი მგე-  
ლნი წვალებისანი, რომელნი იგი შემოსრულ იყვნეს მუნ,  
და ყოველნი მოაქცინა მართაღსა სარწმუნოებასა. ღა ვი-

თარცა უოველნი იგი ქალაქნი დაამტკიცნა ძრისტეს სარ-  
წმუნოებასა, და განვიდა გარემო სოფლებსა და ქალაქებ-  
სა და ქადაგებდა ძრისტესა.

ხოლო მივედით ზმჯრნე ქალაქსა და დავუვთ მუნ  
ფრიადი ქამი; და მოიქცა ქალაქი იგი ძრისტეს სარწმუ-  
ნოებასა.

ხოლო შოა მოციქულმან მუნ ჭაბუკი ერთი, შუენიე-  
რი ხილვითა და დიდი ჭასაკითა და სულისა მისისა სი-  
წრფოებაჲ სულისა თვისისა თუალითა იხილა, და ძალითა  
სიტყუათა თვსთადათა მოაქცია იგი ძრისტესა; და რამეთუ  
მიერ წარსლვაჲ ეგულებოდა, შეჰვედრა იგი ეპისკოპოსსა  
მის ქალაქისასა მოწამებითა ძრისტესითა წინაშე ეკლესია-  
სა და ფრიად ამცნო სულისა მისისა ზრუნვაჲ; ხოლო  
293. მან მივედრა გულისმოდგინედ და ზრუნვაჲ მისი უქადა.  
და ესრეთ, ჩუენ წარვედით მფესოდ, ხოლო ეპისკოპოსი  
ასწავლიდო ჭაბუკსა მას მცნებათა ლუთისათა და აკრძა-  
ლებდა უოველისა სავნებელისაგან, და, გარდარაჲკა ქამი რა-  
ოდენიმე, ნათელსცა.

და ვითარცა მკფლისა იგი ბეჭედი მკველად მისცა,  
მიერიოგან ფრიადი იგი სწავლაჲ და კრძალვაჲ დაუშუა  
ეპისკოპოსმან, ხოლო ჭაბუკნი ვინმე, თანა მოჭასაკენი მის  
ძმისანი, შეემოყუსნეს მას, ბოროტნი და უკეთურნი; და  
პირველად მათ თანა ხადილობითა დააჩვენ მათდა მისლ-  
ვასა, და მერმე ასწავეს უოველი ბოროტი, და დამით წა-  
რიყვანიან მათ თანა საფლავთა ჭკუერვად; და ვითარცა  
არს წარწყმედისა გზაჲ ადვილ, მცირედ მცირედ შეუდგა  
მათ და უკუნაჲსკნელ სრულიად იქმნა ავაზაკთა მთავარ,  
294. და შეიკრიბა გუნდი ავაზაკთა და იყო მათ ზედა მთავარ.

ხოლო შემდგომად ქამისა რაოდენისამე მოვედით გუ-  
ალად ზმჯრნედ. და ვითარცა მოიკითხა მოციქულმან ეპ-  
ისკოპოსი და ძმანი და ასწავა უოველთა ცნობებაჲ სული-  
საჲ, უკუნაჲსკნელ ჰკრქუა ეპისკოპოსსა: „აწ მომეც, ეპის-

კოპოს, ნამარხევი ჩემი, რომელი იგი მე და ძრისტემან მწამებითა უოვლისა ეკლესიისაჲთა შეგვედრეთ!“ ხოლო ეპისკოპოსი საფასესა ჰკონებდა თუ სთხოვს, და განკვრდა, და კუბლად ურწმუნოებაჲ იოანესი უცხო უჩნდა; ხოლო მეორედ ჰრქუა მოციქულმან: „ჭაბუკისა მის სუფსა ვითხოვ შენგან!“ ხოლო ეპისკოპოსსა ესმა რაჲ ესე, სულთითქუნა და ცრემლით თქუა: „მოდღუარ, იგი მოკუდა!“ და ჰრქუა იოანე: „ვითარ ანუ რომლითა სიკუდილითა?“ ჰრქუა მას ეპისკოპოსმან: „სულითა მოკუდა, რამეთუ ლუთისა და ეკლესიისა წილ და ჩუენთა სწავლათა დამარხვისა ავაზაკებაჲ ირჩია და უღმრთოთა თანა უოფაჲ მთასა ზედა!“ ხოლო იოანე შეწუხნა და ჰრქუა: „კეთილი რაჲმე მცველი დაგიტევე სულისა მის ძმისა და ვითარ არა დასცევ იგი?“ 295.

და მეუსეუდად ითხოა საკედარი და წინამძღუარი გზისაჲ და წარვიდა ძიებად სულისა მის წარწემედულისა. და ვითარცა აღვიდა მთად, შეემთხვნეს ავაზაკთა მათგანნი და შეიპურეს იგი; ხოლო მოციქულმან ჰრქუა მათ: „მიიუვანეთ მე მთავრისა თქუენისა?“ და მათ მიიუვანეს იგი მისა; ხოლო მან იხილა რაჲ შორით იოანე, იცნა და იწუო სივლტოდად მისგან სირცხვლისა თჳს, ხოლო იოანე სდევდა მას და ეტყოდა: „რად შრომასა შემამთხუევ მე, შვილო, რად მევლტი მამასა შენსა, შეიკდიმე მკცეთა ჩემთაგან, შეიწუაღე სული შენი, რამეთუ ცხორებისა სასოებაჲ არს შენდა ჯერეთ, მე მიუგო შენთჳს ლმერთსა სიტუჲაჲ, მე დავდვა სული ჩემი შენ თჳს, დადეგ, შვილო, და მელოდე, რამეთუ ძრისტემან მომავლინა!“ ხოლო მას ესე რაჲ ესმა, მოიქცა და საჭურველი განაგდო კიდე და იწუო გოდებად და ტირილად, და შეუვრდა მოციქულსა და უჩუებდა მარჯუენესა თჳსსა სისხლითა კაცთაჲთა შედებულსა, რამეთუ ტირილისაგან სიტუჲად ვერ ეძლო. 296.

ხოლო მოციქული, ვითარცა მამაჲ სახიერი, უქადაგებდა შენჯობასა და უთხრობდა ძრისტეს სიტკობებასა,



და მარჯუენესა მისსა აბზორს უყოფდა. ლა ესრეთ, წარმოი-  
ყვანა იგი და მოიყვანა ეკლესიადვე, და დაიმჭირა მისთვის  
მრავალ ქამ მარხვაჲ და ლოცვაჲ დიდი, და მარად-  
ღე სწავლად მისა არა დასცხრებოდა, ვიდრემდის მოიყვა-  
ნა იგი პირველსავე მას სიმრთელესა სულისსა, და დიდად  
სახედ ქრისტიანეთა დაუტევა იგი. ლა ესრეთ წარვიდა მთე-  
სოდ.

ხოლო იყო მთესოს შინა კაცი ვინმე მორწმუნეთაგანი  
და ნათელღებული, და პირველად აქუნდა საფასე არა მცი-  
რედი, ხოლო უკუანაჲსენელ მოიწია მას ზედა სიგლახაკს,  
ვიდრეღა შთავარდა ვალსა ფრიადსა და შეაწრებდეს მას  
მოვალენი, ხოლო იგი მეჭირვებული სიგლახაკისაგან და  
მოვალეთა, სიკუდილი ირჩია, ვიდრეღა რა ბოროტად ცხო-  
რებაჲ, და წარწყმედაჲ სულისაჲ არა გულისხმა ეო, არა-  
297. მედ მივიდა მწამლველისა ერთისა ჰურისა და გამოუც-  
ხადა საქმე იგი და სთხოა მას წამალი სასიკუდინე, ხოლო  
მან მისცა და მან მიიღო და წარვიდა სახედ თვსა.

ლა იყო იგი მეპურობილ ორითა გულის სიტყუთა: რა-  
მეთუ საქმისა მისგანცა ძრწოდა, და კუალად ვალთა და  
სიგლახაკესაცა შინა ეოფაჲ უმძიმდა, უკუანაჲსენელ იძლია  
იგი ბოროტისა მის გულის სიტყუსაგან და შთაასხა წამა-  
ლი იგი ჭიქასა და კელად მიიღო; და ვითარ იგი სულსა  
მისსა არა უნდა და ორგულობდა, უკუანაჲსენელ ჯუარი  
დასწერა, ვითარცა აქუნდა ჩუეულებჲ ქრისტიანობისაჲ და  
თუალნი დაიხუჭნა და შესუა, და ძრისტეს ძალითა უვნე-  
ბელად ეგო: რამეთუ მადლმან მან ჯუარისამან ძალი წა-  
მლისაჲ მის განაქარვა.

ლა ვითარ იგი კუალად პირველსავე ჭირსა შინა იყო,  
298. მოვალეთა და სიგლახაკისაგან, კუალად მივიდა ჰურისა  
მის და სთხოა სხუაჲ უფიცხელესი წამალი: რამეთუ პირ-  
ველსა მას ბუნებამან ჩემმან სძლიაო, და ვერ გულისხმა  
ჰყოფდა, თუ ძალმან ჯუარისამან ეო იგი! ძუალად უკუქ

მწამლველმან მან მისცა უბოროტესი წამალი, და ვითარცა წარიღო იგი შინა და შთაასხა ჭიქასა და ენება შესუმად, და შიშა და ორკერძოთა მათ გულის სიტუუათა შეეპურა, კუალად ჩუეულებისაებრ ჯუარი დასწერა და შესუა და უვნებელად ეგო, და თვთცა უკვრდა და საქმესა მას ვერ გულისხმა ჰყოფდა.

ღა მივიდა კუალად ჰურიისა მის და უთხრა საქმე იგი; და განკვრვებულ იყო ჰურიამცა იგი და ეძიებდა, რათამცა შოა მიზეზი საქმისაჲ მის: და ჰკითხვიდა, თუ რასა იქმს, რაჲმა წარვიდეს მისგან, ანუ ვითარ შესუამს მას; ხოლო იგი იტყოდა, ვითარმედ: „სხუასა არა რას ვიქმ, არამედ შინა რაჲ წარვედ და კელად მოვიდე და შიშა შევე- 299- პურ და ჯუარი დავსწერე და თუალნი დავიხუჭენ და შევსკ.“

ხოლო ჰურიასა მას ჯუარისა რაჲ სახელი ესმა, ცნა, ვითარმედ იგი არს განმაქარვებელი ძალისა მის წამლისასა, და უმეტესისა გულსავსებისა თვს მისცა წამლისა მისგან ძაღლსა და მეესეულად, შერაჲ ჭამა, მოკუდა; ხოლო ჰურიამან მან ესერაჲ იხილა, მამული იგი შჯული დაუტევა ზე ჭემმარიტებასა მოუკდა და იქმნა წამალი იგი მწამლველისა მის ცხორება, ხოლო მწამლველობისა სიკუდილი. ღა მოუკდა ჭრისტეს მოციქულსა იოანეს და მიუთხრა უოველი იგი საქმე და ევედრებოდა, რათა უოს იგი ქრისტიანე; ხოლო მან ასწავა ჭრისტეს სარწმუნოებაჲ და ნათელსცა მას და შეაწენარა იგი ლმერთსა; ხოლო არა უგულებელსყო იგიცა, რომელი ჰურიასა მას მიზეზ ცხორების ექმნა, არამედ მოუწოდა და მიზეზი საქმისაჲ მის ბოროტისაჲ ისწავა, რომლისათვს ესე ვითარი უბადრუკი 300- საქმე გამოიჩინა; და ვითარცა მამამან სახიერმან ნუგეშინისცა მას სიტუუათა სწავლისაჲთა და არა ვმა უო სიტუუათა ნუგეშინისცემაჲ, არამედ საქმითაც ინება სიგლახაკისა მისისა და მრავალთა ვალთა განქარვებაჲ; და ვინაჲთგან

ოქრომ გინა ვეცხლი არა აქუნდა, რათამცა მისცა, იდვა ადგილსა მას თივამ; უბრძანა, რათა აღიღოს თივამ რამ ზომიცა ორითავე კელითა ძალუც; ხოლო მან არა იცოდა, თუ რამ ჰნებავს მოციქულსა ქმნად.

და დადრკა და, რამ ზომი ძალედვა, ორითავე კელითა თივამ აღიღო; ხოლო მოციქულმან უო ღოცვამ და დასწერა თივასა მას ჯუარი, და მეუსეულად გარდაიქცა თივამ იგი ოქროდ ფრიად წმიდად; და უბრძანა კაცსა მას, რათა წარიღოს იგი და ვალნიცა გარდაიკადნეს და 301. სხუამ იგი, ვითარცა ენებოს, იკმაროს. ხოლო მან იხილა რამ საკრველი იგი საქმე, ჰმადლობდა ღმერთსა და მოციქულსა მისსა, და წარიღო ოქრომ იგი სახიდ თვსა და განერა სიგლახაიკისაგან და ვაღთა.

ხოლო დავუავთ მთესოს შემდგომად პატმოათ მოსღვისა ოც და ექუსი წელი, და პატმო ჭალაგსა დავუავთ ათხუთმეტი წელი, და პირველ მუნ წარსღვისა დაგუეუო მთესოს ცხრამ წელი; და იუო იოანე, მირამ ვედით იპრუსაღმით მთესოს ორმეოც და ათექუსმეტისა წლისა და შვდისა თვსამ, და მე ვიუავ ოცდაათისა წლისა. ხოლო თუ ვითარ სახედ იუო აღსასრული მისი და კაცთაგან მიცვალებამ, თქუმად ვერვინ შემძლებელარს; ხოლო რომელსა შემძლებელვარ თქუმად, მიგითხრა:

რამეთუ დღესა ერთსა კვრიაგესა შემოკრბეს უოველნი ძმანი ეამის წირვისა ეამსა, და იწყუო მოციქულმან სიტყუ- 302. ად და თქუა: ძმანო და ჩემთანა მონანო და ჩემთანა ზიარნო ზმკვდრნო ძრისტეს სასუფეველისანო! თქუენ უწყით, თუ რაოდენნი ძაღნი გიჩუენნა თქუენ მუჯუაღმან ჩემ მიერ, რავდენნი სასწაულნი, ზმ კურნებანი, და მადღნი და სწავლანი ზმ ნიჭნი, ზმ მართალი სარწმუნოება, ზმ ზიარება მასთანა; რაოდენი იხილეთ ჩემგან საქმე, აწ უკუტ იგი უოველი გასოვდედ და მტკიცედ ევენით და ქრისტესა ივსენებდით უოლადვე, და გულისხმა ჰყოფდით დიდსა მას საი-

დუმლოსა განგებულებისა მისისასა, რომელი ქმნა კაცთა ზედა, და ნუ შეაწუხებთ მას ბოროტად ქცევითა, სახიერსა მას, და მოწყალესა, მხოლოსა, მართალსა, წმიდასა და უოვლისა სახელისა უზეშთაესსა ივსო ძრისტესა, არამედ ახარეთ მას კეთილად ქცევითა, რამეთუ მე აწ საქმე ჩემი აღმი-303. სრულებიეს და მისსა მივალ და თქუენ გვედრები, რათა არა მისდრკეთ ბოროტისა მიმართ;

„რამეთუ უკუეთუ ამიერითგან ცოდვამ მოიძულოთ, პირველ უმეტრებით ქმნულნი შევინდვნეს, უკუეთუ კულა შემდგომად მისისა მოქცევისა და მისისა წყალობისა კუაღლად პირველთავე საქმეთა შინა იქცეოდით, პირველთა თვსცა დაისაჯნეთ და წყალობამ მის მიერი არა ჰპოოთ.

და მერმე ილოცა და თქუა: „რომელი ქებაა ანუ რომელი მადლობამ შევწიროთ შენდა, მკუფალო ივსო ძრისტე, მრავალთა მათ კეთილთა შენთა თვს! არამედ ვადიდებდეთ სახელსა შენსა დიდსა, რომელი მამისა მიერ გეწოდა; ვადიდებდეთ შენ მიერ მოცემულსა ჩუენდა აღდგო-304. მასა; ვადიდებთ შენ სიტყუასა დაუსაბამოსა, თესლსა კეთილსა, მადლსა ჭემმარიტსა, მარგალიტსა, საუნჯესა, გვრგვინსა, ჩუენთვის ძედ კაცისად წოდებულსა, ძალსა, ჭემმარიტებასა, განსუენებასა, გულისხმის უოფასა, აზნაურებასა, შესავედრებელსა, რამეთუ შენ წუაროჲ უხრწნელებისა და საფუძველი საუკუენეთამ, რომელი იწოდე ჩუენთვის ამით უოვლითა სახელითა, რათა ამათ რამ გიწოდდეთ შენ, ვიჟსენებდეთ ძალსა შენსა და სახიერებასა.

„და აწ, მკუფალო მეურნალო და მაცხოვარო მონათა შენთაო, მხოლოო სახიერო მოწყალეო, მხოლოო კაცთა მოუყარეო და მართალო, რომელი უოველგან და უოველსა შინა ხარ, ლმერთო და მკუფალო, ივსო ძრისტე, რომელი წყალობითა შენითა ჰვარავ მოსავთა შენთა, რომელმან 305. უწუნი მზაკუვარებანი წინააღმდეგობისა ჩუენისანი, შენ დაი-

ცვენ მონანი ესე შენნი ყოველთა ბოროტთაგან, რამეთუ სახიერ ხარ და კაცთმოყუარე უკუნითი უკუნისამდე ამინ.“

და ესერაჲ თქუა, მოიღო ჰური, ჰმადლობდა, ზე აკურთხა, და განტეხა, და აზიარა ყოველთა წმიდაჲ კორცი და სისხლი ძრისტესი; და დაადგინა პოლიკარპოს მოწათე მისი ეპისკოპოსად ნაცვალად თჳსა, ზე ჰქრქუა მას: „აჲ ესერა, შეგვედრებ შენ ეკლესიასა ძრისტესსა! იესუნებდი უკუწ მკვთლისა წყალობათა და სწავლათა და უკუეთუ მოიწინენ შენ ზედა განსაცდელნი, მოითმინენ: რამეთუ შენ იწამო ძრისტეს თჳს!“ და მკვტვე დაადგინა დიაკონად და ჰქრქუა: „ეკრძალე!“ ზე წარვედით გოდებით ქალაქად და უთხარო ძმათა საქმე იგი და, ვითარცა განთენა, გამოვიდეს ძმანი და წარვედით ყოველნი ხილვად, უკუეთუ მოძღუარი ძი ჯერეთ ცოცხალ არსა!

ხოლო მირაჲ ვედით სათლავად, მუნ არაჲ ვიპოვეთ, გარნა სანდალნი მისნი და სამოსელი და სულნელებაჲ დიდი ადგილსა მას და ევლოგიაჲ ადმოეცვენებოდა სათლავსა მას სკავსი ფქვილისაჲ, რომლისა სულნელებაჲ დიდი იყო, რომელი იგი ვიდრე აქამომდე ყოველთა წელთა დღესა კსენებისა მისისასა ადმოსკენდების და ყოველი ერი მიიღებს მისგან და არს იგი საკურნებელ ყოველისა

307. სენისა.

ხოლო ჩუენ მიმოვიდოდეთ და გოდებით ვეძიებდით მას, ვითარცა ოდესმე მლისეს ზე მლიას; უკუანაჲსკნულ მოვიკსენეთ სიტყუაჲ იგი მკვთლისაჲ, რომელი ჰქრქუა პეტრეს, ვითარმუდ: „უკუეთუ მენებოს მაგისი ყოთაჲ ვიდრე ჩემდა მოსლვადმდე შენდა რაჲ არს?“ და გულისხმა ვუავთ, ვითარმედ მნუქის და მლიაჲსებრ მიიკვალა ამიერ, თუ ვითარ, ლმერთმან უწყის! და აღვივსენით სიხარულითა და ვუავთ ლოცვაჲ და ყოველნი ლმერთსა ვადიდებდით, რომელმან საყუარელი თჳსი ესრეთ ადიდა. და სიხარულით შევედით ქალაქად მადლითა შულისა ჩუენი-



სა იესუ ქრისტესითა, რომლისაჲ არს დიდებაჲ და სიმ-  
ტკიცს თანა დაუსაბამოღთ მამით და უოვლად წმიდით 308.  
სულითურთ, საწიერით და ცხოველს მყოფელით, აწ  
და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე ამინ.

შეწევნითა უოვლად წმიდისა სამებისაჲთა და მეობებითა წმი-  
დისა ღუთის მშობელისაჲთა, ღოცვითა და მადლითა წმიდისა მამი-  
სა ჩუენის ეფთჳში მთაწმიდელისაჲთა, მე, კლასკამან სულითა და  
უნდომან კორცითა, მიქელ დადალისონელმან, სახითა ხოლო მონა-  
ზონმან, დავწერე ცხოვრებაჲ განმანათლებელისა ჩუენის ეფთჳმე ქარ-  
თველისა ახლისა ოქროპირისაჲ; და მერმე. ვინამთგან იგი მისისა  
ხატისათჳს იწაშა, ქადაგებანი ჳ მიმოსლგანი დიდებულისა ღუთის  
მეტრეუელისაჲ მახარებელისა იოანესნი, — მამასახლისობასა გიორ-  
გი ოლთისარისასა, დეკანოზობასა აკობ მდდელისასა, განზრახვითა 309.  
მისითა, თჯიერ სასუიდელისა და უოვლისაჲე საფასოჲსა, აწ, წმიდანო  
ღუთისანო, რომელნიცა აღმოიკითხვიდეთ, ნუმცა დავიწეებულვართ  
წმიდათა შინა ღოცვათა თქუენთა! ეტრატე აკობ დეკანოზმან მოი-  
ლო, ფარხსად წერისა თჳს შემინდევით: რამეთუ მესამესა წელსა  
ბოსტანსა მას და დასასრულსა ჳსაკათასა შინა ვიქცეოდე; აწ თუ  
ესეცა გარდავლო და მიწად მივიქცე და უოვლითურთ უკმარ ვი-  
ქმნა, ხოლო თქუენ ნამუშავევი რაჲ იხილოთ, მუშაკი გეკსენედ,  
რათა თქუენცა მოგიკსენეს ქრისტემან სასუფეველსა მისსა ამინ!  
ქორონიკონი იყო, ოდეს დააწერა: ორას ოთხმოც და ათო- 310.  
ოხმეტი\*).

დაიწერა ამასვე წმიდასა ღაგრასა წმიდისა ეფთჳშის მიერ აღ-  
შენებულსა ბურღოსა\*\*)) შინა, სადა თჳთ მას წმიდასა დაუყოფია.  
და ვინცა ვინ ესე წიგნაჲ ამას წმიდასა ეკლესიასა რაჲთაცა მიზე-  
ზითა გამოაკუას, რომელსა შინა სწერია წმიდისა მამისა ჩუენის  
ცხოვრებაჲ, ჳ მერმე ღდაჳნი, ჳ მერმე ქადაგებანი მოციქულისანი,

\*) 700+294=1074 წ.

\*\*) ბერძნული purgos კოშკი, გუბნათი აღაპეპეი პირლოსადაც  
იხმარება.

იგიმცა ნუ არს კურთხეულ! და ვინცა ვინ რაათცა არგოს და შე-  
ამოსიოს, კურთხეულ იუაფნ იგი ამინ! და ვინაათგან ვინილეთ სა-  
ქმე საშინელი: ოზან ვინმე, რომელ შეცებულ არს და წმიდისა ეფ-  
თემეს სახარებისა თარგმანისაგან და ლოცვნისაგან\*) და ღუთის-  
მეტყუელისაგან აუგონია და ჩაურთავს, იგი ამასმცა ჰკრიდა! აწ  
თვნიერ აგონიისა სხუამ ვინცა ვინ რაა ანუ ჩაურთო' ანუ ამო-  
კოცოს, ამცაკოცილარს სახელი მისი წიგნისა მისგან ცხოველისა!  
მამამ ეფთემე ესრეთ გურწამს, ვითა იმანე ოქროპირი, სინანულისა

311. ქადაგი \*\*).



\*) აქ ნაწერი მეტად გადალექულა და „და ლოცვნისაგან“-ის მაგი-  
ერ შეიძლება წერებულ იყო „დავითნისაგან.“

\*\*), მე 312 კაბადონი ცალიერად დატოვებული ყოფილა; და მას-  
ზედ მხედრულად მიუწერია ვილაც ი. ბერძნიშვილს: „ყოვლად წმიდაო  
პორტიკისა ღუთისმშობელო! შენ გვედრები, რომელმან უწყნი ყო-  
ველნივე უჩინონი ცოდვანი ჩემნი, შენ მიღვაწე და განმკურნე ვედრება-  
თა შენთა წინაშე ქრისტესა წამლითა, ვინაათგან ვერ ღირს ვიქმენ ხი-  
ლვად წმიდისა საყოფელისა შენისა სიმრავლისათვის ცოდვათასა, აწ მხილ-  
ველ ვიქმენ წიგნისა ამის პატრონისა, რომლისათვისცა სამადლობელსა  
შევსწირავ შენდა ღირს ყოფისათვის ხილვად ამისა ჩემ ცოდვილისა. და  
თქვენცა, მხილველო, შენდობას მიბრძანებდით. მონა ღუთისა იოანე ბერ-  
ძენოვი. ჩყაპ წელსა, ფებერვლის იე.“

# დასდებულნი

წმიდისა და ნეტარისა მამისა ჩუენისა ილარიონისნი, რომლისა თაფნი იტყუან: ქსე აწ ღმერთშემოსილი ილარიონ იქებოდეს დღეს ჯერისაებრ ამინ.

ოკფალო ლლტყა კ: დ: გ: ი: აღმკვამე ზ:.

ქლვად ნათლისა საღუთოჲსა მოგუეფინა დღეს კსენებაჲ უოვლად დიდებულისა მოღუაწისა ილარიონ ახლისა მნათობისა. მოვედით მოსწრაფედ, ✕ ჰრისტეს სამწყსონო, და განვნათლდეთ სათნოებათა მისთა ბრწყინვალითა ნათლითა, რომელი ჰრისტეს მიერ განბრწყინდა.

სიურმით შენითგან, მამაო, სულისა შენისა სღვანი სათნოებათა მიმართ მაღალთა მოსწრაფედ წარჰმართენ, ღმერთშემოსილო, და ძადრითი ძაღად აღსღვითა, ნეტარო, არაჲ შეგიბრკომა ცხორებისა გზათა, ვიდრემდის აღიწიე ზეცისა საღუთოჲსა ნავთ საყუდეღსა.

მტყინებოდე საღუთოჲსა სიუჲარულისა ცეცხლითა, რომლითა დასწუენ მთავარნი ბნელისანი, ღმერთშემოსილო დირსო ილარიონ, და უოველი ძადი ფარაოჲს მძღავრისა დაანთქ უფსკრულსა ცრემლთა შენთასა და მწუობრი მოღუაწეთაჲ წიაღიყვანე დედვათა სოფლისათა.

არმური კორცთაჲ წიაღჰვედე მოღუაწებათა ნათლითა, უადრესისა მონა ჰყავ უდარესი და ფიცხელნი კორც-313. თა იგი კრთომანი აღვრთა მათ მიერ შიშისა ლუთისათა დაუმორჩილენ მთავარსა გონებასა და, ვითარცა ეტლითა, აღიწიე კამარათა ცისათა.

წარგვძედუ ჩუენცა, მამაო, აღაგთა ცხორებისთა, ვინაჲ იგი აწ მკვდრ ხარ ცათა შინა, უღელვოთა მათ სადუთოთა სავანეთა და დააცხრვე კორცთა უფლებამ ჩუენ ზედა და დაჰქსნენ ბრალთა ჩუენტა საკრველნი და, ვითარცა მამამან ტკბილმან, გვდუაწენ წინაშე სამებისა.

გალოგანი წმიდისა ილარიონისნი, აჲ ღ, გჲი: ეტლთა მფ:

ღუთისა მამისა ნათელიო, ნათლითა მით სულისა წმიდისაჲთა არმური ვნებათაჲ გონებისაგან ჩემისა აწ განაქარვე და ნათელი სიწმიდისაჲ მომმადლე, რათა ღირსებით შევამკობდე დღეს მსახურსა უბიწოსა სიწმიდეთა შენტასა.

მსგავსადვე სამოელისსა აღთქუმით იშევ, დმერთმე-მოსილო მამაო ღირსო ილარიონ, და სიურმითგანვე შეიწირე უოველთა შემწირველისა, ვითარ. კრავი უმანკოჲ აღზრდად ბაკსა მას მკეცთ შეუვალსა მწყემსთ მთავრისა ჰრისტესა, რომელი დიდებულ არს.

მტრთიალე შენ, მამაო, მარგალიტსა მრავალ სასყიდლისასა, რომლისა ძებნად განხუედ სიჩროითგან, ნეტარო, და ახოვნითა სულითა უვარჰყავ უოველივე სოფლი-  
314. საჲ მონაგებნი და თჳსნი და იგი მოიყიდე დიდებით დიდებულო.

რომელი ჰვიე ერთარსად, სამებაო, შუენებით მიუწოდომელო, არსთა შემოქმედო, შენ უმიზეზოო მიზეზო, უოველთა დამბადებელო და სიბრძნით მმართველო, მამაო, ძეო და სულო წმიდაო, გიგალობ და გაკურთხევ და ძრწოლით აგამაღლებ.

თავადი სიტყუჲა მამისაჲ საშოდ შენდა გარდამოკდა, უსძლოო, ვითარცა რაჲ წვმაჲ გონიერსა საწმისსა ზედა, დაგუალუელი კაცთა გონებაჲ ცუართაგან მადლისათა მო-

რწყო და აღაუუავილა ჩუენ შორის ნაყოფი სიმართლისაჲ,  
რამეთუ დიდებულ არს.

**გ-ძა: განმადლიერებაჲ:**

უიმი ოჯგელისაჲ მოიგე თავად სიბრძნისა საღუთო-  
და და მას შეემსჭუალე სიყრმითგანვე და მთავარი გონებაჲ  
მფლობელ ჰყავ კორცთა ბუნებისა და ვნებათა ადძრვანი  
სიბრძნით დაუმორჩილენ სულსა.

მსგავსე შენ, ღმერთმემოსილო მამაო, დიდსა აბრა-  
ჰამს და დაუტევე ქუეყანაჲ შენი და უცხო იქმენ მისთვის,  
რომელი ჩუენთვის უცხო იქმნა, რათამცა უცხო ქმნულნი  
მამისა წუალობით დამაგნა.

მოწულული ტრფიალებაჲთა საუფლოთა ვნებათაჲთა  
წარსუედ, ღმერთმემოსილო მამაო, ვინაჲ იგი თავს იხსნა  
ვნებანი სოფლისა კსნისათჳს ღუთეებით უვნებელმან ლუ-  
თისა მამისა სიტყუამან.

315.

ოჯგამოდ მმობელო მამაო, სიტყუსა უქამოდაო, უქა-  
მოდ გამომაველინებელო ცხოველისა სულისა თანა სწორი-  
და შენისაო, მათ თანავე გადიდებ სამგუამოვნად და ერთ  
ღუთეებად.

საკვრველნი და სასწაულნი მუცლად ღებისა შენისა-  
ნი და კუალად უბრწუნელად შობისანი განმაკრთობენ, უსძ-  
ლოო, ვითარ დედაჲ ხარ და ქაღწული, ვითარ აწოებ  
მძესა ყოველთა მზრდელსა ოჯგაღსა.

**მ-სა: აჰჰკედრდი:**

წურთიდი სიყრმითგანვე წერილთა ღუთივ სულიე-  
რთა და ემსგავსებოდე მოქალაქობასა მას და ცხოვრებასა  
პირველთა მათ მამათასა და აწ მათ თანა ჰსუფევ წინაშე  
ღუთისა, დირსო მამაო!

ლოცვათა შენთა საკუმიღითა, ღმერთმემოსილო, მკ-  
ეცთა მათ ლერწმისათა საყოფელნი დასწუენ და მდინა-



რითა ცრემლთადათა დაბრიტენ შენ განკურვებულნი იგო.  
ვნებათა ისარნი, ილარიონ!

იხილე ჩუენებით, ჟ დმერთშემოსილო მამაო, დედო-  
ფადი უოველთა დაბადებულთაჲ და გიბრძანებდა წარ-  
სლვად ქუეყანად თჳსად, რათა შესწირნე ლუთისა სიძრა-  
ველნი ერთა ურიცხუთანი.

იხილეთ და გრცხუნენოდენ თქუენ, მწვალებელთა  
კრებულნო, ვითარ ერთარსებით ვჰმონებთ სამებასა და  
316. სამთვებით ვქადაგებთ ჩუენ ლუთეებასა და თქუენ შეჩუე-  
ნებულ გუოფთ ფანა ეშმაკით მამით თქუენითურთ.

ლხინებაჲ და გამოკსნაჲ შენ მიერ მიიღო ადამ, რა-  
ჟამს მეორე ადამ გჳშევ კორცითა და წყევისა მისგან მა-  
ბულთა ურჩებათა განთავისუფლებულნი სამართლად დე-  
დად ლუთისად გქადაგებთ.

ლზა: რაღსათჳს გზნ:

ქდასრულე, მამაო, ბრძანებულნი შენდა, ვითარცა სარ-  
წმუნომან და გონიერმან მნემან შუფლისა თჳსისამან, დაუ-  
მზადე თავადსა სერი სულიერი სულთა მათ ცხოვნებულ-  
თაჲ, რომელნი შესწირენ მეუფისა.

რომელმან დაითმინა ჯუარცმაჲ კორცითა უცოდველ-  
მან, კაცთათჳს ჯუარსეცუმის, თჳს მამაო, და სოფელი ჯუ-  
არსაცუ შენდამი, ბრძენო, ვითარცა ახოვანმან ჰრისტეს-  
მან, დმერთშემოსილო, და განაქიქენ მთავარნი ბნელისანი.

იქენ, დმერთშემოსილო, სარკე სათნოებისა მხილ-  
ველთა მათ შენთათჳს და ძეგლი მოღუაწებისა შემდგომ-  
თა ნათესავთა საბაძველად და სუეტად ცეცხლისა უბრა-  
ლოდათა მით მდღელობითა აღწევნულად კამართა ცისათა:

ოკორცოთა კრებულნი ძრწოლით აღამაღლებენ სა-  
მებასა წმიდასა სამწმიდითა შესხმითა და ერთ უფლებით  
317. ღუთისმეტყუელებითა და ესრეთ სამითა გუამითა ერთსაჲ  
ღმერთსა გქადაგებენ, სამებით ერთარსებად ცნობილსა.

ნეტარ არიან პირნი, ლუთის მშობლად მქადაგებელნი  
შენნი, ლედოფალო, და ვამ მათდა, რომელნი არა აღგი-  
არებენ ლუთის მშობლად და ხატსა შენსა წმიდასა არამ  
თაყუანის სცემენ, — უკეთურნი მწვალებელთა ერნი!

**ლ<sup>ტ</sup>შა: მომიტყვენ სახ<sup>რ</sup>:**

ივლტოდე შენ შფოთთაგან სოფლისათა, ღირსო  
ილარიონ, და ცუდსა დიდებასა სრულიად განემორე და,  
ვითარცა მთიები, აღმოსავალით დასავალეთად მიიწიე.

პრისტეს თვს უცხო ქმნილმან და მსგავსადვე მისა  
მოწყალემან არა უგულებელს ჰყავ ტკივნეული თერკითა,  
და ლოცვითა შენითა, ღმერთშემოსილო, მკელობელსა  
სღვამე მიანიჭე.

მჩუნა საშინელად დედაა ყოველთა შემოქმედისაა. ზ  
უთქუმიდა სასტიკად არამ შემწუნარებელსა შენსა, ღმერთ-  
შემოსილო, და აუწყებდა სათნოებათა შენთა ძალსა.

ბუნებით ერთად ვიცნობ ზ გუამითა სამად ლუთის ვმეტ-  
უყულებ სამებასა წმიდასა და ერთსა ლუთეებასა, ერთსა  
მეუფებასა, ერთ მთავრობასა და ერთსა კელმწიფებასა.

მკაცვალელებლმან ღმერთმან შენგან კორცნი მიიხუნა,  
უსძლო, და ერთ გუამად იხილვა ორითა ბუნები- 318.  
თა და ორითა ნებითა ღმერთი და კაცი, რომლისა მიმართ  
მეოზ გუეყავ.

**ახ<sup>ს</sup>ა: ლუთისა ბაძდა:**

ღიდთა მათ მოციქულთა სურვილითა, ღირსო, ადევ-  
ზენ შვდ წილად და მიიწიე ჰრომედ წინაძღომითა სულის-  
სა წმიდისაათა და სრულ ჰყავ საწადელი გონებისა შენი-  
სა და ჰვლადებდი: ღმერთო შენ კ<sup>რ</sup>.

მწყვე, ღმერთშემოსილო, სულთა უკეთურთა, ვი-  
თარცა რჩეული მკედარი მეუფისაა, ქუენითი ქუენად მიმო-

სდევითა და სათნოებათა და სასწაულთა შენთა დაფარვითა და სიმდაბლით უჩინო ქმნითა.

ნათლად ლუთივ მოცემულად გიცნობს ღმერთი, ნეტარო მამაო, და მხიარულარს ჰრომი და უფრომასად განსცხრების მესალონიკე, რამეთუ მას შინა განხუედ სოფლით და მიხუედ წინაშე ლუთისა, მამაო ძლაროინ!

ღიდებულება ნიშთა შენტაჲ, სანატრელო, უფრომასადემატა, რამეთუ მკელობელთა სდვამ მინიჭე პირველ სიკუდილისა და კუალად შემდგომად სიკუდილისა შენისა თავისუფლება მინიჭე ტუე ქმნულთა.

ლუთისვმეტუელებ ერთარსად მხოლოსა მამასა და მხოლოსა ძესა და მხოლოსა წმიდასა სუფსა, არა თუ სამთა მხოლოსა, არამედ მხოლოსა ერთსა ღმერთსა ბუნე-

**319.** ბით ღმერთად აღვიარებ და ძრწოლით თაყუანის ვსცემ.

მტლად სიტყუსა ლუთისა სახელ გდებთ, ქალწულო, დედაო ლუთისაო, და დიდებულებათა, რომელნი უვნა შენთანა მალაღმან, კმა მალლად ვქადაგებთ და ნისტორ შევარჩუნებთ და უოველთავე წინააღმდეგობთა შენთა.

აჲნა: ამაით აჲხთ:

სრულ ჰყავ რაჲ სრბამ შენი, ღმერთშემოსილო მამაო, და მიიკვალე წინაშე მკფლისა, ადიდა განსდვამ შენი მეუფემან, სასწაულთა მიერ და ნიშთა შევამკო, რაჲამს შეპურობილნი სულთაგან არა წმიდათა შეხებითა შენითა განთავისუფლდეს.

ჴერ იყო, ვინაჲთგან სული შენი მეუფემან წინაშე თვსა დიდებით მიკვალა და რათა გუამი შენი ქუეყნისა მეუფემან მიიღოს ძალად და სიმტკიცედ, და სამეუფოდ ქალაქად აღმოსდვამ შენი იდიდოს შემდგომად ზეცად აღსდვისა.

მჴა, სანატრელო, ვითარ არაჲ სათნო იყავ შემდგომად სიკუდილისაგა შენისა პალატთა სამეუფოთა მკვდრო-

ბაჲ, არამედ ჩუენებით აუწყე მეფესა საწადელი შენი უდა-  
ბნოჲ, რომელსა შინა სულნელებად სულისა გამოხრნდი.

რომლითა ცხოველ ვარ და რომლისა მიერ ვიძევ  
ემბაზისაგან მეორედ შობითა, ვადიდებ სამებასა, ერთსა ლმერ-  
თსა მამასა მშობელსა და ძესა შობილსა და გამომავალსა  
სულსა სახიერსა მამისაგან და ძისათანა ქებულსა. 320.

იხილვნეს შენ შორის საკვრველნი სასწაღნი მუც-  
ლად დებაჲ უთესლოდ და შობაჲ უხრწნელად და შობი-  
ლი სიტყუაჲ ლუთისაჲ და დედაჲ ქალწული; ეჭა საკვრვე-  
ლი! არამედ ვინაჲცა ინებოს ლმერთმან, მიერცა ბუნებითნი  
წესნი იცვალებიან.

აღბა: განკჳრდეს ჴმსკნელს ცანი:

საუფლოთა მათ ქხდაგთა სიტყუსათა თანაზიარი იქ-  
მენ, წმიდაო მამაო იღარიონ, ჴეცისა სუფეჲასა და ქუე-  
ყანასაცა ჴედა თანა მოსაგრე მათდა გამოხრნდი დასხმითა  
მით ნაწილთა შენთა უბიწოთაჲთა კელთა მიერ ლუთის მსა-  
ხურთა მეფეთაჲთა.

აწ მოიხილე ჩუენ ჴედა მოწყალებით, ჴ ლმერთშე-  
მოსილო მამაო, მგალობელთა ამათ წინაშე ლარნაკსა  
შენსა, შვილთა და სამწყსოთა შენთა, და ევედრე ჩუენაჲს  
მაცხოვარსა ნემტსა დღეთა ჩუენთასა აღსრულებად მშ-  
დობით, ოხითა შენითა, იღარიონ!

მჴა, წყალობის მოყუარეო სულო, შეიწირე ძღუენი  
უღირსთაგან ბაგეთა და ნუ დასაშჯელად ჩემდა იქმნებინ.  
შესხმაჲ შენი, წმიდაო, არამედ მომიტევე წარმდებად კა-  
დნიერსა ძაღლისა უაღრესსა კელუოფაჲ.

ბუნებით ერთხარ, ჴ ლმერთო სამებაო, ხოლო გუა-  
მითა სამად იცნობები, განუყოფელი განიუოფვი განუყო-  
ფელად, ხოლო თვთებანი შენნი შეურევნელად ჴგან მა-  
რადის, მამაო უშობელო, ძეო მხოლოდ შობილო, და 321.  
სულო წმიდაო გამომავალო.

რომელთა არა ჰრწამ შენ ღუთისმშობლად და ხატსა შენსა არა ჰმონებენ, დედაო და ქალწულო უქორწინებულო, უტყუ იუენედ ბაგენი მათნი! ხოლო ჩუენ ზედა, მოსავთა შენთა, მადლი შენი მოვედინ და მოწყალება შენი იყავნ ჩუენგან განუშორებელ.

ამჴსა: საჩჳმუნოებიო უოველნი:

ბჳკედ სიმაღლედ, მამაო, გონიერითა ფრთითა, საქმისა და ხედვისა მრჩობლიად წარმართებითა გონებაჲ წარადგინე წინაშე ლუთისა გუნდთა თანა წმიდათა ზეცისა განწყობილთასა და ღირს იქმენ შენ ხილვად დიდებასა ლუთასასა, რომელსა განუკუთნე თავი თჳსი სიჩრომთგან; მისა მიმართ, ოხად ნუ დააცადებ სამწყსოთა შენთათჳს, იღარიონ!

მღჳძარედ იპურენ, მამაო, თუაღნი გონებისანი და მიურულებულად დასცევდ სულისა ნაყოფთა წარჰარვისაგან ავაზაკთა ზუაობისათა და სიმდაბლით მარხვითა ლოცვასა თანა წმიდისა სიუთარუღი მოყუსისა მოწყალებისა თანა და უოველივე მწყობრი წმიდაჲ სათნოებათაჲ, ვითარცა რაჲ მუშაკმან სულიერმან, ზეცისა საუნჯეთა მეჳკრიბე.

იქცეოდე, სანატრელო, სოფელსა ამას შინა, ვითარ პირველ მლია, იწროებითა კორცთაჲთა, რომლისა იგი შემდგომად ამაღლებისა ხალენითა მისითა მოწაფე იგი მისი სასწაულთა იქმოდა, ხოლო აქა შემდგომად სიკუდილისა 322. შენისა სამოსელიცა შენი პირადპირადთაგან სენთა გუემულთა მადლითა შენითა განჳკურნებდა.

ნუ დამივიწყებ, მამაო ნეტარო იღარიონ, სამწყსოთა ამათ შენთა წინაშე ჰრისტეს მქსნელისა დედასა თანა ცათა მეუფისასა და უოველთა წმიდათა ზეცისა უკორცოთა წინასწარმეტყუელთა და საღმრთოთა მოციქულთა, ნეტართა მღდეულთა მოძღუართა, მამათა და მრტყლთა, რომე-



ღთა თანა აღრაცხილ ხარ, რათა დავიცვნეთ განსაცდელ-  
თაგან.

**სტჰარონი ამისვე წმიდისა მამისანი. კამა: ბ: გ:ი:  
ჟოველი სასოებაჲ:**

მოვედით ერთი ხოროჲ, ხილული და უხილავი, სა-  
ღუთოჲ და სულიერი ზეცისათა თანა, დღეს განვაწყუთ,  
ერნო, და შემოვკრბეთ ქებად ჰრისტეს მოღუაწისა ახო-  
ვნისა, რომელი იგი შრომითა ოფლთაჲთა ეწუო სიურმი-  
თგან მტერსა ბოროტსა ზე შემუსრა ძალი მისი საჭურველითა  
უძლეველითა და ვევედრნეთ მას, ✠ საგზის სანატრელო  
ილარიონ, ნუ დასცხრები მეოხებად სამწყსოჲსა შენისა-  
თჳს.

**სხ: ბ: გ:ი: მჯღოჲართაჲ:**

ქმიდა გუო ღმერთმან საშოათგანვე დედისაჲთ, ვი-  
თარცა პირველ დიდი იერემია და ჭურად სიწმიდისად  
გამოგაჩინა, მამო, და სასწაულთა ნიშებითა განგაშუენა  
და შენ მიერ სოფლისა მჰურობელი ბელიარ სირცხ-  
ლითა აღავსო უოვლით დასით მისითურთ და სიღრმესა  
ბნელისასა დაანთქა, ხოლო შენ, ნეტარო, გჯრგჯნი ძლე- 323.  
ვისაჲ ბრწყინვალე დაგადგა, ვითარცა მოღუაწესა თჳსსა,  
ღმერთშემოსილო!

**სხ:ნი: ლ: გ:ი: ეღმთა ზედა:**

სათნობათა დიდთა საუნჯედ გამოსჩნდი, სანატრე-  
ლო, და მიემსგავსე პირველთა გამოცდილთა, რამეთუ  
შეიტკბე სიურმითგან სიმძდე იგი მოსესი და ღავითისი  
ძურუესენებლობაჲ, და ძლიასი მოღუაწებაჲ და სრული  
უპოვარებაჲ, და მსგავსად ჰავლესსა სიუუარული უოველთა  
მიმართ მოგეგო, მამო, და ესრეთ საქმითა მოღუაწებათა  
შენთაჲთა, ვითარცა რაჲ ეტლითა, აჰმაღლდი წინაშე სა-

მებისა; მამაო ილარიონ, მეოხ გვეუფ ჩუენ, შემსხმელთა  
შენთა.

პითარცა მოციქულთა მეგუარი და მათ თანა მოსა-  
ზრე და ცათა შინა მათთანა მოდასე, ქუეყანასაცა ამას ზე-  
და მათთანავე ზიარ იქმენ ზოგადსა სახლსა ლუთისასა მკვ-  
დრ უოფად, რომელსა იგი შინა წმიდანი ნაწილნი შენნი  
მადლისა მომცემელად ჩუენდა და სენთა საკურნებელად.  
და აწ, სანატრელო, მათ თანავე ევედრე სამებისა წმიდა-  
სა ღუთისმშობლისა თანა და უოველთა წმიდათა კრებულ-  
სა მონიჭებად მშჯლობაჲ და სულთა ჩუენტა დიდი წუა-  
ლობაჲ.

III ოცვა უავთ, წმიდანო მამანო, ქრისტეს მოუფარეთა ჰატოა-  
სანთა მმათოჯს, რომელთა სიტუჯთა ვიიძულე გალობად მამისა ჩუ-  
ენისა ილარიონისა მე უღირსი ზოსიმი, რომელი ესე არცათუ სა-  
ხელის დებად მისა ღირს ვიუავ; თუ კეთილ იევენენ, სასუიდელო  
მათი არს, ხოლო ნაკლუდევენებაჲ ჩემისა უსწავლელობისა მიერ  
არს.

წმიდაო ილარიონ, შეიწყალე მონაჲ შენი იაკობ, მღდელო ქრ-  
324. სტესი, და მწერადიტა შეიწყალე.

მუესა ივნისსა: იღ წმიდისა მამისა ჩუენისა იოანე ქართველისაჲ, რომელმან აღაშენა ქთაწმიდას დიდი ლავრაჲ ქართველთაჲ.

კ.ა. დ: მანმოღი:

ქხალი შეენიერებაჲ ეკლესიასა ჰრისტესსა დღესასწაული შენი, მამაო იოანე, ბრწყინვალედ შეუმოსიეს დღეს და უოველთა ახარებს ახალსა სიხარულსა, რამეთუ შეერთებულ ხარ წმიდათა მწყობრსა ძისა შენისა თანა და ერთობით იხარებთ წინაშე ლუთისა, მეოხ გუეუვენით სულთა ჩვენთა თჳს.

მუჯდელსა ტკბილსა ჰრისტესსა ქედი შენი მოუდრიკე და მიუდრეკელად წარჰმართენ სღვანი შენნი ზეცისა სუფუვისა მიმართ, მამაო იოანე, და ურნატი სულისაჲ პრომათა შენთა ოფლითა განაჰოხენ შენ და ნაყოფი კეთილი გამოიდე და მიაართუ მუჯფაღსა შენსა, რომლისაგან ნიჰნი მოგეცნეს.

ზანაბრწყინვენ ქამნი შენნი კეთილად მოღუაწებითა, რაქამს უოველივე დიდებაჲ ქუეუანისაჲ დაუტევე, ღმერთმემოსილო მამაო იოანე, და ლმერთი შეიყუარე, სიმდიდრე წარუჰარველი, რომლისა მიერ იდიდე საუკუნოდ; მისა მიმართ მეოხ გუეუავ, რომელნი დღეს კსენებასა შენსა ვადიდებთ.

325.

ს.ხ.ა: კ.ა: ბ.ი: რ. ....

ღირსო მამაო იოანე, ტრფიალ იქმენ მუჯფლისა და აღიდე ჯუარი მისი და მოსწრაფედ შეუდეგ კუაღსა მისსა სურვილით და ნებაჲ კორცთაჲ სრულთად განჰყიდე და

მოიყიდე მარგალიტი იგი უსასუიდლოა და აწ წინაშე მის-  
სა მდგომარე ხარ; მეოხ გუეყავ სულთა ჩუენთათჳს, სამკა-  
ულთა მოღვაწეთაო!

ღირსთა მამათა იოანე, მიიწიე უდაბნოდ, ვითარცა საღ-  
მრთოა მუშაკი, და მიერ მოისთულენ ნაყოფნი ყოვლად  
შუენიერნი და აჰმადლდი ლუთისა მიმართ სურვილითა და  
მისა შესწირე ძღუნად ჰატიოსნად მდდელი უბიწოა, სა-  
ნატრელი ძე შენი დიდებული მეთვამი, რომლისა თანა  
მეოხ გუეყავ ჩუენ.

ნეტარო მამათა იოანე, განხუედ რაჲ მოღუაწებად,  
არა ეც ჰრუელი თუალთა შენთა, ვიდრემდის მიიწიე უდაბ-  
ნოდ, დიდებულთა, და ადაშენე მონასტერი და მას შინა  
შეჰკრიბენ მონაზონთა სიმრავლენი, მადიდებელნი წმიდი-  
სა სამებისანი, სანატრელო, მეოხ გუეყავ ცხოვრებად სულ-  
თა ჩუენთათჳს.

სტჳჳაროვენი. ე-ღ: ზ: ბ-ნი: მჄლომარა:

326. წესი მჯუელისაჲ მამათა ჰატივისა შვილთა თჳსთა  
მიერ ჩუენდამდე მოიწია, მამათა იოანე, ვინაჲ თანამდებ  
ვართ მიკვალებისა შენისა დღესასწაულსა აღსრულებად  
დიდებითა და ჰატივითა შვილნი და მოწათენი შენნი და  
გვედრებით, გვთხოვენ ჩუენ სამწყოსსა ამას შენსა სწავ-  
ლათა შენთაებრ და წესთა საღუთოთა დამტკიცებად, ღი-  
რო(?)ჰრისტეს მიერ მეუფისა დასულთა ჩუენთა უხუად ღი-  
დი წუალობაჲ.

ღიდებაჲ მსოფლიოჲ განხრწნადი დაუტევე და იწრო-  
სა მას გზასა მავალ ჰყვენ ფერკნი შენნი, მამათა იოანე,  
ხოლო უცხოებაჲ გექმნა შენდა წინამძღურად გზისა მის  
ჰემმარიტისა, და სავანედ შუენიერად მიიწიე მადლისა სი-  
მდაბლისა და საშუებელად ჰჳოე მორჩილებაჲ უზაკუვე-  
ლი, წმიდაო. რომელთა მიერ აწ აღიწიე, ღირსთა, სრულ-

სა სისრულესა ზეცისა სუფევისასა; მომიკსენენ ჩუენ მა-  
დიდებელნი შენნი.

ჟოველნი ღირსად შევასხამთ დღეს, იოანე, გალობი-  
თა და შესხმითა სულიერიითა ძისა შენისა თანა, ნეტარისა  
მეთუჰმესი, რამეთუ იქმენ ჭემმარიტად შვილსა ზედა სი- 327-  
ხარულევან, რომლისა მიერ განამრავდენ შვილნი უდა-  
ბნოაქსანი და წიგნნი სულიერნი დაუენჯენ ეკლესიათა  
ჩუენტა და აწ ჰირმშოსა მას ზეცათა სიონსა ერთობით  
იხარებთ წინაშე სამებისა წმიდისა, მეოხ გუეყვენით მადი-  
დებელთა თქუენტა.

სს<sup>ა</sup>დ: ეღმითაჲ:

მოვედით, ჰ მწყობრნო მგალობელთანო, და განვა-  
წყუოთ ჩუენ ხოროჲ ტაძარსა შინა ლუთისა დედისასა და  
ვადიდებდეთ ჰრისტესა ლმერთსა, რომელმან გამოაჩინნა  
ნეტარნი ესე და მკენნი მოღუაწენი, იოანე და მეთუჰმი,  
რომელთაცა ადაშენეს ლავრაჲ ესე დიდებულნი და წმიდაჲ  
ეკლესიაჲ, რომელსა შინა მდგომარე ვართ და სურვიე-  
ლად აღვასრულებთ დღესასწაულსა მათსა და მათ მიერ  
ვითხოოთ ჰრისტესაგან მოტევებაჲ ცოდვათაჲ და კსნაჲ  
განსაცდელთაგან და სულთა ჩუენტა დიდი წყალობაჲ.

წარღმობაჲ: ღ: ბ<sup>ი</sup>:

სათნოებითა განჰმსდიდრდი, მამაო, და უფროაქს უო-  
ველთასა სიგლახაკე შეიყვარე და უცხოებასა მიეც თავი შე-  
ნი და ჰმწირობდ, ვითარცა რაჲ მამათმთავარი, ხოლო გა-  
ნმაძლიერებელმან შენმან, ჰრისტემან ლმერთმან გამოაცხა- 328-  
დნა სიმკენნი ღუაწლთა შენთანი და განჰტინნა უოველთა  
კიდეთა სოფლისათა; ამისთჳსცა იხარებს კრებულნი ქარ-  
თველთაჲ და იქადიან შენთჳს და განსცხრებიან სიხარუ-  
ლით, განსწავლულნი ძისა შენისაგან. არამედ, ჰ ნეტარ-  
ნო მოღუაწენო და უოვლად ქებულნო მამანო, იოანე და  
მეთუჰმი, სამკაულნო და სიქადულნო ნათესავისა ჩუენისა-  
ნო, გვედრენით ჰრისტესა ლმერთსა, რათა ცოდვათა შენ-



დობაჲ მოგუანიჭოს, რომელნი სურვილით ვდღესასწაუ-  
ლობთ საკსენებელსა თქუენსა.

იზაკოჲ. 3<sup>ე</sup> ლ: 8<sup>ნი</sup>:

სიმაღლედ საღუთოთა ხედვათა ადიწიე და სიღრმესა  
ღუთისა სიბრძნისასა შთაიხედენ და გულისკმის უოფაჲ  
საღმრთოჲ მიერ აღმოივსე და ეკლესიაჲ ღუთისაჲ დუთივ  
მუწნიერად განამდიდრე საუნჯეთგან დაუღვენელთა სუ-  
ლისა წმიდისათა, რომლისა დამარხვად დირს მუვენ, ღმ-  
ერთშემოსილო მეთვჳმი, მაღიდებელნი დღესასწაულისა  
შენისანი.

ოკდაბნოჲ კორცთა ბუნებისაჲ მოღუაწებათა ერქუ-  
ნითა ანეულ ჰუავ და თესლი სათნოებათაჲ მდიდრად და-  
სთესე მას შინა და წვძითა ცრემლთაჲთა და ოფლთა შრ-  
ომითა კეთილად მოჰწრწე იგი და სიმდაბლისა მიერ და  
სიმძვდისა შეუხებელად დასცევ და სიყუარულით და წყლო-

329. ბითა (?) თავ წარსხმულად კუვილად აღაორძინე და  
მოსწრაფებისა მიერ საღუთოჲსა ზეცისა საუნჯეთა შეჰ-  
კრიბე, რომლისაჲცა ზიარყოფად დირს მუვენ ჩუენ მარა-  
დის, 3<sup>ე</sup> ღმერთშემოსილო მეთვჳმი, მაღიდებელნი დღესა-  
სწაულისა შენისანი.

სტჳჳაროწნი წმიდისა მამისა ეფთჳმისნი: 3<sup>ე</sup> ლ: 8: 8<sup>ნი</sup>:

მჯღომაკჲ:

ჰითარცა სამოთხე სავსე სურნელებითა შემკული  
არისა ბრწყინვალეებითა და რტო გარდაფენილი მრავალ  
ფერთა უუავილთაგან, რომელსა იგი მომრწველად აქუს  
სული წმიდაჲ, აჰა ესერა წინაშე ჩუენსა განდებულ არს.  
მოვედით, მოსურნენო საღუთოთა შესაბათანო, და ვიმუსბ-  
დეთ დღესასწაულსა ამას, მოვისთუღნეთ უუავილნი სათ-  
ნოებათანი და ესრეთ ვიტყოდით: 3<sup>ე</sup> ღმერთშემოსილო  
მეთვჳმი, სამწყსოთა შენთა ოხად ნუ დააცადებ.

სხ-ნი: ღ: გ-ნი: ეღეგი:

ქითარცა ორთა მზეთა შორის ღუთივ ბრწყინვალე მთიები აღმოჰყდა, ბრძენო, დღესასწაული შენი, რამეთუ აღდგომისა მიერ ერთ კერძო განბრწყინვებულ არს, ხოლო სულისა წმიდისა მოსლვითა განშესწავების ეღვა-რედ ცეცხლისა ენათა განუოფითა, რომელსა შენცა დირს იქმენ მოღებაჲ, ✠ სანატრელო, აჰყედ რაჲ სიმაღლედ ქორსა მას ზედა საღუთოთა სათნოებათასა, ბრწყინვალეო 330. მამაო მეთვამი, უოვლად საგალობელო, ჩუენცა განგუა-ნათლენ აწ შემსხმელნი შენნი და მგალობელნი.

მოგუხედენ მაღლით, დმერთშემოსილო, და დააცხრ-ვენ აღძრვანი უხილავთა და ხილულთა ვნებათანი, გარე წარგუჲადენ განსაცდელნი და ეშმაკთა გუჭრებანი სამწყსო-თა ამათ შენთა ღ მგალობელთა, მდგომარეთა წინაშე სამა-რხოა ნაწილთა შენთასა და შეწირე ვედრებაჲ ჩუენი დე-დასა თანა ღუთისასა წინაშე ძრისტესსა თანაშეწევნითა ზე-ცისა მკედრობათათა და წინამორბედისა და იოანე ღუ-თის მეტყუჲლისაათა, სანატრელო მეთვამი, სოფლისათჳს მშვედობაჲ ითხოვე.

უგალობსა: კ-ღ გ: ზღჳსა ლჳ:

|| წრო არს ჩემდა, ნეტარო იოანე, უოვლით კერძოვე შესხმად შენდა კელუოფად, არამედ ვხადი უოვლისა შე-ძლებულსა ოხასა შენსა, რათა მომეცეს სიტყუაჲ აღებასა პირისა ჩემისასა.

ღასაბამსავე სოფლით გამოსლვისასა დასაბამი სიბრ-ძნისა შიში ღუთისაჲ, გულისკმა კეთილ, რომლითა მოი-ძულე საწუთროჲ ესე, მამაო იოანე, აღიღე ჯუარი და შეუდეგ ძრისტესა.

იქადის ტაოჲ, ქუეყანაჲ იგი თქუენი თანა მკვდრითურთ თქუენთჳს, უოვლად ქებულნო, რამეთუ მიერ აღმოსცენ-დით, წმიდანო, იოანე და მეთვამი სანატრელნო, და განა-331. ნათლეთ ნათესავი ქართველთაჲ.

ღარაა ემკვდრა შენ თანა მაღლი ლუთისაჲ, მოგაძულა შენ საწუთრომსა დიდებაჲ, და შეიყუარე სიმდაბლე, უცხოებაჲ, რომლისა მიერ აღიწიე სიმაღლეჲ სასუფეველისა, შმიდაო იოანე!

მვამს ცთომითა სიკუდილი დაგუსაჯა, ხოლო შენ მიერ, შმიდაო დუთისმშობელო, ცხორებაჲ ვპოვეთ, რამეთუ ლმერთი გვშევ, მაღიდებელი აფხსარებელთა შენთაჲ და ღირსთა თჳსთა გვრგვინოსან მყოფელი.

გაძა: განხსნილნი:

ბრწყინვალეებითა მაღლითა შენისაჲთა განგუანათლენ მაღიდებელნი შენნი, ღმერთშემოსილო მამაო იოანე, რათა ვაქებდეთ დღესასწაულსა შენსა, განათლებულსა და ღირსსა ქებისასა.

ოჯცხოებაჲმან შენმან, ღმერთშემოსილო, და სივლტოლამან კაცთა დიდებისამან დაგაფგინა შენ სასანთლესა მაღალსა, რათა ჭნათობდე სათნოებათა შენთა ელვარებითა უოველთა ცისკიდეთა.

ღავიწყებისა მიზეზი არს სიკუდილი, ხოლო შემდგომად სიკუდილისა შენისა მათუწყებელ არს მოღუაწებათა აწ ლავრაჲ შენი და კმა მაღლაჲ ქადაგებს შრომათა შენთა, მამაო იოანე!

მრჩდი ნებასა მაშისა შენისასა, ბრძენო მთუჯმი, და კე-  
332. თილაჲ განაგენ სამწყსოზნი შენნი, მის მიერ რწმუნებულნი შენდა, მამაო, და წესი სულიერი შემდგომთა ბრწყინვალედ დაუტევე.

ნეტარებასა ძისა შენისა მიერ ღირს იქმნებიან აღმსარებელნი შენნი დედაჲ მკსნელისაჲ და ნეტარ არს, რომელმან იცის გალობაჲ და ჯეროვანი შესხმაჲ შენი, ქაღწულო, უოველთა დედოფალო.

გაძა: საქმენი.

ქრა ჯერ იყო, მამაო იოანე, შვილთა შენთაგან დუმილით თანა წარსლვაჲ მიცვალებისა შენისა კსენებასა;

ამისთვის სურვიელნი ვდღესასწაულობთ და ვქადაგებთ კეთილთა შენთა მადლსა.

წამის უოფამან საღუთოჲსა ნებისამან სათნოებათა შენთა მაუწყებელად მოგანიჭა შენ მეფეთა განბჭობითა ძე შენი სანატრელი, რაჟამს სულოთა გიცნა შენ ურმამან მკირემან მშობელი თვისი.

მოსწრაფე იყავ ლუთისა მიერ აღძრვითა, ძისა შენისა სწავლად თარგმანებასა, და აღაღო რაჲ პირი თვისი მეფეთა მი, მიიღო სული ლუთისაჲ და განგვმარტნა ლუთის მეტყველებანი, ძნაჲდ მისაწომელნი.

აბრაჰამისებრ ჰმწირობდ რაჲ, იოანე, ისაკ მეორედ შესწირე შვილი შენი, არაჲთუ დაკლვით, არამედ მდღელობისა მადლითა შემკობილი საესრად სოფლისა შემ-333. წირველად სისხლსა სამეუფოსა.

მიჭრონის სახედ სურნელ ჰყოფენ მადლითა ტაძარსა შენსა შემომავალთა ერთა, ლუთისა დედაო, ნაწიჯნი წმიდათანი, სიწმიდით მდებარენი, ყოვლად წმიდანი, ეზოთა შინა სახლისა შენისათა.

ღვა: 8<sup>63</sup>იბა

ქლავსენ გულნი მგალობელთა შენთანი მდინარეთა გან მადლისა შენისათა, მამაო იოანე, და წარჰმართენ სლვანი ჩუენნი მცნებათა მიერ საღუთოთა ძრისტეს მიმართ მეოხებითა შენითა.

იოტებიან ეშმაკთა სიმრავლენი ძუალთა შენთაგან ყოვლად ჰატიოსანთა, ვინაჲცა მათ მიერ თრიად ვნებულმან, სამარხოსა შენსა სარწმუნოებით შეეხო რაჲ, მუის პოვა თავისუფლებაჲ.

იხარებნ დღეს დღესასწაულსა შენსა სამგზის ნეტარნი, სამებისა მსახურნი არსენი, იოანე და იოანე, რამეთუ ხედვენ დიდებასა შენსა, თანა ზიარნი მადლისა შენისანი.

მკვცხო არს სმენაჲ სხვთა ენითა ზრახვაჲ მდღელი

შუქნიერისა ზაბრიელისა, რაჟამს ენამ, რომელი არა იცო-  
და, ესმა; ეჭა ნიჭთა მათ შენთა, შრისტე, სიმრავლე, რომ-  
მელმანცა ჰყავ ნებაჲ მოშიშთა შენტაჲ.

ჰკობ შენდამი, ქალწულო ლუთის მშობელო, ვითარ-  
ცა ბრმაჲ იგი, ძისა შენისა მიერთ შემიწყადე, ასულო  
ღავითისო, და აღმიხილენ თუადნი სულისანი, ცოდვათა  
334. მიერ ურიცხუთა დაბრძობილნი.

ღღჲა: **წინასწარმეტყუელმან მან**

ღწ არაჲ თუ იგავით, არცაღა მოლოდებით, არამედ  
ცხადად ჰხედავ ნათელსა შრისტეს ლუთისასა წმიდათა სა-  
შუქბელსა, წმიდაო იოანე, მომიკსენენ ჩუენ, შემსხმელნი  
დღესასწაულისა შენისანი.

ნაცვალად მდემისა სამოთხედ განღებულად აქუს ღავ-  
რაჲ შენი ქართველთა ერსა და ღუართა მით საშუსბელ-  
თა მისთაჲთა, ოხუბით აღკსებულნი, განათლდებიან და  
მადლსა შენსა ქადაგებენ კმა მადლად.

მკლტოდე, იოანე, ამბოხთა სოფელისათა და დიდე-  
ბასა კაცთა მიერსა, ხოლო ვერვე დაფარნა სათნოებანი  
შენნი აღგიღთა ცვალებამან, არამედ უფროჲს ნათლის  
ბრწყინვენ აწ საქმენი შენნი.

ოკვსკრულად მოძღურებათა გამოგაჩინა მადლმან  
უოვლად წმიდისა ლედუფლისამან, ღირსო, რაჟამს იგი  
ლოცვითა მამისა შენისათა სიმრთელე სულიერი და სული  
სიბრძნისაჲ ოხუბით მოგმადლა შენ.

აჲსა: **რომელმან პირველ:**

ღამისა იგი საქმენი განიშორენ და დღესა შინა შუქ-  
ნიერად ვიდოდე სოფელსა ამას შინა, მამაო იოანე, და ძე  
ნათლისა საუკუნოჲსა იქმენ; ნათელსა შენსა ღირს მუკვენ  
მოსავნი შენნი.

იობის მსგავსად გამოიკურვე, ღირსო, ბრძმედსა შინა  
მძათერთა საღმობათასა, ღმერთ შემოსილო მამაო იოანე,



ვითარცა ოქრომ განწმედილი შვე წილად და ჰლაღადებ-335.  
დე: ღმერთო, შენ კურთხეულხარ.

ჩაბამ შეუნიერ არიან საყოფელნი ღუთისანი, წმიდათა  
სამკვდრებელნი, რომელსა შინა სურვიელი სუღითა დაშ-  
კვდრებულხარ; მამაო იოანე, მომიკსენენ ჩუენ, მაღიდებელ-  
ნი შენნი!

სარკედ ბრწყინვალედ აღწერით დაგვტევა ცხორებაჲ  
თქუენი მუშაკმან მან სიბრძნისამან და შთამხედველ გუეკნა  
ულვარებასა თქუენსა, რომლისა იგი ზიარ იყო სუღითა  
და მობაძავი თქუენდა სათნოებითა.

ისარნი თჳსნი განმაწონნა ბელიარ გულის თქუმათა  
შიერ და მომწყულა სასიკუდიხედ; ლუთისა დედაო, დაჰკ-  
სნენ მანქანებანი მისნი ბოროტნი, არცხვნე მტერსა ჩემსა  
და მაცხოვრე მაღიდებელი შენი.

#### აქნა: ღგღღღ

სათნოებათა საუნჯედ დიდძალად დაუნჯენ შენ სულ-  
სა შენსა, მამაო, წარუპარველნი სასოებაჲ, სიუჟარუღი,  
და მოწყალე (?), და მათი იგი მცველი საწმენოებაჲ, ნე-  
ტარო იოანე.

ასწილ მოიღე სოფელსა ამას შინა და მერმესა მას  
ცხორებაჲ საუგუნოჲ, უცხო რაჲ იქმენ თჳსთაგან, იოანე,  
და თჳსნი შენნი უცხოსა ქუეყანასა ადიდებენ, ღირსო, უფ-  
რომს ადგილისათა.

მლიამს მსგავსად მოგეცა კელმწიფებაჲ ღრუბელთა  
ზედა, დიდებულო მეთუმი, რაჟამს სიტუითა (?) მამისა შე-  
ნისაჲთა შესწირე ღოცვაჲ ლუთისა მიმართ ძალთაჲსა და 336.  
მოსცა წჳმაჲ სამკვდრებელსა თჳსსა.

ზეცათა შინა წმიდათა მწყობრსა თანა შეერთებულხარ,  
წმიდაო იოანე, მომიკსენენ ჩუენ, მაღიდებელნი შენნი და  
მოწაფენი, და გვთხოვე შენდობაჲ შეცოდებათაჲ და კსნაჲ  
განსაცდელისაგან.

რომელი ესე ღუაწლითა ძლიერითა შესაკრებელი მამათაა აღაშენე, მეოხებითა შენითა განარინე ბარბაროზთაგან ღვარამ შენი, წმიდაო, და ნავნი მათნი სავსებითურთ დაანთქენ.

აღვიარებ შენ ბრალთა ჩემთა, ძალწულო, რამეთუ თავსა ჩემსა აღმემატნეს მე ცოდვანი ჩემნი, არამედ აწ ევედრე განმსუწნებელსა მაშურალთასა — ძრისტესა, რათა აღიღოს ჩემგან ტჯრთი ცოდვათა.

აღვა: ოჰჳეჳთ.

იხარებს ღირსად ბანაკი მონაზონთაა შენთვის, წმიდაო მამაო იოანე, რამეთუ სიმკნე დიდი შესძინე მათ და სირცხვლითა აღსავსე არს ეშმაკი, მოღუაწეთაგან დამკობილი სრულიად.

საძნურთაგან ამის საწუთრომსათა განრომაა ჩუენი იღუაწეთ, მოღუაწენო ძრისტეს ლუთისანო, რომლისაცა წინაშე კადნიერებით მდგომარე ხართ, მამანო იოანე და მეთუჰმი სანატრელნო.

მხიარულებით სულებმან მართალთამან შვიწუნარეს დღეს სული შენი უბიწოა, რომელთა შორის იმუტბ, დმერთ შემოსილო! საწადელისა შენისა ძრისტეს თანა მომიკსენენ ჩუენ მაღიდებელნი შენნი.

337. ითხოვე, ღირსო, უოვლისა სოფლისათჯს მშჯდობით დაცვაა და მეფესა ჩუენსა ძლევაა და დამტკიცებაა მართლ მაღიდებლობისაა ძრისტეს ლუთისაგან, წმიდაო იოანე, და სულთა ჩუენთა ოხუად დიდი წუალობაა.

მკლესიაო ძრისტესო, იხარებდი და შეიწუნარე დღესასწაული ესე უოვლად ღირსისა იოანე მართლისა და საკსენებელად საუკუნოდ დაჰმარხე და ახარებდი წლითი წლად შვილთა შენთა.

რომელმან უტუჯ ენაა ჩემი მეტუულ ჰუავ გალობად შენდა, მამაო იოანე, შენ შეიწირე გულის მოდგინებაა ჩემი

და მოტევებაჲ ცოდვათაჲ მითხოვე მე ქრისტეს ლუთისაგან, შემსხმელსა ამას შენსა.

შიში მერმისა სამჯელისაჲ განმლევს მე, რამეთუ უწყა სიმრავლე ბრალთა ჩემთაჲ, ლუთისა დედაო, პირველ დასასრულისა ღმობიერებაჲ ჯეროვანი მომმადლე, რათა განვერე მე მერმისა რისხვისაგან.

**სსუანი ბალობანი წმიდისა მამისა იოანესნი:**

**კჲ: ბ: ბ: წამისყოფითა**

წინასწარმეტყველისა ძლისეს თანა ვიქადებდეთ კაცსა ლუთისასა დდეს იოანეს მართალსა ღირსად შესხმიტაჲ საღმრთოჲთა, რომელი იგი მარადის საგალობელარს.

მსგავსად იორდანისა განაღე დეღვაჲ სოფლისაჲ ზე-გარდამო მადლითა საღუთოჲთა მრჩობლ შემოსილმან, ღირსო, და დაუღტოღვეყად განჰველენ უფსკრულნი საკთურებისა მისისანი.

ღდესასწაული შენი ქადაგად სათნოებათა შენთა შეიწ-338. უნარა, მამაო იოანე, ლუთისა ეკლესიამან დდეს და შვილთა თანა უგალობს მადიდებელსა შენსა.

**ბნძსა: ლმერთო მაცხოვარო**

შეურაცხჰყავ ყოველივე ამაოებაჲ სოფლისაჲ, და ვითარცა თიკაჲ, დასთრგუნე ცუდი დიდებაჲ, ღირსო იოანე, და სიგლახაკისა მიერ სიმდიდრე დაუღვევნილი სასუფევლისაჲ ჰჰოვე ზეცათა შინა.

აბრაჰამისებრ, მამაო, დიდისა მამათ მთავრისა, მწირობდ უცხოსა ქუეყანასა და ისაკის წილ, ადთქუმით მობილისა, ლუთისა მიერ მოგემადლა ყოვლად ქებული მფთვმე, — ვითარცა ბუნებით, ეგრეთვე განგებულობით.

იოსების მსგავსად, ღირსო, განისუიდე ნეფსით თჳსით სჳნიდისისა წამებითა უცხოად ქუეყნად, რომლისაცა მსგავ-

სებითა გადიდა ჭრისტემან ლმერთმან, გამოძრდეფად ნათესავთა იტქლითა მით ღუთის მსახურებისაჲთა.

**მსა: სმინაჲ მინსა**

მოტევებაჲ ცოდვათა ჩუენთა ურიცხუთაჲ ჭრისტეს მიერ გვთხოვე, მამოჲ იოანე, რომელნი ვაქებთ დღესასწაულსა შენსა.

ბანაბრწყინვენ ქამნი შენნი, სანატრელო, ძლიერად მოღუაწებითა, რომლითა მიეახლე ბრწყინვალეობასა საღუთოსა, იოანე.

სიმშვიდისა სახე იუო, იოანე, უმანკოებით ცხორებაჲ და ქცევაჲ შენი, ამისთვისცა ქუეყანაჲ მშვიდთაჲ დაიმკვდრე, მართალო.

**ღმსა: ლამე ბნელი**

ქეთილთა მათ წარუვადითა სასოებითა, მამოჲ, დაუტევე დიდებაჲ წარმავალი და ჯუარი შენი იტკრთე მკართა შენთა და შეუდეგ კუალსა ჭრისტესსა.

სიუუარულითა ლუთისაჲთა შეჭურვილმან, იოანე, სიმაბღლისა და მორჩილებისა მიერ არცხვენე მკდომსა ამჰართავანსა და დიდებაჲ უკუდავი დაიმკვდრე.

წამებენ სათნოებათა შენთათვს, იოანე, აღმოსავალი და დასავალი და მთაჲ უღუუმბოჲ იქადის შენთა შრომათათვს მის შორის აღსრულებულთა.

**ღმსა: ლანთჰუმი**

ბწადოდა, მამოჲ, უადრესთა სათნოებათა მოგებაჲ და მათთა ზედა სურვილით იცვალებოდე, ვიდრემდის მიიწიე მათსა მას წმიდასა სათნოებათა საუნჯესა და მიერ აჰმაღლდი სიმაღლედ ცათა ზემთა მოქალაქობითა.

აბრამეანითა გონებითა განშუენებულმან აღჰმართე კარვად სულიერად ლავრაჲ შენი დიდებულნი—შემწყნარებელად ერთა და ნათესავთა, რომლისა მიერ უნილავად შეიწყნარე სამებაჲ წმიდაჲ შენ შორის, ღმერთშემოსილო.

შჯუღსა ქრისტეანობისასა თანა წარჰკედების ქებუ-  
ღებაჲ შენი დღეს, რამეთუ უადრესა მითხრობად ძალსა  
სათნოებათა შენტასა, ხოლო ჩუენ, მსგავსად უძღურებისა  
ჩუენისა, სარწმუნოებით ვაქებთ დუაწლსა შრომათა შენ-339.  
თასა

**ახლო: ო-3 დღე**

ქლეგზენ, წმიდაო, სადუთოამთა სურვილითა უძმაფ-  
რეს საკუმილისა და შესწუენ გარემოჲს შენსა, ვითარცა  
ქალდეველნი, კორციელნი ვნებანი, ხოლო სული შენი  
უვნებელად დაიცევ.

ძირმან კეთილმან ნაყოფი კათილი აღმოაცენე, მამაო,  
ღირსი მეთუჲმე, რომელმან აღმოაცენნა ნაყოფად სუ-  
ღიერად წიგნთა სიმრავლენი ეკლესიასა შინა.

ნუ დაძივიწუებთ მოსავთა თქუენტა წინაჲმე სამებისა  
წმიდისა, ვითარცა გაქუს კადნიერებაჲ მისა მიმართ, მამა-  
ნო სანატრელნო, რომლისა წინაჲმე სუფევთ განბრწყინვე-  
ბულნი.

**აჲ-ნა: რომელი მხოლოჲ არს.**

ქსგავსად იობისა კორცთა შენტა საღმობაჲ სიმკნით  
მოთმინებითა მიითუადე, მამაო, და სულითა განჰბრწყინ-  
დი შჯდ წიღად, ვითარცა ოქროჲ, და აკურთხევდი ლმერთ-  
სა მაღლობით უკუნისამდე და უკუნითი უკუნისამდე.

ძღიერად იდუაწე დუაწლი მოდუაწებისაჲ და სარწ-  
მუნოებაჲ უბიწოდ დაიმარხე და მართალთა ძილი დაიძინე,  
რომელთა თანა გვრგვინოსანი აღამაღლებდ.

სარწმუნოებით მვედრებელსა მას შენსა ეშმაკისა მიერ.  
ვნებულსა მიჰმადლე კურნებაჲ შეხებითა გუამისა შენისაჲ-  
თა და აკურთხევდა ძრისტესა ლმერთსა შენ მიერ, ღირ-  
სო, უკუნისამდე.



აღბა: მტკაოველმან.

ქონაზონთა სიქადულსა და დიდსა დიდებასა, მოღუ-  
წეთა შორის საჩინოსა და ახოვანსა, ხოლო მშობელთა  
შორის უსახარულევანესსა იოანეს უოველნი გალობი-  
თა სადუთოჲთა ძისა მისისა თანა დდეს ვადიდებთ.

სარწმუნოებისა მიერ მიემთხვე, უოვლად ნეტარო,  
საწადელსა შენსა, ვითარ იგი ესევდი, რამეთუ სახენი რაჲ  
ნივთიერნი განქარდეს, სადუთოსა სიუვარულსა უნივთოსა  
შეეუავ და მადლით განდმრთობილი ჰსუფევ საუკუნოდ.

წმიდამან უცხოებაჲ ძრისტესთჳს ნეტსით შეიუვარე  
მისგავსებით მისითა და გამოსჩნდი, მამო, უცხოთ შემწუ-  
ნარებელად; მე, უცხო ქმნული, ესე კეთილთა საქმეთაგან  
საკუთარ მუავ წმიდათა მცნებათა მისთა შეოხებითა შენითა.

მინაჲთგან ძრისტე გაქეს მაქებელად შენდა, დმერთ  
შემოსილო, და აღსარებულხარ წინაშე მამისა ზეცათაჲსა,  
უძღურ არს შენ წინაშე შემსხმელთა მეტუეელებაჲ, არა-  
მედ შეიწირე წადიერებაჲ ჩემი და მითხოვე მისგან მოტე-  
ვებაჲ ცოფვათაჲ.

იგაკონი: აკად ღააკ

მხოვად შეიწუნარე, ვითარცა დიდმან აპრაჳამ, ზეცით  
ხარებაჲ მადლისა მიერ განმრავლებად ნათესავისა შე-  
ნისა, დარაჲემკვდრე შენ, უოვლად სანატრელო იოანე,  
უცხოსა ქუეყანასა და შენ მიერ მოგუეცა შეილთა შენთა  
კურთხევაჲ საუკუნოდ.

ეღეფნი.

ქთად მიმართ უვნებელობისად მიივლტოდე, მამო, მსგავსად ღოთისა, რომილითაცა განერი სოფლისა ამის საც-  
თურთაგან ცუცხლებრ შემწველთა ვნებათა და გულისთქუმა-  
თა აღგზებულებასა, იოანე, რამეთუ მიუდრეკელად წარჳ-  
მართენ სღვა(ნი) შენნი აღსღვად მთასა სათნოებათასა სა-  
რწმუნოებისა, სასოებისა და სიუვარულისა მიერ, რომლი-

თა დაიმკვდრე სამკვდრებელი მამათ მთავართაჲ და შენ მიერ მოგუეცა შვილთა შენტა კურთხევაჲ საუკუნოჲ.

საზღვრად საღუთოჲსა ცხორებისა განგვწესე მოგებად სამწესოთაშენტა, ნეტარო იოანე, სიმძვდე და სიწრფოებაჲ, ურთიერთას სიუჟარუღი, და მორჩილებაჲ სიმდაბლით უზაკველი, ხოლო მაცთურმან, გვიძონა რაჲ \*) 340. დაკსნილობითა შესულებულნი, უღმობელობაჲ სახედ ღუარძლისა აღმოაცენა ჩუენ შორის, და აღმოჰებორნა ჩუენგან სიუჟარუღისა და ღმობიერებისა ძირნი; გვედრებით, წმიდაო, კუალად დირსმევენ გამოღებად ნაყოფსა საღუთოსა და მოცემად შვილთა შენტა კურთხევაჲ საუკუნოჲ.



\*) ტექსტის 339 და 340 კაბადონები დაწერილია ათონურისავე ხელით, გარნა წერილი ასოებით და ფრიალ მკიდროდ. ზოგიერთგან ნაწერი საკმაოდ გადაღეულა და ძნელად გასარჩევი გამზდარა.

მუესა მაისსა: ია: წმიდისა მამისა ჩუენისა ქუ-  
თუბი ძთაწმიდელისაჲ დასდებელნი: მუჟალო ღაღად-  
ყავსა: კამა: ა: რომელთა თაფნი იტუჟან: ქსე ახალი-  
ოქროჰირი იქებოდენ დღეს ჩუენ მიერ ამინ.

### მჰა დიდებაული

ქრო მორწმუნეთანო, მოვედით, წმიდა ვყვნეთ ჩუენ  
გულნი და განვნათლდეთ სულითა და ვდღესასწაულობ-  
დეთ შესხმითა საღუთოჲთა დღესასწაულსა ამას, უოვლად  
ბრწეინვალესა და განათლებულსა ღირსისა მფთჳმისსა,  
და სულიერითა კმითა უღაღადებდეთ: გუაკურთხენ, მო-  
დუაწებისა თუალო ბრწეინვალო, ზეცისა სუფევასა მეოხ  
გვეუავ სულთა ჩუენთა თჳს.

341. სახელის მოდგამ სიხარულისა იქმენ, სანატრელო,  
და მოგუართა სიხარული და სულიერი არს ქუავილ შემ-  
კობილი მრავალ სულნეფებითა ქუავილითა სათნოებათაჲთა,  
რამეთუ ხიდულისა არისა თანა მოგუეფინა ჩუენ დღესას-  
წაული შენი წმიდაჲ, ვითარცა მზისთუალი, და განიოტებს  
ჩუენგან ვნებათა ზამთარსა მძიმესა.

მტლითა მით სათნოებათაჲთა აჰმადლოდი, მამაო, ზე-  
ცისა კამართა, ვითარ პირველ მლია, და აჰყედ სიმადლოდ  
სამებისა წმიდისა განცდად ხედვათა მიერ მაღალთა თუა-  
ლითა სულისაჲთა და განიცადენ განგებულებისა ლუთისა  
საიდუმლონი დაფარულნი და ეკლესიისა შვილთა მიჰ-  
ფინე მდიდრად ნათელი მეცნიერებისაჲ.

უზა: სასწაულითა.

ქღახუენ თუაღნი სულისა ჩემისანი განცდად ბრწეინ-

ვალებასა მადლთა შენთასა, ღირსო მამაო, ორღანოჲ ენი-  
საჲ აღძარ დიდებად შენდა, რათა ჯეროვნად გიგალობ- 342-  
დე შენ, მამათა სიქადულო.

ხატებაჲ საღმრთოჲ სიჩჩოჲთგან დაიმარხს ტრფიალე-  
ბითა ჩუენთჳს ჩჩვლ ქმნულისათა, იწყულა რაჲ გუღი შე-  
ნი, ღმერთ შემოსილო, და ჰასაკისა თანა აჰმადლდებოდე  
ძალითი ძალად სულისა სრულეებითა.

აღძრვაჲ ვნებათაჲ სიურმითგანვე დასთრგუნე ფერკთა  
მათ ქუემს სულისათა, ნეტარო, და სიტკბოებაჲ, საცნო-  
ბელთა მღიქნელი, ყოვლად არაჲ დაგიტკბა მოლოდები-  
თა წარუვალთა მათ ტკბილთა საშუებელთათა.

ლამპრად ბრწყინვალედ მუოფთა თჳს სოფლისათა  
გამოგაბრწყინვა ნათელმან მამისამან და ეღვარებაჲ სათნოე-  
ბათა შენთაჲ მიჰფინე უსიკიდეთა, ვითარცა მზისა შარავან-  
დელი, სანატრელი მეთჳმი!

იხილა, სძალო, შენგან შობილმან ლმერთმან ერთგუ-  
ლი მონაჲ დიდებისა თჳსისაჲ და მოგანიჭა ნაწილად 343-  
მკვდრობისა სიწმიდისა შენისაჲ და აღავსო სულითა  
წმიდითა მგალობლად შენდა მიმართ

გაქა: ლო, მოხედენ მონათა ვალო..

მკსხეულოთა გუნდსა თანა აჰმადლდი, რაქამს შრო-  
მათა დუაწლი ეტლ უუავ სუღსა და აღიწიე საქმიო ხედ-  
ვათა მიმართ მაღალთა, სანატრელი, და უხილავთა ხილ-  
ვად ღირს იქმენ, დიდებულო მეთჳმი!

მწარად სულისა ცხოველისა გამოსჩნდი, მორთუდ  
ძალთაგან სუღისათა, მამაო, და გამოჰბრწყინდი ახალი  
ოქროპირი და სიტუეთა საუნჯს, ვითარცა ოქროჲ, და-  
უუნჯს შენ ლუთისა ეკლესიასა.

რტო ნაყოფიერ იქმენ, ღმერთ შემოსილო, აღმოცე-  
ნებუდ ძირთაგან ღუთის მსახურთა, დარაჲენერგე თანა წარ-

სადინელსა საღმრთოთა წერილთასა და გამოიდე ნაყო-  
344. თად ტებილად გულისხმის ყოფა მათი.

ოკადრეს იქმენ ქერობინთა საყდართა, რაქამს მეუფს მათი გკმევ კორციოთა, რომლისა თვსცა მოდუაწებან მფ-  
თვმი, ვითარცა დედუფალი დაბადებულთაჲ, შეგიყუარა შენ და ჯეროვნად პატივცცა.

**მსა პირველ აუფ**

ქათიოსანმან მშობელმან შენმან, ღირსო, მიგიტუალა შენ ბჭობისაებრ მეფეთა თვთ მპყრობელთაჲსა, რაქამს იგი სიჩჩოჲსა ჭასაკსა შინა იცან ნეტარი იგი, ვითარცა სრულ-  
მან განგებითა საღმრთოჲთა.

იწურთიდ სიურმითგან წიგნთა ლუთივ სუფიერთა და აღიწიე თავსა სრულებათასა, რაქამს გონებაჲ წმიდა ჭყავ ვნებათაგან და სიწმიდითა სულისა შენისაჲთა ექმენ სავანს სულსა ყოვლად წმიდასა.

რათა სიბრძნისა დასაბამი მოიგო, დასაბამსავე სიურმი-  
სა შენისასა შიშსა ოვფლისასა შექმსჭუალენ შენ კორცინი, ღმერთ შემოსილო, და მიერ აღიწიე სიყუარულსა მას უშიშსა წმიდათასა.

იყავ რაჲ დაკსნილ კორცთა უძღურებითა, ძლიერი  
345. იგი სასოჲ ქრისტეანეთაჲ მოვიდა შენდა და განგკურნა, წმიდაო, და პირსა შენსა მოგცა ენაჲ ცეცხლისაჲ და სა-  
კუთარ გყო დიდებისა თვსისა.

**ღვა: საცთოჲთა ბნელ:**

იწულა გონებაჲ შენი ტრფიალებითა საუფლოთა მათ ვნებათა მკსნელისათა, ამისთვს ჯუარსეცუ სოფლისა და სოფელი ჯუარსაცუ შენდამი, მამაო სანატრელო, და მით ღირს იქმენ შენ ჯუარცუმულისა თანა.

ძველსმოქმედ მან, ყოველთა მწკალობელმან, მოგცა სიმდიდრედ ნათესავსა გლახაკსა და პირსა შენსა მოსცა



სული ცხოველი მსგავსად წმიდათა მოწაფეთა თვსთა და გუო შენ მეთაცამეტედ მოციქულად.

მტრფიალე შენ სიბრძნესა, სანატრელო, და შეიუთარე იგი უფროჲს უოვლისა, რომლისათვისცა განისუენა შენთანა და ვეცხლ რჩუელყო ენაჲ შენი ბრწყინვალს, ღირსო, და განამდიდრენ შენ ცისკიდენი.

ბაგეთა შენთა ოქრო დუთივ ბრწყინვალეთა გარდა-346. მოეცა წყაროჲ უბრწნედეებისაჲ, უხუად მომრწუველად ურწუელსა ქუეყანასა, რაჟამს წყაროჲმან წულისა ცხოველისამან გასუა სიბრძნს — დედუთაჲმან ლუთისმშობელმან.

ღჲა: შთააღა იონა

ქჲმადლოთა მათ ნათესავთა რაჲ შვილი, რაჟამს გმობასა მადლისასა იტუოდა, ცეცხლმან შურისა ოჲფდისამან ალაგზნა გონებაჲ შენი და უტუუ ჰჲავ შირი მისი მგმობარი დუთისაჲ, და სრულიად წარსწყმიდს.

ღიდებულებაჲ სახეღისა შენისაჲ საქმეთა მიერ სრულ ჰჲავ, დმერთ შემოსილო, რამეთუ სეხნა სიხარულის იწოდე და გვწდიე ჩუენ დვნოჲ სიხარულისაჲ, გულისხმისყოფაჲ წიგნთა დუთივ სულიერთაჲ.

მღვარესა მას დდესა დუთივ ბრწყინვალესა, შესწირევი რაჲ მსხუერჲლსა მას უსისხლოსა, ელვაჲ ნათლისაჲ ბრწყინვალს მოგეფინა, რათა გადიდოს მადიდებელი 347. თვისი და საცნაურ გუოს წმიდათა ტომთა შორის.

ნეტარებისა ღირსმან მამამან შენმან შეგწირა შენ ძღუნად უოველთა დედუფდისა, ვითარცა კრავი წმიდაჲ დუთივ გონიერი, რომლისა მიერ ადივსე შენ მადლითა მის თანა, ღირსო, მეოხ გუეყავ მარადის!

ჟჲა: სიხუარულითა

ღდესასწაულობს ღაჲვრაჲ შენი, ნეტარო, და სულღერნი შვილნი შენნი ღაღადებენ შენდა მიმართ, მოგუხედენ

ჟ მამაო, ზეცით გარდამო და გვკსნენ სოფლისა დელვათა-  
გან დაუნთქმელად, დმერთ შემოსილო!

ღრუბელთა წვმად უბრძანე მენ, მამაო, ვითარ პირ-  
ველ ძლია, შესწირე რაჲ მსხუერპლი სიტყვერი, და ღო-  
ცვითა შენითა დაათრვენ მდიდრად ურნატნი, მეთუჰმი სა-  
ნატრილო, და მოსცა ქუეყანამან ნაყოფი.

მშმაკთა გუნდნი აღშჭრენ, დმერთ შემოსილო, ვი-  
348. თარცა ახოვანმან მკედარმან ჰრისტეს შეუფისამან შრო-  
მათა მახჯოთა და საკუმილითა ღოცვათა შენთათა და-  
სწუნენ ცეცხლებრ ბანაკნი მათნი, ღირსო. მეთუჰმი!

სულსა წმიდასა ექმენ ტაძარ უბიწო, ამისთჳს ადა-  
შენე ტაძარი ყოველთა ლედუფლისა, რომელსა თანა ჩუენ  
თჳს ნუ დააცადებ ოხასა, სანატრელო მამაო, რათა ვიკს-  
ნნეთ განსაცდელთაგან.

აჲკა: ურმანი ბაზილ.

ჩუეულებისა თჳსისა ებრ აღეზნა ეშმაკი წყობად შენ-  
და, დმერთ შემოსილო, და ეჰოვა მას ჭურჭელი სიკრუ-  
ვისაჲ, ვითარცა პირველ იუდა მიმცემელი, და განეწონა  
მასვე მახჯლი თჳსი.

ოჯწუალოდ მოსრნა ყოვლად საწუალობელმან, გან-  
ჩემებულმან ეშმაკისა სადგურმან მოწაფენი იგი შენნი,  
დმერთ შემოსილო, ხოლო იგინი მოწამეთა კრებულსა  
თანა შეერთნეს წინაშე ჰრისტეს ლუთისა.

ენამან შენმან, ყოვლად დუთივ შუენიერმან, თარ-  
349. გამნებითა სადუთოთა წერილთათა ადავსო მდიდრად  
ეკლესიაჲ ჰრისტესი საუნჯეთაგან სულისა წმიდისათა და  
მორწმუნენი აკურთხევენ ჰრისტესა.

ნუ დაგვკიწებ შვილთა შენთა, მამაო, დედასა თანა  
ცათა შეუფისასა, ვედრებაჲ ჩუენთჳს შეწირე სამებისა, რომ-  
ლისაცა წინაშე მდგომარე ხარ, რათა დავიცვნეთ მტერისა  
საფრკეთაგან.

## აღა ჯეკარს ღუ

მოპურნისა რაჲ მტერისა გუეთებითა, ვითარცა იობ, განიცადე, ნეტარო, ჭ წულუღებათა შინა უკურნებელთა მიეც მკვალსა უბიწოჲ სული შენი და აღიწიე ზეცისა ტაფლავართა.

იხილს, დირსო, კრებულნი შვილთა შენთაჲ, გარემოჲს მდგომარენი ღარნაკსა შენსა, და შეწევნა ყავ ჩუენ თვს წინაშე ლუთისა, რათა განვერნეთ ტანჯვათა მერმეთაგან და სავანეთა ზეცისათა დირს ვიქმნეთ.

შნისა ამის უძღურისა გაღობაჲ შეიწირე შენ, მამაო 350. სანატრელო, და მომიტევე წარმდებად კადნიერსა უადრესსა ამას ძალისასა კელუოთაჲ და განმარინე მტერისა საფრკეთაგან.

რომელმან გვშევ ნათელი და სხორებაჲ, შენ გევედრებით, ძრისტეს ლუთისა ლედაო, ჩუენ, მოწაფენი და სულიერნი შვილნი მსახურისა მის შენისა წმიდისანი, მოგუეც შენდობაჲ შეცოდებათა ჩუენტაჲ.

## ამბა: წნო მარტვლ

ქდიდს, მამაო, ტკბილი უღელი იგი ძრისტესი სიყრმიოგან ქედსა მას ზედა სულისა შენისასა და მიემსგავსე შენ, მოღუაწებათა მათ მიერ მაღალთა, დიდსა მფთვმეს, და აწ ჰსუფევ ძრისტეს თანა; მეოხ გუეყავ ჩუენ, რომელნი შენ გაღობასა შევასხამთ.

მამაო მფთვმი, სულსა დაუმორჩილენ შენ აღძრვანი კორცთანი და უჩინო ჰუვენ ვნებათა ბანაკნი უოვლით ძალით მათით ოფლთა მიერ მოღუაწებისა შენისათა, დმერთ შემოსილო, აწცა ნუ დასცხრები ოხად სულთა ჩუენტა 351. თვს, ძლიერო!

იღუაწე ახოვნად, წმიდაო, ვითარცა მკნემან მკედარმან მეუთისამან და სპარაზენნი სულთა ბოროტთანი ძლიერად შეჰმუსრენ, ამისთვსცა მიიხუენ ნიჭნი ლუთისაგან

შემსგავსებულად შრომათა შენთა; მეოზ გუეყავ სულთა ჩუენთა თჳს, რომელნი შენ გალობასა შევწირავთ.

ნუ დასცხრები, ღირსო, ვედრებად წინაშე უოველთა მეუეთისა სამწყსოთა შენთა და მადიდებელთა განრინებისათჳს უხილავთა და ხილულთა ბარბაროზთაგან და აღსრულებად ნემტსა ამას დღეთა ჩუენთასა მძვდობით და მკვდრუოფად ზეცისა სუფევასა.

ლოცვა ყავთ, წმიდანო ღუთისნო, იაკობ მღდელისათჳს, რომელმან აიძულა უღირსი ენაჲ ჩემი გალობად წმიდისა მეთუჳმესა, რომელი არცა თუ სახელისდებად ღირს ვიყავ მე, უღირსი ზოსიმე\*) ძრისტე, შეიწყალე იაკობ. ამინ.



\*) გვეონია, ეს ზოსიმე ის ზოსიმეა, რომელსაც 1042 წელს დაუხრეკია წმ. გიორგი მთაწმიდელის მიერ თარგმნილი სტოდიერი. მასში სწერია: ლოცვა ყავთ, წმიდანო მამანო, გიორგისთჳს მთაწმიდელისა წინამძღურისა, ვისაცა მოიწინენ სწავლანი ესე სულთა განმანათლებელნი, ნეტარისა მამისა თეოდორე აღმსარებელისა, სტუდიელთა მამასახლისისა თქუმულნი: დიდითა გულს მოდგინებითა, ფრიადითა ხარკებითა და მადლითა მამისა ეფთიმესითა ვთარგმნე წმიდაჲ ესე წიგნი შე, გლახაკჳნ გიორგი ახლად მთაწმიდას, ქართველთა მონასტერსა; შრომისათჳს ლოცვა ყავთ, წმიდანო მამანო, ზოლო ითარგმნა მიხაელ მეფობასა, ქრონიკონსა: ს. მ. ბ. დიდებჲა ღმერთსა უკუნისამდე ამინ.

წმიდანო მამანო, ლოცვა ყავთ უღირსისა ზოსიმესთჳს, რომელმან დავიხრეკე წმიდაჲ ესე წიგნი წმიდისა ამის მონასტრისათვის. კურთხეულ არს ღმერთი, რომლისა შეწვევითა გავსრულე. ამინ. (საეკლ. მუხ. № 471)

# სხუანი გალობანი მისვე წმიდისანი

კ.დ. დ. ბ.ი, რიძლისა თავსი იტყვან: **ქუჭალო**

**ლჷა მჷლმთა:**

წირსმევენ ჩუენ მეოხეებითა შენითა, ღმერთ შემოსილო მეთუჰმი სანატრელო, შენ, ღირსად საგალობელო, ბრწყინვალეო ნათელო მღდელობისაო, სუეტო და სიმტკიცეო მონაზონთა კრებულისაო, ახალო მოციქულო, დუთივ სულიერთა სწავლათა მაუწყებელო ჩუენდა, და წარმდეგნელო ბნელსა მას უმეცრებისასა ნათლითა მით ქადაგებო სა მის შენისაჲთა.

მაღლი ლუთისაჲ დაემკვდრა შენთანა, ღმერთ შემოსილო, და აღგავსო სიბრძნითა და გუო შენ ქადაგ კმა მადალ, მეტყუელ საიდუმლოთა მათ დაფარულთა, და საცნაურად ბრწყინვალე უო სახელი შენი უოველთა ტომთა შორის და, ვითარცა მზს ბრწყინვალს, ჳნათობ ეკლესიისა სამკაროსა, ნეტარო, და, ვითარცა ორღანოჲ, **ჰი-ჰი-ჰი** რი შენი კმა ტკბილად ოხრის სწავლათა ტკბილთა.

მკლესიასა ლუთისასა სწავლანი შენნი, ვითარცა ოქროჲსა სამკაულნი, ბრწყინვალედ შეუმოსიან ღმ, ვითარცა გვრგვნი სამეუფოჲ შემკული ბრწყინვალედ თუაღთაგან მრავალ სასუიდლისათა, დაუდგამს თავსა თჷსსა, რათა ჳნათობდეს უოველთა, რომელნიცა შევლენან მას შინა სიხარულით, და ძრისტესა წარუდგინენ უოველნი განბრწყინვებულნი ლუთისა მაღლითა.

რამეთუ ტადანტი იგი, რომელ გერწმუნა, ღირსო, ვითარცა სარწმუნომან და სახიერმან მონამან, არა დაჰჷა-



რწ ქუეყანასა, არამედ განაშრავლე და მიაართუ ლუთისა ეკლესიასა ბევრ წილად, სანატრელო, და იხარებს შვილთა თანა, აღვსებული ბრწყინვალედ საღუთოჲთა მით სიბრძნითა, კსენებასა შენსა აღასრულებს და ძრისტესა ლმერთსა ქებით აღიდებს.

ოკვა: კქ: ზ: გნი: ოკვსკრულთა.

შავი სიბრძნისაჲ — შიში ოკფლისაჲ მოიგწ, მამაო სანატრელო, და განაბრწყინვე სული შენი ნათლითა სამებისა წმიდისაჲთა.

შეაყავ გონებაჲ შენი წურთასა საღმრთოთა წიგნთასა, სანატრელო, და ფრთოვან ჰყავ სღვაჲ სიზადლედ მიმართ ზეცისა, რომელსაცა დაემკვდრწ.

მძიებდი სურვილით სასუფეველსა ღ აწ მიცვალებულ ხარ და იხარებ, შეერთებული კრებულსა წმიდათასა, სანატრელო!

მადლისა გან საღუთოჲსა განათლებულ იქმენ და მოგეცა გონებაჲ მაღალი, მხედველი საღუთოთა სიბრძნეთა, ღმერთ შემოსილო მამაო!

ოკფროჲს თაფლისა ტკბილნი სწავლანი შენნი ეკლესიასა შინა, ორღანოჲს სახედ, ტკბილად ოხრიან და განანათლებენ გულსა მგალობელთასა.

შენ ხარ სასოჲ:

გვა: შენ ქუ ლთისა.

სათნო იყო სიკეთს მდდელიობისა შენისაჲ, ღირვნს სო, მეუფემან ჩუენმან და განაბრწყინვა გონებაჲ შენი ნათლითა დაუღამებელითა და ქადაგ, კამაღალ მეტუეულ საიდუმლოთა ზეცისათა გამოგაჩინა.

იხარებს ძირი იგი, რომლისაგან აღმოსცენდი შენ, მორჩი ნაყოფიერი, გამომღებელი ნაყოფსა ტკბილსა, და იშუებს სიკეთითა შენითა და სიხარულით განსცხრების და აღიდებს ლმერთსა, მადიდებელსა შენსა.

ღამპრითა ბრწყინვალითა სათნოებათაჲთა განჰბრ-

წყინდი და სიუარული ლუთისაჲ ეგზეზობდა გულსა შინა-  
შენსა მოუკლებელად, ვითარცა საკუმილი, და მით შესწუ-  
ენ ეკალნი ცოდვისანი და ზეცათა სიმაღლედ აღიწიე.

სანთელი ხარ, მნთებარს სასანთლესა ზედა მაღალსა  
მდდელიობისასა, ღირსო, და ჰნათობ, ვითარცა მზს, ბრ-  
წყინვალედ, და იოტე ცოდვისა ბნელი, ვითარცა უკორ-  
ცობან, და დაიმორჩილენ ვნებანი კორცთანი, მამაო! 356

აღზიარებ:

მწა: რაჟამს მსამ მოს..

ქჳმადლდი ზემთა სიმაღლედ ფრთითა სულიერითა  
და მიიწიე, ღირსო, დიდებასა მას გამოუთქუმელსა, რო-  
მელსა სურვიელ იუავ; ნუ დაძვიწყებ ჩუენ, მგალობელ-  
თა შინთა!

მნამან შენმან, ღირსო, ღუთისმეტყუელმან უოველი  
სოფელი მოძღურებითა, მდინარის სახედ, აფავსნა და მორ-  
წყუნა გულნი უმეცართანი და მოიყვანნა ლუთის მეცნიერე-  
ბად.

შართოჲ იგი და ვრცელი, წარწყმედად მიმყვანებე-  
ლი, გზაჲ დაუტევე, ღირსო, და იწროსა მას ხვდოდე,  
მიმყვანებელსა ფართოებასა ზეცისა სასუფევლისასა.

თანა ხატ ექმენ ვნებათა ჩუენთჳს ვნებულისათა და  
იტვრთენ ვნებანი მისნი კორციითა, რამეთუ ჯუარსაცუ თა-  
ვი შენი სოფლისაგან, სიტყუსა მისებრ მოციქულისა.

ცათა უ...

ღვა: სული მასხო..

||ხილა მხედველმან გონებათამან ლმერთმან წინაჲს-  
წარვე სიწმიდე სულისა შენისაჲ, ამისთჳსცა ნათელ 357  
გარდაფენილო გონებაჲ შენი ჳ აფგავსო სიბრძნითა მით სა-  
ღუთოჲთა და მეტყუელებაჲ დაფარულთა საიდუმლო-  
თაჲ მოგანიჭა.

მადლმან ლუთისამან დაიმკვდრა შენთანა და ქადაგად

კმამაღლად გამოგარჩინა შენ დაგლახაკებულისა და მდაბლისა ნათესავისა ჩუენისა, რამეთუ სიღრმესა უმეცრებისასა დანთქმულნი, სწავლითა შენითა. ნათლად აღმოიყვანენ.

მკლესიაჲ ლუთისაჲ შვილთა თვსთა თანა შეიმკვების ბრწყინვალედ თქმულთა შენთა. სიმრავლითა და მგალობელნი მას შინა დიდების მეტყუელებენ ღმ, ვითარცა ორდანოჲთა, კმითა ტკბილითა მადლობისა გალობასა ლუთისა შესწირვენ.

358 საშოჲთ განვე დედისაჲთ წმიდა გუო შენ სულმან წმიდამან, სამკვდრებელად თვსად გამოგარჩინა შენ და ადგავსო სიბრძნითა და მნათობად ბრწყინვალედ ეკლესიასა დაგადგინა, რათა ჭნათობდე ბნელსა შინა უმეცრებისასა დანთქმულთა.

ცანი და ქუმუანაჲ.

ღუა: დანთქმული ლ.

ტიანებაჲ მდაბალი, გული წმიდაჲ და შემუსრვილი გაქუნდა შენ, ღმერთ შემოსილო მამაო, ღმ სიმდაბლე უზემთაესი ბუნებათა, სიყუარული და მოწყალებაჲ, და უცხოთა შეწყნარებაჲ და უძლურთა გურნებაჲ.

ლოცვაჲ ღმობიერი და დაუცადებელი მოიგე, ღირსო, მღვდარებაჲ და ზე დგომაჲ კელ განჰპრობით, უკორცოთა მიმსგავსებული, და ესრეთ აღასრულე სრბაჲ შენო და სიხარულით წარმოუდეგ ჰრისტესა.

არაჲ კმა არიან ენანი კაცთანი მადლისა მიცემად კეთილთა მათ შენთა, რომელნი ჰყვენ ჩუენ ზედა, სანატრელო მამაო, რამეთუ უმეცრებისა ბნელსა დანთქმულნი, სწავლითა შენითა აღმოიყვანენ.

359 ხატი და დიდებაჲ მამისაჲ სიტყუაჲ თანა დაუსაბამოჲ და სული წმიდაჲ თანა მფლობელი, განუყოფელი ერთი ლუთეებაჲ ჰქადაგე თვთებითა თვსითა განუყოფელად და შეურევნელად, ღირსო!

წინაჲს..

კ-სა: შარანი ბაბილოსანი:

ღეგზნა ცეცხლი სადმროთა გულისა შენსა, მამაო, ჳ შეწუნა ეკალნი გულის სიტუუათა მწინკუღევანთანი და, ვითარცა ოქროჲ, გამოგაკურვა შენ ბრძმედსა შინა კორც-თასა.

პრიბული ესე, შენ მიერ განათლებული, დღესასწაულ-სა შენსა სიხარულით შემოკრებებიან და გალობენ და ჳდი-დებენ ლმერთსა, რომელმან შენ მიერ ცხორებაჲ მოგუანი-ჭა.

იხარებდ, დირსო მამაო, ბრწყინვალეო მნათობო მდდელიობისაო, და წესო და კანონო მონაზონთაო, სიბრ-ძნისა საუნჯეო და ეკლესიისა ბრწყინვალეო მნათობო!

ბრწყინვალეობითა საღუთოათა განათლდა გონებაჲ შე-ნი, მამაო, და მიიწიე ზემთა მეტყუელებასა და სწავლითა საღუთოათა მორწმუნეთა ერსა მოჭრწყევდი შენ უხუ-360-ებით.

გუაკურთხენ ზენ.

აკ-ა: ზეუწუველ:

ღჳმკვედრდი ეტლსა სათნოებათასა სულისა მიერ წმი-დისა, განათლებულო მამაო სანატრელო, და განსწმიდე გონებაჲ შენი წურთითა სადმროთათა წერილთათა და დ-გწერენ სწავლანი ტკბილნი, რომელთაგან მოვისთუელეთ ნაყოფი აღმავსებელად სულთა ჩუენთა წყურიდსა.

სრბაჲ შენი აღასრულე მიუდრეკელად გზასა ლუთისა მცნებათასა და მეუდროდ ნავთ სადგურად მიიწიე, და აწ შეერთებულ ხარ შენ კრებულსა თანა წმიდათასა, ცხორე-ბასა მას უცვალებელსა, ნათელსა დაუღამებელსა და სუ-ფევასა დაუსრულებელსა.

იხარებდ, ღმერთ შემოსილო დირსო მამაო მეთვმე, უოვლად ნეტარო, რამეთუ ანგელოზებრ იღუაწე შენ ქუე-უანასა ზედა კორცითა, და აწ უკორცოთა გუნდსა თანა, ცა-

361 თა შინა სდგა შენ წინაშე ლუთისა, შემოსილი დიდებოთა, და იხარებ შრომათა შენთა ზედა.

ლამპრითა ბრწყინვალითა სათნოებათადათა განკებრწყინდი შენ, სანატრელო, ბრწყინვალეებითა სულისა წმიდისადათა და მომბერენ ჩუენ ნიავითა საღუთოჲსა მადლისადათა სწავლანი სულიერნი და შესკვალენი ცნობანი სულიერნი სიბრძნედ, ნეტარო, და უმეცრებისა ბნელი განაქარვე.

იხარებდ, ბრწყინვალეო, სულითა ღირსო, რამეთუ მიცვალებულ ხარ სუფევასა ზეცისასა და შუებასა სამოთხისასა შეერთებული წმიდათა კრებულსა თანა, ზ დღესასწაულობ მათთანა დიდებასა მას გამოუთქუმელსა; მომიკუნენ მგალობელნი დღესასწაულსა შენსა!

სამთა...

ღ-და: მტკათველმან.

362 შენ, საღუთოჲსა მის სიბრძნისა საუნჯეო, ღირსო და ბრწყინვალეო მნათობო ეკლესიისაო, რომელმან სწავლითა შენითა გუალვეულნი გულნი ჩუენნი მოჭრწყენ და ჯეჯლი სიმართლისაჲ ურნატთა გულისათა ადაუუკვილს.

მნაჲ მეტყუელი კაცობრივი ვერ შემძლებელ არს მითხრობად მადლთა შენთა, რომელნი ჰქმნენ ჩუენ ზედა, რამეთუ განგვხუენ საუნჯენი წიგნთანი და წარჰმართენ ენანი ჩუენნი გალობად ლუთისა, დმერთ შემოსილო მამაო მფოთჳმე!

არაჲ მაქუს სიტყუაჲ ღირსი სათნოებათა შენთაჲ ბრწყინვალეთა შემკობად, მამაო სანატრელო, არამედ შემნდობელ მექმენ უღირსსა ამას და შეიწირე კინი და უძღუერი გალობაჲ და ნაცვალად მადლი შენი მომეც.

სიუუარულითა ლუთისადათა შეზღუდვილ იქმენ შენ და სიწმიდით ადასრულე ცხორებაჲ შენი ქუეყანასა ზედა და



თანა წარჰკედ უოველთა საფრკეთა მტერისათა და ძლევა 363.  
შემოსილი ნათელსა ლუთეებისასა დაემკვდრე.

ქუელი:

აჲჲ: **შეუხეზაელმან.**

ბედოდე გზათა უვნებელობისათა, ნეტარო, დაამდაბ-  
დენ შენ ვნებათა იგი აღძრვანი, ღირსო, რამეთუ ჰრისტე  
თანაშემწედ გაქუნდა შენ, უოვლად ქებულო ღირსო მამაო!

აჲ იხარებდი, ღმერთშემოსილო ღირსო მამაო, შენ  
იოანე, რამეთუ ნაყოფი შენი აღორძნდა და რტონი მის-  
ნი გარდაეფინნეს კიდეთა ქუეყნისათა—საგრილად მორწმუ-  
ნეთა.

მსხუერპლად სუფნელად შესწირე ლუთისა, ღირსო  
მამაო იოანე, ღმერთ შემოსილი ღირსი მეთუჰმი და რწუცი-  
თა ცრემლთა შენთაჲთა აღორძინე და ნაყოფიერი ლმერთ-  
სა მიუჰყარ.

სუღთა ჩუენთათჳს გამოკსნაჲ ითხოვეთ, ღმერთ შემო-  
სიღნო განბრწყინვებულნო, მადლითა მით ზეგარდამოჲთა  
და გჳძლოდეთ ჩუენ სღვად გზასა მას მცნებათასა და 364  
თქუენ თანავე ღირს უოფად სასუფეველსა.

# სახელითა შაჰისაჲთა

და ქისაჲთა და სულისა წმიდისაჲთა: ესე არიან  
აღაჲნი მონასტრისა ჩუენისანი, ვინაჲთგან აღმუ-  
ნებულ არს ვიდრე აქამომღწ.

1 \*) მოესა ღეჲნებურსა: იმ: აღაჲნი არს აოანე სჯგუ-  
ლოზისა, მაშენებელისა ამის დიდებულისა ღაგრისაჲ.

მოჲფალო დაღაღუჲსა ზედა თქუნენ დასდებელნი წმი-  
დისანი, და სტიქარონად სულისანი, და სერობასა ტრაპეზს  
შესუან ძმათა სამსამი კრასოვული, და, ვითარცა ჰრეკონ  
სერობრსაჲ, ილოკონ:

რომელი დამკვდრებულ არს; და ჩუენთანა არსი; და  
გასრულონ ესაი სერობისაჲ, და იწუონ დაწესებულთა ზე  
თქუნან აღიღუჲაჲ, და მოიკსენენ, მოჲფალო, ვითარცა, ზე  
ნეტარ არიანნი, და იტუოდინან დიაკონნი კუერექსთა და  
ხუცესნი ღოცვათა; ნეტარ არიანთა ზედა თქუნან: წარდგო-  
მაჲ სულისაჲ, და მიწუალს. და სულისა გალობანი; გან-  
ძლიერდასა ზედა წარდგომაჲ სულისაჲჲ; დაღაღუჲსა ზე-  
365 და იბაკოჲ სულისაჲჲ და სამნი შედეგნი: ბამოავლინე  
სულისაჲ, აქებდითი, ღიდებაჲ მაღალთაჲ, სტიქარონნი  
სულისანი, წმიდაო ღმერთოჲ ღიტანისაჲ, სულისაჲ კუე-  
რექსი ზეგარდამოჲ, კირიელეისონი მ. და აღასრულონ  
ესაი.

სისკრად: ღმერთი მოჲფალოსა ზედა წმიდისაჲ და სამ-  
ნი გალობანი წმიდისანი, ჰარაკლიტონი და სულისანი,

\*) აღაჲთა აღსარიცხვი ნიშნები ღედანში არ არიან.

განძლიერდასა ზედა წარდგომაჲ წმიდისაჲ; ლაღადუავსა ზედა იბაკოჲ სულისაჲ და ზეკარდამოსა ზედა კუალად: მ ძირიე ლეისონი.

სამხრად რავდენნიცა ხუცესნი იყვნენ, თვსთვსად ესმი უწირონ უოველთა — შინა და სოხასტერთა; და ეკლესიას ზეგარდამოსა ლოცვასა კუალად თქუნან: მ კირიელეისონი.

ღა სამხრად ნუგეშინის სცენ ძმათა, რაჲცა ლმერთსა ებოძოს, და სუან ძმათა ხუთხუთი კრასოვული.

ესე კულა სანჯურ იყავნ უოველთა: რამეთუ ოდესცა საკსე-  
ნებელი ვისიმე ძმათაგანისაჲ იყოს, სერობად სამსამი კრასოვული 366.  
ხუდების ძმათა, რათა სუან.

2 მუესა დეკენბესა: ა: აღაპი არს ლეონ ეპისკოპოსისა სტლანწელისაჲ, ამისთვს, რამეთუ განგვტევა ნასესხები ხუ-  
არბალი, დიკაჲ და ქერი, ექუსასი მოდი, ესმსა ჭირისასა, აღესრულებოდენ ძალსაგებრ უოველივე.

3 მუესა დეკენბესა: კმ: აღაპი არს შავ ანსენისი: მოსცნა ეკლესიასა ორნი ჯუარნი, ას ოთხმოც დიმიტრა-  
ტად ფასებულნი. ამისთვს აღესრულებოდენ აღაპი მისი უოვლითა გუღს მოდგინებითა ძაღისაგებრ, ნუგეშინის ცუ-  
მითა ძმათაჲთა.

4 ესევე დესა აღაპი ანსენი ვიჭაყისაჲ: მოსცა ეკლესია-  
სა დრაჰკანი დუკატი: მ ლმერთმან გაუსუნენ სულსა მისსა

5 მუესა დეკენბესა: კს: ორთა ბევრთაჲ აღაპი გა-  
ნუწესეთ სვმეოსს სერკელსა ამისთვს, რომელ ერთ დიდი მეთათრასი, დაქრთნთ განუოფილნი ლავითნი, ორი სათუჭ-  
ოჲ — მარტი და აპრილი, დაწერნა და მოაკსენნა უდ წმი-

დასა; და გარდაიკადებოდის მისთვის ალაჰი, ვითა სხუათა უოველთა შემომწირველთათვის ადესრულების.

6 **შუეს დეკენბერსა:** **დ:** დღესასწაულსა წმიდისა ბარბარასა განუწესეთ პანამუდი თეოდორეს დიდსა კონომსა, მსახურებათა მისთა ზედა აღაშენა ძარბას კელინი მისითა საკმრითა განსასუენებელად ძმათა და მოსცა ეკლესიასა უხენი: **ა** კარგი. ამისთვის დავაწესეთ საკსენებელი მისი მე, მამამან მიქელ, და უოველთა ძმათა, და ვინ არა გარდაიკადიდეს, ლმერთსა მან გასცეს პასუხი.

7 **ქმასვე დღეს** განუწესეთ ალაჰი აფენელსა, დედასა მახარებლისსა: რამეთუ მოსცა დუკატი: **პ** მას ქამსა, ოდეს ძონდო სტეფანე სოფელთა გუერჩოდა ძოსტანტიპოვლეს, დიდად საკმარ გუეუო ჩუენ ქამსა ჭირისასა; ვინ არ გარდაიკადიდეს, ლმერთსა მან გასცეს პასუხი ქამსა ჭირისასა.

8 **შუეს დეკენბერსა:** **დ:** დღესასწაულსა წმიდისა ბარბარასსა, ალაჰი განუწესეთ ნიკონ ნაჰილოსსა და დედა მამათა მისთა, კოსტანტის და ანასა: ნავისათვის, რომელ მეგკქმნა ოთხასისა მოდისაჲ ბუქაჲს ძისობასა ბარდაიკადებოდის პანამუტი მისი ღოჯვითა. ქამისწირვითა ანაფორამთა; ეწდიოს ძმათა მწუხრსა: **ზ** და სამხრად ოთხი:

9 **შუეს დეკენბერსა:** **ვ:** პანამუდი არს ნიკოლა ჰეტრიწონელისა მამისაჲ. (და ჰჰოო: ამის წიგნისა ბოლოსა ად-  
368 მოიკითხე).

10\*) **წმიდისა საბაჲსსავე** ალაჰი განუწესეთ საბა მონომახ ეოფილსა: რამეთუ მსახურებასა შინა მიიკვალა და

\*) ძველი ნაწერი გაუფხვკიათ და ეს ჩაუწერიათ.

რამცა საქონელი ჰქონდა, უოველი ეკლესიამან იკმარა. ამის-  
თჳს აღესრულებოდენ ალაჰი მისი ამათვე ძმათა თანა.

11 **თჳსა** დეკანბუკსა: ე წმიდისა მამისა საბას დღე-  
სასწაული ჯანგვწესებია ალაჰად საბაჲსთჳს და ძმისა მისი-  
სა **იოანე მუჭგცაჲსა** თჳს, — მამან თჳოდორე და ძმათა უო-  
ველთა, რათა უოველითა მოსწრაფებითა აღესრულებოდის  
უოველთა წელთა საკსენებელად მათდა; მწუხრსა სამსამი  
კრასოველი და სამხრად ოთხოთხი, ამისთჳს, რამეთუ  
დარჩა ეკლესიასა; რ დრაჰკანი აღსრულებისა ჟამსა.

12 **თჳსა** დეკანბუკსა: ვ ალაჰი არს ბაბასისი: უოვე-  
ლივე ზემო წერილი წესი ღოცვისაჲ აღესრულენ და ჟა-  
მის წირვაჲ და ოთხოთხი კრასოველი ეწდიენ ტრანჳესსა

13 **თჳსა** დეკანბუკსა: ზ ალაჰი არს გიორგისი დი-  
დისაჲ, და, ვითარცა სჯნგელოზი სსსა სწერია და იოანესსა  
ღ მფთჳმესსა, იგივე წესი აღესრულენ ღოცვისა და ჟამის  
წირვისა, და ძმათა ნუგეშინის ცემისაჲ.

14 **თჳსა** დეკანბუკსა: თ დაუწესეთ ჰანამჳდი იოანე ბან-  
ცუასა: რამეთუ სიყრმითგან ნამუშაები მისი ოთხმეოცდა  
ათი ძირი ზეთისხილი შემოსწირა საჭიროსა ჟამსა, იე  
პერჳერაჲ, და უფროჲსა მსახურეულობისთვის მონასტ-  
რისა. ამისთჳს გაუწესეთ ალაჰი და ამას დღესასწაულსა... დი-  
დითა... ამასვე დღესა ბიორგი აბაზ უოფილისა და დედა 369.  
მამ... \*)

15 **თჳსა** დეკანბუკსა: იბ: წმიდათა მესტრატეთ დღე-

\*) ერთი სტრიქონი წაჭრილია მკაზმავის მიერ და აქვე აწიაზე  
რავდენიმე სიტყვა შეტად ამოქრალა.



სასწაული, ჰეკრეისდა და შმისა შისისა იოანესდა ალაჰად განგვწესების: ოდეს დედოფალმან ბაგრატის დედამან ლიტრამ ერთი სოლიმნი შეგვქმნა და ბაგრატ დიძოსი მოგვწუდა, ორივე ესე დიდი საქმე მათითა თანა დგომითა და მოღუაწებითა სრულ იქმნა; და ვინ მათი ალაჰი უოველითა გულისმოდგინებითა არა გარდა+იკადოს, ლმერთსა მან გასცეს ჰასუნი.

16 **მუესა დეკენბესა:** იშ: ალაჰი არს იწე შონაზონისაჲ და აბუჯარბისი და თორნაკისი: წესი ლოცვისაჲ უოველივე ეგრეთ აღესრულოს და ეამისწირვაჲ, ვითა სჯნგელოზისასა სწერია, და სამხრად წდიონ ოთხოთხი.

17 **მუესა დეკენბესა:** იზ: ალაჰი არს კოსტანტინესი, 370. ბაგრატისი, მიქელისი და სჯქონისი: და იგივე განგებაჲ იქმნას, ვითა სჯნგელოზისასა სწერია უოველი, და სამხრად სუან ძმათა ოთხოთხი.

18 **მუესა დეკენბესა:** პ: ალაჰი არს შამისა ეგნატისი და უოველი დაუკლებელად აღესრულებოდენ, ვითა ზემო წერილ არს, და ოთხოთხი კრასოვული ტრაპეზსა.

19 **მუესა დეკენბესა:** ძა: ალაჰი არს ძარაჲ ენკრატისისაჲ: და უოველივე ზემო წერილი ლოცვისა წესი აღესრულოს და სამხრად წდიონ ოთხოთხი.

20 **მუესა დეკენბესა:** ძა: შობაჲ ძრისტესი ალაჰად განგვწესებია სახანო ქველს მისადა: ლიტრამ ერთი განძი მოგუცა და ბაგრატს, აფხასთა მეფესა, მრავალჯერ მოაკსენა ჩუენი საურავი. და ვინ უოველითა გულისმოდგინებითა არა გარდაუკადოს მისი ალაჰი, ლმერთსა მან გასცეს ჰასუნი:

21 \*) ქმასვე თუეს: 33 ვანაშვიდი არს იოანესი (ბოლოსა ჰჰოლო, ვითარცა ზემო პირველ ვთქუ).

22 \*\*) ოუესა დეკენბერსა: ა: აღაპი არს ძაქელ ძამა ყოფილისაჲ: მოსცა ეკლესიასა სახარებაჲ მოჭედი, პავლე განთვსული და პერპერაჲ: ღბ.

23 \*\*\*) დეკენბერსა: ლ: (აღაპი ბოლოსა ჰჰოლო).

24 ოუესა დეკენბერსა: 38 აღაპი არს სტეფანე სარტუ-371 ლარისაჲ: ეგრეთვე უოველი წესი მისთვისცა აღესრულებნ და ოთხოთნი კრასოვული ძმათა ეწდიენ.

25 (ქმასვე თუეს): ით: შავ არსენისა: ღამე (?) მოუკლებელად (?) ნთია სანთელი. \*\*\*\*)

26 ოუესა იანვარსა: ა: აღაპი არს ბასილი კანონისაჲ, მოურნისა ჩუენისაჲ, და ბასილი პრონოიტრისაჲ: დიდი კეთილი უქმნია ამის ეკლესიისადა: მოსცა სამი დიტრაჲ პრონარატი წესი დოცვისაჲ უოველი აღესრულებნ და ოთხოთნი კრასოვული ეწდიენ ძმათა.

27 ოუესა იანვარსა: ვ: ნათლისღებაჲ\*\*\*\*) კოსტანტი მონაქისა ალაჰად განგვწესებიეს: სოლიმნი ჩუენი უოველი მან შეგვქმნა და დიმოსი მოგვწუჯდა. წესი უოველი აღესრულებნ, ვითა ზემო სწერია. — ლა ეგრეთვე ამაღლებაჲ ამა-

\*) განის აშიაზე სხვა ხელით.

\*\*) ბოლო აშიაზე სხვა ხელით.

\*\*) განის აშიაზე მიწერილია ტექსტის ხელით.

\*\*\*\*) განის აშიაზე მიწერილია, ცხადად გაირჩევა მხოლოდ სიტყვებ-

ბი: „ით: შავ არსენი“.

\*\*\*\*) ნათლისღების დღე.

თვე ქველის მოქმედებათა თვის მისდავე ალაპად განგვწესებოეს.

ჯჳანშეხისა

28 ქმის თვისსა: ზ იანვარსა ალაპი არს ქუნსიარის(?) (განგებაჲ ბოლოსა ჰჰოო).

29 მოქეს იანვარსა: იმ ალაპი არს იმ წიფორელისაჲ და უოველივე წესი ლოცვისა და ჟამისწირვისაჲ აღესრუ-  
372. ლებოდენ და ოთხოთხი კრასოვული ტრაპეზსა.

30 მოქეს იანვარსა: იღ, დღესასწაულსა წმიდათა მამათა სინელთასა განვაწესეთ ალაპი იოანესთჳს და მიქელის-  
თჳს მე, მამამან ნიკოლა და უოველთა ძმათა: ესე ძმანი კა-  
ხელნი მოვიდეს დიდითა სიუვარულითა მონასტერსა ჩუ-  
ენსა და დაუვეს რაოდენიმე ჟამი, და მოსცეს ეკლესიასა  
ლიტრაჲ ერთი დრაჰკანი ვოტანიუტი; ხოლო მსწრაფელ ანა-  
წარემართნეს ისრუსალიმად, რათა თაყუანის სცენ საფ- ფო-  
ლავსა მაცხოვრისა ჩუენისა იჰსო ძრისტესა და სხუათა რიჲ,  
წმიდათა ადგილთა; ხოლო ვითარცა მოილოცნეს და აღუ-  
სრულა ლმერთმან ნებაჲ მათი, მიიცვალნეს; ხოლო შემ-  
დგომად მიცვალებისა მათისა, მივეცით ეკლესიასა და ხუ-  
ცესთა და ტრაპეზსა ასი დრაჰკანი სტამენონი. ამისთჳს  
აღესრულებოდის ალაპი მათი საკენებელად საუკუნოდ  
ჰანაშჯდითა, ჟამისწირვითა ღ ძმათა ნუგემინის ცემითა, წე-  
სისაებრ.

31 \*) მოქეს იანვარსა: ი ალაპი არს იბნანისაჲ: შედგო-  
მად სიკუდილისა მისისა დაუტევნა ეკლესიასა ორნი ცხენ-  
ნი. ამისთჳს განუწესეთ: გარდაიკედებოდის ჟამისწირვითა ღ

\*) ამოფხეკილის მაგიერ.

ლოცვითა, და უწდიონ ძმათა მწუხრსა სამი და სამხრად ოთხი, და ვინ შეცვალოს ესე, ღმერთსა მან გასცეს პასუხი. 373

**32** **მ**უეს იანვარსა: **03**: აღაპი განგვწესებია პეტრე სუ-  
ცისათჳს მე, მამამან იოანე და ყოველთა ძმათა: შემოწირ-  
ნა ეკლესიასა ამან, კურთხეულმან ძმამან ჩუენმან, პეტრე  
ხუცესმან სათუეთანი ათორმეტთა თუეთანი, თავისა მოგე-  
ბულნი და თჳსითა კელითა დაწერილნი შჯადად წიგნად,  
ყოველითურთ სრულნი, სტიქარონითა და ყოველითა საგა-  
ლობელითა, ვითარცა წმიდისა მამის ზიორგის ნუსხათა  
შინა სწერია, უნაკლულად; და ამისა უწინა შემოეწირნეს  
ქურთხევანი სრულნი, მისვე სანატრელისა მამისა ზიორგის  
თარგმნილნი. ლა ამის ყოველისათჳს განვაწესეთ: დღესასწა-  
ულსა წმიდისა და ყოვლად ქებულისა მოციქულისა პეტრეს  
ჯაჭუთა თაყუანისცემისასა, რათა საუკუნოდ ადესრულებო-  
დის აღაპი მისი ყოველითა მოსწრაფებითა: პანაშჯდითა და  
ყოველისა ღოცვისა წესითა, წესისაებრ, და ანაფორითა,  
და ქამისწირვითა და ძმათა ნუგეშინის ცემითა. და ეწდი-  
ოს მწუხრსა სამი და სამხრად ოთხი; და ვინცა ვინ შემ-  
დგომად ჩუენსა უდებ იქმნას და უგულებელს უოს და არა  
გარდაიკადოს წლითი წლად, ანუ დააკლოს რაჲ ვინ ანუ  
ღოცვასა, ანუ ქამის წირვასა, ანუ ძალისაებრ ნუგეშინ-  
ისცემასა ძმათასა, ღმერთსა მან გასცეს პასუხი. — ქუადად  
ამან მიქელ მოგუცა პერპერაჲ: **0**: სასნეულოჲ საშენებ-  
ლად და აღაშენა კალაფროჲ სახლი საძირკველითა, და  
ვენაკი და რაჲღა არის ყოველი უანდერძა ეკლესიასა; რო-  
მელი ყოვლად აღარაჲ იყო. აწ ღუთისა თჳს ნუვინ დააკ-  
ლებთ, რათა... \*)

**33** **ქ**მასვე თუეს იანვარსა: **18**, წმიდისა ათანასის და

\*) ერთი სტრიქონი მკაზმავს წაუჭრია.

კვრილეს დღესასწაულსა განუწესეთ მიქელ ზუგეს კანანასსა, რათა გარდაეკდებოდის, ვითარცა სხუათა უოველთა განწესებელთა: სამწუაროდ გალობითა და კუწრექსითა და კრასეულითა, და დილასა წირვითა და ეგრეთვე კრასეულითა და ღოცვითა; და ვინცა შეცვალოს და დაჰკანას ესე ჩუენი განწესებული, ღმერთმან იგი შეცვალოს ქრისტეანობისაგან! ამან ძამან ქამსა დიდად საჭიროსა მოსცა: ლ პერპერაჲ, რამეთუ კელინთა დამწუართა ვაშენებდით და მას ქამსა დიდად გუწკმარებოდა.

374

**34** **მ**უესა იანვარსა: იზ, წმიდისა ანტონის დღესასწაული აღაჰად განგვწესებია ლაპარტისათჳს: რამეთუ მოვიდა წმიდასა ამას მონასტერსა და მოსცა ეკლესიასა წმიდისა ღუთის მმობლისასა ასი დრაჰკანი, მამასაბლისობასა ძამისა თეოდორესსა, და მოგუცა უოველსა ძმობასა სხუაჲ ორმოც და ათექუსმეტი დრაჰკანი — სამთა ერთი სამასსა სულსა; და რაჟამს მიიკვალა ესე, დღესასწაული წმიდისა ძამისა ანტონისი საკენებელად და სალოცველად სულისა მათისა დავაწესეთ, რათა აღესრულებოდის უოველითავე მოსწრაფებითა, ვითარცა მაშენებელთაჲვე; ხოლო ეწოდებოდა სახელი მონაზონებისაჲ ანტონი; ძრისტემან სანატრელ უაჲნ სული მათი. ამინ იუაჲნ.

**35** **მ**უესა იანვარსა: კბ: წმიდისა მაქსიმესსა აღაჰი არს ჰროხორე იკანომოსისაჲ და აღესრულებოდენ უოველითა გულისმოღვინებითა, წესისაებრ.

375. **36 \*** **ქ**მასვე თუესა: ით. დღესასწაულსა წმიდისა მაკარისა (ბოლოსა ჰპოვოჲ).

\*) აშიაზე გაკრულის მხედრულით და იქვე ხუცურით „პ: ეფთიმეს“.



37 **მუეს** იანვარს: კბ: ალაპი არს სულაქსი, ფარსმანის და ჩორჩანელას მამისაჲ, და ქონქაჲსისი და ცუარისაჲ. იგივე ზემო წერილი წესი ლოცვისაჲ აღესრულებ და ქამის წირვაჲ და ოთხოთხი სასუმელი ტრაპეზსა.

38 **მუეს** იანვარს: კმ: ალაპი არს კრავალ და აბაზ ბაკურაანის მეთაჲ. ლა ყოველითა გუფსმოდგინებითა გარდაიკლებოდენ, ძაღისაებრ, მათისა მზე გრძელობისათვისცა და ცოდვათა შენდობისა: მოსცა ეკუესიასა — გრიგოლ ორასი დრაჰკანი, და ორასი — აბაზ; ვითა ზემო სწერია წესი ლოცვისა და ქამის წირვისაჲ და სამხრად ტრაპეზსა ოთხოთხი კრასოვული.

39 **ქმასვე მუეს**: კმ: ალაპი დაუწესეთ შოჟულის მეთა, გრიგოლს და იოანეს: დიდთა თვის ქვეყნის მოქმედებთა მათთა, რომელნი ქმნეს ქამსა ჭირისასა წმიდასა ამას ზე და მონასტერსა: რამეთუ მოსცეს პერპერაჲ ცხრასი; ხოლო ვითარ წარეკო, ბოლოსა ჰქოო. — მე მამასა პავლეს ამიღია ჩემითა კელითა ესე ყოველი დაჰმისგან, რომელ ძმანი აღმოსავლეთს გავგზავნეთ — იოსებ, იოანე და ბასილი; ამისგნით მათცა (?) ~~გამეგზავნა~~...

40 **მუეს** იანვარს: კმ: ალაპად განგვწესებია გრიგოლ ერისთავთა ერისთავისა აბუსერის მისა თვის გრიგოლ შაბუაძის მისა: წყალობათა და ქველის მოქმედებთა მათთა თვის 376 და ეგრეთვე, ვითარცა მაშენებელთა, გარდაიკლებოდენ ყოველითა მოსწრაფებითა საკსენებელად მათდა საუკუნოდ ამინ.

41 **მუეს** იანვარს: კბ: ალაპი განუწესეთ ბერსა კლიმის მე, მამამან იოანე და ნიკოლას პროტო სინგელოზმან თანა წამებითა ყოველთა ძმათაჲთა: მოსცნა იკლესიასა ორ-

ნი ცხენნი ლაგამ უნაგრითა, და ლიტრაჲ ერთი ქინატი დრაჰკანი, და ხატი წმიდისა კლიმისი, მოჭედელი მიგან ნაწილითა; ამის უოვლისათჳს დღესასწაული წმადისა კლიმისი მასთჳს ალაჲად განვაწესეთ: აღესრულებოდენ დაუკლებლად ანათორაჲთა, ჰანაშჳდითა და ქამისწირვითა, მერტიკონითა და კრასოუელითა, და, რამცა ძაღედვას, ძმათა ნუკეშინისსცენ; და ვინცა ესე დაწერილი შეცვალოს, ლმერთსა მან გასცეს ჰასუხი.

42 **მ**უეს იანვარსა: 48: ალაჲი განგვწესებია მამისა იოანე სისაკონედისა და ძმათა მისთადა, ~~განგვწესებია~~ და გიორგისდა დიდთა მსახურებათა მათთათჳს: რამეთუ, ვინამთგან მოვიდეს წმიდასა ამას უდაბნოსა, ქაში მათნი ერთგულად მსახურებასა შინა გარდავლნეს; მერჲე მოსცა ეკლესიასა დრაჰკანი სტამენონი ალექსატი—ორას ოთხმოცი. ამისთჳს განუწესეთ ალაჲი, რათა გარდაიკებოდის უოვლითა გუჲს მოდგინებითა, ლოცვითა, ჰანაშჳდითა, ანათორაჲთა, მერტიკონითა, და უოვლითა ნუკეშინას ცემითა, და ეწდიოს: მწუხრი: 8 და სამხრად: 2, და ვინ არა გარდაიკედიდეს, ლმერთსა მან გასცეს ჰასუხი.

43 **მ**უეს იანვარსა: 49, წკიდისა მკნატის ნაწილითა მოუვანებასა, ალაჲი განგვწესებია მამისა იოანესოჲს ბუქასძალას: მოსცა ეკლესიასა საკმარი დრაჰკანი დუკად შინაძალატი: 48, და კუალად სამეფოს გაყიდა თავისა ჯუარი ოქროჲსაჲ 377 და აიდო ტარტარონი: 88, და კუალად სხუაჲ დრაჰკანი ალექსატი სტამენონი: 888, და მონასტერსა შინა დადგა კომპო ზღუდისაჲ კარგი და სხუანი მრავალნი კოთილნი, სულიერნი და კორციელნი, ქმნა, მრავალნი ნაშენებნი შინა და გარე ალაშენნა. ამისთჳს აღესრულებოდენ ალაჲი მათთჳს, ვითა მაშენებელთა თჳს სწერია, ლოცვითა, ჰანაშჳდი-

თა, ანაფორაჲთა, და ძმათა უოველთა ნუგეშინისკუებითა, და ეწდიოს: მწუხრი: გ, და სამკრად: ე; და ვინცა ვინ არა გარდაიკდიდეს უოველითა გულისმოდგინებითა, ლმერთსა მან გასცეს პასუხი.

44 **მ**უეს იანვარსა: ია, დღესასწაულსა წმიდისა მე-  
დოსისა, ალაპი განუწესეთ ბერსა გიორგი ჯუბიელსა: შემ-  
დგომად მიცვალებისა დაუტევა ეკლესიასა დრაჰკანი დუ-  
კატ მიხაილატი: ნ. ამისთვის აღესრულებოდენ ალაპი მისი,  
წესისაებრ, ლოცვითა, პანამჟტითა, ანაფორაჲთა, მერტიკო-  
ნითა, კრასოულითა მწუხრი და სამკრად — საკსენებელად  
მათდა საუკუნოდ.

ანაფორა  
ფორა  
რაჲ

45 **ქ**სევე დღეს ალაპი თევდოსი სოლონიკელისა, დუკ-  
უოფილისაჲ: მოსცა ეკლესიასა პერპერატი: რ. აღეს-  
რულებოდენ უოველითავე წესითა, ლოცვითა, ანაფორაჲთა,  
მერტიკონითა, კრასოულითა — საკსენებელად მათდა საუკუ-  
ნოდ. ლმერთმან ღირს უავნ სული მისი ჯუბიელსა თანა.

46 **მ**უეს იანვარსა: ზ: ალაპი არს ესაჲ ასურისაჲ:  
მოგუცა წყლისა მოსაყვანებელად დრაჰკანი. აღესრულებ-  
ოდენ უოველითა გულისმოდგინებითა, ვითარცა სხუათა შე-  
მომწირველთაჲ სწერია, ძალისაებრ.

47\*) **მ**უეს იანვარსა: ძზ, ალაპი იქ რუს ეოფილისაჲ:  
მოსცნა ეკლესიასა წიგნნი. აღესრულებოდენ უოველითა  
გულს მოდგინებითა, ვითარცა სხუათა შემომწირველთაჲ  
სწერია, ძალისაებრ. წიგნნი ხუთნი არიან იოანე რუსუოფი-  
ლისა მოცემულნი: ჯადღესასწაულონი ორნი, ლიონოსი ერ-  
თი, ლავსაიკონი ერთი და თეოდორიტე ერთი. და ვინცა

378

\*) ჩაწერილია სხვა ხელით.

ამას ეკლესიასა გამოჰკუას ერთიცა, ლმერთსა მან მისცეს  
პასუხი.

48 **მ**უკეს ფებრუალს: ბ: აღაპი არს გაბრიელისა, ევა-  
ნესის ძმისაჲ, რომელსა მონაზონებასა ნიკოლა ეწოდა: და,  
ვითა მორნიკისთვის სვნიგლოზისა სწერია, უოველივე წე-  
სი ლოცვისაჲ და ქამისწირვისაჲ ეგრეთვე აღესრულებო-  
დენ, და ტრაპეზსა ხუთხუთი სასუმელი, და უოველთა  
შვდეულთა ორი დღე ქამისწირვაჲ ხუცისა ერთისა მიერ.  
რომელი იუოს წინა მძღუარი, ქამითი ქამად გამოჩინება-  
დი, აღასრულებდინ, რათა ბრალსა არა მთავარდეს; რამე-  
თუ არსენი მამამან დაუდვა ესე მისისა საფასისა და კუმა-  
მისა თვს, სიმტკიცითა დიდითა და წყევითა.

379 49 **მ**უკეს ფებრუალს: ბ: გაბრიელ ევანესის ძმისავე  
აღაპი არს, რომელსა მონაზონებასა ნიკოლა ეწოდა; და ესე  
აღაპი მისისა აღაპისა შემდგომად გარდაიკედებოდენ უო-  
ველითავე ზემო წერილითა წესითა, და ოთხოთხი კრასოვუ-  
ლი ტრაპეზსა უწდიონ.

50 **მ**უკეს ფებრუალს: იბ: აღაპი არს გიორგი ჩორ-  
ჩანელისაჲ, ფარსმანის ძმისაჲ: და ვითარცა სვნიგლოზისა  
და იმ მამენებლისა და მუთვმეს თვს სწერია, უოველი  
ეგრეთ აღესრულებოდენ: ლოცვაჲ, და ქამისწირვაჲ, და  
ძმათა ნუგემინისცემაჲ ტრაპეზსა ხუთხუთითა სასუმლითა,  
და უოველთა შვდეულთა ორი დღე ქამისწირვაჲ, რომე-  
ლი ესე მამისა არსენას თანა ჩუენ უოველთა ძმათა დავა-  
წესეთ დიდთა განძთა და კუმაშთა მათათავს, რომელნი  
სიცოცხლესაცა და შემდგომად აღსრულებისა ჩუენ ზედა  
წაეგნეს. ლა აწ ვინცა ვინ მამასახლისი იუოს, ხუცესსა ერთსა  
380 გაუწესებდეს, რომელ ამას ორსა დღესა ქამსა უწირვი-

80\*) **თ**უეს ივნისს: **იბ**: ჰანჩღიარის ბართლომეოსს ჭ ბარნაბისსა, გიორგი ქართველისაჲ (განგებაჲ ბოლოსა მოიძიე).

81 **თ**უეს ივნისს: **იბ**: დღესასწაულსა წინა ონოფრესსა: **იშ** ლულუ ყოფილსა განუწესეთ ალაპი სხუაჲ: მოსცა ეკლესიასა კუალადცა ცხენი უკეთესი და სხუაჲ მესამოსელი ანაკარგი; აღესრულებოდენ ალაპი მისი, ვითარცა პირველ დაგვწერია, ყოვლითა გულისმოდგინებითა, ლოცვითა, ჰანაშკდითა, ანათორაჲთა, ქამისწირვითა, მერტიკონითა, ეწდიოს ძმათა მწუხრსა: **გ**: და სამხრად: **დ**, და ვინ არა გარდაიკადოს, ღმერთსა მან მისცეს სიტყუაჲ.

82\*\*) **ქ**მასვე დღეს წმიდისა ონოფრესსა: ძმათა განუწესეთ გაბრიელსაჲ, რათა, ვითარცა (იოანე?), ეგრევე გაბრიელ მოიკსენებოდეს არა კიდევნად მისითავე, ამისთვის, რამეთუ დიად საჭიროსა ქამსა მოსცა ათი პერპერაჲ...

83 **თ**უეს ივნისს: **იღ**: წინა მამისა ჩუენისა **იშ** ყოფილს მამისაჲ და ვითა სჯგელოზისასა სწერია ყოველივე წესი ლოცვისა ჭ ქამისწირვისაჲ ჭ ნუგეშინისცემისაჲ, ეგრეთ აღესრულენ და სამხრად ხუთხუთი წდიონ.

84 **თ**უეს ივნისს: **იო**: ალაპი განვაწესეთ თეოფანესთვის ჰეტრიწონელისა მამასახლისისა: ბრძანებითა მამისა **ეგ. 387** გენისითა მოგუცა: **ბ**: ლიტრაჲ სტამენონი და კუალად ასი დრაჰკანი სხუაჲ; ამის ყოვლისათჳს გარდაიკადბოდის საკსენებელი მისი ყოვლითა გულისმოდგინებითა, ჰანაშკდითა, ქამისწირვითა, ანათორაჲთა და ძმათა ნუგეშინისცემი-

\*) აშიაზე სხვა ხელით მიწერილია.  
\*\*) აშიაზედ მიწერილია და ძნელადღა იკითხება.



თა, ეწდიოს მწუხრსა: გ: და სამხრად: დ; და, ვინ არა გარდაიკადოს, ლმერთსა მან მისცეს სიტყუაჲ.

85 **მ**უესა იფნისსა: კდ: აღაპი არს იმ ეჩხაყოფაღისაჲ: უოველივე ზემო წერილი წესი ღოცვისა და ქამისწირვისაჲ დაუკლებელად აღესრულენ და ოთხოთხი სასუმელი ძმათა ეწდიენ.

86 **მ**უესა იფნისსა: კმ: დღესასწაულსა წმიდათა მოციქულთასა: აღაპი განუწესეთ რაჲსელსა და კაროზს: მოსცეს ეკლესიასა დრაჰკანი ახალი: რ: ეელითა იაკობისითა; ამისთვის აღესრულებოდენ უოვლითა გულისმოდგინებითა, ღოცვითა, ჰანაშუჯითა, ანაფორაჲთა და უოვლითა ნუგეშინისცემითა ძმათაჲთა, ეწდიოს—მწუხრი სამი და სამხრად ოთხი, და ვინ არა გარდაიკადოს, ლმერთსა მან გასცეს პასუხი.

87 **მ**უესა იფნისსა: ლ: აღაპი არს წმიდისა მამისა ჩუენისა გიორგი თარგმანისაჲ, და ვითა სწერია სუნგელოზისათვის და იოანე მკუთვმეს მამისაჲ და დიდისა გიორგისთვის, უოველია წესი ღოცვისა, და ქამისწირვისაჲ და ძმათა ნუგეშინისცემისაჲ აღესრულებოდენ, ანაფორაჲ, ვითა მოასწავებს, და სამსამი მწუხრსა და ხუთხუთი სამხრად; ესე მე, მამამან გიორგი განვაწესე მისთა წიგნთათვის, რომელ ამას ეკლესიასა დარჩეს საკენებელად მისდა საუკუნოჲდ.

88 **მ**უესა ივლისსა: ბ: აღაპი ბოლოსა ჰუმო.

89 **მ**უესა ივლისსა: ც: წინაპროკოპისი აღაპად განგუწესებია ფარსმან იმოგუელისადა: უოვლითა მოსწრაფებითა

ადესრულებოდენ: რამეთუ მრავალნი წყალობანი ქმნნა ჩუენ ზედა წინაშე ბაგრატ აფხაზთა მეუისა.

90 **მ**უესა ივლისსა: **მ**: აღაპი განგვწესებია ბაკრატ კურაპალატისათჳს: ადესრულებოდენ ლოცვითა და ქამისწირვითა და უოვლოთანუგემინისცემითა ძმათადათა საკენებელად მათდა საუკუნოდ.

91 **მ**უესა ივლისსა **ნ**: აღაპი არს ევსტათი იკონომოსისაჲ და იგივე ზემოწერილი წესი ადესრულენ და 388 სუან ოთხოთნი კრასაული ძმათა.

92 **მ**უესა ივლისსა: **ნი**: აღაპი განვაწესეთ ძმისა ჩუენისა კახისა კესთჳს: დაუტევა ეკლესიასა სტავრანი და აკაზმულობაჲ, რომელ ვაფასეთ სამ ლიტრად განძად. ამისთჳს ადესრულებოდენ, წესისაებრ, ჰანამჳდითა, ანათორაჲთა, და ქამისწირვითა, და ეწდიოს ძმათა მწუხრსა სამი და სამხრად ხუთი; და ვინ არა აღასრულებდეს, ლმერთსა მან გასცეს ჰასუხი.

ანა-  
ფო-  
რაჲ

93 **მ**უესა ივლისსა: **ნი**: აღაპი განუწესეთ ლეონტა და ნიკოლა ბერძენთა: დაუტევეს ეკლესიასა ორთავე სამოცი დრაჰკანი ჰერჰერატი ქამსა მიცვალებისა მათისასა. ამისთჳს ადესრულებოდენ საკენებელი მათი, წესისაებრ, ჰანამჳდითა, ანათორაჲთა, ქამისწირვითა, ეწდიოს მწუხრსა სამი და სამხრად ოთხი, და ვინ არა გარდაიკადოს, ლმერთსა მან გასცეს ჰასუხი.

ანა-  
ფო-  
რაჲ

94 **მ**უესა ივლისსა: **ქ**: აღაპი არა ანასტასიაჲსი და მარიაჲსა, დედისა მისასაჲ და უოველივე, ზემო წერილი, ადესრულენ, და ოთხოთნი სასუმელო ეწდიენ ტრაპეზსა.

95\*) **მ** უეს ივლისს: **კმ**: ალაპი არს თამარ დე-  
დაფლისა (განგება ბოლოსა ძებნე).

96 **მ** უეს ივლისს: **კზ**: ალაპი არს გიორგი მაგის-  
ანა-**ტ**რასისა: ოდეს დავჭმარხენით ძუალნი მისნი მის მიერ  
ფო-**გ**ანწესებულსა საფლავსა, გარდაიკადონ, ვითარცა მაშენე-  
რა-**ბ**ელთაა ენათორაათა, უწდიონ მწუხრსა სამი და სამხრად: მ-  
სხუა განგება დიდსა: ე: შაბათსა კჳოო.

97 **მ** უეს ივლისს: **კძ**: დღესასწაულსა წსა ფებრო-  
ნიაძსსა: ალაპი განუწესეთ გიორგი კოშკინასა: მოგუცა  
დრაჰკანი წულისათჳს, დუკატმიხაღლატი: კ; ადესრულებო-  
დენ, წესისაებრ, შანაძჯდითა, მერტიკონითა, კრასოულითა,  
და უოვლითავე გუღს მოდგინებითა საკსენებელად მისდა  
საუკუნოდ.

98 **ქ**სე დღეს ლეონ ეზისტატისა: ამისთჳს, რომელ  
შემდგომად სიკუდილისა, რაძცა ჰქონდა, უოველი ეკლე-  
389 სიასა დაჰრჩა.

99 **მ** უეს აგვისტოს: **ზ**: ალაპი განვაწესეთ კოსტან-  
ან-**ტ**ი მონამახისათჳსვე: ქველის მოქმედებათა მისთათჳს, რო-  
ფო-**ბ**ელ ქმნა ჩუენ ზედა.

100 **მ** უეს აგვისტოსს: **იბ**: მარიამოზა: მარია დე-  
ანა-**დ**ოფაღმან, ბაგრატ კულაშარატისა დედაძან, ლიტრაა ერთი  
ფო-**ს**ოლიმნი შევქმნა ბერძენთა მეფისაგან სალოცველად  
რა-**და** და საკსენებელად მისდა საუკუნოდ; და განგწესებია მათ-  
თჳს ალაჰად ესე დღე, ვითარცა მაშენებელთა და შეფეთა

\*) მიწერილია სხვა ხელით.

ჩუენთადა, რათა უოვლითა მოსწრაფებითა გარდაიკებოდის, მსგავსად ძალისა ჩუენისა, და ლოცვაჲ და ეპისწირვაჲ მის დიდებულისა დღესასწაულისა სულსა მისსა მიეცინ ქრისტემან.

101 **Პ**უეს აგვისტოსსა: კ: აღაპი განგვწესებია სა-  
მოელ ქუთათელ შთავარ ეზასკაწოსისა: ქველის მოქმედებისა  
და წყალობისა მათისათჳ; ვითარცა მაშენებელთაჲ, ეგრეთ  
გარდაიკებოდენ უოვლითა მოსწრაფებითა სალოცველად  
მათდა საუკუნოდ ამინ.

102 **Პ**უეს აგვისტოსსა: კმ: აღაპი განუწესეთ ძილა-  
რასა და ძესა მისსა ქობულს: მოსცნა ეკლესიასა ორნი ჯორ  
ნი და ერთი ცხენი და 6 დრაჳკანი; გარდაიკებოდის  
ჰანაშვიდი, ეწდიოს — ბ მწუხრი და ოთხი სამხრად

103 **Პ**უეს აგვისტოსსა: ლა: აღაპი განვაწესეთ მა-  
რამისთჳს: უწინაცა სასოებაჲ აქუნდა ამის უდაბნოასა მო-  
მართ — ჰურ სუიდული იუო და შემომწირველი, და კულად  
მოგუცა დრაჳკნისა ორასისაჲ, სკუტელი ა ვეცხლისაჲ  
დიდი და სხუაჲ დრაჳკანი, და მივეციოთ კრიტისსა; და  
ამისთჳს დავაწესეთ: აღესრულობოდენ, ვითარცა სხუათა  
შემომწირველთა და კეთილისმყოფელთაჲ, მისთჳს აღაპი  
სალოცველად საუკუნოდ; და ვინ არა გარდაიკადოს, ლა  
მან გასცეს ჰასუხი.

104\*) **Პ**უეს აგვისტოსსა: კა: განგვწესებია ჰანაშვიდი  
ვაჩუეოფილისა ბასიღისთჳს: რამეთუ მოსცა მონასტერსა  
მოძღურისა მისისა, ბერისა ზაქარიაჲს კელითა სამას ოცი-

\*) სხვა ხელით აშიაზე.

სა დრაჰკენისა პერპერისაჲ — ხატად, დრაჰკენად და სტავრად; და ამისთვის განვაწესეთ, რათა საუკუნოდ აღესრულებოდის მისთვის პანაშუდი აგვსტოსისა ძა; და ვინ არა გარდაიკდი-  
390 დეს, ლპერთსა მან გასცეს პასუხი.

105\*) სეკდენბერი ზირველი: ალაპი არს ჭყონდიდელისა, გაზრდილისა ნიკოლოზისა. (იხილე, ნუ თანა წარჰკედები: წმიდაო ლპერთოჲსა ბოლოსა ჰპოო).

106 **მ**უეს სეკდენბერს: ვ, დღესასწაულსა წმიდისა მიქელ მთავარანგელოზისასა: ალაპი განვაწესეთ მაქელის-  
ანა-  
თოს, აბრაჰამის მისა: მოგუცა სამასი დრაჰკანი სტამენონი; თო-  
რაჲ და ამისთვის განვაწესეთ, რათა ესრეთ გარდაიკდიდენ: ანა-  
ფორაჲთა, პანაშუდითა და ქამის წირვითა, მერტიკონითა და კრასაუღითა, და უწდამონ ძმათა მწუხრსა ზ და სამ-  
ხრად ლ; და ვინ არა გარდაიკდიდეს, ლა მან გასცეს პა-  
სუხი.

ანათო-  
რაჲ 107 **მ**უეს სეკდენბერს: ბ. ალაპი არს ძახელ მეფა-  
საჲ; და აღესრულებოდის ზემო წერილითა მით წესითა.

108 **მ**უეს სეკდენბერს: იმ: ალაპი არს ნიკიტა დრონ-  
გადისა სხოლისაჲ: ჩუენდა მოურნედ გამოჩნდა; უოვლითა გუღმოდგინებითა აღესრულებოდენ ალაპი მისი.

109\*\*) **ქ**მასვე თუეს იმ: მოიკსენებოდის ბაჲა მანოელ: რამეთუ მოსცა ქამსა სიკუდილისა მისისასა პერპერაჲ ძ.

\*) მიწერილია სხვა ხელით აშიაზე.

\*\*) სხვა ხელით აშიაზე.



110 **შ**უეს სეკდენბერსა: **ნთ**: აღაპი არს მამისა აწსკენისა, ფაწსმან უოფილისაჲ, რამეთუ ამას დღესა მიიკვალა. აღესრულებოდის უოვლითა მოსწრაფებითა, ვითარცა **თ**ორნიკისსა სწერია და მამისა იოანესსა; მწუხრსა სამსამი და სამხრად, ანათორაჲ და რაჲცა ლმერთსა მოეცეს, სამხრად ნუგეშინის საცემელი ძმათაჲ და ხუთხუთი სასუმელი და მსგეთსსა შინა ერთი დღე ქამისწირვაჲ, ვითა ზემო სწერია მისივე განწესებული, და ზეგარდამოთა ლოცვათა შინა უოვლადვე კსენებაჲ: დიდთა განძთა მათათჳს, რომელნი წაეგნეს ამას ეკლესიასა ზედა; და რამეთუ მათითა საკმრითა დაიყარა; და ვინ ამას დაწერილსა შეჰმატოს, საუკუნომცა არს საკსენებელი მისი, და ვინ დააკლოს, ლმერთსა მან გასცეს ჰასუხი.

მნა-  
თო-  
რაჲ.

111 **შ**უეს სეკდენბერსა: **პ**: აღაპი არს აბაზის ბაკუჩიანის მასაჲ დიდთა კეთილთა და ქველის მოქმედებთა მისთათჳს: რამეთუ მოსცა სიკოცხლესა მისსა მონასტერსა დრაჰკანი სტამენონი ექუსთავი: **ფ**, და კუაღად, შემდგომად მიკვალებისა მისისა, მოსცა მონასტერსა ცხენად და ჯორად საკედარი: **ზ** და სტავრაჲ შესამოსელი; ამისთჳს განვაწესეთ აღაპი მისი ერთად ამას დღესა, მიკვალებისა მისისასა, მის მხოლოდსა აბაზისი ხოდო, და კუაღად იანვარსა: **პმ** თავისა ძმისა გრიგოლის თანა ზოგად, რათა უოვლითა გულის მოდგინებითა აღესრულებოდის, წესისაებრ, ლოცვათა, და ქამისწირვითა, და ანათორაჲთა; და ვინ არა გარდაიკადოს, ლმერთსა მან გასცეს ჰასუხი. შერეთვე. ქამისწირვასა, უოველთა დღეთა, მდღელმან, ერისა ზიარებისა შემდგომად, სასმენელად უოველთა სული აბაზისი მოიკსენოს, და უოველთა ძმათა კმამაღლად ულოცონ; და ესეცა ლოცვაჲ მისთჳს საუკუნოდ აღესრულებოდის!

391

112 **მუეს** სეკდებეს: კზ: ალაჰი არს ფანტინესი, ბასილ წმიდელისაჲ: აელო ბასილ წმიდაჲ ორსა პირსა ზედა, და ერთი პირი გაუტევა, ვიდრე ცოცხალ იყო, აამენა, ხუთასისა მოდისა უნაჲ შეჰმატა სყიდით, და იყიდა ვენაკო ათისა მოდისაჲ, სახლი და ეკლესიაჲ ჭურჭლითა მოაშენა, და მოგუცა ორასი დრაჰკანი; ამის უოვლისათჳს გარდაიდებოდის ალაჰი მისი, ძაღლისაებრ, უოვლითა მოსწრაფებითა.

113 **მუეს** სეკდებეს: კდ: ალაჰი არს იოანე ხარტულაღისაჲ: უოველი წესი ლოცვისა და ქამისწირვისაჲ აღესრულენ და ოთხოთხი კრასოოლი ეწდიენ ძმათა,

114 **მუეს** ოკდონებს: ვ: ალაჰი არს ოფი დოფაღისაჲ მოსცა ეკლესიასა დრაჰკანი: სჰჰ; გარდაიდებოდის პანამჳდი, და ეწდიოს სამი მწუხრსა და ოთხი სამხრად.

115 **მუეს** ოკდონებს: იზ, დღესასწაულსა წმიდისა ლუკა მახარებელისაჲ: ალაჰად განუწესეთ ჰროდდროსსა ლუღუს, მე, მამამან იოანე და უოველთა ძმათა: რამეთუ პირველითგან დიდი სიუუარული აქუნდა წმიდისა ამის უდაბნოასა მომართ და უოვლადვე კეთილის მყოფელი იყო; ხოლო უკუანაჲს მონაზონ იქმნა და ძმად ჩუენდა შეიქმნა; მოსცა ეკლესიასა ჯორი ერთი და გაჰყიდეთ ჩჳდმეტ პერპერატად, და თასი ერთი ვეცხლისაჲ, რომელსა შინა იყო სამოცი ექსაგი და ერთი შესამოსელი ექსამიტონი, და ტრაპეზსა მისცა ცხენი უუერული კარგი; ამისთვის აღესრულებოდის ალაჰი მისი უოვლითა გულმოდგინებითა, ღოცვითა, პანამჳდითა, ანათორაჲთა, ქამისწირვითა და უოველთა ნუგეშინასცემითა ძმათათჳს, ეწდიოს კრასოოლი მწუ:

ხრსა სამსამი და სამხრად ოთხოთნი, და ვინ არა გარდა-  
იკადოს, ლმერთსა მან გასცეს პასუხი.

116 **თ**უესა ოკდონბერსა: აბ, დღესასწაული წიწსა  
ილარიონისი: ალაჰად განგვწესებია ილარიონ პატრიარქისადა  
და სტეფანე აკონომოსისადა; აღესრულებოდენ, წესისაებრ,  
და ოთხოთნი კრასოული წდიონ.

117 **თ**უესა ოკდონბერსა: აპ, დღესასწაულსა წიწსა  
დიმიტრისსა: ალაჰი არს მიწდაცისი, და ვინ უოვლითა გუელს  
მოდგინებითა არა გარდაიკადოს მისი ალაჰი, ლმერთსა მან  
გასცეს პასუხი.

118 **თ**უესა ოკდონბერსა: აზ: ალაჰი არს დაგიო გაჭ-  
რისაჲ: პირველ მოგუცა დრაჰკანი რა და კუალად შემო-  
წირა ეკლესიასა ბარძიმ ფეხუშემნი ვეცხლისანი. და ვედ-  
რებით ითხოვა, რათა არა გამოეკუნენ წმიდასა ამას საკურ-  
თხვეელსა ესე მისი სარწმუნოებით შემოწირული ბარ-  
ძიმ ფეხუშემნი; ხოლო მე, მამამან იმ და უოველთა ძმა-  
თა საეკლესიოთა კანონითა დავკბეჭდავთ და დავამტკი-  
ცებთ, რომელ არავინ იკადროს და გამოაკუნეს ამის წმი-  
დისა ტრაპეზისაგან, და უკუეთუ ვინმე იკადროს და გა-  
მოაკუნეს სასჯელსამცა ლუთისასა მევარდების, ვითარცა  
წარმდებებით შემხებელი შეუხებელთაჲ; ხოლო მისი ღო-  
ჯვაჲ და კურთხევაჲ სამარადისოდ იყავნ, და ალაჰი მისი  
აღესრულებოდენ გუელსმოდგინედ, ძალისაებრ, ნუგეშინის  
ცემითა ძმათაჲთა.

119 **თ**უესა ოკდონბერსა: აბ, წსა იაკობ ძმისა ან-  
ოკუფლისასა ალაჰი არს იაკობ იაყუთ ყოფილისაჲ: მოსცა ფო-  
ეკლესიასა დრაჰკანი სტავრო ვოტანატი: რ; აღესრულებო- რაჲ

დენ ალაპი მისი, წესიწაებრ, ღოცკვითა, ჰანაშუდითა, ანათო-  
რაჲთა, ქამისწირვითა და ნუგეშინისცემითა ძმათაჲთა, და  
393 ეწდიოს სასუმელი მწუხრსა სამი და სამხრად ოთხოთხი.

ანა-  
ყო-  
რია

120 **ქ**უესა ნოენბერსა: ა: ალაპი არს სუმბატ კულაზა-  
რატისა (რომელსა ეწოდა საბა) და ცოლისა მისისა მა-  
რამისი (როდალივისა შემომწირველისა \*). ესუ ალაპი მე, მა-  
მამან იმ და უოველთა ძმათა განვაწესეთ, რამეთუ მოეცა  
მონასტრისა ჩუენისაჲა განძი, ლიტრაჲ ერთი სტამენონი,  
და კუაღად სხუაჲ ხუთასი დრაჰკანი სტამენონი, და კუაღად  
შემდგომად მიცვალებისა მისისა, მეუღლემან მისმან მარი-  
ამ მოსცა ეკლესისა: სტავრაჲ ერთი კარგი ოქროქსოილი,  
სკუტლი ვეცხლისაჲ დიდი: ა, ხუცესთა სკუტელი: ა, სხუა  
დრაჰკანი სტამენონი ლიტრაჲ: ა, სხუაჲ სტავრაჲ შესამო-  
სელი: ა; და კუაღად, ოდეს პრასტინნი ჩუენნი უოველნი  
აიხუნეს და ჭირსა შინა ვიუვნით, მოგუცა დრაჰკა ქინატი  
ლიტრაჲ: ზ. ამათ ქველის მოქმედებათა მათთათჳს ადეს-  
რულებოდის საუკუნოდ ალაპი მათი უოველითა გულს მოდ-  
გინებითა, წესისაებრ, ვითარცა მაშენებელთა, ჰანაშუდითა,  
ანათორაჲთა, ქამისწირვითა და უოველითავე ძმათა ნუგეშინ-  
ისცემითა; ეწდიოს ტრაპეზსა — მწუხრი: ვ და სამხრად  
ხუთი.

121 **ღ**ა კუაღად თუესა აპრილსა: ლ, დღესასწაულ-  
სა წსა იაკობ მოციქულისასა: ადესრულებოდენ საკსენე-  
ბელი მათი უოველითა მოსწრაფებითა, ვითარცა მაშენე-  
ბელთათჳს სწერია, და კუაღად განუწესეთ ხუცესი მწირ-  
ველი, რათა კვრიაკესა შინა უწირვიდეს ორსა დღესა —  
ერთსა სუმბატს და ერთსა მარიამს; და ხუცესსა მიეცემო-

\*) ფრჩხილებში ჩასმული სხვა ხელით ჩამატებულია.

დის ჰურსყიდულისაჲ მოწფითა სრული, უოველი დაუკ-  
 ლებელად, და ამას უოველსა თანა, ვითარცა თვთ სიკოცხ-  
 ლესავე თვსსა სუმბატს ეთხოა, ეკლესიასა შინა წმიდათა  
 მთავარანგელოზთასა შევკმზადეთ საფლავი მარმარილოჲთა,  
 რათა შემდგომად სიკუდილისა მის დედაგაცისა, ორთავე ანა-  
 ძუალნი მას შინა დაისხნენ და, ვითა თვთ დაუწერია, რაჲცა ფო-  
 რაჲ საქონელისა მისისაგან დარჩეს, უოველივე თანა შემოი- რაჲ  
 ტანოს, და ჩუენ, ესე რომელ დაგვწესებია, ვიდრემდის ეგოს  
 წმიდაჲ ესე ეკლესიაჲ, დაუკლებელად აღესრულებოდენ და  
 ვინ არა ადასრულოს, ლმერთსა მან გასცეს პასუხი. ლა ესე  
 საცნაურ იყავნ უოველთადა, რომელ ორნივე მონაზონ იქ-  
 მნენს.

394

122\*) **მ**უესა იგნისსა: 38, დღესასწაულსა წმიდისა  
 ლავით თესალონიკელისასა: ალაჲი განუწესეთ დაგით ასუქსა:  
 მოსცა ეკლესიასა დრაჰკანი ჰერჰერატი: მ. აღესრულებო- ანა-  
 დენ საკსენებელი მისი უოველითა გუღსმოდგინებითა, ლო- ფო-  
 ცვითა, პანამჰდითა, ანათორაჲთა, მერტიკონითა, კრასაუ- რაჲ  
 ლითა, და უოველითა ნუგეშინისცემითა ძმათაჲთა—საკსენე-  
 ბელად მათდა საუკუნოდ; და ვინ არა გარდაიკადოს, ლმერთ-  
 სა მან მისცეს სიტყუაჲ.

123\*\*\*) **მ**უესა ნიკენბესა: 8 (8) დღესასწაულსა წმიდი-  
 სა ბიორგისსა: ალაჲი განუწესეთ გიორგო მჭედელასა ქართველ- ანა-  
 სსა: დიად ემსახურა ეკლესიისად მისა სიკოცხლესა და შემდ- ფო-  
 გომად სიკუდილისა მოსცა ეკლესიისა: მ შროტო ხარაგი. რაჲ  
 ამისთვს აღესრულებოდის უოველითა გუღსმოდგინებითა;  
 და ვინ არა გარდაიკადოს, ლმერთსა მან მისცეს სიტყუაჲ.

\*) სხვა ხელით.

\*\*) სხვა ხელით.



124 \*) ჰამასვე დღეს ჯერასამესი და იოანე ხუცასა.ა.  
მოსცეს ეკლესიასა ოცოცი დრაჰკანი პერპერატაჲ. მოი-  
395 სენებდით, ძმანო!

125 ჰამასვე თუეს სამსა \*\*) წიწსა მოწამისა ბიორგისსა:  
აღაპი არს ძმისა ჩუენისა გიორგისი: შემოწირა ეკლესიასა  
სტავრანი ას დრაჰკნად პროტო ხარაგად თასებულნი; ადუ-  
სრულებოდენ, წესისაებრ, ღოცვითა, ეამისწირვითა, და ნუ-  
გეშინას ცემითა ძმათაათა, ეწდიოს მწუხრსა სამი და სამხ-  
რად ოთხი.

126 შუეს ნოენბესა: მ, დღესასწაულსა წიწსა მიქელ  
ანა მთავარანგელოზისსა: აღაპი არს ~~ეკლესია~~ დიმიტრისი და  
ფო ბარტლომესა: მოსცეს ეკლესიასა დრაჰკანი ლიტრაჲ მ.  
რამ ამისთვის აღესრულებოდენ, წესისაებრ, ღოცვითა, ანა-  
ფორათა, და ეამისწირვითა, და მერტიკონითა, და ეწ-  
დიოს ძმათა მწუხრსა მ და სამხრად დ.

127 შუეს ნოენბესა: ი: აღაპი არს გიორგი მეფი-  
სა.ა. ბარდაიკებოდენ უოვლითა მოსწრაფებითა და უო-  
ველნი ხუცესნი მას დღესა ეამსა მისთვის წირვიდენ. მა  
ძრისტემან წმიდათა თანა დააწესენ სული მათი ამინ.

128 \*\*\*) შუესა ნოენბესა: იბ, დღესასწაულსა წიწსა  
იწ მოწყალისასა: აღაპი არს იოანე ფოფხა.ა.ს.სისა.ა. რამეთუ  
მოსცა ეკლესიასა წულისა მოსაუვანებლად დრაჰკანი პერ-  
პერატუი რპ; და ამისთვის განვაწესეთ პანამჟდი მისი ნოენ-

\*) სხვა ხელით.

\*\*) „ამასვე თუეს სამსა“ მიწერილია სხვა ხელით.

\*\*\*) ჩაწერილია სხვა ხელით ამოფხვიკილის მაგიერად.

ზერსა იბ, რათა სამარადისოდ გარდაიკებოდის უოველი-  
თა გულისმოდგინებითა, ქამისწირვითა და ძმათა ნუკეშინის-  
ცემითა — სალოცველად მათდა საუკუნოდ, და ვინ არა  
გარდაიკვდიეს, ლმერთსა მან გასცეს ჰასუხი. და კუალად  
მოსუა: ასი ტრიაკეფალი და ცხენი ბ.

396

129 **მ**უეს ნოენბერსა: იბ: დღესასწაულსა წი<sup>ნ</sup>სა ი<sup>ნ</sup>ი  
ოქროპირისასა: ადაპი განუწესეთ მე, მამამან ი<sup>ნ</sup>ი და უო-  
ველთა ძმათა სეფასტოსსა ი<sup>ნ</sup>ეს და ძეუღლესა მისსა მარტამს:  
დიდთათჳს ქველის მოქმედებათა მისთა, რომელ არუენნა  
ჩუენ ზედა. მას ქამა, ოდეს პრასტინნი ჩუენნი უოველნი  
წაგვზუნეს და ბურწსა მისცნეს, ჩუენ სამეფოს შევედით  
და დავესაპართლენით; მეფემან ამას უბრძანა ჩუენისა საქ-  
მისა დაურვება და მიწათა გაზომა; ხოლო ამან მას  
ქამსა დიდი გულს მოდგინება და წყალობა არუენა ჩუენ  
ზედა: რაეთუ თჳსი საურავი და საქმე უოველი გაუშუა  
და სამ თუე ჩუენსა საურავსა იურვოდა, ვიდრემდის უოვე-  
ლი გარდასწყუდა და, რომელ გუხუდებოდა, გაგჩინა და  
სიმტკიცენი და დაწერილნი შევკმნა, და ესრეთ, რომელ  
სხუასა არავის მიენჯო, არამედ უფრომსნი თავისა კელი-  
თა დაწერნა და თჳსითავე კაცითა სამეფოს გაგზავნნა და  
დაგვმტკიცნა. ამათ უოველთა მისთა ქველას მოქმედებათა  
ნაცვლად ამას დღესასწაულსა მათთჳს ლოცვასა დაგვე-  
ნუკვა; ამისთჳს განუწესეთ ადაპი ესე, რათა გარდაიკე-  
ბოდის ცოცხალთა თჳსცა და შემდგომად მიცვალებისა  
უოველითა გულს მოდგინებითა, ჰანაშვიდითა, ქამისწირვითა,  
ანაფორამთა და უოველითა ნუკეშინისცემითა ძმათაჲთა, და  
იკსენებოდინ სამარადისოდ ზეგარდამოთა კუერექსთა შინა  
მაშენებელთა თანა, რამეთუ მკორედ მაშენებელად და მოურ-  
ნედ ჩუენდა გამორჩენილ არს.

ანა-  
ფო-  
რამ

130 **მ**უეს ნოენბერსა: იზ: ადაპი არს წი<sup>ნ</sup>სა მამისა

ანა-  
ფო-  
რაჲ ჩუენისა გრიგოლისა: და ვითარცა სუნგელოზისათჳს სწე-  
რია, უოველივე დაუკლებელად აღესრულობოდენ, წესი-  
ლოცვისა და ჟამისწირვისაჲ და ნუგეშინის ცემაჲ ძმათაჲ  
ტრაპეზსა და ხუთხუთი სასუმელი.

131 და ამასვე დღეს მოიხსენებოდინ ზაქარია და არ-  
სენი.

132 \*) ტუეს ნოენბერსა: ით, წმ. ილარიონისსა: პანა-  
შუდი არის ოქროპირისა, ძმისა ჩუენისაჲ (განგებაჲ ბოლო-  
სა ჰჳოო).

133 ტუეს ნოენბერსა: ძა: აღაპი არს დედოფლისა  
ჩუენისა მარიაჲ მართა ეოფილისაჲ და ძისა მათისა კოს-  
ტანტინე ჰორფაროგენისაჲ: დიდთა და მრავალთა ქველის  
მოქმედებათა მათათჳს, რომელ აჩუნნეს ჩუენზედა: პირ-  
ველად განგუთავისუფლნეს სიკრიტონისაგან, რომელნი მისო-  
397 ლიმნისათჳს გუთხოვდეს ხუთსა ლიტრასა, მათ მისცეს  
განძი ესე და აღმოკოცეს მისოლიმნი სიკრიტონისაგან. და  
გუაღად სხუათა პრასტინთათჳს და მელინძათათჳს დიად  
ანა-  
ფო-  
რაჲ იღუაწეს მეფეთა თანა, და მერმე მოსცეს ძმათა გასაყოფლად  
ლიტრაჲ: 3. ამის უოველისათჳს გარდაიკებოდის აღაპი  
მათი, ვითარცა მამის დედისა მათისათჳს სწერია მით წე-  
სითა, ანაფორაჲთა და უოველითა ნუგეშინის ცემითა ძმა-  
თაჲთა, ეწდიოს მწუნრსა 8 და სამხრად ხუთხუთი.

134 ტუეს ნოენბერსა: ძღ, დღესასწაულსა წმიდისა  
მკატერინესსა: აღაპი არს მიქელ ლაკლავისაჲ და გიორგი  
ფოჩოლაკასაჲ: დიდთათჳს მსახურებათა ეკლესიისათა, რო-

\*) სხვა ხელით აშიახუ.

მელ სიკოცხლესა უოველი მსახურებასა შინა დაეყო და, შემდგომად მიკვალებისა, მოსცეს ეკლესიასა: რკ დრაჰკანი ანა-  
 ძუელი. ამისთჳს აღესრულებოდენ აღაპი მათი ჰანაშვილითა, ფო-  
 ანაფორაჲთა და უოვლითავე ნუგეშინისცე<sup>ა</sup>ითა ძმათაჲთა, რაჲ  
 ეწდიოს—მწუხრი: გ და სამხრად ღ.

135 \*) **მ**უეს ნოენბესა: კპ, დღესასწაულსა წინსა სტე-  
 ფანე ახლისსა: განუწესეთ ჰანაშვიდი ძმასა ჩუენსა გიორგის,  
 ციხას ჯვარელსა, ამისთჳს:რამეთუ იუიდა აღროჲ, აწინური  
 და ჰური. აღრუაჲ აოკრებული და აშენებული მოუთუალა  
 მონასტერსა. აღრუაჲ და ჰური და ჯური ა და ესე უო-  
 ველი შეიქნა: ნ ჰერჰერატად და უფროჲსდა ესე, რამეთუ  
 დადვა სული და თავი მონასტრისა სამსახურად ვიდრე  
 ცოცხალ იუჳს; და ამისთჳს განუწესეთ ჰანაშვიდი ნოენბერ-  
 სა კწ, ვითა სხუათა უოველთა შემომწირველთაჲ, ეგრეთ  
 აღესრულებოდის უოვლითა წესითა, და ვინ არა აღასრუ-  
 ლებდეს, ლმერთსა მან გასცეს სიტყუაჲ. 398

136 **მ**უეს ნოენბესა: კმ აღაპი არს ნიკოლა ხუცო-  
 საჲ: მოსცა ეკლესიასა სამასი დრაჰკანი დიმიტრატო. ამის- ანა-  
 თჳს აღესრუდებოდენ აღაპი მისი, წესისაებრ, ლოცვითა, ესე ფო-  
 მისწირვითა, ანაფორაჲთა, ჰანაშვილითა და, რაჲცა ძალეღვას, რაჲ  
 ნუგეშინის ეცეს ძმათა, ეწდიოს მწუხრსა სამი და სამხრად:  
 ოთხი. ვინ არა გარდაიკადოს, ლმერთსა მან გასცეს ჰა-  
 სუხი.

137 **ქ**მასვე დღესა აღაპი აჩსენი მონაზონსაჲ: დარ-  
 ჩა ეკლესიასა დრაჰკანი ღუკატო: ლბ; მუფალმან გაუსუე-  
 ნენ სულსა მისა ამინ.

\*) სხვა ხელით.

138 \*) ) ქმისვე თუეს: ლ ადაპი განუწესეთ მამასა კალა-  
კალას ოეს, მაშენებელთა სწორსა: სხუათავე მისთა კეთილ-  
თა დამსახურებათა თანა მოსცა სიკუდილისა ქამსა ეკ-  
ლესიასა ასოცი ძუტლი დრაჰკანი, და იმ დეკანოზისა  
თახლამს მისამ: ამანცა მოსცა ეკლესიასა ოც და ათი ქია-  
ნატ პროტოხარაგი. საუკუნომცა არს საკსენებელი მათი  
და აღესრულებოდენ ამათი ადაპი ქამისწირვითა და სხვთა  
ყოვლითა წესითა; და დმან სასჯელი მიჰკადენ, ვინ ესე  
ჩუენი განწესებული არა ადასრულოს.

139 \*\*) ) ქმისვე გაორგი ცხისკვარელისა წიგნნი: ჰა-  
რაკლიტონი, მარხვანი და სადღესასწაულოჲ აწმანს დავ-  
ხსენით სალოცველად სულისა მისისათჳს. შენ, მამაო დე-  
ჰანოზო, ვინცა მანდა მკმარებელი იუოს წიგნთაჲ, ნუ დაუ-  
ჭირავ, მისცემდი და, რაესაცა მიზეზისათჳს გამოაკუნეს,  
399 იუავნ წუეულ და შერქენებულ.

140 ) ) თუესა სეადენბესა: ლ, დღესასწაულსა წმიდისა  
მოსე წინასწარმეტყუელისა ადაპი განუწესეთ მოსეს ქართ-  
გელსა. შვილ იუო ეკლესიისაჲ და ქამსა მიკვალებისა  
მისისასა დაუტევნა ეკლესიასა სამნი ცხენნი კარგნი და  
სხუჲ მეოთხედი ყოვლისა საქონელისა მისისაჲ. ავის-  
თჳს აღესრულებოდენ ადაპი მისი ყოვლითა გულმოდ-  
გინებითა, ძაღრსაებრ, ლოცვითა, ქამისწირვითა, ჰანაშუ-  
ტითა, ანაფორაჲთა, მერტიკონითა, ნუგემინისცემითა ძმათა-  
ჲთა — საკსენებელად მასდა საუკუნოდ; ეწდიოს მწუხრსა  
ძამი დც სამხრად ოთხოთხი.

\*) სხვა ხელით.

\*\*) სხვა ხელით, ამოფხეკილი ადაპის ადგილას.



141\*) **შუესა დეკანბერსა 3**, დღესასწაულსა წმიდისა ნიკოლოსისსა: განუწესეთ საკსენებელი ნიკოლას ჰეტრიწონელსა ძამსა: მოგუცა ეკლესიისა საბურავად 6 პერპერატი, და კუალად გამოგზავნა სხუაჲ 4, და მოვიდა მონასტერს და მოგუცა პურისათჳს დუკატი 8 და 2 ჯორნი ლაგამ უნაგრითა, და კუალად მოსცა ეკლესიასავე სხუაჲ დუკატი 10 და ტრიაკეთადი ახალი 5. ამისთჳს დავაწესეთ მე, მამამან იე და უოველთა ძმათა, რათა გუღსმოდგინეთ გარდაიკებოდეს საკსენებელი მისი ნუგემინისცემითა ძმათაჲთა; და ვინ უგულებელს უოს, ლპერთსა მან 400 გასცეს პასუხი.

142 **შუესა ივლისსა: 10**, დღესასწაულსა წმიდისა ეფთიმიაჲსა: აღაპი განუწესეთ ეფთროსისეს ბროტო სეფასტსა, მეუღლესა მისაჲლ ბროტო სეფასტოსისა, მოურნისა ჩუენისასა; აღესრულებოდენ უოველთა გუღს მოდგინებითა, ლოცვითა, პანაშუდითა, ჟამისწირვითა; შეიქმოდინან ორთა სეფისკურთა დოდთა, მიუცემოდის — ერთი ბერძენთა ნათლისმცემელისასა და ერთი დიდსა ეკლესიასა; და მისთჳსამოუკუეთებოდინან უოველთა დღეთა. მოსცა ეკლესიასა... \*\*) ამისთჳს აღესრულებოდენ ესე უოველი — სახსენებელად: მათდა საუკუნოდ.

143 \*\*\*) **შუესა დეკანბერსა: 13**, კრებაჲ უდ წმიდისა ლუთის მმობელისაჲ: განუწესეთ აღაპი იოანეს კოჯისის ძესა. აღესრულებოდის წესი ლოცვისაჲ და ძმათა ნუგემინისცემისაჲ, ვითარცა მაშენებელთაჲ სწერია: მოსცა ეკლესიასა ევლოგიაჲ კელითა დიდისა ბერისა და მოძღუარისა

\*) სხვა ხელით.

\*\*) ჩაუწერავად დატოვებულა ნახევარი ბჭკარი.

\*\*\*) სხვა ხელით.

ონოფრი გარეშეჯელისათ: დრაჰკანი ასოცი და ჯორი ერთი; ამისთვის აღესრულებოდის უოვლითა გულსმოდგინებითა, და ვინცა უგულებელს უოს, ლმერთსა მან გასცეს ვასუხი; და მერმე სამარადისოდ, შევწუალებნსა შინა, იკსენებოდის მით, რომელ ჩუენ შეუძლებელთა დიდად ნუგემინის გუცა.

მე, მამსა გასიღის, და უოველთა ძმათა დაგწესია: ეკლესიასა შინა არაშიანისა ძმა და თვისი იყო; აწ ვინცა არი შიანსა თანა კსენებად ივანე პოჯინის ძისა დააკლოს, იგიცამცა დააკლდების საუკუნეთა კეთილთა. ოქროჲ იგი ეკლესიასა და ზღუდეთა ზედა წაგებულა, არა კორცთა საკმრად.

144\*) სეკდენბერსა: ა, დაწუებად ინდიკტიონისაჲ: განუწესეთ ვანაშვიდი ნიკოლოზს, სჰმეონ ჭყონდიდელის გაზრდილსა—მამამან ზაგლე და უოველთა ძმათა: ვინაჲთგან მოიწია წმიდასა ამას უდაბნოსა, დიდი ერთგულობაჲ და გულსმოდგინებაჲ არუენა ამას ადგილსა ზედა: რამეთუ ეკლესიაჲ მთავარანგელოზთაჲ ადაშენა უოვლითურთ მოხატვით, გამოჭიქვით, დაჭრელებით; და მერმე, გარეთსა ლაკუასა დამართებით, იგი კუთხი ბურღოდ ადამაღლა, რამეთუ დიჰდაბალი იყო, და სხუაჲ შემოსწირა ეკლესიასა პერპერაჲ: კად; ამის უოვლისათჳს განგვწესებია სეკდენბერი პირველი, რათა უოვლითა გულს მოდგინებითა გარდაიკდებოდის—მწუხრსა ღოცვითა, ხილითა და კრასოველითა და სამხრად ჟამისწირვითა და ძმათა ტრაპეზის დია ნუგემინისცემითა; და ვინცა უდებ უოს ესე განწესებული ჩუენი, თანამდებ არს სასჯელსა და გეჭენიასა, ჯ აღმასრულებელთა ზედა კურთხევაჲ იუოს საუკუნოდ.

ჰ: ამანვე ძმამან \*) ჩუენმან ნიკოლოზ ამასვე სეკდენბერსა

\*) აშინაზე მიწერილია ძველის გაკრულის ხელით.

ერთსა დაწესებულისა პანაშვიდისათჳს მოსცნა ეკლესიასა ჩუენსა მუტრუკი, ნასუიდი პერპერად: იე, და უდელნი კარნი, ნასუიდნი პერპერად: ზ, და ამასვე თანა საუკუნოდ აღესრულებოდის საკსენებელად კურთხევაჲ მისი მიუკუნისამდე ქაძთა, რამეთუ დიდითა გულს მოდგინებითა და სასო- 402 ებითა შემოწირა ესე უოველი... \*)

145 \*\*) **მ**უესა იანგარსა: კმ, დღესასწაულსა წჳსა ზრიგოლი ლუთისმეტყუელისსა: ადაპი არს ქობუდის ქეთა, გრიგოლ და იოანესი; გარდაიკდებოდის უოველითა გულს მოდგინებითა, თსალმუნებითა და დიდების მეტყუელებითა, და რაოდენნიცა მდდელნი იყვნენ, უოველნივე მას დღესა მათათჳს შეიმოსნენ, რათა დიდი ნუგეშინისცემაჲ იქმნას ძმათაჲ მას დღესა შინა და რათა ეწდიოს ძმათა სამწუხროდ კრასაული ოთხოთხი და ღილასა ხუთხუთი.

რამეთუ დაღაცა თუ უოველთა დღეთა წელიწდისათა სალოცავი მათი განგვწესებია, არამედ ესე უბრწყინვალეს გარდაიკდებოდის; ხოლო მათ მიერ შემოწირული ოქროჲ ესრე წარგო: პირველად მიეცა ძმათა მისგან ევლოგიაჲ და გაიროქნეს მუშანი მონასტრისანი სამსა ჯერსა, რომელთა დავასმევინეთ ვენაკი კმსა მოდისაჲ, და მის ვენაკისაგან დავაწესეთ, რათა ძმათა ეწდიოდის უოველთა დღეთა, რომელთაცა პანაშვიდი არა იყოს, თჳთო კრასეული—სალოცველად მათდა; ხოლო რათა უწყოდით რიკვჳ დარკვნისა, მათგან მოსრულისაჲ—პირველ და შემდგომად რომელ მოსრულარს, უოველი ჩმ და უფროცა.

ხოლო დავაწესეთ მათთჳსვე ეკლესიასა შინა, რათა აღმოიკუწთებოდის უოველთა დღეთა თჳთოჲ სეფე და

\*) ნახევარი ბწყარი წაქრილია.

\*\*) სხვა ხელით.

ქამისწირვათა უოველთა, ვითარცა მაშენებელთა, მოიკსენებდეს მღდელი უოველთა სასმენელად, და ეკრეთვე ცისკრისა და სამწუხრომსა ლოცვათა, და უოველნი ძმანი იტყოდიან კირიელეისონსა სამსამსა.

ხოლო ვინაჲთაგან რაჟდენსამე კერძსა მონასტრისასა, სიგრძითა ქამათაჲთა, დაძულებული კელინები, დაცემად მიხლებული, მათთავე საკმრითა ადემენა, რიცხვითჲ, და კუალად ნიკოლ-წმიდაჲ, მეტოქი და სოფელი, შურსალთა მიერ სრულიად აოკრებულნი, მათითავე საკმრითა ადემენა ბურღოჲსა დადგმითა, რათა უშიშ იყვნენ მბრძოლთაგან.

ამთ უოველთა ქველის მოქმედებისათჳს ესე უოველი განუწესეთ; ვინცა რაჲცა დააკლოს, ლმერთსა მან გასცეს ჰასუხი დღესა მას სასჯელისასა; და დავაწესეთ კანდელი წესა იე მახარებელისა ხატსა წინაშე, რათა დაუკსებელად ენთებოდის დღე და ღამე, და ზეთი სამი ლიტრაჲ სათუსოჲ. მოსაკსენებელი ამისივე იყოს სამარადისოდ

403 კკრიელეისონი მ.

146 \*) ოქრის ნაქმნებრსა: კ, წმ. ილარიონისსა: ადაჲი გაოწესეთ ძმასა ჩუენსა ოქროჲარსა სარაჲსა: მოსცა ეკლესიასა სტამენონი ექუსსი და შერჲერაჲ: ჩ. გარდიკებოდის უოველითა გულისმოდგინებითა, ვითა სხუათა შემომწირველთა, თესლითა, კრასეულითა, ქამისწირვითა, და ვინცა უდებ უოს, ვითა ესე ჩუენ დაგვწერია, და არა გარდაიკდიდეს, ლმერთსა მან გასცეს ჰასუხი და თანამდებ იყოს სასჯელსა საუკუნესა:

ამისვე \*\*) ოქროჲპირისა ნაშენებნი ზეთისნილნი განუწესენით სასნეულოს წმიდისა ირინეს ხატსა, რათა შემდგო-

\*) სხვა ხელით.

\*\*) მიწერილია აშინაზედ სხვა ხელით.

მად მისსა ვინცა მესწეულე იყოს, იგი ეურვოდის, დასწე-  
ულეებულთა აკმარებდის, და ვინცა შეცვალოს, ლმერთსა  
მან გასცეს ჰესუხი.

147\*) დეკანბესა: მ, ვითა ზემო დაგვწესებია იმ  
ზანტუამსოვს, ორი ღიტრამ ზეთი მიეცემოდის, უფ-  
რომსითა, ვინცა მას დღესა ქამსა წირვიდეს მისთვის; ვინცა  
და დეკანოზი იყოს, ტრაპეზარსა უთხრობდეს, ხუთთა  
მამასახლისთა ქუეშე მორჩილი ყოფილა და დიად მსახუ-  
რეული; ხუთავემცა მათ მამათა მადლითა კანონსამცა  
ქუეშე არს, ვინცა ესე ჩუენი გაგებული შეცვალოს და აწ-  
ყინოს რაჲსათვსცა მიზეზისა თვს; ვინცა კარგად მისცემ-  
დეს, ლმერთმან აკურთხოს.

148 \*\*) მუქსა იანვარსა: ზ: აღაპი განუწესეთ არსენი  
მარდუზის ქესა, თფილელსა სანბაშურსა; ამისთვის აღესრულე-  
ბოდენ ყოვლითა გულს მოდგინებითა, ლოცვითა, ჰანაშკდი-  
თა, ანაფორამთა და ყოვლითა ნუგეშინისცემითა ძმათაჲთა, 404  
ეწდეთოდის — მწუხრი სამი და სამხრად ოთხი; და ვინ არა  
გარდაიკადოს, ლმერთსა მან გასცეს ჰესუხი. მოგუცა პერ-  
პერამ კ და იც; მემსგეთესე მისთვის მას დღესა ქამსა უწირ-  
ვიდეს.

149 \*\*\*) მუქსა დეკანბესა: კმ, დღესასწაულსა წმი-  
დათა ჩჩვლთა ყრმათასა: აღაპი აბულასან ქუოათელისაჲ ამის-  
თვის, რამეთუ შემოსწირა პერპერამ მ, და აღესრულეობდის  
აღაპი მისთვის, ვითა სხუათა შემამწირველთაჲ, რამეთუ მო-

\*) სხვა ხელით.

\*\*) იმავე ხელით.

\*\*\*) აგრეთვე.



გუცა კელითა ნიკოლოზ გულაბერისძისაჲთა, და განუწესე მე, მამამან ჰაგლე და უოველთა ძმათა.

150 \*) ოქეს იფისსა: ბ, დადებაჲ სამოსლისაჲ უდ წმიდისაჲ ვრაქერნას: ამას დღესა განუწესეთ აღაპი ჯანდასს კოსტანტის ქესა და მეუღლესა მისსა მარამს და მვილსა მათსა გიორგის: მოსცეს ეკლესიასა პერპერაჲ: უა, სტავრაჲ ა, და სამი ზოლოზ ორზოჲ; და ამათთჳს გარდაიკადებოდის უოვლითა გულსმოდგინებითა, ვითარცა შემომწირველთაჲ, რომელთაჲ შემოუწირავს ჭ დრაჰკანი.

151 \*\*) ოქეს დეკენბერსა: ლ, დღესასწაულსა წმიდისა ანოსიაესსა: განუწესეთ აღაპი ძმასა ჩუენსა იანაკსა, მორფიტან უოფილისასა, მისისა მრავალთა ქამთა მსახურებისათჳს და შემდგომად სიკუდილისა მისისა პერპერაჲ მ; აღესრულებოდის უოვლითა გულსმოდგინებითა, ვითარცა სხუათა შემომწირველთაჲ; ვინ არა გარდაიკადოს, ლპერთსა მან გასცეს ჰასუხი.

152 \*\*\*) ოქეს იანვარსა: იმ, წმიდისა ათანასეს დღესასწაულსა: დავაწესეთ აღაპი იოსებ (?) კანანახისაჲ, რათა გარდაიკადებოდის, ვითა სხუათა შემომწირველთაჲ... ამან, ძმამან იოსებ... და დაგუიწერნა მისსა სიცოცხლესა... კურთხევაჲ.

405

153 \*\*\*\*) ოქეს იფისსა: კმ, მიცკალებსა წისა ანნამსა განგვწესებია თამარ დედოფლისაჲა აღაპი: რამეთუ ოდეს კელინნი დაგუტწუნეს და მონაზონნი აღმოსავლეთს

\*) იმავე ხელით.

\*\*) აგრეთვე.

\*\*\*) აღაპი ვილასაც გაღუფხეკია და ძნელადღა იკითხება.

\*\*\*\*) წვრილის ნუსხურით.

გავგზავნენით, თამარს მოეცა ევლოგიად: კ: დუკატი და ორნი დიდნი სტავრანი, რომელნი ოცოცსა დრაჰკანსა სჯობდეს, და კუალად ნიკოლოზ გულაბერისძემან მოგუცა მისივე: კ: პერპერაჲ რუმსა წაკდომილისა შესაკაზმავად და წისქვილისა და ბოსტნისა შესაქმნელად; და ამისთვის ამას დღესა განუწესეთ, რათა გარდაეცდებოდის ყოვლითა გულსმოდგინებითა, ლოცვითა, და მწუხრი სამსამითა კრასეულითა, და დილასა წირვითა, და ძალისაებრითა ტრაპეზითა. და ვინ ესე განუწესებული არა აღასრულოს ზე შეცვალოს, შემცაცვალეებულ არს შჯულისაგან ქრისტეანეთაჲსა.

მას სხუადცა უფროჲსი განეწესა ამის მონასტრისათჳს, უკუეთუმცა ჰავთა დორთა კაცთა არ დაეცლო.

154\*) მუქს იფნისსა: ია, წიწსა ბართლომესსა და ბარნაბასსა: პანაშუდი არის გიორგი ქართველისაჲ: მოსცა ეკლესიასა პერპერაჲ: კვ. ამისთვის გარდაიკდებოდის ყოვლითა გულსმოდგინებითა, ვითარცა სხუათა შემომწირველთაჲ; ორ დაღადუკვსა ზედა მოკსენებაჲ, კირიელეისონი: მ, ძერობისა ლოცვასა სწლისა გალობანი და მოკსენებაჲ, ცისკრისა ლოცვასა ზედა მოკსენებაჲ, ქამისწირვასა სეთისკურსრისა აღმოკურსთაჲ და მოკსენებაჲ, და თესლი ტრაპეზს და ლოცვამ და კრასეული.

406

155 \*\*) მუქს სეკდემბერსა: კვ, მიცვალებამ წიწსა ორე მახარებელისა:

სახელითა ლუთისაჲთა, მამისაჲთა, ძისაჲთა და სულისა წმიდისაჲთა, მეოხებითა უდ წმიდისა დუთისმმობელისაჲთა, მეოხებითა და მეწვენითა წმიდათა ზეცისა ძალთაჲთა, წიწსა

\*) სხვა ხელით.

\*\*) არა დედნის ხელით, წვრილხუხუროთ. იქვე აშიაზე მიწერილიაჲ: „მოანე მწიგნობართა უხუცესისა სალოკავი არს ამას დღე:ა.“

იწანე ნათლისცემელისაჲთა, და წმიდისა იოანე დუთისმეტყუელისა და მახარობელისაჲთა, და მეოხებითა და მადლითა წმიდათა მამათა ჩუენთა—მფთჳმე და ბიორგისითა, და უოველთა წმიდათაჲთა: ვინაჲთგან უკუჲს თჳთ უოველისა სიბრძნით განმკებელმან, სახიერმან და უოველთათჳს კაცთმოყუარებით წყალობის მეძიებელმან, არა არსობისაგან არსად მომეკვანებელმან უოველთამან **მუნ ჩმნ იკჳ ძნ**, რომელნი უკუჲს ესე სახელის მოდგამობასა მისსა ღირს ვიქმნენით, რომელნიცა ადვიბეჭდენით წმიდითა ბეჭდითა მისითა, და აღნიშნულ ვიქმნენით წმიდითა სისხლითა მისითა, არა თუ ოდენ ხოლო სიტყუთ და არცა წინასწარმეტყუელთა და მოციქულთა მიერ გუაუწყა და განგვწესა სახე და კეთილმოქმედებისა მიმართ მარადის მოძრავობაჲ ცხორებისა მისთჳს საუკუნოჲსა, რათა შვილ ნათლის ვიპოვნეთ დღესა მას აღდგომისა მკჳთლისა ჩუენისა **იკჳ ძნ**, არამედ უკუჲს ტკბილმან მან და სახიერმან, მოქმედმან წყალობისამან ზთასამდე, თჳთ უკუჲს თავადმან მან ჯერიჩინა უოველისავე კეთილმოქმედებისა სახის ჩუენებით მაწუჲსკელობაჲ გზასა ჭემმარიტებისსა, ესე იგი არს სიმდაბლე, სიმშჳდე, სიტკბობაჲ ზ სიყვარული, გლახაკთა წყალობაჲ, უსასუიდელოდ ლოცვაჲ, და მარხვაჲ, და დუწაჲ უოველთაჲვე სახიერებით, მოთმინებაჲ, ვნებაჲ, ზ სიკუდილი, ზ უოველივე ვითარცა წერილ არს წმიდასა შინა სახარებასა. ამის უკუჲს უოველისა სიბრძნით და გონიერებით გამომეკუღეველმან ზ მარადის მეძიებელმან სასუფეველსა და სიმართლესა მისსა ნათესავსა შორის ჩუენსა თავისა თჳსისა ბრწყინვალედ საცნაურ მოოფელმან, იოანე მწიგნობართა უხუცესმან, უოველთა უკუჲს კეთილმოქმედებათა მისთა თანა, აღმოსავლურთა და დასავლურთა და პალესტინისა ქუეყნისათა, უმეტესადჲა უკუჲს ჩუენ შორის საცნაურყო კეთილმოქმედებაჲ თჳსი, და არა დავიწყებულ ვიქმნენით სიმორისათჳს, არამედ სიმორესა გზისასა და სივრცესა ზღვასასა ავკრ-ასხნა

407

გულსმოდგინებამან შიშისა და სიუუარულისა ლუთისამან, სიტუკსა მისებრ, ვითარმედ: „მანლობელთა კელისა ამპურობელ ვექქენ და შორიელთა წყალობით ვეწიო“; არამედ უკუ სიუუარულითა საღუთოათა, რომელი იგი დაუყენებელი არს და განმკუჭთელი ზღვსა და კმელისაჲ და ეთერისაჲ, ჩუენ შორიელთა უმანლობელე! გუცქმნა მანლობელთაჲსა ვერარაჲს დამანრწეველობით. — რამეთუ მას ქამსა, ოდეს მანქანებითა, ბოროტო დასაბამისა, ემპაკისაჲთა კელინნი მონასტრისა ჩუენისანი გარდამწუარ იქმნნეს, მაშინ უკუ, ვითარცა უღონობისა ფრიადისაგან მოცკუვლთა, სამნი ძმანი აღმოსავლეთს გავგზავნენით, რომლისათვისცა უკუ არა სირცხველელ იქმნა სასოებაჲ ჩუენი, და გამოგზინდა შემწე კეთილი მიჭირვებულობისა ჩუენისაჲ და ქველის მოქმედი სახიერი, უჭემმარიტესი ითქუმოდენ, ვითარმედ ერთგული საკუთარი და საუუარელი მონაჲ ძრისტესი და უდ წმიდისა დედისა მისისაჲ, **იოანე, მწიგნობართ უსუ-408** ცესი, და მოუძღუნა უდ წა ევლოგია: პერპერაჲ, ლიტრაჲ: ლ, ლ შემდგომად კუაღად მისსა თჳრჩი ა ოქროსსაჲ, და მისგან განსრულდა ხუთად ნუგეშინისსაცემელად უღონობისა ჩუენისა და საუნჯედ სულისა მათისა საუკუნოდ; რათა მერმესა მას ასეულად და ბევრეულად კუაღად უკუმოევოს მისდავე, რომელი ესე შეწევნითა ლუთისაჲთა უდ უდ წი<sup>ს</sup>აჲთა კეთილად კეთილად მოიწია მსგავსად გულსმოდგინებისა მისისა, ვითარცა წერილარს, ვითარმედ: „მხიარულად მისაცემელი უუარს ლმერთსაო“. ამისთვის უკუ ლ ჯერიყო ჩუენდაცა, რათამცა ძალისაებრი ნაცვლისგებაჲ ჩუენგანცა მიედო აქა განჩინებითა საუკუნოდ გებისა მომატუქუჭბელი, რათა კსენებაჲ მართლისაჲ ქებით აღესრულეზოდის მარადის, რომელსა უკუ და იგიცა წადიერ იყო. ამისთვის უკუ განუჩინეთ მე, მამამან ჰაგლე, მოძღუარმან, დეკანოზმან და ყოველმან კრებულმან, შინა მყოფთა და გარეთ დაუუდებულთა უდაბნოჲსათა, ყოველთა ერთითა

სიტყვთა და ერთითა განზრახვითა, უმჯობესად გამოჩინ-  
 ვითა, ესრე სახედ: რათა უოველთა წელიწდისა მოქცევთა  
 შვდეულთა ამათ შინა, ვითარცა არს წესი მონასტერთა მსგე-  
 ფისისა ქმნისაჲ ხუცესთა მიერ, ვითარცა ხუცესმან მსგეფსი-  
 გაასრულოს დიდისა ეკლესიისაჲ, პარასკევამდის აღასრულე-  
 ბდეს მემსგეფსე და იგივე ხუცესი შაბათსა წარვიდოდის ცოტა-  
 სსა ეკლესიასა, რომელი განგვწესებია იოანე მწიგნობართ უხუ-  
 რესისაჲ, და მას შინა იოანესთჳს წირვიდეს მემსგეფსე, და  
 მასვე შაბათსა დიდსა ეკლესიასა სხუაჲ მემსგეფსე დაჰაიწებ-  
 დეს და წირვიდესცა, და ესრეთ აღესრულებოდის უოველთა  
 შვდეულთა; და უკუეთუ შაბათსა პარაკლისი ვისიმე ესეთი  
 მიხუდებოდის, რომელ ხუცესთა ერთობით ვერ ელეოდინ, პირ-  
 ველადვე სხუასა დღესა წიროს ხუთშაბათსა ანუ თუ პარა-  
 სკევსა იოანესთჳს, და რომელმანცა ხუცესმან თანა წარიკა-  
 დოს უწირავად დატეობითა, ლმერთმან მას დიდსა დღესა  
 მოჰკადოს სულსა მისსა; და ამის სიმტკიცისათჳს განვაწე-  
 სეთ, რათა თითო ლიტრაჲ ზეთი მიეცემოდის ხუცესსა,  
 409 ოდეს შაბათსა წიროს იოანესთჳს.

და კუალად მეორედ განგვწესებია, რათა წელიწადსა  
 შინა ერთგზის გარდაიკდებოდის პარაკლისი იოანესთჳს  
 უოველთა გულსმოდგინებითა: თუესა სეკდენბერსა ძმ, დღე-  
 სსა წისა იწუ მახარებელისა და ღუთისმეტყუელისასა: მწუ-  
 ხრი გალობითა, ფსალმუნებითა და დიდებისმეტყუელებითა,  
 და შემდგომად გამოლოცვისა მოერთუმოდის ძმათა ხილი,  
 რადგარაჲ დახუდეს მის ჟამისაჲ, და ეწდეოდეს ღვწო-  
 მთხოთხი; და ეგრეთვე თავადსა მეორესა დღესა, რაოდენ-  
 ნიცა ხუცესნი იპოვნენ, უოველნივე დაუკლებელად მისთჳს  
 შეიმოსნენ, და ტრაპეზი განემზადოს უოველთა გულს-  
 მოდგინებითა, და ეწდეოდის ღვწოჲ ხუთხუთი. მგრეთვე  
 კუალადცა განვაწესეთ, რათა უოველთა დღეთა ცისკრისა  
 ლოცვასა და ჟამისწირვასა და მწუხრისა ლოცვასა მისთჳს



კუპრექსი ითქმოდის შეგვწყალებნისაჲ, ვითარცა სხუათა დიდ-  
 თა შემომწირველთა და მაშენებელთათჳს ითქუმის. მსრეთ  
 უკუტ განვაწესეთ, უოველთა ერთობით სიმტკიცისა და უქ-  
 ცველობისათჳს, რათა მისმან ჩუენდა მომართმან საღუთო-  
 მან გუფსმოდგინებამან მიიღოს ჩუენმიერიცა ნაცვლისგებაჲ.  
 ზა ვინ ესე, ჩუენ მიერ განწესებულთ, შეცვალოს, მამამან  
 ანუ თუ ძმათაგანმან ვინმე, დეკანოზმან გინა თუ კონოპოს-  
 მან, დიდმან ანუ თუ მკირემან, შემცაცვალებუარს წესისაგან  
 ჰრისტეს მიერისა და ლ<sup>წ</sup>ნ საშჯელი მიჰკადენ დღესა მას  
 დიდსა განკითხვასა ამინ.

410

156 \*) მუეს იანვარსა: იჲ, წი<sup>წ</sup>სა პავლე თებელისსა: გა-  
 ნუწესეთ პანაშუდი პავლეს ქქათაოელსა, ვითა სხუათა შემომ-  
 წირველთა, ამის ესოდენისა ევლოგიისათა: რაშეთუ მოს-  
 ცა დრაჰკანი პერპერაჲ: მ, მამისა პავლეს კელითა, ინდი-  
 კტიონსა ა; ამისთჳს გაუწესეთ სალოცავი: მწუხრისა ლო-  
 ცვასა მოკსენებაჲ, კირიელეისონი მ, სერობისა ლოცვასა  
 ზედა გალობანი და კირიელეისონი მ, უისკრისაჲ ლოცვასა  
 კს<sup>წ</sup>ნი მ, წირვასა ამოკუტთაჲ სეფისკუტ<sup>წ</sup>რისაჲ, კს<sup>წ</sup>ნი მ, ჭ  
 თესლი და ტრაპეზ დალოცვაჲ. ვინცა უდებ უოს, ლმერ-  
 თსა მან გასცეს პასუხი.

157 \*\*) წინადლე განცხადებისაჲ: განუწესეთ აღაპი ივანეს  
 სხალთგაწჳსსა, და აღესრულებოდის ესრე სახედ: მიმწუხრ  
 პანაშუდიითა, საგალობლითა დუთისმშობლისაჲთა და სუ-  
 ლისაჲთა, ეკლესის კარს ძმათა ნუგეშინისცემითა, ხილითა და  
 დუნიზა, — საწდევითა სამსამითა, ხოლო დიღასა ჟამისწირვი-  
 თა და წელიწდისა დღეთა სამარიდისოდ სეფისკუერისა  
 ამოკუეთითა და ტრაპეზისა გარდაკდითა და ძმა უოვლი-

\*) არა დედნის ხელით.

\*\*) აგრეთვე.

411 თურთ ნუგეშინისცემითა, და წდევეთა ხოთხუთითა კრასა-  
ულითა, ყოველთა დღეთა ტრაპეზსა შიგა დალოცვითა.

158 **Π**ყეს აზრილს: კთ-სა, ინდიკტიონსა ბ: დაუტე-  
ვა მამამს ჰაგლე მამობაჲ, შექვედრა პირველად ლმერთსა ღ  
მერმე უდ წმიდასა და კრებულსა ყოველთა ძმათსა, და მათ  
ყოველთა ერთობით, ერთკმობით, თანა დგომითა მამისა ჰავ-  
ლესითა გამოარჩიეს დიდ კონომოსი გიორგი და დაადგინეს  
მამად, ღ მითულნა ეკლესიანი უნაკლულად ყოვლითურთ,  
სანთლითა და ყოვლითა სამკაულითა, და სახუარბლე  
ხუარბლითა, ვითარ ათას ხუთასითა მოღითა დიდითა, და  
საფუკველე სავსე ფუკვილითა, სავაჟინე დჯნითა საყოფინე-  
ლითა ქამამდენ, და საზეთე ზეთითა ვითარ ხუთასითა მე-  
ტრითა, საკონომოსოჲ ჭურჭლითა, სამესითოჲთა, და კანა-  
ფითა, ფისითა, ოღროფ და რკინითა, ჭედილითა და უჭე-  
დელითა, და ამლახტითა, სამამოჲ საგებელითა ახლითა, ლა-  
ფანჩითა მელისაჲთა ახლითა, სადომიარ-ის, რომელ მივა-  
თუალეთ პერპერაჲ: მ, ტრიაკეფალი: **Ⲅ** და სხუანი შუდას  
სამოცი; და ნავითა მოიღო **Π**ე ლობერდმან პოროსით პერ-  
პერაჲ **ⲱ**, და კანაჟი პერპერისაჲ **Ⲯ**ჰისსა **Ⲅ**, ნავი უფრომსი  
მოღისა ათასისაჲ, სრული ყოვლითა ჭურჭლითა, შედეგი  
მისი სანასტიკონი, მოღისა ხუთასისა ყოვლითა ჭურჭლი-  
თა და სხუაჲ მოღისა ორასისა აკაზმულობითა მისითა ახა-

412 ლი.

159\* **Ⲳ** ანგარსა, დღესასწაულსა წმიდისა სილიბის-  
ტროსა: განუწესეთ აღაპი ანასუაღის და შვილსა მისსა **ⲱ**-  
ღის; ესრე სახედ გარდაეკადებოდის: მწუხრი გალობითა ღ  
კუირაღესონითა, და ძმათა ეკლესის კარსა ნუგეშინისცე-  
მითა, ხილითა, სამსამითა წდევეთა დუინითა, ხოლო დილა-

\*) აღაპები №-ები 159, 160 ღ 161 ერთის ხელით დაწერილია.

სა ამოკუწითა და ქამისწირვითა, კურაღესონითა მ-ცითა, და ჯერისაებრითა ადაპისა გარდაკდითა, ხუთხუთისა კრასა-ულისა წდევითა, და ლოცვითა ტრაპეზსა ზედა, — ამისთჳს, რამეთუ მოსცა მონასტერსა დრაჰკანი ბოტანოტი ასა.

160 დღესა ღაზრობასა: განუწესეთ ადაპი აბუღა-სანისძესა ოქროპინსა და ცოლსა მისსა ტო (?) ესე სახედ: მიმ-წუხრი პანაშუიდიითა, დილასა ამოკუპთილითა და ქამისწირ-ვითა, და ტრაპეზსა გარდაკდითა ჯერისაებრითა, ხუთხუთი- 413  
სა კრასეულისა წდევითა და ლოცვითა ტრაპეზსა ზედა, — ამისთჳს, რამეთუ მოსცა მონასტერსა პერპირაჲ სამოცი.

161 ოქუესა ივნისსა: იმ, დღესასწაულსა წმიდისა თეო-დორესსა: განუწესეთ ადაპი თეოდორე ჭილაკისძესა და დე-დასა მისსა ხარებას; გარდაეკადებოდის ესრე სახედ: მიწუხრი პანაშუიდიითა და ძმათა ეკლესიის კარსა ნუგეშინისცემითა, ხილითა და სამსამითა წდევითა დუნითა, ხოლო დილასა ამოკუპთილითა და ქამისწირვითა, და ტრაპეზსა, ძაღისაებრ, გარდაკდითა და ხოთხუთისა კრასეულისა წდევითა, ლოცვითა ტრაპეზსა ზედა, და ამისთჳს, რამეთუ მოსცა მონასტერსა ოთხმოცი პერპირაჲ, რომლითა ვიყოდეთ ტუუჲვი სართულთათჳს ეკლესიისათა. 414

162\*) პატრონსა ქაიხოსროს ეოვეღნი ცოდვანი მისნი შნს ღნ:  
ეორედცა პატრონსა ქაიხოსროს შეუნდნეს ღმერთმან:  
მესამედცა პატრონსა ქაიხოსროს შეუნდნეს ღმერთმან:  
ეოთხედცა პატრონსა ქაიხოსროს შეუნდნეს ღმერთმან:

ესე საცნაურ იყავნ, წმიდანო მამანო და ძმანო, რომელ ესე ქუემათცა სწერია: დიდი და სახელგანთქმული

\*) წერილი ნუსხურით და არა დედნის ხელით.

საქართველოსა, ათაბაგი სამცხისა, სპარსალარი, ჯაყელ  
 უბის ჯუარელ და დიდად წაჩინებული პატრონი ყუარ-  
 ვარე, ნებიერად და დუთის მსახურებით ცხოვრებდა, და  
 დღეკეთილობით აღასრულნა უოველნი დღენი მისნი, და  
 სიბერითა კეთილითა მკვდლისა მიერ მიიკვალა ქნსა:  
 რვე. \*) პატრონსა ყუარყუარეს ცოდვანი მისნი შნს დნ.

და შემდგომად მისა პირმშო ძე მისი შინოსრო ეპა-  
 ტრონსა უოველსა საკელმწიფოსა მამისა მისისსა, ლუთის  
 მსახური და უოვლითურთ სრული სადუთოძთა და საკა-  
 ცობითა ზნე უკლები, გლახაკთა, ობოლთა და დადონებულ-  
 თა კელისა ამჟურობელი, და ამა სოფლისა პატრონობა  
 ზედა არღარასა ხანისა დამუოფელი, სიტყუითა ლუთისათა  
 ამა საწუთოძთ, ზ მე, საუკუნოძად მიიზიდა, და დიდი მწუ-  
 ხარება და გლოვა მოატყუა მამულსა სახლსა მისსა, და  
 უფროძდა ძმასა მისსა პატრონსა მჟეჭაბუკს, რამეთუ  
 ფრიად სიყუარული აქუნდა ურთიურთი ერთას, და დიდად  
 იზრუნვა სულისა მისისათვს, რამეთუ უხუად მიჭეინა საკ-  
 სენებელად სულისა მისისათვს თვსთა ქუეყანათცა და უცხო-  
 თაცა. და შემდგომად ამისა მე, სავაგლახო, აღზრდილი  
 კურთხეულისა და სულ დიდებულისა პატრონის ქაინოს-  
 როსი, ამბროსი წარმომავლინა პატრონმან ძმამან მათმან  
 მჟეჭაბუკ სრულად საბერძნეთად, იტრუსალიმს და სინას-  
 ცა, მრავლითა საქონლითა; დაუწყეთ გაცემა ტრაპიზონ-

415 ტით ძოსტანტი+პოლიმდის და ძოსტანტი+პოლითგან  
 ვიდრე ამა წმიდასა მთამდე, და მოვლეთ უოველნი მთისა  
 ამის მონასტერნი, სადაყუდებულონი და მესენაკენი, და წე-  
 სისაებრ მოვაკსენეთ მოსაკსენებელი და სალოკავი, და  
 სრულად მღაჯისა და მაკიდონის თემსა, მონასტერთა, მი-  
 ტრაპოლიტთა, ებისკოპოზთა, ხუცესთა, გლახაკთა და ტყვს  
 უფალთა, უოველთავე ზედა დიადი გავეციოთ, ეკრეოვე ჩუენ.

\*) 1498 წ. ქართლის ცხოვრებით 1500 წ. 1 იანვარს.

სა ამას მონასტერსა მოვაკსენეთ ოცდახუთი ათას ხუთასის ოთმანურისა, ზოგი ფულურად და ზოგი თეთრად; და მამამან და სრულად კრებულმან მონასტრისამან გააჩინეს და შეგკუთეს სულდიდებულისაჲ პატრონის ქაიხოსროსთჳს: ყოველთა პარასკევთა მწუხრი, კოლიო, და შაბათსა წირვა, რასდომიცა მდდელი იყოს, და ტრაპეზს შესულაჲ და მისთჳს ღოცვაჲ, — ესე სამარადისო ყოველთა შაბათთა, და ერთი აღაპი დღესა მიცვალებისა მისისსა შაის ექუსსა წირვითა, რაჲსდომიცა მდდელი იყოს, ბერძენი ზე თუ ქართველი, მწუხრი პანამჳდითა, ტრაპეზს შესულითა, შეგვწუაღენთა ზედა მოხსენებითა და სამარადისოდ ღოცვითა, ვითარცა აღმაშენებელთა მოიკსენებდენ; და ვინ ესე უდებ ყოს და ესე გაჩენილი მოშალოს და გულისმოდგინებით არა აღასრულოს, ღმერთსა მან გასცეს პასუხი.

163\*) ქგრეთვე აღზრდილი პატრონის ქაიხოსროსი, ამბროსი დიდად შეეწია ამა მონასტერსა: პორტიატისა დუთისმშობლისა ხატი მოჭედა მძიმედ, მისსავე ეკლესიასა ზედა პირდო აღაშენა და გამაგრა თოფითა, და საუძლურე აღაშენა მისით აკაზმულობითა, და ღომატო მეტოქი მისით წყალობითა აშენდა; და ამისთჳს გაუჩინეთ ჩუენ, მონასტერმან, მამამან და სრულად კრებულმან ძმათამან: ყოველთა სამშაფათთა პორტიატესა ხატს წინაშე წირვა მისის სულისათჳს, ტრაპეზს შესულაჲ და მისის სული-სა მოხსენებაჲ ყოველთა ძმათაგან, ვითარცა აღმაშენებელთათჳს წერილ არს. შინ ესე დააკლოს, ღმერთსა მან გასცეს პასუხი ამინ.

416

164\*) პატრონსა პაქ:დურს ყოველნი ცოდვანი მისნი შინს ღნ:

\*) იმავე ხელით.

\*) სხვა ხელით.



ქოროდცა ზატრონსა ბაჭადურს შეუბდნეს ღმერთმან:

ქესამედცა ზატრონსა ბაჭადურს შეუბდნეს ღმერთმან: ამინ:

დიდსა და მადლსა ქართველთა ათაბაგსა და სამცხისა სპასი-  
ლასსა ჯაყელ ციხის ჯურაელსა ზატრონსა ეურაგვარეს ცოდვანი  
მისნი შეუბდნეს ღმერთმან:

და მათსა მეუღლესა ზატრონსა დედისიმედსა შეუბდნეს ღ:

და მათსა ძესა ზირმშოსა ზატრონსა ქაიხოსროს შნს: ღ:

ზატრონსა მზეჭაბუკს შეუბდნეს ღმერთმან:

და კვალად მეოთხედ ზატრონსა ბაადურს შნს ღმერთმან:

და ზატრონსა იანქოს შნს ღ და ეგრეთვე ზატრონსა ორავ-  
ჯანდას, ძანუჩას და მარტოქიხონს შეუბდნეს ღმერთმან:

და ამათა დაძთა ზატრონსა დედოფალსა ზატრონსა ოლოდენს  
და ზატრონსა გულბუღასს შეუბდნეს ღმერთმან:

საყვანაურ იუავნ, ჩუენთა ამათ ზატრონთა აქა აღწერასა  
მიზეზი ესრეთ იქმნა: ზატრონი ბაჭადურ, რომელი პირველ  
სწერია, და მერმე ძმათა თანა რიგსა ზედა თუ რათა იყო  
უმრწემეს ანუ უდიდეს; ესე ზატრონი ჩუენი ბაჭადურ განე-  
ყო მშობელთა და ძმათაგან და, უფროსდა ვთქუა, სოფლი-  
საგან ზე წარვიდა გზასა მას საუკუნესა, ჭაბუკი, ყოვლითურთ  
სრული სადუთოთა შინა, ხოლო ჰსაკითა ოცისა გინა თუ  
417 ძა-ისა წლისა, და აღავსო სახლი მამული მწუხარებითა  
გამოუთქმელითა; მაშინ დიდებულთა მშობელთა და ძმა-  
თა ამისთა დუთის მსახურებისა ძლით თჯსსავე თემსა და  
ქუეყანასა თანა უცხოთა ქუეყანათა უხუად მიჭუნეს საკსე-  
ნებელი ზე სალოცავი, ვითარ იგი ისრუსალიმს ზე სინაჲსკა,  
და ეგრეთვე ჩუენ მოგუცეს საქონელი და წარმოგუაღინ-  
ნეს საბერძნეთისა ქუეყანასა, და წარმოვედით და, ვითარცა  
ჯერიყო, განვკყოფდით ებისკოპოზთა, მონაზონთა, მღვდელ-

თაღ გლახაკთა ზედა — ტრაპეზონთასა ქოსტანტინე პოლედ-  
მდე და ვიდრე ამა წმიდად მთამდე, და მოვლეთ ყოველი  
მთისა ამის მონასტერნი და, წესისაებრ, მოვაკსენეთ მოსაკ-  
სენებელი და სალოცავი, და ეგრეთვე განვიცადეთ ჩუენი  
ესე მონასტერი, რამეთუ ყოველთაგან უმეტეს დაგლახა-  
კებულიყო და ეკლესია ფრიად დაძუსლებულიყო, და სენა-  
კები და ზღუდენი და პირფოსნი უმეტესნი დაქცეულ იყ-  
ნეს და ფრიად უნუგეშინის ცემოდ გასრულიყო; და ამას,  
ესე ვითარსა უპოვარებაჲსა შინა, მოვაკსენეთ ამა ჩუენსა  
მონასტერსა ოცაათასისა ოთმანურისა — რამელიმე ფლუ-  
რად და რომელი თეთრად, და ეგრეთვე ორნი ცხენნი, და  
გავაჩინეთ ერთი ალაპი. პატრონისა ბადურისათჳს დღესა  
მიცვალებისა მისისასა, ოკდონბერსა ათსა, რათა რაჲოდე-  
ნიცა მდდელი იკოს, ბერძენი თუ ქართველი, ქამსა წირვი-  
დენ და ტრაპეზად შევიდოდენ და ყოველთა სეფის ამო-  
კუსთათა მოიკსენებდენ და სახარებისა და სამოციქულოსა  
და სწაქსარსა ზედა მოიკსენებდენ, და ყოველთა ლოცვათა,  
ვითარცა აღმაშენებელი მოიკსენებოდენ, და ვინ ესე უდებ  
ყოს და ესე განჩენილი მოშალოს, ლმერთსა მან გასცეს  
ასსუნი.

ხოლო ამის საქმისა მსახურნი, რომელნი სამცხით მოი-  
წივნეს, ერთი ბერძენი იყო, მდდელმონაზონი, სახელით  
სჳმონ, რომელი დიდით ხანით უმა მათდა ქმნილიყო, და  
ერთი ქართველი მონაზონი, სახელით აკაკი, სიყრმიტგან 418  
მათთანა აღზრდილი და მონა.

165 | სახელითა ლუთისაათა და ბრძანებითა ყოველ-  
თა ძმათაათა დავაყენეთ ძამაჲ ჰავლე თუესა მარტსა, ინდიკ-  
ტიონსა: ზ, და მივათუალეთ მონასტერი, ეზომ გლახაჲ  
და ვალთა ოჯფალი (ო<sup>ნი</sup>), რომელი ხუთასი დრაჳკანი  
იპოა გარდუკდელი და სოფელნი დაჭირულნი, რადლი-  
ლითგან და ვიდრე ნიკოლწმიდადმდე დიდისა აღმწერა-

ლისაგან სამეუფოიძეთა ბრძანებითა; ამისთვის წარვიდა ძოს-  
ტანტინეპოლის თუესა ფებერვალსა, დიდითა ჭირითა და  
მრავლითა ხარკებისა განათავისუფლა და აიღო წიგნი სი-  
მტკიცისაჲ, რომელსა ჰქვან **დადნოსი** აღმწერალისაჲ და  
**სიმამაჲ** მეუფისა ბჭეთაჲ, რომელსა ზედა არის ბეჭედი  
ტყფვისაჲ—პროტონატარისაჲ: **პ**, და დიდისა აღმწერა-  
ლისაჲ: **პ**, ერთგან შეკიდულნი, და არა რაჲ იქმარა მო-  
ნასტრისაჲ, **ც** თუესა შინა უოველი თხოვით და ჭირით  
გარდაიკადა, და მას ქმსა შინა იყო იფქლი, მოდი დრაჰ-  
კნად. **შოვლა**დ წისა შეწვევნითა მიერთგან იწყო შენებად  
მონასტრისა, და აღაშენა დიდისა ბურღოჲსა ბასილაჲ-  
თურთ ვიდრეცა სასნეულოდმდე, და პორტისა კარნი, და  
ეკლესიაჲ **უ**დ წმიდისაჲ, გებით და მონატვით უოვლად  
419 სრულებით. **პ**მანვე აღამადლნა ზღუდენი მონასტრისანი,  
რომელნი იყვნეს ფრიად მდაბალნი; და აღაშენნა კელინ-  
ნი ძარიაჲსანი; და მოიგო მონასტერი ძანისკაჲსაჲ დიდი-  
თა წასაგებელითა, რომლისაგან იყო მონასტერი ჩუენი  
უოვლადვე შფოთსა შინა და დიდსა დეღვასა; ესე უოვე-  
ლი მთასა შიგნით, ხოლო გარეგნით აღაშენა ბოლბოლი-  
სა მეტოქი სრულებით, და სოფელს (სოფლს) ეკლესიაჲ  
წმიდისა **თეოდორესი** მონატვით და უოვლითურთ სრუ-  
ლებით, წისქვლი — ორი თუალი მუნვე, და ახორი დიდი  
ბისონას, და **თესლონიკს**, მეტოქს ნათლისმცემელს, საენი-  
კონი სახლნი, ერთგერძოდა ძალამჭკოპისა მონასტერი, ვინ-  
ცა იქმარებდეს, იგიცა უოვლად წმიდისაჲ, და აღაშენა ეკ-  
ლესიაჲ **მელიქათა** **უ**დ წმიდისაჲ სრულებით უოვლი-  
თურთ და მონატვით, და მეტოქი **როდოვილს** სავაჲინ-  
როჲთ ვადრე სამზარეველოდმდე, მრგულივ უოველი, და  
**დობროიკს** ეკლესიაჲ წმიდისა მთავარ მოწამისა **ბიორგი-**  
**სი**, ეგრეთვე სრულებით, მონატვით და უოვლითურთ.  
**პ**მანვე მოიგნა მეგობრად ძომნიანოსი **კირალექსი** და **კო-**  
**ლი** მისი ძარაჲ; ეგრეთვე **ქუახულის** მენი, **იოანე** და **ბრი-**

გოლ, რომელთაგან არა მცირედი შემოსავალი მოვიდო- 420  
და მათ ქამთა საღუაწად და ნუგეშინის საცემელად ამის  
მონასტრისა, ქამსა ჭირისა და სიგლანაკისსა. ამანვე მამა-  
მან მოიგო ეზოჲ დიდთა კართა ეკლესიისათაჲ აბრეშუმი-  
საჲ, და დიდი საკურთხეველი შემოსა და შეამკო უოველი-  
თა სამკაულითა ოქრო ქსოვილითა, და ჰორტის კართა,  
ევრეთვე ბურღოს და ნიკოლ წმიდის, უოველი სრულე-  
ბით ახლად; და ესე უოველი წასაკებელი, რომელ სწერია,  
ნუთუ ვის მონასტრისა შემოსავალთაგან გეგონოს! ლმერთ-  
მან უწყის და შ'დ წ'ნ, რომელ თხოვითა და რუდუნები-  
თა და უოველთა ქენებითა და მუდარებითა მიშოებისა და  
მითა მიქნია უოველი, ვითარცა უოველთა ძმათა უწყიან.  
ამის უოველისათჳს განუწყესეთ, ერთითა ერთობითა და უო-  
ველთა ძმათა განზრახვითა, დიდი დღესასწაული — ამაღ-  
ლებსაჲ ჰანაშჯად გარდაიკდებოდის, მწუხრი კერასითა  
სამსამითა და ხილითა, რაჲცა მას ქამსა დაჭნუდეს, და  
სამხრად ტრაპეზს, წესისაებრ სხუათა მამენებელთაჲსა, ეწ-  
დიოს ხუთხუთი.

ღაგვწესებია ჰორტის კართა უოველთა დღესასწაუ- 421  
ლთა და კვრისა ძალთა გასულსაჲ შ'დ წ'ა წინამჲ  
და დასდებლისა თქუმაჲ და შეგვწყაღწესა და ოდესცა ხა-  
ტი დაესუნებოდის და მამისა პავლეს მოკსენებაჲ სამარა-  
დისოდ, ვიდრე ამას წმიდასა ადგილსა ქართველთა მკჯდ-  
რობაჲ იყოს. აწ, მამაო დეკანოზო, ნეთსით ნუ ოდეს უდებ  
ჰყოფ და ოდესცა ქამსა ვინ წირვიდეს, უოვლად მოკსენე-  
ბაჲ სამითა კურიელესონითა, და ვინცა უდებ უოს, ლმერთ-  
სა მან გასცეს ჰასუნი.

ღა ესეცა დავაწესეთ, რომელ უოველთა ძმათა ახალ-  
მიცვალებულთა, ვიდრე ორმოცამდე მოიკსენებდენ დილა-  
მწუხრ: მ კურალესონითა, ცისკრისაჲსა წირვასა, მწუხრის-

სა და სერობისასა, და ყოველთა შაბათთა თესლი; ესე და-  
წესებულნი ყოველი ერთბამად—მამასა-ძმათა დაგვმტკიცებისა  
და არარაჲ არს ამას შინა უსამართლოჲ და უწესოჲ, და  
ვინცა, რაჲცა აქა წერილი, რაჲ ვინ შეცვალოს, ლმერთსა  
მან გასცეს პასუხნი.

422 და არს, რომელ ყოველთა დღესასწაულთა, რაჲ  
ზომიცა მწირველი იყოს, რომელ ყოველნი მამენებელ-  
თათჳს შეიმოსებოდინან და ახალ მიცვალებულთა ყო-  
ველთა ძმათა, ყოველთა მღვდელთა ერთი დღე უწირონ  
და ერთი პანამჳდი ნეტარადინით(!) და წდევითა და ყოვ-  
ლითავე მონასტერმან გადაიკადოს, და ვინცა ნეტესით თანა  
წარჳკედეს, ლმერთსა მან გასცეს პასუხჳ; რომელთა ესე  
დაიმარნონ და აღასრულონ, კურთხევაჲ და მადლი იყავნ  
ღუთისაჲ და წმიდათა მამათაჲ ამინ.

და ესეცა მე, მამამან პავლე გავაწესე, რომელ ყო-  
ველსა ეამსა იყუნენო, რომელნი მესულენი სარწმუნო-  
ნი კაცნი, რომელ იუროდინან ყოველსა, რაჲცა რაჲ იყოს  
სასულე, გარეთ შემოსრული ანუ შინა ძმათაჲ, და არა  
იყოს მაცილობელ მათდა, და ვინცა გამოჩნდეს ამისი მაცი-  
ლობელი, ლმერთსა მან გასცეს პასუხჳ, და ვინ განამტკი-  
ცოს ესე, იგი იყავნ კურთხეულ.

423 ეკლესიისა შტოსა დაუკსებელი კანდელი ლ და მთა-  
ვარანგელოზთა ეკლესიასა კანდელი ხუთი, ჰორტისა შდ  
წმიდისა ეკლესიასა კანდელი 8, ~~ამასუ(?)~~ დაუკსებელი ა.

სარწმუნო დილა მიმწუხრ პანაგისა აყვანაჲ ზედგო-  
მით და დუნისა მესუმაჲ ზედგომითვე გინა წყლისაჲ.  
ჰორტისა შდ წმიდისა წინაშე მისულაჲ ყოველთაჲ ერ-



თობით, რავდენთაცა ძალედვას ხუკეს მეძკრეთა და უო-  
ველთაჲ, და უოველთა ოთხშაბათთა გალობათა გარდაკდაჲ  
და უისკრისა ღოცვასა, ოდესცა სახარებაჲ წაიკითხვოდის,  
გინა კვრიაჲ იუოს, გინა დდესასწაული იუოს, დაგვწესებია  
თუსაგან რეკაჲ დიდსა სარეველსა, რათა უოველნი მოვი-  
დოდინან სახარებისა სმენად, ვისცა ოდენ ზე ადგომაჲ  
შეეძლოს, და სამარადისოდ იპიტრიტი ერთი და მარხვა-  
თა ორნი; ესე გავაწესეთ, ვითარცა სამართალი არს; წირ-  
ვისათჳს არას ვჰჰატიეობთ,—აჰა იკინი და ლმერთი! და  
სხუაჲ, რაჲცა ვინ შეცვალოს იგიცამცა შეიცვლების ქრის-  
ტიანობისგან,მ...ყწესოჲ არაჲ დაგვწესებია.

ქ. ესე ეველნი ჩემიჲაჲ ველითა დამძიტიციებია ზე-  
მოითა დაწერილი. ვინ შეცვალოს, ღმერთმან სჯული-  
საგან შეცვალენ. მე ჰავლეს დამიწერია ქრისტეს აქეთ 224  
ქნს 67\*).

166 **ლოცვა** ეავ, ძმაო დეკანოზო, უნდომსა და  
ულირისისა იოანე თფილაძს ძისათჳს, რამეთუ ესე  
ზღაპნი იქიაქა დაფანჩულად ეწერნეს და საჭირო იეკ-  
ნეს საქებნელად. სოლო მე, ბრძანებითა წმიდისა მ-  
ძისა ჩუენისა იოანესითა, ჩემსა შავ დეკანოზობასა გარ-  
დავწერენ დაწეობით, ვითა ჯერ იუო: არარაჲ შეკუ-  
მატებია და არცა რაჲ დაკკელინ; თუნიერ ცუდთა სი-

\*) ათონის მამის პავლეს ხელმოწერა, ძველის გაკრულის მხედრუ-  
ლით, ვილაცას წაუბლალა და ზოგიერთი სიტყვა და ქორონიკონი ძნე-  
ლად გასარჩევი გამხდარა, და, საზოგადოდ, ალაპი № 165 დაწერილია  
ჯერ ტექსტისა და მერე სხვა ხელით, და ბოლოს ნაწერი აქაიქ წაბლა-  
ლული აქვს. ქორონიკონი ტე უდრის 1170 წ.

ტუებათ, სხუად ყოველი ჰირველისაებრ სწერია—ანაფორადთა და ყოვლითა, ვითარცა მუნ ეწერა და ვითარცა ბრძანებად მოგუედო; ამისთჳს გულსაგსე იყვენით, და ვინ სსუასა აღაჴსა დასწერდეთ, აძლით ნუ დასწერთ: აღგილი ყოველგან დაგვტეობია. და ჩუენთჳს ლოცვა ეაგთ.

167\*) მე, მამამან ჰაგლე ყოველთა ძმათა კითხვთა განვაწესენით ამათ წმიდათა კანდეღნი დაუკსებელად სამარადისოდ: შდ წმიდისსა სადიაკნომასა კართა ზედა, წმიდათა მამათა ქართველთაჲ, წისა იოანე მახარებელისაჲ, წსა ბიორგისი, და წმიდისა დიმიტრისი\*\*); ამისთჳს დაგვწესებია, რომელ ყდ მეოხნი არიან ჩუენისა ნათესავისანი; ვინცა, რამასცა მიზეზისათჳს, შეკვალოს დაუკსებელობაჲ, შემცაცვალებულარს შჯღმწაგან ქრისტიანეთამასა, და ჰრისხავსმცა მამაჲ, ძე და სული წმიდაჲ, და ესე ყოველნი წმიდანნი, რომელ ზემო დაგვწერიან, და ვინაცა ესე წერილი ამოკოცოს, ამცაკოცილ არს საკსენებელი მისი წიგნისა მისგან ცხოველთაჲსა, და შერუსნებულ იყოს ნის-  
425 ტორს და მრიგინეს თანა და ყოველთა მწვალებელთა თანა\*\*\*).

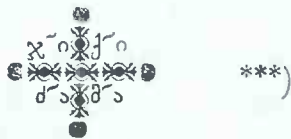
\*) № 167 გავრძელება № 165, და უადგილობისა გამო მოუქცევიათ წიგნის 425 კაბადონზე.

\*\*) აქ მიწერილია აშიაზე: „ერთი სადიაკნოსა მთავარანგელოზისა წინაზე“.

\*\*\*) წიგნის უკანასკნელს კაბადონზე (მე-426 გვ.) მიწერილია: „ქ: ფრიად ცოდვილსა ონოფრეს და მისა მეუღლეს შრნს ღწ აწ, და ვინცა ბრძანონ, სუფევასაჲცა შეენდობის“.

ღმერთო მადბლო და ხატო დიდებულო კორტა-  
ტისაო, შეიწყალე ცოდვილი, ქუთათელ ვოფილი და  
ანქიეპისკოპოსი ქართლისა, ტიმოთე, რომელიცა მო-  
ვიწიე ქთასა ამას, მონასტერსა ქართველთასა. ქრონი-  
კონი იუო: უმკ:—1753:~\*)

ღმერთო და კორტაიტისა ღუთის მშობელო, შეი-  
წყალეთ უღირსი მონა მკჳელისა, ტფილელ ეფისკოპო-  
სი ქლისე, რომელი მოვიწიე ქთასა ამას წმიდასა.  
ქრონიკონი იუო: ტკ<sup>ლ</sup> ამინ \*\*).



შეწევნითა \*\*\*\*) წმიდისა სამებისა და ერთარსებისა და  
ერთ ღუთეებისა მამისა ძისა და წმიდისა სულისათა და  
მეოხებითა დედოფლისა ჩუენისა ღუთისმშობელისათა მე,  
გლახაკი და უნარჩევნი უოველთა კაცთაჲ, ცოდვილი და  
უღირსი, სახით ოდენ მდდელმონაზონი, საფლავი განგოზი-  
ლი, უღირსი ფაღიჲე შაქარაშვილი, ქამთა ამათ უკანასკნელ-  
თა მრავალთა ცოდვათა ჩემთა შენდობის მოსადებელად  
წარმოვედ ქუეყანით ჩუენით სამცხით აღთქემისა ქუე-  
ყანად, ცხორებისა ჩუენისა წმიდათა ადგილთა, წმი-  
დად ქალაქად იზრუსალემად—წელთა კოგ \*\*\*\*), ხოლო

\*) ეს თვით ტიმოთეს ხელით დაწერილია წიგნის პირველს ჩამო-  
ტეხულს ფურცელზე (გვ. 2).

\*\*) ეს მიწერილია ელისეს ხელით იმავე ფურცელზე (გვ. 2).

\*\*\*) ჯუარი ქრისტესი ძლევა მასა.

\*\*\*\*) ეს ჩამოტეხულს ფურცელზე სწერია ხუცუარად (გვ. 3—4).

\*\*\*\*\*) 1565 წ.

მუნით წარმოხლვასა ჩემსაჲ სურხანის შვიმდმან, პატრონმან, თამაზ ყოფილმან, თადეოზ მისის სულის საყსრად სამლოცველო წამომატანაჲ, ფლური თუ ოქროჲ — ყოველივე ხუთასის დრაჰმისა უმცროჲ იყო; წარმოვედ ჩუენითა ქუეყანით და კმელთათ წმიდაჲ ქალაქად მძდობით მივიწიე, და მოვილოცენ ყოველნივე წმიდანადგილნი და, რაცა ოდენ ძალმეძვა, წმიდათა მონასტერთა და ძმათა და დათჳ საწირავი და სამლოცველო მოვაკსენე, და მოსაკსენებლები, ჩასაწერელი და აღაპები უყავ, და ას ფლურად ბოდგოთას კანდელი დაუკადე საუკუნოჲ, ოცდა ათრვამეტის ფლურის წინდი ბარჯიმ ფემხუსმები დავიკსენ, <sup>სუალაჲ</sup> კადფჳ ვაკე: ორთ პატრიაქთ მათის კრებულით ქამი ვაწირვე, ორგზის ტრაპეზი უყავ და ჯეროვანი საწირავი მოვაკსენე; ეგრეთვე საბას ლავრას ჩასაწერელი და საწირავი და ცალკე ყოველთა ძმათა სამლოცველოჲ მივეც, და სინელთა ოქროჲს საყური ჩასაწერელად და სამლოცველოდ თორმეტის მიტყლის წონა და სინის მამას ორი ფლური. მრთი წელი და ნახევარი იზრუსაღემს ჯურის მონასტერში დავყავ მე, უღირსი და ქუაბ ავაზაკ ქმნილი, იმ საძინელთა წმიდათა ადგილთა ღირს ვიქმენ თაყუანისცემად და ორი წმიდაჲ ნათელი ვიხილე: მუნამდის მთავარდიაკონი ვიყავ და ვეკურთხე მდდელად საფლავსა ზედა საუფლოსა, ბერმანეს მიერ პატრიახრისა; ამისა შემდგომად წარმოვედ წმიდით ქალაქით და წმიდასა ამას მთაჲსა ათონისასა მძდობით მოვიწიე, მონასტერსა ამას ცათა მობაძვსა ქართველთასა, ვიხილე ეკლესია სასოჲსა ჩუენისა პორტიადისა ლუთის მშობლისა ფრიად ძულლი და მოშლილი, დაქცეული, ცუარისა და წჳმისა არა დამჭირველი. ასის დრაჰმის ოქროჲ მქონდა, შევეხუსწე მამასა და ყოველთა ძმათა, თუ: „ეს აღმაშენებელი თამაზის სულისათჳს“ — მეთქი; გაცვალეს ოქროჲ და ესე ყოველად წმიდისაჲ ეკლესია ახლად აღვაშენებინე და ტუჯთა

გარდავაბურვინე და ორი ხატი — ერთი მაცხოვრისა და მეორე ჩუენთა მამათა...\*)

იოვანეს მიკვალეზა ივნისს იღ. ამ ქორთნიკონს ქრისტეს აქეთ ჩჰიბ. ღირს ვიქმენ მე არა ღირსი და ცოდვილი ბერი იმერელი მდდელ მონაზონი ლავრენტი აქა მოსვლად და ამ წმიდათა მამათა იოვანე და ეფთიმის ცხოვრების ხილვასა და წაკითხვასა. და ახლა ვინც ღირს იქმნეთ აქ მოსვლად და ამისა ხილვად, ვსტიროდეთ სიმრავლისათვის ცოდვათა ჩვენთასა და დაკარგვისათვის მონასტრისა ამის ნათესავისა ჩვენისა. ლავრენტი შეიწყალე: უფალო. ჩჰიბ იხილეთ... \*\*)

---

\*) დანაშთენი არ არის ჩაწერილი (ეტრატი ცარიელია).

\*\*\*) ესე მიწერილია შიგნით ფურცელზე, დანაშთენი არ არის.



# დ ა მ ა ტ ე ბ ა \*)

## I

თუესა იგნისსა :ლ: წმიდისა მამისა ჩუენისა გიორგი მთაწმინდელისა \*\*)

ეპისტოლე, მიწერილი ბიორგის მიერ დიდისა მას შეეენებულისა, რომელი მკვარ იყო მთასა საკვრველსა, მონასტერსა წმიდისა სჰმეონისსა, რომლისდა ეახოვა, რათა აღუწეროს ცხორებაჲ და მაცვალებაჲ წმიდისა მამისა ჩუენისა ბიორგი მთაწმინდელისა. ზედა წერილი ესრეთ იტყჳს:

ლუთივ სანატრელსა, სათნოებაათა შინა განთქმულსა, მოძღვარსა მოძღვართასა და სულიერსა წინამძღვარსა ჩუენსა ბიორგის შეყენებულსა ოფლისაჲ მიერ გიკითხავნ, მითთ წმიდით მთასა საკვრველსა ქრისტეს მიერ ღუთისაჲ ჩუენისაჲ გახარებ.

ზეშთა ბუნებისა მალალთა მათ მიერ მოღვაწეობათა ეტლი სულისა შენისა ზეცად მიმართ აღამალე, ნივთთა და ნივთიერთა სიზრქეთა, და ქუეყნად მიმართ დამზიდველთა გონებაჲ შენი სრულად განაშორე, ვინათგან საქმე დასაბამ ჰყავ ზედვისა და შიში ღუთივ შუჴნიერი მიზეზ უშიშოებისაჲ. რაჲჲმს დაყუდებისა მიერ და ღუმილისა მხოლო მხოლოსა მას შეესაკუთრე, თავსა თვისისა თანა მკვლრობითა თავსა მას

\*) ათონელ მამათა ცხოვრებ ს შესავსებლად ამავე წიგნის დამატებად ვბეჴდავთ გიორგი მთაწმინდელისა და ილარიონ ქართველის ცხოვრებას, მუჴ. ხელნაწერიდამ № 170.

\*\*) მწუხრსა და ცისკარს გამოვტოვებთ (გვ. 208—211).

ყოველთა საწადელთასა მიემთხვე. & კაცო საკვრველო და ზეშთა კაცებისა საგონებლო! რომლისა თვსცა სიმდაბლითა მით ღმერთ მყოფელითა ეგე ვითარი მაღალი და დიდი საქმე ძიებაჲ ჰყავ ჩუენგან, რომელსა თჳო შენ უმეტეს მეცნიერ იყავ ჩვენგან, გლახაკთა ამათ და უღირსთა, რომელნი ესე უწყით: კნარცუსა მას ვნებაჲთა მიერ. აღმოგედით, მღვმისაგან გლახაკობისა და თიკისაგან უყისაჲ კლდესა ზედა სათნოებათაჲსა ფერკნი ჩუენნი დავაპტიკენით და გზათა მათ, ზეცად მიმყვანებელთა, და უბრკოლებელად სლვად წარვემართენით, ვითარცა იტყვს დიდი დავით: „და მერმუცა აღივსენ ჰირი ჩუენი გალობითა, რათა ქებაჲ ღუთისაჲ ჩუენისა 212 იხილონ მრავალთაჲ“.

ხოლო რაჲ არს ქებაჲ ღუთისაჲ, დიდებაჲ და შესხვა წმიდათა მისთა? მითხრობაჲ ცხორებისა და მოღუაწებისა მათისა წერიით და უწერელად, რათა ცნას ესე თესლმან სხუაჲმან, და შვილნი, რომელ იშვებოდიან, აღდგენ და მიუთხრობდენ მამანი მათნი შვილთა თვსთა.

ბრამედ რათა არა უღელი იგი ტკბილი მორჩილებისა განვაგდოთ ქედსა მას ზედა, სულისა ჩუენისასა მდებარე, ნუ უკუპ ჰარებთა მათ და უღალთა ურჩებისათა შთავცვეთ, ვინა იგი აღმოსლვა შეუძლებელარს, ამისთვს წმიდისა ბრძანებისა თქუენისა საქმით აღსრულებად ვისწრაფოთ შეწყენითა წმიდათა ლოცვათა თქუენთათა.

ბარნა, ვითარცა ვთქუე, & წმიდაო, არა თუ შენ უმეტარ ხარ ცხორებაჲსა განთქმულისა ამის კაცისსა სიჰაბუკითგან მისით ვიდრე სიბერედმღჳ, არამედ ეგრეთ მეცნიერ ხარ, ვითარცა დიდი ანტონი ცხორებაჲსა ნეტარისა მაკარისასა, რომელი იგი მოწაფე საყვარელი იყო მისი, და, ვითარცა ნების მყოფელი შვილი მისი, სათნოებაჲთა მისთა მკვდრად გამოჩნდა, და შემსგავსებული ქებაჲ მის მიერ მოიღო; და რომლისა თვსცა არა უჯერო არს და შემსგავსებული თქუენისა ამის შვილისა საყვარელისა თანასწორებით და სახის მეტყუჲლებით თანა ხატ ქჳნად ზემოკსენებულისა მის სახისა.

ხოლო ვინათგან კუალადცა მეორედ მოიწია წმიდაჲ ეპისტოლე თქუენი სიგლახაკისა მომართ ჩუენისა, ვითარცა მრავალ ჟამ ყოფილისა მის მიერ განათლებულისა და ღუთის მსგავსითა სიყვარულითა მის მიერ შეყვარებულისაჲ, და, უმეტესადღა ვთქუათ, თუ ჟამსა მას სოფლით განსლვისა და ღუთისაჲ მიმართ მისლვისა მისისა, რომელსა იგი სუროდა და წადიერ იყო, მის თანა დახუპდრებულისა, და კუალად ღუთის მოყვარისაცა მის მიერ მთავარ ეპისკოპოზისა—იოანეს, ვიტყვ, ჰყოინ დედესა, ძმასა ნეტარისა პატრიკისასა. მორავიდა სამეუფოდ ქალაქად, მოციქულად მოვლინებული ბაგრატი აფხაზთა მეფისა მიერ სევასტო-

სისა, ამის პირისათვის დიდად იძულებულ იქმნა უღირსებად ჩუენი, ვითარცა შეიღისაგან მამის მოყვარისა და, უფროსდა ეთქუათ, ქრისტეს მოყვარისა, რათა ყოველი სახე აღსრულებისა და სოფლით განსლვისა წმიდისა ამის მამისა ჩუენისა უნაკლულოდ მიუთხრათ; და მერმე კუალად სხუადთაცა ვიჟამე, ლეთივ სულიერთა მამათა და ძმათაგან, დღითი დღე ვიძულები და სიტყუაჲ მიმეკდების: არა თუ მიცვალებისათვის, არამედ სრულად ცხოვრებისაცა და მოქალაქობისა მისისა აღწერისათვის.

ხოლო უმეტეს ამით ყოველთასა მორჩილებადმან ბრძანებისა თქუენისამან, ვითარცა რკინამან ცეცხლი ქვსა მიერ აღანთის, ეკრეთვე კსენებადმან ლუთივ განათლებულისა ამის კაცისსა, და მერმე, რათა არა დავიწყებულ იქმნეს მომავალთაგან, შემდგომითი შემდგომთა ნათესავთა, ვითარცა მრავალთა წმიდათა, ნათესავსა შორის ჩუენისასა გამოჩინებულთა, ცხოვრებადნი აღუწერელობითა დავიწყებისა სიღრმესა მიეცნეს, არა თუ მათდა რადმე საკმარ არს ესე: რამეთუ იგინი წინაშე ლუთისაჲ მდგომარე არიან, არამედ, რათა ჩუენ მოკსენებითა შრომათა და ლუაწლთა მათთათა დღითი დღე ფრთოვან ვიქმნებოდეთ, ბაძვად სათნოებათა მათთა წარვემატებოდეთ. ამისთვის კელთა ბრძანებისა თქუენისათა თავი ჩემი მორჩილებად მივეცე. არამედ ყოველითურთ განცვიფრულ ვარ და არა უწყი, თუ რაჲ ვყოთ, კადნიერებისა ბრალსა შთავარდები, და უკეთუ არა ურჩებისა სასჯელისაგან მეშინის, რამეთუ იტყვს:

„რომელთა უწყოდნიან სიტყუთ გინა სმენით, საღმრთოთა წერილთაგან, გინა თუ მხილველ ქმნილ იყვნეს და აქუნდეს მეცნიერებაჲ სულისა 213 სარგებელთა და ღმრთისაჲ სათნოთა ცხოვრებათა და მოღვაწებათა, რომელნი წმიდათა მამათა აღასრულნეს, პირველად ესრეთ ჯერ არს, რათა მკვავსად ძალისა ბაძვად მათდა მოსწრაფე იყუნენ, და სათნოებათა მათთა ეშუებოდენ, და განჰმართონ ენა ბრვენილობაჲ იგი სულისა, და ვითარცა ღმრთისაჲ მიახლებად ყოველითურთ წმიდაჲ იქმნენ, და პირი იგი უხილავი თავთა თვისთა მოატყუან სარგებელი; რომელთა ესე ყონ, არამედ მსმენელნიცა იგი ბაძვად სათნოებათა მათთა აღლენენ, ხოლო რომელთა უწყოდნიან ესე ვითარი სარგებელი სულისა და არა ინებონ მითხრობად, არამედ მისცენ სიღრმესა დავიწყებისასა, გინა მცნებისა მიერ, გინა უამთა დროებისა, გინა თუ შურითა ვიეთთაჲ უკსენებელ ყონ, ესე ვითარი ესე სულისა სარგებელი თხრობაჲ, ითქუას მათდა მიმართ, ვითარცა იტყვს დიდი ბასილი, ვითარმედ: „სიბრძნე დაფარული და საუნჯე უჩინო ვინ ირგოს მისგან?“ და კუალად: „ტალანტისა დამფლველთა და წყაროსა დამყოფელთა და საუნჯისა უჩინო მყოფელთა თანა დაისჯოს“.

მსე არიან მიზეზნი ჩემისა მეტყუალებისანი, რომელთა მიერ ვიძულე-  
ლები და, ვითარცა დეზითა პირუტყუთ მსგავსი ესე გონებაჲ ჩემი შინა-  
გან იწერტების და აღმძრავს სიტყუად, რამეთუ არა თუ ღირსებისაებრ  
არა თქმა საბრალობელ,

ვითარცა იტყვს გრიგოლი ღუთის მეტყველი, ვითარმედ: „ყოველი-  
ვე, ძალისაებრ ქმნილი, მითვალულ არს ღმრთისაჲ მიერ“. ხოლო მე ვიწყო  
სიტყუად უნდოსა ძალისა ჩემისაებრ და, რაჲოდენ უძლო, მარტივად და  
სულ მცირედ აღვსწერო, არა თუ სხუაჲთაგან სმენილი, არამედ, უმეტეს  
ყოვლისა, წმიდისა და უტყუელისა პირისა მისისაგან მოთხრობილი სიყრ-  
მისა და სიჭაბუკისა მისისა, რომელსა იგი, ვითარცა ერთგულსა შეილ-  
სა, არა დამიფარვიდა სარგებელსა თვს სულისა ჩემისა. ხოლო შემდგო-  
მი სარწმუნოთა და წმიდათა უწყებული, რათა ესრეთ ერთობით, შევკრი-  
ბოთ საწადელი ესე და სასურველი თხრობაჲ და, ვითარცა ჯაქვ ოქრო-  
სა ერთობით შეთხული, წარმოვსცეთ წინაშე სიწმიდისა თქუენისა, სა-  
კვრველსა მავას და სასურველსა მთასა, რომელსა შინა თავს ისხნა მრავალნი  
შრომანი და ღუაწლნი კაცმან მან ღუთის შეყვარემულმან თარგმა-  
ნებისათვს წმიდათა წიგნთასა. ხოლო რომელი იპოოს ნაკლულევანება მი-  
ზეზითა ჩუენ მიერ აღწყოილობისათა, განემა\* თოს თქუენ მიერ მადლითა  
სულისა წმინდისათა, რომელ მკვდრ არს თქუენ თანა—სადიდებელად მამი-  
სა და ძისა და წმიდისა სულისა აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე  
ამინ.

**ცხორებაჲ და მოქალაქობაჲ წმიდისა და ნეტარისა  
მამისა ჩუენისა გიორგი მთაწმინდელისა. გუაგურთ-  
სენ, მამაო!**

„**ს**ენებაჲ მართალთა ქებით აღესრულების“, იტყოდა ბრძენი სო-  
ლომონ. შესხმასა მას შინა მართალთასა, რომელსა სულითა წმიდითა  
წინათვე მოაწავებდა გამოჩინებათა მათ წმიდათათვს, რომელნი შემდგო-  
მად ქრისტეს მოსლვისა გამოჩნდეს: მოციქულნი, მღვდელთ-მოძღვარნი,  
მოწამენი და მამანი და ყოველნი წმიდანი და მართალნი, რომელთა  
მიერ აღივსო ყოველი სოფელი დიდებითა ღუთისაჲთა, ვითარცა იტყვს  
წინასწარმეტყველი, ვითარმედ: „წინასწარმეტყველთა მრავალთა დაფარონ  
პირი ყოვლისა ქვეყანისა“; და კუალად იტყვს ესაია განკვრევებით: „ვინ  
არიან ესენი, რომელნი, ვითარცა ღრუბელნი, საქმეთაგან ამაღლებულისა

დო გონიერთა და საცნაურთა ღრუბელთა თანა შერთვისა“; რომელთა ზე-  
და მჯდომარე იხილვოს მომავალად თვთ თავადი, ვითარცა იგი ამაღლდა 214  
თავთაგან მოწაფეთასა.

რამეთუ ესე ვითართა მათვს იტყოდა დიდი პავლე, ვითარმედ:  
„ქრისტესთა მათ ჯუარს აცუნეს კორცნი მათნი ვნებითურთ და გულის-  
თქმით“: რომელთათვს იგი ნაყოფთა სულისათა წარმოიტკვს, და კუალად  
თვთ მაცხოვარი ეტყოდა მოწაფეთა თვსთა აღებად ჯუარისა და შედგო-  
მად მისა, რამეთუ კორცთა ჯუარცმითა კორციელთა მათ უკორცობასა  
მოასწავებდა, რაჟამს იგი თვსთა და ნათესავთა უვარის ყოფითა ასსა წილ-  
სა მიღებად აქათ აღუთქმიდა, დახასრულსა ცხოვრებასა საუკუნესა მიანი-  
ჭებდა. რომელსა იგი ტრფიალ ყუნა მოყვარენი სათნოებისანი და მეძიე-  
ბელნი სასუფეველისანი, და მის მიერთთა მით ბრწყინვალეობითა აქავე  
განათლებულნი, რომელთა თანა შეერთთა ახალი ესე მოღუაწე და ჩუენ  
მიერ საქებელად წინა მდებარე, რომლისა იგი ღუაწლთა და შრომათა არა  
უდებ ხართ, რომელთა იგი თვთ თუალითა გიხილავს, და რომელთადა  
სმენით უწყებულ არს, და კუალად ყოველნივე ერთობით ნამუშავესა მას  
და ნაყოფსა გონებისა მისისასა თუალთა მიერ განცდითა და ყურთა სმე-  
ნითა, ვითარცა მას თავადსა თვთ ხედვიდით.

რომლისა დადაცათუ დავიდუმოთ სიმრავლისაგან ზოგად მალალთა  
მათ ღუაწლთა მისთა, რომელნი ღუთისაჲ ეკლესიისათვს მან თავისიხნაჲ  
გარნა ვაკენოთცა, რომელთა იგი კსენებაჲ წმინდაჲ არს და სარგებელ,  
და სათნოებაჲთა და მოღვაწებაჲთა მიმართ მაწუპველ, ვითარცა იტყვს  
გრიგოლი ღუთის მეტყველი, ვითარმედ: „კაცსა რაჲცა რაჲ უყვარნ და  
აქებნ, მისსა მიმართ მიისწრაფინ“, და ვითარცა სხვათა ყოველთა მცნებაჲ-  
თა აღსრულებად თანამდებ არს კეთილთა კაცთათვს, ვგრეთვე ჟამსა სი-  
ტყვასა სიტყვაჲ და მოყვარეთა სათნოებისათა ქებაჲ.

რამეთუ არა დააცადნა მოწყალებამან ღუთისამან ჟამითი ჟამად გამო-  
ჩინებად ღირსთა მისთაჲ — ნუგეჲინისაცემელად უძღურისა ამის და დავ ნი-  
ლისა ნათესავისა ჩუენისა განმაძლიერებელად და განმაპნობელად, რათა  
ხედვითა და სმენითა სათნოებაჲთა მათთათა შურად და ბძვად ღირეს-  
ბისა მათისაჲ აღვიძრვოდით და ძალსა მას საცნაურსა სულისა ჩუენისასა,  
ვითარცა ორბისა სიჭაბუკესა, განვაჭაბუკებდეთ და, ვითარცა მთოვარესა,  
ეგრეთ განვაახლებდეთ, რომელ ღამესა შინა ამის ცხოვრებისასა, ვითარცა  
დღესა შინა, შეუპნიერად ვიდოდით, და ყოველთავე ბნელის მოყვარეთა  
მყოფთა სულთა ჩუენთაგან განვიოტებდეთ, და ესრეთ სათნოებაჲთა მიერ  
წარმატებულნი შემომავალსა მას და ბრწყინვალესა დღესა უკანასკნელსაჲ



ვითარცა ცისკარსა განთიადისასა, აღმოსლვად განმზადებულნი მოველო-  
დით.

რაჟამს ბრწყინვალე იგი მნათობი ნათესავისა ჩუენისა, დიდი ეფთვ-  
მი აღმოგვბრწყინდა ნათლად, და სიხარულად, და დიდებად, და გვრგვანად,  
გონიერ მყოფელად ნათესავისა ჩუენისა, და განმაბრძნობელად უგუნურე-  
ზისა ჩუენისა, რომელმან იგი უმეცრებისა საშურველი მოსძცარცვა გონე-  
ბათა ჩვენთა, და, ვითარცა აღემან ღუთივ განათლებულმან, მჭჳუნვარე იგი  
ნისლი უგულისკოებისა განკადა სულისაგან ჩუენისა, და სივრცითა და  
სიმაღლითა ღუთივ თარგმნულთა მათ წმინდათა წიგნთა მისთათა ნაკლუ-  
ლევანებაჲ ენისა ჩუენისა აღავსო, და რომელნი ესე ბარბაროზად წოდე-  
ბულ ვიყვენით ელენთა მიერ უსწავლელობისათჳს და უმეცრებისა ჩუენისა,  
მათთანავე აღგვრაცხნა ღუთისა მიერ მოცემულითა მით სიბრძნითა თჳ-  
სითა,

ხლო რაჟამს წმიდაჲ ესე სოფლით აღივსო და ღუთისაჲ მიიცვალა,  
და წმიდათა ბრწყინვალეებასა შეემატა, და არა სრულ იქმნაჲ სიხარული  
ჩუენი, მყისსა შინა სოფლით განსლვისა მისისათჳს, და ევრეთ ინება გან-  
გებულებამან ღუთისამან ჩუჳლებისაებრ თჳსისა, ვითარცა იგი მრავალ  
215 გზის ყო, რათა არა ერთსა ოდენ ზედა გინა ორსა მოჰტინოს შარავანდე-  
დი მადლთა თჳსთა, არამედ რათა დლითი დღე აღორძინდებოდის და  
განვრცელდებოდის ღუთისაჲ ეკლესიაჲ და უმაღლესისა მიმართ წარემატე-  
ბოდის, ვითარცა იტყჳს წინასწარმეტყველი:

„და იყოს უკანასკნელთა მათ დღეთაჲ მიჰტინო სულისაგან ჩემისა  
ყოველსა ზედა კორციელსა, და წინასწარმეტყველებდეს ძენი თქუენნი და  
ასულნი თქუენნი ხილვასა იხილვიდენ, და მოხუცებულთა თქუენთა ჩვენე-  
ბით განვეცხადო“. და კუალად მოციქული განყოფასა მას შინა მადლთასა  
ნიჰად საღმრთოდ და ნაწილად სულისა მიმართ მოცემულად თარგმანებაჲ-  
სა ენათასა უწოდს უშურველად და უზვებით მიფენილ ყოველსა ზედა  
ნების მყოფელთა მისთა, ვითარცა იგი მოსე ისოს ეტყოდა, ვითარმედ: „ვინ  
მომცეს მე ესე ვითარი წინასწარმეტყველად ღუთისაჲ?“ რამეთუ იცოდა მან  
ნებაჲ ოვფლისაჲ და უზუბბით მისცემდაჲ მადლთა მისთა.

რომლისა თჳსცა, რაჲ წმინდაჲ მამა ჩუენი დიდი ეფთჳჲ სოფლით  
განვიდა, ვითარცა პირველ ვთქუთ, შემთგომად რაჲოდენთამე ჟამთა კუა-  
ლადცა სახიერებამან ღუთისაჲმან და მადლმან მამისაჲ ჩუენისამან ჟამსა  
თჳსსა გამოაჩინა დიდი ესე მუშაკი საღმრთოჲსა მადლისა, წმიდაჲ მამა  
ჩუენი გი ო რ გ ი, რომლისათჳს არს სიტყუაჲ ჩუენი და წინა მდებარე არს  
აღწერად და მოთხრობად—შემდგომად ნათესავთა საწურთელად და გუ-  
ლისკმის საყოფელად, ვითარცა მან ნეტარმან დიდისა ეფთჳჲმის ცხორებაჲ

აღწერა სახედ და ხატად სათნოებისა მომავალთა ნათესავთა თვს, რომელი ესე არცა ჩუენ დავიცონოთ შეწვენითა ღუთისაჲთა, არამედ ყოველივე აღვწკროთ სახე ცხორებისა მისისა შობით მისითჲან და ვიდრე აღსრულებადმდე. ხოლო იყავნ ჩუენთანა ღმერთი იგი მის მიერ შეყვარებულთ და მისი შემყვარებელი, და ლოცვა წმიდისა მის მამისა, რომელმან ამისო კელყოფა ჩუენ გუაიძულა, სადიდებელად ღუთისაჲ, რომლისა არს დიდებაჲ აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე ამინ.

**ქ**სე წმიდაჲ მამა ჩუენი გიორგი იყო ნათესავით ქართველი, ხოლო ვინათგან ღუთის მსახურებისა საიდუმლოსა შინა ერთი სამოთხე წმიდისა მის მამისა ჩუენისა საყოფელი და ერთი ქალაქი, რომელ არს ზეცისა იერუსალიმი, ცხოველთა მათ ჴვათა მიერ აღშენებული, რომლისა შემოქმედ და ხუროთ მოძღვარი ღმერთი არს, და ერთი ნათესაობაჲ, რომელ არს თვსებაჲ ღუთისაჲ. არამედ ნუ ვინ ჰკონებთ. თუ არა რაჲ გუაქუს პატიოსანთაგანი მამისა ჩუენისათა მითხრობად და რეცა ჩემებით მოვიპარავთ ჴეშპარიტებაჲსა საქმეთა მიერ საყუპდრელთა!

რამეთუ იყო ნეტარი ესე, ვითარცა ვთქუთ, ნათესავით ქართველი, ხოლო მამის მამეულად ღუთის მსახურისა მისგან და ღუთივ დაცულისა ქუეყანისა, რომელსა სამცხე ეწოდების; ხოლო თვთ აღმოეცენა იგი ქუეყანასა თრიალეთისასა, ვითარცა პირმან საქმისაჲან გაუწყოს.

რამეთუ მშობელნი მისნი იყუნეს ღუთის მსახურნი. და ეწოდებოდა მამასა მისსა იაკობ, ხოლო დედასა მარიამ, ესე იაკობ იყო ერთგულთაგანი და საკუთართა ღუთის მსახურისა მეფისა გიორგისთა, და საქმისა რომლისა თვსმე საერთგულთა მოციქულად წარივლინა მეფისა მიერ სპარსეთს; და, ვითარცა წარემართა, ნებითა ღუთისაჲთა სავანე ყო დაბადსა მას და სახლსა, რომელსა იყოფოდეს მშობელნი ამის წმიდისა დედისანი. ხოლო იაკობ, ვითარცა იხილა წესიერი იგი და სათნო ცხორებაჲ მათთ და, უმეტესადღა ვთქუთ, თუ ღუთისაჲ სიყვარული გონებაჲ მათი, და ეტრფილა კეთილსა ცხორებაჲსა მათსა. ხოლო შეილად მხოლოდ შობილად ესუა მათ მარიამ და სიყვარულისათვს მისისა არა ვისდა მიეთხოვა, **216** დაღაცათუ მრავალთა მიერ ძიებულ იყო სძლად მიყვანებად საყედ თვსად.

ხოლო იაკობ, იხილა რაჲ შუპნიერება ხატისა მისისა და ნარნარი იგი და დაწყნარებული ჴცევა მისი და განკრძალული სახე, ჰრქუა მშობელთა მისთა: „დამიპარხეთ შეილი ეგე თქუენი კეთილად; მოთუვიჴცე მშვდობით, მე ვიქორწინო ეგე და სრულიად თქუენთანა დავემკვდრო“. და ნებო-

თა ღუთისაჲთა კეთილად განმარჯვა და მშვიდობით მოიქცა, და მეფე დიდად მოიმაღლა. და ესერაჲ მოვიდა ზემოკსენებულთა მათ თანა მშობელთა ქალწულისათა, და იქარწინა შჯულიერიითა და წმიდითა ქორწინებითა, ვითარცა იტყვის მოციქული: „წმიდა არს ქორწილი და საწოლი შეუგინებელი“. და ესრეთ აკურსხნა ღმერთმან, ვითარცა დიდი იაკობ და რაქაელ, რამეთუ კორციელსაცა თანა სიმდიდრესა შეილიერებითაცა პატივსაცა, რამეთუ ესხნეს სამნი ძენი და სამნი ასულნი.

ხოლო ნეტართა მათ მეუღლეთა კეთილად განიზრახეს, რათა პირველი ნაყოფი თვის ღმერთსაჲ შესწირონ. ხოლო, მიეცა რაჲ ასული პირველი, უწოდეს სახელი თეკლა და პატივსცეს სახელითა პირველ მოწამისათა. და ვითარცა იქმნა იგი შვიდისა წლისა, შეწირეს იგი ღმერთსაჲ, ვითარცა აღეთქუა, და წარიყვანეს იგი სამცხეს მონასტერსა სადედოსსა, რომელსა ტაძრისი ეწოდებოდა, და მისცეს იგი კელთა წინამძღვარსა მის მონასტრისასა, რომელსა საბიანა ეწოდებოდა, დედაკაცსა ღირსსა და წმიდასა, რომელმანცა შეიწყნარა იგი, ვითარცა შეილა თვისი, და კეთილად აღზარდა. და კუალად წევს სხუაჲ წული შვილი, რომელსა უწოდეს თევდორე. და ესრეთ განიზრახეს კუალად კეთილთა მათ მშობელთა, რათა, უკუეთუ იშვეს მათდა სხუაჲ წული, შეწირონ იგი ღმერთსაჲ: რამეთუ „ვერძისა ჯერ არსო შეწირვად“.

ხოლო მარიამს ექინა თვისაგან ღამესა ერთსა. ეჩუტნა მას ბაწყინვალე ვინმე და დიდებული, რომელი ეტყოდა: „აჰა, ესერა, შვე ყრმაჲ წული, ვეზი რჩეული ღუთისაჲ; შეწირე იგი მისა, რომლისადა აღგიტქუამს, და სახელი უწოდე მას გიორგი“. და, ვითარცა განიღძა დედაკაცმან მან, შიშითა და სიხარულითა მიუთხრა ესე ყოველი ქმარსა თვისსა; და აღდგეს ოწნივე ერთობით და ცრემლით მაღლობაჲ შეწირეს ღმერთსა და მოელოდეს აღთქმასა მას საღმრთოსა

იხილეთ, გ მორწმუნენო, ვითარ სახელის წოდებითა პირველითგანვე ყოფადი მის მიერ ჩუტნებაჲსა მას ღამისასა ცხადი და განმარტებული საქმე მოესწავებოდა, რამეთუ საღმრთოჲსა და სულიერსა მუშაკობაჲსა დედასა ყრმისასა მახარებელი იგი მისი წინასწარ აუწყებდა, რამეთუ ორნატთა ეკლესიისათა მის მიერ მუშაკობად მოასწავებდა, და საუნჯესა მორწმუნეთასა ღუთის მსახურებისა იფქლისა აღვსებად ახარებდა: რამეთუ ბერძულითა ენითა გიორგი მუშაკად გამოითარგმნების.

**ხოლო** ჩუენ პირველსავე სიტყუასა მოვიდეთ. შექდგომად დღითა რაჲოდენთამე იშვა მათდა ღუთისაჲ მიერ აღთქმული იგი ნიჭი. და იზრ-

დებოდა კორციელისა თანა ჰასაკისა სულიერითაცა ჰასაკითა, და განიპო-  
ხებოდა მადლითა სულისა წმიდისათა. და იყო იგი სიყრმითგან საესე ში-  
შითა და სიყვარულითა ღუთისაჲთა, და, ვითარცა წერილ არს, დღე და  
ღამე სჯულსა ოვფლისასა იყო ნებაჲ მიწი, და სჯულსა მისსა ზრახვენ იგი  
დღე და ღამე. ამისთვისცა იქმნა იგი, ვითარცა ხე, დანერგული თანა წარსა-  
დინელსა წიგნსა ღუთივ სულიერთასა, და გამოსცა თვისსა ეამსა ნაყოფი  
შუშნიერი და ზეცისა საუნჯეთა ღირსი.

რამეთუ, ვითარცა იქმნა იგი შვიდისა წლისა, აღთქმა იგი აღასრუ-  
ლეს მშობელთა მისთა, და, მასვე ზემო კსენებულსა მონასტერსა ტაძრისსა, 217  
დისა თვისისა თანა წარგზავნეს და შეჰვედრეს ღმერთსა, მომცემელსა კეთი-  
ლისა მის ნაყოფისა.

არამედ, ვინათგან სიყრმესავე თვისსა მშობელთა მოღვაწეებისაგან და-  
აკლდა, და, ვითარცა მორჩი კეთილი, აღმოცენებაჲსავე თანა თვისსა ყოფად-  
სა მას წარპატებაჲსა აუწყებს ქუეყნის მოქმედთა, ვითარცა იტყუს დავით:  
„მართალი, ვითარცა ფინიკი, აყვავდეს და, ვითარცა ნაძვ ლიბანისა, გან-  
მრავლდეს, დანერგული სახლსა შინა ოვფლისასა, ეზოთა სახლისა ღუთისა  
ჩუენისათა ყუაოდის“. და ესრეთ, ვითარცა ახალნერგი შუშნიერი, იზრდე-  
ბოდა მონასტერსა მას შინა, და ისწავლიდა წერილთა საღმრთოთა დე-  
დაკაცისა მისგან ღირსისა, დისა თვისისა; მოასწავებდა წინასწარვე გამოღებად  
ნაყოფსა მას, რომელი ყოვად იყო, რამეთუ სიმახვლითა და მოსწრაფები-  
თა გონებისათა, საგონებელ იყო მზილველთაგან, თუ: „აღყუავენბასა თანა  
მეყუესეულად ნაყოფსა გამოიღებსო“.

რამეთუ, ვითარცა მოსესთვის წერილ არს, სიხოთგანვე თვისით მკურ-  
ცხლ იყო ღუთისა ყრმა იგი; და, ვითარცა დაყო მონასტერსა მას შინა  
სამი წელი და იქმნა ჰასაკრთა ათისა წლისა, ხოლო გონებითა, ვითარცა  
მკცოვანი და მოხუცებული იხილვებოდა საკვრველად მზილველთა და  
მსმენელთაგან.

ხოლო მნებაჲს, რათა სიხოთგანვე ფარვა ღუთისა და შეწევნა მისი  
გაუწყო ყრმასა მას ზედა: ვითარცა არს ჩუტულებაჲ ყრმათა ველად გან-  
სლვისა მღერად და განცხრომად, ხედვდა კეთილის მოძულე იგი, მტერი  
ნათესავისა ჩუენისა ბოროტი ეშმაკი, ვითარმედ დამორგუნველად ძალისა  
მისისა იზრდებოდა ყრმაჲ იგი წმიდა,

შეძრწუნდა, ნუ უკუტ სრულიად განქიქნეს მის მიერ სიბოროტე მი-  
სი, ამისთვისცა სიხოთგანვე იწყო ბრძოლა: რამეთუ გკთხრობდა  
თვით წმიდაჲ ესე, ვითარმედ: „ვიყავ რაჲ მდინარისა მის დიდი“  
პირსა, რომელსა ქცია ეწოდების, წიაღკერძო მდინარესა ვიხილე ყრმა,  
შემოსილი ცეცხლის ფერითა, და მიკმობდა: „მოვედ და ვიმღეროთ!“ და,

ვითარცა წარვემართი, ყრმა შუცნიერი, სპეტაკითა მოსილი, მომკეიდის კელთა და მეტყვნ: „იყავ აქა ჩემთანა, რამეთუ მე უმჯობესი მოყუასი ვარ შენი“. ხოლო ესე საცნაურ არს, რომელ წიად კვრძო მდინარისა ცეცხლითა მით საუკუნოთა შემოსილი ბორბოტი ეშმაკი იყო, და ეგულე-ბოდა წყალთა მათ შინა წარწყმენდა ყრმისაჲ მის, ხოლო სპეტაკითა მოსილი ანგელოზი იყო, რომელი სიჩოთგან დაუდგინა ღმერთმან, რათა სცვდეს მას, ვითარცა იტყვს დავით, ვითარმედ: „დაიბანაკებს ანგელოზი ოვფლისა გარემოს მოშიშთა მისთა ზედა და იკსნნეს იგინი“. და კუალად წამეზს დიდი ბასილი, ვითარმედ: „ყოვლისა მორწმუნისადა მიცემულარს ანგელოზი მცველად ცხორებაჲსა მისსა“.

და კუალად, იყო რაჲ წმიდაჲ ესე წუთ მონასტერსა მას შინა ზემო კსენებულსა, შურითა ეშმაკისათა აღედვა ცეცხლი მონასტერსა და სრულად შემრგულადა, ხოლო ყრმისა მას ნეტარსა ეძინა ღრმად. და მოვიდა კუალად გამოჩინებული იგი სპეტაკითა მოსილი, განაღვძა და უპყრა კელსა და შორის ცეცხლისა მის უვნებულად განავლო. და იყო მონასტერსა მას მახლობელად იგუტერი ერთი, ვითარ უტევეან ერთ; მუნ მიიყვანა ანგელოზმან მან და თვთ მიეფარა. ხოლო, ვითარ ეკვონებ, სასწაული ესე არა უმცირეს არს სასწაულსა მას სამთა ყრმათასა.

218 ბრამედ მე სარბიელსავე სიტყუათა ჩემთასა ვედოდი და აქა სრულ ვჰყო სამცხეს ზრდილობისა მისისათვს სიტყუაჲ და მერმე მოვიცვალო გონებითა და ხახულის მისლვისა და სწავლისა მისისა, და ვთქუა თუ სრულად განათლებისა მისისათვს ყოველივე სულმცირედ და მოკლედ მიგიოხრა, ვითარცა ოვფალმან ძალი მომცეს, რამეთუ იგი ექმნა მიზეზყოვლისა კეთილისა, ვითარცა იტყვს გრიგოლი ღუთის მეტყველი ათინისათვს, ვითარმედ: „რომელი იგი ოქროსა ქალაქ მექმნაო“; არამედ, დაღაცათუ მან ათინისათვს თქუა, არამედ კითილად გულის კმის მყოფელმან სულიერსა ზედა გულისკვხა ჰყვენ!

ესხნეს ნეტარსა მას ორნი მამის ძმანი ხახულს, ორნივე უხუცესნი მამისა მისისანი, კაცნი ღმერთ შემოსილნი და სავსენი საღმრთოთათა მადლითა; უხუცესისა მის სახელი გიორგი მწერალი, რომელი ყოფილ იყო მწერალთა ზედა მთავრად კურაპალატისათა; ხოლო მეორისა მის სახელი საბაჲ, კაცი წრფელი და უმანკო. ესენი მკვდრიყუნეს ხახულს, ორთავე ცხორებითა შეზავებულად: რამეთუ სიმდიდრესა თანა საღმრთოთასა მოქალაქობისასა კორციელიცა სიმდიდრე უხვებით აქჷნდაჲ.

ამათ ღირსთა ბერთა, ვითარცა ეუწყა ყრმისა გიორგის სსკეთე, და



ღუთას მოშიშება, მსწრაფლ მიუძღვნეს ძმანა თვისა იაკობს, რათა ყოველი-  
თა სწრაფითა ყრმა იგი გიორგი მათთანა მიიყვანოს, ხოლო მას ვითარ-  
ცა ესმა, მსწრაფლ აღასრულა ბრძანებული მათი, და წარიყვანა ხანულად  
შკლი თვისი; პირველად შეჭვედრა იგი ყოველად წმიდასა ღუთის გშობელ-  
სა, რომლისა იგი ერთგულ მსახურ და საკუთარ მონა ყოფად იყო. და მერ-  
მე თვისთა ძმათა მიუთვალა; და თვთ სიხარულით წარვიდა სახედ თვ-  
სად.

ხოლო ნეტართა მათ, ვითარცა იხილეს გონიერებაჲ ივი და დაწყნა-  
რებულებჲჲ სახისა მისისა, და თავის უფალი იგი და აღუძრველი გონე-  
ბაჲ, განიხარეს და ჰმადლობდეს ღმერთსა: რაწეთუ იხილეს მათ ყრმა,  
მოხუცებულობითა შემკული, და ჭაბუკი, სიბერიითა განშუშნებული, ვითარ-  
ცა იტყვს დიდი ბასილი: „არამედ მკცე არს სიბრძნე და გონიერებაჲ კაცთა  
შორის, და თუ არა სისპეტაკე თმათა, არად სარგებელ არს“.

და კუალად გვსწავიეს დანიელისათვის და იერემიასთვის: რაშეთუ ერ-  
თი იგი მსაჯულ მოხუცებითა იქმნა, ხოლო მეორე იგი საშოთგან გან-  
წმედილი წინასწარმეტყველებდა.

ხოლო, ვითარცა ვთქუ, იხილეს რაჲ კეთილთა მათ ბერთა ძმისწუ-  
ლი თვისი ესრეთ შემკული, მიჰვარეს იგი მამასა მაკარის, რომელი  
იგი მას ჟამსა ღირსებისათვის მისისა წინამძღვარ იყო დიდისა მის ლა-  
ვრისა; ხოლო მან, ვითარცა იხილა, ფრიად განიხარა, და, ვითარცა  
შვილი, შეიტკბო, აკურთხა იგი კურთხევითა მით აბრაჰამიანითა, ეკლესი-  
ისა ევლოგიისა მონაწილე ყო, და სულისა თვისისა შვილად უწოდა და  
ეგრეთვე დიდსა მასცა ბასილის, ბაგრიტის ძესა, მიჰვარეს, და  
წმიდაჲ კურთხევაჲ მისი მიღებად სცეს, — რომელი იგი მას ჟამსა შინა იყო  
მოძღვარი და განმანათლებელი ქუეყნისა ჩუენისა. და კუალად  
ღმერთ შემოხილმან ანტონი, იხილა რაჲ, განიხარა, და ყოველითა კუ-  
რთხევითა აკურთხა. და ესრეთ, ყოველთა მამათა კურთხევაჲ მიაღებეს,  
და მერმელა წარიყვანეს სახედ თვისად.

მამან განიხარახეს საღმრთოთა მათ მოხუცებულთა თანა ზრახვითა  
ზემოკსენებულთა ამათ მამათათა, რათა, პირველ ყოველისა, ღუთივ სულიერ-  
სა ვისმე და მწყემსსა კეთილსა შეჭვედრონ შვილი თვისი, რათა სულიერ-  
რითა ჰასაკითა აღორძინდებოდის, და საღმრთოთა მათ სწავლათა სძესა  
მის მიერ ასმიდეს, და სისრულედ სათნოებაჲთა წარემატებოდის. და ვინ-  
მცა იხარეს სხუაჲ უმაღლესი სათნოებითა და სულიერთა მოძღვრებაჲთა  
შინა განთქმული, გარნა დიდი ილარიონ თუალელი! იგი მას ჟამ- 219  
სა, ვითარცა მთიები, ბრწყინვიდა კრებულსა შორის მამათასა, რომლი-  
სა სათნოებათა და მოღვაწეებათა აწ წარმოთქმა შეუძლებელარს. ამას ნე-

ტარსა შეჰვედრეს შვილი თვისი და მონაზონებისა წარმართებად ევედრებოდეს. ხოლო წმიდამან მან, ვითარცა ლუთისაჲ მიერ მოცემული კეთილი შვილი, ეგრეთ შეიწყნარა, და წესიერებისა მიმართ და სათნოებისა წურთად იწყა; და ესრეთ წარებატებოდა ნებითა ლუთისათა, და ვითარცა ნერგი კეთილი, დანერგულა თანა წარსადინელსა ლუთივ სულიერთა წერილთასა, დღითი დღე აღორძინებოდა.

ხოლო აუწყეს სწავლათაჲსა საეკლესიოთა და სამღვდელთა, რომელთაჲ შინა, უმეტეს ყოველთა ჰასაკის სწორთა მისთასა, წარებატა, და საგალობელნი იგი საწელიწდონი და შეწყობილებადნი იგი გალობათანი ყოველნივე მეყსა შინა ზეპირით დაისწავლნა. საღმრთოთა კულაჲ წიგნთა კითხვისათვის რად საკმარ არს სიტყუაჲ! რომელთა იგი შინა უდარეს ძალისა თვისისა დაშურა და გამოიცადა, რომელსა შინა არა სცემდა ძილსა თუალთა, განსუბნებასა კულაჲ კორცთასა ყოველადვე არა თავს იდებდა და მაშინდელი იკი წერილთა გულის კმის ყოფა, ვითარცა წინდი რაჲმე, მომავალთა საქმეთათვის მიიღო და. ესრეთ, ყოველნივე საღმრთონი წერალნი ძუპლისა და ახლისა სჯულისანი, რომელნი ოდენ ჩუენსა ენასა პოვნა, ყოველნივე კეთილად გულად იხუნა.

ხოლო უწყი, ვითარმედ მრავალთა გსურის სმენად, თუ ვინა ისწავა ბერძელი სწავლაჲ, გინა ვინა დაგვუნჯა საფასე ესე მოუკლებელი? — ფერი სჯოჯიკის ძეჲმან, დის სიძემან ბასილი ბაგრატის ძისამან. რადესათვის მე ვცხენე დაჲ ბასილისი? ამისთვის, რამეთუ იტყოდა წმიდაჲ იგი, ვითარმედ: „არა უდარეს იყო ღირსი ესე დედაკაცი ლუთის მსახურებითა ძმასა თვისსა ნეტარსა ბასილისათ“. ამან ფერის და მეუღლემან მისმან განიძრახეს კეთილად, რათა კაცი საღმრთოჲ იძიონ სულისა მათისა კეთილისა მასწავლილად, და უწესოებისაჲ დამაყენებულად, და რათა ყოველადვე მახლობელად მათდა იყოს. ამის პირისათვის ორთავე გამოიძიეს და დაამტკიცეს, ვითარმედ გიორგი წერლისა უკონიერესსა ვერვის ჰპოებენ. ამისთვის დიდითა ვედრებითა და ქენებითა გიორგი მწერალი წარიყვანეს და ყოველი საქმე მათი, სულიერი და კორციელი, მას დაამორჩილეს. ხოლო ამან გიორგი. ნეტარი ძმისწული თვისი, ყრმა გიორგი თანა წარიტანა: რამეთუ ფრიად ეკმარებოდა ზეპირით კანანახობასა, რამეთუ თვით მოხუცებული იყო.

ხოლო ვითარ იხილეს კეთილთა მათ მეუღლეთა, განიხარეს ფრიად, და საღმრთომან მან დედაკაცმან შეილად თვისად აღიარა გიორგი. და დაყვეს მრავალი ჟამი კეთილსა და ლუთისაჲ სათნოსა ცხოვრებასა შინა. ხოლო ამისა შეჰდგომად რისხვთა ბასილი მეფისათაჲ ფერსოს თავს წარუკუტათა: რამეთუ განდგომილებად დასწამეს; და ესრეთ, ბრძანებითა სამეფოთა ესე

ღირსი დედაკაცი ერთერთ თვისით კოსტანტინეპოლედ წარიყვანეს, ვინა იგი დაყვეს ათორმეტი წელი. ხოლო მათსა მუნ ყოფასა მამის ძმამან საკვრველისა ყრმისამან და, უფროსლა ვთქუა, თუ საღმრთომან მან დედაკაცმან სასწავლოდ მისცეს ყრმა იგი გიორგი—კაცთა ფილოსოფოსთა და რიტორთა, ორითავე ცხოვრებითა შემკობილთა, არა ერისკაცთა, არამედ მონაზონთა და ღუთის მოშიშთა და ყოველთა მიერ წამებულთა; და ესრეთ, ათორმეტსა მას წელსა ყოველივე მოსწრაფებად და გულს მოდგინებად ერთბამად შემოიკრიბა, ვიდრელა სიმახვლითა გონებისათა და მრავალ ეამ გამოცდილთა მოსწრაფებითა წარებატა, და მოსწრაფეთა და გულს მოდგინეთა სიმახვლითა გონებისათა აღებატა, და ორკერძოვე სრულ ქმნილთა ერთ კერძო თანა წარჰკლა, ვიდრელა დიდად განკვრდეს ყრმანი იგი ბერძენთანი მისსა მას ეგოდენსა მოსწრაფებასა და სიმახვლესა გონებისასა აღიძვროდეს.

220

და, დარაყო სწავლასა მას შინა, ვითარ ვთქუთ, ათორმეტი წელი, და ვითარცა ქუეყანამან კეთილი თესლი სწავლულობისა შეიწყნარა ორწატთა შინა სულისა თვისისათა, რომელი იგი ეამსა თვისსა გამოღებად ედგა აღდგებად სულისა მშიერთასა და განმამდიდრებელად ღუთისაჲ ეკლესიასა,

ამისა შემდგომად ბრძანებითა სამეუფოთაჲ კულად თვსთავე პრასტინთა მიიქცა საღმრთოჲ ესე დედაკაცი—ტვარწატაჲს, და თანა წარიყვანა ყრმაჲ გიორგი მამის ძმისავე თვისისა; ხოლო ეუწყა, ვითარმედ დედა მისი მიცვალებულ იყო, ხოლო მამაჲ მისი წუთ ცოცხალ იყო. რომელი იგი ძმამან მისმან გიორგი თავისა თვისისა თანა მოიყვანა, ტვარწატაჲს და ერთბამად იყოფოდეს.

ხოლო ყრმა იგი წარვიდა ხახულს მამის ძმისა თვისისა თანა საბაჲსა. და, ვითარცა იქმნა ოცდახუთისა წლის, ტკბილსა მას უდელსა მონაზონებისასა ქედი თვისი მოუდრიკა: რამეთუ დადაცა თუ მონაზონი იყო სიყრმითგან, ხოლო წუთ კურთხევაჲ მონაზონებისა არა მიეღო, რამეთუ მძღუარი მისი სულიერი და ღუაწლთა მიმართ მონაზონებისათა მწურთელი, ღიდი ილარიონ წუთ ხორცთაღა შინა იყო, და კელთაგან მისთა მიიღო კურთხევაჲ მონაზონებისა, —რამეთუ იგი იყო პირველ მოძღვარი მისი და მიზეზი ყოვლისა კეთილისა. ამისა შემდგომად, აღძრვითა ზეგარდამოთა, მოუკდა სურვილი უცხოებისა და სიგლახაკისა, და თვსთა და მეგობართაგან განშორებისა, და, უფროსლა ვთქუა, თუ სურვილი თაყუანისცემისათვის წმიდათაჲ მათ და განმაცხოველებელთა ადგილთა; ვინა იგი აღასრულა ყოველი განგებულებად ცხოვრებისა ჩუენისა სატყვამან მამისამან, მოსრულმან ცხოვრებისათვის ჩუენისა. ხოლო იყოცა განგებულებად ღუთისაჲ

საქმესა ამას შინა, რომელი იგი წინასწარ ყოველსავე მეცნიერ არს და ყოფადთა, ვითარცა ყოფილთა, ხედავს; ვითარცა იგი მოსეს, რაჲ წინასწარმეტყველად განმზადებდა, პირველ ყოვლისა თვსთაგან გაპოიყვანა, და აბრაჰამს, რაჲ თანა აღთქმასა დასდებდა, ქუყანისა თვისისა დატევებდეს; უბრძანა; ეგრეთვე მრავალთა წმიდათა თვს წერილარს: ჰნებავნ რაჲ მიხლებდა ღუთისაჲ, პირველ ყოვლისა თვსთაგან და მეგობართა განეშორნინა და ჭეშპარიტი იგი თვსებაჲ — ზრახვა ღუთისაჲ მაშინდა პოვიან, ვითარცა ვიტყოდნი წმიდასა ამისთვის: მოუკდა სურვილი უცხოებისა და თვსთაგან განეშორებისა, და ფარულად ყოველთა მეგობართაგან და მეცნიერთა სივლტოლა იკმია და წარემართა ისრაჲსალიმით კერძო.

ხოლო ვითარცა ცნაჲ მამაჲნ მაკარი და ყოველთა მათ ღმერთ-შემოსილთა ბერთა, შეწუხნეს ფრიად და ყოვლით კერძო მეძიებელნი და შემპყრობელნი განავლინნეს, და ყოველნი გზანი მოიცვენეს. მაშინ, ვითარცა გულის კჲაფყო, რამეთუ შეიპყრობდეს, საღუთო ღონე იკუმია, ვითარცადიღმან ათანასი, და შესამოსელი თვისი, ფრიად კეთილი, მისცა იგი გლახაკსა ვისჲე. და მისი იგი დაბებკული შეიმოსა. და პოვა მწუხარე ერთი წინამძღვრისაგან დატევებული, უპყრა წინა და წარემართა გზასა თვისსა და ესრეთ განეშორა დამხრწვევლთა გზისა მის კეთილისათა. რამეთუ და-  
221 დასათუ სიყვარულითა იქმოდეს, არამედ არა კეთილ იყო მომავალთა საქმეთათვს.

ხოლო იტყოდა თვთ წმიდაჲ იგი, ვითარმედ: „უდაბნოსა ადგილსა შეგვდამდაო ტყეთა შინა, და იყო ელევა, ქუხილი და ჰაერი ბოროტი, და შვდგზის დააკჲტა მწუხარე იგი მას ღამესა ეშპაკმანო, და პეროვინ დაიდრჲკენ და ყივინ; ხოლო მე ვილოცევიდი“. იხილეთღა უშიში ესე სულითა და ახოვანი გონებითა, ვითარ არა შეძრწუნდა, არამედ ღამე ყოველ ევედრებოდა ღმერთსა განკურნებისა მისისათვს, ვიდრემდის განიოტაკაცისა მისგან სული იგი ბოროტი და ყოვლითურთ უვნებელი მონასტერსა ერთსა მიიყვანა, სადა იგი განკურნებულსა მას ენებაჲ; და მაჰდლობდა ღმერთსა, რომელმან იკსნა სულისა მისგან არა წმიდისა, და ესრეთ, მხოლო წარემართა გზასა თვისსა მრავლითა შრომითა და ღუაწლითა; რამეთუ დაჰქენჯრიდა და აპირებდა კორცთა თვსთა, ვითარცა მოციქული იტყვს, ვითარმედ: „ადკრძალავ კორცთა ჩემთა და დავიპონებ, რათა არა სხუთა უქადავებდენ და მე გამოუტდეღ ვიყო“. ეგრეთვე ჰყოფდა წმიდაჲ ესე: რამეთუ ძადა შეემოსა და უკამლო და თავ ღია, უღვწო და უწყლო ვადოდა გზასა მას იწროსა; რამეთუ ღღესა შინა ერთგზის მიიღის პური და წყალი. და ესე ვითარითა შრომითა და მოღვაწეებითა შემკული მიიწია შავსა მთასა და მერმე აღვდა მთასა საკვრველსა, თაყვანისკა და

ამბორს უყო ლარკანსა (?) წმიდისა და საკვრველთ მოქმედისა სკმეტონისსა, და ღირსისა დედისა მისისა ნეტარისა მართასსა, და ყოველნი მონასტერნი მორლოცნა და წმინდანი მამანი მოიკითხნა და ყოველთაგან ლოცვად მიიღო.

ხოლო ყოვლისა პირველად იწყო ძიებად წინამძღვრისა და მოძღვრისა სულიერისა, რამეთუ უწყოდა, ვითარმედ თვნიერ მოძღვრისა არა არს ცხორებად სულისა და წარპართებად მონაზონებისა. და პოვა მთასა საკვრველსა, ნაპრალსა შინა კლდისასა, ბერი წმიდაჲ, შეყენებული, ვითარცა გვრიტი, უბიწო და ტრედი უმანკო, კაცი ზეცისა და ანგელოზი ქუეყანისა, ყოვლითურთ უცხო და განშორებული კორცთაგან და კორციელთა ზრუნვათაგან და გონებითა ღუთისაჲ მიცვალებული, —

გიორგის, ვიტყვ, დაყუდებულსა, დიდსა მას მნათობსა ნათესავისა ჩუენისასა, კაცსა ყოველთა მიერ გულისსათქმელსა, რომელმან ესე ჩუენ უნდოთა მიერ ამისი აღწერა გუაიძულა. ამას დამეოწაფა ნეტარი ესე, ვითარცა ოდესმე მთასა სინასა ნეტარი იოანე დიდსა მარტკლის.

ხოლო მან, ვითარცა იხილა სიკეთე სულისა მისისა და განიცადა ტალანტი იგი მის შორის დაუნჯებული, განიხარა სიხარულითა დიდითა, და სულითა გულის კვადაყო, რაჲ იგი ყოფად იყო: რამეთუ სურვიელ იყო წმიდაჲ ესე ბერი, რათამცა კუალად გამოვიწმინაჩინა მოწყალებაჲმან ღუთისაჲმან ნათესავსა შორის ჩუენსა კაცი, რომელმანცა სრულყო ნაკლულევაებაჲ ენისა ჩუენისა, რომელი იგი წმიდისა მამისა ჩუენისა ეფთჳმესაგან დაშთომილიყო; და ნებითა ღუთისაჲთა პოვა, რომელსა იგი ეძიებდა, და მადლობაჲ შეწირა ღმერთსა, რომელი არა ოდეს უგულებელს ჰყოფს სიგლახაკესა ჩუენსა მეოხებითა წმიდისაჲ ღუთის მშობღლისათა.

ხოლო დაამკვდრა იგი რომან წმიდას. და დაყო მას შინა სამი წელი დიდითა შრომითა და მოღვაწებითა, მარხვითა და მღკარებითა, და, უფროს ხოლო, სიმდაბლითა და მორჩილებითა, რომელნი ესე 222 ფრთე ექმნებიან მონაზონსა აღსლვად ოვფლისაჲ თანა, რამეთუ ყოველთა უძლურთა იგი ჰმსახურებდა. ესრეთ, ყოვლითა სათნოებითა შეპკული, ზორციელითა ჰასაკითა იქმნა იგი ოცდაათისა წლისაჲ, ხოლო სულიერითა მცოცვან და მოხუცებულ. და, ვითარცა იხილა ნეტარმან მან ბერმან გიორგი შეყენებულმან, მოძღუარმან მისმან, ვითარმედ ყოვლითა სრულ ქმნილარს ჰასაკსა თანა სიბრძნითა და გონიერებითა, სქემა შეჰმოსა და ყოვლითურთ სრულყო მონაზონებისა, მოღვაწებაჲ. და სქემისა გვრგვნითა, და მერმელა იძრუსალიმად წარგზავნა.

იხილეთლა სახიერებაჲ ჩუენთვს განკაცებულისაჲ მშუფისა, რომელმან იგი არა უღირს იჩინა თანა ზიარყოფად მოწისა თვისისა სარწმუნოსა,



ჩემთვის, ვითარცა მან ოცდა ათისა წლისამან კორციელით ჰასაკითა ნათელ ილო, ეგრეთვე მონა თვისი ღირსყო მადლებად მეორისა მას ნათლის-  
ლებასა, რომელ არს მადლი წმიდისა სქემისა, მითვე ჰასაკითა, და მიერ-  
აღსლვად ხილულსა მას იბრუსალიმსა, რათა გონებითა უზილავსა მას ზე-  
ცისა იბრუსალიმსა მიიცივალოს.

და, ვითარცა მიიწია ნეტარი ესე წმიდაად ქალაქად, მოილოცნა ყო-  
ველნივე წმიდანი და თაყუანისაღებელნი ადგილნი, სულისა სურვილითა.  
და გონებისა სიკუთრვალითა, და მარადის ცრემლთა მიერ ილტობვინ,  
იხსენებნ რაჲ ვნებათა მსუფისათა, რომელმან იგი მუნ ჩუენისა ცხო-  
რებისათვის ადგილთა მათ შინა წმიდათა თავისისხნა, რამეთუ ესრეთ არნ  
გონებად მისი, ვითარცა მას თავადსა თუალთა წინაშე ხედვიდა. და დაყო  
მცირედი ჟამი ესე ვითარითა ყოფითა, და მერმე, განგებითა ღუთისაჲთა,  
კუალად მოძღვარისავე თვისისა მოიქცა. და ესრეთ, ყოვლითურთ სრულ-  
ქმნილსა, საღმრთოჲ ესე ტალანტი კელთუდვა, რომელ არს თა რ გ მ ა -  
ნ ე ბ ა ჲ წიგნთა საღმრთოთა, ბერძელისაგან ქართულად.

ხოლო ესე ნეტარი არა თავსიდებდა, არამედ ესრეთ იტყოდა, ვი-  
თარმედ: „შეუძლებელ არს ესე ჩემგანო, და ესე ვითარი წმიდათა და  
ღუთის მოშიშთა შუშნის, ვითარცა იყო წმიდაჲ მამაჲ ჩუენი ეფთჳმე“.   
ხოლო ბერი ეტყოდა, ვითარმედ: „შვილო, რომელმან წმიდაჲ იგი სიკუდი-  
ლისაგან იკსნაჲ და ქართული ენა განუმარტა, იგივე შემძლებელარს შენ-  
დაცა შეწევნად, რამეთუ მას დიდად ეწყალის და უყვარს ნათესავი ჩუენი;  
და თვთ მას წმიდასა მამასა ეფთჳმის ვევედრნეთ, რათა შეგეწიოს, რომელ-  
ნეშტი, დარჩომილი მისი, შენ სრულყო მადლითავე მისითა, ვითარცა ჰაჲ-  
ლე ქრისტესი.

და ესრეთ, დიდითა იძულებითა ძლით დაარწმუნა და წმიდის სჯმეონის.  
და მართას მადლითა შეზღუდვილი მთა წმიდას ათონს წარმოგზავნა და,  
ვითარცა მოწაფე სარწმუნო და შვილი ერთგული, და ძღუპნი შემზადე-  
ბული სიწმიდისა მისისა, წმიდასა მამასა ეფთჳკის მიუძღვნა, რათა, ვინა-  
იგი წყაროს თუალი სიბრძნისა, აღმოეცენა. მომრწყველად ნათესავისა ჩუე-  
ნისა, მიერვე აღმოივსნეს ნეტარი გულის კმის ყოფისანი, კაცმან ამან-  
ღუთისამან და მდიდრად დაათროს სამყარო ეკლესიათა ჩუენთა; და ვი-  
თარცა იტყვს წინასწარმეტყუელი ესაია, ვითარმედ: „გამოვიდეს სჯული  
სიონით, და სიტყუაჲ ღუთისა იბრუსალიმით სჯიდესო“; ეგრეთვე დალა-  
ცათუ პირველით განვე გუაქუნდებუ წერილნიცა და სარწმუნოე-  
ბაჲ ქეშმარიტი და მართალი, გარნა ქუეყანა ჩუენი შორს იყო ქუეყანი-  
საგან საბერძნეთისა, და, ვითარცა დვარძლნი რაჲმე, დათესულ იყუნეს  
ქუეყანასა ჩუენსა ბოროტნი იგი თესლნი სომეხთანი, გულარძნილ-

ნი და მანქანანი; და ამის მიერ ფრიად გუსვენებოდა: რამეთუ ნათესავი ჩუენი წრფელ იყო და უმანკო, ხოლო იგინი, რეცა მიზეზითა წესიერებისათა, რეცა ცთუნებად გუაზმნობდეს, და რომელნიმე წიგნიცა გუაქუნდეს მათგან თარგმნილნი.

ამათ ესე ვითართა მიზეზთათჳს მოხედნა მოწყალებამან ღუთის ძმან ნათესავსა ჩუენსად და აღადგინა ახალი ოქროპირი, წმიდაჲ მამა ჩუენი ეფ- 223 თჳმე, და, ვითარცა მეთათამეტემან მოციქულმან, ქუეყანა ჩუენი ამათ ზემოკსენებულთა ღუარძლთაგან სრულიად განწმინდა, მრავლად თარგმანებითა წმიდათა წერილთათა, ვითარცა დასაბამსავე სიტყუსა ჩუენისასა ვთქუთ, და წესნი და კანონნი საეკლესიონი, დამამტკიცებელნი სარწმუნოებისა ჩუენისანი—ესე ყოველნი აღწერილად დაგვტყვენა, რომელნი იგი წმიდისა ამის მთისაგან და ღუთივ აღშენებულისა ლავრისა, ვითარცა მდინარისაგან ედემიანისა, ნაკადულნი ცხოვრებისანი პირსა ზედა ქუეყანისა და ნათესავისა ჩუენისასა მიეფინნეს.

ხოლო, ვითარცა პირველვე ვთქუთ, აღრე მიცვალებითა მამისა ჩუენისათა, არა სრულ იქმნნეს წერილნი ჩუენნი. ამისთვის სახიერებამან ღუთისამან კულადცა მოგვანიჭა, შემდგომად მოსესა—ისო, და შემდგომად არონისსა—ელიაზარ, შემდგომად ელიას—ეოსე, შემდგომად პავლესა—ტიმოთე. და მსგავსადვე მათისა ნაკლუეფანებაჲ მოძღურისა თვისისა და ყოველნი მის მიერ დაკლებული ამან ნეტარმან მამამან გიორგი სრულყო.

ხოლო ჩუენ პირველსავე სიტყუასა მოვიდეთ. წარმოემართა წმიდაჲ ესე, უკუთრვილი ლოცვითა, მოძღურისა თვისისათა მითვე პირველითა მოღუაწებითა და ფრიად უფიცხესითაცა. ხოლო მიიწია მდინარესა დიდსა ერთსა, რამეთუ მარტო იყო. და ვითარცა შევიდა მდინარესა მას, ვერ უძლო წიადსლევად სიმდიდრისაგან მისისა, რამეთუ დიდრო იყო. მაშინ იხილა წიადკერძო ქაბუკი უჟენიერი, ამკედრებული ცხენსა ზედა სპეტაკსა, და ჰრქუა: „შემოვედ, ნუგეშინინ“. და უპყრა კელსა მისსა და წიად იყვანა მშვდობით. ხოლო იგი თვთ უჩინო იქმნა. და იტყოდა თვთ წმიდაჲ იგი, ვითარმედ: „გულსავსებით ვიცან, ვითარმედ გამოჩინებული იგი, რომელმან წყალთა შინა სიკუდილისაგან მიცნა, დიდებული მთავარმოწამე გიორგი იყო“.

და ესრეთ, ნებითა ღუთისაჲთა, მშვდობით მოიწია წმიდასა ამას მთასა, თაყუანისცა წმიდასა ღუთის მშობელსა და მადლობაჲ შეწირა, და მერმე სურვილით ამბორს უყო სამარხოსა წმიდისა მამისა ჩუენისა ეფთჳმესსა. ხოლო ძმათა სიხარულით შეიწყნარეს და განუსუტნეს და დიდი პატივი მიუპყრეს, და მადლობდეს ღმერთსა, რომელი მიუძღა, ხოლო იგი იყოფებოდა მოღვაწებითა, გონებაჲთა უადრესითა, მარზებითა და

ლოცვითა, სიძდაბლითა, სიმშვიდითა, და მორჩილებითა, და მოთმინებითა, და, უჩეტეს ყოვლისა, თავისა თვისსა შეურაცხ ქმნითა: რამეთუ ვიდრე ეამ რაოდენიმე, ვითარცა ლიტონი და უსწავლელი საგონებელ იყო ყოველთაჲ მიერ, რამეთუ მისცა თავი თვისი მსახურებასა და მორჩილებასა ძმათასა, და წელიწადსა შვდსა შეურაცხად საგონებელთა საქმეთა სიძდაბლით ჰმსახურებდა, და არნ ყოვლადვე მგლოვარე და თავ დადრეკილ, რამეთუ კორციელითა თუალითა ყოვლადვე ქუტყანად ხედავენ, ხოლო თუალნი სულისანი მარადის უხილავსა მას დიდებასა ღუთისასა უხილავად განიცდინ, რომელი ესე მცირეთა მიერ მოსაპონებელ არიან, საქმე ბუნებითი და მრავალთაგან ძნად საგონებელი, რათამცა თვნიერ საჭიროთა საქმეთა არავინ ანედევბდა თუალთა თვისთა, რომელი იგი მან, ვითარცა ბუნებითი შეითვსა სიყრმიზგან ვიდრე სიბერედმდე.

რამეთუ მას ეამსა, ოდეს იგი აღმოსავლეთს\*) ვიყენით, დღესა ერთსა ინება ღუთის მსახურმან მეფემან ბაგრატ გამოცდად ნეტარისა ამის მოხუცებულისა, და ჰრქუა მთავართა თვისთა: „გნებავსთ, რათა გჩვენო საქმე 224 მადალი? მოვიდეა ჩუენდა გიორგი მთაწმინდელი, და დააცადეთ ყოველთა, ვიდრეცა განსლვადმდე მისა, რათა არა მოგუხედნეს; და არცა განიცადოს ხატი ჩუენი“. მაშინ უბრძანა წინაშე მღვთმელთა მოლოდინაჲ ბერისა. და, ვითარცა შემოვიდა სამეუფოსა მას კარავსა, აღდგეს ყოველნივე დიდებულნი და აწვეს ბერსა, რათა უმეტესნი თვთ მოწაფენი იყუნეს მისნი; და, ვითარცა დაჯდა, იწყო მეფემან უბრძად მისა მრავალ სახედ, სარგებელისათვის სულისა; და ვგრეთვე ეპისკოპოსთა და მთავართა, ხოლო ნეტარი იგი თვთოეულად ყოველთავე პასუხსა მისცემდა, და სწავლათა მიერ სულთა მორწყვდა, და ქუტყანად მიმართ ხედვიდა, და აღასრულეს დღე იგი ვგრე ვიდრე ექუს ეამადმდე.

ხოლო ბერი იგი იჯმნიდა წარსლვად, ჰრქუა მას მეფემან: „მამაო, ჰყავ სიყუარული და განმიცადე, თუ ვითარი ვარ?“ ხოლო ბერმან, რეცა ღიმილით, მცირედ მიხედნა და ჰრქუა მას: „მ მეფეო, აჰა ესერა, ვხედავ პირსა შენსა, ვითარცა პირსა ქრისტესსა, რამეთუ ყოველითურთ ღუთის მსახურ ხარ და ღუთივ დაცულ“. და ესე ამისთვის ვაცხენეთ, რათა სცნათ, ვითარმედ არა ხოლო თუ ოდენ სიტბუჯესა არა განიცდიდა ხატსა უცხოისა, არამედ მოხუცებულებასაცა. ხოლო ჩუენ პირველსავე სიტყუასა მოვიდეთ. ვითარცა იყო წმიდაჲ ესე დიდსა ლავრასა შინა ეგე ვითარითა შეურაცხებითა თავისათა და მოღვაწეებითა ფიცხელითა,

\*) „აღმოსავლეთთა“ ძველს წიგნებში, მეტადრე თუ ათონსა და, საზოგადოდ, საბერძნეთს დაწერილან, მუდამ იწოდება საქართველო.

მეუწყა ნეტარსა მას ბერსა მოძღვარსა მისსა გიორგის, ვითარმედ წუთ არცა მღვდელობისა პატივი მიუღებდეს, და არცაა წერილთა თარგმანდ უწყის; შეწუხნა ფრიად, და წარმოავლინა შავით მთით მოწაფე თვისი, კაცი ღირსი და სახიერი, სახელით თეოდორე, დიდი მღურვა მოუძღვნო არდა აღსრულებისათვის ნებისა მისისა; ხოლო ნეტარი ესე არა ურჩებით იქმოდა ამას, არამედ ყოველითურთ არა რად და უნდოდ შეერაცხა თავი თვისი, რამეთუ ვცხენა სიტყუა იგი უფლისაჲ, ვითარმედ: „რომელმან დანიშნაბლოს თავი თვისი, იგი ამადლდეს“. და კუალად იტყუან მამანი, ვითარმედ: „დედა არს ყოველთა ვნებათა ცუდი დიდებაჲ“. ხოლო წმიდაჲ ესე არა ნეტებით მიიღებდა, არამედ იძულებით, ბრძანებითა მოძღურისათა. მამანი მრავლითა ცრულითა და სულთქმითა მოწიწებით და შიშით მიიღო პატივი მღვდელობისა; არა იყო ეგე ვითარი ვითარ ესე აწ: მრავალნი, პირუტყლ თავისა თვისისა განწმენდისა, სიტყვთ განწმენდილ იქმნებიან და, ვითარცა უნდოდა რაჲსამე საქმისა მიმართ, ეგრეთ მღვდელობისა მიმართ მიისწრაფიან, და პირუტყლ წუპბთა გამოსლვისა მოხუცებულთა უმოძღვრიან, ვითარცა იტყვის გრიგოლ ღუთისმეტყუელი. ხოლო წმინდამან ამან მცირედ-მცირედ შედგა ფიცი ხარისხსა მას ზედა კიბისასა, და ეგრეთ აჰკდა თავსა ზედა, და რამეთუ პირუტყლად დასახის თავთა მისთა ხარისხთა მანათა და საბელთა მისთა და მერმე ჭურჭელთა სამღვდლოთა, მერმე კიდობნისა მტკრთველ იქმნაჲ, სხუაჲთა მიერ აღსრულებულად შემზადებულსა, და რაჲსალა მრავალსა ვიტყოდე! მცირედ-მცირედ შინაგან წმიდასა წმიდათასა წარდგა მღვდელი წმიდაჲ, სხუათაცა წმიდაჲ მყოფულად იპოვა.

რამეთუ, ვითარცა ვთქუთ, მიიღო რაჲ პატივი მღვდელობისა, შეიძგომად მცირედისა მთავრად ეკლესიისა განიწესა, უზუცესად მღვდელთა და მგალობელთა დაიდგინა, და ამას შინა დაყო რაჲ მცირედი ყაპა, მოეყვინა პატივი იგი ტალანტის დამფლველისა მის, და უფროსადლა შეეშინა ურჩებისათვის მოძღურისა თვისისა; ამისთვისცა, ვითარცა ბრძენმან ხუროთ მოძღურომან, პირველად კეთილი საფუძველი დადვა: იწყო რაჲ შენებად ღუთისაჲ ეკლესიასა, და პირველ ყოვლისა სჯნაქსარი თარგმნა, რამეთუ ესე არს საფუძველი ეკლესიათა, რომლისაჲ თვნიერ შეუქლებელ არს წარმართებაჲ ეკლესიისა: რამეთუ რომელსა ეკლესიასა სჯნაქსარი არა ჰქონდინ, დადაცათუ ყოველნი წიგნი ჰქონდინ, თაფლსა კამს, ხოლო სიტკბობებასა სასა ვერ სცნობს,—ესე არს, ვითარცა ვთქუთ, პირველი სამკაული ეკლესიათა; რამეთუ დადაცათუ ეთარგმნა წმიდასა მამასა ეფთვმესცა სჯნაქსარი, გარნა ფრიად სულ მცირედ

ადეწერა. სხუათა წიგნთათარგმანებისა უცალოებითა, რომელ უკეთუმცა ყოველნი დღენი მისნი სხმოდესლა, სრულებით თარგმნიდა.

ქუალად თარგმნა წმიდამან მამამან გიორგი შემდგომად სვანქსარისა სახარებაჲ გამოკრებული საწელიწდო, პავლე შემკობილი საწელიწდო, საწინასწარმეტყულო საწელიწდო; მერმე დიდი კურთხევანი, თარგმანი დაბადებისა, რომელ არს ცხოვრებაჲ აბრაჰამისი, დუბსეკდენბერი, რომელი თვთო გალობითა პირველ მამასა ეფთვმეს ეთარგმნა, იგი სრულ ყო, ხოლო თარგმნა დიდი პავლე სრული დაკათოლიკენი წმიდათა მოციქულთანი,—ესე რვა თავი წიგნი თარგმნა მთაწმიდას თავისა საკბრითა, და ყოველნი ესე ეკლესიისა მსახურებასა შინა, რამეთუ, ვთქუთ, დეკანოზად დაედგინაჲ.

ხოლო შემდგომად ამისსა, ვითარცა გამოიცადა მრავალთა შინა საქმეთა, და ყოველსა შინა იპოვა წმიდაჲ და უმანკო, ვითარცა ოქრო მრავალთა ბრძმედთა მიერ გამოცდილთა გამოცდილი, მაშინ ყოველთა ძმათა ერთნებაობითა და განზრახვითა, მალალსა მას კიბესა წინამძღვრობისასა აღიყვანეს და საყდარსა წმიდისა მამისა ეფთვმესსა დასუტს: „და სანთელი სასანთლესა ზედა დგეს, სიტყვსაჲბრ სახარებისა, რათა საგსებასა ძმათასა უნათლობდეს“. ესრეთ აღაპაღლებს სიძაბლემ მომკვებელთა თვსთა, აღიდებს აქაცა და უფროსად საუკუნესა.

ხოლო ნუ ვინ ჰკონებს ესრეთ, თუ ადვლად და უსიტყვლად შეიწყნარა უღელი იგი წინამძღვრობისა,—ნუ იყოფინ! არამედ ყოვლითა ძალითა თვსითა წინა აღუღგებოდა: რამეთუ სამგზის წილ უგდეს ძმათა სხუათათანა, ვითარცა იყო წესი მონასტრისა შეწირვითა უსისხლოსა მსხუტრპლისათა, ქუტუშე წმიდასა ტრაპეზსა დასხპითა წილთათაჲ; სამგზისვე მას ხუდა, და ამისმიერ გულის კმაჲ ყო, ვითარმედ „არს ნებაჲ ღუთისაჲ“, და, ზეგარდამო გულსავეჲ ქმნილმან, მიიღო კუტრთნი მწყესობისა.

ხოლო ამიერიტგან ნეტარისა მის ღუაწლნი და შრომანი აუზაცხელ და მიუწდომელ არიან, რამეთუ მისცა თავი თვისი ფიცხელსა მოღუაწეებასა უფროს პირველისა, რომელსა ოდენ დაიტევეს კაკობრივი ბუნებაჲ, რამეთუ იჯმნა სრულიად ღვნისაგან და წუტლისა, და ჰმოსიედ სამოსლად მისა—ქუტუშე ძაძა ფიცხელი, ხოლო მას ზედა საფარველად ჩოკაჲ ერთი, და, რათა არა განვაგრძოთ სიტყუაჲ ჩუტნი, ყოველნივე სათნობანი თავსა შორის თვსსა დაიუწჯა და თავი თვისი ყოველთა სახედ დაუდცაჲ, არა სიტყვთა ასწავა, არამედ საკმითა უჩვენნა გზანი საუკუნოჲსა ცხორებისანი სამწყსოთა თვსთა.

რამეთუ უკეთუ არა პოოს კელოვანმან ნივთი შემსგავსებული საქმისა თვისისა, ვითარ გამოაჩინოს ბრწყინვალეებაჲ საქმეთა თვსთა! ანუ ვი-



თარ საცნაურ იქმნეს მენავეთ მოძღვარი, უკეთუ დღევათა შინა ზღვსათა არა გამოიცადოს! გინა მკედარი ვითარ გვრგვინოსან იქმნეს და იდიდოს, უკეთუ განწყობილთა არა ეკვეთოს მრავალგზის! ევრეთვე წმინდამან ამან 226 ოდეს მიიღო კუპრთხი მწყემსობისა, მაშინდა საცნაურ იქმნა სრულად დაფარული იგი სიბრძნე სულსა შინა მისსა, და ყოვლისა პირველად ესე ყო ყოვლითა გულსმოდგინებითა და ფრიალითა სარწმუნოებითა, ესრეთ მკურვალედ შეუდგა კვალსა წმიდისა მამისა ჩუენისა ეფთვმესსა, და ყოველნი წესნი და კანონნი და განწყებანი მისნი ესრეთ შეიტკბნა, ვითარცა პირისაგან ღუთისაჲ გამოსრულნი, და წმიდათა მოციქულთაჲ მიერ დამტკიცებულნი.

რამეთუ პირველითგანვე, ვინათგან მოვიდა იგი წმიდასა ამას მთასა, მოსწრაფებითა, და წადიერებითა, და გულოსოდგინედ გამოწულილვით გამოიკითხა და გამოიძია მოწაფეთაგან და მეგობართა წმიდისა მამისა ჩუენისა დიდისა ეფთვმესთა უსხეულოთა მიმსგავსებული და კაცთა ბუნებისა აღმატებული ცხორებაჲ და მოქალაქობაჲ მისი, და ნეტარისა მამისა მათისა იოანესი, და სხუთა წმიდათა ბერთა, და დიდებულისა ამის ლავრისა შენებაჲ და განგებანი, რომელნი წმიდასა მამასა ეფთვმეს დაესხნეს; ესე ყოველნი აღწერით დაგეტვენა, და ხატად ცხოველად დაძველად პირმეტყველად მომავალთა ნათესავთა აღგვმართა, რომლისა იგი მკითხველ მსმენელნი სულით და კორციით განათლდებიან, და ესე აღწერა, ვიდრედა იყო დეკანოზად, გარნა რომელი იგი გონებასა შინა დაეუნჯა და დაეწერა, მას უამსა აღწერასა მისსა თანა წარჰკდა, რათა, რაჟამს საქმით აღასრულოს, მაშინ აღწეროს: ესე იგი არს შენებაჲ სამარტულოსა და შემკობაჲ მისი ყოვლითა სამკაულითა, რომელსა აწ ყოველნი ხედავთ, რამეთუ ამან ნეტარმან, რაჟამს კუპრთხი წინამძღობისა მიიღო, ყოვლისა პირველად იღუაწა და პატიოსანი ესე ლარნაკი შეჰმზადა საუნჯედ, შემწყნარებელად მზისა უბრწყინვალესთა და მარგალიტისა უწმიდესთა მათ ნაწილთა წმიდისა და ღმერთ შემოსილისა მამისა ჩუენისა ეფთვმესთა, ვინა იგი წყარო კურნებათა და მადლი სასწაულთა უხუპბით აღმოდის, და ესენი დიდითა პატივითა, ფსალმუნნი. თა და გალობითა, სულნელებითა საკმეველთათა და კეროვნებითა ბრწყინვალეებითა, ყოვლად დიდებულად და ღუთივ შეუძნიერად მოცვალნა ნათლისმცემელისა ეკლესიით დიდებულსა ამას ეკლესიასა შინა ყოვლად წმიდისა ღუთის მშობელისასა, რამეთუ ჯერეთცა ესრეთ იყო, ვინათგან უწყით ყოველთა, ვითარჰედ ყოველნი წმიდანი შემდგომითი შემდგომად ამადლდებიან უხილავსა მას შინა დიდებასა, ვითარცა ანგელოზთათჳს წერილ

არს, ვითარმედ „ძალითი ძალად წარემატეზიანო“—ეგრეთვე ნეტარი ესე მამა ჩუპნი, ხილულად ყოველთა შემდგომითი შემდკომად მოიცვალა ტვრთული კელთაგან კაცისა ამის საკვრველისათა; წმიდაჲ იგი აპრონ სამდდელთა მით სამკაულითა აღმკულ იყო არა აჩრდილსა შინა დაშთომადთა, არამედ მადლსა შინა განბრწყინვებადითა, და, ვითარცა კიდობანი სიწმიდისა, თავს ეტვრთა გვამი იგი წმიდაჲ, მტვრთველი საღმრთოთა მათ სიწმიდეთა; და ესრეთ, შინაგან წმიდისა ამის ტრაპეზისა შემჟიყვანა, და წმიდასა ამას ლარკანსა დაუსუტნა, ვითარცა ესე ყოველნი ზედავთ.

და მერმე, მეორემან ამან ელისე, არა თუ ხალენი მოილო ელისი, არამედ ფრიად უმაღლესი და უზეშთაესი მარჯუტნი იგი განმაცხოველებელი, მწერალი მაღალთა მათ ღუთის მეტყუტლებათა; ესე აღილო ნაწილად მკვდრობისა თვისისა ბრჩობლსა მას და განმაცხოველებელსა სულსა, არა თუ იორდანე განაპო სამგზის ცეპითა ხალენისათა, არამედ ფრიად იორ-  
227 დანისა უმდიდრესნი და უღრმესნი მდინარენი საღმრთოთა წერილთანი მადლითა მით წმიდისა მის მარჯუტნისათა განაპნა, და ნოტიობისაგან უგულისკოებისა დაულტოლველად განვიდა, და წყალნი იგი მწარეთა მათ მოძღურებათანი სიტყუათა თვსთა მარილითა დაატკბნა, და ყრმებრ მბასრობელნი იგი და ძვრის მზრახველნი უგუნურთაჲ ენანი დაადუმნა, რამეთუ, ვითარცა ეტყოდა მაცხოვარი თვსთა მოწაფეთა, ვითარმედ: „მრავალთა გული უთქმიდა ხილვად, რომელსა ესე თქუტნ ზედავთ და ვერ იხილეს“.

მსე, ვითარცა პირველ ვთქუთ, ღუთივ განბრძნობილმან წმიდამან მამამან გამოიყვანა მარჯუტნი იგი განმაცხოველებელი, რომელმან ჩუტნ განგვანათლა და უქმნა გვადრუცი გონიერი და მას შინა შთაასუტნა, სხუაჲთა წმიდათა ნაწილთა თანა წმიდისა სტეფანე პირველ მოწამისა, წმიდისა ეგნატო ღმერთშემოსილისა, წმიდისა იაკობ დაქრილისა, წმიდათა კოზმან და დამიანესთა არაბიელთა, წმიდათაჲ ორმეოცთა, წმიდისა პანტელეიმონისი, სხუაჲთა წმიდათა მართალთაჲ ევლოგიები და ცხოველს მყოფელისა საფლავისა.

პათ ყოველთა წმიდათა მართალთა თანა დაუსუტნა კელი მარჯუტნი წმიდისა მამისა ჩუტნისა ეფთვემესი და თვთ თავით თვსით მსახურებნ, და ოდეს გზასა ვალნ, თვთ თავით თვსით უტვრთავნ წმიდაჲ იგი გუადრუცი; ამით, ესე ვითარითა სახითა, კინდა და ყოველისა სოფლისა სახილველ და თაყუნისაცემელ ყო, მთა წმიდითგან ვიდრე შავსა მთასა და ყოველსა ასურეთსა, და იბრუსალიმსა და აღმოსავლადმდე წმიდაჲ მამა ჩუტნი ეფთვემი მარჯუტნისა მიერ თვსისა, მეფეთაგან და მთავართა, მდდელთ მოძღვართა და მდდელთა და ყოველისა ერისა, ხოლო ჩუტნ პირველსავე

სიტყუასა მოვიდეთ. და ვითარცა დაუსტუნნა ნაწილნი მამისა ჩუენისა კეთილმან მან მუშაკმან სიბრძნისამან, განიზრახა ღუთივ შუქნიერი განზრახვა, შემსგავსებული სიბრძნისა თვისისა, რათა მიზეზი იგი ყოველთა კეთილთა, დასაბამი წყალობათა ღუთისაჲთა, თუაჲი წყაროჲსა და ძირი უკუდაეგებისა წმიდაჲ მამა ჩუენი იოანე, მამაჲ წმიდისა მამისა ჩუენისა ეფთავესი, არა დაუტეოს გარე სამარტკლოსაჲან ძისა თვისისა ეფთავესსა, რამეთუ ესუქნა იგი პირველ ეკლესიასა წმიდათა მთავარ ანგელოზთაჲა, და ეგრეთვე სხუანიცა წმიდანი იგი ბერნი: ნეტარი არსენი ნინო წმიდელი ეპისკოპოზი, და საღმრთოჲ ბერი იოანე გრძელის ძე, რამეთუ იგი გარეგან მონასტრისა სიხასტრისა, ერთსა შინა ეკლესიასა წმიდისა სვეჲონ მოხუცებულისაჲსა ესუქნეს, რამეთუ მუნ დაყუდებით ცზონდებოდეს; ესენი დიდად თანამწე ექმნეს წმიდასა მამასა ჩუენსა ეფთავეს—თარგმანებასა შინა წმიდათა წერილთაჲა, და მოშურნე და მობაძვე წმიდათა სათნოებათა მისთა იქმნეს, და მრავალნი წიგნი ეკლესიისანი ჟამსა სიბერისანა თვისითა კელითა აღწერნეს. პირველად აღმოიყვანნა ნაწილნი წმიდისა მამისა იოანესნი, ვითარცა ვთქუთ. და შულსა თვისსა თანა დაჰკრძალნა, და მერმე იწყო ძიებად ზემოსხენებულთა ამათ წმიდათა მამათაჲ ნაწილსა, ხოლო არა უწყოდა ადგილი და დიდად მწუხარე იყო; ხოლო განჯებითა ღუთისაჲთა ესე ვითარითა სასწაულითა ჰპოვნა საწაქებელად და პატივად წმიდათა ნაწილთა მათთა ღირსებისა: ხოლო ხენი ფინიკისანი აღმოსრულ იყუნეს საფლავსა მათსა ზედა, ხოლო ძირნი ხისანი ქუქსე შთასულ რყუნეს, და გარემოს წმიდათა მათ ნაწილთა მოხუცულ იყვნეს ესრეთ, ვითარცა ცხოველთა ზედა ეტკრთნეს პატიოსანნი იგი ნაწილნი მათნი და სულნელებაჲ ფრიალი იყნოსებოდა; და ესრეთ აღმოიყვანნა და დაუსტუნნა ქუქსე კერძო ნაწილთა წმიდისა მამისა ჩუენისა ეფთავესთა, და დაჰკრძალა სამარტკლო 228 იგი განუღებელად ვიდრე დღეიდელად დღედმდე, და შეამკო იგი ყოველითა სამკაულითა, ხატითა და ჯუარითა, ქორკანდლითა, სასანთლითა და ეზოთა და სხვთა ყოველითავე ბრწყინვალეებითა, ვითარცა შუქნის წმიდათა მათ.

და განეწესა, რათა მოუკლებელად სამი კანდელი ენთებოდის, და ყოველივე წესი შეუცვალებელად აღესრულებოდის, მადლითა წმიდისა მამისა ჩუენისა ეფთავესითა და მუხებითა წმიდისა ღუთის მოშობელისათაჲ ამინ.

და ვითარცა დიდი ესე და მაღალი საქმე ესრეთ ღუთივ ბრწყინვალედ და ღუთივ შუქნიერად სრულ ყო, კუალად იწყო მოღუაწებად ეკლესიისათს: რამეთუ ზედა ტყვეი არა იყო და წყალო შთადიოდა; ვი-

თარცა წამებენ ხატნი, რომელ აღკოცილ არიან. რამეთუ ჩუენი უშენე-  
ბაჲ ესე ეკლესია არს, და ესე ესრეთ უშუტრ იქმნებოდა; ხოლო ამან  
ნეტარმან კეთილი ღონე მოიპოვა: რამეთუ წარვიდა წინაშე ღუთის მსა-  
ხურისა მეფისა კოსტანტი მონაზახისა, ქალაქად სამეუფოდ, და ვითარცა  
შევიდა წინაშე მისსა, ჯეროვანი მოკითხვა მიაგება ბერსა მეფეჲსან, რამე-  
თუ დიდი სარწმუნოებაჲ აქუნდა მისა მიმართ, და ესვიდა წმიდათა ლო-  
ცვათა მისთა; და ჰრქუა მას: „რაჲსათჳს მოშურა სიწმიდჳ თქუენი, კაცო  
ღუთისაო, ჩუენისა მომართ კელმწიფებისა?“ ჰრქუა მას ბერმან: „გიხარო-  
დენ ქრისტეს მიერ, ბრწყინვალეო ჳ თვთმპყრობელთა შორის, გიბრძანებს  
წჳმი მიერ გლახაკისა, ყოვლად წმიდაჲ სასო იგი და შესავედრებელი ღუთის  
მსახურებისა შენისა წმიდაჲ ღუთის მშობელი, რათა მარადის სადიდებე-  
ლი ტადარი მისი არა განირყუნას წყალთაგან, რომელი ჩამოდის ზედა  
უბურაობითა მონასტერსა ჩუენსა, აწ ბრძანენ მეფობამან შენჲან მოცემად  
ტყვი, რომლისა მიერ დაებუროს წმიდაჲ ეკლესია, რათა მას შინა ელო-  
ცვებოდის წმიდასა მეფობასა შენსა“.

ხოლო მან სიხარულით სრულ ყო თხოვნა იგი ბერისა, და ნიეთ-  
თაგან სამეუფოთა უბრძანა მოცემა ტყვისა, რომელი იგი მოიღო და და-  
ბურა წმიდაჲ ეკლესია, ვითარცა ყოველნი ხედავთ, თუ რაბამ უშენიერ  
არს, და ამას ზედა შესძინა და გვრგვანი — შტო ალაშენა და ესრეთ, ყოველი-  
თურთ სრულ ყო წმიდაჲ ეკლესია, და ამისა შემდგომად იღუაწა შეწვე-  
ნითა საღმრთოთა, და აღიხუნა ოქრო ბეჭედნი მტკიცენი, ღუთის მსახურ-  
თა მეფეთაგან და მტკიცებულნი ოქრო ბეჭედთა ჩუენთანნი, და მკრმე შე-  
სძინა ზღუარნი არა მკირდენი პრასტინთა მონასტრისა ჩუენისათა, და  
უმეტეს ყოვლისა ზღუარი მისოპიმინისა, სადა იგი ყოველი ხუასტაგი ეკ-  
ლესიისა უხუტბით გამოიზრდების, და კუალად რამეთუ დიმოსისგან დიდსა  
შინა ჰარსა იყუნეს პრასტინნი ჩუენნი ესრეთ მოსცა უფალმან ჟამი მარჯუტ:

მას ჟამსა, ოდეს ღუთის მსახური ბავრატ, აფხაზთა მეფე, და  
დჳდა მისი მარიამ დედოფალი სამეუფოდ ქალაქად \*) მოვიდეს, აღვიდა  
წმიდაჲ ესე მამა ჩუენი ღუთის მსახურთა მათ მეფეთა თანა, და, იხილა რაჲ  
მეფემან და დედოფალმან და ყოველთა მთავართა და წარჩინებულთა მათ-  
თა, განიხარეს სიხარულითა დიდითა: რამეთუ ასმიოდა საღმრთოჲ იგი მოქა-  
ლაქობაჲ მისი, და მიიღეს წმიდაჲ ლოცვა და მადლი მისი, და სულიერი  
სარგებელი ფრიად მოისთვალეს, და მადლობდეს ღჳერთსა; და ესრეთ, ყოვე-  
ლივე საქმე მონასტრისა, რაჲცა უნდა, ყოველი კეთილად ითურვა, და ღი-  
მოსისა საქმე მაშინ გარდასწყვიდა: რათა მედიმოსენი პარასტინთა ჩუენ-  
თა ვერ შემოვიდენ, არაჲედ, რათა გარეს გარე, სეკრეტონსავე შინა მიეცე-

\*) კოსტანტინეპოლს.

მოდის როქისაგან ჩუპნისა ლიტრა ერთი დიპოსად, ვითარცა თვთ განაწესა 229  
ლუთის მსახურმან შეფემან ძოსტანტი მონამახმან, და ამას ზედა ოქრო  
ბეჭედი შექმნა მტკიცე და უქცეველი.

ამისა შემდგომად დაემოწაფა მარიამ დედოფალი, დედა ბაგრატ მეფისა, და იკურთხა მის მიერ სქემითა, და გამოითხოვა მონამახისაგან ლიტრა ერთი როქად წმიდისა მონასტრისათვის და შემოწირა ესე საუკუნოდ საკსენებელად სულისა თვისისათვის წმიდასა ამას ეკლესიასა; და ეგრეთვე პრსენი მოწაფე იყო მისი და ლიტრა ერთი მან შემოწირა წმიდასა ამას ეკლესიასა თავის პატივთაგან, დაღაცათუ სხუანი ურიცხუნი კეთილნი მოიხუნა აჰან კეთილად კსენებულმან არსენი, ფარსმან ყოფილმან, გარნა ესე ლიტრა ერთი განზრახვითა წმიდისა ამის მამისათა შემოსწირა და ოქრო ბეჭედსა შინა დაეწერა.

ესე სამი ლიტრა განძი და სხუანი ზემო კსენებულნი საქმენი ამის ნეტარისა მამისა ჩუპნისა მოღუაწებითა წმიდასა ამას ლავრასა შეეძინეს, და ვიდრე უკუნისამდე მტკიცედ და უკუნისამდე შეეძინების.

ხოლო რომელი იგი არა ღირს არს ღუმილი, არამედ ღირს კსენებისა და შუპნიერებად აღწერისა, და მიწთომელ მადლსა მას სამოციქულოსა და მაუწყებელ მრჩობლსა ძალსა საკვრველებათასა, რომელი აქუნდა კაცსა ღუთისად შეყვარებულსა, რომლისა მიერ პირველი იგი ხატად ღუთისად დაბადებულებად თვისი გამოაჩინა, ვინათგან უწყით ესე ყოველთა, რომელ მოწყალებად ბუნებით არს კაცსა თანა, ხოლო ვინათგან მცნებისა გარდასლვითა ბუნებითი იგი შჯული და ხატებად ღუთისად ორკერძო განიყო, არა ხოლო თუ მოწყალებად, არამედ ყოველნივე საპნობანი — რომელნიმე სრულიად კეთილისაჰან ბოროტად შეიცვალნეს, და რომელნიმე მცირისა ნაწილსა ზედა დაადგრეს.

ხოლო ღუთის მსგავსი მოწყალებად ესე არს, რათა კაცი არა ხოლო თუ ზიართა ბუნებისა თვისისათა სწყალობდეს, არამედ, რათა პირუტყუთაცა ზედა მისწუთეს მოწყალებითა, ვითარცა ესე წმიდად და საკვრველი მამა ჩუპნი, რომელმან იგი მის შორის ღუთივ ბრწყინვალედ გამოაჩინა.

რამეთუ ეჰმსა მას, ოდეს იგი ღუთის მსახური ბაგრატ მეფე სამეფოსა ქალაქსა შინა იყო, ესმა მას საქმე საკვრველი და ყოვლად არა დასაჯერებელი, ვითარმედ: არს ნათესავი სამარტელთა, ტომისაგან სიმეონ მოგვსა, რომელთა აწინკან ეწოდების, განთქმულნი გრძნებათა შინა და უკეთურებათა, ხოლო ფილოპატსა მეფისასა მკეცნი შეჩუტულ იყუნეს და ქამდეს ნადირთა მათ, რომელნი არიან მას შინა სანადიროდ მეფისა; ცნა ესე დიდმან მეფეჰან მონამახმან, უბრძანა მოყვანებად აწინკთა მათ, რათა კე-



ლოვნებითა გრძნებისა თვისისათა მოსწყვდნეს მკეცნი იგი, ნადირთა მათ მომსრველნი.

ხოლო მათ ბრძანებად მეფისა საქმით აღასრულეს და მრავალნი მკეცნი მოსწყვდნეს. ცნა ესე მეფემან ბაგრატ, ვითარცა ზემო ვთქვთ, და მოუწოდა აწინკანთა მათ და ჰრქუა: „ვითარიოთა სახითა მოსწყვდნით მკეცნი იგი, მაუწყეთ?“ ხოლო მათ ჰრქუს: „მეფეო, ესე ვითარსა კელოვნებასა მიწოდმილ ვართ, ვიდრეღა კორცსა შევეგრძნავთ და დავსდებთ ადგილსა მას, რომელსა მკეცნი იგი მოვიდოდინან, და ჩუპნ ხესა ზედა აღვადებით და მკეცებრივითა კმითა უკმობთ, და იგინი კმასა ჩუპნსა შემოკრებინან, კორცსა მას ჭამენ და მოკუდებიან მეყსეულად, ხოლო დიდსა შაბათსა

230 შობილი მკეცი არა გვსმენს და არცა ჭამს, არამედ გუტყვს: „თუ კარგი არს, თქუპნ სტამდით და ჭამეთო“, და მშვდობით წარვალს“. ხოლო მეფემან ჰრქუა: „ვიდრე თუალითა არა ვიხილო, არა მრწამს!“ ევედრნეს მეფესა, რათა უბრძანოს მოყვანებად მკეცი ერთი, რათა თუალითა უჩუპნონ; ხოლო ვინათგან სხუად მკეცი ვერვინ პოვა, ბრძანა მოყვანებად ძაღლისა, რომლისა უწყოდეს, თუ სხუადსა ჟამსა შობილ იყო და არა ზემო კსენებულსა მას დღესა, და მიუგდეს კორცი იგი შეგრძნებული.

ხოლო მას ჟამსა წმიდად ესე ბერი მუნ იყო, წინაშე მეფისა, და აღიძრა წყალობითა ბუნებითითა, ვითარცა ზემო ვიტყოდით ხატებისათვის და მსგავსებისა ღუთისა, და მერმე არა ხოლო თუ შეეწყალა, არამედ შური-თაცა საღმრთოთა აღივსო, რათა არა ქრისტიანეთა შორის ესე ვითარისაქმე იხილვედოდის და, უმეტესად, მეფეთა და სადა იგი თვო ნეტარი-დახუდის.

მაშინ მეყეულად, რეცა გამოსახა სასწაული პატიოსნისა ჯუარისა-კორცსა მას ზედა მიგდებულსა; ვითარცა აღილო პიოტუყუმან მან მეყსეულად თქუს განყვანებად მისი, რათა არა დაეცეს და მოკუდეს; და, ვითარცა განიყვანეს, ყოვლადვე არა რად ევნო; უღონო იქმნეს გრძნულნი იგი და ევედრნეს მეფესა, რათა შინაგანსა სახლსა შეავლინოს ბერი და ბრძანოს მოყვანებად სხვა ძაღლისა; და ვითარცა შევიდა წმიდად იგი და მოიყვანეს სხუად ძაღლი, და ვითარცა მიუგდეს კორცი შეგრძნებული, მსწრაფლ ხოლო დაეცა და მოკუდა, და გულის კჳად ყვეს ყოველთა, ვითარმედ წმიდისა მის მიერ იყო პირველი იგი სასწაული.

ხოლო ბაგრატ მეფემან, ვითარცა იხილა ესე ყოველთა თანა მთავართა თვისთა, აღივსო სიხარულითა, და მიუთბრეს სასწაული ესე ღუთის მსახურსა მეფესა კოსტანტის მონამახსა, და დიდად განიხარა და ჰმადლობდა ღმერთსა; ხოლო ბაგრატ მეფე იტყვნ ყოვლადვე, ვითარმედ: „უკეთუ.

მიახლოს წმიდად ესე, არა მეშინის არცა გრძნებათაგან და არცა წამალთა სასიკუდინეთა.

ამისა შემდგომად, ვითარცა იხილა ღუთის მსახურმან მეფემან ბაგრატ ესე ვითარი ესე მოქალაქობაჲ მისი და უსხეულოთა მსგავსი ცხორებაჲ და ზემო წერაილისა ამისცა სასწაულისა ხილვითა ყოვლითურთ იწყულა სული მისი სიყუარულითა მისითა, და ღონესა ეძიებდა, რათამცა თვისსა მამულსა წარიყვანა.

ხოლო არს მამულსა მისსა წარჩინებული სამღვდელთ მოძღვრო საყდართა შორის სამეფოსა მისისათა—საყდარი ქუონ დიდისა, სადა იგი მრავალთა წმიდათა მარტვლნი დაუსუტნებიან და თვისი საფლავი მუნ განემზადა, რათა, რაჟამს აღესრულოს, მუნ დაემარხოს; ამის საყდრისა მღვდელთმოძღვარი მას ოდენ ჟამსა აღსრულებულ იყო; ამან ღუთის მსახურმან მეფემან ბაგრატ დიდად აიძულა ნეტარსა მამასა გიორგის, რათა მიითვალოს განგებაჲ მისი და იქმნას ეპისკოპოს; ხოლო მან ყოვლადვე არა თავს იღვა, რაჟეთუ ყოვლითა მოსწრაფებითა ევლტოდა დიდებასა კაცთასა და შფოთსა სოფლისასა, და სიმდაბლესა შეიტკობოდა; და ესრეთ, დაყო სამეფოსა ქალაქსა რაოდენიმე ჟამი, და ყოველნი საქმენი მონასტრისა თვისისანი განჰმართნა, და ნებითა ღუთისათა კუალად თვისადვე ლავრად მოიქცა, და დიდითა სიხარულითა და სიყუარულითა შეიწყნარეს ძმათა; და განაგებდა და იპყრობდა მონასტერსა ამას ჟამ რაოდენმე.

ხოლო ჯერ არს ხსენებად დიდისა მის და სამოციქულოსა კელმწიფებისა, რომელი წმიდანამან ამან აჩუპნა, რომელ არს შემუსვრა კერპთა და მსახურებისა მათისა უჩინო ყოფა, რომელი ესე ნეტარმან ამან, ჟამთა ჩუპნთა, მალლად და ღუთივ ბრწყინვალედ აღასრულა.

231

რამეთუ არს მთა წმიდისა პრასტინთა შინა სოფელი ერთი, რომელსა ლიესდია ეწოდების, ადგილი რაჲმე, მოქცეული ყურე, ყოვლად უდაბნო, მთანი უღალ მალნარნი, და, ვჭგონებ, თუ არავინ წმიდათაგანი მიმწუთარა მუნ; ხოლო კაცნი მკვდრ არიან ბორღალნი, რომელთა სკლავ\*) ეწოდების, ყოვლითურთ უჟუნჯრნი და პირუტყუთ სახენი, წარმდებნი და არა წმიდათა ქუტწარმავეალთა მჭამელნი.

ამას პრასტინსა შინა, ვითარცა ვთქუთ, კერპი ერთი დაშთომილ იყო პირველითაგანვე აქამომდე, მარმარილოსა, სახითა დედაკაცისათა, ამისი, ვითარცა ვთქუთ, კაცნი იგი უგუნჯურნი წუთლა მსახურებდეს და იტყო-

\*) „სკლავ“ ბერძნული წოდებაა სლავიანთა.

დეს: „მზე და წვიმა, და ყოველი კეთილი მისგან მოგუტყემისო, რამეთუ კელმწიფებამ აქუს სიკუდილად და ცხორებად, ვისიცა ენებოს“. ესე ვითარსა რაჲ უკეთურებასა შინა წარმატებულად იხილნა კაცნი იგი, მსახურნი მისნი, ელმოდა და ეძვნებოდა სულსა მისსა წყალობისათჳს მათისა, და აღვიდოდა რაჲ იგი ოდესმე კულადცა სამეუფოდ ქალაქად, და მივიდა მგზავრ პრასტინსა მას ზემო კსენებულსა, მოვიდეს შეცთომილნი იგი კაცნი და ეტყოდეს წმიდასა მას: „უკეთუ გნებავს, რათა განმარჯუტებით შემოიქცე ყოვლითა საურავითა შენითა, ევედრე ღმერთსა ჩუენსა, რათა შეგეწიოს წინაშე მეფისა!“ ხოლო წმიდამან ჰრქუა მათ: „კეთილ, კეთილ, გუალეთ და მიჩუენეთ, და მადლიერ ვარ თქუენდა ესე ვითარისა ამის კეთილოსა თხრობისათჳს“. წარიყვანეს ბერი კაცთა მათ ყრუსა მის მიმართ და უსულოსა ღმერთისა მათისა, და, ვითარცა იხილა იგი, ჰრქუა მათ: „იყოს ჟამისად, ხვალე თვსაგან მივიდე და ვეზრახო“.

და ხვალისაგან, ვითარცა განთენა, მოღებად სცა ურო მჭედლისაგან, და წარვიდა თვთ ბერი იკონომოსითურთ ორთა თანა სხუადთა კაცთა, და, ვითარცა მიეახლა, გამოისახა სასწაული პატოისნისა ჯუარისა შუბლსა თვსსა და იწყო თქმად სახარებასა იოანეს თავისა:

„პირველითგან იყო სიტყუად“ და შემდგომი. ხოლო კაცნი იგი ეტყოდეს: „აჰა ესერა, მოგკლავს!“ ხოლო ბერმან განიცინნა, და, ვითარცა ახოვანი, შეტურვილი ჯუარითა ქრისტესითა, მოუხდა მეყსეულად კერპსა მას, აღიღო ურო იგი და უხეთქნა, და ესეთ წურილ წურილად შემუსრა, რომლისა ნამოშაკვევი სახილველად წუთ იხილვების, და საღმრთოჲსა მას შურსა კაცისა მის ღუთისასა წამებს.

ხოლო, რამეთუ წინასწარმეტყუტლებისაცა მადლი აქუნდა წმიდასა ამას კაცსა, რომელი ესე ღღესამომდე, ვითარცა ნათელი მზისა, ბრწყინავს, და ღუთივ შუენიერად აღსრულებულად იხილვების, რამეთუ მას ჟამსა, ოდეს იგი თეოდორა დედოფალსა ეყრა ბერქენთ მეფობად, ითხოვა ბაგრატ მეფისაგან, რათა მოსცეს ასული თვისი მართა და შვილად თვსად აღზარდოს.

ხოლო მეფემან ბაგრატ სიზარულითა დიდითა წარმოგზავნა შვილი თვისი მართა კაცთა თანა საკუთართა თვსთა; ხოლო მათ ღღეთა შინა, განგებითა საღმრთოჲთა, თეოდორა დედოფალი აღესრულა, და მასვე ჟამსა მარიამ დედოფალი, დედა ბაგრატ მეფისა, მუნ იყო, და წმიდაცა ესე მამა ჩუენი მუნვე იყო, მიზეზითა რათამე საქმეთათა.

ხოლო, ვითარცა ვთქუთ, მირაიცვალა თეოდორა დედოფალი, მეყ-  
232 სეულად მართა, ასული ბაგრატიისი, სამეუფოდ შემოიყვანეს, და, ვითარცა იხილა წმიდამან ამან მართა, სასმენელად ყოველთა წინასწარმეტყუტლა

და თქუა, ვითარმედ: „უწყოდეთ ყოველთა, ვითარმედ დღეს დედოფალი განვიდა\*) და დედოფალი შემოვიდა“. ხოლო მაშინ დაყო მცირედი ჟამი და კულად ზემოვე წარიყვანეს მართა, ხოლო ოდეს მოიწია ჟამი, კულად მოსთხოვა დუკიწმან და სძლად თვსად სამეფოსა ამას ქალაქსა შემოიყვანა \*\*) .

მაშინ, რომელთა ასპიოდა წინასწარმეტყულებად ბერისა, იხილეს რაჲ აღსრულებულად, ყოველთა დაუკვირდა და მადლობდეს ღმერთსა, რომელი წინასწარ ყოველსავე გამოუცხადებს ნების მყოფელთა თვსთა, და ეგრეთვე მარიამ დედოფალმან რქუა წმიდასა მას, იყო რაჲ იგი აღმოსავლეთს, ვითარმედ: „მამაო, აღსრულა წინასწარმეტყულებად შენი, რაჲ იგი ოდესმე წინასწარმეტყულებე მართასთვის.

მსრეთ რაჲ იყო და ესე ვითართა ცხორებითა ბრწყინვიდა, და ესრეთ განავებდა მისდა რწმუნებულთა მათ სამწყსოთა: რამეთუ ოდესმე სამეუფოთა არნ წინაშე ლუთის მსახურთა მეფეთა ნაპიროთათვის და სათანადოთა საქმეთა, და კულად ოდესმე მონასტერს არნ, და განაგებნ სამონასტროთა საქმეთა, და ცხორებასა ძმათასა ჰმართებნ და განაწესებნ,—მაშინ გულის კმაჲ ყო და განიზრახა ლუთისაჲ მიერთა განვერითა, ვითარმედ ლუთივ მონიჭებულე იგი ტალანტი არა აღორძინდებოდა, რომელ არს ლუთივ სულიერთა წიგნთა თარგმნა, იჯმნა წინამძღურობისაგან, და შენდობად ითხოვა ძმათა ყოველთაგან; ხოლო იგინი დაღაცათუ შეწუხნეს და ფერკთა მისთა შეუერდეს, არამედ არა თავსიდვა მორჩილებად, ვითარცა ზეგარდამო ლუთისაჲ მიერ აღძრულმან და გულსავე კმნილმან; და ესრეთ, გამოვიდა მონასტრით, რომელ ვიდრე ყოვლადმდეცა არა რაჲ აღილო მონასტრისა, და წიგნნი, რომელნი ეთარგმნეს დეკანოზობასა შინა გინა წინამძღურობასა, ყოველნივე ეკლესიასა შინა დაუტევნა: ს ვ ნ ა ქ ს ა რ ი დ ი დ ი, ს ა ხ ა რ ე ბ ა ე გამოკრებილი, პ ა ვ ლ ე გამოკრებული, კ უ რ თ ხ ე

\*) თეოდორა † 1056 წ.

\*\*) მ. უ. ტყეშელაშვილი ნაწერი წიგნი № 134 (გვ. 591): „...მე უღირსი მამაჲ გელასი ჩემსა წინამძღურობასა ღირს ვიქმენ აღწერებად წმ დასა ამას და სულთა განმანათლებელსა კლემასსა და ცხორებასა წმ. მოციქულთა სწორისა ბაგრატისა საღიდეგელად და სალოცველად ღუთივ დალოცვილისა და ძლიერისა აფხაზთა და ქართველთა მეფისა ბაგრატისათვის და ძ.სა მათისა გიორგი კურატპალატისათვის,—ადიდენ ღმერთმან! და სალოცველად სულისა ჩემისა და მშობელთა ჩემთათვის და ყოველთა მამათა და ძმათა ჰრომანაელთათვის. დაიწერა კელითა სვეტონ დვალისაჲთა მონასტერსა შინა ჰრომანაელსასა ანა წმიდას, მეფობასა დოკისასა, მას ჟამსა, ოდეს ბაგრატის ასული მართა სამეფოს იყო, ქრონიკონსა სპვ (1066 წ.).“

ვანი, სტოდიელი და სხუანი რაფოდენნიმე წიგნნი, და ესრეთ, ცალიერი გამოვიდა მონასტრით, რომელ გარე ღუთის მოყუარეთა კაცთა მისცეს საგზალი, რამეთუ ორ გზის იქმნა სივლტოლა მისი, ხოლო უკანასკნელ ესე იყო:

რამეთუ მიზეზი პირველისა სივლტოლისა ესე იყო: ვინათგან არა ენებად წინამძღრობად, არამედ მოსურნე იყო თავისა თვისისა მყუდროებით ყოფასა და ევლტოდა შფოთთა და ამბოხებადა, ამისთვის ფარულად ყოველთაგან სივლტოლა იკუმია და შავსა რად მთასა მივიდა, დიდად იბრალა ბიორგის მიერ, თვისისა მოძღურისა, დატევებისათვის პირ მეტყველთა ცხოვართასა და მოაკსენებდა სიტყუასა მაცხოვრისასა, რომელსა ეტყოდა მოციქულსა პეტრეს, ვითარმედ: „უკეთუ გიყვარ მე, დამწყსენ ცხოვარნი ჩემნი“. ამის მიზეზისათვის, ბრძანებითა მოძღურისა თვისისათა, კუალადცა მთა წმიდას მოვიდა, და იძულებითა ყოველთა ძმათათა კუალად კელყო, საქმესა წინამძღურობისასა, და დაყო ეამ რაფოდენმე პირველ აღწერილითა ამით განგებითა, და მერმელა იქმნა მეორე წარსლვა მისი თარგმანებისათვის წმიდათა წიგნთასა, და ესრეთ შევიდა ქალაქად სამეფოდ და მეფისაგან თავისუფლებად მიიღო, დაღაცათუ უნდა მეფესა, რამეთუ დიდად ესვიდა, არა წინააღუდგა, არამედ თანა შეწვენითა მარიამ ბაგრატის დედისათა, რამეთუ იგიცა მუნ იყო, ვითარცა პირველ ვთქუთ, სამისა კაცისა პური აღიღო სკმონ წმიდას და ესრეთ წიგნითა სამეფოთა შავსა მთასა მიიწია, ხოლო მათ სიხარულით შეიწყნარეს და დიდი სიყვარული წინა უყვეს და ყოვლითურთ აღაშენეს.

ხოლო ამისა შემდგომად მარიამ დედოფალი, დედა ბაგრატის მეფისა, ქალაქით სამეფოთ ქალაქად ანტიოქიად მოვიდა: რამეთუ ეგულებოდა წარსლვად წმიდად ქალაქად ეპრუსალიმად ლოცვად და თაყუანისცემად წმიდათა მათ და განმაცხოველებელთა ადგილთა, და აქუნდა სამეფო ბრძანებად თავადსა თანა და პატრიარქსა ანტიოქიისასა, რათა ყოვლითა დიდებითა და პატივითა წარგზავნონ; ხოლო პატრიარქმან და მთავარმან განიზრახეს და გაიგონეს თანა ზრახვითა მამისა ბიორგისითა, რამეთუ: „არა კეთილარს აღმოსავალისა მეფეთა დედა, რათამცა სარკინოზეთ წარვიდა, ვინათგან ცოდვათა ჩუპნთაგან იგინი უფლებენ ქუცყანასა მას“; და ესრეთ, პირითა თვისისა მოძღუარისა ბიორგისითა მოაკსენეს დედოფალსა და წარსლვისაგან დააცხურეს, ხოლო იგი დაღაცათუ შეწუხდა, არამედ ნებასა ღუთისასა ვერ წინა აღუდგა. მაშინ ევედრა წმიდასა მას ბერსა, რათა შეიწყალოს სული მისი, ვითარცა შეუწყალებიაცა, და იღუაწოს ცხოვრებისათვის მისისა, ვინათგან თვთ ვერ ღირს იქმნად შესლვად წმიდათა მათ და თაყუანის საცემელთა ადგილთა, გარნა რათა საფასე იგი, რომელი საგზალად



აღეკაზმა, წარიღოს იგი ისრუსალიმად და გლახაკთა და დაერდომილთა განუყოს წმიდისა მის ქალაქისათა და მონასტერთა მათ წმიდათა, რომელნი შენ არიან გარემოს მისსა.

ხოლო ბერსა დაღაცათუ შეუძნდა საქმე ესე, ვინათგან წმიდათა წიგნთა თარგმნისაგან დაეხრწეოდა, არამედ უმეტესადლა ცხორებისათვის სულისა მისისა მოსწრაფე იყო და სიტყუაჲცა იგი მოციქულისა ეგვინა, რომელსა იგი, მისწერს კორინთელთა მიმართ, ვითარმედ: „აწ ესერა აღვალ ისრუსალიმად მსახურებად წმიდათა“ და შემდგომი; რომლისათვისცა აღიღო საფასე იგი წარსაგებელად განმზადებულთ და შეწვენითა ღუთისაჲთა მოწაფისა ერთისა თანა წარემართა და წმიდად ქალაქად მშველობით და უვნებელად მიიწია და წმიდანი იგი აღგილნი მოილოცნა და წმიდათა მამათა ლოცვა მოიღო და საფასე იგი წარცემული ყოველთა გლახაკთა და ნაკლულევანთა და უღონოთა განუყო უხუბებით და ნეტარი მამა პროხორე მაშინ ოდენ ჯუარის მონასტერსა აშენებდა; ესე იხილა და საფასითა ფრიად შეეწია, ხოლო ღირსი იგი ბერი ვევერებოდა, რათა პირველი ნაყოფი წმიდათა წიგნთა მისთა ცხოველს მყოფელსა ჯუარსა მინიჭოს, რომელი იგი დაღაცათუ მაშინ ვერ იქმნა, ხოლო უკანასკნელ, შემდგომად პროხორეს მიცვალებისა, მოწაფეთა მისთა ნებაჲ მისი აღასრულეს და სათუბონი და მარხვანი წმიდასა მას მონასტერსა დასხნეს.

ხოლო ჩუჲს პირველსავე სიტყუასა მოვიდეთ. ვითარცა სრულ ყო ყოველივე ნუგეშინისცემა და მოღვაწებაჲ გლახაკთა წმიდამან მამამან მორგვი, წარემართა კუალად შავსა მთასა და ნებითა ღუთისათა მშველობით მიიწია და ღუთის მსახური იგი დედოფალი განამხიარულა, რომელი იგი შემდგომად მკირედისა მამულად თვსად სამეუფოდ ძისა თვისისა თანა ბაგრატ მეფისა წარვიდა.

ხოლო წმიდამან ამან ბერმან მოიცალა ყოველთა მათ შფოთთაგან და საურაფთაგან და ყოვლისა ზრუნვასა გან თავისუფლებულმან იწყო თარგმანებად წმიდათა წიგნთა, ვითარცა სული წმიდაჲ მოსცემდა. 234

ამეთუ ესე ყოველთა უწყით, ვითარმედ ვევე ვითარი თარგმანი, თვნიერ წმიდისა მამისა ჩუჲსნისა მფთვემესა, სხუაჲ არა გამოჩენილა ენასა ჩუჲსნსა, და, ვგონებ თუ, არცა გამოჩინებად არს! და უფროსნი წიგნნი ღამით უთარგმნიან, და ესრეთ, შეუსუქნებელად თარგმნინ, და კანონსა თვისსა დაუკლებელად აღასრულებნ და რაჲთურთით არა სცემდა განსუქნებასა თავსა თვისსა, არამედ დღე და ღამე ტკბილსა მას თავლსა—წიგნსა საღმრთოჲსა შუერებოდა, რომელთა მიერ დაატკბო ენა ჩუჲსნი, და წმიდა-

ნი ეკლესიანი განაშუშუნა და წერილთა თვსთა ოქროთა განამდიდრნა უხვად და გარდარეულად.

რამეთუ ემზგავსა იგი ოქროსა მღებელსა მას კელოვანსა, ვითარცა იგი ქიმიათა თვს წერილ არს, რომელნი იგი მრავალ ღონეობითა სიღრმეთაგან ქუტყანისათა გამოიღებენ და ბრძნედისა მიერ და ცეცხლისა ბრწყინვალეობასა მისსა წარმოაჩენენ, ეგრეთვე წმიდისა ამის მამისა ჩუპნისა გონებაჲ სიტყვერისა ამის ოქროსა ბრძმედ იქმნა, მდნობელ ცეცხლისა, სულისა წმიდისათა განმაკურვებელ და განმრჩეველ ოქროსა ბრძენისაგან და თიკისა: რამეთუ რომელნიმე წიგნნი, სრულიად არა ყოფილნი და ენისა ჩუპნისაგან უტყონი სიღრმეთაგან უმეცრებისათა, ნათლად გამოაბრწყინვნა.

ხოლო სხუადნი, ოდესმე თარგმნილნი და წუთ ვერ კეთილად გამოღებულნი, გინათუ ჟამთა სიგრძითა უცებთა და უგუნურთა მკმარებელთაგან დაგესლებუნნ, ვითარცა ვთქუთ, ბრძედსა მას შინა წმიდისა გონებისა თვისისასა გამოადენა და გამოაკურვნა, ხოლო კუალად სხუადნი წიგნნი წმიდისა მამისა ჩუპნისა ეფთვემეს მიერ თარგმნილნი და უცალობითა წუთ ვერ სრულ ქმნილნი, არამედ სულ მცირედ აღწერილნი, განასრულნა და განავრცელნა; და კუალად სხუადნი რომელნიმე ბერძულსა შეაწამნა, და ყოვლისა ნაკლულევანებისაგან განასრულნა, და სიტყუად დუხჭირობისა და ვერაგობისაგან განაშუშუნა და განაბრწყინვნა, ვითარცა თვთ თავადი სახარებაჲ და პავლე.

ხოლო ჯერ არს, რათა სახელითა რავდენნი მოვიკსენსე წიგნნი, რომელნი მას ნეტარსა უთარგმნიან, რათა მათ მიერ ეუწყოს ქრისტეს მორწმუნეთა მოღვაწეობაჲ წმიდისა ამის კაცისა, რამეთუ არა თუ მთაწმიდასა და შავსამთასა ოდენ თარგმნა, რათამცა თვთოეულად აღვირაცხენით, არამედ სამეუფოსა გზასა, სულუმბრას, ანტიოქიას, სვიმონ წმიდასა, და ქალიპოსს და სხუადთა ესე ვითართა ადგილთა, რამეთუ რომელნიმე წიგნნი ორკეცად და სამკეცად გარდაწერილ არიან; რომელ ესე მოსაგონებულადცა დიდ არს; ვითარმცა ესე ოდენნი წიგნნი ერთმან კაცმან მზანობთარგმნილნი ცხორებასა შინა თვსსა აღწერნა, არა რათამცა ბერძულისაგან სრულად თარგმნნა, ვითარ ესე კაცმან საკვრულმან მაღლად დაღუთივ ბრწყინვალედ აღწერნაჲ.

თარგმნა უკუტ, ვითარცა ვთქუთ:

ა) \*) ღიდი სვნაქსარი, საფუძველი ეკლესიათა.

ბ) სახარებაჲ გარჯრებული საწელიწლო.

\*) აღსარიცხავი ნიშნები ჩვენ დაკუსვით.

ბ) პავლე სრული და საქმე მოციქულთა და კათოლიკენი მოციქულთანი.

დ) პავლე გამოკრებული საწელიწდო.

ე) თვენი ათორმეტნივე სრულად ღუჯივ ბრწყინვალედ.

ვ) სტიქარონნი საწელიწდონი დღესასწაულისანი, რომელნი თუქთა ცა თანა სწერიან.

ზ) სტიქარონი თვთ ავაჯნი უძლისპირონი, ვითარცა არიან ბერძულად.

235

ივ) ძულად იგივე სტიქარონნი ძილის პირთა ქუტში, რომელთა შინა სხუაჲცა მრავალნი კეთილნი სწერიან და მათვე შინა მარხვათა სტიქარონნი.

ივ) დიდი პარაკლიტონი, სამკაული ეკლესიათა, სხვათა მრავლითა კეთილითა აღსავსე.

ივ) დიდნი მარხვანი.

ც) და ზატყნი მრავალ ფერითა კეთილითა აღსავსე.

თ) წიგნი თეოდორე სტოდელისა, სწავლანი დიდთა მარხვათა საკითხავი.

ი) წიგნი დაბადებისა თარგმანი იოანე ოქროპირისა თქმული.

ია) წიგნი მეექუსის კრებისა, ეპისტოლენი წმიდისა კვირილესნი და სხუაჲთა წმიდათა მამათა, განკუტისათჳს ნისტორ უსჯულოსა.

იბ) წიგნი ბრიგოლ ნოსელისა, რომლისა შუენიერებაჲ და ქებაჲ ზეშთა არს ყოვლისა მითხრობისა.

იბ) წიგნი ექუსთა დღეთა წმიდისა ბასილის თქმული.

იღ) წიგნი ეპისტოლენი წმიდისა მენატი დმერთშემოსილისანი.

იე) წიგნი საფსალმუნე დავითი, სამკაული და გვრგვნი ყოველთა წიგნთა.

ზოლო უკეთუ ვინმე იყოს მოსწრაფეთაგანი და მამის მოყვარე, და უნდეს ცნობის ძალი თითოეულისა წიგნისაჲ, თუ რაჲ სწერია, აპისვე წიგნის ბოლოსა პოოს აღრიცხულად და განმარტებულად თითოეულისა წიგნისა ზანდუკი და ანდერძი ღუთივ შუენიერად, რომელი წმიდამან ბერმან იოანე პატრიკმან, პატრიკ ყოფილმან, აღწერა, რაჲმს იგი თავისა თვისისათჳს გარდაიწერნა წმიდანი ესე წიგნნი, ყოველი წულილად აღრიცხვა—გალობაჲ და დასდებელი ფრიალითა შრომითა და გულს მოდგინებითა.

ესე ყოველნი და ამისა ფრიალ უმრავლესნი მამამან ჩუტმან ბიორგი (?) და ესრეთ აღაოროძინა მისდა რწმუნებული იგი ტალანტი.

ზოლო საყოფელად არნ მისა ოდესმე სკომან წმიდას და ოდესმე

ქალიპოსს, და ესრეთ არა სცემდა განსუწმენდას თავსა თვსსა, ვიდრეღა ყოველნი განაკვრნა, არა ხოლო თუ ქართველნი, არამედ ბერძენნიცა და ასურნი, რომლისა თვსცა ეუწყაჲ მოქალაქობაჲ მისი. ნეტარსა იოანე პატრიარქსაჲ ანტიოქისასა, მოუწოდა და ეზრახა საღმრთოთა წერილთაგან მრავალ სახედ პირველად, და პერმე სულთა სარგებელისათვს, სათნოებაჲთათვს და ვნებაჲთა, და ვითარ ყოველსა შინა გამოცდილად პოვა, და მერმე ყოველი ცხორეჲაჲ თვისი მას შეჰვედრა, და მას ჰკითხავნ გულის სიტყუაჲთა თვსთა და ყოველთავე საეკლესიოთაჲ საქმეთა, და რაჟამს იგრ შურითა მტერისათა ცეცხლი აღედგა ღუთისა ქალაქსა და ტაძარი წმიდისა მოციქულისა პეტრესი დაიწვა,

ხოლო პატრიარქი მრავალთა მწუხარებაჲთა და ურვათაგან შეპყრობილ იყო ვიდრეღის ბერი ესე წმიდაჲ მოვიდა და სიტყვთა ნუგეშინისცემისათა და სწავლითა სულიერითა ყოველი მწუხარებაჲ და გლოვჲ მისი განუქარვა, რომლისათვსცა აღიარებდა და იტყოდა: „უკეთჲმცა სიწმიდე შენი არა მომაშვრალ იყო, ზ წმიდაო მამაო, კნინდამცა და მწუხარებაჲთა მიერ ჯოჯოხეთად შთასრულ იყო სული ჩემი!“ ესრეთ, წმიდაჲ ესე პატრიარქი, ესე ვითარითა სიყუარულითა და სარწმუნოებითა აღსავსე კაცისა ამის ღუთისათა, შემდგომად მცირედისა ღუთისა მიმართ მიიცივალა.

236 და შემდგომად მისა დაიპყრა საყდარი მისი თევდოსი სამეფოელმან, კაცმან მალალმან და ფილოსოფოსჲსან და ორთავე ცხორებითა გამოცდილმან; ხოლო არა აქუნდა მეცნიერებაჲ წმიდისა ამის ბერისა მიმართ, ვითარცა ახალ შემოსრულსა, და ესე იქმნა მიზეზი დასაბადამისა მათისა შრთიერთას შემეცნებისა.

რამეთუ კაცნი ვინმე სვმონ წმიდელნი შურითა საეშმაკოთა აღიძრნეს ჩუჲს ქართველთა ზედა, და ვნებაჲ, რათამცა ნათესავი ჩუჲსნი ძირითურთ აღმოფხვრეს სვმონ წმიდით, და განიზრახეს გულარძნილობით, რათა წმიდასა ამას და მართალსა სარწმუნოებაჲსა ჩუჲსნსა ბიწი რაჲმე დასწამონ, და ესრეთმცა სრულიად აღმოგუფხურნეს, და დიდებულისა ამისგან ლავრისა პირველითგან თვთ წმიდისა სვმონის მიერ დამკვიდრებულნი, და ესრეთ ბოროტად შეიზრახნეს,

და წარვიდეს თეოდოსი პატრიარქისა წინაშე, ვითარცა ახლად შემოსრულისა და წუთ უმეცრისაჲ,

დასცვეს წინაშე მისსა, რეცა მომკირნედ, და ჰრქუჲს მას: „შეგულწყინენ, წმიდაო მეუფეო, და გვკსნენ დიდისა ჰირისაგან და განგვათავისუფლენ კაცთაგან ამაოთა და უცხო თესლთა, რამეთუ არს მონასტერსა შინა ჩუჲსნსა ვითარ სამოცი კაცი, ქართველად სახელსდებენ თავთა თვსთა და არა

უწყიან, თუ რაღაა ზრახვენ ანუ რაა არს სარწმუნოებდა მათი, და ესრეთ, დორასად (?) ზოგი მონასტრისა დაუპყრიეს“; და ესმა რაე ესე პატრიაქსა, დაუკვრდა და ჰრქუა მათ: „და ვითარ ეგების ესე, რომელმცა ქართველნი არა მართლმადიდებელნი იყვნეს!“ რამეთუ წუთ უმეცარ იყო ნათესავისა ჩუპნისა, ხოლო იგინი დაუმტკიცებდეს, და რეცა უკეთურებისა საფარველად ჰრქუეს მას, ვითარმედ: „არა უწყით, თუ ქართველნი არიან ანუ სომეხნი, და ვერცა ხუცესი მათი ჟამსა სწირავს მონასტერსა შინა ჩუპნსა!“

ხოლო ესე მართალი თქუეს: რამეთუ ვიდრე აქამომდე მრავლით ჟამითგან ქართველი ხუცესი სვმონ წმიდაჲსა ჟამსა ვერ წირვიდა, ამის მიზეზისათვის, რამეთუ რომელსამე ჟამსა სოფლური ვინმე ხუცესი ახლად ჩამოსული წმიდისა სვმონის სუტტსა ზედა გასრულ იყო ჟამის წირვად ქალამნითა და საბეჭურითა, თვნიერ სამდღელოსა შესამოსლისა, ვითარცა იყო პირველად წესი ჩუპნი, და ამისთვის არა უტევებდეს ქართველსა ხუცესსა ჟამის წირვად, არამედ განეწესა, რათა მათთანავე ეზიარებოდინან, და ანუ ვინ ჰგონებს, თუმცა სხვაჲ რაჲმე მიზეზი ყოფილ იყო, და კაცთაჲ მათ ამაოთა პატრიაქსა ესე გაავგონეს, ხოლო იგი განცვდრდა ამას ყოველსა ზედა და ჰრქუა მათ:

„ბრავინ არსა ნათესავსა მათსა შორის ბერძელისა ენისა მეცნიერი და წერილთა სწავლული?“ ხოლო მათ, უნდა თუ არა, აღიარეს, ვითარმედ: „სე, არის ერთი ვინმე მონაზონი ღრმატიკოსი, ბერძულთა წიგნთა ქართულად თარგმნის“. მაშინ პატრიაქმან მსწრაფლ ბრძანა მოყვანებაჲ ბერისაჲ.

ხოლო ვითარცა შევიდა ბერი წინაშე მისსა, მოიკითხეს პატივითა და უბრძანა დაჯდომა, და იწყო უზნობად ბერისა ღუთივ სულიერთა წიგნთაგან, და რაღაა იგი კითვეიდა, ყოველსავე ღუთივ უშუპნიერად მიუვებდა; მაშინ გულის კმაჲ ყო პატრიაქმან, ვითარმედ: „მადლი ღუთისა დამკვდრებულ არს მის თანა!“ და ჰრქუა ესრეთ ბერსა: „პატიოსანო მამო, კურთხეულ არს ღმერთი, რომელ ვიხილე სიწმიდე შენი, და აჰა ესერა გხედავ მოწყალეებითა, დაღაცათუ ნათესავი ხარ ქართველი, სხვთა ყოვლითა სწავლულეებითა სრულად ბერძენი ხარ; ხოლო მითხარ ნათესავისა შენისათვის—არს რაე ნაკლულეყვანებაჲ სარწმუნოებისა მათთანა? გინა ურთიერთას განყოფილება მათ შორის და ჩუპნ შორის?“

ხოლო ნეტარმან მან გამოისახა სასწაული პატიოსნისა ჯუარისა პირსა თვისსა და იწყო წარმოთქმად მართლისა სარწმუნოებისა ესრეთ, რომელ განაკვვრნა მსუენელი: რამეთუ სული წმიდაჲ იტყოდა პირით მისით.

მაშინ პატრიაქმან ბრძანა: „კურთხეულ არს ღმერთი! ვიეთნიმც ნაკ



ლუღევანუბაძეს სწამებდეს ქართველთა, აჰა ესერა, მრავლითა სახითა უზე-  
შთაეს იპოვნეს ჩუენსა და უფროს ხოლო ქალწულებითა, რომელი იგი  
მალლად უპყრიეს მათ“. ყოველნივე ეწამებოდეს, რამეთუ იყუნეს მიტრაპო-  
ლიტნი და ეპისკოპოსნი და წარჩინებულნი ანტიოქიისანი, ყოველთავე  
ადიდეს ღმერთი და წმიდასა მას ქებაჲ შეასხეს და ნეტარებაჲ.

ხოლო პატრიარქმან ცუდის მზრახველთაჲ მათ და ამოთა კაცთა სვმეონ  
წმიდელთა ფრიად შეჰრისხნა და კონონსა ქუტუმს საეკლესიოსა შეყარნა  
და სხუადასცა მრავალსა ძვრსა უთქმიდა, ხოლო ნეტრმან ამან უხოიშნა  
პატრიარქისაგან, და განუტევენეს, და რომელსა იგი რეცა სავენებელად  
ჩუპნდა ჰგონებდეს, ესე ჩუენდა სარგებელად იქმნა, და სარწმუნოება ჩუტ-  
ნი ლუთივ ბრწყინვალედ იქადაგა; მიერიტგან დაეწესა, რათა ქართველნი  
ხვმონ წმიდას ჟამსა წირვიდენ, რამეთუ ყოველნი მეცნიერ ხართ, ვიდრე  
ამის ნეტარისამდე ჟამსა ვერვინ წირვიდეს, და ესე რა ესრეთ ლუთივ  
ბრწყინვალედ აღასრულა და განაგო, და კუალად სხუაჲ საქმე წინა უყო პა-  
ტრიარქმან ფრიად დიდი და მაღალი:

რამეთუ კაცთა ვიეთმე მრავალ ღონეთა და მანქანათა მოაკსენეს და  
აუწყეს პატრიარქსა, ვითარმედ: „ვითარ ესე, მეუფეო, რომელ ეკლესიანი და  
მღდელმოდღუარნი ქართლისანი არა რომლისა პატრიარქისა კელმწიფე-  
ბასა ქუტუმს არიან და ყოველნი საეკლესიონი წესნი მათ მიერ განეგები-  
ან, და თვთ დაისმენ კათალიკოზთა და ეპისკოპოსთა, და არა სამართალ  
არს ესე, რამეთუ ათორმეტთა მოციქულთაგანი არავინ მისრულ არს ქუტ-  
ყანასა მათსაჲ, და ჯერ არს, რათა ქალაქსა ამას ღუთისასა და საყდართა  
მოციქულთა თავისასა დაემორჩილნენ და ამის კელმწიფებაჲსა ქუტუმე იყუ-  
ნენ, რამეთუ ნათესავი არს უმეცარი და სამწყსო მცირე, და ჩუპნდა მახ-  
ლობელად არიან, და ჯერ არს, რათა კელმწიფებაჲსა ქუტუმე ანტიოქიისა  
პატრიარქისასა იმწყსებოდინ, და აქა იკურთხეოდის კათალიკოზი მათი,  
და ვიყუნეთ ჩუპნ ერთ სამწყსო და ერთ მწყემს!“

ესე ყოველი განიზრახეს და დაამტკიცეს, რეცა უმეცრებისა ჩუპნი-  
სათვს, ხოლო წინა აღმდგომი შეემთხვა, რამეთუ იწყო პატრიარქმან სი-  
ტყუჲად ბერისა, ვითაცა ესე რა აღგვწერია; და ეტყოდა რომელსაჲე ლი-  
ქნით და რომელსაჲე მართლდ, ვითარმედ: „შენ, ზ ნეტარო მამაო, დალაცა  
თუ ნათესავით ქართველი ხარ, ხოლო სწავლულებითა და მეცნიერებითა  
ჩუპნივე სწორი ხარ, ჯერ არს, რომელ ეკლესიანი და მღდელთმოდღუარნი  
თქუტუნნი კელსა ქუტუმე სამოციქულოსა ამის საყდრისასა იმწყსებოდინ, და  
მაჰრთებსცა ესრეთ მიზეზითა მახლობელობისათა, ესე შენგან შესაძლებელ  
არს, რამეთუ უწყი, ვითარმედ გისმენს მეფე თქუტუნი, უკეთუ მიუწერო და  
238 აუწყო უმჯობესი, ხოლო უკეთუ არა ისმინოს, მიუწეროთ ოთხთავე პატ-

რიაქთა საყდრის მოდგამთა ჩუპნთა და ვაუწყო თვთ რჩულობაჲ და ქედ ფიცხელობაჲ თქუპნისა ნათესავისა, და ვითარმედ, თვნიერ სამოციქულო-სა კანონისა, თვთ იმწყსებთან და მოციქულთაგანი არავინ მისრულ არს ქუცყანასა მათსა, და ესრეთ მრავალსა ღუაწლსა შეგთხინე, ვიდრე არა თვთ მეფე თქუპნი წინაშე ჩუპნსა მოვიდეს და კელმწიფობაჲსა ჩუპნსა და-ემორჩილოს!“ და ესე ვითარნი რაჲ სიტყუადნი წარმოთქუნა ბერისაჲ მი-მართ,

ხოლო ნეტარმან ამან დაწყნარებით და ნელიად ჰრქუა პატრიაქსა, ვითარმედ: „მე წმიდაო მეუფეო, რაჲსათვსმე ესრეთ ადვილად კელჰყოფ დიდისა ამის და მადლისა მოგონებად და აღსრულებად? ვინ არიან უგუ-ნურნი განპზრახნი შენნი, ანუ რაჲდ ესრეთ უგუნურად შეგირაცხიეს ნათე-სავი ქართველთა, წრფელი და უმანკო? აჰა ესე რა, ვარ მე უნარჩევესი და უქდაბლესი ყოველთა ძმათა, მე მოგცე მათ ყოველთა წილ პასუხი, მო-ღებად ეც წიგნი მის ღვა პნდრია მოციქულისა, და მუნით გეუწყოს საძიებელი თქუპნი“.

ხოლო პატრიაქმან უბრძანა თეოფილეს, ნათესავით ქართველსა, რომელი იგი უკანასკნელ ტარსუს მიტრაპოლიტ იქმნა, მოღებად წიგნისა მის, და ვითარ მოიღეს, პირველ წარკითხვისა, ჰრქუაჲ ბერმან პატრიაქსა: „წმიდაო მეუფეო, შენ იტყვ, ვითარმედ თავისა მის მოციქულთასა პეტ-რეს საყდარსა ვზიო, ხოლო ჩუპნ პირველ წოდებულისა და ძმისა თვის-სა მწოდებელისა ნაწილნი ვართ და სამწყსონი მის მიერ მოქცეულნი და განათლებულნი, და ერთი წმიდათა ათორმეტთა მოციქულთაგანი—სიმონს, ვიტყვ, კანანელსა, ქუცყანასა ჩუპნსა დაპარხულ არს—აფხაზეთს, რომელსა ნიკოფსი ეწოდების;

„ამათ წმიდათა მოციქულთა განათლებულნი ვართ; ვინათგან ერთთ ღმერთი გვცნობიეს, არღარა უვარ გვყოფიეს, და არცა ოდეს წვალებისა მიმართ მიდრეკილ არს ნათესავი ჩუპნი, და ყოველთა უვარის მყოფელთა და მწვალებელთა შევაჩუპნებთ და დავსწყევთ;

„ამას საფუძველსა ზედა მართლმადიდებლობისასა და მცნებათა და-ქადაგებათა ზედა წმიდათა მოციქულთასა მტკიცე ვართ. აწ, უკე-თუ ჯერ არს, დაგემორჩილნეთ!“ და, რეცა განცხრომით, ჰრქუა პატ-რიაქსა: „წმიდაო მეუფეო, შუპნის ესრეთ, რათა წოდებული იგი მწოდე-ბელსა მას დაქორჩილოს, რამეთუ პეტრესი ჯერ არს, რათა დაემოჩი-ლოს მწოდებელსა თვისსა და ძმასა პნდრიას, და რათა თქუპნ ჩუპნ და-ვემორჩილნეთ!“ და ესეცა შესძინა, ვითარმედ: „წმიდაო მეუფეო, რომელნი ესე ჩუპნ უმეცრად და სუბუქად გუხედავთ და თავნი თქუპნნი ბრძენ და მძიმე გიყოფიან,

„იყო უამი, რომელ ყოველსა საბერძნეთსა შინა მართლმადიდებლობაჲ არა იპოვებოდა,

„და იოანე, გუთელ ეპისკოპოსი, მცხეთას იკურთხაჲ ეპისკოპოსად, ვითარცა სწერია დიდსა სჯნაქსარსა“. ესე ყოველი რაჲ წარმოთქუა ნეტარმან ამან, განკურდა პატრიაქი ეპისკოპოსთა თვსთა დანა სიმახვლესა გონებისა მისისასა, რამეთუ, ვითარცა მდინარე დაუწყუჲდელად, ესრეთ დიდდეს სიტყუანი წმიდათა წერილთანი პირით მისით. განიღმა პატრიაქმან და რქუა მღდელთ მოძღვართა მათ და ერსა: „ხედავთა ბერსა ამას, ვითარ მართო ესეოდენსა სიპრავლესა გუჲრევის? ვიკრძალნეთ, ნუ უკუჲ წინა აღმდგომი შეგუჲმთხვიოს და არა ხოლო თუ სიტყვთ, არამედ საქმით გუამხილოს ძლეულებაჲ ჩუჲნი და დაგვიმრევლნეს!“

მიერ დღითგან ესრეთ შეიყვარა პატრიაქმან და ყოველთა ანტიოქიელთაჲ, ვითარცა მამა და მოძღუარი სულიერი და თვთ პატრიაქმან გულის სიტყუათა თვსითა მისა იწყო კითხვად, და რამეთუ პირველ მისა ყოფილი ნეტარი იოანე პატრიაქი მასვე წმიდასა ბერსა ჰკითხვიდა, ვითარცა ზემო ვთქუე, და ესრეთ, მრავლითა პატივითა და ნიჭითა ეპყრა წმიდაჲ იგი ბერი, ვიდრე იყო იგი ქუჲყანასა ანტიოქიისასა, და ოდეს აქუნდა რაჲმე საჭირო გულის სიტყუაჲ, მსწრაფლ წარმოსცემნ საკედარსა და მოიყვანებნ, და დიდად სარგებელ იყოფნ ხილვასა მისსა.

აქამომდე არს პატრიაქისა მიმართ სიტყვს გებისა და სიყვარულისა მისისა მიმართ წარმოთქმა.

**ბ**ოლო, ვითარცა ცნა ღუთის მსახურმან მეფემან ბაგრატ, ვითარმედ სრულ იქმნა თარგმანებაჲ წიგნთა საღმრთოთა და მოიარწყნეს ეკლესიანი შავის მთისანი წიგნთა მისთა მდინარითა, სულთა განმანათლებელითა: რამეთუ ყოველთა მონასტერთა გარდაიწერნეს, და უფროს ყოველთასა დიდად იღვაწა სულითა კურთხეულმან პნტონი ლიპარიტ ყოფილმან, და თვსისა მონასტრისა (წმიდაჲ ბარალამ აფხაზეთს), ბარალამ წმიდისათვს, დააწერინა და წმიდასა ამას ბერსა დიდად პატივი უპყრა და ნუგეშინისცა, თვსისა მის მონასტრისაგან გაკუჲთილი შეუქმნა, და სიმტკიცე თვსითა კელითა დაუწერა, და შუჲნიერი ქებაჲ და მადლობაჲ დაწერა მას შინა ღვაწლთა და შრომათა მისთათვს. ესრეთ რაჲ ყოველნი ეკლესიანი განშუჲნდეს სამკაულითა წმიდათა წიგნთა მისთათა, ხოლო ეკლესიანი აღმოსავლეთისანი წუთ ნაკლულევენ იყუნეს,

იწყო ღუთის მსახურმან მეფემან ბაგრატ, და ძემან მისმან ბიორგი, დედოფალთა და კათალიკოზმან, და ყოველთავე მღდელთ მოძღვართა და მთავართა, ვედრებაჲდ და წუჲკვად, რათა აღმოსავლეთს განვიდეს, და იხი-

ლონ წმიდა იგი და იკურთხნენ და განათლდენ მის მიერ, და რათა ნამუშავენი იგი მისი, ღუთიჲ მონიჭებული, იხილონ და აღივსნენ სიხარულითა.

და ესრეთ მრავალგზის მოუწერა ღუთის მოყუარე მეფე ბაგრატ და დედა მისი მარიამ დედოფალი, ვითარმედ: „წმიდაო მამაო, მანდა, შავსა მთასა მცირედნი არიან მონასტერნი ჩუჲსნი, რაჲთუ ქუტყანა არს უცხო, ხოლო ჩემი სამეფო ვრცელ არს და დიდ ფრიად და მაღალ და ეკლესიანი სამღვდელთ მოძღვრანი და მონასტერნი ფრიად მრავალ და დიდებულ; აწ არწმუნოს ღმერთმან სიწმინდესა თქუჲსნა, რათა ჰბრძანო და მოშურე, და ჩუჲს ვიკურთხნეთ თქუჲს მიერ და განენათლდეთ, და კუალად ეკლესიანი ჩუენნი აღივსნენ მდინარეთა მათგან, სულთა განმაცხოველებელთა წიგნთა თქუჲსნთა ღუთიჲ სულიერთაჲთა“.

ხოლო ნეტარჲან ამან ყოვლადე არა თავსიდვაჲ, რაჲთუ ყოვლითა მოსწრაფებითა ევლტოდა დიდებასა კაცთასა და შფოთსა სოფლისასა და სიმდაბლესა წეიტკობდა, და კუალად ზემო კსენებულისაცა მიზუნისაგან ეშინოდა: ნუ უკუპ ჰდღელთ მოძღვრად დაადგინონ, ვიდრე არა კუალადცა თვისითა კელითა სიმტკიცე მოუწერა ღუთის მსახურმან მეფემან, ვითარმედ: არა რაჲ უნებელი შეემთხვოს, და, ვითარმედ: „წმიდაო, არა თუ ოდენ წიგნთა თვის ვარ, რათა განათლდენ ეკლესიანი ჩუჲსნი, არამედ რა- 240  
თა თვთ მე განენათლდე ხილვითა თქუჲსნითა, და სული ჩემი კელთა თქუჲსნთა შევედრო, და ძე ჩემი და ყოველნი თვისნი ჩემნი სიწმიდისა თქუჲსნისა მიერ იმწყსებოდენ და განისწავლებოდინ, და რათა ღმერთსა ნიკად მიუპყრნე სულნი ჩუჲსნი“.

ხოლო იხილა რაჲ საღმრთომან ამან მოხუცებულმან სარწმუნოებაჲ იგი და სიყვარული ღუთის მსახურისა მეფისა მისა მიმართ, და მრავალგზის მიწერა და იძულებაჲ წარსლვისა მისისათვის, და ეძიებდა ცნობად ნებასა ღუთისასა, რომლითამცა გულსავსე იქმნა მაშინ: წმიდათა მოციქულთა ძიერ ქმნილი იგა საქჲე კელ ყო, და ეგრეცა იყო ჩუტულებაჲ მისი: რაჲმს საქმისა რაჲსათვისმე უნებნ გულსავსე ყოფის, თუ არსმეა ნებაჲ ღუთისაჲ, წიგნი დაწერნის, საკურთხეველსა ქუტყუ დასხნის და მღვდელმან ზედა ჟამი წირის, და, რაჲცა აღმოკდის, იგიკა დაამტკიცის;

და ეგრეთვე ყო აწცაჲ, რომლითა გულსავსე იქმნა, და ესრეთ მიუწერა მეფესა; ხოლო მას, ვითარცა ესმა, განიხარა ფრიად, და წარმოავლინა საკუთარი თვისი იოანე, საკედარი და განძი, რაჲოდენი კმაჲ ვყოფოდა მას; და მოწაფეთა თვისთა წარმოსცა, და დაწერნა წიგნი პატრიარქისა თანა და ღუთისა ანტიოქიისასა წარმოგზავნისა ჩუჲსნისათვის, და ესე რაჲ მოიწიგნეს მწოდებელნი ჩუჲსნი.

აქამომდე არს სიტყუაჲ ჩუენი ზემოკსენებულთა ძმათა მიმართ, რომელთა გვაიძულეს შობითგანვე აღწერა ცხორებისა მისისა, ზ ნეტარო, რამეთუ თქუენ აქამდე ყოველსავე თვთ მეცნიერ ხართ, და, ვითარცა არა მეცნიერ იყავ, რომელი იგი იოტ ოდენსაცა გულის სიტყუაჲსა არა და-ჰფარვიდა თქუენგან! ხოლო ამიერითგან წარსლვისა ჩუენისათჳს აღმო-სავლეთად და ვიდრე სამეუფოდ მოსლვადმდე და მიერ სოფლით მიცვა-ლებად ყოველივე ვაუწყო სიწმიდესა თქუენსა, რომელმან ეგე ფრიად მა-იძულე და ნიბრძანე შეუკადრებელთა შეკადრებაჲდ, და ესე წარმოვთქუე ფრიად მოკლედ და სულმცირედ, რამეთუ ესე ოდენ შორს ვარ სიწმიდი-სა მისისაგან, ვითარცა ცაჲ ქუჴყანისაგან და ვითარცა აჩრდილი მსგავ-სებისაგან კაცისა; და კუალად მაიძულეხს აღწერად ბრძანებაჲ თქუენი, თუ ვითარ წარვედ-თ ზე და თუ ვითარ იქმნა ნეტარი იგი მიცვალებეჲ მისი.

ხოლო მე, ვითარცა მოგზაურსა უდესა, რომელი განზოგებაჲსა გზი-სასა არა მიწვეულ არნ და დაიკნის, ეგრეთვე მცონის, რამეთუ წუთ ძირსა თანა მთისასა ვიქცევი და თავსა არა აღსრულ ვარ, არამედ ქრის-ტე ღმერთი ქეშმარიტი იყავნ ჩემ თანა და წმიდაჲ მადლი თქუენი, რა-თა უცთომელად წარვემართო გზასა სიტყუსა ჩემისასა.

რამეთუ, ვითარცა წარვემართებოდეთ საკვრველისა მაგის მთისაგან, ვილოცეთ სამარხოსა წმიდასა სვეონისსა და მართასა, და მადლი მათი და ლოცვაჲ თქუენი საგზლად მოვიდეთ, გამოვედით ანტიოქიით და მო-ვიწიენით ვიდრე დიდად მდინარედ მეფრატად და მუნ გუჴუწყუაჲ, ვითარ-მედ მიუჴუბნისათჳს ცოდვთა ჩუენთასა თურქთა დაუპყრიეს ყოველი შუა-მდინარე და ასური და საბერძნეთი, ხოლო ჩუენ, გუჴსმა რაჲ ესე, შევი-ქეცით მ-ერ და სევასტიით კერძო მივიდოდეთ, გუჴგონა, ვითარმედ მათ კერძო მშვიდობეჲ არს;

ხოლო უწინარეს ჩუენსა მისრულ იყურეს თურქნი, და აღეღო ქა-ლაქი იგი და დაეწვა, და ჩუენ არა უწყოდეთ და მივიდოდეთ, და კნინდა და მცირედ კელთა მათთა შთავარდებოდეთ, უკეთუ წყალობაჲსა ღუთისაჲ-  
241 სა არა აღეპყრა კელი: რამეთუ კმაჲ გუჴსმა ყოველთა, ვითარმედ: „სადა წარზვალთ?“ და, უწყის ოჯფალნან, კაცი არა გვხილავს, გარნა თუ კმა ანგე-ლოზისა იყო! ესრეთ შევიქეცით და მათა მივმართეთ დიდითა შრომითა და ღდე და ღამე სლვითა ძესარიად მოვედით და მჯნით წარმოვედით და ზღუაჲსა მოვმართეთ, რამეთუ კმელითა არლარა ეგებოდა, და, ნებითა ღუთისაჲთა, ევზაიტს მოვიწიენით, სამარტკლოსა წმიდისა თიეოდოსესსა, ხოლო მღდელთ მოძღვარჴან მის ადგილისამან კეთილად შეგვწყნარნა და



გვსტუმრნა, დიდი სიყვარული გუაჩუბნა და რამეთუ კაცი იყო წმიდა და ღმერთშემოსილი, და დიდად ნუგეშინისიკა მისლვითა ჩუბნითა განსაცდელთა მათთვს, და მრავალი წარმოთქუეს ურთიერთას სულთა ცხორებისათვს, და ესრეთ, მოვედით მიერ და მოვიწიენით სამისონს, ქალაქსა ზღვს კიდიასა, და მუნ განვციდენით საკედარნი ჩუბნნი, და ესრეთ ნაფითა წარვემართენით კერძოთა აფხაზეთისათა, კეთილითა და ჰმოთა ნავითა მივიწიენით ფოთს, და მიერ საკედროთა ქუთათის ყამსაჲ სთულისასაჲ.

ხოლო აცნობეს მსწრაფლ მეფესა, რამეთუ ზემოთა ქუტყანათა იყო, და, ვითარცა ეუწყა, განიხარა სიხარულითა დიდითა, და მეყსეულად წარმოგზავნა მწიგნობარი თვისი, და უბრძანა დიდითა პატივითა წარყვანებაჲ ბერისა; და, ვითარცა მოიწია ჩუბნდა, წარმოგვყვანეს მიერ და თანაგზაჲ გვყუა მღდელთ მოძღუარიცა ქუთათისისა, სახელით ილარიონ, რომელი უკანასკნელ მოწაფე იქმნა ბერისა, და წარმოვედით და მოვიწიენით ქუტყანად ქართლისა, სადა იგი იყო მეფე მთავართა თვისთა თანა, და, ვითარცა მოვეახლენით სამ ყამისა სავალ ოდენ, გამოგზავნა მეფემან მეგებრად ჩუბნდა მღდელთმოძღუარნი და დიდებულნი თვისნი, ხოლო თვთ ღუთის მსახური მეფე კართა თანა კარვისათა წინა მოეგებაჲ, და მოწოდებოდა მითხა და იკურთხაჲ მისგან და კელპყრობით შეიყვანა კარვად და ინაკით დასუა მახლობელად თვისა, და თქუაჲ განმხიარულებულმან სიხარულითა დიდითა: „კურთხეულ არს ღმერთი, აჰა დღეს ცხორებაჲ არს ყოვლისა სამეფოსა ჩემისა, რამეთუ ვიხილე ახალი მკრობირი!“ და ესრეთ, მისთანა ყოველნი დიდებულნი მისნი იხარებდეს და ჰმადლობდეს ღმერთსა და იტყოდეს: „კურთხეულ არს ღმერთი, რომელმან მოგვევლინა ესე ვითარი კაცი მაცხოვრად სულთა ჩუბნთა!“ და იყო სიხარული დიდი ყოველსა მას სამეფოსა მისსა.

ხოლო მას ყამსა იქმნა დიდი განმარჯვებაჲ მეფისა: ოდეს იგი შეწყვენითა ღუთისათა წინა აღმდგომნი თვისისა მეფობისანი აბაზაჲს ძენი შეიპყრნა, რომელთათვს ყოველთა უწყით ქეშმარიტებით, ვითარმედ შეპყრობაჲ მეფისა ეგულებოდა; ესე კაცნი ძლიერნი და ახოვანნი, სიმდიდრესა ზედა მკლავისა თვისისასაჲ მოქადულნი და სიმრავლესა ზედა ერისასა აღზვევებულნი, ხუთნი ერთობით, ვითარცა უძღურნი რამეჲ და ყრმანი ჩჩვლნი, ეკრეთ შეიპყრნა, რამეთუ წუთ თუჲ ერთი არა გამოსრულ იყო შეპდგომად მოსლვისა ჩუბნისა, ესე ვითა კელად იხუნა, წარავლინა მწოდებელი ბერისა თანა, და, ვითარცა შევიდა ბერი და მიულოცა გამარჯულებაჲ იგი, და ჰრქუაჲ მას მეფემან, ვითარცა იყო მორწმუნე და ღუთის მსახური: „ჴ წმიდაო მამაო, არავინ არს გამარჯუტებაჲ ესე ჩუბნი თვნიერ ლოცვისა და მადლისა შენისა, რამეთუ მრავალგზის კელმეყო და ვერ

242 ოდეს განმეორჯვა, ხოლო აწ უწყი ჭეშმარიტებით, რომელ სასწაული არს მოსლვისა შენისა, და ამიერიტგან წარემართოს მეფობაჲ ჩუენი ლოც-ვითა შენითა!“ და აუწყაჲ ყოველივე განზრახვა მათი, და ბოროტის შემზადებაჲ, რომელსა იგი მისთვის იგონებდეს.

ამისა შემდგომად, განაგნა რაჲ საქმენი მის ჟამისანი ღუთის მსახურმან მეფეჲსან, რამეთუ მოწევენულცა იყო ჟამი ზამთრისა, და ჩუტულე-ბისაებრ თვისისა წარვიდა ძეგზახეთად და აწკვა ბერსა წარსლვად, რათამუნ დაიზამთროს და განისუპნოს: და ვითარმედ არს ქუტყანა იგი ბარი და ტფილი; და, ვითარცა წარმოვემართენით და მივიწიენით ჰყონდიდს, მეფე სრულიად ძეგზახეთს შთასლვად წარემართა, ხოლო ეპისკოპოსმან ჰყონდიდელმან არა განგვტყენა, რამეთუ მოწაფე იყო ბერისა.

და ზამთარი იგი მუნ დავყავით, და შემდგომად ზამთრისა, აღმოჩავიდა ღუთისმსახური მეფე ქართლადმდე, მოუწოდა ბერსა წინაშე მისსა, მისცა ადგილნი შუბნიერი, ლავრანი დიდებულნი განსასუპნებელად და საყოფელად მისად: პირველად ნეტკ ქართლსა შინა და შემდგომად მცირედისა შატბერი დი, დიდებული ლავრა ძლარჯეთს შინა; ხოლო შესაძლებელ თუმცა იყო, ყოვლადვე არა ჰნებავნ მეფესა, რომელ ერთსამცა დღესა კიდე იყო მისგან, და ვერ განძღებოდა სმენითა თაფლისა უტკბილესთა მათ სიტყუაჲთა მისთათა, და ესრეთ ეტყვნ: „წმიდაო მამაო, ამისთვის მოვაშურეთ სიწმიდე თქუენი, რათა ნაკლულევანებაჲ და ცთომა უწყსო აღმოჰტხურა სრულიად სულთაგან ჩუენთა,

„დაფარული დაფარულად გვამხილო, ხოლო ცხადი თუალ უხვად განგვმარტე, რამეთუ, რაჲცა მიბრძანოს მამობამან შენმან, ესრეთ შევიწყნარო, ვითარცა პირისაგან წმიდათა მოციქულთასა“. და მოიყვანა ძე თვისი ბიორგი უფლის წული, და კელი მისი კელსა შთაუდვა და ჰრქუა: „აჲ მოგცემ სულსა ამის ყრმისასა და წინაშე ღუთისაჲ გთხოვ!“ ხოლო მან აკურთხაჲ და ულოცა და ჰრქუაჲ, ვითარმედ: „ოვფალმან ორითავე ცხოვრებითა აღიდენ ვითარცა დიდი ძოსტანტინე, შიშსა შენა თვისსა დაუმორჩილენ ყოველნი მტერნი მისნი“, და, ვითარცა შეჰსნოდა, სწავლანი ღუთივ სულიერნი და მცნებანი საღმრთოჲნი აღუწერნა და მისცნა, რათა სამარადისოდ იკითხვიდეს და იწურთიდეს, და რათა უწყსოთა კაცთა უჯგრო-რაჲმე და დრკუ არა აღწაონ; ხოლო მან სიხარულით შეიწყნარა და დღე დაღამე იწურთინ, და ესრეთ შეეუდგა, ვითარცა შვილი საყვარელი მამასა სახიერსა და, ვითარცა მოწაფე ერთგული, მოძღვარსა თვისსა.

ხოლო მიერიტგან იწყეს აღსაარებაჲდ და სინანულად: თვთ მეფემან, კათალიკოზმან, მღდელთა და დიაკონთა, მონაზონთა, მოწესეთა, დიდებულთა და მთავართა, მდიდართა და გლახაკთა; ესრეთ მკურვალითა სარ-

წმუნობითა მოისწრაფდეს, ვითარმედ საზრდელსაცა ძლით მივიღებდით, და ესრეთ განანათლა ყოველი აღმოსავლეთი კაცმან ამან განათლებულმან ღუთისაჲ მიერ, და ყოველნივე ცხადნი და დაფარულნი უწესობეაჲნი განჰმართნა.

რამეთუ პირველად ყოვლისა აღლესა მახვლი მხილებისა მეფეთა მიმართ მრავალთა უწესობეათა თვის, უშიშად და თვალუხავად, სიბრძნით და გონიერად: რომელ არა ჰყიდდეს საეპისკოპოზოთა კაცთაჲ მიმართ უწესოთა და უსწავლელთა და ყოვლითურთ სოფლისა შემსჭვალულთა და უწესობეათა და მიმოსლვათა შინა აღზრდილთა, არამედ გამოარჩევდეს კაცთა ღირსთა და წმიდათა და მონაზონებეათა შინა აღზრდილთა, და 243 ღუთივ სულიერთა მოძღუართა მიერ წამებულთა, და რათა ლოცვითა და მადლითა მათითა მშვიდობით წარემართოს მეფობაჲ მისი, და რათა არა მღღელთა უწესობითა და ცოდვითა ერის კაცნიცა დაისაჯნენ.

ბუღალად ეტყოდა მსჯავრთათვის და სამართალთა სამეფოთა: რათა უსჯიდეს ობოლთა და ქურივთა, სიტყვსაებრ ღვითისა: „მდაბალი და გლახაკი განამართლოს“, და რათა არა მისდრეკდეს სასწორსა სიმართლისასა დიდისა მიმართ გინა მცირისა, და რათა უმეტეს ყოვლისა წყალობაჲ შეიტკბოს, რამეთუ წყალობაჲ და სამართალი უყვარს ოვფალსა, და რამეთუ ყოველი არა წმიდებაჲ და უწესობეაჲ მოისპოს თვთ მისგან პირველად და მერმე ერისა ნისისაგან.

მერმე იწყო მღღელთ მოძღუართა მიმართ: რათა თუალ ღებით კელთ დასხმასა არა ჰყოფდენ, და უღირსთა მღღელთა არა აკურთხევდენ, და რათა ამცნებდენ მათ მიერ კურთხეულთა მღღელთა უღირსთა არა ზიარებაჲდ, და რათა არა შეჰკრებდენ ოქროსა და ვეცხლსა, არამედ უმეტეს ყოვლისა სწყალობდენ გლახაკთა და უღონოთა, და რათა არა უწესო რაჲმე და სხუაჲთა დამაზრკოლებელი საქმე იხილებოდის მათ შორის, არამედ მცნებასა მას მოციქულისასა შეუდგენ, ვითარცა მიუწერს ტიშოთეს.

ბუღალად იწყო მღღელთა მიმართ და დიაკონთა სწავლად მორჩილებაჲსა ეპისკოპოზისა თვისისა და არა ვისა თუალღებით მიცემად განმაცხოველებელსა მას კორცსა და სისხლსა ქრისტესსა, და ყოფად ეკრეთ, ვითარცა ბრძანებს კანონი მოციქულთა და მამათა.

მკრეთვე მონაზონთა და მოწესეთა და ყოველსა ერსა შემსგავსებულთა სწავლითა განანათლებდა, უსწავლელთა სწავლიდა, ხოლო სწავლულთა სწავლათა მათ აღუკენებდა, მდიდართა ასწავებდა წყალობაჲდ გლახაკთა, ხოლო გლახაკთა მოთმინებაჲსა ასწავებდა და ქველის საქმითა

წარგზავნიდა, დაცემულთა აღმართებდა, ხოლო დაცემადთა განამტკიცებდა, მოწყლულთა ისრითა უხილავთა მტერთათა განჰკურნებდა, ხოლო მოწყლვადთა მათ მოწყლვისაგან უვნებელად დაიცვიდა, დანთქმულთა ღელვათა შინა ვნებათაჲსა აღმოიყვანებდა, ხოლო დანთქმულთა დანთქმად არა უტევებდა, არამედ, ვითარცა კვლოვანი მენავეთ მოძღვარი, ზღვსაგან ამის სოფლისა დაუნთქმელად განარინებდა; რომლისათვისცა არა უჯერო არს, რათა მოსაკსენებელად ზემო აღწერილთა ამათ სათნოებათა მისთა მცირედი უწყებდა წარმოგიტხრა ამის პირისათვის, თუ ვითარი მადლი აქუნდა სულთა კურნებისა, და, უმეტეს ყოვლისა, თუ ვითარი შუამდგომელი იყო ღუთისაჲ მიმართ და მრჩობლ სიმრთელით დაცვსათვის, რომელი შეევედრის, და თავი თვისი წმიდაჲ მას ორითავე ცხორებითა მისცის.

რამეთუ ჟამსა მას, ოდეს ჩუპნ ჰყონდიდს ვიყუპნით, ვითარცა ზემო ვაკენეთ,

იყო ვნებე ძმა ერთი სავისკოპოზოსა მას შინა, სტუმრად მოსრული მთავარ ეპისკოპოზსა თანა, წესითა მთავარ დიაკონი, ხოლო სახით-მონაზონი, რომელი იგი უკანასკნელ კელთაგან წმიდისათა აღიკუტსა, რამეთუ წუთ არა აღკუტსილ იყო, ხოლო იყო იგი ჰაბუკი ჰასაკითა, და არა უჩინოთა და მდაბალთა შვილი, და წუთ არა აქუნდა მეცნიერებაჲ ბერისა თანა, არამედ თვთ იტყოდა, ვითარმედ: „სარწმუნოებაჲ და სასოებაჲ ეგე ვითარი მაქუნდაო, რომელ ვითარცა ქრისტეს ვხედავდი“. ამას ძმასა ზოგადი იგი მტერი ნათესავისა ჩუპნისა ეკუტათა სიკაბუკისა გულის თქმათა მიერ, რამეთუ თვისსა მოძღუარსა არა იახლა, რომელსა თანა გულის სიტყუაჲ თვისი დაედვა, და, პოვა რაჲ იგი თვნიერ მოძღვრისა, მაშინ ბრძოლა სცაჲ, ხოლო ვინათგან უცხოსა უცხო სარწმუნოებაჲ აქუნდა, კაცსა მას თანა ღუთისასა არა უტევებდა დანთქმად სარწმუნოებაჲ იგი მისი.

ესე მოვიდა ჩემ უღირსისა თანა და მრქუა ესრეთ, ვითარმედ: „ჯერ არს, მამო, რათა უკეთუ ვინმე მოძღვარსა თვისსა არა ეახლოს და ბრძოლა მტერისა სჭირდეს, რათა სხუაჲსა მოძღუარსა გამოუცხადოს და ლოცვას ევედროს?“ რამეთუ ესე ვითართა წესთა წუთ უმეტარ იყო; ხოლო მე ვარქუ მას, ვითარმედ: „დიდად სათნო არს ეგე, პატიოსანო ძმაო, წინაშე ღუთისაჲ“. და მომიგო მე ესრეთ, ვითარმედ: „ჰყავ სიყვარული და მიჩუპნე მე ბერი და მოაკსენე ჰირი ესე ჩემი!“ ხოლო მას ჟამსა ბერი სავისკოპოზოს აღსრულ იყო და, ვითარცა მოვიდა, მოვაკსენე ძმისა მის გულის სიტყუაჲ, და ხვალისგან მიბრძანა მოწოდებაჲ მისი; და, მორავსა, შევიყვანე ჰარველად სენაკად ჩემდა და ვამცენ, რათა უშიშად და კადნიერად გამოუცხადოს ყოველივე ბერსა. ხოლო, ვითარცა შევიყვანე წინაშე ბერისა და მე

ჯამოვედ, გამოუცხადა მას ბრძოლანი თვსნი; ჰრქუა მას ბერმან, ვითარცა  
თვთ ყოველსავე უკანასკნელ მითხრობდა: „შჯლო, ღვწოსა განეყენე, რათა  
განთავისუფლდე!“ ჰრქუაჲ ძმამან მან: „მამაო ქუტყანა ესე ხორშაკეული  
არს და უმეტესად იგი ადგილი, სადა მე ვიყოფები, ნუ უკუტ სნეულების-  
გან დავეცი!“ ჰრქუაჲ მას ბერმან კელმწიფებით განცხადებულად, ვითარმედ:  
„შვილო, მე ვიყო შორის ღუთისაჲ და შენსა შუამდგომელი, ვითარმედ,  
უკეთუ შენ მცნებაჲ ჩემი დაიმარხო, არა შეგემხვოს სულიერი გინა კო-  
რციელი სნეულებაჲ“.

ხოლო იგი ევედრებოდა, რათა სრულიად დაიმოწაფოს, არამედ არა  
ინებაჲ ბერმან, ვიდრემდის პირველისა მის მოძღურისაგან არა იჯჳმნას:  
„რამეთუ არა გუაქუს ევე ვითარი ჩუტულებაო“. ხოლო, მორაეიდა ძმაჲ  
იგი; ესე მათუწყაჲ, და იხილვებოდა, ვითარცა ბრძმედისაგან გამოსრული, ყო-  
ვლითურთ მხიარული და თავისუფალი; მიერიტგან ესრეთ განეყენა ღვწო-  
სა, რომელ თვწიერ ზიარებისა წმიდათა საიდუმლოთასა ჟამ რაჲოდენმე  
გემოსა არა იხილვიდის, და, ვითარცა უკანასკნელ გვთხრობდა სარგებე-  
ლისათვს ჩუტყისა, ვითარმედ: „ვინათგან შენ ბერსა თანა შემიყვანეო, მიე-  
რითგან ესრეთ განვთავისუფლდი, მრავალ ჟამ, რომელ კვალიცა ვეოა ვპო-  
ვე ჩემ შორის პირველთა მათ ბრძოლათა; სიმრთელისათვს კულა რაჲდღა  
ჭაკმარ არს თქჳად, ვითარ ქუტყანასა მას შინა ხორშაკსა, ყოველთა ღვწო  
სმულთა, უმრთელეს ვიპოვე.“

მსე ამისთვს წარმოვთქუო, რათა გეუწყოს, თუ ვითარი შუამდგომე-  
ლი იყო შორის ღუთისაჲ და კაცთა, და თუ ვითარისა სიმრთელისა მიშ-  
ცემელი იყო სულისა და კორცთა, და თუ ვითარსა სარწმუნოებასა მის-  
ცემდა მისდა შევედრებულთა; ხოლო მდიდართა კულაჲ საფასეთა განზნე-  
ვისაჲთვს და თუ ვითარ უმეტეს ყოვლისა გლახაკთა წყალობაჲსა ამცნებ-  
და, ძალმან სიტყვსამან გამოაცხადოს, რათა გეუწყოს მოწყალებაჲ იგრ  
სულისა მისისა:

რამეთუ იყო ვინმე ეპისკოპოზი, მდიდარი ფრიად და წარჩინებულთ, 345  
რომელსა იგი მარჯულ ჰბრძოდა ეშმაკი, რათა სიმდიდრითა საფასეთა თვ-  
სთათაჲ ეკლესიანი შეამკუნეს და განაშუტნენს, და რათა მონასტერთა ში-  
ნა ალაპი დაიდვას, და ამით მიზეზითა სცვდა სიმდიდრესა თვსსა, ხოლო  
გლახაკთა ყოვლადვე არა მიზედვიდა; და ესე დაემოწაფა წმიდასა მას  
ბერსა და განუცხადა მან თვისი გულის სიტყუაჲ; ხოლო ბერმან ჰრქუაჲ  
მას, ვითარმედ: „მეუფეო, ეგე ბრძოლა ბოროტისა მტერისა არს, რა-  
თამცა ეკლესიათა და ალაპთა მიზეზითა გლახაკთა უწყალოებაჲსა შინა  
მოგკლა, რამეთუ არა თუ ამას გეტყვს ღმერთი, ვითარმედ ეკლესიანი  
შეამკუპნითო, არამედ, რამეთუ: „მშვიდა და არამეცით მე ჭამადი“; ვითარ-



ცა იტყვს იოანე ოქროპირი. ესრეთ სწავლათა თვსთა მიერ მოწყალებად ჯლახაკთა მოიყვანა და ფრიად განყოფად იწყო უღონოთა და დავრდომილთა, ვიდრე არღარა სახილველად საკვრველ იყო, რომელნი იგი იცნობდეს პირველ. ესე ვითარითაჲ სწავლითა განანათლა ქუტყანა ჩუენი და ესრეთ აცხოვნა სულნი ურიცხუნი და ძღუნად მიუპყრნა სიძესა მას სულთასა.

ხოლო უწყი, ვითარმედ ეძიებ და გსურის მითხრობად, მ ვმიდაო, თუ ვითარ იქმნა შემოკრებაჲ თბოლთა ამათ და თუ ვითარ ესეოდენი სიმრავლე ერთობად მოიყვანა, საქმე ესე ფრიად მაღალი და საკვრველი, საქმე დამოკიდებული სჯულისა და წინასწარმეტყუპლთა, და, ვთქუა, თუ უზეშთაჲს სჯულისა, საქმე ახლისა მადლისა შემამკობელი და გვრგვნი, რომელი იგი მოსე იხილა და თანა წარკდა, ხოლო აჰრონ ვითარცა შეუძლებელსა განეშორა, არამედ უფსკრულმან მან წყალობისამან ბეჭთა თვსთა იტვრთა და ყოველთა სადგურსა მოიყვანა; ესე საქმე კაცმან ამან, მობაჲძემან ღუთისაჲ წყალობათამან, სათნოდ ღუთისაჲ კელყო და აღასრულა, რათა, ვგონებ, თუ დასაბამითგან სოფლისათ და ვიდრე აქამომდე ვერვის კელყოფიეს და ვერცადავინ კელჰყოფს და შეჰკადრებს, დაღაცათუ ვინ სადა კელჰყოს ესე ანუ ქალაქთა შინა გინა სოფელთა, მცირეთგანმან ვინმე წარძართა კუალად ათნი ვინმე გინათუ ათუთხმეტნი, გინა თუ ოცნი შეიწყნარნა, და ესეცა ჰასაკად მოსრულნი:

ვითარცა წამებს წიგნი მეფეთა აბდიასთვს წინასწარმეტყუპლისა, რომელმან იგი ერგასინი წინასწარმეტყუპლნი, ლტოლვილნი ზე დამალულნი ეზაბელისაგან ქუაბსა შინა ერთსა, ჟამ რაჲოდენმე გამოზარდნა, და ესე არა საკვრველარს: ესე ერგასის თავი იყო აქაზ მეფისა, ხოლო იგინი წინასწარმეტყუპლნი იყუნეს ღირსნი, რომელთა მიერ მრჩობლსა სასწაულსა მოელოდა.

და კუალად წერილ არს ახალსაცა სჯულსა შინა წმიდისა ძლიმისთვს, და წმიდისა ზოტიკი ხუცისათვს, და სამფსონ უცხოთ შემწყნარებელი-სა და წმიდისა ბაბილასთვს ანტიოქელ პატრიარქისა:

რამეთუ წმიდაჲ ძლიმი ასწავლიდა ყრმათა, ხოლო სულიერი დედა მისი, სოფია ნეტარი, ზრდიდა და თანა მოღვაწე იყო; ვგრეთვე ზოტიკი, ხუცესისა ცოლი და შვილნი: მონანი და მკველნი ჰყუპს და თანა შეეწეოდეს, ხოლო სამფსონ ნამეტნავისაგან სიმდიდრისა ქველის საქმესა იქმნოდა, და კუალად წმიდაჲ ბაბილა ღიდისა მის ქალაქისა საყდრის მპყრობელი იყო, რომელთა არა არს საკვრველ ესეოდენსა ფართოებაჲსა შინა უხუცბით ქუტლის მოქმედებად.

ხოლო ნეტარმან ამან კაცმან საკვრველმან, კაცთა ბუნებისა უზე-

შთაეს შეუკადრებელთა შემკადრებელმან, რომელი იგი ყოვლითურთ მივმსგავსა ბუნებით სახიერსა მას და კაცთ მოყვარესა, რამეთუ კადნიერ არს ვიდრე აქამომდე სიტყუაჲ ჩუპნი, რამეთუ არათუ ზთნი იტკრთნა, გინათუ ოცნი ანუ თუ ორმეოცნი სულნი, რომელთაგანთა წუთ არცა მარჯუბნე უწყოდეს და არცა მარცხენე, არამედ. მოქენე იყუნეს სძესა დედისასა საზრდელად მათდაჲ, პირველსა მას ჰასაკსა ქცევასა შინა; ხოლო სხუანი მეორესა მას ჰასაკსა შინა შესრულნი სიჩხოებისაგან მცირედ ოდენ დაკლებულნი და ყრმად სახელდებულნი, კუალად მწყობრნი მესამენი, მესამესა მას ჰასაკსა შინა სიჭაბუკისათა მომლოდენი, ხოლო მეოთხენი განწყობილნი ხუცესთა და მოხუცებულთა და ბერთანი, რომელნი იგი ნებსით თვისით დაემოწაფენეს, ხოლო სხუანი კუალად შვილთა თანა დაადგარეს, — ესე ყოველნი ერთ მწყობრად და ერთრიცხუად შეკრებულნი და რვა ათეულად აღრიცხულად აღრიცხულნი, და ნავთ სადგურსა წყალობისა მისისასა შევედრებულნი, ვითარცა ცხოვარნი მწყემსისა კეთილისა, ეგრეთ შეუდგეს წმიდასა მას, ხოლო მიზეზი შეკრებისა მათისა ესე იყო:

რამეთუ ჟამსა მას, ოდეს იგი უსჯულოებაჲთა ჩუპნთა სიმრავლემან, წყალობაჲ აურაცხელი და სახიერი ღმერთი უწყალოებაჲდ და რისხვად აღძრეს, და საღმობაჲ იგი განმარუდებელი სიმყარლისა ღირსად და სამართლად ყოველსა აღმოსავლეთსა ზედა მოიწია,

სიტყვსაებრ წინასწარმეტყულისა: მრავალ სახენი და უწყსონი საქმენი, კაცთა ბუნებაჲსა ზედა გამოსრულნი, იხილვებოდეს, და არა წმიდანი საქმელნი, ქრისტიანეთათჳს საქმლად დაყენებულნი, ნიჭად დიდად შიშო შილსა მიეძღვანებოდეს, და შვილნი სასურველნი და საყვარელნი მშობელთანი, ლოცვითა მოთხოვილნი ღუთისაგან, საწყისო და საძულველ მშობელთა იქმნებოდეს; ხოლო სხუათა მათთანა წარვეკლით, რომელი არაჯერ არს აღწერად, ხოლო ესე აღიწერა მოსაკსენებელად კაცისა მის ღუთისაჲსა, თუ ვითარსა ჟამსა ვითარ მიზეზ ღუთისაჲ წყალობისა ექმნა მრავალთა სულთა და მრჩობლთა მიერ საზრდელთა გამოზარდნა, ვითარცა პირველ იოსებ მეგვტენი, და, ვითარცა მოსე ზღვსაგან სიყმილისა დაუნთქმელად, მიხგან შევედრებულნი იგი სულნი მისგან განარინნა. ესე ნუვის უკვრს, ოდეს მოიწიოს ზეგარდაჲო რისხვა კაცთა ნათესავსა ზედა, არა ხოლო თუ გლახაკნი შეიწრდებიან, არამედ მდიდარნიცა ნაკლულევან იქმნებიან, ვითარცა იტყვს ღვით, ვითარმედ: „ყოველთაჲე მიაქციეს ერთბაჲმად და უკვარ იქმნესო“: ამისცა ყოველნივე იტანჯნეს.

ხოლო, ვითარცა ზემო ვთქუა, რომელნი ამას საზარელსა ბოროტსა მძლე ექმნეს და კნინოდენ სიყმილისა სიკუდილსა დაუშთეს და ჟამსა მას

განსაცდელისასა მცირედ თანა წაჰკედეს, მას ოდენ ჟამსა მოვიწიენით ჩუშნა აღმოსავლეთს, რამეთუ დაღუცათუ მცირედ უმღობინეს ქმნილ იყო ჟამი, გარნა თუ ნეშტი განსაცდელთა. იწროებისა სრულიად არა თანა წარსრულ იყო, და თუცა ვინ დაშთომილ იყო, მრავლითაჲ ჭირითა ცხოვნდებოდეს და შორის სიკუდილისა და ცხორებისა მყოფი იყო, და ესე ყოველი

247 რაჲ იხილა წმიდამან მამამან გიორგი, სულთ ითქუნა მწუხარებით და ცრემლით იტყოდა: „ჟ მე, რასათვს მე მოვიწიე ამას ქუტყანასა ხილვად ესე ვითართა ამათ ბოროტთა!“

ხოლო, პირველ ყოველთასა, ვპოვენით ამის ნეტარისა თვისნი მათ ქუტყანათა, ფრიად დაღონებულნი, დისწულნი ორნი და შვილნი მათნი ყრმანი მცირენი; ესენი შეიწყნარნა წმიდამან მან, სიტყვსაებრ, ვითარმედ: „თვისი ნათესავისა შენისა არა უგულუბელს ჰყო“; ხოლო სხუადანი სხუადათა ადგილთა მათგან შეკრიბნა—რომელნიმე ქალაქთაგან, რომელნიმე დაბადათაგან, სხუანი სრულიად უდაბურთა ადგილთა პოვნა, სხუადანი მონებისაგან გამოიყვანნა, ხოლო სხუადანი უმწარესისა ცხორებისაგან იკსნნა, და ესრეთ, ჟამსავე სიყრმისა და უმანკოებისასა, ვიდრე ცნობადმდე კეთილისა და ბოროტისა, გამოიკსნნა ნეტარმან მან, და ესე ვითართა შეურაცხთა საქმეთაგან მდებლად უბიწოდ, მნედ სარწმუნოდ ქრისტესა შეწირნა, და ესე ნუ ვის უკვრს, რამეთუ მამათ მთავარიცა დიდი მოსებ მონა იყო და სიწმიდე მისი ყოველთა შორის იქების, რომელი იგი უკანასკნელ მეფე იქმნა ეგვიპტისა, ხოლო ღვით და ამოხ არა მწყემსნი იყუნესა, რომელი იგი ერთი მეფე იქმნა, ხოლო მეორე წინასწარმეტყველ? და რათა არა თითოეულსა ვიტყოდნი, ესრეთ რაჲ ყოველსა აღმოსავლეთსა განეფინა საქმე ესე საკვრველი.

იწყეს ყოვლით კერძო შემოკრებად, რომელნი მშობელთა თვისთა მოიყვანიან და ევედრებინ შეწყნარებად, და რომელთამე წინაშე კართა დაუტევიან და ივლტადიან, სხუადანი კუალად, გონებითა მახვლნი რე, მშობელთა თვისთაგან თვთ ლტოლვილნი, წმიდისა ამის ნავთ საყუდელსა შემოვედრნიან; და ესრეთ აღორძინდა ღუთიე შეკრებული ესე კრებული, ვიდრედა აღვიდა ოთხმეოც რიცხვად, ვითარცა პირველ ვთქუ.

აწ უკუტ გულის კმაჲ ყავთ, ჟ მორწმუნენო, საქმე მაღალი და განსაკრთომელი! უწყი, ვითარმედ არა უმეცარ ხართ შეილთა ზრდასა მოყვარენი სოფლისანი, რამეთუ უკეთუ ვის განუმრავლდენ შეილნი უფროს რიცხვსა, ვითარ არს შვილისა გინა რვისა, რაჲ ზომ მდიდარი იყოს, დიდსა ჭირსა და ურვასა შთავარდების, ხოლო უკეთუ გლახაკი იყოს, ყოვლითურთ მწარე არს ცხორებაჲ მისი და აღსავსე ვაებითა; ხოლო ამან ნეტარმან ესეოდენი სიმრავლე ობოლთა იტვრთა, ვითარცა სხუადამან ერთო

გინა ორი, და ესრეთ აღზარდნა ყოველნივე და ღუთივ სულიერიითა სწავ-  
ლითა სრულ ყვნა, ვითარცა ხათნო უჩნდა, ნებაჲსა ღუთისასა, და აღორ-  
ძინებაჲსა თანა ჰასაკისასა წერილთა საღმრთოჲთა სიტყბოებასა, ვითარცა  
სძესა და თაფლსა, ასუმიდა; ხოლო გვამისა ორღანოთა მათ ასოთა განჭა-  
ბუკებასა და საცნობელთა გარეშეთა განვრცელებადსა თანა შინაგან გონე-  
ბისა ორღანოთა განაფრთხობდა და განაჭაბუკებდა, და ესრეთ, მრჩობლ  
აღორძინებულთა დამბადებელსა ღმერთსა მათსა მიუძღვანებდა.

რამეთუ არა სხუაჲთა მოძღუართა მიერ ასწავლიდა ესოდენსა მას  
სიმრავლესა ანუ თუ სხუაჲთა თანა შემწეთა იკუმევედა, რათამცა თვთ მცი-  
რედ რაჲმე განისუტნა, არამედ ყოვლითურთ თვთ ასწავებნ და მოძღურინ—  
მწყობრთა და მწყობრთა, ჰასაკეულთა და ჰასაკუულთა, ხოლო წესსა და  
კანონსა ლოცვათა თვისთასა არა დააცადებდა, არცა მარჯვისა და მლოცვაწე-  
ბისაგან განისუტნებდა, ვიდრემდის უპირატესთა მათ შემდგომნი შესწორ-  
ნა, ხოლო შესწორებულთა მათ შემდგომნი მათნი წარსწივნა, და ესრეთ, 248  
დაღაცა თუ ჰასაკითა ერთი მეორისა უმეტეს იხილვებოდა, ხოლო სწავ-  
ლულებისა მიერ ურთიერთას მოჰასაკე იყუნეს.

ხოლო მწებავს სიტყუაჲ შემსგავსებული ჟამსა და ადგილსა, რომლი-  
სა თქმა არა უჯერო არს საბრალობელად მბრალობელთა მათ უბრა-  
ლოსათა, რომელთათვის იგივე ვჰგონებ, რომელ არცა თუ კეთილსა მას  
მთესვარსა ერთდენ ბრალობად, რომელი იგი გამოვიდა თესვად თესლისა,  
ვითარცა სახარებაჲსა წერილ არს, გინათუ მეთერთმეტისა მისთვის მოწა-  
ფისა მოძღუარი იგი სახიერი ბრალეულ ყონ, და კუალად მარტო მლისე  
ერთისა ბეზისთვის, რომელსა იგი ხოლო მხოლო ჰყვა მოწაფედ, რამეთუ,  
ესე ვითარითა სავეს არიან წერილნი, ხოლო ჩუტნ მცირეთა მიერ სიტყუაჲ-  
თა მიზეზი სიტყვისა ჩუტნისა საცნაურ ვჰყოთ და ნამეტნავსა თანა წარვჰკ-  
დეთ: რათა არა უნაყოფოებისათვის რომელთამე ხეთასა შუტნერსა მის  
სამოთხისა დამსხმელსა აბრალებდეს ვინ, არცა ორნატო მთესვარსა მას  
კელოვანსა მცირისა ღვარძლისა განიკითხვიდეს ვინ, უკეთუ მცირედცა რაჲ-  
მე იყოს ნაკლულევიანებაჲ ესოდენსა სიმრავლესა შინა.

რამეთუ იყო მრავალი მიზეზი შეკრებაჲსა ამას შინა, & წმიდაო! პირ-  
ველად ყოვლისა ღუთისაჲ მიმსგავსებული მოწყალებაჲ, ვითარცა ზემო  
ვთქუ, ჟამისა მისთვის განსაცდელისა, ხოლო მეორედ, ვინათგან შრომა თავს-  
იდვა და მრავალნი წიგნნი ეთარგმნნეს და ენებაჲ, რათამცა ნათესავმან ჩუტ-  
ნმან დაისწავა, ხოლო ვინათგან შეუძლებელ იყო ჰასაკითა სრულთა და  
განმწყსებელთაგან სწავლა, ამისთვისცა ბუნებაჲ იგი ღბილი და ჩჩვილი,  
რომელი, ვითარცა ცკლი საბეჭდავსა, ეგრეთ მიიღებს სწავლულებაჲსა, ესე

ვითარი კრებული ორდანოდ, შემწყნარებელად სწავლათა თვსთა მოიპოვა, რომლისაგან არა განცრუვნა სასოებაჲ მისი.

ხოლო კუალად მესამე მიზეზი ესე იყო, რომელსაცაჲ შინა იყო განგებაჲ ლუთისა, რამეთუ იყო რაჲ წმიდაჲ ესე მთასა ამას წმიდასა—პირველად დიაკონობაჲსა შინა და მერმე წინამძღრობაჲსა, აკსოვდა მრავალი ღუაწლი და შრომა, რომელი თავსედვა ხუცესთა და მგალობელთა, რამეთუ ქუტყანა ჩუპნი შორს იყო ამის ქუტყანისაგან და მცირენი მოვიდიან სწავლულნი; ხოლო რომელნი იგი მოვიდიან, შემდგომად მცირედისა კუალადცა წარვიდიან და დიდებული ესე ეკლესიაცა—ლაგრა—დაუტევიან. ენებაჲ ნეტარსა ამას, რათა კრებული შვლთა თვსთა, ვითარცა ცხოვარნი სიტყვარნი, წმიდასა მამასა ჩუპნსა მფთვმის ძლუნად პატიოსნად მიჭუარნეს მგალობელად და მღვდელად წმიდისა ამის ეკლესიისა, რათა ღმერთშემოსილთა მათ საკსენებელი ბრწყინვალედ აღესრულებოდის და, ვითარცა პირველ ვთქუ, ესე სამი მიზეზი იყო მათისა შეკრებისა.

ხოლო ჩუპნ პირველსავე სიტყუაჲსა მოვიდეთ. ღაცყავით აღმოსავლეთს ხუთი წელი ესე ვითართა ყოფითა, ვითარცა ზემო ვთქუთ: გარდაიწერნეს წიგნი მისნი მრავალთა საეპისკოპოზოთა და მონასტერთა, და მრავალნი საეკლესიონი წესნი განჰმართნა, რომელი რაჲ ნაკლულევენებაჲ პოვა და ყოველთავე მეფეთა და მთავართა, მდიდართა და გლახაკთა, დიდთა და მცირეთა გზანი საუქუნოსა ცხოვრებისანი ასწავნა, მცნებეჲ და წესნი დაუსხნა წერით და უწერელად; და ესრეთ საღმრთოჲ ბრძანებაჲ აღასრულაჲ და მისდა ბრძანებული იგი ტალანტი ბევრ წილად აღაორძინა, რომელ არს წიგნთა თარგმანებაჲ, და სხუაჲცა ტალანტი შესძინა ფრიად უმაღლესი პირველისა, რომელ არს ესოდენისა სულისა განსწავლა და აღზრდა.

რამეთუ მე, ზ ნეტარო, არა ესრეთ საკვრველ მიჩნს და დიდ წიგნთა თარგმნა, ვითარ ესოდენისა სულისა ლუთისაჲ შეწირვა! ხოლო საცნაურ არს ესე, ვითარმედ ამათ ობოლთათვს წარუძღუა ღმერთი აღმოსავლეთს, და ესრეთ ყოველი აღმოსავლეთი განანათლა, და ნაწილი იგი ანდრია მოციქულისა და სიმონ კანანელისა კუალად განამტკიცა: რამეთუ ანდრია მოციქულმან მოვლო ქუტყანა ჩუპნი, ხოლო სიმონ კანანელმან სრულიად დაამკვდრა, რამეთუ ნიკოფსს არიან ნაწილნი მისნი წმიდანი. ხოლო რაჲმს იგი სამხილებელად ცოდვათა ჩუპნთათვს ლომი იგი მკვრალი,

ბაბილოვნით აღმოსრული სიმტკიცესა ზედა მკლავისა თვისისა, მეორე ნაბუქოდონოსორ უსჯულო, სულტანი გამოვიდა საზღვართაგან თვსთა მომსრველად ნათესავისა ქრისტეანეთასა, მას ჟამსა შინა ვიყვენით



ჩუპნ ახალქალაქს ჯავახეთისასა, და მუნ ჰყვეს ყოველნივე ობოლნი თვსნი, და ვსხედით ყოველნივე წინაშე მისსა, შუადღეს ოდენ განკვრევა დაეცა ჟამ რაჲოდენმე და, მეყსეულად განკროთიისა, გვბრძანა ყოველთა, ვითარმედ: „რისხვა ლუთისაჲ მოწვენად არს ამას ქალაქსა ზედა!“ და ბრძანა აღკაზმაჲ ყოველთა; და იყო რაჲ მწუხრი, გამოვედით, და კუალად სამისა დღისა მოიწია რისხვა იგი უგრძნულად, რომელსა ყოველნი მეცნიერ ხართ: რამეთუ არათუ ახალქალაქისა მკვდრნი მოისრნეს, არამედ დიდ დიდნი და წარჩინებულნი მთავარნი და ერისთავნი საშეფოსა ჩუპნისანი ძვრძვრად მოისრნეს და წარყმდეს, რომლისა მიერ ლუთის მსახური მეფე ბაგრატ დიდსა მწუხარებასა შთავარდა, ვიდრე არა მივიდა კაცი ესე ლუთისაჲ და სიტყვთა მიერ ნუგეშინისცემისათა და მრავალ სახეთა თხრობათა და უწყებამათგან აღმური იგი მწუხარებისა განუქარვა, ვიდრეღა თვთ აღიარებდა, ვითარმედ: „უკეთუმცა არა მეხილვა სიწმიდე შენი, კინილამცა და მწუხარებისა მიერ მომკვდარ ვიყავ“.

**ბ**ოლო გულის კმაჲ ყო რაჲ ზეგარდამოთა წოდებითა, ჟამი მიცვალებიისა თვისისა კორცთაგან განსლვისა და ლუთისაჲ მიმართ მისლვისა, განგებულებამან საღმრთოჲმან აღძრა სჯლი მისი წარსვლად მთა წმინდად, რათა ვინა იგი აღმობრწყინდა ნათელი მეცნიერებისა წიგნთა ლუთივე სულიერთა, ვითარცა მრავალგზის გვთქვამს, პირველად წმიდისა მამისა ჩუპნისა მფთვემს მიერ და მერმე ამის ნეტარისა მამისა ბიორგისაგან, რათა მიერვე იქმნას აღესებაჲ მისი და ზეცისა ნათელსა შემატებაჲ, დაღაცათუ ქალაქსა მას შინა სამეუფოსა აღესრულა, ვითარცა წმიდაჲ დიდი მამა ჩუპნი მფთვემე, რათა, ვითარცა მდინარე თულისაგან წყაროჲა გამოსრული, რომელმან მორწყის პირი ქუტყანისა, თავადვე თვსად მიიქცეს და თვსსავე გამოსავალსა შთაედინოს, და რათა, ვითარცა ვთქუთ, ესეოდენი ესე სიმრავლე შეიღთა თვსთა, ვითარცა ცხოვართა პირ მეტყუპლთა, წმიდასა მამასა ჩუპნსა მფთვემს მიუძღვანნეს და შინაგან ბაკისამისისა დაამკვდრნეს.

ამათ ესე ვითართა განგებულებამათა თვს გულსა მოუკდა წარსლვა მთა წმიდადვე.

და შემდგომად მრავალთა ლოცვათა და ლუთისაჲ მიმართ ვედრებამათა გულსავეს ქმნული, წარვიდა წინაშე ლუთის მსახურისა მეფისა ბაგრატიისა, და, ვითარცა შუპნოდა სიბრძნესა მისსა, მრავალი სიტყუაჲ მადლოვნობისა და ლუთისაჲ მიმართ ლოცვისა წარმოთქუა მის წინაშე სარწმუნოებისათვს და სიყუარულისა მისისა მიმართ და სწავლათა მისთა კეთილად

შეწყნარებისა, და სიტყუადნი ჯმინსნი შეაუღლნა სიტყუათა მისთა, სავსენო სიბრძნითა საღმრთოთაჲთა,

ვითარმედ: „მ მეფეო, ვითარცა მორჩილ ვიქმენ ბრძანებისა შენისა და დაუტყვევ ქუცყანა უცხოებისა და მწირობისა ჩემისა, სადა იგი მრავალთა შოფოთთაგან განმესუპნა, აწ შენ მორჩილ ვქმენ სიგლახაკესა ჩემსა, აწცა, ვითარცა მრავალგზის, განმიტყვევ ქუცყანად მწირობისა ჩემისა, წარმგზავნე ლოცვით და კურთხევით მიმაწიე საზარხოსა მამათა ჩემთა სულიერთასა, ვითარცა მამათ მთავარი იაკობ მგვკტეს აღსრულებული და აღთქმისა ქუცყანად წარყვანებული, დასაფლავად პბრაჰმის თანა და ისაკისა, ვითარცა ძუალნი იოსებისნი, მიერვე განკმულნი და მამათა თვსთა თანა დასხმულნი; უკეთუ შეემატა რაჲ ღუთის მსახურებაჲსა შენსა და წესიერებაჲსა სამეფოსა შენისასა,—ესე მადლი შენი არს, რამეთუ შენ მიწოდე და არა თვთ მოვედ; მიილე აღწერლი შენი და იხილე, რომელსა შინა აღგეთქუა უბრუნველ ყოფა ჩემი, მეფემან მაგან ქუცყანისამან ქუცყანისავე მეფისა მიმგზავნე, და ქალაქისა ყოველთა შემკრებელისა, დამაშურალთა განმასუტნებელისა; ვინა იგი დიდ არს ოჯფალი და ქებულ ფრიად ქალაქსა ოჯფლისა ძალთასა, ვითარცა ღავით იტყვს: „სადა იგი ღუთისა ძლიერნი ქუცყანით ფრიად ამაღლდებიან“.

ამათ სიტყუათა მიერ ღმობიერ ყო გული მეფისა, ვიდრელა მრავალი ცრემლი დასთხია მთავართა თვსთა თანა და ეპისკოპოზთა, და მრავლითა ღონითა და ვედრებითა ვერ უძლო შეპყრობაჲ შეუპყრობელისა მის და იძლია მძლე უძლეველისაგან, მერმე სამეუფოთა წიგნთა მიერ, და მანდატურთაჲ წინაშე ღუთის მსახურისა ძოსტანტინე დუკიწისა წინაშე წარგზავნა მრავლითა ნიჭითა და საფასითა თვთ მეფემან და ყოველთა მთავართა თვსთა და ეპისკოპოზთა, და აღივსო ყოველი სამეფო მისი მწუხარებითა და ურვითა, ვითარცა ერთი შვილი დაკლებასა მამისა თვსისა: რამეთუ კინდა და უმრავლესნი მოწაფენი იყუნეს მისნი, ვითარცა პირველ გვთქუამს.

ხოლო წარმოვემართენით მას ეამსა, ოდეს მართა უფლის წული სძლად თვსად ძოსტანტინე დუკიწმან მოიყვანა დედოფლად სამეუფოსა ქალაქსა, და ვითარცა დაგვწერია პირველვე წინასწარმეტყუტლებისათვს ბერისა: რამეთუ ოდეს წარმოჰყვანდა პირველ ჩუენსა, პრქუჲჲ მარიაჲმ ბაგრატის დედამან ბერსა, ვითარმედ: „აჰა, მამაო, აღესრულა წინასწარმეტყუტლებაჲ შენი მართას ზედა!“ და ესრეთ წარმოიყვანეს დიდითა დიდებითა სამეუფოდ; ხოლო მეფისა მიერ წარმოვლინებულ იყო პრონი, ხოლო თვსისა მამისა მიერ ჰყვეს ნეტარი ბერი პეტრე პატრიკ ყო-

ფილი და იოანე ბედიელი მთავარ ეპისკოპოსი და სვანგლოზი და სხუად  
ერი ფრიადი, რომელნი პირველ ჩუქნსა მისრულ იყუნეს.

ხოლო ჩუენ წარვემართენით ნავითა, მრავალნი ლელვანი და აღძრვა-  
ნი ზღვსანი გუტკუპტენეს მრავალ დღე, ვიდრე არა სრულიად სასოებდა  
ცხოვრებისა ჩუენისა წარვიწირეთ, რომლისა აღწერა სიტყვსა ნამეტნავ  
არს, ხოლო ლოცვამან ამის წმიდისამან მშვდობით განგვარინა, და ესრეთ  
უენებელად სამეუფოდ ქალაქად მივიწიენით; მაშინ პეტრე ყოველივე საქ-  
მე ჩუქნი ღუთის მსახურსა მეფესა მიუთხრა, ხოლო ხვალისაგან ბრძანა  
მეფემან აღწოდებამ მისი პალატად.

და დღესა მეორესა აღიყვანეს პალატად, და, ვითარცა შევიდა წი-  
ნაზე მეფისა, წესისაებრ სამეფოსა თაყვანისცა და ქებაჲ შეასხა და ლოც- 25  
ვა და კურთხევაჲ შვილითურთ მიუძღვნა; ხოლო განიცადა რაჲ მეფემან  
სახე მისი ღუთივ სულიერი, ხოლო სიტყუად პირისა მისისა მდაბალი და  
შემუსვრილი და მსმენელთა სასმენელსა მკვრცხედ შემავალი: რამეთუ  
საცნობელთა მისთა დაწყნარებაჲ შინაგანთა სულისა ძალთა აღუძრგლო-  
ბაჲსა წარმოაჩინებდა, ხოლო სიტყუადთა მდაბალთა მიერ და მახვლთა გო-  
ნიერებასა სულისასა წამებდა, რომლისათვისცა ჰრქუად მეფემან პეტრიკსა,  
ვითარმედ: „მადრიელ ვარ ოჯღლისაჲ ბაგრატ სევასტოსისდა, რომელ ესე  
ვითარი კაცი, მიმგზავსებული ანგელოზთა, წინაშე მეფობისა ჩუქნისა წარ-  
მოავლინა, რამეთუ დადაცათუ ნათესავით ქართველი არს, ხოლო ყოველი-  
თურთ წესი ჩუქნი ჰმოსიეს!“ მაშინ წარიკითხნა წიგნი სევასტოსისნი,  
რომელთა შინა წერილ იყო, ვითარმედ: „გიზაროდენ, მ ღუთის პოყუარეო,  
მეფეო, წარმოგივლენიეს წინაშე მეფობისა შენისა კაცი, მიმგავსებული უს-  
ხეულთა, და ჰოდღუარი ჩუქნი ყოველთა ეგრეთ შეიწყნარე, ვითარცა  
შუქნის მეფობაჲსა შენსა, რომლისა ლოცვითა დაამყარენ ღმერთმან ყოვ-  
ლისა სოფლისა მპყრობელი წმიდა მეფობა შენი!“

მაშინ უმეტეს გულის კმაჲ ყო ღირსებაჲ მისი და დიდითა პატი-  
ვითა მოიკითხა და ჰრქუად, ვითარმედ: „რაჲცა გნებავს, ყოველსავე აღგი-  
სრულეგს მეფობაჲ ჩუენი!“ ხოლო, ვითარცა ესრეთ სთნდა ღირსებაჲ მი-  
სი, იწყყო უბნობად და კითხვად ბერისა სიტყუათა სულიერთად და წესთა  
სჯულისათა.

ხოლო იყუნეს მას უამსა წინაშე მეფისა მდგომარე კაცნი ვინმე დი-  
დებღლნი და წარჩინებულნი, ჰრომნი და სომეხნი, რომელთა თანა იყო  
ზაგისკარელი და სხუადნი თავადნი სამეფოსნი, რამეთუ უამიკა მარჯუ-  
იყო და დაწყნარებული, და, ვითარცა ვთქუ ზემო, იწყო მეფემან კითხვად  
სჯულისათვის მართლმადიდებელთასა ანუ თუ: „არს რაჲ განყოფილებაჲ  
სარწმუნოებისა თქუენისა სრულსა მას და უცთომელსა სარწმუნოებაჲსა.

ბერძენთა თანა? ხოლო ნეტარმან მან ესრეთ მალლად და ღუთივ ბრწყინვალედ წარმოთქუა სარწმუნოება მართალი ჩუენ ქართველთა ნათესავისაჲ, რომელ განაკვრვა მეფე და ყოველნი მთავარნი მისნი, და ჰრქუაჲ მეფესა: „ესე არს სარწმუნოება მართალი ნათესავისა ჩუენისა და, რაჲჲმს ერთგვის გვცნობიეს, არღარა მიდრეკილვართ მარცხულ გინა მარჯულ და არცა მივდრკებით, თუ ღმერთსა უნდეს“.

ხოლო განკვრდა, ესმა რაჲ ესე, ვითარმედ: „არღარა მიდრეკლვართო“, და ჰრქუაჲ ბერსა: „მადლი ღმერთსა, ვითარ მრავალი უაღრესი ვიხილე თქუენ შორის, გარნა, პატროსანო მამაო, მე კაცი ვარ სამკედროთა საქმეთა შინა აღზრდილი და ვერ წულილად მეცნიერ ვარ ყოველსა, ხოლო აწ ვინათგან კუხოთხი მეფობისა მე მიპყრიეს, მნებაეს, რათა ყოველსა მეცნიერ ვიყო ბერძენთა და ჰრომთასა, რამეთუ პირველ ყოვლისა მართლმადიდებლობაჲ იძიების მეფითაგან; მაუწყე, ვითარ არს ესე, რომელ ჩუენ და თქუენ მფუჟანიოთა ვწირავთ და ზედაშესა წყალს ურევთ, ხოლო ჰრომნი კმიადითა და ურწყოთა წირვენ? ფრიალ უცხო მიჩნს საქმე ესე და ურთიერთას წინა აღმდგომ! ანუ რაჲ არს ძალი პურის ცომისა და მარილისა, ანუ წყალი, რომელ ურთავთ ზედაშესა? განგვმარტე და გულისკმა გვიყავ, წმიდაო მამაო!“

252 ხოლო ნეტარმან მან მიუგო, ვითარმედ: „მეფეო, ვინათგან ბერძენთა შორის მრავალი წვალეებაჲ შემოვიდა პირველ და მრავალგზის მიდრკეს, ამის თვსცა მსგზავსად თქუენსა ღუთის მსახურთა მეფეთა წმიდანი კრებაჲნი შეკრიბნეს და წულილად გამოიძიეს განგებულეებისათვს ქრისტეს ღუთისაჲ ჩუენისა და კორციელად გამოჩინებისათვს მისისა, და საუფლოთა მათთვს კორცთა გამოძიებაჲ იქმნა და დააწესეს, რათა მივიღებდეთ ცოჲსა სახედ კორცთაჲ ქრისტესთა, ხოლო პურის ცომსა სახედ სულისა გონიერისა, და მარილსა სახედ გონიერებისა. წინა აღმდგომად წვალეებისა უსჯულოსა აპოლინარისსაჲ, რომელი იგი კორცთა მათ ქრისტესთა საუფლოთა უსულოდ და უგონებოდ იტყოდა, უგუნური იგი და უსულო;

ხოლო ღვნოსა თანა წყალსა ურევთ სახებ სისხლისა და წყლისა, რომელი გარდამოკდა გუჲრდსა მკსნელისსა, ვითარცა იტყვს მოანე ოქროპირი; ესე არს განმარტებაჲ და მიზეზი ამათ საქმეთა! ხოლო ჰრომთა ვინათგან ერთგვის იცნეს ღმერთი, არა ოდეს მიდრეკილ არიან და არცა ოდეს წვალეებაჲ შემოსრულ არს მათ შორის, და ვითარცა იგი მაშინ თავმან მოციქულთამან პეტრე შეწირა უსისხლო იგი მსხუჲრპლი და უმეტესადლა, ვითარცა თვთ თავდამან ოკჟალმან მისცა მოწაფეთა ღამესა მას სერობისსა, ეგრეთ აღასრულებენ იგინი, და არა რაჲ არს მას შინა განყოფილებაჲ, ოდენ სარწმუნოებაჲ მართალი იყოს“. ხოლო მთავართა

მათ ჰრომთა დიდად განიხარეს, რამეთუ კუალადცა ყოფილ იყო ამის პორისათვის ძიებაჲ მათ შორის და უსწავლელობითა ვერა სიტყუაჲ ეგო მეფისადა და ეტყოდეს წმიდასა: „წარგიყვანოთ წინაშე წმიდისა პაპისაჲ!“

მერმე კუალად ჰკითხა მეფემან სომეხთა თვის, თუ: „აქუს რაჲმე ნაწილი ქრისტიანეთა თანა?“ ხოლო მიუგო წმიდაჲმან მოკლედ, ვითარმედ: „ბოროტსა სარწმუნოებაჲსა სახელცა ნუ ედებინ!“ ხოლო მათ ყოველთა წინაშე სირცხვლითა აღავსნა სომეხნი იგი მეფემან.

მაშინ მეფე აღივსო სიხარულითა და მადლი შეწირა ღმერთსაჲ და ამის ნეტარისათვის მრავალი ქებაჲ წარმოთქუა წინაშე მთავართა და წარჩინებულთა თვისთა, თუ ვითარ მალაღნი და ძნიად გულის კმის საყოფელნი იგი სიტყუაჲნი ესრეთ ადვილად და სულ მცირედ განმარტნა, და ფრიად აღშენებულ იქმნა ხილვითა და უბნობითა მისითა, და უბრძანა ბერსა, ვითარმედ: „რადცა საურავი და საქმე შენი არს, ყოველსავე აღვისრულე მგებობაჲ ჩუენნი!“ ესრეთ გამოვედით მეფისაგან და წარვედით სავანედ ჩუენდა და განვისუბნეთ. ხოლო მამასახლისი მთა წმიდისა მას ეჲმსა შინა მუნ იყო, იგი სამეუფოსა მას ქალაქსა, კაცი სახიერი და წრფელი; იხილაჲ რაჲ ბერი მოსრული და გულის კმაჲ ყო ძალი მოსლვისა ჩუენისა, განიხარა ფრიად და ჰრქუაჲ ბერსა: „კურთხეულ არს ღმერთი, კეთილად მოგიძღვა ოჯგადი! აჰა ესერა, მონასტერი შენი წინაშე არს შეენსა!“

ხვალისა დღე აღგწოდეს პალატს, და აღვედით ჩუენცა და მამასახლისი მთაწმიდისა, და შევედით წინაშე მეფისა, ხოლო მეფემან კუალადცა სიხარულით მოიკითხა ბერი და ჰრქუაჲ, ვითარმედ: „წარვედ, კეთილო ბერო, მონასტრადვე შენდა, ვინა იგი ყოფილ ხარ პირველ, და შენნი ეგე ობოლნი მუნ აღზარდენ, რამეთუ ეგრეთ მოუწერია ჩუენდა ძმასა ჩუენსა ბაგრატ სევასტოსსა; ხოლო პირველი ეგე წინამძღუარი კეთილად გვედრი“. ესრეთ მოგვლოცა მონა ტერი და ჰრქუაჲ ბერსა, ვითარმედ: „ობოლნი იგი შენნი უჩუენენ მეფობაჲსა ჩუენსა, რათა წყალობით მიხედნეს და სხუაჲ ყოველივე თხოვა შენი აღვისრულოს, და წარვედ მშვედომით და, რადცა გაკლდესთ, გვაცნობებდი და დაგიურვებდეთ!“ და 255  
ესრეთცა კუალად გამოვედით პალატით და წარვედით სავანედ თვისა.

ხოლო ხვალისა დღე მოიწია დღესასწაული იოანეს შობისა, ივნიისის ძღ, წარვედით ასტოდისა და შევემთხვენით თავსა იოანე წინამორბედისასა, და ეჲმსა ვეზიარენით ცხოველსმყოფელსა საიდუმლოთა, და მიერ წარვედით მეტოქადვე ჩუენდა ძსერლოფად.

აქამომდე არს სიტყუაჲ ჩუენი თქუენდა მომართ, ❀ ნეტარო, ვინათ-



გან შავით მთით წარმოვედით, და ვიდრე აქამომდე მოკლედ და მარტივად მიგიტხართ.

ხოლო მიერთგან სასურველი იგი თქუენი და საძიებელი თხრობა მიცვალეებისა მისისა: თუ ვითარ იქმნა ანუ ვითარი სწეულებაჲ იყო, გინა რაჲოდენ დღე სწეულებაჲ, და კვალად თუ ვითარნი იყუნეს კურთხევისა და წარგზავნისა სიტყუაჲნი, და თუ ვინ იყუნეს უკანასკნელსა მას ჟამსა მიცვალეებისა მისისასა თანამოდუაწენი და მსახურნი; გარნა შეძრწუნებულვარ და შეშინებულ, რამეთუ აქამომდე გზაჲ სიტყუსა ჩუპნისა წრფელ იყო და ადვილ სავალად, ხოლო აწ იწრო და საჭირო და უღონო ჩუპნგან სღვისა, რამეთუ ნავთ სადგურსა დუმილისასა მეგულების შესღვა, რამეთუ კელი ჩემი ძრწვის და სული შეიწრდების, ხოლო გონებაჲ განცუფრდების, რაჟამს გულის კმაჲ ყო ჟამი სიობლისა ჩუენისა, გარნა შიშითა ურჩებისათა, მოჩილებაჲდ ბრძანებისა თქუენისა მოსრულმან, კუალად აღვძრა უძღური ენაჲ ჩემი და სარბიელსა სიტყუსა ჩემისასა კუალად ვიწყყო სღვად.

ესე წმიდაჲ მამა ჩუენი ნეტარსა მას დაძინებაჲსა თვისსა არა უმეცარ იყო, არამედ მეტადცა მეცნიერ, რამეთუ, ვითარცა იგი ვთქუ ზემო, შობაჲსა წმიდისა იოანე ნათლის მცემელისასა მოვედით ასტუდიას, ვემთხვენით რაჲ თავსა წინამორბედისასა, ეზიარა წმიდათა ქრისტეს საიდუმლოთა და მადლი შეწირაჲ ღმერთსა, წარვედით მეტოქად ჩუპნდა, მცირედ ოდენ მკურვალეებაჲ შეემთხვა, თვნიერ სხვისა სწეულებისა, ხოლო ჩუენ ვჭგონებდით, თუ გზისაკან არს, რამეთუ ქუეით მომაშვრალ იყო, რამეთუ ესე იყო ჩუტულებაჲ მისი — ქუპით წმიდათა წინაშე ლოცვად, და ესრეთ დაეყავით სამი დღე შინა.

ხოლო ხვალისაგან, წინა დღით დღესასწაულთა წმიდათა მოციქულთასა, გვბრძანა, ვითარმედ: „შეეკაზმენით და ობოლნი ეგე აღიყვანენით, რათა წინაშე მეფისა წარვიდეთო“; რამეთუ ბრძანებაჲ გამოსრულ იყო, რათა გარე შილოპატსა გვზილნეს, ხოლო ჩუენ ვაყენებდით, ვითარმედ: „დღეს იყოს და ხვალე თაყუანისვცეთ მეფესა“; ხოლო მან განცხადებულად სასმენელად ყოველთა ბრძანა, ვითარმედ: „უკეთუ დღეს არა ვიხილოთ მეფე, ხვალე კელთა არა გუაქუს!“ ხოლო ჩუპნ ვერ გულის კმაჲ ვყავთ ძალი სიტყუსა მის, რომელი იგი შემთხუპვად იყო, არამედ წარვემართენით, და იგი თავადი აღკდა საკედარსა თვისსა თვნიერ სხვისა მახლებისა გინა ტვრთვისა, და ესრეთ მივიწიენით ველსა მას ფილიპატროსასა და გარდჰკდა საკედარსა, რათა: „მოველოდე მეფესა ვიდრე შემოქცევადმდე!“

და მოვიდა ჩუენდა პეტრეცა, კაცი იგი კეთილად მოკსენებული, და დაწერეს პიტაკი წინაშე მეფისა.

და ესრეთ, მოიქცა ღუთის მსახური მეფე და მოვიდა შვილითურთ, სადა განწყობილ ვიყუენით წესისაებრ; ხოლო ვითარცა მოგუშაზლა და დავეარდით და თაყუანისვეცით, და ენითა ჩუენითა კებაჲ შევასხით; ხოლო მან, კურთხეულმან მეფეთა შორის, გვხილნა რაჲ, მანლობელად ჩუენდა მოვიდა, და დაუკრდა სიმრავლე იგი ობოლთა მათ და უასაკობაჲ: რამეთუ რომელნიმე წუთ შუდისა წლისანი იყუნეს და ყოველნივე საბეჭურიტა და წესიტა მონაზონთათა; დიდი მადლი გარდაიკადა ბერისა თანა და ჰრქუაჲ მას, ვითარმედ: „დიდი და მალალი საქმე გიქმნიეს, მ ნეტრო, რომელ ამას ეამსა სხუაჲ ვერვინ შემძლებელ არს!“

ხოლო ბერმან მისცა პიტაკი თვისითა კელიტა და ჰრქუა: „წმიდაჲ მეფეო, ესე ობოლნი აღმოსავლეთს შემიკრებიან, სახელი ღუთისაჲ მისწავებია და აწ წინაშე მეფობისა თქუენისა მომიყვანებიან; ვითარცა ჯერ გიჩნდე! ალზარდენ და შეიწყალენ მლოცველად სულისა თქუენისა და შვილთა თქუენთა მხერგძელებისათვს“; რამეთუ თანა უდგეს სამნივე იგი შვილნი მისნი და ზემოკსენებულნი იგი მთავარნი ჰრომაელნი და ბაგიკ ძარელი და უკრდა ყოველთა და ნატრიდეს ბერსა მას წმიდასა.

ხოლო, ვითარცა ვთქუ, პიტაკი მისცა მეფესა და ჰრქუაჲ, ვითარმედ: „შემდგომად ღუთისა კელთაჲ შენთა შევედრებ ობოლთა ამათ!“ მაშინ უბრძანა მეფემან, რათა ეამობაჲ ათქმიოს ობოლთა მათ თვსთა; ხოლო მან განცხადებულად ჯმნისა იგი და განტევებისა წმიდისა სკმეონ მოხუცებულისა გალობაჲ გვბრძანა გალობად, რომელ არს ესე:

„მჯდომარე ეტლთა ქერაბინთა, მეუფე...“

და აწ „განმიტევე, მეუფსო.“

ესრეთ, გალობისა მიერ განაცხადა ამიერ განსლვა თვისი, დაღაცათუ მაშინ ვერ გულის კმაჲ ყვეს ვერცა მეფემან და ვერცა სხუამან ვინ, გარნა მეორესა დღესა, მირაიცვალა, ყოველთავე, ვითარცა მძინარგთა, განედკა და ჰმადლობდეს ღმერთსა, რამეთუ არა დაუფარა წმიდასა მას მიცვალებაჲ თვისი, ხოლო, ვითარცა ვთქუთ გალობაჲ იგი, დიდი მადლი უბრძანა მეფემან ღუთის მსახურმან ბერსა, ვითარმედ: „განგისწავლიან ბერძულსა გუარსა ზედა, კეთილო ბერო, შენნი ობოლნი, და ბრძანა ათასი აჟურა მიცემად მათდა ფასუნად, და ბრძანა, ვითარმედ: „დიდად სწყალობს მეფობაჲ ჩუენი, რაჲცა პიტაკსა ამას შინა სწეროა, ყოველსავე აღვისრულებს წადიერად!“ ხოლო ჩუენ თაყუანისვეცით; და ესრეთ, წარემართა მეფე, ხოლო ჩუენ წარვედით შინა, და ბერი აღკდა საკედარსა ზედა, ვითარცა ყოველად უენებელი, და მივედით სავანედ ჩუენდა; და შემწუხრდა დღე იგი.

რომელი განთენდებოდა ოთხშაბათად, დღესასწაული წმიდათა თავთა მოციქულთა—პეტრესი და პავლესი.

ხოლო მწუხრისა ვილოცეთ მათ წინაშე და ჩუენ ყოველნი გუააკურთხნა ჩუტულებისაებრ და თვთ მიწვა ცხედარსა ზედა და მიილო მცირედ რაამე სასუმელი უძღურებისათვს და სიმკურვალისა, და ჩუენ გვბრძნა ყოველთა განსუტნებაჲ, ხოლო ჩუტნ გვნდა, რათა მათ წინაშე ვიყუნეთ, არამედ მას მსახურებაჲ ჩუტნი არა ეკმარებოდა და ბრძანა ვითარმედ: „ერთი კმაჲ ზართ და სხუათა განისუტნეთო“.

ხოლო გათენდებოდა დღესასწაული წმიდათა მოციქულთა, ვილოცეთ ცისკრისა კეთილად, და განაგებდა წესსა ყოველსა, და ვითარცა განთენდა სრულიად, მოუწოდა ძმათა, რომელთა მსახურებაჲ აქუნდა და ჰრქუაჲ, ვითარმედ: „ნუგეშინისეცი თ ძმათა, რამეთუ დღეს აღვსებაჲ არს!“ და ესრეთ, ყოველთავე მის დღისა განსასუტნებელი თვთ განაწესა; ხოლო ძმანი რომელნი წარვიდეს ტაძარსა წმიდათა მოციქულთასა ლოცვად და რომელნიმე შინა დავშით, და იყუნეს ჩუტნთანა კაცნი მოხუცებულნი და აზნაურნი, პატროსანი სტეფანე და სემეონ.

255 ხოლო, ვითარცა დღე წარმოიჩინა და სამ ჟამისა ჟამი მოახლებულ იყო, გვბრძანა, რათა სანთელნი აღვანთნეთ და საკუმეველი ვაკუმოთ, და საზარებაჲ ვიწყოთ კითხვად, რამეთუ ესრეთ იყო ჩუტულებაჲ მისი: განაწესნის ოთხნი მკითხველნი, ოთხთავე სწორად ვიწყით თვთო თავსა და სწორად დავასრულით; და ვიწყეთ რაჲ კითხვაჲ საზარებისა, იგი ნეტარი ზეჯდაჲ და ისმენდა კეთილად, და, ვითარცა დავასრულეთ ოთხთავე ერთობით სასარებაჲ, ჯუარი დავგწერა და თქუაჲ: „დიდება მენდა, ოვთალო!“ და ქუტ მიწვა და გურქუა: „იგი საკმარი ესე რა არის?“ რამეთუ იყო ჭურჭელი, რომელსა შინა იდვაჲ დრაჰკანი საკმრად ძმათათვს, რამეთუ არა თუ თვთ ეპყრის, არამედ სხუაჲსა ძმასა აქუნ, ხოლო ძმა იგი წარსრულ იყო ლოცვად და იგი მუნ დაედვა და ჩუტნ არა უწყოდით; და ესე იყო ანდერძი მისი;

რამეთუ სხუაჲ ყოვლივე, განწესებული წიგნი მისნი და ძმანი მთაწმიდას, და ამის პირისათვს არა აკუნნა, რამეთუ ყოველთა უწყოდეთ, და ვითარცა ცხორებაჲსა მისსა უყუარდა მყუდროებაჲ, ეგრეთვე ჟამსა ნეტარისა მის მიცვალებისა მისისასა იყო, რამეთუ, უკეთუმცა გუტცნა, ფრიადიმცა ამბოხი ქმნილ იყო და შფოთი, და, თუმცა შესაძლებელ იყო, კნინდადა შემცაგუტპყრა სული იგი უმანკო ამის ნეტარისა.

ამის მიზეზისათვს, მშვდმან მან და მყუდრომან, ჟამსა მიცვალებისა მისისასა, მყუდროებაჲ იკუმია, რამეთუ, ვითარცა კელოვანმან მენავეთ მოძღვარმან, რომელსა მრავალნი უფსკრულნი განეცლნინან, და მრავალთა დე-

ლვათა ბრძოლა ეცის, და ნათ საყუდელისა მამართ მხიარული შესლვად განემზნდის; გინა, ვითარცა მკედარი ძლევა შემოსილი, რომელსა იგი ურეცხვნი სარკინოზნი მოესრინან და მრავალნი ძლევენი და ბრძოლანი ექმნიან, და ყოველსავე შინა განმარჯვებული მივალნ მეფისა თვსისა; ანუ თუ ვაქარსა რომელსა მცირითა რამე საფასითა ური ხვ სიმდიდრე შეეკრიბის და საჯნჯესა მიმართ თვსისა მხიარული მისწრაფინ; გინათუ ვითარცა მუშაკი ორნატ საესე ნაყოფთა ზედა თვსთა მხიარულ არნ—ერეთვე წმიდად ესე ჟამსა მიცვალებისა თვსისასა ამათ ყოველთავე ზემო წერილთა მიემსგავსა, რამეთუ დალაცათუ იყო რამ კორცთა შინა, კორცთაგან მიცვალებულ იყო განგებინთა; ხოლო აწ ესრეთ იყო სულიერი განსლვა მისი კორცთაგან; რამეთუ განირთხნა წმიდანი ფერკნი მისნი წესიერად, რომელთა ღუთის მსახურებისათვს მრავალი შრომა თავს ედვის, და კელნი სანატრელნი, მწერალნი საღმრთოთა მოძღვრებათანი, უმანკოსა და უბიწოსა გულსა ზედა თვსსა დაიჯვარედნა, და მცირედ ოფლნი გარდაეცნეს, რომელნი იგი ღუთის მსახურებისათვს მრავალგზის დასთხინა, ესრეთ ჯუარი პიოსა დაიბეჭდა, რომელი იგი მარადის სასოდ და ზღუდელ აქუნდა, და კუალად დადვა წმიდადვე იგი მარჯუპნე თვსსავა აღგილსა და თქუაჲ სიტყუაჲ დასასრულისა, რომელი იგი, ვითარცა შარვანდელი მზისა, წარიდღვანა ოვფლისა მიმართ, ვითარმედ: „კელთა შენთა, ოვფალო, შევედრებ სულსა ჩემსა!“ და ესრეთ, დიდად რამე აღმოიფშვნა ერთგზის ხოლო და მისცა წმიდად სული თვსი წმიდათა ანგელოზთა.

ხოლო მოხუცებულნი იგი, ზემო კსენებულნი პატროსანნი, ერთსა ვისმე მდღელთაგან, თავით კერძო ნეტარისა მის მდგომარესა, ეტყოდეს, რათა დაახსნეს კელნი თუალთა მისთა წმიდათა, განმანათლებელთა ჩუპნთა, ხოლო იგი, განცკფრებული და ვითარცა გონებაჲ წიღებული, აჲ და იქი იხედვიდა და მკსინვარედ ეტყოდა ბერთა მათ, ვითარმედ: „სძინავს მათ 256 მასა ჩუპნსა!“ ხოლო მას არავისი მსახურებაჲ ეკმარებოდა.

მარნა ამიერიტგან ვითარმე გითხრა, თუ რაბაჲნი ამბოზნი და შფოთი იქმნა და ტყებაჲ და ყივილი უწესო! ენაჲ ჩუპნი ვერ შემძლებელ არს მითხრობაჲდ, რაჟამს იგი მოეცვა გვამი მის ნეტარისა მის მიერ ცხოვნებულთა მათ მდღელთა და დიაკონთა, და ობოლთა მათ წუთ ჩჩკლთა, რომელნი იგი წუთ კმითა წულილითა და ენითა მბრგვნალითა იტყოდეს, და მამით და მოძღვრით ხადოდეს, ვითარმედ: „ვაჲ ჩუპნდა, ვაჲ ჩუპნდა შენ მიერ, მ მამაო! რამ ესე შემამახვე ჩუპნ, ვითარმედ სადაჲ შემკრიბენ და აღკუზარდენ ანუ აწ სადა დაგვტყვენ და დავუფანჩენ!“

მღდელნი და დიაკონნი კელთა მათ მისთა წმიდათა ამბორს უყოფდეს და თუალთა მათთა ზედა დაისხმიდეს, და რომელნიმე ცრემლთა წილ სისხლთა დასთხევდეს გუამსა მისსა ზედა წმიდასა და იტყოდეს: „ვაჲ ჩუჲნდა, ვაჲ ჩუჲნდა, ჳ წმიდაო! რამეთუ ვიდრე შენ ჩუჲნთანა იყავ, ღამენიცა ღდენი იყუნეს, ხოლო აწ, რაჲ განგვეშორე, ღდენიცა ღამე არიან!“ ამას და ამისსა უმრავლესსა კმითა საწყალობელითა იტყოდეს და ანსდათსა მას დაქცევასა და უკანასკნელსა ობლობაჲსა იტყოდეს, და ვითარმცა არა იგლოვდეს, რამეთუ ოთხმოცსა სულსა ერთი წინამძღვარი ჰყვანა სულისა და კორცისა, ვითარცა ზემო ვთქუ, რომელთა მარჯუჲსე და მარცხენე არა უწყოდეს, და წინამძღვარი ესე ვითარი თვთ იყო, და ესრეთ მეყსა შინა უწინამძღრო იკმნეს, და ესე სადა? ფოლოცთა შინა სამეუფოთა! დაღაცა, თუმცა ჰქსა ვის აქუნდა გული და ანდამატისა მოეგო სული გარეგან საზღვართა ბუნებისათა განსრული, ვითარმცა არა იხილა, ვითარცა ყოვლითურთ დაწყლული მოჟლოდებელისა ამის სმენისაგან, აღძრული ბუნებითისა ტკივილისაგან სიღრმედ მწუხარებათა შთასრული!

ბრამედ, ეჰა უბადრუკებაჲ ჩემი! ვითარისაღა ჟამისათვის დავიმარხე ყოველად საწყალობელი! და ვითარიღა წინა ედვა ჰირვეულსა ცსორებაჲსა ჩემსა სიკუდილისა მითხრობაჲდ, რომელი იგი არა თავისა თვისისათჳს ცხველ იყო, არამედ ღუთისაჲ.

ჰე ჰეშმარიტად დაიძინა ზოარმან ანგელოზთამან, მამამან მან, რომელსა იგი ფრიად უყვარდით ჩუჲნ და გვწყალობდა ვითარცა შვილთა ჰეშმარიტთა, ვითარცა მოქმედთა ქრისტეს ვენაკისათა, ვითარცა ძეთა მორჩილებისათა; შეისვენა ზოგადმან მოძღუარმან ჩუჲნმან, ქუჲსყანისა ანგელოზმან და ზეცისა კაცმან, ტაძარმან მან ქალწულებისამან უბიწომან, მრავალ ფერმან მან და მრავალ სახემან სიბრძნემან სულისამან, კელოვანმან გულის კმის მყოფელმან და ერთგულმან ქრისტეს მსახურმან, ბრწყინვალემან მან თუალმან ქრისტეს გუამისამან, მოთმინებისა მოღუაწმან, წყალობისა წყარომან, და განკრძალულმან ოვფლის.ჲ სჯულის მმარხუტლმან, და ფასის საცავმან მან სათნოებისამან, რომელი იგი სიტყვთ ტკბილ იყო და ზრახვით საწადელ; და ვინ შემძლებელ არს სიტყვთ აღწერად, რაჲოდენნი და რაჲბაჲნი სახელნი მიანიჰნა მას საღმრთომან მაღლმან, ყოველთა მათ საქმით აღსრულებითა, და ყოველთა მოციქულებრ შეყვარებითა! ეჰა, ეჰა, მარადის სასურველნო, რაჲ არს ჩუჲნი ესე, გლახაკთა ამთ საიდუმლო! რაჲ არს სიბრძნე ესე ღუთისა გამოუთჰმელი!

აწ მინდეს ცრემლნი იერემიას გოდებისანი, და უკეთუ სხუადმანცა ვინმე ს.ნატრელთა მათ კაცთაგანმან სიდიდე განსაცდელისა საღამე იგლო-  
257 ვაჲ! აწ მოვედ ჩემდა, ჳ რაქაელ, დეღაოჲ ბენიამენისო, სტიროდე შვილთა



შენდა და ნუგეშინისცემასა ნუ მიიღებ, ნუ ვითარცა, ბეთლემის ყრმათათვის, რამეთუ იგინი ლუთისაჲ შეიწირნეს, არამედ ყრმათათვის, რომელნი არსავე სიკუდილსა თუალით ხედვიდენ—სულისა და კორცთასა, და არა აქუს ნუგეშინისცემელი, რამეთუ ერთი აქუნდა და იგიცა მიეფარა; ამისთვის სტიროდეს, # რაქაელ, ვითარმცა არა არიან, ხოლო მე ესრეთ ვიტყვოდეს ძმათა მიმართ ჩემთა და ყრმათა მოძღურისა ჩემისათა:

„მაჲმე, ვაჲმე, ძმანო ჩემნო პატროსანნო, აწ დაგუტკუა პირი იგი, რომელი გუაწურთიდა დღე და ღამე სჯულსა ოფელისაჲსა, წარვიდა გონებისა განზრახვა ქეშპარიტად ლუთისაჲ მიერ აღძრული, დაწუნა თუალი იგი მართლიად მხედველი და განმრჩეველი კეთილისა ბოროტისაგან და უმჯობესსა უდარესთაგან, და დადუმნეს ბაგენი იგი მცველნი სჯულისა ოფელისასა, შეიკრა ენა იგი ოქრო სიტყუად და საღმრთოჲთა ბრძანებაჲთა კმაჲ მალად მალადღებელი და ბრწყინვალედ მთარგმნელი ლუთიჲ სულიერთა წიგნთა, დაყუნა კელი იგი შუშნიერად მწერალი, რომლითა განანათლნა ეკლესიანი ჩუპნნი, დადგეს ფერკნიცა იგი შუშნიერნი განკაფულნი ღამის თევათა შინა ზედგომითა, დაყუნა გონებაჲ იგი მხილველი და სიღრმეთა სულისათა გამომძიებელი, დაიფარა მიწასა შინა გუამი წმიდაჲ, მოღვაწეებისა შრომითა განლელუი!

„ხედავთა, თუ ვითარ არიან საქმენი ჩუპნნი? მენებაჲ, უკეთუმცა შესაძლებელ იყო, განძლიერებაჲდ უძღურებაჲ ჩემი და ამალებაჲდ სიმაღლესა მას თანა განსაცდელთასა და აღტევებაჲდ კმისა რაჲსამე, ვნებისა ამის შესგავსებულისა, ვითარცა ყვეს ობოლთა მათ და კმითა მალლითა განსაცდელსა მოძღვრისასა იგლოვდეს, არამედ რაჲმე ვყო გინა ვითარ ვაიძულო ენასა მსახურებად სიტყვსა, რათა იგი განსაცდელისა ამის მიერ, ვითარცა მძიმეთა რათამე საკრველითა რკინისათა შეკრულ არს, ანუ ვითარ აღვადო პირი უტყუბითა შეპყრობილი, ვითარ აღუტეო კმაჲ ვნებითა და გოდებითა ძალისა თვისისაგან დაკსნილი, ვითარ აღვიხილნე თუალნი სულისანი, განსაცდელისა ამის აღმურითა დაბნელებულნი, ვინმცა განმიბნია უკუნი ესე და წყუდიადი მწუხარებისა ბნელი და მიჩუპნამცა სიწმიდესა შინა ბრწყინვალე იგი ნათელი მშვიდობისაჲ, ანუ ვინ მოგუფინოს ჩუპნ შარვანდელი, ვინათგან დაკდა მნათობი ჩუპნი! ეჲ ბოროტი ესე სიბნელე, რამეთუ მზე, მნათობი ჩუპნი დაჰკდა!

მჲ, ვითარდა იქმნეს ჩუპნდა ადგილსა ამას წინა უკმო სიტყუაჲნი ჩუპნნი და საქმენი, აწ და პირველ ამისსა, რამეთუ პირველ, ვითარცა მექორწინენი, განვცხრებოდეთ, ხოლო აწ, ვითარცა საწყალობელნი, გლოვისა ამისთვის სულთ ვითქუამთ! ანუ თუ მცირე არსა ჩუპნ ზედა მოწვეწული ესე ბოროტი? ანუ ამაოდ ნუ ვიტყებთა და განვიწირვით! ანუ თუ უწ-

როსდა ვერ მივსწუთებით თავს ამის ვნებისასა, დადაცათუ უფროს ავამაღლ-  
ნეთ სიტყუანი და კმანი ჩუპნი!

ზევეასხენით უკუპ, ძმანო, გუეასხენით ცრემლნი წყალობისანი, რა-  
მეთუ ოდეს იგი იხარებდით თქუენ, სიხარულსა თქუენსა. გეზიარენით  
ჩუპნი! აწ უკუპ მომაგეთ ჩუპნი ბოროტი ესე ნაცვალი, სიხარული მოხა-  
რულთა თანა მოგუტყით ჩუპნი, ტირილი მტირალთა თანა მომიზღეთ  
ჩუპნი!

258 ცრემლეოდა ოდესმე უცხო თესლი იგი ერი, მამათ მთავრისა ია-  
კობისთვს, და უცხო იგი განსაცდელი, ვითარცა თვსი, განესაკუთრა, რა-  
მეთუ იგი, შემდგომად სიკუდილისა, ძეთა მისთა ეგვპტით გამოიყვანეს, და  
ყოველი იგი ერი უცხო ამის განსაცდელისათვს უცხოთა შინა ქუტყანასა  
ოცდა ათ დღე და ოცდა ათ ღამე იგლოვდა მას ზედა და მწარედ გო-  
დებდა და ტიროდა.

აწ უკუპ, ძმანო, ემსგავსენით უცხო თესლთა მათძმანი ეგე ჩუპნი-  
ნი და ნათესავნი! ზოგად იყო მაშინ უცხოთა და თვსთა ტირილი, ზო-  
გად იყვენ აწცა, და რამეთუ გლოვაცა ესე და მწუხარებაჲ ზოგად არს,  
ამისთვსცა, აჰა ესერა, ვითარცა სახილველსა შინა წარმოვიჩინები და წინა  
ვპირობ და ვლად დებ განსაცდელისა ამის სიმძიმესა და ვიტყვ: გწყალობ  
თქვენ, გწყალობ, შვილნო და მოწაფენო ამის ტკილისა და სახიერისა  
მამისანო, ხოლო აწ მწარედ დაობლებულნო, მტირედ აღყვავებულნო,  
ხოლო აწ მსწრაფლ დატნობილნო, ბრწყინვალედ განათლებულნო და ბო-  
როტად დაბნელებულნო!

ბრამედ, აჰა, რაჲმამაჲ კეთილ იყო ვიდრე აქამომდე გზად სიტყვსა ჩუპ-  
ნისა და, ეჰა, რაჲამ სანატრელ იყო, უკეთუმცა ამას პირსა ზედა დასრულ-  
დებოდა მოთხრობაჲ ჩუპნი!

ხოლო ამიერითგან, რათა მოუწოდით დედათა მტირალთა, ვითარცა  
იტყვს ირემია, რამეთუ განსაცდელთა და მწუხარებაჲთა მიერ შეპყრობი-  
ლისა და აღვსებულისა გულისა სხუათა ოხითა ნუგეშინისცემა შეუძლე-  
ბელ არს, არა თუ ცრემლთა მიერ და სულთქმათა აღსუბუქენს!

უტევეთ უკუპ, ნუგეშინისცემელნო, უტევეთ და ნუ განამრავლებთ  
ნუგეშინისცემასა, რათა წრტიალად და მწარედ იგლოვონ ობოლთა ანათ,  
და გულის კმაჲ ყონ დაჭირვებაჲ ესე, რომელი დაჭკირდა მათ, დადაცათუ  
არა გამოუცდელ არიან განბოროტებაჲსა მისსა, დეწლთა მათ მიერ მო-  
ღუაწისათა დაჩუპულთა, რამეთუ გაკოვს განაღა, თუ ვითარ თქუპ-  
ნიდა მომართ თქმულმან ამან სიტყუაჰან ჩუპნიმან ღუაწლნი იგი მალისა  
მის კაცისანი მიგიოხრნა თქუპნი!

მწუხარე იქმნეს ოდესმე ისრაპლინიცა, რაჟამს იგი აღიტაცა ზეცად ელიაჲ, არამედ ნუგეშინისცემდა განზორებაჲსა მისსა მლისე ხალენითა მოძღურისათა შემკობილი, ხოლო აწ საღმობაჲ ესე ზეშთა არს კურნებისა, რამეთუ მლია ამალღან და მლისე არა დაშთაჲ, უწყყი, რამეთუ არა უმეტარ ხართ სიტყუაჲთა მათ და კმათა იერემიასთა, რომელთა იგი იტყუდა გოდებით მოვკრებისათჳს ისრაჴალიმისა, რამეთუ სხუაჲთა მათ თანა გლოვათა ესეცა შესძინა და თქუაჲ, ვითარმედ: „გზანი სიონისანი იგლოვდითო“, და ესე სიტყუაჲ მაშინ ითქუაჲ მის მიერ, ხოლო აწ ჩუპნ ზედა აღესრულა.

რამეთუ რაჟამს განითქვს ჰამბავი ესე საგლოველი, მაშინ აღიხსენ გზანი უდაბნოსანი გოდებითა მგლოვარეთათჳ, და მოწაფენი მისნი, შეწუხებულნი მწუჴარებითა, კჳსა მას ნინეველთასა აღუტეობდენ, უფროსლა უმეტეს მათსა ტკივრულ იყუნენ და საწყალობელ, რამეთუ გოდებამან მათმან შიში იგი დაქცევისა დაკსნა, ხოლო ამათ ბოროტთა დაკსნისა არცა ერთი აქუს სასობაჲ თჳსთა ამათ გოდებაჲთა მიერ.

მიცი სხუაჲცა რაჲმე გოდებაჲ იერემიასი, შემსგავსებული წიგნსა ფსალმუნთასა, რომელი იგი წარტყუენისათჳს ისრაპლთასა შემზადა, რამეთუ იტყვს, ვითარმედ: „ძეწნთა ზედა დავიდენით ორღანონი ჩუპნნი“, რამეთუ დუმილისა მიერ თავთა თჳსთა და ორღანონიცა თჳსნი დასაჯუნეს, ამას უკუტ გოდებასა მეცა განვიჩემებ აწ და ვიგლოვ უფროს მათსა, რამეთუ ვზი მდინარეთა ზედა ცოდვისათა, და მათგან წიად მყვა- 259 ნებელი ჩუენი არა მაქუს, და ორღანოთა წიგნთა საღმრთოჲთასა დავიდებ დუმილისა ძეწნთა, რამეთუ იტყვს მოციქული ჰავლე: „უკეთთ თარგმანი არა იყოს, მკითხველი დუმენო“; რამეთუ ძეწნი ხე არს უნაყოფო, და, ვინათგან დაკვვა ტკბილი იგი ცხორებისაჲ ჩუპნისა ნაყოფი, არა ძეწნი ვიქმნეთ უნაყოფო. ჰე ჰეშმარიტად, და უქმად და უქრავად ორღანონი იგი მეტყველებისა ჩუპნისანი დუმილისა მიერ შეშათა ზედა დაჰკიდუნით!

ხოლო არავინ არს, რომელმანცა მიიღო ნაწუბთი ერთი წყლისა და განაგრილა ენაჲ ჩეპი საღმობიერი და შემწვარი ცეცხლითა მწუჴარებაჲთათა! წარკდა შუპნიერებაჲ იგი საწადელი, და დადუმნა კჳა იგი საგსუ სიტკბაებითა, და იყუნეს ბაკენი იგი დუთიგბრწყინვალენი, აღფრინდა მადლი იგი განმბობრძობელი ჩემი; სადა არიან თუალნი ზეცისა საიდუმლოთა მხედველნი! სადა არიან ყურნი იგი საღმრთოჲსა მის კმისა მსმენელნი! სადა არს ენაჲ იგი წმიდაჲ ტკბილად მასწავლელი ცოდვათა სინანულსა! სადა არს ტკბილი იგი მყუდროებაჲ თუალთა მისთა! სადა არს წესიერი იგი დუმილი ბაგეთა მისთა! სადა არს საწადელი იგი მარჯუპნუ.

მისი, რომელი კურთხევასა მას პირისასა სასურველთა მათ თითთა თვს-  
თა ჯუარის წერითა დაჰბეჭდვიდა!

არამედ აწ გვედრები, შემაშვრენით მე ცრემლნი ჩემნი, დააცხვრეთ  
გონებაჲ ჩემი, რამეთუ ვაგრძნობ, ვითარმედ უფროს ჯერისა განვალ სა-  
ზღვართაგან გლოვისათა, და ვნებისა ამის სიმძიმითა დედათა მივემსგავ-  
სები, არამედ მოვედით ამიერითგან და განუსუბნოთ სასმენელთა თქუნი-  
თა გლოვისაგან და გოდებისა ობოლთასა, დამაშურალთა და საღმრთო-  
თა თბრობათა და ნუგეშინისცემისა სიტყუაჲთა მიმართ მივაქციო გონე-  
ბაჲ თქუენი, დადაცათუ რაქაელ დადადებს, რომელ არს ეკლესია და  
ჰმობს ძლიერად და გოდებს დაობლებისათვს შვილთა თვსთასა.

შინაცა ჯერ არს, რათა ამიერითგან მოვაქციო აფრა სიტყვსა ჩემი-  
სა და საეკლესიონი სიტყუაჲნი აღმოვთქუნე.

რამეთუ არა მიგველო ჩუპნ მოძღუარი ჩუპნი, არცა წარვიდა ჩუპნ-  
გან, არამედ შორის ჩუპნსა მდგომარე არს, დადაცათუ ჩუპნ არა ვხე-  
დავთ შას, და წმიდასა მას შიდა წმიდათასა შევიდა მამა ჩუპნი და შინა-  
გან კრეტ საბმელისა, სადა იგი წინამორბედად ჩუპნდა შევიდა ქრისტე,  
დადაცათუ დაუტევა კრეტსაბმელი იგი კორცთა თვსთა, არამედ არღარა  
სახით და იგავით ჰმსახურებს ზეცისათა მათ, არამედ თვთ მას ხატსა სა-  
ქმეთასა განიცდის, არღარა სარკითა და სახითა, არამედ პირსა ღუთისაჲსა  
პირის პირ ხედავს და მეობ არს ჩუპნთვს წინაშე მისსა შვილთა და მო-  
წაფეთა თვსთათვს.

260 ბანიძარცვა უკუპ ტყავისა სამოსელნი, და რამეთუ სამოთხისა  
მკვდრთა არცა თუ ევმარებიან ესე ვითარნი სამოსელნი, არამედ იგი სა-  
მოსელნი ჰმოსიან მას, რომელნი იგი სიწმიდითა ცხორებისა თვსისათა-  
უქსოვნა თავსა თვსსა და მოიხუნა ღუთისაჲგან; ჰეშმარიტად, ესე ვითარი-  
სა კაცისა სიკუდილი პატიოსან არს წინაშე ღუთისა და, უფროსლა, არ-  
ცადა თუ სიკუდილი არს, არამედ განხეთქა საკრველთა, ვითარცა წერილ  
არს, ვითარმედ: „განხეთქენ საკრველნი ჩემნი“; განტევებულ იქმნა სიმეონ და  
განთავისუფლებულ იქმნა საკრველთაგან კორცთასა, საბრკე შეიმუსრა და  
ხოლო სირი აღფრინდა, დაუტევა ეგვბტე, რომელ არს ცხორებაჲ ესე  
ნივითიერი, და წიაღვლო არა თუ ზღუაჲ იგი მეწამული, არამედ შავი ესე  
და წყუდიადი ზღუაჲ ამის საწუთროსა, შევიდა ქუცყანასა მას აღთქმისა-  
სა, რომელ არს ზეცათა იბრუსალიმი, მთასა მას ზედა სიბრძნისმეტყუპ-  
ლებს ღუთისაჲ თანა, წარიკადა კამლი სულიერი და რათა საღმრთოთა მით-  
სლვითა გონებისათა, წმიდასა მას ქუცყანასა შინა უნივთოდ იმოთხვი-  
დეს, რომელსა იგი შინა იხილვების ღმერთი, და თვსთა საკუთართა ხე-  
დავს და განუსუბნებს.

ესე ვითარი ნუგეშინისცემა გაქუნდინ თქუპნ, ძმანო, რომელნი ეგე ძუალთა იოსებისთა ქუტყანისა მის კურთხევისასა აღიყვანებთ, ესე იგი არს თქუპნ, რომელთა ეგე გუამი წმიდაა ამის ნეტარისა მთაწმიდას წარგყავს“.

**ხ**ოლო აწ უამი არს თქმად, თუ ვითარ იქმნა წარსლვა ჩუპნი მთაწმიდას და კუალად მოკსენებად ჰეტრე პატრიკისა პატრიკ ყოფილისა, ნუგეშინისცემასა, და შემდგომად ღუთისაა მოღუაწებასა და კელის აღპურობაასა, რომელ ჩუპნ ზედა აჩუპნა.

ხოლო ვითარცა განვიდა კორცთაგან წმიდაა მამა ჩუპნი და წარვიდა წინაშე ღუთისაა, მეყსუღად ვაცნობეთ წმიდასა მამასა პეტრეს, ხოლო მან, მოძღურის მოყუარემან და, უფროსლა ვთქუათ თუ, ღუთის მოყუარემან, ვითარცა გულის კმაა ყო ანსდათი ესე დამლევანი დაქცევა ჩუპნი, იწყლა სასტიკად სული მისი, არაჲედ წელნი მოირტყნა და მსწრაფლ შევიდა მეფისა, მიუთხრა საკვრეელი ესე სასმენელი, ვითარმედ: „წმიდაო მეფეო, მშულობაა თქუენთანა და სიხარული საუკუნო შვილითურთ, ხოლო წმიდაა იგი ბერი, რომელმან გუშინ ოთხმეოცი ობოლი თქუპნ შემოგვედრა, აწ თვთ იგი კელთა ღუთისაათა შევედრებულ არს, რამეთუ მიიცვალა, შენ, ქუტყანისა მეფემან, ზეცისა მეფისა წარჰგზავნე, გუშინ, ამას უამსა, შენ მიერ ითხოვდა განტევებაასა, დღეს, საკრვლთაგან კორცთა თვისთაა განტევებული, ზეცისა ნავთ სადგურად მიცვალებულ არს, გუშინ შენ ვევედრებოდა შეწყალებად ობოლთა თვისთა, ხოლო დღეს შენთვს ვევედრების მას, რომელი იგი მამა არს ობოლთა და მსაჯული ქურივთა და მეუფე მეფეთა ქუტყანისათა“.

მსმნეს რაჲ ესე სიტყუაანი ღუთის მსახურსა მეფესა, განკვრდა ფრიად და დადუმნა უამ ერთ, და ბერმე თქუაჲ სამგზის: „დიდებ-ა ღმერთსა, დიდებ-ა ღმერთსა, დიდებ-ა ღმერთსა! რამეთუ სულნი წმიდათანი კელთა შინა ღუთისაათა არიან, ვითარცა ნეტარისა ამის ბერისანი; ნეტარ ხარ შენ, წმიდაო ბერო, რომელი ეგე წარხვედ წინაშე ღუთისაა, არამედ ვესაჯლოცვათა შენტა წმიდათა, რამეთუ ყოველი ხებაჲ შენი კეთილად აღვასრულო!“ და მეყსუღად ბრძანა მოღებად პიტაკი, რომელი იგი მას წმიდასა კელითა თვისთა მიეცა, ხოლო წერილ იყო ესრეთ, ვითარმედ: „წმიდაო მეფეო, ეგე ობოლნი, ვითარცა შუპნის ღუთისმსახურებაასა შენსა, ეგრეთ შეიწყალენ და დაარჩინენ მლოცველად სულისა შენისა და შვილთა თქუპნთა მზეგრძელობისა, და მონასტერსა მთაწმიდისასა, სალოცველსა თქუპნსა, ოქრო ბეჭედი შეუქმენ დასამტკიცებელი ყოველთა ოქრო



ბეჭედთა, რათა ყოვლითურთ თავისუფალ და შეუვალ იყოს და ობოლნი ესე იზრდებოდენ მას შინა, და ყოველნი მკვდრნი მისნი გლოცვიდენ ვიდრე უკუნისამდე“. ესე რაჲ აღმოიკოთხეს და გულის კმაჲ ყო მეფემან ძალი საქმისა, მსწრაფლ უბრძანა მროტონოტორსა თვისსა შექმნად ორთა ოქრო ბეჭედთა მტკიცეთაჲ და უცვალეზელთა, — ერთსა, ვითარცა წმიდაჲ ბერი ვედრებულ იყო, დასამტკიცებელსა ყოველთა ოქრო ბეჭედთასა, რომელი იგი წინააღმდეგების და გარე უკუნ აქცევს, უკეთუ რაჲ ვისმე ენებოს ამის წმიდისა ლავრისა ვნებად, სირცხვილთა აღავსებს; ერთი ოქრო ბეჭედი ობოლთა ამათ შეუქმნა, რათა არავინ იკადროს მათ მონასტრით განყვანებად, გინა სხუად რაჲდმე ვნებად, არამედ რათა იზრდებოდენ მონასტერსა შინა, ვითარცა შვლნი და მკვდრნი წმიდისა ეკლესიისანი; ესე ორნივე ოქრო ბეჭედნი მოსცნა ნეტარსა პეტრეს და კერონები დიდ დიდი და სანთლები ფრიად, და საკუმეველი სურნელი მრავლად მუშკაროანი და ალფაჲ; ესე ყოველი მოიღო პატიოსანმან მან ბერმან პეტრე; ებრძანა მეფესა, ვითარმედ: „ყოველივე ესე მკერდსა მისსა ზედა წმიდასა დასდევ და შენდობაჲ მითხოვე, ვითარცა ცხოველისაგან, და არქუ ესრეთ, ვითარმედ: „აჲ ესერა ბრძანებაჲ შენი აღმისრულებიეს უფროს თხოვისაჲ შენისა, და აწ, გვედრები, ნუ დამივიწყებ წინაშე ღუთისაჲ“.

ხოლო მორავიდა პეტრე, და ბრძანებაჲ ესე მეფისა აღასრულა, ხოლო თვთ რაჲსა არა იქმოდა ანუ რაჲსა არა იტყოდა გუამსა ზედა მის წმიდისასა! და, ვითარცა ცხოველსა ესრეთ ემღურვოდა და ფერკთა მისთა ცრემლით დაალტობდა; და უკეთუმცა არა მეშინოდა, და ნუ უკუტძლით მცირედ რაჲჲ დაშრეჲილი იგი სანთელი გოდებისა კუალად აღვაგზნა და შევაწუხნე ყოველნიმცა ამის ნეტარისა კაცისა სიტყუაჲნი ღმობიერნი და ცრემლნი მკურვალენი ცრემლით მიგიოტრნე, არამედ ვირჩიე წუთ ერთ განაუტსნებაჲ თქუტსნი!

ხოლო ესრეთ რაჲ ვიყუტსნით და წმიდაჲ იგი გუამი მისი წინაშე იდვა, მას ოდენ ეაჲსა მოიწია დედაკაცი ვინმე მოწაფე ამის წმიდისაჲ, დაჲ შარსმანისი და ჩორჩანელისა, რომელი ვერ ეწიფა ხილვასა მისსა, ვიდრედა ეოცხალ იყო წმიდაჲ იგი; ესე მორავიდა, მრავლითა ცრემლითა და გოდებითა დაალტვნა წმინდანნი ფერხნი მისნი და მღურვით ეტყოდა წმიდასა მას, ვითარცა ცოცხალსა: „წმინდაო, რაჲ ესე მიყავ მე უბადრუკსა ამას, რამეთუ მქონდეს მრავლნი გულის სიტყუაჲნი, რამეთუ მრავლით ეამითგან არა მეხილვა წმიდაჲ პირი შენი!“ და ესრეთ, ფრიად შეწუხებული და მგლოვარე წარვიდა სახედ თვისად, და დაწერნა ყოველნი გულის სიტყუაჲნი თვისნი და დაბეჭდა მას ზედა და ხვალისა დღე კუალად მოვიდა და

მოილო წიგნი იგი და დადვა მკერდსა ზედა მის წმიდისასა, და საკუმეველი სურნელი და სანთელი მრავალი, და ძმათათჳს ევლოგია ნუჟეშინისაცემელად, და კულად მრავლითაჲ ცრემლითა ამბორს უყო ფერკთა მისთა და ლმობიერითა სიტყვთა და სულთქმითა სულისათა, ვითარცა ცხოველსა, ემდურვოდა წმიდასა მას, და წიგნი იგი აღილო და მომცა მე და მრქუაჲ ესრეთ: „და ცრემლით შეგიგრდები, ძმაო პატიოსანო, რათა ფარაგსა შინა წმიდისასა შთადვა ესე და მე მრწამს ღუთისა, ვითარმედ წმიდამან ამან, რაჲ იგი წიგნსა ამას სწერია, აღვოცოს და მომიტეოს“; და ესრეთ, ცრემლითა შესვარულმან, ამბორს უყო კელსა მისსა წმიდასა და იკურთხაჲ მისგან, და სულთქმით და ცრემლით წარვიდა სახედ თვსად; ხოლო მე მოვიღე მცნებისა მისთჳს და შთავდევე ფარაგსა შინა მის წმიდისასა.

ხოლო შემდგომად ამის ყოვლისა შთაუსვენეთ გუადრუცსა შინა, შემზადებულსა ძელთაგან უღბოლველთა, წმიდაჲ იგი გუამი მისი, და ნუბითა ღუთისათა წარმოვემართენით ზღვთ მთაწმიდას, და, ვითარცა მივიწიენით ადგილსა მას, რომელსა ექსამილი ეწოდების, კმელით წარმოვედით გზისა და შიშისათჳს ავაზაკთასა, ხოლო ექსამილი ამისთჳს ეწოდების, რამეთუ იმიერით ზღვთ ვიდრე ამიერად ზღუადმდე ექუსი მილიონი არს. ესრეთ, ვითარცა ვთქუთ, კმელით წარმოვედით, ვითარცა ვთქუთ, ექუსა 262 მას მილიონსა ურუბითაჲ.

ხოლო ერთსა ურუმსა ზედა, ყოველთა უფროსსა, დავდგით კიდობანნი იგი მამისა ჩუპნისა, წიგნნი მისნი ყოველნი, და სხუაჲ რაცა საკურთხეველისა სამსახურებელი იყო, და წარმოვემართენით; ხოლო ვიდოდეთ ესრეთ: რამეთუ ოთხ კერძო გარემოდგომილ ვიყვენით, ვითარცა პირველ კიდობანსა სჯულისა ოვფლისასა. ხოლო წინა კერძო მოვიდოდეს წულიონი დიაკუნანი, ხოლო უკანა კერძო — მდდელნი და სხუანი მოხუცებულნი ბერნი; და ესრეთ, ფსალმუნითა და გალობითა და სულიერითა შესხმითა ვადიდებდით ღმერთსა და წმიდასა მას უგალობდით.

ხოლო არს წულილთა მათ ძმათა თანა ყრპა ერთი, ყოველთა უმრწემეს იყო ჰასაკითა, სახელით პანტელეიმონ, კეთილად შეწყალებული ყოველთა მოწყალისა ამის წმიდისა მამისაგან; ამას ყრმასა სლვასა მას შინა აღეცუა ეკალი ფერკსა: რამეთუ უკამური იყო და ვითარცა ქუც დადრკა, რათამცა გამოილო ეკალი იგი, მეყსეულად გარდავლო ურუმან მან ზედა ზურგსა ჩჩვლისა მის ყრმისასა, ხოლო ჩუპნ, ვიხილეთ რაჲ ესე, ვიკრჩხიალეთ კმითა სინწარისათა გოდებით, და აღუტევეთ ტირილი, და იქმნა ამბოხი დიდი, რამეთუ ყოველნი ვჭვონებდით, ვითარმედ არა თუ ოდენ მოკლად, არამედ, ვითარცა ჭაჲ უნდოჲ, ესრეთ განწყვდა; არაჲედ ეჭა

ზეშთაჲ ბუნებისა კელისაპყრობაჲ და შეწვენა ღუთისაჲ სახიერისა და მადლი იგი კაცისა მის ღუთისაჲ, რომელი შემდგომად მიცვალებისაჲ სცაეს და კელსა აღუპყრობს თვსთა ობოლთა და სწყალობს! ესრეთ, ვითარცა ვთქუთ, ურემმან მან საზარელმან ზედა ზურგსა მისსა გარდავლო, ხოლო მყის აღდგაჲ ყრმა იგი, ხოლო ჩუჲნ განვიხილვიდით ალაგსა მას ურმისაჲსა, ხოლო იგი იტყოდა: „მიტევეთ, რათა ეკალი ესე აღმოვილო!“ ხოლო ჩუენ ვკითხვიდით, ვითარმედ: „და არცა თუ გტკივის ადგილი იგი?“ ხოლო იგი იტყოდა: „არცა თუ მიტნობიეს, თუ ურემმან გარდავლო ჩემ ზედაო!“ რამეთუ წუთ ჩჩვლ იყო და ესრეთ იტყოდა.

მჰა მადლი წმიდისა მის გვამისა, ვითარმედ აღუსუბუქა საკვრველად მძიმე იგი ურმის თვალი, რომელ აგრძნაცა ვერ ყრმამან მან მცირემან! ხოლო აწ განმწყსებულ არს და თვთ მიუთხრობს საკვრველსა მას დიდებულსა და ადიდებს ღმერთსა მოქმედსა სასწაულთასა და მადლსა წმიდისა მამისასა ქადაგებს.

მსრეთ გარდავლეთ ექსამილი; კუალად ზღუაჲდ შევედით, და შეწვენითა ღუთისაჲთა ნავითა მყურროთა და ჰამოთა მთაწმინდას მივიწიენით; ხოლო მთაწმიდელთა კუალად შეგვწყყნარნეს ჩუჲნ, ვითარცა შვილნი მათნი, ხოლო წმიდაჲ ესე ვითარცა მწყემსი თვისი და წინამძღუარი, რამეთუ წუთ მრავალნი ცოცხალ იყუნეს, პირველთა მათ ნეტართა ბერთაგან, მოწაფენი ამის წმიდისანი; ესრეთ წინა მიეგებნეს და პატივი უპყრეს ყოველთა, ვითარცა პირველ წმიდასა მამასა ჩუჲნსა დიდსა მფთვმეს, მიერვე მომავალსა ქალაქით სამეუფოთ.

მსრეთ, პატივით ტკრთული მღდელთა მიერ ეკლესიად შეიყვანეს და წინაშე წმიდისა მამისა მფთვმის სამარტკლესა დადგეს კიდობაჲნი იგი ამის ნეტარისა, და ერთმან მან, ვითარცა მამამან და მოძღუარმან, ხოლო მეორემან, ვითარცა მკლმან და მოწაფემან, პირველმან მან სამარტვილოთ გამო, ხოლო მეორემან მან კიდობნით, ურთიერთას მოიკითხნეს და მზღლობაჲ მისცეს ერსა, მღდელთა მათ, და ესრეთ შეიმკო ეკლესია და განმხიარულდეს ერნი.

ხოლო სამკვდროდ დაკრძალვისა ამის ნეტარისა მარტკლთა ადგილი ვერ გამოვაჩინეთ, ვიდრე კითხვადმდე ზემო კსენებულისა მის პეტრე ნეტარისა, და ესრეთ დაყო სამი დღე წინაშე წმიდისა მამისა მფთვმისსა და მიერ წარვიყვანეთ ეკლესიასა ყოველთა წმიდათასა, მუნ დავდგით გუდრუცი იგი წმიდისა მის, ყოველთა ღამეთა ლოცვანი და ღამისთევანი  
263 აღესრულებოდეს, და დღისი ჟამის წირვანი მღდელთა მიერ; და ესრეთ იყო ვიდრე წელიწადმდე ყოველთა წმიდათა ეკლესიასა, ვიდრემდის ბრძანებაჲ მოვიდეთ მისვე პეტრეს მიერ, და კაცისა ღუთისა, პატიოსნისა

ბერისა, წინამძღურისა და მამასახლისისა ჩუპნისა ბიორგი ოლთის-  
სარისა, რამეთუ მეფემან იგივე დააპტკიცა შემდგომად მიცვალეზისა-  
წმიდისა ამის და მასვე შეპნოდა სიწრფოებისათჳს და უმანკოებისა დაპ-  
ყრობაჲდ დიდისა ამის ლავრისა; და ესრეთ, ბრძანებითა ზემო კსენებულ-  
თა ამათ მამათა და წამებითა ყოველთა ძმათთა, განვადეთ ლუსკუმა ნე-  
ტარისა მამისა ბიორგის მშენებლისაჲ, ეკლესიისა შტოსა შინა, მარცხენით-  
კერძო, დამართებით ლარნაკსა წმიდისა მამისა ჩუპნისა ეფთჳმისსა,

ხოლო აღვადეთ რაჲ კიდობანნი მამისა ბიორგისი, არამედ ეჰა საკვ-  
რველი! არცა თუ თმაჲ ერთი ნეტარისა მის თავისა და პატრიოსანთა მათ  
მკცეთა არა შეცვალეზულ იყო, რომელი იგი აჩუპნებდა სულისა მისისა  
ბრწყინვალეზასა; ხოლო მომეკსენა მე უღირსსა ამას ქარტა იგი დედა-  
კაცისა ამის, რომელი იგი შთამედვა ფარაგსა შინა წმიდისსა, და ვარქუ-  
ვისმე ერთსა მდღელთაგანსა აღმოღებაჲდ და განხილვად; ხოლო მან აღმო-  
რაიღო, იხილა, რამეთუ ბექედი ეგრეთვე იყო, ხოლო გულმან უთქუაჲ, რათა-  
მცირედ შთაიხენდნეს კიდესა წიგნისასა, და უკმოჲ რაჲ ჰკეცა კერძო წიგნისა,  
ეჰა საკვრველი და ამის ჟამისა კაცთაგან ყოვლად ურწმუნო, იხილა რაჲ,  
რამეთუ აღკოცილ იყო, არამედ სხუაჲთა ურწმუნოებისაგან არა იკადრა-  
სიტყუაჲდ და ჩუპნებაჲდ ვისამე, არამედ კჳალად ფარაგსავე შინა წმიდისა-  
სა შთადვა, და ესრეთ ცხოველი კიდობნით აღმოვიყვანეთ და ლუსკუმა-  
სა შინა მარმარილოსასა, ბიორგის თანა მშენებელისასა, დავკრძალეთ ჰეშ-  
მარიტად ვითარცა მეორედ მაშენებელი და შემამკობელი ეკლესიათა.  
თ უესა მაისსა კდ, დღესასწაულსა წმიდისა სჳმეონ საკვრვლთ მოქმედი-  
სასა და აქაცა არს საკსენებელი წმიდათა ნაწილთა მისთა მიცვალეზისა.  
ხოლო სრული საკსენებელი მისი თთუჳსა ივნისსა ლ-სა განწესა — დღესასწა-  
ული წმიდათა ათორმეტთა მოციქულთასა რამეთუ კთი წმიდათა მო-  
ციქულთა ჰეტრეს და პავლესი დღესასწაულისგან არა ეგებოდა, დაღაცათუ-  
მას დღესა მიიცვალა, რამეთუ ნეტარმან პეტრე და ძემან მისმან იოან-  
ე ჰყონ დიდელ მან ესრეთ განაწესეს, და მათ თანა სხუაჲთა ცამათა,  
ვითარცა სახედ იოანე ოქროპირისა პირველთა მათ მამათა: რამეთუ სეკ-  
დენბერსა იღ-სა მიიცვალა ჯჳარის ამალღებაჲსა; ვინათგან მაშინ არა ჯერ-  
არს, ნოენბერსა იზ-სა დააწესეს; ეგრეთვე ამის წმიდისათჳს ყვეს ზემო კსე-  
ნებულთა ამათ მამათა, და ხატიცა დაწერად სცეს ყოვლად წმიდისა ლუ-  
თის მშობელისა, და ამიერ და იმიერ ორნივე მამანი — წმიდაჲ მამა ეფთჳ-  
მი მარჯუნით და მამა ბიორგი ერთ კერძო, და მეედრებულად და მეო-  
ხად ჩუპნთჳს მდგომარენი წინაშე წმიდისა ლუთისმშობელისა; და ესე წვი-  
დაჲ ხატი წარმოგზავნეს შთაწმიდას და დაუსჳწენეს სამარჯოსა ზედა წმი-  
დისა მამისა ჩუპნისა ბიორგისსა, ხოლო წმიდისა მამისა ჩუპნისაჲ ეფთჳმეს-

264

ხატი არა სიბერისა არს, არამედ ოდეს წიგნთა თარგმნიდა და იყო ნ სა წლისა, და რამეთუ ესრეთ ჯერ იყო, რომელმან იგი აღიდა მადიდებელი თვისნი, წმიდამან ღუთის მშობელმან განათლებად ნათესავისა ჩუენისა, და ერთსა მას სიმრთელე მიანიჭა ენა კეთილად მეტყველი ქართულად, ხოლო მეორესა სიბრძნე და მეცნიერებაჲ, რამეთუ მათ ორთავე აღიდეს ძალისაებრ ყოვლად დიდებული იგი მიზეზი კეთილთა ჩუენტა — ერთმან შეამკუნა და განაშუქნა დღესასწაულნი მისნი საგალობელისა მისისა თარგმანებითა, რამეთუ მის მიერ თარგმნილსა პარაკლიტონსა შინა ასორმეოცდა ათი გალობაჲ თარგმნა მისი ოდენ ყოვლად წმიდისა ღუთის მშობელისა, და ესრეთ, მადიდებელი მათი, მსგავსად ძალისა აღიდეს და აწ ზეცას წინაშე მისსა მდგომარე არიან, ხოლო ქუცყანასა ზედა წმიდასა ხატსა მისსა წინაშე მდგომარენი ევედრებიან ჩუენტვს, რათა მეოხებითა მათითა ჩუენტა ევედრნეთ წმიდასა ღუთის მშობელსა წარვლად ნეტსა ამას დღეთა ჩუენტასა მშვიდობით სწავლისაებრ წმიდათა მამათა ჩუენტასა მშვიდობით საუკუნეთა მათ სატანჯუპლთაგან; ესრეთ სრულ იქმნა დიდებაჲ მისი ლარნაკსა შინა ღუთივ ბრწყინვალედ და ყოვლად შუენიერად.

**ბ**არნა რომელი იგი თვისსა ადგილსა დაკვშთა სასწაული ეშმაკთ განსხმისა, დადაცათუ ერთი გვკსენებია მწუზრისა მისთვის, რომელი იგი შვიდგზის დააკუტთა ეშმაკმან ეამსავე ამის წმიდისა სიტაბუკისასა, ადგილსა მას შინა უდაბნოსასა და ღამესა უკუნსა, არცა ამის კსენებაჲ უჯერო არს.

რამეთუ ვინ სადა ესრეთ სათნობაჲ შეიყვარა ანუ სიბოროტე მოიძულა? ვის ესრეთ სუროდა ღუთისა და შეყვარებულ იქმნა მის მიერ? ვის შეშურდა შერი უფლისა ესრეთ და არა რაჲ აღირჩია სიყვარულსა მისსა ვიდრე სიკვდილადმდე! ვინ ესრეთ შეუდგა კვალსა წმიდათა მამათა ცხოვრებისასა და თანა მსრბულ ექმნა მათ განუძღომელად! ვინ სადა შეიყვარნა ესრეთ გლაზაკნი და უცხონი, მსგავსად იოანე მოწყალისა!

ვინ მოაკვდინა ესრეთ ასონი ქუეყანისანი სიტყვსაებრ მოციქულისა, და განწმიდა თავი თვისი და ტაძარ ღუთისაჲ ცხოველისა ყო იგი, რომელი სიჩოთ თვისთგან აღიზარდა და აღორძინდა წურთასა შინა საღმრთოდთა წერილთასა, და მორწყო მადლთა დაუწყუტდელთა ნაკადულითა და ჰასაკად საესებიანა ქრისტისისა მიიწია, სიტყვსაებრ მოციქულისა; საქმე და ხედვა და სიუუარული, რომელთა ყოველი მწყობრი სათნობაჲთა.



შეუდგეს, თვთეულად წარმართნა, წურთა წიგნთა საღმრთოთა, განწმენა და სულისა და კორცთა, კრემლნი დაუწყებდელნი, უდაბნოთა შინა მოქალაქობაჲ, განშორებაჲ და უტხო ყოფაჲ სოფლისაგან, მოძღვრებაჲ დაუდუმებელი და ლოცვა დაუსრულებელი, მარხვა და მღვდარებაჲ უსაზღრო, კმელსა ზედა წოლა და კმელისა ჭამა, ღვაწლ მრავალს ცხოვრებაჲ უღრეს ძალსა სიტყუათასა, სიმდაბლე და სიმშვედე ზეშთა აღმატებულნი, მოწყალეობაჲ და სახიერებაჲ, მსგავსე<sup>1</sup> ითა ღუთისა მოწყალეობათა, რათა მოკლედ ვთქუაჲ, ყოვლითაჲგ. რომლითა ხატად ღუთისაჲ გამოისახვს კაცი; ესე ვითარი იყო წმიდაჲ მამა ჩუენი ბიორგი, და სადა არს ჩუენდა ჟამი თქმად უმრავლესისა, რომელი ყოველთადა ცხად არს, დადაცათუ ჩვენ არა ვთქუათ და თანა წარვჰკდეთ განგრძობისათვს წიგნისა.

ესე არიან ჩემ გლახაკისა და უღირსისა თქუმულნი სიტყუაჲნი, რომელმან ყოველივე ჰეშმარიტი მდიგითხარ, და აღწერე სიტყვსა თქუენისათვს, რომლითა მაიძულეთ და მიბრძანეთ სახედ პირ უტყუთა უგუნურსა ამას და ფრიად სულებსა, რომელი მრავლითა შიშითა და ძრწოლითა კაღნიე<sup>2</sup> ვიქმენ კელყოფად საქმესა ამას დიდსა და სულიერსა უწყებაჲსა მითხრობად და წინა დადებად ცხოვრებაჲსა და მოღუაწებაჲსა ნეტარისა მამისა ჩუენისა ბიორგისსა, რომელმან ესე ფრიადისაგან მცირედი ძლით შეუძლე აღწერად და წარმოვეც თქუენდა, <sup>3</sup> მამოა წმიდაო, მთასა მაგას საკრველსა, რომელი ევე ცხოვრებითა საკრძვლითა იყოფები, ვითარცა სირი მხოლო სართულსა შინა მცირესა და ქვაბსა შინა იწროსა და ფიცხელსა, მსგავსად ტრედისა მის უმანკოსა და გუბიტისა უბიწოსა.

პრამედ, ვითარცა პირველ ვთქუ, სიკუდილსა მას ურჩებისასა ვეშიშვოდე, ამისთვს მორჩილებად მოვედ ბრძანებისა შენისა წმიდისა, <sup>265</sup> თუ არა აღმწერელი ცხოვრებისა და მოქალაქობისა მისისა მისივე პირი ჯერ იყო და არა მე გლახაკი ესე სიტყვთაცა და გონებითაცა; გარნა ესე იყო ყოველსავე შინა საღმრთებელი ჩემი, რათა თუალით მხილველ და კელით მსახურ ყოფილ ვიყავ და ყურით მომსმენელ სიტყუათა წმიდისა პირისა მისისათა და არა სხუათა მოქვენე შეკრებისათვს სულიერისა ამის თხრობისა \*).

<sup>1</sup>) ასრვე იხსენიებთ თავის თავს ეს შესანიშნავი მოღვაწე მის მიერ გადაწერილ ტყავზე ნაწერს წიგნში (საეკლ. მუხ. № 345, გვ. 229);

ხოლო აწ მელნითა ოდენ ცხოველითა სიტყვ გამომისახვან, ვითარცა ზემო ვთქუ პირველვე, ხოლო შენდა დამიტევებიეს, ზ მოძღუართ წინამძღუარო, რათა შენ კეთილად შეამკო და განაცხადო ჩემ მიერ გამოსახული ესე და ნაკლულევანებაჲ ყოველივე, ვითარცა აღმასრულებელმან სულიერთა ფიცართამან, სრულ ჰყო და შენმანცა სიბრძნემან და კაცად კაცადმან, რომელიცა შეემთხვოს, შესძინენ ნაკლულევანებაჲსა ამას ზედა, და განასრულენ, რამეთუ არცა ორთა მათ მწულილთა ქურივისათა დაწყენეს მდიდართა იგი მისაცემელი, არცა რომელთა იგი ტყავნი და შეშა და ბალანი მოართვეს მოსეს განსრულებად კარვისა დააბრკოლეს ოქრო და ვერცხლი და თუალთა პატროსანთა შეწირვა: რამეთუ ოქრო სიღრმეთაგან ქუცყანისათა აღმოღებული, ბრწყინვალე ბრძმედისა მიერ გამოცდილი და განწმედილი, კეთილად შეუძნიერ იქმნების და კობლიოსა სისხლი ღებავს პორფირსა, და მარგალიტსა იქმს ზამბიკი ზღვსა, ესრეთ იქმნე-

სახელდობრ: „წმიდანო მამანო, ესე წმიდაჲ წიგნი და ყოვლისა სოფლისა მოძღუარი, მე, გლახაკმან ბიორგი, ხუცეს მონაზონმან, ვთარგმანე მთაწმიდას სულიერისა მოძღურისა ჩემისა ბიორგის ბრძანებითა და მადლითა, რომელი მყოფარს მთასა საკვრველსა. აწ გვედრები ყოველთა ღუთის მოყურეთა, რათა კსენებულ მყენეთ წმიდათა ლოცვათა თქუენთა მოძღუარნი და მშობელნი ჩუენნი და ყოველნი ძმანი, რათა ღმერთმან თქუენცა სასყიდელი მოგანიკოს ამინ.

ეგრეთვე პირველ თარგმნილისა თვთ წმიდისა და ჩუენისა მამისა ბიორგი მთაწმიდელისა ნუსხისა მეორედ გარდმოწერილისაგან დავწერე ესე მესამე, რომლისა ამისა დედასა შინა ეწერა ხარკებით შეწამებაჲ და ფრიადი სიმართლე, ვითარცა უთარგმნია პირსა მისსა წმიდასა, წმიდისა სულისა მიერ მიცემულითა მადლითა და შეწვენითა.

რომელი ესე მისითავე მადლითა აღვწიერ სამოძღურებელად და სალხინებელად, საწურთელად და განსანათლებელად დაბნელებულისა სულისა ჩემისა, მე, უღირსმან ბიორგი, ხუცეს მონაზონმან, ღირსისა და წმიდისა მამათა მამისა ბიორგი მთაწმიდელისა თუალით მხილველმან და კელით მსახურმან და მოწაფემან—ჟამთა მათ ჭირისა და იწროებითათა, დევნულებისა და ტყუუობისათა, ოკრებისა და სიკუდილისათა, ოდეს სრულიად აოკრდა ზეგარდმო სამცხე, თვნიერ რაჲმე ნეშტაჲსა, რომელნი სიმაგრეთა შინა დაშთეს, იგიცა სალმობიერნი და ურვეულნი, ქრონიკონსა ტბ, დასაბამითგან: წელთა ხძჰჴ (6687—5508+96=1083 წ.).

ბის ქვაჲ, და აბრეშუმსა გამოიღებს მატლი უნდო და პინა ზღვსა უცხო სახესა ნაყოფსა გამოიღებს, ესე მრავალ სასყიდლისა საფასენი უნდოთაგან ნივთთა გამოვლენ! ხოლო ჩუენ შორის არა რაჲ პატიოსანთაგანი იპოვა, რათამცა სულიერი ესე კარავი შეემკო, გარნა. ხოლო ბაჲლანნი თიკანთ მსგავსისა ამის გონებისა ჩემისაგან მოპარსული! არამედ ძოწეულმან და პორფირმან თქუჲსმან განაშუჲსნენ იაკინთისა თანა და ბისონისა, ოქრო შეთხზულმან, და ზემო აღწერილთა მიერ ნივთთაგან პატივცემულმან და განბრწყინებულმან გულის კმის ყოფისა გამოცხადებისა და ჭეშმარიტებისა მიერ განუჲსნებულმან, ვითარცა იტყვს მოსე, რომელმან იგი ეგჲ ვითარი შემზადა მღღელი მოძღურისა შესაჲოსელსა ზედა, ბრძანებისაებრ დუთისაჲ, რომელსა უჲსნის დიდებაჲ და სიმტკიცე თანა მხოლოდ შობილით ძითურთ და ყოვლად წმიდით სულითურთ აწ დაჲ მარადის და უკუნითი უკუნისამდე ამინ.

შამაო წმიდო გიორგი, მეოხ და მფარველ მეყავ წინაშე ქრისტესსა ცოდ-  
ილს იოანეს მწერნლსა.

თუქსსა ივნისსა :ლ: წმიდისა მამისა ჩუენისა გი-  
ორგი მთაწმინდელისა.

მწუხრი: უქცვეთ რვათა ზედა და ვიტყვთ პირველად: ეჰა გვრ-  
გვნო, სმთა ათორმეტთა მოციქულთასა და სმთა წამისათაჲ. დიდებაჲ  
მამისა: აწჲ ათორმეტთა: შესლვა: და საკილხავი სმნი (ჰპოო. მამის იბ  
წმიდისა მფთვმესსა): სტიქარონად მოციქულთანი და მამისნი, ცისკრად  
აუარებდითი: აღსავალი წგჲ მამისა: სახარებაჲ ლუკასი: დადგაჲ  
ივსო ადგილ (ჰპოო მამის იგ): გალობანი ათორმეტთა მოციქულთანი  
და მამისნი: მესმასა ზედა: იბაკოჲ: ათორმეტთა: კურთხეულარსსა ზედა:  
იბაკოჲ: მამისა: აქებდითი: ათორმეტთანი და მამისნი: დიდებაჲ მაღალ-  
თა (გრძლად): დასრულებაჲ ლოცვისა: სანხრად: მომიკსენენი: გალო-  
ბაჲთგან მამისათა: ბ და მ: შავლე: სახარებაჲ: მოციქულთა და მა-  
ნისა: ბრძანეთ

კ მ ა ჲ ლ: მ კ ნ ე ო ნ ი:

ღუთისმეტყველებისა წყაროდ იოანე დიდებული გაქუნდა შენთანა  
შემწედ საიდუმლოთა მათ წარდისა ღუთისმშობელისათა და ესრეთ შუპ-  
ნიერად სთარგმანებდი მაღალთა წიგნთა შენთა საკვრველთა და მათ მიე-  
რითა შეწეენითა, მამაო, ადკწერენ სიპრავლენი წერილთანი, ბიორგი,  
სამგზის სანატრელო!

ქნარითა გალობათათაჲ შემამკობელად ორდანოდ ეკლესიათა გიც-  
ნობთ მორწმუნენი ოქროდ მდინარეთა მათ შენთა წიგნთა ძიერ, რომელ-  
თა იგი დაფარულებაჲ განაჰე და განგვცხადე მუშაკობისა, სეხნაო ბრწყინ-  
ვალეო, წყალობისა წყაროო დაუწყვედელო, ბიორგი სამგზის სანატ-  
რელო!

გაქუნდა ცხოვრებაჲ მაღალი სიყრმიტგან და წამებითა წმიდათა წე-  
რილთათა მტკიცე ქმნილი, მამაო, სარწმუნოებაჲ ქეშმარიტი და გული  
მწყალობელი, ქალწულებაჲ მაღალი, სიმდაბლე და კრძალულებაჲ, თუალ-

\*) იბეჭდება ესე ხელნაწერიდამ № 170, (გვ. 208—211) და ამით მთავრდე-  
ბა „ღამატება“ (იხ. ზემო გვ. 280, შენიშ. 1 და 2).

თა ყოველითურთ გონიერად მხედველი, მღდელობისა კანონი და სიჭაღვლო, ბიორგი სამგზის სანატრელო!

ღ ი დ ე ბ ა ა : ბ : რ ო ს ი ს ხ ლ ი თ ა

მდინარეთა მათგან სობრძნისათა აღმოივსენ, მირაყურდენ ხედვათა მიერ პირსა ქრისტესსა მალლითა მით ცხორებითა შენითა და მორგეთა (ი-ბრძნისათა დანთქენ ვნებაანი ქართველთა შუპნიერებაო, თარგმანებითა მით წიგნათა, ზ ბიორგი, რომელნი აღგვწერენ, საკვრველო, მიუწდომელად აღვსებულმან სულითა. ამისთვისცა გილადადებთ: გიხაროდენ, რუთისაჲ მიერ აღძრული ბობლანო ეკლესიათაო! გიხაროდენ თავთაჲ მოციქულთა თანა ღირსად საგალობელო, მეოხ გვეყავ ჩუენ!

(საკითხავნი ჰპოვნე მაისს იმ)

ს ტ ი ქ ა რ ო ნ ნ ი : მ : მ ი ვ ბ ა ძ ე ვ დ ე თ

ღედა ღუთისაჲ გაქუნდა თანაშემწედ, წმიდაო, უხილავად, ბრძენო, იოანე ღუთისმეტყველთა თავი, ბიორგი თარგმნო ბრწყინვალეო, ზოღვაწებითა ეშმაკნი შეჴუსრენ ასპარეზსა მას ბრძოლისასა, მოაკუდინენ ასონი ქუეყანისანი მღვდარებითა, ლოცვისა მიერ და ღამე ყოველ ზედგომისა და ზეთითა წყალობისათა და ქველის საქმისათა განაბრწყინვენ უმეტესად შრომანი შენნი; ამისთვისცა ვლადადებთ და ვიტყვთ: ქეშმარიტად ღმერთი საკვრველარს შორის წმიდათა მისთა, რომელსა აქუს აჯრაცხელი დიდი წყალობაჲ.

ღ ბ ო ა : ბ ო გ ი : მ ჯ დ ო მ ა რ ე

ღავჰბეროთ ნესტუსა ქებისასა ახალსა და ახალნი ესე, მნათობნი სოფლისანი წიგნთა თარგმანებითა, შევამკუნეთ, ზ პორწმუნენო, მფთვმისთანა ბიორგი ყოვლად ქებული, რომელმან იგი უაღრეს ბუნებაათასა წამალი განმღვევლი უქმად გამოაჩინა და წმანი აღადგინა ლოცვითა, ეშმაკნი იოტნა კაცთაგან, ვინაცა წინასწარ ცნობითა განუშენებული საკვრველებით, მთასა წმიდასა არავე განეშორა.

ღ მ ხ ი თ ა : ღ მ გ ო თ ო მ ა მ ა თ ა ჩ უ ე ნ

წ ა რ დ გ ო მ ა ა : ა გ ო :

გიხაროდენ, მიუზაკობისა საღუთოჲსა სეხნაო და გონებაჲო ვრცელო, ენაო ღუთის მეტყველო და აღმწერელო უცაომელო, თარგმანებითა წიგნთა შენთათა, ბრძენო, რამეთუ გულის კძის ყოფა მიუწდომელი ზოგეცა შენ სიყრმით შენითგან, დიდებულო, და, ვითარცა რაჲ ღრუბელ-



მან, აღმოიწრიდენ მდინარენი სიბრძნისანი და დაათრვენ, მამაო, გულნი მორწმუნეთანი წერილთა მიერ, და ეკლესია, მსგავსად დედოფლისა, განაშუბნე და შეამკვე პირად პირადად.

უარებდითი: აღსავალნი: წარდგომა და სახარება: ყოველი სული: მაისს: იზ იძიე მეთვმისა: განგეულებამ: პირველად მოციქულთა: მერბუ ესე:

უგალობჯ: ღგრი: ქყნასა მწყნბსა

**მ**ადლი ბაგეთა შენთა მირონის სახედ აღმომცენარე, დააწუთე ჩემ ზედა, ტკბილო მამაო, რათა, განბრძნობილმან გონებითა, გვრგვნი ქებისა ლუთივ ბრწყინვალე შეგიტხზნა.

ოზრატთა შინა სალუთოფთა მოძღვარებაფთასა აღმოსცენდი შენ, ნერგი ეგე წმიდაჲ, ლუთივ დანერგული და სულისა ნექტართაგან მორწყული ნაშუშაკევად ლუთისაჲ გამოსხნდი, ზიორგი!

შრომათა შენთაგან ფილნი აღვსებულნი ნელსაცხებელთა სულნელთა მიჰფენენ მორწმუნეთა და ეკლესიისა სავსებასა სალუთოფთა სიტკობებითა აღავსებენ.

აღჰმზადა ქებაჲდ შენდა, საგალობელო ლუთისაჲ დედაო, ხორო სალუთოჲ ეკლესიისა შვილთა საგალობელთა მიერ წმიდათა საკუთარმან შენმან მოღვაწემან გიორგი.

გძაჲ: არა ვინარს

**პ**იდობაჲნი წმიდაჲ სათნოებაჲთა შეჰმზადე, სანატრელო, და მას შინა განერი მომსრველსა მას ფარაოს მდინარეთა შინა საწუთროსათა.

იწუთიდი სიყრმიტგან შიშსა ლუთისაჲსა და განისწავლებოდე მოღვაწებაჲთა მიერ მაღალთა, სანატრელო, ლუაწლთა მიერ სრულთა, ცად აღმავალთა.

მწყეპ გონიერად სულთა ბოროტთა და სპარაზენნი მათნი აღსტრენ ახოვნებით, სანატრელო ზიორგი, სიმდაბლისა მიერ და სიმშვიდისა.

ძალამი სულისა აღიღო სიბრძნით, დედოფალო წმიდაო, მაღლთა შენთა მიერ განბრძნობილმან ზიორგი და აღწერნა შენნი ქებულებაჲნი.

მსჲ: მესმა მე, ქე

**ლ**ხინეზისა მდინარედ აღმოგვცენდა გონებისა შენისა წყარო ბრწყინვალე და ეკლესია ქრისტესი დაათრო მდიდრად ნექტარმან ვცელმან წიგნთა შენთამან.

იტრფიალე სიბრძნესა, ღმერთ შემოსილო, და შეიყვარე იგი უფ-

როს ყოველისა და, ვითარცა მარგალიტი პატიოსანი, სულისა საუნჯეთა დაჰმარხე.

საცნობელნი კორცთანი აღიკრძალენ შენ, ხოლო სულისა საცნობელნი განავრცენ და კრძალულებისა ძეგლად აღგვმართე ჩუენ ცხოვრებაჲ შენი, ღირსო ბიორგი!

იხარებდი სულითა, ღირსო მამაო, შრომათა შენთა ზედა პატიოსანთა, და დედისა თანა ღუთისაჲ იღუწიდი ჩუენთჳს განრომად მტერისა საბრკეთაგან.

ღაგაჲ: რამეთუ სწუაჲ შენსა

**ო**სრითა მით სიყვარულისა ღუთისაჲთა მოწყულულ იქმენ სულისა სიღრმედ, მამაო, და, მტერისა მოწყულულნი, სწავლათა შენთა მიერ განჰკურნენ.

სიყვარული და მოწყალებაჲ ფრთედ ისხენ, სანატრელო, და აღჰფრინდი სიმაღლესა მისსა, რომელი მალლით გარდამოკდა წყალობისათჳს.

ანეულ ჰყავ ყანა სულისა, მუშაკო შეუწიერო, და თესლი გულის კრის ყოფისა დასთესე და მოგვმკე თავ წარსხმული წიგნთა საღთოჲთა.

იგავთა და სახეთა მიერ პირველვე იქებოდე, ღუთივ მიმადლებულო სძალო, ხოლო აწ მოღვაწეთა ცხადად ქებაჲ შენი განავრცეს.

ღაღადყავსაჲ: ისაკის მიერ

**ო**ქმენ, ნეტარო, მიმგავესებული ღუთისაჲ, მამაჲ ობოლთა და საზრდელ მშვიერთა, სამღველ შიშველთა და უღონოთა და ნაკლულევანთა განმამდიდრებელ, ღმერთშემოსილო ღირსო გიორგი!

ღამკნელ გრძნებაჲთა გამოსჩნდი, მამაო, ვითარცა დიდი მოციქული პეტრე სწავლითა წმიდისა ჯუარისათა, და სირცხვლეულ ჰყვენ ყოველნი მტერნი ღუთისაჲნი და ღუთივ გონიერთაგან იდიდე.

იტკრთე, ღირსო, უღელი ქრისტესი სიჭაბუკითგან ბექთა შენთა ზედა და გამოსჩნდი მუშაკ სათნობებათა სახელისაებრ შენისა და ნამუშაკვე ქრისტესა იწოდე შენ, ბიორგი!

ღიდ არს და მალალ სასოებაჲ შენი, ღუთისაჲ დედაო, რომლითა აღივსო მოღვაწე შენი, ნეტარი გიორგი, და მდინარითა მადლთა შენთათა აღგვაენსა ჩუენცა, რომელთა მიერ გაქებთ მარადის.

იბაკოჲ: ღბ: არა დაკლ

**ს**თორმეტთა მხეთა შორის მნათობთა მათ სოფლისათა, ვითარცა მთიები, ჰბრწყინავ ნათლითა ღუთისმეტყუპლებისათა, ბრძენო ბიორგი, რამეთუ აღიდა მიცვალებდა შენი დღესასწაულსა თჳსთა მეგობადართასა

ქრისტემან ღმერთმან ჩუენმან, რომელთა თანა გადიდებთ, მეოხ გვეყავ ჩუენქ  
იკოსი: ედემი

რომელმან შეიპყრის ბრძენი სიბრძნითა გამოუკულებელითა, ქნ ღნ  
სოფლით გამოირჩინა უმეცარნი და უსწავლელნი მოწაფედ და მეგობრად  
თვსად, ხოლო სულითა წმიდითა რაჲ აღავსნა, ღუთივ განბრძნობილთა.  
წარწყმიდეს სიბრძნე ბრძენთა ამაოთა, რომლისა მიერ შენცა აღივსე სა-  
კრველად, მამაო, სიბრძნითა საღუთოჲთა მეტყუპლებად ენათა და თარ-  
გმანებად წერილთა, ვითარცა ღუთის მეტყუპლთა მოციქულთა თანა მა-  
დლისა ზიარ ქმნილსა, რომელთა თანა გადიდებ. მეოხ გვეყავ ჩუენ!

ქნა: საღუთოჲსა შური

გლოვანი მადლისანი უხუბბით მოგეფინნეს შენ, სანატრელო, და  
ყოველი სიბნელე კაცობრივი განიოტეს მათ შენგან, ვინაცა ყოველნი  
წულილადნი ხედვანი საღუთოჲსა გულისკმის ყოფისანი განცხადებულად  
გეჩუენნეს.

ბნელითა ცოდვისათა დაფარულთა სულთა ნათელ უტომელ ექმენ  
და გულის თქმათა ნისლსა აოტებდი მათგან სწავლათა შენთა ნათლითა  
და თავს მდებ და დამგებელ ღუთისაჲ მიმართ იქმენ შენ და აღმასებუ-  
ქებელ სიმძიჲსა შრომათასა.

ოკვსკრულად წყალობისა ურიცხუთა სულთაჲ გამოსჩნდი, ბიორგი-  
და შესწირენ ოვფლისაჲ ძღუნად პატროსნად და ყოვლად საწადელად,  
ვინაცა, მრჩობლ განთავისუფლებულნი ურვათაგან, ორკვრძოვე გამოზარ-  
დენ, სულით და კორცით, მამაო!

ღიდ არს დიდებაჲ შენი, დედოფალო ყოველთა დაბადებულთაო,  
რომელი ღირსთა შენთა გამოაბრწყინვებ მადიდებელად შენდა და მათ  
მიერ აღავსებ პირთა ჩუენთა ქებაჲდ შენდა, კურთხეულო ღუთის მშობე-  
ლო, სასოო განწირულთაო!

აკნაჲ: მთასა ზედა

შნაჲ შენი ოქროსა უწმიდესად განაბრწყინვებს ქრისტეს ეკლესიასა  
და შვილთა მისთა განაშვენებს მადლითა და კსენებაჲ შენი საშუბელ-  
სულიერ გუტქმნების, ბრძენო!

ნათელმან მან მამისა ნათლისამან განაბრწყინვა კორცთაგან განსლვა  
შენი და თავთა თანა მოციქულთასა გადიდა დღესა ამას შინა ყოვლად  
დიდებულსა მიცვალებისასა.

ჩუენ თანა რაჲ იყავ, ღმერთ შემოსილო, და მიძლოდე სათნოებაჲთა  
გზასა, აწცა მაღალთა მათგან სავანეთა ზოგუხედენ, მამაო, და ვნებაჲთა  
ჩუენთა დელვა დააცხრე.

ოკვარეს ხარ ყოველთა ტომთა შორის, ღუთის მშობელო ქალწულო სანატრელო, რომელი ეგე ღმერთ შემოსილთა მამათა, ვითარ დედოფალი დაბადებულთა, ჯეროვნად გადიდეს.

ა ბ რ ა ე: რ ო მ ე ლ მ ა ნ წ ი ნ ა ს წ ა რ

ქა შეწვენა მალისა ნების მყოფელთა მისთა! ვითარ მოწამეთა შორის ახოვანი ბიორგი, მცველად და თანა შექმედ მოგმადლა მოწაფეთათვისთა ღირსი გიორგი.

ნუ დამივიწყებ, მამაო, სამწყსოთა ამთ შენთა, ღმერთშემოსილო ბიორგი, წინაშე სამებისა განრომად დელვათა მათგან ბოროტთა და მიწვენად ნავთ სადგურთა ზეცისათა.

მიიცვალე სავანეთა ზეცისათა, ბიორგი, და უკორცოთა კრებულსათანა შეერთებულხარ, ვითარცა ცხოვრებისა მათისა მოშურნე და მობაძძავი, მამაო!

რომელთა გუაქუ თანაშემწედ, დედოფალო წმიდაო, ჭირთა და ურვათა შინა, აწუა კელი აღგვყარ და დელვა ვნებათა დააყუდე სამწყსოთა შენთაგან და მადიდებელთა.

სულისა ტკივნიულისა და უღირსთა ბაგეთა უნდო შესხმა შეიწირე უღირსისა შვილისა, მამაო დიდებულო ბიორგი, და ნუ სტანჯავ კანკარებისათვის.

ბ ა მ ო ა ე ღ ი ნ ე: ბ გ რ ი

ყარო სულისა წმიდისა გულსა შინაშენსა მოიგე საიდულოდ სიბრძნისა და მადლისა სიმდიდრითა აღვსებულმან, მ სამგზის სანატრელო ბიორგი, პატივისმცემელნი შენნი იკსნენ მეოაებითა შენითა განსაცუელთაგან.

ა ქ ე ბ დ ი თ ი: შ ე ნ ს ი ტ ყ უ ა ე: ა:

აზლად მნათობად გამოსჩნდი ეკლესიათათვის და სეხნად საქმეთათვის იწოდე შენ მუშაკად, ნეტარო ბიორგი, და სავსებად აპისი ნაკადულობითა წიგნთა შენთათა დაათრევე, მამაო, და ბრწყინვალედ გამოაჩინე.

მიხაროდენ, წყალობისა და სიტკბოებისა უშურველო წყარო! გიხაროდენ, თარგმანო და ფილოსოფოსო! გიხაროდენ წმიდისა ღუთის მშობელისა, მადიდებელისა შენისა, ბიორგი, მის მიერვე მოწიკებულო!

ღ ი დ ე ბ ა ე: ღ გ რ ი: ე დ ე მ ი

სიბრავლე მგალობელთა, მამაო, აღვიარებთ, ვითარცა მომატყუებელსა ჩუენდა სულიერისა წერილთა საღუთოთათა სიმდიდრისა, ყოვლად ნეტარო ბიორგი, რომელმან იგი აღსწერენ შუპნიერად და ეკლესია შეამკვე გალობითა და შესხმითა წმიდათათა, ვინაცა ნაკულუფევანება ჩუე-

ქრისტემან ღმერთმან ჩუენმან, რომელთა თანა გადიდებთ. მეოხ გვეყავ ჩუენი  
იკოსი: ედემი

რომელმან შეიპყრნის ბრძენი სიბრძნითა გამოუკულებელითა, ქნ ღნ-  
სოფლით გამოირჩინა უმეცარნი და უსწავლელნი მოწაფედ და შეგობრად  
თვსად, ხოლო სულითა წმიდითა რაჲ აღავსნა, ღუთივ განბრძნობილთა-  
წარწყმიდეს სიბრძნე ბრძენთა ამათა, რომლისა მიერ შენცა აღივსე სა-  
კვრველად, მამაო, სიბრძნითა საღუთოჲთა მეტყუპლებად ენათა და თარ-  
გმანებად წერილთა, ვითარცა ღუთის მეტყუპლთა მოციქულთა თანა მა-  
დლისა ზიარ ქმნილსა, რომელთა თანა გადიდებთ. მეოხ გვეყავ ჩუენ!

კუნა: საღუთოჲსა შური

ბლოვანი მადლისანი უხუშბით მოგეფინნეს შენ, სანატრელო, და  
ყოველი სიბნელე კაცობრივი განიოტეს მათ შენგან, ვინაცა ყოველი-  
წულილადნი ხედვანი საღუთოჲსა გულისკმის ყოფისანი განცხადებულად  
გეჩუენნეს.

ბნელითა ცოდვისათა დაფარულთა სულთა ნათელ უტომელ ექმენ  
და გულის თქმათა ნისლსა აოტებდი მათგან სწავლათა შენთა ნათლითა  
და თავს მდებ და დამგებელ ღუთისაჲ მიმართ იქმენ შენ და აღმასუბუ-  
ქებელ სიმძიჱსა შრომათასა.

ოკვსკრულად წყალობისა ურიცხუთა სულთაჲ გამოსჩნდი, ბიორგი-  
და შესწირენ ოვფლისაჲ ძღუნად პატიოსნად და ყოვლად საწადელად,  
ვინაცა, მრჩობლ განთავისუფლებულნი ურვათაგან, ორკვრძოვე გამოზარ-  
დენ, სულით და კორცით, მამაო!

ღიდ არს დიდებაჲ შენი, დედოფალო ყოველთა დაბადებულთაო,  
რომელი ღირსთა შენთა გამოაბრწყინვებ მადიდებელად შენდა და მათ  
მიერ აღავსებ პირთა ჩუენთა ქებაჲდ შენდა, კურთხეულო ღუთის მშობე-  
ლო, სასოო განწირულთაო!

აკუნაჲ: მთასა ზედა

შინაჲ შენი ოქროსა უწმიდესად განაბრწყინვებს ქრისტეს ეკლესიასა  
და შვილთა მისთა განაშეენებს მადლითა და კსენებაჲ შენი საშუებელ-  
სულიერ გუტქმენების, ბრძენო!

ნათელმან მან მამისა ნათლისმან განაბრწყინვა კორცთაგან განსლვა  
შენი და თავთა თანა მოციქულთასა გადიდა დღესა ამას შინა ყოვლად  
დიდებულსა მიცვალებისასა.

ჩუენ თანა რაჲ იყავ, ღმერთ შემოსილო, და მიძლოდე სათნოებაჲსა  
გზასა, აწცა მაღალთა მათგან სავანეთა ზოგუხედენ, მამაო, და ვნებათა-  
ჩუენთა ღელვა დააცხვრე.



ოკვარეს ხარ ყოველთა ტომთა შორის, ღუთის მშობელო ქალწულო სანატრელო, რომელი ეგე ღმერთ შემოსილთა მამათა, ვითარ დედოფალი დაბადებულთა, ჯეროვნად გადიდეს.

ა ბ ა ა: რ ო მ ე ლ მ ა ნ წ ი ნ ა ს წ ა რ

ქა შეწვენა მალლისა ნების მყოფელთა მისთა! ვითარ მოწამეთა შორის ახოვანი ბიორგი, მცველად და თანა შეპყვად მოგმადლა მოწაფეთა თვისთა ღირსი გიორგი.

ნუ დამივიწყებ, მამაო, სამწყსოთა ამთ შენთა, ღმერთშემოსილო ბიორგი, წინაშე საპებისა განრომად ღელვათა მათგან ბოროტთა და მიწვენად ნავთ სადგურთა ზეცისათა.

მიიცვალე სავანეთა ზეცისათა, ბიორგი, და უკორცოთა კრებულსა თანა შეერთებულხარ, ვითარცა ცხოვრებისა მათისა მოშურნე და მობაძავი, მამაო!

რომელთა გუაქუ თანაშემწედ, დედოფალო წმიდაო, კირთა და ურვათა შინა, აწვა კელი აღგვყარ და ღელვა ვნებათა დააყუდე სამწყსოთა შენთაგან და მადიდებელთა.

სულისა ტკივნეულისა და უღირსთა ბაგეთა უნდო შესხვა შეიწირე უღირსისა შეილისა, მამაო დიდებულო ბიორგი, და ნუ სტანჯავ კანკარებისათვის.

ბ ა მ ო ა ე ლ ი ნ ე: ბ გ რ

ყარო სულისა წმიდისა გულსა შინაშენსა მოიგე საიდუმლოდ სიბრძნისა და მალლისა სიმდიდრითა აღვსებულმან, მ სამგზის სანატრელო ბიორგი, პატივისმცემელნი შენნი იკსნენ მეოხებითა შენითა განსაცდელთაგანა აქებდითი: შენ სიტყუა ა:

აზლად მნათობად გამოსჩნდი ეკლესიათათვის და სეხნად საქმეთათვის იწოდე შენ მუშაკად, ნეტარო ბიორგი, და სავსებად აპისი ნაკადულითა წიგნთა შენთათა დაათრვე, მამაო, და ბრწყინვალედ გამოაჩინე.

ბიხაროდენ, წყალობისა და სიტკბოებისა უშურველო წყარო! გიხაროდენ, თარგმანო და ფილოსოფოსო! გიხაროდენ წმიდისა ღუთის მშობელისა, მადიდებელისა შენისა, ბიორგი, მის მიერვე მოწიკებულა!

ღ ი დ ე ბ ა ა: დ გ რ: ე დ ე მ ი

სიმრავლე მგალობელთა, მამაო, აღვიარებთ, ვითარცა მომატყუებელსა ჩუენდა სულიერისა წერილთა საღუთოთა სიმდიდრისა, ყოვლად ნეტარო ბიორგი, რომელმან იგი აღსწერენ შეუძნიერად და ეკლესია შეამკვე გალობითა და შესხმითა წმიდათათა, ვინაცა ნაკულუღევანება ჩუე-

ნი განმარტე თარგმანებითა შენითა, ამისთვის კრებულნი ჩუენ მოარწმუნეთა პატივსცემთ სამარხოსა ნაწილთა შენთასა და ვადიდებთ მიცვალებამაჲსა შენსა ქუეყანით ზეცად, ღუთივ განბრძობილო!

წგაჲ: ფსნი: ყოველსა ქუეყანასა ქანკდა კმაჲ:  
ღსბი: ცანი უთხრობენ

**ე**ბრაელთა მიმართ: ძმანო! ყოველსა, რომელსა ჰრწმენეს ღუთისაჲ მიმართ, არა სადა ჰრცხვენეს, რამეთუ არა არს განწვალებაჲ ჰრიისა და წარმართისა, რამეთუ თავადი ოჯგალი არს ყოველთა, რომელი განამდიდრებს, რამეთუ ყოველმან, რომელმან ჰხადოს სახელსა ოჯგლისაჲსა, ცხონდეს; ვრწმე უკუჲს ხადონ, რომლისა მიმართ არა ჰრწმენა? ხოლო ვითარ ჰრწმენა, რომლისა არა ისმინეს! ხოლო ვრწმე ისმინონ თვნიერ ქადაგებისა და ანუ თუ ვითარ ქადაგებდენ. არა თუ წარივლინენ! ვითარცა წერილარს: „ვითარ შეუნიერ არიან ფერკნი მახარებელთა მათ მშვდობისათანი, რომელნი ახარებენ კეთილსა! არამედ არა ყოველთა ისმინეს სახარებისა მისგან, რამეთუ ესაია იტყვს: „ოჯგალო, ვისმე ჰრწმენა სასმენელი ჩუენი!“ აწ უკუჲს სარწმუნოებაჲ სამე სმენისაგან არს, ხოლო სმენა სიტყვსა ღუთისაჲთა.

ღლილუჲთაჲ ადიარებენ ცანი:

**ს**ახარება მათესი: მას ჟამსა შინა აღვიდა იესო მთად და მოუწოდა, რომელთა უნდა მას; და მოვიდეს მისა და ყვნა ათორმეტნი იგი, რათა იყუნენ მის თანა, და წარავლინენ იგინი ქადაგებად და რათა აქუნდეს კელმწიფებაჲ განსხმად ეშმაკთა, და დასდვა სახელები: სიმონს— პეტრე და იაკობ ზებედესი და იოანე ძმა იაკობისი და დასდვა მათ სახელები ბანერგეს, რომელ არიან ძენი ქუხილისანი; ანდრია და შილიპე, ბაართლომე და მატათეოს და იაკობ ალფესი, თადეოს და სიმონ კანანელი და იუდა ისკარიოტელი, რომელმანცა მისცა იგი,—ესე ათორმეტნი წარავლინენ იესო, ამცნო მათ და ჰრქუა: „გზასა წარმართთასა ნუ მიხვალთ და ქალაქსა სამარიტელთასა ნუ შეხვალთ, არამედ მივედით უფროს ხოლო ცხოვართა მათ წარწყმედულთა სახლისა ისრაჲლისათა, და, მირახვდეთ, ქადაგებდით და იტყოდით, ვითარაედ: „მოახლებულ არს სასუფეველი ცათა“, უძლურთა განჰკურნებდით, მკუდართა ალაღვინებდით, კეთროვანთა განსწმენდით, ეშმაკთა განასხემდით; უსასყილოდ მიგიდებიეს და უსასყილოდ მისცემდით“.

ზნიცდე: საკსენებელად საუკუნოდ!

## მანკენებელი სახელები

- ა**ბაზ ბაკურიანისძე 225 (38 \*) 243.  
**აბაზაძენი** მუამბოხენი 319.  
**აბუკურა** (წიგნი) 4.  
**აბულასან** ქუთათელი 257 (149).  
**აბუსერიძე** გრიგოლ 225 (40).  
**აბუჰარბი** სიმონი იოანესი, ეფთჳ-  
 მეს მამისა 7, 220.  
**აგოდოსი**, ქალაქი, საცა დადგა სპანიას  
 მიმავალი იოანე 19.  
**ათანასე** დიდი 7, 9, 10, 12, 14.  
**ათანასე** პერიტურელი 46, 47.  
**ათანასე** ათონელი ბერი 231 (57)  
**ალექსი** კომნიანოსი და ცოლი მი-  
 სი მარიაშ 270.  
**ამბროსი**, აღზრდილი ქაიხოსრო ათა-  
 ბაგისა 266, 267.  
**ანასუილი** და ძე მისი იალი 246.  
**ანასტასია** და დედა მისი მარია 239.  
**ანდრია** მოციქული 312, 328.  
**ანტონი** ხახულელი 289.  
**ანტონი** ლიპარიტყოფილი 224, 316.  
**არიშიანი** 229 (54), 254.  
**არსენი** ნინოწმიდელ ეპისკოპოსი 1,  
 21, 52, 60, 62, 66, 193.  
**არსენი** ყივჩაყი 217 (4).  
**არსენი** შავი 221 (25).  
**არსენი**, მამა ათონის ლავრისა 65, 66,  
 228 (48, 50).  
**არსენი** თვედორაკნელი 235 (75).  
**არსენი** ფარსმან ყოფილი 303.
- არსენი** მონაზონი 251.  
**არსენი** მარდუზისძე თბილელი ხან-  
 ბაბური 257.  
**აფენილა** მახარობელის დედა 218  
 (7).  
**აფხაზეთი** 64.  
**ალრუა** 251.  
**აწიანური** 251.  
**აწანი** 252.  
**აწინკა** 303.  
**ახალქალაქი** ჯავახეთისა 329.
- ბ**აა მანოელ 242.  
**ბაადურ** ათაბაგი 268.  
**ბაბანი** 219 (12).  
**ბაბილა** პატრიარქი ანტიოქიისა 324.  
**ბაგრატ** მეფე 220, 239, 280, 296,  
 302, 305, 306, 308, 316, 317,  
 320, 330.  
**ბალაჰვარი** (წიგნი) 4.  
**ბაკურიანისძენი** 225 (38).  
**ბანცუა** 257.  
**ბარალამ**, მონასტერი აფხაზეთში 316.  
**ბასილი**, ფილოლოფოსი, ილარიონის  
 ცხოვრების აღმწერელი 107.  
**ბასილი** მაკიდონელი 96, 98, 108.  
**ბასილი** იმპერატორი 10, 17, 290.  
**ბასილი** ეპარხოზი 221 (26).  
**ბასილი** პრონოიტრი 221.  
**ბასილი**, ათონის ძმათაგანი 234.

\*) ფრჩხილებში ჩასმული აღაპის რიცხვს გვიჩვენებს.

ბასილი, ბაგრატ მეფის შვილი, „მოძღვარი და განმანათლებელი საქართველოსა“ 289.

ბასალი ვაჩეყოფილი 241.

ბისონა 270.

ბოლბონი 236, 270.

ბურღალნი (ბორღალნი), სკლავთა ტომი 47, 305.

ბუქაძესძე 218 (8).

ბუქაძესძე იოანე, მამა ათონისა 226 (43).

**ბ**აბრიელ ათონელი 237 (82).

ბაბრიელ ხუცესი 16, 31.

ბაბრიელ ევანგელის ძმა 228 (43, 49).

ბარესჯა 72.

ბელასი მამა ჰრომანისა 307, შენიშ. 2.

ბელასი 6.

ბერმანე, იერუსალიმის პატრიარქი 276.

ბვირპელი, ჯოჯიკის მეგანძურეთ უხუცესი 46.

ბიორგი დიდი, შავშითელი 219 (13), 238 (87), 279, 293.

ბიორგი, მამა ათონისა 22, 56, 63.

ბიორგი ჯუბიელი 227 (44).

ბიორგი, ჩორჩანელისა და ფარსმანის ძმა 228 (50).

ბიორგი მაგისტროსი 230 (56), 235 (73), 240 (96).

ბიორგი ოლთისარი, მამა ათონისა 232 (61), 347.

ბიორგი დედოფლეური, ძე იოანესი 236 (77).

ბიორგი ათონის მამა 238 (87).

ბიორგი კოშკინაძე 240 (97).

ბიორგი მწერალი, ბიძა გიორგი მთაწმიდელისა 288, 290.

ბიორგი, გიორგი მთაწმდ. ცხ. აღმწერელი 349, 350.

ბიორგი ბაგრატისძე 316, 320.

ბიორგი მჭედელი 247.

ბიორგი ათონის ძმათაგანი 248.

ბიორგი შეფე 248 (127).

ბიორგი ფოხოლიკაძე 250.

ბიორგი ციხისჯვარელი 251.

ბიორგი ქართველი 259.

ბიორგი, მამა ათონისა 264 (158).

ბიორგი მთაწმიდელი: მიხეზი მის ცხოვ. აღწერისა 279—285. მისი სამშობლო 285. სიყრმე 286. ხანულს მიყვანა 288. სწავლა 289. ბერძელის სწავლა 290. კოსტანტინეპოლს ყოფნა 12 წელს და ტვარწათაფს დაბრუნება 291. და იქიდგან ხანულს მისვლა 291. გამონოზნება 291. შავს მთას გაპარვა 292. დამოწაფება გიორგი დიდისა 293. რომან წმიდას დაბინავება 293. იერუსალიმს წასვლა 293. შავსმთასვე დაბრუნება 294. ათონს წასვლა დიდის გიორგის რჩევით 294. მყუდროდ ცხოვრება 7 წ. 296. საყვედურის მიღება გიორგი დიდისაგან 297. თარგმნა წიგნებისა 297—298. წინაჰძღვრად დადგენა 298. იოანესი და ეფთვმეს ცხოვრ. აღწერა 299. მათი გვაშების გადმოსვენება ღუთ. მშობ. ტაძარში 299. დაკრძალვა არსენი ნინოწმიდელისა და იოანე გრძელიძის ნაწილთა 301. დიდის ეკლესიის ტყვეთ გადახურვა ჭ შემ-

კობა 302. კოსტანტი მონომახისა-  
გან შემწეობის მიღება 302. ბაგრატ  
მეფის, კოსტანტინეპოლს მისჯლის,  
წინაშე მისღვა 302. სხვა და. სხვა  
წყალობის გამოთხოვა 303 და სა-  
სწაულის მოახდენა 304. ბაგრატმა  
ჰყონდიდის საყდარი შეაძლია 305.  
ბორღალთა კერპის შემუსრვა 306.  
წინასწარმეტყველება მართას შეა-  
ხებ 307. წინამძღვრობას თავდა-  
ნებება და შავს მთას წასვლა 308.  
ბაგრატ მეფის დედა ანტოქიას მი-  
ვიდა და გიორგი მთაწმ. იერუსა-  
ლიმს წარგზავნა განძის დასარიგე-  
ბლად 308. შავსავე მთას დაბრუ-  
ნება 309. სად და სად თარგმნიდა  
წიგნებს 310. ნუსხა თარგმნილ წი-  
გნებისა 310—311. იოანე პატრი-  
კი აღრიცხავს წიგნებს 311. სად  
და სად ცხოვრობს 311—312. ეკა-  
მათება სკმონ წმიდელებს სვედოსი  
პატრიარქის წინაშე და იხსენიებს  
წიგნებს „მისღვა ანდრია მოცი-  
ქულისა“ და „დიდი სკნაქსარი“  
312—316. ბაგრატ მეფე მოიწვევს  
საქართველოს და უგზავნის იოანეს  
316—317. ეფრატის ხეობით  
მოდის კესარიას, მერე ევზაიტს,  
სამისონს, მერე შავის ზღვით ფოთს  
და იქიდგან ქუთაისს და ქართლს,  
საცა მეფეს შეეპყრო აბაზაძენი  
318—319. მეფეს გაჰყვა ჰყონ-  
დიდს 320. ეძლევა ლავრები: შატ-  
ბერდი და ნეჭვი; იწყებს ქადაგებას  
და ასწავლის მეფეს და სხ. 321—  
324. ჰკრებს 80 ობოლს 326. მი-  
ზეხი მათ შეკრებისა 327. საქარ-

თველოში შთება 5 წელს 325. გა-  
ძოეთხოვა ბაგრატს და 80 ობლით  
წავიდა კოსტანტინეპოლს 330. კო-  
სტანტინე დუქიწის წინაშე იწყო  
საუბარი შესახებ ჰრომელთა და  
სომეხთ სარწმუნოებისა 331—333.  
მზადება ათონს წასასვლელად 333.  
24 ივნისს ილოკა ასტოდის და  
ქსერლოფას დაბრუნდა 333. 28  
ივნისს ფილოპატს გავიდა და იმ-  
პერატორს მიეგება თავის ობლე-  
ბით 336. 29 ივნისს გარდაიცვა-  
ლა 337. გლოვა და ტირილი  
337—342. იმპერატორმა ოქრო-  
ბეჰედნი და სანთლები მოსცა 343  
—345. ჩორჩანელისა და ფარსამანის  
დამ დაიტირა 344. ათონს მისეე-  
ნება და დასაფლავება 1067 წ.  
346—347. ალაპი მისი 238 (87).

ბოლგოთა 274.

ბორგ უკეთური 63.

ბრიგოლ. მეოთხე მამა ათონისა 62,  
64, 66, 107, 250.

ბრიგოლ ბაკურბანისძე 225 (38).

ბულბუღან 268.

**ღ**ავით კურაპალატი 5, 6, 9, 11,  
12, 21, 25, 288.

ღავით კოჭიკაა 231 (58).

ღავით ხუცესი ძმათაგანი 231 (59).

ღავით ვაჭარი 245.

ღავით ასური 247.

ღაა ჩორჩანელისა და ფარსმანისა 344.

ღაღალისონელი მიქელ 175.

ღედის იმედი 264.

ღიმოსი 220, 221 (27).

ღიოგენ, რომლის მომხრეობა დაებ-  
რალა ათონის მამას 60.



**ქ**ნატი, ათონის ლავრის მამა 220.  
**ქ**ნატი პატრიარქი 99.  
**ქ**ეგენი, ათონის ლავრის მამა 237.  
**ქ**ესტათი, იკონომოსი 239.  
**ქ**ლიას ეკლესია 33.  
**ქ**ლისე, ტფილელ ეპისკ. 275.  
**ქ**შიფანე კვიპრელის საყდარი შეეძლია ეფთჳმეს 34.  
**ქ**რისონი 18, 34.  
**ქ**საია ასური 227.  
**ქ**ფროსინე პროტო სევასტი, მეუღლე მიხაელ პროტო სევასტოსისა 253 (142).  
**ქ**ფთჳმეს კელთა ნუსხა 18.  
**ქ**ფთჳმე წმიდა 19.  
**ქ**ფთჳმე თარგმანი: სიყრმე 25. მამის დარიგება 26. სად და სად თარგმანა 27. მის გვარი თარგმანები, გარეშე პირველთა, არ გამოჩენილა ჩვენს ენაზე 26. ნუსხა თარგმნილ წიგნებისა 27—28. 14 წელს წი ნამძღვრად იყო 30. რომაელ ბეოს ლეონს ადგილი უყიდეს და მონასტერი აუშენეს 31. თესალონიკეს კათალიკოზის წინაშე სასწაულებს ახდენს 32. ლოცვით წვიმა მოჰყავს 33. ფერისცვალება ეფთჳმესი ზეგარდამო 34 ბასილი მეფემ კპრის კუნძული შეაქლია 35. სამონასტრო წესნი და ეფთჳმეს ჩვეულებანი 35—51. ეფთჳმეს აზრი გარდაცვალებულ ბერთა შესახებ 52—53. წეტქმულობა ეფთჳმეს მოსაკლავად 54. ეფთჳმეს სიმტკიცე და ჩვეულობა 55. მამობა გიორგის გადაეცა 56. შფოთი ძმათა შორის და ეფთჳმეს დაბარება კო-

სტანტინეპოლს 56. გამოეთხოვა ძმათ და წავიდა 57. გარდაიცვალა კოსტანტინეპოლს 13 მაისს 1028. წელს 58. გადმოსვენება მისს ნაწილთა 67.

**პ**არდან კოსტანტინესძე, მეუღლე მარიამისა 258.  
**პ**ასილი, მამა ათ. ლავრისა 254.  
**პ**ენედიკტოს რომაელი 30.

**პ**აქარია და არსენი 250 (131).  
**პ**აქარია მირდატისძე 60, 62.  
**პ**ოსიმე, ათ. მოღვაწე 186.

**თ**აბლახსძე, მწერალი 252.  
**თ**ადეოზ თამაზ ყოფილი 276.  
**თ**ამარ მეფე 240, 259.  
**თ**ევდოსი, ანტიოქიის პატრიარქი 312.  
**თ**ევდოსი, სოლონიკელი, დუკ ყოფილი 227 (45).  
**თ**ეკლა, გიორგი მთაწმიდელის და 286.  
**თ**ეოდოსი 229 (53).  
**თ**ეოდორა, მიქელის დედა 83, 306.  
**თ**ეოდორე, ათ. მამა 219 (11), 224 (34).  
**თ**ეოდორე, დიდი კონომოსი 218 (6).  
**თ**ეოდორე ასური 229 (51).  
**თ**ეოდორე 236 (71).  
**თ**ეოდორე ჭილაკასძე 265.  
**თ**ეოდორე, მოწაფე გიორგი დიდისა 297.  
**თ**ეოფანე, პეტრიწონელი მამასახლისი 237 (84).  
**თ**ეოფანე ხუცესი, 1500 დრაკონის წიგნის გადამწერი 57.  
**თ**ეოფილახტე, მკერვალი 232 (64).

თეოფილი, ქართველი, ტარსუს მი-  
ტრაპოლიტი 312.

თორნიკ (იოანე) 1, 7, 9, 10, 11,  
12, 13, 14, 15, 18, 19, 61,  
193, 220.

თესლონიკე 65, 90, 93, 96, 98,  
108.

**ო**აკობ, მამა გიორგი მთაწმიდელი-  
სა 285.

ოაკობ, მღვდელი ათონელი 175, 186,  
208.

ოაკობ იაყუთ ყოფილი 245.

იანიკ მორფიტან ყოფილი 258.

იანქო 268.

იალი 264.

იბნიანი 222 (31).

ივანე სხალთგაწვე 263.

ილარიონ თუალელი, გიორგი მთაწმ.  
მასწავლებელი 289.

ილარიონ კანანახი 46.

ილარიონ ქართველი: სამშობლო 71.

წიგნის სწავლება 71. მამა მისმა  
მონასტერი აუშენა, საცა შეიკრი-  
ბა 16 ძმა 71. გარესჯას წავიდა  
და 11 ძმა შეუვრდა 72. რუსთ  
ველმა მღვდელად აკურთხა 73. იე  
რუსალიძს წავიდა 74. მოილოცა  
სიწმიდენი 75. კახეთს დაბრუნდა  
77. ააშენა დედათა და მამათ მო-  
ნასტრები 78. შესწირა მათ წიგნნი  
და სოფელნი 79. სასწაული 79—  
80. ეპისკოპოსობა არ იკისრა 80  
ორი ძმა წაიყვანა და წავიდა კო-  
სტანტინეპოლს და უღუმბოს 83.  
სასწაულნი 84 - 85. უღუმბოს მი-  
ვიდნენ სხვა ქართველნი 86. წავი-

და რომს 87. სასწაული 88. ორი  
წელი დაჰყო რომს 89. დაბრუნდა  
თესლონიკეს 90. სასწაული 90—  
91. მონასტერი აღუშენეს თესა-  
ლონიკეს 92. სასწაული 93. აღ-  
სრულება 95, 96. სასწაული 97.  
მის ნაწილების მისვენება კოსტან-  
ტინეპოლს, სოსთენს და ჰრომანას-  
დაკრძალვა 106—107.

იოანე პატრიკი, პატრიკ ყოფილი 311.  
იოანე ხარტულალი 244

იოანე პროტი და სტეფანე იკონო-  
მოსი 245.

იოანე ფოფხაძე 248.

იოანე სევასტოსი, მეუღლე მარიაში-  
სა 249 (129).

იოანე კალაკალას მამა 252 (138).

იოანე დეკანოზი თაბლასძე 252  
(138).

იოანე კოჯიჩისძე 253 (143).

იოანე ბანტუაძე 219, 257.

იოანე, მწიგნობართ უზუცესი 260.

იოანე თფილასძე 273.

იოანე მახარებელის ეკლესია 9.

იოანე ნათლისმცემელის ეკლესია 59.

იოანე გრძელისძე 1, 21, 62.

იოანე სვინგლოზი 24.

იოანე ბერი მარტომყოფი 52.

იოანე ხახულელი 62.

იოანე მუჭუცაძე 219.

იოანე მონაზონი 220.

იოანე წიფორელი 222 (29).

იოანე, ანტიოქიის პატრიარქი 312.

იოანე და ძმა მისი მიქელ კახელნი  
222 (30).

იოანე, მამა ათ. ლავრისა 223 (32).  
225 (41).

იოანე 221.  
 იოანე ჭყონდიდელი 280.  
 იოანე ღვთისმეტყველი (იხ. ზემო მისი ცხოვრება).  
 იოანე, სისიკონელი მამა 226 (42).  
 იოანე რუსყოფილი 227 (47).  
 იოანე ენჩაყოფილი 238.  
 იოანე ლულუ ყოფილი 237 (8).  
 იოანე კოპანაძე 234 (66).  
 იოანე მწერალი 251.  
 იოანე (იხ. თორნიკ.)  
 იოანე ბედიელ მთავარეპისკოპოსი. 331.  
 იოანე, საკუთარი ბაგრატი მეფისა 317.  
 იოანე გუთელ ეპისკოპოსი 316.  
 იოანე ათონელი, ქართველთ ლავრის აღმაშენებელი: ჩამომავლობა და ახორცილება 5. ოთხთა წმ. ეკლესიათ ლავრას შეფარება 6. ულუმბოს გაპარვა და ჯორთა მწყვესად დადგომა 6. მისმა სიმამრმა აბუჰარბმა კოსტანტინეპოლს მიჰგზავნის 7. იოანემ ეფთვემ მიიყვანა ულუმბოს და მერე ათონს 7. იქვე მივიდა მათი ნათესავი თორნიკ და ბერად შედგა 7. ააჰენეს იოანე მახარებელის ეკლესია 9. განდგა სკლიაროსი და თორნიკიმ (იოანემ) იხსნა იმპერატორი 9. ააშენეს მონასტერი და ეკლესიანი ღვთასმშობლისა და იოანე ნათლისმცემელისა 13. მონასტრული ცხოვრება 15. ეკლესიანი გაამშვენეს და უძღვნეს მათ დიდი განძი, რომლის ნაწილი შემოდრიოდა კუბუქულ ნოხილამ 17. შესწირეს წიგნებიცა და სხ. სამკაული 18.

ერისონს შესწირეს სახლნი 18. ეფთვემ წმიდას მისცეს 200 დრაკკანი 19. სპანიას გაემგზავრნენ და ავიდოსილამ დაბრუნდნენ 19—20. მოვიდნენ იოანე გრძელისძე და არსენი ნინოწმიდელი, რომელნიც მანამდე მოღვაწეობდნენ ოტხთა წმიდანთა ლავრაში, მერე პონტოს მონასტერში 21. მამობა ეფთვემს ჩააბარა და უბრძანა შენ შემდეგ მამობა გიორგის გადაულოცეო 22. იოანეს განწესებანი და განკარგულებანი „აღწერით“ 23—24. სიკვდილი 24.

ირისე ფურთუხალაძე, ბორანას და 232 (35).  
 ისაკ, ილარიონ ქართველის მოწაფე 87, 89.

**ს**თალიკოსი თესალონიკისა 32. ძარია 218.

ძარიის ეკლესია 18  
 ძალიპოს მონასტერი 310, 312  
 ძანისკაძე 270.  
 ძახეთი 71.  
 ძვირიკე კახი 239.  
 ძვირიკე, დიმიტრი და ბარბლომე 248.  
 ძლარჯეთი 320.  
 ძლიმი ბერი 225.  
 ძოზმან ქართველი 236 (78).  
 ძონდო სტეფანე 218 (7).  
 ძოსტანტი იმპერატ. 19, 56, 58.  
 ძოსტანტინე პორფიროგენი 250 (133)  
 ძოსტანტინე, ბაგრატი, მიქელ და სკვიონ 220.

ქოსტანტინე მონომახი 221 (27), 240 (99).

ქოსტანტი პროიდროსი 235 (74).

ქოსტანტი პროტოსპათარი 234 (68).

ქოსტანტინე დუკიწი 330.

ქოჯიხისძე 253.

**კ** ავრენტი მღვდ. მონაზონი 277.

**კ** ეონტი და ნიკოლა ბერძენნი 239.

**კ** ეონ ეპისტიტი 240.

**კ** ეონ და ალექსანდრე, ბასილ მეფის ძენი, აღზრდილნი მწ. ილარიონ ქართველის მოწაფეთაგან 102.

**კ** ეონ რომაელი, ეფთჳმეს მეგობარი 91.

**კ** ეონ, ეპისკ. სტლანიწონელი 217 (2)

ლიპარიტ ივანესძე 224 (34), 230 (55).

ლულუ პროიდროსი 244.

**მ** აკარი მამა ხახულისა 289, 292.

მამა ათონის ლავრისა იოანე: ალაპნი 115, 118, 120, 129.

მამანი ათონის ქართველთ ლავრისა <sup>1)</sup>

იოვანე სვანგლოზი, აღმაშენებელი (988—998 წ.), მფთჳმე თარგმანი (998—1012) გიორგი I ვარაზ-ვაჩე <sup>2)</sup> იოანესი და ეფთჳმეს ნათესავი (1012—1028), გრიგოლ წმიდა ბერი (1028—1035), არსენი (1035—1038 (?), სკჳეონ (1038—1041 (?), გიორგი II მთაწმიდელი <sup>3)</sup> (1042—1056), თეოდორე

1) ნახე თავ-თავის ადგილას, ზად და სად იხსენიებიან ეს მამები.

2) დიოგენ კოსტანტინეს მოძბრე (იხ. ზემო 60, 62 და აგრეთვე Скабалановичъ—Визант. государство, 20—21).

3) 1042 წ. უკვე წინამძღურად იყო (იხ. ზემო 208 გვ., შენიშ.), წინამძღურად დადგინებამდის იგი განიწესა დეკანოზად და სთარგმნა დიდი სვნაქსარი, სახარება, საწინასტარმეტყველო, დიდი კურთხევანი, თარგმანი დაბადებისა, თუჲ სეკდენბერი, პავლე სრული და კათოლიკენი წმ. მოციქულთა (იხ. ზემო გვ. 297—298), მანამდე კი მან 7 წელიწადი განატარა „მორჩილებასა ძმათასა“ (გვ. 296) და ათონს რომ მივიდა, იყო წლისა 30-სა ანუ 31-სა (გვ. 293). რამდენი წელიწადი განატარა დეკანოზობაში, არა სჩანს. თუ 5-ს წელიწადს ჩავაგდებთ, მაშინ გიორგი მთაწმიდელის ქვეყნიური ცხოვრების ჟამი იქმნება 67 წელიწადი (31+7+5+24) და წელიწადი დაბადებისა 999 ქრისტესით. მისი ცხოვრების მოწმობით გარდაცვალების ჟამს იგი იყო „მოხუცებული“ კაცი (გვ. 296) და „დამაშვრალი“ (გვ. 330). ესრეთი ჩვენი ანგარიში, დამყარებული თვით გიორგისავე ცხოვრების ქორონიკონებზე, ეწინააღმდეგება იმ ცნობას, რომ გიორგის ნამა იყო „საკუთარი“ გიორგი მეფისა (1014—1027). მის მიერ წარიღონა სპარსეთს და იქითგან რომ დაბრუნდა, შეირთო დედა გიორგი

1056 —?): იყო თანა <sup>2</sup> ედროვე ანტონი ლიპარიტი ყოფილისა და ეს კი	მართა, ბაგრატის ასული 250 (133), 306, 330.
1059—1063 წ. (იხ. ალაპი 34 და ზემო გვ. 306—307); გიორგი III ოლთისარი (?—1065), გიორგი მთაწმიდელივე († 1066), გიორგი ოლთისარი ისევ (1066—?) (იხ. გვ. 347); ამთ გარდა კიდევ: იოანე ბუქაძესძე, ევნატი, ევგენი, ვასილი, იოანე, ნიკოლა, პავლე (1170 წ.), გიორგი IV (1170— ) (იხ. ალაპი 158).	მართა, დედა სვამეონ მესხეთისა 293. მართლიხონ 268. მზეჭაბუკ 206. მზეჭაბუკ ქაიხოსროსძე 268. მელეტი 234. მელენძი 235, 270. მილარა და ძე მისი ქობულ 241. მირდატ 245. მიქელ, გიორგი ოლთისარის ძმა 232 (61) მიქელ, ხუცესკანანახი 224 (33). მიქელ მამყოფილი 221 (22). მიქელ დაღალისონელი, ათონის მოღვაწე 175. მიქელ იმპერატორი 65. მიქელ აბრამისძე 242. მიქელ ლაკლაკაძე 250 (134). მიხაელ იმპერატორი 83. 208 შენიშ. 242
მანუჩარ 268.	
მარიამ 241.	
მარიამ ბასილაკის ასული, მეუღლე სუმბატ კურაპალატისა 232 (60).	
მარიამ ენკრატისი 220.	
მარიამ, გიორგი მთაწმიდელის დედა 285.	
მარიამ დედოფალი 240, 302, 303, 308, 317, 330.	

მთაწმიდელისა (იხ. გვ. 285). თუ ეს „გიორგი მეფე“ იყო გიორგი I, გიორგი მთაწმიდელი უადრეს 1017 წლისა ვერ დაიბადებოდა (იხ. 286). და ეს 1017 წელი კი თუ დავდეთ მის დაბადების წელიწადად, მაშინ სიკვდილის უამს იგი იქმნებოდა სულ 49 წლისა, რაიც ეწინააღმდეგება მის ცხოვრების ქრონიკონებს (31 წერიწადი+7+5+24) და აგრეთვე განცხადებას, რომ სიკვდილის უამს იგი იყო მოხუცებული და დამაშვრალიო. და ამას გარდა, დასაჯერებელიც არ იქნება, რომ 1042 წელს იგი დაედგინათ ათონის ლავრის წინამძღურად. ამიტომ უნდა ვიფიქროთ, რომ „გიორგი მეფედ“ ავქსონი იგულისხმებს ანუ გურგენ მეფეთ მეფეს († 1003 წ.) და ანუ გიორგი I-ს, როცა ეს უკანასკნელი, 15—17 წლის ქაბუკი, ჯერ ისევ ტახტის მემკვიდრედ იყო. ამ ანგარიშით, გიორგი მთაწმიდელის ათონს მისვლა მოდის 1030 წელს, ე. ი. მეორე წელიწადს ფეოტემეს გარდაცვალებისა, დეკანოზად დადგენა 1037 წ., წინამძღვრად 1042 წ.



მონაფიტი, კუნძული 60.  
მოსე ქართველი 6. 252 (140).

**ნ**ეოს, კუნძული 17.  
ნეძვ, ლავრა 320.  
ნიკიტა, დრონგალის სხოლი 242.  
ნიკიფორ მეფე 18.  
ნიკოლა, პეტრიწონელი მამა 218,  
(9), 253 (141).  
ნიკოლა მამა 222 (30).  
ნიკოლა, პროტო სინგელოზი 225  
(41), 230 (58).  
ნიკოლა ხუცესი 251 (136).  
ნიკოლოზ, სკმონ ჭყონდიდლის გაზრ-  
დილი 254 (144).  
ნიკოლ წმიდა 256, 269.  
ნიკონ ნაპილოსი 218 (8).  
ნიკოფსი 328.  
ნისინი 236.

**მ**ზან, ეფთემეს წიგნების შეპრყვენ-  
ლი 176, 208.  
მნოფრი გარესჯელი 254.  
მრავეანდა 268.  
მფი დოფაჲ 244.  
მქროპირ 62.  
მქროპირ, ათონელ ძმათაგანი 250.  
მქროპირ, ხარაზი 256.  
მქროპირ აბულასანისძე 265. (160)

**პ**ავლე, ათ. ლავრის მამა 225, (39).  
254 (164), 261, 263, 265 (158),  
269 (165), 273, 274.  
პავლე ქუთათელი 263.  
პატრი, ძმა იოანე ჭყონდიდლისა 280.

პანტელეიმონ, ყრმა 345.  
პეტრიკ, ძმა იოანესი 220 (15).  
პეტრე ხუცესი 223 (32).  
პეტრე პატრიკ ყოფილი 331.  
პეტრე, მამა იოანე ჭყონდიდლი-  
სა 347.  
პროზორე. იოანე ღვთისმეტყველის  
ცხოვრ. აღმწერელი (იხ. ზემო).  
პროზორე, იკონომოსი 224 (35).  
პროზორე, ჯვარის ტაძრის განმაახლე-  
ბელი იერუსალიმს 309.

**რ**აისელი დავაროზ 238 (86).  
რაოდენ 268.  
რომანოზ მეფე 60.  
რუსთაველი, ეპისკოპოსი 72.

**ს**აბა, ძმა იოანე მუჰეცაისა 219.  
საბა მონაშახ ყოფილი 218 (10).  
საბა, ბიძა გიორგი მთაწმინდელი-  
სა 288.  
საბიანა, ტაძრისის მონასტრის წინა-  
მძღვარი 286.  
სამოელ ქუთათელ მთავარეპ. 241.  
სანანო ქველისძე 220.  
სევასტოფორი 9.  
სვიმეონ, მამა ათონისა 61.  
სვიმეონ ხერკელი 217 (5).  
სვიმეონ ხუცესი, ბერძენი 229 (52).  
სვიმეონ ნოტარი, ქართველი 232.  
სვიმეონ დვალი 307 ზენიშ.  
სვიმეონ მესვეტე 293.  
სვიმიონ ელადაჲ, მამა გიორგისი  
235 (76).  
სოსთენი (სუსთენი) 106.  
სკლიაროსი 9, 12, 14, 61.  
სპანია 19—20.

სტეფანე ხახულარი 221 (24).  
 სტეფანე და სვმეონ, გიორგი მთა-  
 წმინდელის დამტირებელი ვჰნ.  
 სტრატილოა, დედა სვმიონ ელადა-  
 სა 235.  
 სულაჲ, მამა ფარსმანისა. ჩორჩანე-  
 ლისა, ქონქოზისა და ცუარისაჲ  
 225 (37).  
 სუმბატ კურაპალტი (საბა), მეუღლე  
 მარიაჲსა 246 (120, 121).

ტარსუ, სამიტრაპოლიტო 312.  
 ტაძრისი, სადღო მონასტერი სამც-  
 ხეში 286.  
 ტიმოთე არხიეპისკ. ქართლისა 275.

ულოუმბო 7, 83.

ფანტინე ბასილწმინდელი 244.  
 ფარსმან თმოგველი 238 (89).  
 ფილიპე შაქარაშვილი 275.  
 ფერის ჯოჯიკი, ბაგრატი მეფის სი-  
 ძე 290.  
 ფოთი, ქალაქი 319.

ქაიხოსრო ათაბაგი 265.  
 ქაიხოსრო ყვარყვარესძე 268.  
 ძობულისძენი 225 (39), 255 (145),  
 270.  
 ძენსიარი 222.  
 ძრისტეფორე ლაღლიკა ყოფილი 235.  
 ძუთაისი 319.

ლომატო, მეტოქი 267.

ყვარყვარე 266.  
 შვარყვარე ციხისჯვარელი 268.

უაბუაჲსძე გრიგოლ 225 (40).  
 შავ გრიგოლ 60.  
 შატბერდი 320.

ჩიმკი, იმპერატორი 17.

ცურაჲ 225 (37),

ძნელი ათონელი 233 (62).

ჭილაკისძე თეოდორე 242.  
 ჭყონდიდელი, ნიკოლოზის გაზრდი-  
 ლი 242.  
 ჭყონდიდელი იოანე 280.

ხარება, თეოდორე ქილაკისძის დე-  
 და 265.  
 ხახული 286.

ჯერასიმე, ათონელ ძმათაგანი 236  
 (78).

ჯერასიმე და იოანე ხუცესი 248.  
 ჯოჯიკი ფეროზ 290.

კრომანა, ქართველთ მონასტერი 101.

